ဆရာအောင်သာဦး၊ ရေးစီရင်အပ်သော၊

အပိုး ရမင်းတို့၊ ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည့်

ကဗျာဖွဲ့နှံ့ပေါင်းနည်းလမ်းကျော်

Essentials of Burmese Prosody.

For the Students.

By

Saya Aung Tha Oo.

Approved by the Text Book Committee, Burma.

၁၂၈၀ ခု၊ တပေါင်းလ၊

မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာပုံနှိပ်တိုက်၊

ရန်ကုန်မြို့။

နိဒါန်း။

ကျွန်ုပ်သည်၊ ဤ"ကဗျာညွန့်ပေါင်း၊ နည်းလမ်းကောင်းကျမ်း" ကို အပတ်တကုတ်၊ အားထုတ်ပြုဖြင့်၊ ရေးစီရင်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမူလ၊ အစနိဒါန်းတွင် ဖော်ညွှန်းလိုသည်မှာ၊ မြန်မာတို့၏ပြီးခွန်း၊ ပွင့်လန်းကောင်းစားစဉ်အခါက၊ ပညာရှိ ကဗိပုဂ္ဂိုလ်ကျော် အပေါင်းဖြင့်၊ ဤမြန်မာပြည်ကြီးသည်၊ ညီးညီးပြောင်ပြောင်၊ မိုး,နေ,လ အရောင်ကဲ့သို့ ထွန်းလင်းခဲ့ဘူးသောကြောင့်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏"အနှစ်ပြည့်ကဗျာရပ်များ" သည်၊ အထင်အရှားပင်ဖြစ်ပွားလျက် ရှိပေသည်၊ သို့သော် အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီအင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့သည်၊ ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက်သက္ကရာဇ် ၁၁၈၆ ခုနှစ်တကြိမ်၊ ပုဂံမင်းတရားလက်ထက်၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၄ ခုနှစ်တကြိမ်၊ သီပေါမင်းတရားလက်ထက်၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၄၇ ခုနှစ်တကြိမ်၊ သုံးကြိမ်တိုင်အောင်မြန်မာတို့နှင့်စစ်မက်ဖြစ်ပွား၊ တိုက်ခိုက်သိမ်းယူခြင်းဖြင့်၊ မြန်မာတနိုင်ငံသုံးသည် အင်္ဂလိပ်မင်းတို့၏ လက်အောက်လက်နက်နိုင်ငံ အဖြစ်သို့သက်ရောက်ခဲ့ရပေ၏။ ဤကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်ရွေ့လျောရသည်ကစ၍၊ ကမ္ဘာ့ဓမ္မတာ၊ မင်းမရှိသောလူမျိုးတို့၏၊ ဘာသာ သာလျှင်၊ ဘွဲ့မိုးထင်ရှားပမြဲဖြစ်တိရကား ယခုအခါ၊ ပညာသင်ကျောင်းများ၌၊ အင်္ဂလိပ်ပညာ၊ ဘာသာစာပေများကိုသာလျှင်၊ အနည်းနည်း၊ အဖုံဖုံ၊ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ တဆင့်၊ ဘာသာပြန်၍ဖြစ်စေ၊ လေ့လာသင်ကြားကြရခြင်းကိုများသောအားဖြင့် တွေ့ရှိရပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ကျောင်းသားကလေးများမှာ၊ မြန်မာဘာသာ၊ ကဗျာရပ်များကို သင်ကြားဆည်းပူးရန် အချိန်အနည်းငယ်မျှသာ ရရှိကြ၏၊ ထိုကဲ့သို့ အနည်းငယ်မျှလောက်သောအချိန်၊ ကျောင်းသားကလေးတို့၏ နုနယ်သောပညာများနှင့် သင့်တင့်လျောက်ပတ်၊ လိုအပ်လိုထိုက် သရွေ့၊ သိုင်းမြိုင်တင့်တယ်၊ ပြည့်ကြွယ်ဝလင်သော၊ ကဗျာကျမ်းစာအုပ်များသည်၊ ယခုတိုင်အောင်၊ ထွန်းထွန်းကားကား၊ ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာခြင်းကို မတွေ့ရသေးချေ၊ ရှေးပညာရှိ ဆရာမြတ်တို့မှာလည်း၊ မိမိတို့လိုရာကိုသာ အကျယ်တဝင့် ချယ်သွင့်လျက်ရေးသားထားရှိကြကုန်သဖြင့်၊ ကျောင်းသားသူငယ်များ အ

နိဒါန်း။

တွက်၊ အလွန်အမင်းခဲယဉ်းချက် တွေ့ရပေလိမ့်မည်၊ ဤအကြောင်းများကိုထောက်ဆ၍ "ကဗျာအရေး အဆိုဝါသနာပါခဲ့လျှင်၊ သေချာစွာတတ်မြောက်၍၊ နောက်နောင်ကိုလည်း ကဗျာကျမ်းကြီးတို့၏အနှစ်သာရကိုအလွယ်တကူနှင့်ခံစားနိုင်ကြစေရန်" ဟုရည်သန်ရင်းပြိတ်တော်နာကနှိုးဆော်တိုက်တွန်း တော်ညွှန်းသောသောကြောင့်၊ ဉာဏ်အဘိဓာန် ကဗိပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့ မှုအဆောင်ဆောင်ရှုယူဆောင်ကောက်နုတ်သင့်၊ ကောက်နုတ်ထိုက်သည့်၊သောရှုအသီး၊ အညီကောင်းကျိုး၊ပြည့်ဖြိုးလတ္တံ့ သော၊ ဘဗျာဆီ၊ ကဗျာနှင်း၊ ကဗျာညွှန့်များကို၊တော်သင့်အောင် တကွနုတ်ပေါင်းရ၍၊ ထိုထိုသောကဗိမဟော် အစဉ်အလာတို့၏အလို၊ အဆိုအမျိုးမျိုးနှင့်တိုက်ဆိုင်သုံးဝါ၊ ပဌမ,ဒုတိယ,တတိယဟု ကဏ္ဍသုံးရပ်ခွဲခြားကာ၊ အစီအစဉ်၊ အဆင့်ဆင့်၊ဉာဏ်ရှိသင့်မသင့်ကြောင်း၊ရှုပေါင်းပြုပြင်၊ ရေးသီရင်အင်ပေသတည်း။

ဤကဗျာညွှန့်ပေါင်း၊နည်းလမ်းကောင်းကျမ်းကို၊ ကြိုးကုတ်နေ့ည၊ကြည့်ရှုမှတ်သားကြကုန်သော၊ အကြင်မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းသွား၊ ရှင်လူအများတို့မှာ၊(ပါရမီတော်ခန်းပျို့အညွှန်း၊ "လမ်းမိုးပေါင်းတွင်၊ဆင့်ကာတွင်သို့၊သုတ်သင်ကာမျှ၊လွယ်စွာရ" ဆိုဘိသကဲ့သို့) လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် ကောင်းပွန်စွာတတ်စွမ်းကြပြီး၍၊မိမိတို့၏ မျိုးရိုး,ဘာသာ,သာသနာနှင့်ပညာမြတ်မွန်၊ ဤလေးတန်ကို၊ မြင့်မိုရ်လွန်ဖြိုးတိုးကြီးတိုးအောင်၊ကြိုးကုတ်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

ဒေါင်သဲဦး၊
မြန်မာစာဆရာ၊
အစိုးရအထက်တန်းဆယ်
အမျိုးသားအထက်တန်း
ကျောင်းကြီး၊
ဝင်တွေမြို့

မာတိကာစဉ်။

ဦးရေ၊	အကြောင်းအရာ၊	မျက်နှာနံပါတ်၊
	ပဌမကဏ္ဍ ကမ္ဘာ့အကြောင်း။	

၁	ကမ္ဘာဟု အမည်မှည့်ခေါ်ခြင်းအကြောင်း။	၁။
၂	ကပိလ်ပုဂ္ဂိုလ်သေးဦးတို့အကြောင်း။	၁။
၃	ကမ္ဘာ၏အခံသည်ကွဲပြားခြင်းအကြောင်း။	၄။
၄	မြန်မာဘာသာကမ္ဘာသည်၊ မည်သည့်အခါကပေါ်ပေါက်လာ၍၊ မည်သည့်များဖြစ်ကြောင်းပြဆိုခြင်း။	၅။
၅	ကမ္ဘာကိုအမှတ်ရသရက်ပင်မင်းနှင့်၊ ဥပမာဆောင်၍ပြဆိုခြင်း။	၆။
၆	မြန်မာဘာသာ၊ ကမ္ဘာမှုလ၊ အပင်မြ,မှ၊ လက်ဘ သီချင်း၊ အခက်အလက်များထွက်ပေါ်လာပုံကို ပြဆိုခြင်း။	၈။
၇	လက်ဘသည်မည်သည့်အခါက၍ ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာကြောင်း၊ ကပိလ်ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့ ယူဆပုံအရပ်ရပ်ကိုနှိုင်းယှဉ်၍ပြဆိုခြင်း။	၉။
၈	သီချင်းအကြောင်းသုံးအပေါင်းဆုံးကိုပြဆိုခြင်း။	၁၄။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကျွန်းဝယ်ငါး၊ချစီ၊အညီရံခအပ်သော၊ကျွန်းကြီးလေးရပ်၏ဗဟို၊ မြင့်မိုရ်တောင်မင်း၏နံပါး၊တောင်ဖျားယုဂန်ရ၊ အဇ္ဈကာသ၌၊သူ ရိယာကြော၊ဥဒေါင်းမင်းယဉ်သသည်၊ဝိဝဋ္ဋဟူသယ်၊အသချေ်ယျကပ် ဦး၌၊ရောင်ဆိုင်ကွန့်ရှန်း၊ အလောင်မကသော၊ခြည်ပန်းတို့ဖြင့်၊ တသဲ နက်သောအမိုက်တိုက်ကို ဖြိုသွင်၍၊ အရောင်အလင်းကို၊ ပြောင်း ဝင်းစွာပေးအပ်လေသည့်အလား၊ ။မခြားထို့သွင်၊ ဘုံသုံးခွင်၌၊ ကျင်လည်ချောပါး၊ နစ်မွန်းကြကုန်သော၊ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏၊ အညာဏ္ဍသဏ္ဍာန်၌၊ပြည့်လျှံအဝိဇ္ဇာ၊ထဗျာမှောင်တိုက်ကို၊မွေ့ရောင် ဖြိုက်ဖြင့်၊အလိုက်သင့်ဖြိုသွင်၍၊အလင်းကိုပေးတော်မူတတ်သဖြင့်၊ နေမင်း၏အဆွေ ဖြစ်းတော်မူသောတရားမင်း၊ ဘုရားအား၊ ကျွန်ုပ် သည်-ကြည်ညိုမြတ်နိုး၊လက်စုံမိုး၍၊ရှိခိုးဦးခိုက်ပါ၏။ ။

တာရိန္ဒ်ာသင်္ဂနိုင်း၊ ယုန်ဝန္ဓာငွေလမင်းသည်၊ ငါးဖြာသေရန် ဘေး၊ကင်းစင်ဝေး၍၊နက္ခတ်ကြယ်တာရာအပေါင်း၊ခြောင်းရံပတ် လျက်၊ ကျွန်းဇမ္ဗူသောင်းရပ်၌၊ မွန်းမတ်သည့်ချိန်အခါတွင်၊စန္ဒာရ ကန့်မြဲဂျောက်မွန်ပမာ၊သတ္တဝါမိုလ်လူအပေါင်းအား၊နှစ်သက်ရွှင် လန်း ချမ်းသာယာစေတတ်သကဲ့သို့၊ ။ပဋိရူပမရှုပ္ပါး၊စက်ရဟတ်၌၊ တပတ်သည်လည်နစ်မွန်းမျောပါးကြကုန်သော၊ သတ္တဝါဝေနေယျ တို့အား၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၊ သုံးတန်သောချမ်းသာမွန်ကို၊ ပြည့်စုံ အောင်ပေးတော်မူတတ်သော၊ ရှစ်ဆသောင်းလေးထောင်၊ များမြောင် ကျယ်ဝန်း၊ဆယ်ခန်းသောတရားတော်မြတ်အား၊ကျွန်ုပ်သည်၊ကြည် ညိုမြတ်နိုး၊လက်စုံမိုး၍ ရှိခိုးဦးခိုက်ပါ၏။ ။

အာပေါသံဝဋ္ဋ၊အသချေ်ယျကပ်ကမ္ဘာ၊ပျက်ပြုန်းသောအခါဝယ်၊

ရူပါဝစရသောဥဿဝတွင်၊ သုဘကိဏှအောက်၊ ဘုံဝေဈွေးကိကို၊ ဖြည့်ချွေးဖောက်ပြီး၊ ရှာသညီ့မိုးစမ်းထက်၊ တိုးတက်လွန်ကဲ၍၊ သည်းထန်မှာစွာ၊ ချုံးသွန်းကာရွာသောကိလေသာသမိုးစမ်း၍ စွပ်မို ကျည်းမြောင်းခြင်း၄၊ ကင်းလွတ်တော်မူကြပြီး၍၊ ကောင်းမှုတည်း ဟူသောမျိုးစေ့ကိုက်မျိုးရော၊ ထယ်ယာမြေကောင်းသဘွယ်လည်း ဖြစ်တော်မူထသော၊ အသက်ကဲ့သို့ပြုအပ်သောသာဝမျပီလနှင့်ပြည့် ရုံသည်ဖြစ်၍၊ အခါခပ်သိမ်း၊ ကာလျာဏဓမ္မဘုစ္စနဲ့တို့ထက်-မြတ်တော် မူထသော၊ ရှစ်ယောက်သောအရိယာသသံဃာတော်တို့အား၊ ကျွန်ုပ် သည့်၊ ကြည်ညိုမြတ်နိုး၊ ထက်ရုံမိုး၍၊ ရှိခိုးဦးနှိမ်ပါ၏၊ ၊

ဤကဲ့သို့၊ မွန်မြတ်သောရတနာသုံးပါးတို့အား၊ ရှိခိုးဦး၍၊ မာတာပိတာ၊ အာစရိယဆရာ၊ ဤနှစ်ဖြာကိုလည်း၊ ရှိခိုးဦးနှိမ်ပါ၏၊ ၊ ထိုအကျိုးဆက်ကြောင့်၊ ကျွန်ုပ်တို့အား၊ အခါခပ်သိမ်း၊ အောင်ခြင်းမင်္ဂလာသည်ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ ၊

ပဌမကဏ္ဍ။

ကဗျာအကြောင်း။

ကဗျာဟုအမည်မှည့်ခေါ်ခြင်းအကြောင်း။

"ကဝိနံ ဣဒံကဗျံ" ဟူသောသဒ္ဒါနိရုတ္တိကာနှင့်အညီ၊ ဝိတ္ထာရ၊ သုတ၊ အတ္ထ၊ ပဋိဘာန်၊ အသိသန့်တော်မူကြသော၊ ကဝိစ်ပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးတို့၏ထုံးဖြစ်သောသဥ္စာ၊ အဓိပ္ပါယ်နှင့်စပ်ဆိမ့်တွယ်သော၊ သဒ္ဒပဗန္ဓအစဉ်အလာကို၊ ကဗျာဟုမှည့်ခေါ်သောသည်၊

ကဝိစ်ပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးတို့အကြောင်း

၁၊ ။စိန္တာကဝိ။ ။ ဝတ္ထုအနှုသည်ကို၊ မိမိဉာဏ်အလျှော် ကြံစည်၍၊ အင်္ဂနာဇာတ်၊ ကောသလ္လာဘိရ ဇာတ်တို့ကဲ့သို့၊ ဖွဲ့နွဲ့သီကုံးတတ်သော ပညာရှိ။ ။

၂၊ ။သုတကဝိ။ ။ ဝေဿန္တရာဇာတ်စသည်တို့ကို ကြားဘူး၍၊ ထိုဇာတ်နှင့်ယှဉ်ပြီးလျှင်၊ မကြားဘူးသေးသောအဖွဲ့အနွဲ့၊ သီချင်းစသည်တို့နှင့်တကွ၊ ဝေဿန္တရာဖြစ်ဇာတ်စသည်တို့ကို ဖွဲ့ဆို၍သီကုံးတတ်သောပညာရှိ။ ။

၃။ ။အတ္ထကဝိ။ ။ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ လာရှိသော ဇာတ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ဆင်

ခြင်း၍၊ထိုအဓိပ္ပါယ်မပျက်စေရ၊ အကျယ်
ချဲ့ခြင်း၊ အကျဉ်းချုံးခြင်းတို့ဖြင့်၊ ပါဠိ
ခန်း၊ဆုတောင်းခန်း၊ စတုဓမ္မသာရမျိုးတို့
ကဲ့သို့ဖွဲ့ဆိုသီကုံးတတ်သောပညာရှိ၊ ။

၄။ ။ပဋိဘာဏကဝိ။ ။ရှေးကဝိဆရာတို့ ဝင်ဆိုဖွဲ့နွဲ့ခဲ့ဖြ
သော၊မြို့၊ပြ၊ပြည်၊ရွာဖွဲ့၊ တောဖွဲ့၊တောင်
ဖွဲ့၊မယ်ဖွဲ့၊ မောင်ဖွဲ့၊ သီချင်း၊ ပတ်ပျိုး
ပိုး၊ဒွေးယားစသည်တို့ကိုမြင်ရ၍၊ ထိုအတူ
အသစ်ဖွဲ့ဆိုသီကုံးတတ်သောပညာရှိ၊ ။

ထို့ကြောင့်၊သီလက္ခန္ဓအဋ္ဌကထာ၌။

ကာဝေယျန္တိစတ္တာရောမေကဝယောကဝိ၊စိန္တာကဝိ၊ သုတကဝိ၊ အတ္ထကဝိ၊ပဋိဘာဏကဝီတိ ဣမေသံစတုန္နံကဝီနံ အတ္တနောစိန္တာဝသေနဝါ၊ဝေဿန္တရော နာမရာဇာ အဟောသီတိအာဒိနာ သုတွာသုတဝသေနဝါ ဣမဿ အယံအတ္ထော ဧဝံယောဇေတဗ္ဗောတိ ဧဝံအတ္ထဝသေနဝါ ကိဉ္စိဒေဝ ဒိသွာ တင်္ခဏညေဝ ကဗ္ဗံကရိဿာမီတိ ဧဝံဥပ္ပန္နုပ္ပတ္တိက ပဋိဘာဏဝသေနဝါ ဇီဝိကတ္ထာယ ကဗျကရဏံ၊ ။ဟူ၍ဒိန္နဆို၏၊ ။ကာဝေယျန္တိ၊ ဟူသည်ကား၊ ထိကဗ္ဗေဝ၊ ပြောန်းတို့၊ ကဝိ၊ ကဝိတို့သည်၊ စိန္တာကဝိ၊စိန္တာကဝိရင်း၊ သုတကဝိ၊ သုတကဝိရင်း၊ အတ္ထကဝိ၊ အတ္ထကဝိရင်း၊ ပဋိဘာဏကဝိ၊ ပဋိဘာဏကဝိရင်း၊ ဣတိ၊ ဤလေးပါးတို့တည်း။ ဣမေသံစတုန္နံ၊ ဤလေးပါးကုန်သော၊ ကဝီနံ၊ ကဝိတို့၏၊ အတ္တနောဝ၊ မိမိ၏၊ စိန္တာဝသေနဝါ၊ အကြံအစည်၏ အစွမ်းဖြင့်ရင်း၊ ဝေဿန္တရော နာမရာဇာ၊ ဝေဿန္တရာ မည်သော မင်းသည်၊ အဟောသိ၊ ဖြစ်ဘူးပြီ၊ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသော စကားတို့ကို၊ သုတွာ၊ ကြား၍၊ သုတဝသေနဝါ၊ ကြားသည်၏အစွမ်း ဖြင့်ရင်း၊ အယံအတ္ထော၊ ဤအနက်သည်၊ ဣမဿ၊ ဤသဒ္ဒါ၏၊ အတ္ထော၊ အနက်တည်း၊ ဧဝံ၊ ဤသို့၊ ဝါ၊ ထိုအနက်ကို၊ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ယှဉ်အပ်၏၊

ဇာတိ ဇော်၊ ဤသို့။ အတ္ထဝသေနဝါ၊ အနက်၏အစွမ်းဖြင့်ရင်း၊ ကိဳ္ဘဝေ၊ တရုံတခုကိုသသဘျင်၊ ဒိသွာ၊ မြင်၍၊ တပ္ပုဒ်ဘာဂံ၊ ထိုဝတ္ထု၏အတုဖြစ်သော၊ ကတ္တုဒ္ဓိ၊ ပြုအပ်သောအမှုကို၊ ကရိဿာမိ၊ ပြုအံ့ဟူ၍၊ ဇော်၊ ဤသို့၊ ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာဏဝသေနဝါ၊ အရာဌာနအလျောက်စွာဖြစ်သော ပညာဉာဏ်၏အစွမ်းဖြင့်ရင်း။ ဇိဝိကဗ္ဗာသာ၊ အသက်မွေးခြင်းငှါ။ ကဗျာကရဏံ၊ ကဗျာပြုခြင်းတည်း။

ရင်းပြစ်တနည်း၊ ပြဆိုပြန်သည်မှာလည်း။

ကာဝေယျနှို့၊ ကာဝေယျံဟူသည်ကား။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ ကဝိ၊ ကဗျာတို့သည်။ စတုမဟာဂ္ဂါရော၊ ဤလေးပါးတို့တည်း။ စတ္တာရော၊ လေးပါးတို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်းဟူမူကား။ စိန္တာကဝိ၊ ကြံ၍ကဗျာဖွဲ့ခြင်းရင်း။ သုတကဝိ၊ သုတပါးဖွဲ့သည်ကို ကြားဘူး၍ ကဗျာဖွဲ့ခြင်းရင်း။ အတ္ထကဝိ၊ အနက်နှင့်ငင်၍ ကဗျာဖွဲ့ခြင်းရင်း။ ပဋိဘာဏကဝိ၊ ထင်သသာဉာဏ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ကဗျာဖွဲ့ခြင်းရင်း။ ဇာတိဗုမေ စတ္တာရော၊ ဤလေးပါးတို့တည်း။ ဇာတိ၊ ဤသို့။ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်။ ဝုတ္တာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ ဇာမေသံ စတုန္နံ ကဝိနံ၊ ဤလေးရပ်သော ကဗျာတို့ကို။ အတ္ထနော၊ မိမိ၏။ စိန္တဝသေနဝါ၊ အကြံ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း။ ဝေသာလိုရော နာမ၊ ဝေသာလိုရာ အမည်ရှိသော၊ ရာဇာ၊ မင်းသည်၊ အပေဘာသိ၊ ဖြစ်၏၊ ဇာတိ အာဒိနို့၊ ဤသို့အစရှိကုန်သော စကားတို့ကို၊ သုတွာ၊ ကြား၍၊ သုတဝသေနဝါ၊ ကြားဘူးသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း။ ဣမဿ၊ ဤပါဌ်၏။ အယံအတ္ထော၊ ဤအနက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဇော်၊ ဤသို့။ တံ၊ ထိုအနက်ကို၊ ယောဇေဿာမိ၊ ယှဉ်အံ့။ ဇာတိဇော်၊ ဤသို့။ အတ္ထဝသေနဝါ၊ အနက်၏အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း။ ကိဳ္ဘဝေ၊ တရုံတခုကိုသသဘျင်။ ဒိသွာ၊ မြင်၍၊ တပ္ပုဒ်ဘာဂံ၊ ထိုမြင်ဘူးသောဝတ္ထုနှင့်တူသော၊ ကတ္တုဒ္ဓိ၊ အမှုကို၊ ကရိဿာမိ၊ ပြုအံ့။ ဇာတိဇော်၊ ဤသို့၊ ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာဏဝသေနဝါ၊ မြင်ဘူးသောဝတ္ထု အနုလျောက်စွာဖြစ်သော၊ ပညာဉာဏ်၏အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း၊ ဇိဝိကဗ္ဗာသာ၊ အသက်မွေးခြင်း

၄၂၊ ကာရုကာရအာ၊ ဖွဲ့ခြင်းကိုပြုခြင်းတည်း။ ဟူ၍ဘွင့်ဆိုထားရှိပေ သည်။ ။

ကဗျာ၏အမည်ကွဲပြားခြင်းအကြောင်း။

ထိုကဲ့သို့ဘုတ်ဘောဘ်ဖြဲဆိုခဲ့ပြီးသော၊ ကဗိလေးပါးတို့၏ဉာဏ်၊ အဆိုအမိန့်၊ နှစ်သိမ့်ဘွယ်သောကဗျာကို၊ "နာနာသောဓာတ်နိဿိယာနိ ဉာဏ်သိယာနိ ဝေဒ ဘောနာတိဝါဝေါ၊ နာနာ အတ္ထံ ပါဠိရတီတိဝေါ၊ ဂေါစေသောခေါ်တော်ဂန္ထော" ဟူ၊ ဝစနတ်လှစ်ကြွေးရကား၊ အထူးထူး အပြားပြားသောသဒ္ဒါတို့ကိုဆိုရာ ဆိုကြောင်းဖြစ်၍၊ အထူးထူး သောအနက်ကိုဆောင်တတ်သောကြောင့်၊ "ဂန္ထ" ဟူ၍အမည်ဖွဲ့ ၍ခေါ်ဆိုခြင်းပြုကြလေသည်၊

ထို "ဂန္ထ" အမည်ရှိသည်ကိုလည်း၊ "ကဗိဟိဗန္ဓိတာဗ္ဗောတိ ဗန္ဓော" ဟူသောဝစနတ်နှင့်အညီ၊ လေးရပ်သောကဗိတို့၏၊ မကဗိ ရတ္တာ၊ ရတနာ ခွဲလုံး၊ ရလဲပြီးကို၊ ဘလုံးစီခြယ်ကြီးသိသကဲ့သို့၊ စီကုံး ဖွဲ့ဆိုအပ်သောသဘောကြောင့် "ဗန္ဓ" ဟူ၍ အမည်ရပြန်လေသည်၊

ဗန္ဓအပြား၃ပါး၊

၁၊ ဂါထာ၊ ၊အက္ခရာ၊ဂိုဏ်း၊ ဂရု၊ လဟုတို့ကိုမှတ်၍၊ ဖွဲ့အပ်သောဗန္ဓကိုခေါ်သည်။

၂၊ စုဏ္ဏိယ၊ . အက္ခရာ၊ဂိုဏ်း၊ဂရု၊ လဟုတို့ကိုမမှတ် မူ၍၊ဖွဲ့အပ်သောဗန္ဓကိုခေါ်သည်၊

၃၊ ဝိမိဿ၊ ၊ ဂါထာနှင့်စုဏ္ဏိယနှစ်ပါးသုံးကို ရော၍ ဖွဲ့ ၍ အပ်သောဗန္ဓကိုခေါ်သည်၊

ထိုဂါထာ၊ စုဏ္ဏိယ၊ ဝိမိဿတို့ကိုပင် "ဒိဗ္ဗသဒ္ဒေန ဂါယိတဗ္ဗန္တိ ဂီတံ" ဟူသောဝစနတ်နှင့်အညီ၊ ရှည်သောအသံဖြင့် ရင့်ကြွေး သီဆိုရခြင်းကြောင့်၊ "ဂီတ" (ဝါ) "ပြုတဂီတ" ဟုတပန်၊ သမုတ်ကြ ပြန်သည်၊

ဤကဲ့သို့ပြဆိုခဲ့သမျှသော ကဗျာတို့ကိုတဖန်၊ "လောကဝတ်၊ မွေဝတ်၊ ညီညွတ်ပြည့်ဝရန်၊ နား၏ တန်ဆာ ဆင်မြင်းကြောင့်" "ကဗျာ့ အသက်ရော တိတိ အလင်္ကာ" ဝေနှင်းသော အတိုင်း။ "အလင်္ကာ" ဟုသမုတ်ခေါ်ဆိုကြကုန်၏။

မြန်မာဘာသာကဗျာသည်မည်သည့်အခါကပေါ်ပေါက်လေသနည်း၊ မည်သည့်များဖြစ်ကြောင်းပြဆိုခြင်း။

အထက်ကပြဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သော၊ ဂန္ထ, ဗန္ဓ, ဂါထာ, ရတ္တုပိယ, ဂီတ, ဟူသော၊ ဤငါးပါးသည်၊ မြန်မာဘာသာကဗျာများ မဟုတ်ကြသောဖြင့်၊ ကျွန်ုပ်တို့မြန်မာပြည်၌၊ မြန်မာဘာသာကဗျာများသည်၊ မည်သည့်အခါကစ၍၊ ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာသည်။ မည်သည်တို့သည်၊ မြန်မာဘာသာ ကဗျာများဖြစ်ကြသည်၊ ဟူသောအချက်နှစ်ရပ်မှာ၊ သိအပ်၊ သိသင့်သိထိုက်သောအချက်များဖြစ်ကြလေသည်၊ ထို့ကြောင့်၊ အောက်၌သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရုံ၊ အနည်းငယ်ဖော်ပြပေတော့အံ့။

၁ အချက်။ ။ မြန်မာဘာသာ ကဗျာသည်၊ မည်သည့်အခါကစ၍၊ ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာကြောင်းကို၊ သတ်ရာသေချာစွာ ဖော်ပြခြင်းငှါ ခဲယဉ်းချက်ရှိငြားသော်လည်း၊ သက္ကဋဘာသာ၊ မာဂဓဘာသာတို့သည်မဇ္ဈိမဒေသမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြန့်ပွားရောက်ရှိ၍ သိမြင်၊ လိုက်နာကြသည်မှစ၍ သက္ကဋဘာသာ၊ မာဂဓဘာသာတို့ကဲ့သို့၊ မြန်မာတို့ကလည်း၊ မြန်မာဘာသာ ကဗျာဖွဲ့သီကုံးစီကြသည်ဟူ၍ အများအယူရှိကြကြောင်း၊ တချို့ပညာရှိတို့က ထွက်ဆိုကြလေသည်။

၂ အချက်။ ။ မည်သည်တို့သည်၊ မြန်မာ ဘာသာ ကဗျာများဖြစ်ကြသနည်းဟူမူ။ ။ စာလုံးအကျွရာ အနည်း အများထားခြင်း၊ အစအချထားခြင်း၊ ကာရန်၊ သတ်ပုံ၊ အဝပ်အဟပ်များကိုမငဲ့မူ

၍၊ကဗ္ဗာ့ကြိယာ၊သေဒ၊သေဒ္ဒ၊စကား၁ါကျပိုင်းဖြတ်ခြားနားချင်း ဒေါ်သလွှတ်ကုန်၊ဂုဏ်ရသတို့နှင့်တန်ဆာဆင်ခြင်း၊ စသည်တို့ဖြင့်၊ ပညာရှိ၊ကဝိပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ထုတ်ဆိုဘွဲ့သီ၊ ကုံးစီအပ်ကုန်သော စကား ပြေကဗျာများနှင့်တကွ၊လင်္ကာသက်ဝင်ရာ ၁၄ မျိုး၊ သီချင်းသက် ဝင်ရာ ၂၂ မျိုးစသည်တို့ဖြင့်၊ပြဆိုထားသောအချက်၊သီကုံးဖွဲ့စပ် ရေးအဆက်ဆက်တို့သည်၊ အထက်ဆိုခဲ့ရင်း“ကဗျာ”သာလျှင်၊အ မွန်ပဘာဝဖြစ်ရလေကုန်သတည်း၊

ကဗျာကိုအမ္ဗရုက္ခရသရက်ပင်မင်းနှင့်ဥပမာဆောင်၍ပြဆိုခြင်း၊

ထို့ကြောင့်၊ ရှေးဆရာတို့သည် ကဗျာပင်မကြီးကို၊ အမ္ဗရုက္ခရ သရက်ပင်မင်းနှင့်၊ဤသို့ဥပမာဆောင်ကြကုန်၏၊“တထောင်ရုက္ခာန်၊ စောင့်ဝန်းရံသော၊ အမ္ဗရုက္ခရ သရက်ပင်မင်းသည်၊ အချင်းအဝန်း၊ သွန်းသွန်းမြင့်လျက်၊ဆင့်ဆင့်တက်သော၊ခက်မငါးသွယ်၊ခက်ငယ် အပေါင်းတို့ဖြင့်တန်ဆာဆင်၍၊ညည်ပင်ကြီးမြင့်ရကား၊အသီးအပွင့်၊ ရွက်ရင့်ရွက်နုနှင့်၊ ဝေဝေဆာဆာ၊ လူရှင်အပေါင်းတို့သုံးဆောင် မှီရန်၊ ဖြစ်ပေါ်လာဘိသကဲ့သို့၊ ၊ပုထုဇ္ဇန်,သံသရာ၊နစ်မြောသော ရဟန်းကျေးဇူးကို၊အထူးဆောင်ရွက်သောအားဖြင့်၊ချီးမွမ်းသောပုဒ်, ဗျည်း,အက္ခရာ။ သဒ္ဒါအနက်တို့နှင့်ပြီးရံအပ်သော၊အမ္ဗရုက္ခရသရက် ပင်မင်းအတူ၊လေးသုခသောကဝိပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ ဖွဲ့ဆိုသီကုံးအပ်သည့်က ဗျာပင်မင်းသည်၊ချင်းဝန်းမြင့်လျက်၊ဆင့်ဆင့်တက်သော၊ခက်မငါး၊ ဖြာသဏ္ဌာန်၊ဂန္ထ,ဗန္ဓ,ဂါထာ,ရတ္တပ္ပိယ,ဂီတဟူသော၊ဤငါးပါးလျှင် ထွားထွားကျိုင်းကျိုင်း၊ကိုင်းကြီးခက်မ,ထွက်၍၊ ခက်ငယ်အသွင်၊ အဆင်တန်ဆာ၊ဆယ့်စည်းလာသော၊လင်္ကာ,သီချင်းအမျိုးပေါင်းတို့ဖြင့် ကြီးမြင့်ရကား၊အသီးအပွင့်၊ ရွက်ရင့်,ရွက်နုနှင့်တပြေး၊ချောင်း,မြို့, ရတု,ရကန်၊ ဆဲ,အန်,လူးတား၊ ထူးခြားဖွဲ့သွယ်၊လွန်ဆန်းကြွယ် သော၊မယ်ဘွဲ့,မောင်ဘွဲ့,တောဘွဲ့,တောင်ဘွဲ့၊ ဘုန်းတော်ဘွဲ့နှင့်၊နန်း

ဘွဲ့,မှာတမ်း၊ တမ်းချင်း,လွမ်းချင်း, ရုံးချင်း,ဟန်ချင်း၊ ရဲတင်း,သံ
ပေါက်အမျိုးမျိုး၊ မိုစင်းတော,မောင်းတော,မယ်တော,သဖြေလား,
ရှေလား၊ဘုရားတိုင်,ဆီကြားတိုင် အခိုင်ပေါ်ထွန်း၊ မော်ကွန်း,သံ
ပိုင်း၊ သမိုင်း,ဧကျောက်စာမျိုးအရပ်ရပ်၊ ဘောသင်,နှစ်ချိုး,သုံးချိုး၊
လေးချိုး၊ပတ်ပျိုး,ယိုးဒယား၊ကြိုး၊ဘွဲ့ချင်းခံ,နတ်သံ,ယောဒယား၊ဇာတ်
အရပ်အရပ်၊ဝတ္ထုပုံပြင်,မဟာခင်,ရာဇဝင်,အနာဂတဝင် စသောက
ဗျာပင်ကြီး၊ပွားရအစဉ်၊ သုံးဆောင်ရှိမြဲ၍ မပြီးနိုင်အောင်၊ ကဗျာ
သီးကဗျာပွင့်၊နှင့်ဝွာလျက်၊ခါမပျက်ပင်၊ ကဗျာရွက်ကဗျာဖူးဖြစ်
ပွါးလေသတည်း၊ ၊

နှစ်ချုပ်၊

အထက်ဆောင်ပြပါ၊ ကဗျာပင်မကြီးသည်၊ ကာလရှေ့
ဆျှာလေသသလောက်၊ပညာဥာဏ် ကြီးမြတ်ကြကုန်သော- ကဗိဝ်
ရဉ်တို့ထံတော်ထွန်းကားပေါ်ပေါက်လေသလောက်၊တစတစ-ကြီးပွား၊
ဆန်းပြား၊ ထွန်းကားလာခဲ့ပေသည်၊ ရင်းကဗျာပင်မကြီး၌၊ ယခု
ဆောင်ပြထားသလောက်သာလျှင်၊ မြန်မာဘာသာ၌ ဝေးကဗျာရှိ
သည်ဟူ၍ဆောင်ပြလိုရင်းမဟုတ်ပေ၊စင်စစ်ဆောင်တမူကား၊ ကဗျာ
လင်္ကာ၊ဘွဲ့ချင်းတို့သည်၊တစတစ-မည်ကဲ့သို့ပြန့်ပွားလာခဲ့ကြောင်း
ကိုပြဆိုခြင်းမျှသာဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊

မြန်မာဘာသာ၊ကဗျာမူလ၊အစပင်မှ၊လင်္ကာ၊ သီချင်း၊အခက်အလက် များခွဲထွက်ပေါ်လာပုံကိုပြဆိုခြင်း။

ကဗျာ။

လင်္ကာ၊	သီချင်း၊	
၁-လင်္ကာ၊	၁-ရကန်၊	၁၂-ဘွဲ့။
၂-ပျို့၊	၂-ယောဒယ	၁၃-ဘောလယ် အမျိုးအဆန်း၊
၃-မော်ကွန်း၊	၃-သာချင်း၊	၁၄-တေးအမျိုး အဆန်း၊
၄-သံပိုင်း၊	၄ ကာချင်း၊	၁၅-သဖြန့်အမျိုး အဆန်း၊
၅-သမိုင်း၊	၅-ဒွဲ၊	၁၆-ဒိုချင်းအမျိုး အဆန်း၊
၆-ရဲတင်း၊	၆-ဒိုင်	၁၇-ထုံ့ချင်းအမျိုး အဆန်း၊
၇-တမ်းချင်း၊	၇-လေးချိုး၊	၁၈-ဟန်ချင်းအမျိုး အဆန်း၊
၈-ဧချင်း သံတိုင်၊	၈-သံချိုချိုး၊	၁၉-ဖျော်ချင်းအမျိုး အဆန်း၊
၉-ဧချင်း သံပေါက်၊	၉-ယိုးဒယား၊	၂၀-နတ်သံ၊
၁၀-ရတု၊	၁၀-ပတ်ပျိုး၊	၂၁-မှာတမ်း၊

၁၁-လူးတား၊ ၁၈-ကြိုး။ ၂၂-ဇာတ်စကား ပေါ်ပုံ၊

၁၂-ဆန်း၊
၁၃-သံပေါက်၊
၁၄-ဝဲရိုက်ဝဲသွင်း၊

သက္ကရာဇ်စဉ်ဖြင့်ဆည်း၍ အခါကာလ၌ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာကြောင်း ကဝိပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းကို ယူ၍ဆိုအံ့ရစ်ရစ်ကို နှိုင်းယှဉ်ပြဆိုခြင်း၊

စကားကပြေဗျာများကိုချန်ထား၍၊ မြန်မာဘာသာ၊ ကဗျာမူလ၊ အပင်မရှိဖြစ်၍ထွက်ကြကုန်သော၊ ကဗျာရပ်များသည်၊ လင်္ကာနှင့်သီချင်းတို့၌ပါဝင်ကြသောကြောင့်၊ ရင်းနှစ်ရပ်တို့၏ အရင်းအမြစ်၊ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းတို့မှာ၊ ထိုရှိအင်သောအချက်များဖြစ်ကြသဖြင့်၊ ပညာရှိ၊ ကဝိပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့၏၊ တင်ယူဆုံးဖြတ်ချက် အရပ်ရပ်ကို နှိုင်းယှဉ်၍ဘော်ပြပေအံ့သတည်း။

၊(က) မြန်မာတို့၏ဦးစွန်း၊ပွင့်လမ်းကောင်းစ၊ ဥအခါ၊ကြေရဇ်ဝရာ၊ ငါးကျိုင်ငံတို့၊တရားစည်ကြီး၊တီးတော်မူရာ၊ကျုံးသုံးပြာနှင့်၊ပေါ်ထွန်းရာမည်သောပုဂံပြည်ကြီးဝယ်၊ "ကျွန်းဦးသမြေသို့၊သောခင်ကြေးနှင့်တူ၊ညီလည်တော်မူဘူးသည်" ဟုထင်ရှားကျော်စောသော၊အလောင်းစည်သူမင်းမြတ်၏ မြေးတော် နရပတိစည်သူမင်းသည်၊သက္ကရာဇ် ၅၃၄ -ခုနှစ်၊ ဝေဠုဝေဠီဓိတ်ရားနှင့် နောင်တော်မင်းယဉ်နရသိခ်၏ အရိုက်အရာကို ဆက်ခံပြီးသည် နောက် နောင်တော်၏အထိန်းတော်သား၊ အနန္တသူရိယ အမည်ရှိသောအမတ် ပညာရှိ တဦးကို၊ အမှုကိစ္စပေါင်း ရှိတော်မမူဘူး သည်နှင့် သူသခန်ထို့ တုတ်၍ ကွင်မှုက်စေ အမိန့် တော်ရှိရာ ခံရင့်တည်

ကြည်သောနှလုံးရှိသူဖြစ်ရကား။ သတ်အုံမှူးမှူးတွင်လင်္ကာ၄ပိုဒ် ဆို၍မင်းကြီးအားဆက်ပါဟု အပ်ခဲ့၏။ ။သူသတ်တို့လည်းသတ်ပြီးမှမင်းကြီးထံ စာကိုဆက်သကြလျှင်။တဘန် လွှတ်စေ ဖို့ခေါ်မူသော်လည်း။ထက်လွန်ပြီးဖြစ်ကြောင်းနှင့်လျှောက်ထားကြသဖြင့်။ မှားလေစွဟုပိုးရိမ်ခြင်းဘဘန်ဖြစ်ခေါ်မူဖြန့်၏။

ယင်းကဲ့သို့ “အနန္တသူရိယ ၏ မတ်ပညာရှိ ရေးသားခဲ့သော အမျက်ဖြေလင်္ကာ ၄ပိုဒ်”ကိုသာလျှင်၊ အကြာဆုံး၊ အပေါင်းဆုံးဖြစ်ကြောင်းနှင့်။တချို့ပညာရှိတို့က၊ ထွက်ဆိုကြ သောကြောင့်ရင်းလင်္ကာ၄ပိုဒ်ကို၊ အောက်၌ဖော်ပြလိုက်ပေအံ့။

(၁)။ ။ သူတည်း တယောက်၊ ကောင်းဘို့ ရောက်မူ၊ သူတ
ယောက်မှာ၊ ပျက်လင့်ကာသာ၊ မွေတာတည်း။ ။

(၂)။ ။ ရွှေအိမ်နန်းနှင့်။ကြငှန်းလည်းခံ၊မတ်ပေါင်း ရံလျက်။
ပျော်စံရိပ်ငြိမ်၊စည်းစိမ်မကွာ၊မင်းချမ်းသာအား၊သ
မုဒ္ဒရာ၊ရေမျက်နှာထက်၊ ခဏတက်သည့်၊ရေပွက်
ပမာ၊တသက်လျှာတည်း။ ။

(၃)။ ။ ကြင်နာသနား၊ ငါ့အားမသတ်၊ ယခုလွှတ်လည်းမ
လွှတ်ကြမ္မာ၊ရှုတကာတို့၊ခန္ဓာခိုင်ကျည်၊အတည်မ
မြဲ၊ဖေါက်တတ်သည်၊ မချွတ်စသာ၊ သဘောဝါ
တည်း။ ။

(၄)။ ။ ရှိခိုးကော်ရော်။ပူဇော်အကျွန်။ ပန်ခဲ့တုံ၏၊ခိုက်ကြုံပိ
ပါက်သံသာစကာ်၌၊ ကြိုက်ထပ်တွန်မူ၊တုံ့မယူလို၊
ကြည်ညို စိတ်သန်၊ သခင် မွန်ကို ချန်ဘိစဉ်စစ်။ဖြစ်
မဲ့အမေး၊ ခွင့်လျှင်ပေး၏၊သွေးသည်အနှိုင်ရွာ၊ငါ့ခန္ဓာ
တည်း။

ဖော်ပြချက်

အထက်ပါလင်္ကာ၄ပိုဒ်မှာ။ဆန်းနည်းနှင့်ရွေးချယ်သောအခါ၊ညီညွတ်စွာမရှိ၊အနိမ့်မြင့်ဂိုဏ်.ဖြစ်သည့်ပြင်။(၁)အပိုဒ်ထည်းနေယျူဓေါါသ

သင့်သည်၊ ဆိုကြ၏၊ ယင်းကဲ့သို့ပင်၊ လင်္ကာ၌ အပြစ်ရှိသေးကြောင်း ဘော်လည်း၊အနန္တသူရိယသည်၊စာဆိုမတော်၍ ဟု ဆိုထွယ်ရာမရှိ ပါပေ၊ ၊ရာဇဝင်တော်သင့်၍သေရေးဆဲဆဲမှာ၊ရဲရင့်တည်ကြည် သောစိတ်ထားနှင့်၊ ဤမျှသေချာ ဘိတုံးဖွဲ့စီးနိုင်ခြင်း ကိုသာလျှင်၊ လွန်စွာချီးမွမ်းထောက်ပါပေသည်။ ၊

(ခ)သက္ကရာဇ် ၆၄၃ ခုနှစ်တွင်၊ပထမံ ဒိဋ္ဌိကြီး၊နဲ့ဝန်း ဒ ရုပ်(ရှေး က“ တကောဘုရင်”တွင်၏)လျှင်တွားရာ စာတိုရှိသော ယော်မည်မဂ နု တွင်သော တသိုင်းမင်းဝ ဒီရှုသည်၊ ရှုထွာမက်ုရသောအခါပညာရှိ ရဟန်းပုဏ္ဏားတို့နှင့်ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်၍“ ပညာရှိ မနုရေးသားထားခဲ့ သောမနုဓမ္မသတ်ကျမ်း” ကို ရခဲခေါင်းစီစဉ်၊ ပြင်ဆင်စီမံတော်မူ၍ မိမိအမည်ကိုအစွဲပြု၍“ ဝါရီရုဓမ္မသတ်” ဟုတွင်စေသည်၊ ထို မင်းမပေါ်မီ၊ နှစ်ပေါင်းတထောင်ထောက်ကပင်အိန္ဒိယပြည်မှ ဟိန္ဒူ လူမျိုးတို့သည် မြန်မာပြည်၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်အရပ်တို့သို့၊ လာရောက် နေထိုင်ကြသောအခါ၊ မနုဓမ္မသတ်များကိုခေါ်ယူလာခဲ့ကြသဖြင့်၊ ရင်းသည်နောက်ကာလ၌ မွန်ဘာသာဖြင့် ပြန်ရှိသည်ကို၊“ နှင်ဖုန္ဒ ယောသမထေရ်က မြန်မာဘာသာသို့ပြန်ဆိုသော ဓမ္မသတ်လင်္ကာ” သည်သာလျှင်၊ အကြာဆုံးအဟောင်းဆုံးဖြစ်သည်ဟု တချို့ပညာရှိ တို့ထွက်ဆိုကြ၏၊သို့ရာတွင် သက္ကရာဇ်ကိုမူ သေချာစွာမသိရချေ။ (တချို့ က နရပတိစည်သူမင်းမပေါ်မီနှစ်ပေါင်း ၁၁၀ လောက်က၊“ သာရမွန်ဖျား” မင်းလက်ထက် ဟူ၍ဆိုကြ၏။)

(ဂ)တချို့သောပညာရှိတို့ကလည်း မြန်မာလူမျိုးတို့မှာ၊ကမ္ဘာဦး ကပင်၊ကဗျာ လင်္ကာရှိသည် ဟူ၍ထွက်ဆိုကြ၏၊သို့ရာတွင်၊အကိုး အကားနှင့်ပြဆိုချက်ကိုမူကား၊မတွေ့ရသေးချေ။

(ဃ) ရှေးကြသော လင်္ကာတို့သည်၊တကိုယ်စာသားတို့တောင်း ၍၊များသောအားဖြင့်၊ချို့ချိသောပဒမှာ၊အကျရာသုံးလုံးစီသာထားရှိ စပ်ဆိုမြဲဖြစ်ခဲ့လေသည်၊ထို့ကြောင့်၊“အနန္တသူရိယရေးသားခဲ့သော

အချက်ဖြလင်္ကာ၄ပိုဒ်" မှာ။ တကိုယ်တေသားပင်တို့တောင်းသည် ဟုဆိုရလေပြီးသော်လည်း၊ အက္ခရာသုံးလုံးနှင့်စ၍ချိုးသောလင်္ကာမ ဟုတ်သဖြင့်၊ အလွန်ရှေးကျသောလင်္ကာဖြစ်သည်ဟု၊ ကောက်ယူ ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာခဲယဉ်းချက်ရှိပေလိမ့်မည်၊သို့ဖြစ်၍ ပုဂံမြို့ကောင်း စားစဉ်၊ သက္ကရာဇ်၂၆၆ ခုနှစ် နန်းတက်တော်မူသော၊သော်ဇော်ထည် ကြောင်မင်း (ပိုက်ဆော်ဥ လည်မင်းဈါသားတော်)လက်ထက်က ဟု ၍ဆိုရသော၊လေးလုံးတပိုဒ်ကဗျာလင်္ကာကိုသာလျှင်၊ အကြာဆုံးအ ဟောင်းဆုံးတွေ့ရှိရသည်မှတ်ပါ။ အခြားအကြာဆုံးအဟောင်းဆုံး ကိုမတွေ့ရ သေးကြောင်းနှင့် တချို့ပညာရှိတို့က၊ ထွက်ဆိုကြလေ သည်၊

မြန်မာ့ဘာသာ၊ ကဗျာလင်္ကာသည်၊ မည်သည့်အခါကစ၍ပေါ် ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာသည်ဟုတင်ပ ဆုံးဖြတ်ရန်၊အမှန်မှုရုံ၊သော်ပြ ခြင်းငှါခဲယဉ်းချက် ရှိသော်ငြားသည်း၊ ယခင်ဆိုအပ်ခဲ့သော မင်း လက်ထက်ပေါ်ပေါက်၍၊အကြာဆုံး၊အဟောင်းဆုံးဟုဆိုရသော " ရုပ္ပါးနတ်လင်္ကာ" ကိုအောက်၌ဖော်ပြပေတော့အံ့၊

(၁)၊ ။ သိုးကလေး၊ ရုပ္ပါးနတ်တောင်၊ အခေါင်မြင့်ဖျားရုံ တောပြေး၍၊ နံ့ရှားကြိုင်လှိုင်၊ ခါတန်ပွင့်သည်၊ရွှေ နှင့်ရိုးမှား၊ပန်းစံကား၊

(၂) ။ သိုးကလေး၊ စံကားပွင့်နှင့်၊ နှိုင်းဘင့်နိုးသည်၊ရဲမျိုး ထွီး၊မကြီးနှမ၊ ညက်ဖှာပြာစင်၊ (၁)မွဲ့သည်းပင် သည်၊ခရီးသား၊

(၃)၊ ။ သိုးကလေး၊(၂)မြိတ်လွှတ်ရလည်း၊အငယ်တည်း က၊ကျွန်းဝင်ကြ၍၊ခွေးဘတူရင်း၊(၃)မျိုးသည်မင်း နှင့်၊ချစ်ခြင်းရရုံ၊လက်ထက်ဆုံးသည်၊ နှလုံးမခြား၊ စေ ဘင့်တရား၊

(၄)၊ ။ ခေွမိမင်း၊မျက်သုတ်နိုဝင်၊(၄)ရတည်းဖျင်နှင့်၊(၅) ကျိုင်းစင်မြဝါ၊ မတ်ကြီးလျှာကို၊ မယ်သကြိုက် မိတ်ဝမရှိ၊

သော့်သည်းကြောင် မင်းဟုခေါ်တွင်သည့်မှာ၊ မင်းသားအဖြစ် တွင်၊တောင်တွင်းကြီး၌ အနေဒ်မြောက်ယွန်း၌ရှိသည့်၊သော့်သည် ကြောင်ရွာကို အစားရသူသည်ကိုဖွဲ့၍ဖြစ်သည်။

(၁)သည်းပင် -ထင်းယောကျ်ား။

(၂)မြိဘိလွှတ်ရသည်း- { တပတ်ရစ်ခံဝဲ့း၊ / တပတ်ကျွှဲခံထဲ့း။ }

(၃) နှီးသည်မင်း-ထင်ယောကျ်ား

(၄)ရတည်းဖျင်-ဝိတ်သည်အင်္ကျီ၊

(၅)ကျွှင်းစင်မြဲဝါ-စင်ကြယ်သောမြအရောင်ရှိတီး။

(င) တချို့သောပညာရှိတို့က၊ ထိုထိုသောမင်းတို့လက်ထက်က ပင်၊ကဗျာလင်္ကာပေါ်ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာသည်ဟုဆိုရပေပြားသော် လည်း၊များစွာဂရုစိုက်မှုမပြုကြခဲ့ဘဲ၊ ကဗျာလင်္ကာသီကုံးမှုများ၌၊အ မှတ်ဘဲ့သောသျှင်၊အချိန်ကုန်လွန်လာခဲ့ကြ၍၊ သက္ကရာဇ် ၈၀၄ ခုနှစ် ဒေဝသျှာပုရ်တိုင်း၊စစ်ကိုင်းမြို့၊ ထူပါရုံစေတီတော်ဒါယကာ၊ ဟုခေါ် ရသော၊ လက်ထက်တော်တိုင်ကျရောက်မှ၊ အမြွတ်တန်နိုး ပြုလုပ်ဖွဲ့ နွဲ့၊ထွန်းကားကြီးကျယ်လာသည်ဟူ၍ အယူရှိကြလေသည်။

(အလင်္ကာဘောင်ပြချက်များအနက် နှစ်သက်ရာယူကြပါကုန်)

မြန်မာပြည်၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊သာသနာတော်ကြီး အငွေ့အသက် မှူးလောက်သာရှိသော အခါကာလက ပေါ်ပေါက် ဖြစ်ထွန်းခဲ့သော လင်္ကာများသည်၊ သာသနာတော် ထွန်းသင်းတောက်ပ ပြီးမှပေါ် ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာသော လင်္ကာများနှင့် မည်သို့ကွဲပြား ခြားနား ချက်ရှိသည်ကို၊ ဤတွင်အကျဉ်း မသင့်၍မဆိုပြီ၊ တတိယကဏ္ဍ လင်္ကာအကြောင်းမှာကြည့်လေ။

သီချင်းအကြောခံဆုံး၊အစပေါင်းခံဆုံးကိုပြဆိုခြင်း၊

မြန်မာဘာသာ၌၊ သီချင်းဟူသောသဒ္ဒါသဒ္ဒါ၏ ဟာရအဓိပ္ပါယ်မှာ။ ။ပဒယာကြည်လင်၊ ရှင်ဖြိုးရှက်ကျူး၊ကြည်နူးကြွေကွဲဘွယ်၊ ဘွဲ့နွဲ့စီစဉ်၊ ရည်ရည်လွင်လွင်ရွတ်ဆိုအပ်အောင်၊ ငယ်ဆိုသီကုံးသောအဘွဲ့အနွဲ့ကို၊သီချင်းဟုခေါ်ဆိုသသည်၊ ။

ထိုသီချင်း ဟူသော ကဗျာသည်၊ မည်သည့်အခါကစ၍၊ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာသည်ဟု၊တင်ယူဆုံးဖြတ်ခြင်းငှါ၊ ထတ်ရာသေချာစွာ မခွမ်းနိုင်ကြချေ၊သို့သော်၊ မြန်မာသက္ကရာဇ်-၇၀၄-ခုနှစ်တွင် နန်းတက်တော်မူသော၊ မြင်စိုင်းငါးစီးရှင်ကိုယ်တော်တိုင်၊ က,ဆိုတော်မူသောသီချင်း၏ အဝင်အပါဖြစ်သည့်"ကာချင်း"ကိုသာအကြာဆုံးအပေါင်းဆုံး တွေ့ရှိရသည်မှာပေါ။ အခြားအကြာဆုံးအပေါင်းဆုံးကိုမတွေ့ရသေးကြောင်းနှင့်တချို့ပညာရှိတို့ကထွက်ဆိုခြင်းပြုကြသဖြင့်၊ ၎င်းကာချင်းနှစ်ပိုဒ်ကိုအသာ၌ ဖော်ပြလိုက်သည်။ ။

(၁)၊ ၊ဘာဝတီဘို၊ နတ်ရွာလော၊နတ်ရွာလော၊ ၊ဟူတတ်ည်းရှင်ခြင်းရှင်ခြင်း၊ ဟူတတ်ည်းဝေဘွရင်းဝေဘွရင်း၊ ဟူတတ်ည်း(၁)သည်းခုင်းသည်းရင်း၊

မြင်စိုင်းဟူသည်၊အွေဖြည့်အွေဖြည့်၊မြင်စိုင်းအွေမြေပန်းသင်းခွေ၊ပင်မြေခြုံတက်နွယ်၊မြုံတက်နွယ်၊

ဘောင်လေရှုန်းရှုန်း၊ မိုးယံခတ်ဒုန်း၊ ကင်းပုန်းပွင့်ချိုချယ်၊ပွင့်ချိုချယ်၊

နွယ်ပန်းခွာညို၊ပွင့်ပေလို၊ ပြာသိုလ်ဆောင်းလလယ်၊ဆောင်းလလယ်၊

ဘောင်တွင်ဖျားဆီ၊အွေဝါတီ၊(၂) သရီရ ခေါင် စွယ်၊ သရီရခေါင်စွယ်၊

ပလာဆီမြေကောင်း၊ကျသည့်ကျသည့်မြောင်း၊မနှောင်းပြည့်ခေါလွှယ်၊ပြည့်ခေါလွှယ်၊

ခါနှင့်ဘုတ်ချိုး၊ကြက်တောမျိုး။ လိုရိုးကြက်မြေကျယ်၊ ကြက်မြေကျယ်။

လှည့်ဘော်မဝေး၊ တော်ရွှေကျေးစာ (၃) ငှေးစားလို ဘွယ်၊စားလိုဘွယ်၊

၊(၄) ယရည်းသွန်းသွန်း။ မြင်းသည်ဝန်း၊ ဖုံချွန်းတွန်း တက် ပယ်၊တွန်းတက်ပယ်။

။(၆) စောလူးစီးတန်၊မျိုး(၅)ဆက်ဒန်၊လျင်ခုန်မြင့်မဘွယ်၊မြင့် မဆွယ်။

။(၇) မြွောက်စည်လတီး၊ ဝင်ခါနီး။ စောခ်ီးနန်းတက်ကျယ်။ နန်းတက် ကျယ်၊

သာသည့်မြေပြင်၊စောနတ်သျှင်၊ နန်းစွင်ရှုတင့်တယ်၊ ရှုတင့်တယ်။

အထူးလော၊ထက်တိမ်လော၊နေရောင်လော၊

၁–သည့်ရှင်း–မပဘာ။

၂–သဒ္ဒိရ်ဓောတ်စွယ်–မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်မှ ဖြစ်သောစွယ်တော်စသောဓာတ်မြတ်။

၃–ငှေး–အခွံကိုခွာသည် (ပေါရာဏ)

၄–ယရည်း–ဆင်ဝဲန်း။ ။

၅–ဆက်ဒန်–ဆဒ္ဒန်–အရောင် ၆ ပါးအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံသောအစွယ်ရှိသည့်ဆင်မြူ၊

၆–စောလူး–မင်း (ပေါရာဏ)

၇–မြွောက်စည်– မင်းဧကရာဇ်တို့ ဝင်တော်မူရန် တီးရသည့်စည်၊

(၂)။ ။တမောင်းတမောင်း၊တို့တမောင်းသည်၊တမောင်းဘ ကောင်းသားလော၊ဘကောင်းဘကောင်း၊

အနီးမြင်မှတ်၊ စေတီထွင့်ပုံသည်၊ ကောင်းမြတ် သာ ချောင်းလော၊သာချောင်းသာချောင်း၊

သင်းတွဲ မြောင်းကြီး၊ အပည့်စီးသည်၊ ဖြင်ညီးမြှ

သောင်းသော။ မြစ်လောင်း မြစ်လောင်း။ ။ဥတည်
သည်သည်း။ဥတည်ရဲ့ဝန်း။ပြွန်းသွန်းသည်။ ထက်
ဝန်းတန်ဆောင်းသော၊ တန်ဆောင်း၊တန်ဆောင်း။ ။
ပေါင်းကွင်စေချင်။ တန့်ပြင်ပြင်ကား။ ဆင်လျှင်နှင်း
ကောင်းလော၊နှင်းကောင်းနှင်းခကောင်း။

ကျုံးနက်ရေ၊မြို့ခြေအပြည့်ထား။တေဟူသည်ကား။ ထွားရှည်
ကျော်မျှပွား။

တေဟူသည်ကား၊ဆယ့်တစ္ဆာအခြား၊ဓေဝဒကျော်ထင်ရှား၊
မဟော်ဆင်သည်၊မျက်ရှင်ကွန်းတော်သား၊ကွန်းတော်ကွန်းတော်၊
အမွှမ်းစွင့်စွင့်၊ကနာ၊မြင့်သည်။ကြိုသင့်သာပျောင်းလော။ သာ
ပျောင်းသာပျောင်း။

ရဝေဆီးသည်။ထက်ပီးလေးတံခါး။
တရုပ်ထသည်၊(၁)ရှိုင်ရှိုင်လော၊ရှိုင်ရှိုင်။
မြားမိုးစင်းရွာသည်၊ဖြိုင်ဖြိုင်လော၊ဖြိုင်ဖြိုင်။
လင်းပြင်ပြည့်မျှ၊ ငှက်လင်းတ၊ လတိုင်းလော၊လတိုင်းလတိုင်း၊
မြင်းသည်ထိန်းသန်း။ များစွာလွှန်းသည်၊ ထက်ဝန်းရံသ၊မနိုင်
မနိုင်။ ။လျှပ်စစ်တိမ်ပြင်၊ မိုင်းမင်းလွင်သည်လည်း။ လွင်သည်
လည်း။

တိမ်သည်မည်းမည်း။မည်းသည်လည်း။ မည်းသည်လည်း။ ။
တိမ်မည်းတက်ရာ၊ မိုးစင်းသေးငါ့၌၊ ရွာသည်မိုးစင်းကား၊ရိုက်ကြိုး
(၂)ကြည်းသည်လည်း၊ကြည်းသည်လည်း၊
ကန့်သင်းမွှေ၊မမြင်သည်လည်း၊မမြင်သည်လည်း၊
အရိုင်းမနေချင်သည်လည်း၊မနေချင်သည်လည်း၊
ခြေးလျှင်တစီး၊မြင်းသည်လည်း၊မြင်းသည်လည်း၊
နှင်တံမကမ်းခင်သည်လည်း၊မကမ်းခင်သည်သည်း၊
ဒသာလည်းဒသာ၊ကောင်းမြင်း၊ခပင်းကြိုက်သည်လည်း၊ကြိုက်
သည်လည်း၊

ရာဇသင်္ကြံ၊ စည်းစိမ်ခံသည်လည်း၊ ခံသည်လည်း။ ၊အသသိ
ယသ၊ ချမ်းသာစံသည်လည်း၊ စံသည်လည်း၊

နှစ်ပါးမင်း၏၊ ညီရင်းလေဟူ၊ သီဟသူကား၊ အယူဖြောင့်ဝင်း၊ မြ
အသင်းသို့၊ ချစ်ခြင်းလေးချပ်မျက်နှာသည်လည်း၊ ရပ်မျက်နှာသည်
လည်း။

သီးရှည့်ကျိုးအသသည်လည်း၊ အသသည်လည်း၊ ၊သာယာဂွတန်း
နိုး၊ မပြတ်ကိုးသည်၊ သုံးလူ့အရှူး၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးသည်လည်း။ ဂုဏ်
ကျေးဇူးသည်လည်း။ မုခပါဌ်မျက်ရှင်၊ ပလ္လင်ခတ်သည်လည်း၊ ခတ်
သည်လည်း၊

၁။ ရိုင်ရိုင် - အများအပြား၊ (ပေါရာဏ)

၂။ ကြည်း - မြည်ဟိန်းသည်၊ ချူနှံသည်၊ (ပေါရာဏ)

ကဗျာအကြောင်းရုံးပေါင်းဆောင်ပြသော
ပဥ္စမကဏ္ဍ ဤတွင်ရွေ့၏။

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ။	စာမျက်နှာနံပါတ်
	ဒုတိယကဏ္ဍ။	
	ကဗျာလင်္ကာစီကုံးရေးသားရန်အထောက်အခံများကိုပြဆိုစကား။	
၉	အက္ခရာမှ သရနှင့်ဗျည်း၊ ကွဲပြားပုံကို ပြဆိုခြင်း။ (မှတ်ရန်သံပေါက်)။	၁၉။
၁၀	ဗျည်းနှင့်သရ ပေါင်းစပ်ခြင်းအကြောင်း။	၂၀။
၁၁	ဗျည်းသွားကိုခွဲခြားခြင်းအကြောင်း။ (မှတ်ရန်သံပေါက်)။	၂၀။(၂၁)
၁၂	ဌာန်အကြောင်း။	၂၂။
၁၃	ဌာန်အကြောင်းမှတ်ရန်လင်္ကာ။	၂၃။
၁၄	ကရိုဏ်းအကြောင်း။	၂၃။
၁၅	ပယတ်အကြောင်း။	၂၃။
၁၆	မာတြာအကြောင်း။	၂၄။
၁၇	မာတြာခွဲခြားပုံ။	၂၅။
၁၈	မာတြာယူဟန်ကို ပြထားသောဇယားပုံစံ အတိုင်း ရှင်းလင်းပြဆိုခြင်း။	၂၆။
၁၉	ဂရုသံ၊ လဟုသံတို့ကို၊ နှစ်မျိုးစီ ခွဲခြားအသုံးပြုခြင်း အကြောင်း။	၂၆။
၂၀	သံယုဂ် ၁၀ လုံး၌မာတြာယူပုံကိုပြဆိုခြင်းအကြောင်း။	၂၈။
၂၁	ဂိုဏ်းအကြောင်း။ (ကဝိုဏ်း)	၂၈။
၂၂	ဂိုဏ်းရွေးချယ်၌ အနေ့ထောက်အခံရာစရန်၊ ရက်နံ့ဘို့ ကိုပြဆိုခြင်း။	၂၉။
၂၃	မြဝတီမြို့စားမင်းကြီးဆို၊ ဂိုဏ်းရှစ်ပါး ရွေးနည်း လေးချိုးကြီး။	၂၉

ဦးရေ၊ အကြောင်းအရာ၊ စာမျက်နှာခံပါတ်၊

ဒုတိယကဏ္ဍ

၂၄ မြဝတီမြို့စားမင်းကြီးဆို၊ ဂိုဏ်းရှစ်ပါး ရွေးနည်းလေးချိုးဘွဲ့ကို၊ ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍၊ အဓိပ္ပါယ်ပြဆိုခြင်းအကြောင်း၊ ၃၀

၂၅ အမတ်မင်းချစ်သဆိုဂိုဏ်းရှစ်ပါးရွေးနည်းဗေဒ ဂိုဒ်လင်္ကာ၊ ၃၄၊

၂၆ ဂိုဏ်းဖိုးနတ်သွေး၊ဂိုဏ်းစောင့်နတ်သား၊ ဂိုဏ်းငှဉ်နက္ခတ်များနှင့်၊နံ့သင့်ရက်သားတို့ကိုပြဆိုခြင်း အကြောင်း၊ ၃၆၊

၂၇ ဂိုဏ်းရှစ်ပါးမှတ်ရန်အကျဉ်း၊ ၃၇၊

၂၈ ဂိုဏ်းရှစ်ပါးဇယားပုံ၊ ၃၈၊

၂၉ ဂိုဏ်းအကြောင်း၊ (ခပိုင်း) ၃၉၊

၃၀ (က) တခြားစာဆိုဆရာ၊ပညာရှိဂုဏ်ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီး တို့စပ်ဆိုရေးသားခဲ့ပြီးသောကဗျာရပ်များ၌၊ဂိုဏ်း ရွေးနည်းအကြောင်း၊ ၄၀၊

၃၁ (ခ) မိမိကိုယ်တိုင်စပ်ဆိုရေးသားအပ်သောကဗျာ ရပ်များ၌၊ဂိုဏ်းရွေးနည်း၊ ၄၂၊

၃၂ မည်သည့် ဂိုဏ်း ကို–မည်သည့်နေ့ ရှောင် အပ် ကြောင်းအကျဉ်းမှတ်ရန်သံပေါက်၊ ၄၅၊

၃၃ ဝံသအကြောင်း၊ ၄၅၊

၃၄ စာမျက်နှာခံပါတ် ၈–၌ပြဆိုခဲ့သော အနှုတ်၏ သရက်ပင်မင်းဥပမာကိုသပ်၍တင်ဆောင်ပြဆိုခြင်း၊ ၄၈၊

၃၅ ဓါသအကြောင်း၊ ၄၉၊

၃၆ (က) ပဒဓါသရှစ်ပါးအကြောင်း၊ ၅၀၊

၃၇ ပဒဓါသရှစ်ပါးအကျဉ်းမှတ်ရန်တေးထပ်ရိုး၊ ၅၀၊

၃၈ (ခ) ဝါကျဓါသအကြောင်း၊ ၅၀၊

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ။	မျက်နှာနံပါတ်။
	ဒုတိယကဏ္ဍ။	
၃၉	ဝါကျဒေါသကိုးပါးအကျဉ်းမှတ်ရန်ဇယားထပ်ရိုး။	၆၅။
၄၀	(၁) ဝါကျဖွဲ့ဒေါသအကြောင်း။	၆၅။
၄၁	ဝါကျဖွဲ့ဒေါသခြောက်ပါးအကျဉ်းမှတ်ရန်ဇယား ထပ်ရိုး။	၇၀။
၄၂	ပရိဘာသ အကြောင်း။	၇၀။
၄၃	ပဒပရိဘာသ၏ဥပမာများ။	၇၁။
၄၄	ဝါကျပရိဘာသ၏ဥပမာများ။	၇၂။
၄၅	ဝါကျဖွဲ့ပရိဘာသ၏ဥပမာများ။	၇၄။
၄၆	ဂုဏ် ၁၀ ပါးအကြောင်း။	၇၆။
၄၇	ဂုဏ်မြောက်သောဥပမာများ။	၈၀။

ဒုတိယကဏ္ဍ။

ကဗျာလက်ခံစီကုံးရေးသားရန်၊ အထောက်အခံများကိုပြဆိုချက်။

အက္ခရာမှသရနှင့်ဗျည်း၊ ခွဲခြားပုံကိုပြဆိုခြင်း။

အက္ခရာ။ ။အသံဘာရနှင့်တကွ၊ ကွဲပြားရာကွဲပြားကြောင်းဖြစ်ရသော အမှတ်အသားလက္ခဏာကို၊ အက္ခရာဟုခေါ်ဆိုလေသည်၊ (တနည်းလည်း)၊ အက္ခရာ-အခရ-(အ-မ+ခရ-ကုန်ခြင်း) ထို့ကြောင့်၊ အက္ခရာဟူသည်ကား၊ သုံး၍ မကုန်နိုင်သော စာလုံးကိုခေါ်သည်၊

အက္ခရာမှ—သရ—ဗျည်းဟူ၍၊ ၂ မျိုးပြားပြန်၏၊

(က)။ သရ၊ ။မိမိကိုယ်တိုင် အခြားအက္ခရာကိုမမှီဘဲ အသံဖြစ်နိုင်သောအက္ခရာကိုခေါ်သည်၊ သရစစ်သည်း ။အ၊ အာ၊ ဣ၊ ဤ၊ ဥ၊ ဦ၊ ဧ၊ ဩ၊ ။ကျန် ဧ၊ ဪ၊ အံ၊ အား၊ တို့မှာသရစစ်များမဟုတ်ကြချေ၊

(၁) ရဿသရ။ ။အသံတိုတိုထား၍၊ ရွတ်ဘတ်ရသော သရကိုခေါ်သည်၊ ၎င်းတို့မှာ၊ ။အ၊ ဣ၊ ဥ၊ များဖြစ်ကြသည်၊

(၂) ဒီဃသရ ။ ။အသံရှည်ရှည်ထား၍၊ ရွတ်ဘတ်ရသော သရကိုခေါ်သည်၊ ၎င်းတို့မှာ၊ ။အာ၊ ဤ၊ ဦ၊ ဧ၊ ဩနှင့်အေ ဪ၊ အံ၊ အားများဖြစ်ကြသည်၊

မှတ်ရန်သံပေါက်၊

အနှင့်ဣ၊ ဥ၊ ထို ၃ ခု၊ မှတ်ရှုရဿမှာ၊

အာ၊ ဤ၊ ဦ၊ ဩ၊ ရှည့်၊ ဧ၊ ဧရား၊ သည်တွေဒီဃသာ၊

(ခ) ဗျည်း။ ။သရကိုအမှီပြုမှသာ အသံဖြစ်နိုင်စွမ်းသော အက္ခရာကိုဗျည်းဟုခေါ်သည်၊

ဗျည်းများသည် မိမိကိုယ်တိုင်အသံမဖြစ်နိုင်သဖြင့်၊ သူဆင်းရဲသည်၊ ဥစ္စာစီးပွားချမ်းသာကြွယ်ဝသူကို၊ ဥစ္စာစီးပွားအလို့ငှါ၊ အမှီသဟဲပြုရသကဲ့သို့၊ အသံအလို့ငှါ၊ အောက်၌ ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း၊ သရကိုလှည့်လည်ခြင်းအားဖြင့်၊ အမှီသဟဲပြုကြရပေသည်၊

ဗျည်းနှင့်သရ—ယှဉ်စပ်ခြင်းအကြောင်း။

ဗျည်း။		သရ။	လက္ခဏာ။		ပေါင်းထွက်သောဗျည်း
က	×	အ	—	—	က
ခ	×	အာ	—ါ	—	ခါ
ဋ	×	ဣ	—ိ	—	ဋိ
တ	×	ဤ	—ီ	-	တီ
ဍ	×	ဥ	—ု	—	ဍု
မ	×	ဦ	—ူ	—	မူ
လ	×	ဧ	ေ—	—	လေ
ဝ	×	ဣဲ	—ဲ	—	ဝဲ
ရ	×	ဩ	ေ—ါ	—	ရော
ည	×	ဪ်	ေ—ါ်	—	ညော်
ယ	×	အံ	—ံ	—	ယံ
ထ	×	အား	—ါး	—	ထား

ဗျည်းများကိုခွဲခြားခြင်းအကြောင်း။

အထက်ဖော်ပြခဲ့သောနည်းစသည်တို့ဖြင့်သရနှင့်ယှဉ်စပ်၍၊ အသံဖြစ်ပြီးသောဗျည်းများကို၊ အစုအစုပြုလုပ်ပိုင်းခြားထား၏၊ ထိုကဲ့သို့သောအစုတို့ကို ဝဂ္ဂ-ဝဂ်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုလေသည်၊ ၎င်းတို့မှာ အောက်၌ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်းဖြစ်ကြ၏၊

က၊ ခ၊ ဂ၊ ဃ၊ င၊ =(ကဝဂ်)
စ၊ ဆ၊ ဇ၊ ဈ၊ ည =(စဝဂ်)
ဋ၊ ဌ၊ ဍ၊ ဎ၊ ဏ =(ဋဝဂ်)
တ၊ ထ၊ ဒ၊ ဓ၊ န =(တဝဂ်)
ပ၊ ဖ၊ ဗ၊ ဘ၊ မ =(ပဝဂ်)

} အဝဂ်ဗျည်း၏အမည်ကိုပင် "ဝဂ်အမည်" ပြုလုပ်ခေါ်ဝေါ်ကြ၏၊

“ယ၊ ရ၊ လ၊ ဝ၊ သ၊ ဟ၊ ဠ၊ အ၊” ဤဗျည်းများကို အပေါင်းအစုမပြု သောကြောင့်“အ–ဝဂ်”ဟုခေါ်ဆိုကြ၏။

မှတ်ရန်သံပေါက်။

“ ဝဂ်မှာမှတ်သား၊ ဗျည်းအများ၊ မပွားရညီစွာ။
က၊ စ၊ ဋ၊ တ၊ ပနှင့်အ၊ နှာမခြောက်ရသာ။
ယ၊ ရ၊ လ၊ ဝ၊ သ၊ ဟ၊ ဠ၊ မှတ်ကြအဝဂ်မှာ။”

က၊ စ၊ ဋ၊ တ၊ ပငါးဝဂ်များ၌။

“ပဌမအက္ခရာနှင့် တတိယ အက္ခရာများသည်” အသံလျော့ လျော့ထား၍ ရွတ်ဘတ်ရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ “သိထိလအက္ခရာ” မည်၏။ ဥပမာ။ က၊ ဂ၊ ဇ၊ ဗ။

“ဒုတိယအက္ခရာနှင့် တတိယအက္ခရာများသည်” အသံတင်း တင်းထား၍ ရွတ်ဘတ်ရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ‘ဓနိတအက္ခရာ” မည်၏။ ဥပမာ။ ခ၊ ဃ၊ ဆ၊ ဈ။

“ပဥ္စမအက္ခရာများမှာမူ၊” နှာခေါင်းသံနှင့် ရွတ်ဘတ်ရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊“နှာသိကအက္ခရာ”မည်၏။ ၎င်းတို့မှာ။ င၊ ည၊ ဏ၊ န၊ မ များဖြစ်ကြသည်။

“အဝဂ်” အားလုံးနှင့်နှင့်၊ အသံလျော့လျော့ထား၍ ရွတ်ဘတ်ရ ခြင်းကြောင့်၊ “သိထိလအက္ခရာ”ချည်းဖြစ်ကြကုန်၏။

မှတ်ရန်သံပေါက်။

“သိထိလအက္ခရာ၊ လျော့လျော့သာ၊ ရွတ်ပါပဌမတတိယ။
တင်းတင်းရွတ်ပါ၊ ဒုတိယာ၊ တဖြာစတုတ္ထ၊ ဓနိတ။
နှာသံဖြင့်သာ၊ သေအချာ၊ ရွတ်ပါပဥ္စမ နှာသိက။
အဝဂ်လုံးလုံး၊ ပေါင်းရုံး၊ မှတ်သုံးပါကြ၊ သိထိလ။”

ဌာန်အစအကြောင်း။

အက္ခရာများအသံဖြစ်ရာအရပ်ကိုဌာန—ဌာန်ဟုခေါ်ဆိုလေသည်။

အက္ခရာများအသံဖြစ်ပေါ်ရာဌာန်, ကွဲပြားခြားသည်ကိုပြဆိုခြင်း။

ဝဂ်	သရ	အဝဂ်	ဌာန်	အဓိပ္ပါယ်။
ကဝဂ် ၅ လုံး	အ၊ အာ၊	ဟ၊	ကဏ္ဌဇ	လည်ချောင်းအရပ်၊
စဝဂ် ၅ လုံး	ဣ၊ ဤ၊	ယ၊	တာလုဇ	အာစောက်အရပ်၊
ဋဝဂ် ၅ လုံး	— —	ရ၊ ဠ၊	မုဒ္ဓဇ	လျှာဖျားအရပ်၊
တဝဂ် ၅ လုံး	— —	လ၊	ဒန္တဇ	သွားထိပ်အရပ်၊
ပဝဂ် ၅ လုံး	ဥ၊ ဦ၊	— —	ဩဋ္ဌဇ	နှုတ်ခမ်းအရပ်၊
	— —	သ၊	မုဒ္ဓဇ × ဒန္တဇ,	လျှာဖျား × သွားထိပ်အရပ်။
	— —	ဝ	ဒန္တဇ × ဩဋ္ဌဇ၊	သွားထိပ် × နှုတ်ခမ်းအရပ်။
	ဧ၊	— —	ကဏ္ဌဇ × တာလုဇ၊	လည်ချောင်း × အာစောက်။
	ဩ၊	— —	ကဏ္ဌဇ × ဩဋ္ဌဇ၊	လည်ချောင်း × နှုတ်ခမ်း။

ဌာန်အကြောင်းမှတ်ရန်လင်္ကာ။

လည့်ချောင်း၊ ကဏ္ဌဇ၊ ကဝဂ်, အ, နှင့်၊ အာ, ဟ, အက္ခရာ၊ ။တ ဖြာဝဂ်စ၊ ဣ, ဤ, ယ, ကိုး၊ တာလုဇဌာန်၊ အာခေါ်ဆောင်သိဟု၊ မြဲလွန်မှတ်ကြ၊ ။ဝဂ်ဋ, ရ, ဠ၊ အက္ခရာသည်၊ မုဒ္ဓဇဌာန်၊ လျှာဖျားမှန်၏၊ ။တသွင် ထိုမှာဒန္တဇ, သွား။ တဝဂ်များပြင်၊ လ, သ, ဝင်သည်၊ ။ဝဂ်တွင်ပမည်၊ ဥ, ဦ, မှီကာ။ တာလဲဩဋ္ဌဇ။ နှုတ်ခမ်းရ၏၊ သ, ဝ, ဩ, ဧ၊ ထိုလေးရကာ၊ မိဿကဌာန်၊ ပေါင်းခဲ့ပြန်သည်၊ ။ကဲလွန်သူ့ထက်၊ မှတ်စေမင်း။ ။

ကရိုဏ်းအကြောင်း။

ကရိုဏ်း=ကရဏ=အက္ခရာတို့၏ အသံဖြစ်ကြောင်းလက်ရာ တန်ဆာကိုခေါ်သည်။

ကရိုဏ်း ၄ ပါးရှိ၏၊ ၎င်းတို့မှာ၊

၁၊ ။ဇိဝှာမဇ္ဈ ။ ။လျှာလယ်အရပ်၊
၂၊ ။ဇိဝှဂ္ဂ " ။လျှာဖျားအရပ်၊
၃၊ ။ဇိဝှောပဂ္ဂ၊ ။လျှာဖျားအနီးအရပ်၊
၄၊ ။သကဌာန၊ ။မိမိတို့၏ဌာန်-ဟူ၍ဖြစ်ကြ၏၊

ပယတ်အကြောင်း။

ပယတ်=ပယတန=စာလုံးအက္ခရာတို့ကို ရွတ်ဆတ်ခြင်း၌ အားထုတ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ပယတ် ၄ ပါးရှိ၏၊ ၎င်းတို့မှာ၊

၁၊ ။သံဝုတ ။ ။နှုတ်ခမ်းကိုဖွင့်ခြင်း၊
၂၊ ။ဝိဝဋ ။ ။နှုတ်ခမ်းကိုပိတ်ခြင်း၊
၃၊ ။ဖုဋ္ဌ ။ ။နှုတ်ခမ်းကိုထိခြင်း၊
၄၊ ။ဤသံဖုဋ္ဌ၊ ။နှုတ်ခမ်းကို နည်းငယ်ထိခြင်းဟူ၍ ဖြစ်ကြ၏။

မဟြာအကြောင်း။

မဟြာဟူသည်ကား။ ၊အက္ခရာတို့ကို သံနေသံထား မှန်ကန်စွာနှင့်ရွတ်ဘတ်သောအခါ။ကြာသောအချိန်ကာလအပိုင်းအခြားကို ခေါ်ဆိုလေသည်၊ ၊

တမဟြာ၏ အချိန်ကာလသည်၊ "မျက်စိတမှိတ်"၊ "လျှပ်တပြက်"၊"လက်ဖျစ်တတွတ်"၊ "နွားနို့တညှစ်"မျှသာကြာနိုင်ကြာလေသည်၊ ၊

သို့ဖြစ်၍။ယခုအခါ၊ကဗျာလင်္ကာစပ်ဆိုရေးများ၌ အထောက်အခံရစေရန်။ရဿဖြစ်သောသရသက်သက်၌မဟြာပယူဟာန်။ရဿသရနှင့်ယှဉ်စပ်သည့်ဗျည်းများတွင် မဟြာပယူဟာန်၊ ဒီဃဖြစ်သောသရသက်သက်၌မဟြာပယူဟာန်၊ဒီဃသရနှင့်ယှဉ်စပ်သည့်ဗျည်းများတွင် တက်သံ၊သက်သံ၊နိုင့်သံများနှင့်မဟြာခွဲခြားဟာန်များအပြင်၊သံယုဂ် ၁၀ လုံး၌မဟြာပယူဟာန်တို့ကိုလည်း။ထိုက်သင့်ရာ ဖော်ပြလိုက်ပေးအပ်သတည်း။ ၊

မတ္တာခွဲခြားပုံ။

တက်သံ				သက်သံ				နိမ့်သံ			
သရ		သရ×ဗျည်း		သရ		သရ×ဗျည်း		သရ		သရ×ဗျည်း	
အက္ခရာ	မတ္တာ	အက္ခရာ	မတ္တာ	အက္ခရာ	မတ္တာ	အက္ခရာ	မတ္တာ	အက္ခရာ	မတ္တာ	အက္ခရာ	မတ္တာ
×	×	×	×	အ	၁	က	၁ ဝက်	×	×	×	×
				ဣ	၁	ကိ	၁ ဝက်				
				ဥ	၁	ကု	၁ ဝက်				

အာ	၂ ဝက်	ကာ	၃	အာ	၂	ကာ	၂ ဝက်	အာ	၁ ဝက်	ကာ	၂
ဤ	၂ ဝက်	ကီ	၃	ဤ	၂	ကီ	၂ ဝက်	ဤ	၁ ဝက်	ကီ	၂
ဦ	၂ ဝက်	ကူ	၃	ဦ	၂	ကူ	၂ ဝက်	ဦ	၁ ဝက်	ကူ	၂
ဧ	၂ ဝက်	ကေ	၃	ဧ	၂	ကေ	၂ ဝက်	ဧ	၁ ဝက်	ကေ	၂
ဪ	၂ ဝက်	ကော	၃	ဪ	၂	ကော	၂ ဝက်	ဪ	၁ ဝက်	ကော	၂

မတြာပမာဏကိုပြထားသော ဇယားပုံစံအတိုင်းရှင်းလင်းပြဆိုခြင်း။

အ ဆု ဥ	ရဿသရမှာ ၁မတြာ။	က ကိ ကု	ရဿသရဟုဆို ဗျည်းမှာ ၁ ခွဲ မတြာစီအချိန်ကြာ၏။

ထို တမတြာက တမတြာခွဲထိ ကာလအရှည်အကြာ ရွတ်ဖတ်ရသောအသံကို "လဟုသံ" ဟူ၍ခေါ်ဆိုလေသည်။ (တနည်းလည်း) လဟုသံ ဆိုသည်ကား။ ပေါ့ပေါ့ရွတ်ဆိုရသောအသံကိုခေါ်ဆိုလေသည်။

အာ-ဤ ဦ။-ဧ ဩ	ဒီဃသရမှာ	တက်သံ သက်သံ နိမ့်သံ	၂ ခွဲ မတြာ ၂ မတြာ ၁ ခွဲ မတြာ
	ဗျည်းနှင့်ယှဉ်လျှင်။	— — —	၃ မတြာ ၂ ခွဲ မတြာ ၂ မတြာ

ထိုနှစ်မတြာကသုံးမတြာထိ ကာလအရှည်အကြာရွတ်ဖတ်ရသောအသံကို "ဂရုသံ" ဟူ၍ခေါ်ဆိုလေသည် (တနည်းလည်း)ဂရုသံဆိုသည်ကား။ လေးလေးရွတ်ဆိုရသောအသံကိုခေါ်ဆိုလေသည်။

၃-မတြာထက်ပိုမိုရှည်လျားစွာရွတ်ဖတ်ရသောအသံကိုမူကား "ဂီတသံ" ဟူ၍၎င်း။ "ပြုတဂီတသံ" ဟူ၍၎င်းခေါ်ဆိုလေသည်။

ဂရုသံ လဟုသံတို့ကိုနှစ်မျိုးစီခွဲခြားအသုံးပြုခြင်းအကြောင်း။

(၁)။ ။ဂိုဏ်းရွေးရေး၌အသုံးပြုနည်း။

ဥပမာ။ ။မဟာဥဿာ။ အစချီသော ဝိဓုရပျို့၌ရင်းအပိုဒ်ကို မတြာခွဲလျှင်။(မတြာအစိတ်အဝက်တို့ကိုပယ်၍) မ-၁ မတြာ။ ဟာ ၂ မတြာ။ ဥဿ-၂မတြာ။ ဏာ-၁မတြာဖြစ်သဖြင့်။ မ-လဟုသံ။ ဟာ-ဂရုသံ။ ဥဿ-ဂရုသံ။ ဏာ လဟုသံ။ ဟူ၍ခွဲခြားရပေလိမ့်မည်။

(၂)-ကဗျာလင်္ကာ ကာရန်ယူချက်အသုံးပြုနည်း။

ကဗျာလင်္ကာ ကာရန်ယူချက်မှုကား၊ မကြာခဏဖြင့်မရေတွက်မှု၍၊ အသံပေါ့ပေါ့ထား၍ ရွတ်ဖတ်ရသောကာရန်ကို လဟုသံ၊ အသံ လေးလေးထား၍ ရွတ်ဖတ်ရသောကာရန်ကို ဂရုသံဟု ခေါ်ဆိုကြ လေသည်၊(အောက်ပါဥပမာကိုကြည့်လေ)၊

ဝေလွင်(လွင်)၊
ငွေသ(ဇင်)ပိုပင်{မြင့်}သီကာ၊
လေ{သင့်}ရာ{မွှေး}၊ ၊
သူ့မြိ{တွင်း}ပေရိ၊
လေး{ဝင်း}ကိုအယူ{ခက်}တယ်ကွက်၊
နီး{ရက်}နှင့်{ဝေး}၊

အထက်ပါဓွေးချိုး၌( )အမှတ်ဖြင့်ပြထားသောစကားကာရန်တို့ မှာ၊အသံကိုပေါ့ပေါ့ထား၍ရွတ်ဆိုရခြင်းကြောင့် လဟုသံဟုခေါ်ဆို လေသည်။{ }အမှတ်ဖြင့်ပြထားသောစကားကာရန်တို့မှာမူ အသံ ကိုလေးလေးထား၍ ရွတ်ဖတ်ရခြင်းကြောင့် ဂရုသံဟု ခေါ်ဆိုလေ သည်၊

သို့ဖြစ်၍ ဂိုဏ်းရှေးဆရာ၌ ဂရု လဟု ယူပုံနှင့် ကဗျာလင်္ကာ ကာ ရန်အစပ်အဟပ်၌ ဂရု လဟု ယူပုံများကို၊အထက်ပါအတိုင်း ခွဲခြား ၍ သတိမူကြရာ၏၊ ၊

R 110. No. 4.

သံယုဂ်၁၀လုံး၌ မကြာပယုမ်ကိုဖြဆိုခြင်းအကြောင်း။

သံယုဂ်=သံယောဂ-ယှဉ်စပ်ခြင်းကိုဆိုလိုသည်၊သံယုဂ်၁၀လုံးရှိ၏၊ ၎င်းအနက် ၆ လုံးမှာ၊ "ငသတ်၊ ဉသတ်၊ နသတ်၊ မသတ်၊ ယသတ်၊ ဝသတ်"များဖြစ်ကြ၏၊

၎င်းတို့ကို တက်သံ၊ သတ်သံ၊ နိမ့်သံ၊ ဟူ၍ ၃မျိုးခွဲနိုင်သည်၊

ဥပမာ၊ ကင်-၂ခွဲ ကင့်-၂ ကင်း- ၁ခွဲ မကြာ၊
စပ်-၂ခွဲ စပ့်-၂ စပ်း- ၁ခွဲ မကြာ ဟူ၍ဖြစ်ကြသည်၊

ကျန် ၄ လုံးမှာ၊ "ကသတ်၊စသတ်၊ပသတ်၊တသတ်၊"ဟူ၍ဖြစ်ကြ၏၊၎င်းတို့မှာ၊ "တိုင်သံ"သက်သက်ဖြစ်ကြသဖြင့် (၎င်းအသတ်တို့မှာ၊ "အောက်မြစ်၊ရှေ့ဗီး"ထည့်၍မရေးခြားဆိုလိုသည်) သံနေသံထား မှန်ကန်စွာနှင့် ရွတ်ဆိုသောအခါ အချိန် ၂ မကြာပီသာကြာလေသည်၊

ဂိုဏ်းအကြောင်း။ (ကဗိုင်း)

ဂိုဏ်းဟူသည်ကား၊ ၊"ဂဏ-သမူဟေ၊ဂဏိယတေ အဝယဝေန သမာဟာသိဂဏော" ဤသို့အဘိဓာန်ဋီကာ လာရှိသည်နှင့်အညီ၊ အက္ခရာ မကြာအစိတ်အဝက်နှင့်ရေတွက်အပ်သည်ကို"ဂိုဏ်း"ဟူ၍ခေါ်ဆိုလေသည်၊

ကဗျာလင်္ကာစီကုံးရေးသားရာ၌၊ မကြာ၊ ဂရု၊လဟုတို့ကိုမှတ်၍ အကျိုးအပြစ်ကို ရွေးချယ်ကောက်ပြီးလျှင်၊ အလိုရှိအပ်သော အကျိုးရှိသည့်ဂိုဏ်းတို့နှင့်သာ သီကုံးဖွဲ့ရာ၏၊

(၁)။ ၊အကျိုးရှိ၍ အလိုရှိအပ်သောဂိုဏ်းကို"ဣဋ္ဌဂိုဏ်း"ဟူ၍ခေါ်သည်၊

(၂)။ ၊အကျိုးမရှိ၊ အပြစ်သာရှိ၍ အလိုမရှိအပ်သော ဂိုဏ်းကို "အနိဋ္ဌဂိုဏ်း"ဟူ၍ခေါ်သည်၊

ဂိုဏ်းရွေးရာ၌အဘောက်အခံရခရေနံရက်နံတိုက်ပြခိုင်ခြင်း၊

တနင်္ဂနွေ	-၁	-ဂဠုန်	-သရ-အ၊အာ၊ဣ၊ဤ၊ဥ၊ဦ၊ဧ၊ဩ၊
တနင်္လာ	၂	-ကျား	-က၊ခ၊ဂ၊ဃ၊င၊
အင်္ဂါ	-၃	-ခြင်္သေ့	-စ၊ဆ၊ဇ၊ဈ၊ည၊
ဗုဒ္ဓဟူး	-၄	-ဆင်	-လ၊ဝ၊
ကြာသပတေး	၅	-ကြွက်	-ပ၊ဖ၊ဗ၊ဘ၊မ၊
သောကြာ	-၆	-ပူး	-သ၊ဟ၊
စနေ	-၇	-နဂါး	-တ၊ထ၊ဒ၊ဓ၊န၊
ရာဟု	-၈	-ဟိုင်း	-ယ၊ရ။

မြဝတီမြို့စားမင်းကြီးဆို့ ဂိုဏ်းရှစ်ပါးရွေးနည်းလေးချိုးသွဲ့။

ပုံ(၈)(လ)၊အစမှာ,တသုံးနှင့်၊နောက်ဆုံးမည်၊ ၊ရွေ၊ကာ၊သာ၊မြ၊ တ၊သ၊သာ၊နှင့်၊ ငိုရမ၊တွယ်၊ တ၊တုံး၊မယ်၊ယို့၊ အ၊ကယ်၊သာ၊ဇင်၊ လ၊လ၊သွင်၊သည်၊ မြင်၊ရ၊ပွေ၊ရုံ၊ ရွေ၊ကာ၊တ၊ကို,လျက်နှင့်၊ ရှစ်ရုံ ကြွေ,ဂိုဏ်းလွှာကို၊ မည်သညာ,ကဗျာဖွဲ့လို့၊ ကုံးတဲ့စီသည်၊ ၊ အော၊ဘာ၊မိ၊ထတ်၊ ပုံ၊သွာ၊ကြွတ်၊သ,နှင့်၊ နက္ခတ်ကယ်တန့်၊ .သည် တိုင်းသာညီတော့ပ၊ ယင်ဇာနည်ကို၊ အကြည်လွှာ, ရေးလို့ဆက် သည်ပ၊ ၊ဘုမ၁–မြေ၊ ဆုန္ဒ–သက်ရှည်၊ လ–တည်ကြည်နှင့်၊ တိပ်သည်–မြှေ၊ နေမှန်ဒုက္ခ၊လေ–ဥာနပစ်၊မီး–သေးချစ်သို့၊ဘွဲ့မှစ် ကယ်အာကာ.ကျိုးမဲ့သာရှာကြ၊သာ၊ခွါ၊မြ၊အ၊ဝါ၊တ၊ဇင်,ကို၊လိုရာ တွင်-ရက်လိုက်နွှေ၍၊စေးလော့သတ္တ၊ ၊

သဖြန်၊ ၊အဌောစ,အကျန်၊ ၊ဥ၊မိတ်၊ကာ၊ဏာ၊ပုတ်၊ ကျိုး ယုတ်တဲ့ကာ၊ ၊ဒိ၊မော၊သ၊တာ၊ ကြိုပါလေသည့် တိုင်း၊ ၊မြတ် လာ၊ဘိန်,ကယ်နှင့်၊ဝရိတ်၊ ထက်ပြတယ်၊ထူးနိုင်မှုဂိုဏ်း၊ ။

ရှေးဆရာတို့သည်၊ဂိုဏ်းရွေးနည်း၌၊တဦးနှင့်တဦးမတူ၊ အယူကွဲလွဲလျက်ရှိကြရာ၊အထက်ပါ,မြဝတီမြို့ဝန်မင်းကြီးဆို၊ဂိုဏ်းရှစ်ပါးရွေးနည်းလေးချိုးဘွဲ့သည်၊များစွာသောရှေးဆရာတို့,ပြုလုပ်ထေ့သာကြသော နည်းရိုးတခုဖြစ်သည်အတိုင်း၊ ရင်းဘွဲ့အဓိပ္ပါယ်အရ၊ အူ၌ဂိုဏ်းလေးရပ်၊ အနိမ့်၌ဂိုဏ်းလေးရပ်၊ ဂိုဏ်းပျဉ့်နက္ခတ်၊ ဂိုဏ်းစောင့်နက္ခတ်၊အကျိုးအပြစ်ပေါ်သော၊ ရတ်ဥပါဒ်၊ ဝံသကျွရာအရပ်ရပ်ကို ထုတ်မြွက်, ကျွမ်းကျင်ငြင်းအားဖြင့်၊ မြန်မာ့ဘာသာ, ကဗျာသက်ဝများအတွက်၊ လုံးထောက်ပြုဖြစ်၍၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာ၊သိသာဖွတ်လွယ်၊အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းစိမ့်သောငှါ၊ ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍,တဆင့်တဆင့်၊ဘောဘ်ပြုလိုက်ပေအံ့သတည်း၊ ၊

မြဝတီမြို့ဝန်မင်းကြီးဆို,ဂိုဏ်းရှစ်ပါးရွေးနည်းလေးချိုးဘွဲ့ကို၊ ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍အဓိပ္ပါယ်ပြဆိုခြင်းအကြောင်း။

(က)။ ၊ "ပုံ(ဂ)(လ)၊အစမှာစသုံးနှင့်၊နောက်ဆုံးမည်၊ ၊ ရွှေ၊ကာ၊သော၊မြ၊ တ၊သ၊သာ၊နှင့်၊ ပိ၊ရ၊မ၊ဘွယ်၊ တ၊ဘုံ၊မထိ၊ယို့၊၊အနေ၊ ကထ်၊သ၊ဇင်၊၊လ လ၊ဘွင်၊သည်၊မြင်၊ရ၊ပွေ၊ရုံ၊ရွှေ၊ကာ၊တ၊ဝံ့,လျက်နှင့်၊ ရှစ်ရုံကြော,ဂိုဏ်းမွှာကို၊ မည်သည့်၊ ကဗျာဘွဲ့လို့၊ ဝိုးဝဲ့စီသည်။ ၊

ဂ–ဂရုဝံ–နှစ်မကြာက, သုံးမကြာထိ, အရှည်အကြာ,ရှုတ်သတ်ရသောအသံကိုခေါ်သည်။

လ–လဟုဝံ–တမကြာက,တမကြာခွဲထိ, အရှည်အကြာ,ရှုတ်ဘတ်ရသောအသံကိုခေါ်သည်။

ဆွေကာသာခမြ၊	—ဆွေကာသာ၊	—၂၂၂၊	မပြာ၊	(မြ)	—မဂိုဏ်း၊	ဒုမ္ဘဂိုဏ်း-၄-ရပ်၊
တာသသနှင့်၊	—တာသသ၊	—၁၁၁၊	၊	(နှင့်)	—နဂိုဏ်း၊	
ငိုရမသွယ်၊	—ငိုရမ၊	—၂၁၁၊	၊	(သွယ်)	—သဂိုဏ်း၊	
တသုံးမယ်ပို့၊	—တသုံးမယ်၊	—၁၂၂၊	၊	(ပို့)	—ပဂိုဏ်း၊	
အကာယ်ထဇင်၊	—အကာယ်သ၊	—၁၂၁၊	၊	(ဇင်)	—ဇဂိုဏ်း၊	အနိမ္ဘဂိုဏ်း-၄-ရင်း၊
လသသွင်သည်၊	—လလသွင်၊	—၁၁၂၊	၊	(သည်)	—သဂိုဏ်း၊	
မြင်ရပွေ့ရုံ၊	—မြင်ရပွေ၊	—၂၁၂၊	၊	(ရုံ)	—ရဂိုဏ်း၊	
ဆွေကာသာ၊	—ဆွေကာသာတုံ	—၂၂၁၊	၊	(တုံ)	—တဂိုဏ်း၊	

မှတ်ရန်။ ၊

ဂိုဏ်းပုံ၌, အဆုံးအက္ခရာကိုအမည်အဖြစ်ဖြင့်ယူ၍, ကျန်အက္ခရာများကိုမပြခဲ့၏၊

(ခ)။ ။ "ဇေ၊ ဘ၊ မိ၊ သတ်၊ ပုံ၊ သွား၊ ကြွက်၊ သ၊ နှင့်၊ နက္ခတ် ကယ်တန့်၊ သည်တိုင်း သညီတော့ပ၊"

ဂိုဏ်းဖွဲ့နက္ခတ်များ၊

ဇေ —ဇေဋ္ဌနက္ခတ်၊ (လုံးရေ ၁၀)
ဘ —ဘရဏီနက္ခတ်၊ (လုံးရေ ၂)
မိ —မိဂသီနက္ခတ်၊ (လုံးရေ ၅)
သတ်—သတ္တဘိသျှနက္ခတ်၊ (လုံးရေ ၂၄)
ပုံ —ပုဗ္ဗာဘဒ္ဒနက္ခတ်၊ (လုံးရေ ၇)
သွာ —သွာတိနက္ခတ်၊ (လုံးရေ ၁၅)
ကြွက်—ကြတ္တိကာနက္ခတ်၊ (လုံးရေ ၃)
သ —သရဝဏ်နက္ခတ်၊ (လုံးရေ ၂၂)

အဓိပ္ပာ၊ ။မဂိုဏ်းဖွဲ့နက္ခတ်ယူရမည်၊

မှတ်ရန်နက္ခတ်လုံးရေသံပေါက်။

"၁၀,ဝဿား။နောက် ၂၊ ၅၊မှား ၂၄
၇,၁၅၊နောက် ၃,ထား၊တခြား ၂၂၊"

(ဂ)။ ။"ဘုမာ—ဓမြေ၊ ရာနန္တ—သင်္ကန့်ရည်၊ လ—တည်ကြည်နှင့်၊ တိမ်သည်—ငြိမ်ရုံ၊ နေမှန်—နက္ခ၊ ယောဂွာနဝ၊ သိုး—ဓာတ်၊ ချစ်လို့၊ ဘွဲ့ရက်ကယ်အာကာသ၊ ကျူးမှဲ့သာရှာကြ၊

ဘုမ	— မြေ၊	—ဘုမ္မပိုးနတ်စောင့်သည်၊	အကျိုးကား	—လယ်မြေရအံ့၊
ဇလ	—သက်ရှည်၊	—ဇလုံ၊ထိကြားစောင့်သည်၊	။	—အသက်ရှည်အံ့၊
ထ	—တည်ကြည်နှင့်၊	—ထနတ်စောင့်သည်၊	။	—တည်ကြည်အံ့၊
တိပ်သည်—ရွှေငွေ၊		—တိပ်နတ်စောင့်သည်၊	။	—အရွှေအငွေရမည်အံ့၊
နေမှန်	—ဒုက္ခ၊	—နေနတ်စောင့်သည်၊	အပြစ်ကား	—ဆင်းရဲအံ့၊
လေ	—ဥာနုပစ်	—လေနတ်စောင့်သည်၊	။	—အရပ်တပါး ပြောင်းသွားရအံ့၊
မီး	—ဘေးချစ်၊	—မီးနတ်စောင့်သည်၊	။	—ဘေးသင့်အံ့၊

ဘွဲ့ခုစ်ကယ်အာကာ၊ ကျိုးမဲ့သာရှာကြ၊ } —အာကာသစိုးနှံ့နတ်စောင့်သည်၊ ။ —အကျိုးမရှိ၊

အမှာ။ ။မဂိုဏ်းမစ၍ယူရမည်၊

“သာ၊ခွာ၊မြ၊အ၊ဝါ၊တ၊ဗေင်ကို၊လိုရာတွင်ရက်လိုက်နှော၍၊စားလော့သက္က” ဤအပိုဒ်၏အဓိပ္ပါယ် ရှင်းပြချက်ကို၊ဂိုဏ်းရွေးနည်း၊ခပိုင်းမှာကြည့်လေ၊ဤတွင်အလျဉ်းမသင့်၍မပြလိုက်ပြီ၊

(ဃ)။ ။အင်္ဂွါဝအကျန်။ ။ဥ၊ဖိတ်၊ကာဏ၊သဟုတ်။ကျိုးယုတ်ထွဲ့ကံ။ ။ဗိ၊မော၊သ၊တံ၊ ကြီးပါလေသည်ဘိုင်း၊ ။မြိတ်၊လော၊သိန်ကယ်နှင့်၊ဝရိတ်လက်ခြတယ်၊ထူးနိုင်ချုဂိုဏ်း။ ။

အင်္ဂ—၁ ကြွင်းလျှင်၊ဥ—ဥပဒြဝရောက်အံ့၊ ဝေါ—၂ ကြွင်းလျှင်၊ ဖိတ်—ဖိတ္တု—သေကြေပျက်စီးအံ့၊ စ—၃ ကြွင်းလျှင်၊ကာဏ—မျက်စိကန်းအံ့၊ ဗိ—၄ ကြွင်းလျှင်၊ဖြိတ်—အမြိတ္တရတ်၊ သက်ရှိရတ်ရအံ့၊ မော—၅ ကြွင်းလျှင်၊ လော— လောဘ—လာဘ်ရအံ့၊ သ—၆ ကြွင်းလျှင်၊သိန်—သိဒ္ဓိ—ပြီးခမြောက်အံ့၊ တံ—၀ ကြွင်းလျှင်၊ ဝရိတ်—ဝေရတ်—သက်မဲ့ရတ်ရအံ့။

အမှာ၊ ။မည်သည့်နည်းအားဖြင့်၊ ၁၊၂၊၃၊၄၊၅၊၆၊၀၊ ကြွင်းသည်ကို၊(ခ)ပိုင်းမှာကြည့်လေ၊

အခမတ်မင်းရာဇာဆိုဂိုဏ်းချစ်ပါးရွေးနည်းဇေကာမိုဒ်လင်္ကာ၊

အောင်ပန်းညွှန့်ရည်၊သင်ပြမည်သား၊မြဲရည်လျှံဝင်း၊ ကျွန်းများမင်းတွင်၊ရာဇဝင်းသက်နှံ၊ကျွန်ဝေဘိခ်ဤ၊ သင်ပျံ့မုန်သေသက်၊ ငွေတောင်ပေါက်ညီ၊ခရောက်ခည်သူ့ကျွန်၊ကျမ်းဂန်ထုတ်ရှာ၊ မင်းရာဇာလျှင်၊ ဂိုဏ်းမှာရှစ်ထွေ၊ စောင့်နေရှစ်နတ်၊ နက္ခတ်ရှစ်သွယ်၊ အမိပွါယ်ကို၊အလွယ်တကူ၊မှတ်ယူသာအောင်၊ စာခဝေင်ကမ္ဘည်း၊ တဒိုဒ်တည်းဖြင့်၊ရုံးစည်းသာချိုး၊လင်္ကာဆိုအံ့၊ဂ,ကိုဂရု၊ လ,သဟု, ဟု၊သိမ္မအခါ၊မှတ်တုံပြီးမှ၊လုံးဝုံဂ,သ၊ဂိုဏ်းမ,နှ,ကား၊ဘုမ္မ,ဈာန္တ၊ နက္ခတ်မှာမှု၊ ဓေဩာခေါ်ညီ၊ ဘုရေဏီတည့်၊မှန့်ပြီးမယွင်း၊အရင်းဂ, လ၊မြင်လကမ္ဘ ဘ,ယ,ရွေဘိပ်၊ လနှင့်တပ်ပြီ၊ မိဂသီကျော်ထိပ်၊ သဋ္ဌမီဘ်ရှုတည့်၊လယ်,ငြိတ်အဖျား၊ဂ,မြင်ပြားမှု၊ ဇ,သ,ဟုလိမ့်၊ ချျံလှရောင်ညီ၊ ရဝိ,ဝါတာ၊ နက္ခတ်မှာမှု၊ ပုဿ,သွာတ်၊ ထိုပြီ, တသွယ်၊အလယ်,အဖျား၊သ,မြင်ပြားမှု၊ ရ,တ,ဟုလိမ့်၊ရှိန့်ပုဖြင်း လတ်မိုးနတ်,ဆာကာ၊နက္ခတ်မှာမှု၊ကြတ္တိကာ,သရဏ်၊ဟည်မြမှန်

၏၊ဗေဒါ်နဲ့မှတ်ရာ၊ကျိုးပြစ်မှာကား၊လူမှာ—မြေရ၊ အုန္တ—သင်္ကြန်ရည်၊ တည်ကြည်—ဝန္တ၊တိမ်မှာရေမြှုပ်ရွှေ၊ဒနကား—ဆင်းရဲ၊လေကဲ့—ရှင်ပစ်၊ ဖိုးချစ် ဘောဘြင်း၊ ကောင်းကင်—ကျိုးပဲ့၊ ပြဲ.ပြဲ.သိမ္မ၊ နက္ခတ်ရကို၊ "စကျွ၊မသယာသုနခါဂါနှင့်၊ရှနိစွာသသော၊ရက်လိုက်နေ့၌၊" "ဗုဒ္ဓ သောနက္ခတ်၊ကြွင်းထက်မှုဒွားစွာ၊နှစ်ဆယ်သည်မှု၊နသဂါဝကျွ၊ မသယာ သုကို၊ရေရှုပြီး၌၊" စားထ ခုနစ်၊တစ်,နှစ်,သုံးမှတ်၊ကြွင်းမြင်လတ်မူ၊ ဥပါဒ်,မိအျ၊ကာသထရှလောဝ၊တရ,ပဠေ၊ဆ,သုညကား၊ မြွှလသဘ၊ သိဒ္ဓိကံပျာ၊ဝရံပိုင်းခြား၊စီလျှဉ်ထားသည်၊ ၊ဤကဒါးကိုဏ်းလက်ာ သုရား၊ ၊နှစ်လုံးရင်းဖျား၊ ပယ်ပြား၍နှိလစ်၊ချနှစ်အများ၊ငါးလုံး ဖျား,ရင်း မယွင်းစတု၊ပယ်မှုအဖျား၊မှတ်စိမ့်ထားသည်၊ ၊ဤကား ပယ်ကုန်ရာသတည်း၊

မှတ်ရန်။ ၊စကျွ၊မသယာသုနဂါဂဏန်းချုပ်၊၆.၂.၅.၁.၄.၇.၃.
နသဂါဝကျွ၊မသယာသု ၊ ၇.၃.၆.၂.၅.၁.၄.

အမှာ။ ၊အထက်ပါ ဗေဒမှတ်မင်းရာဇာသို ဂိုဏ်းရှစ်ပါးရွေးနည်း ငှေကပိုဒ်လင်္ကာသည်ဘောဒ်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သော၊မြဝတီမြို့စားမင်းကြီးဆို ဂိုဏ်းရှစ်ပါး ရွေးနည်းလေးချိုးသွဲ့ကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ၊ နှစ်ဂိုဏ်းနှစ် ဂိုဏ်းစီပူးတွဲ၍ဘောဒ်ပြထား၏၊သို့သော်အဓိပ္ပါယ်မှာထပ်တူပင်ဖြစ် ကြပါသည်၊

ဂိုဏ်းစိုးနတ်သမီး၊ ဂိုဏ်းစောင့်နတ်သား၊ ဂိုဏ်းပျည်နတ်များနှင့်၊ နံသင့်ရက်သားတို့ကိုပြဆိုခြင်းအကြောင်း။

ဂိုဏ်းစောင့်၊ စိုးလတ်၊ နတ်နက္ခတ်နှင့်၊ ခွဲမှတ်တွက်ချက်၊ နံသင့်ရက်ကိုပေါင်း၍ဆိုဖိမ့်။ မ-ကိုစောင့်သ၊ နတ်ဘုမ္မနှင့်၊ သူခုသသတီ၊ ဓေဝိစိုးရ၊ ဇေဋ္ဌနက္ခတ်၊ ဟျည်လတ်မြဲမြဲ၊ ဆင်နံ့နဂါး၊ နှစ်ရက်သားသာ၊ ပျော်ပေရာ၏။ န-မှာမူကား၊ ဃိကြွား-သုန္ဒရီ၊ ဘနေ့ဏီနှင့်၊ သောရိနှဲနံ၊ ဆက်ခံကောင်းစွာ၊ ဘ-ဂိုဏ်းမှာမူ၊ အာကာသမိုးလင်းလတ်၊ လနတ်-အဿိနီ၊ မိဂသိရ်နှင့်၊ အညီတနင်းလာ၊ သေးကြာရက်သား။ နှံ့ပါးတော်စွာ၊ ယ-မှာဘာမူ၊ စောင့်သူတိမ်နတ်၊ စိုးလတ်မေခလာ၊ သဏ္ဍာဗိသျှ၊ နက္ခတ်ရ၍၊ မိုးလင်းဝပျုံဟုန်၊ ဂဠုန်နဂါး၊ ကြွက်နံ့သားဟု၊ သုံးပါးနှင့်သာ၊ တော်လှစွာ၏။ ဇ-မှာမူကား၊ နေနတ်သားနှင့်၊ စိုးဗြာဂုံထ၊ ကာသကဿပ၊ အညီပုဿ၊ ကျ၏နက္ခတ်၊ သဂိုဏ်းတွက်ကို၊ သောနတ်စောင့်သ၊ ကာလကဿပ၊ သွာတီနက္ခတ်၊ ရ-ဂိုဏ်းမှတ်မှာ၊ မိုးနတ်စောင့်သ၊ ကာသကဿပ၊ အညီစိုးခါ၊ ကြတ္တိကတည့်၊ တ-မှာမှတ်ကြ၊ အာကာသနှင့်၊ ကာလကဿပ၊ အညီသရဏ်၊ ငါးတန်လေးပါး၊ ဤစကားလည်း၊ ၊ မှတ်သားဘွယ်နည်း၊ အကျဉ်းတည်း။

အထက်ပြဆိုပြီးသော ဂိုဏ်းရွေးနည်း ကဗျာတို့ဖြင့် ဂိုဏ်းအကြောင်းသိသာလုံလောက်ပေပြီ။

ဂိုဏ်းရှစ်ပါးမှတ်ရန်ဓကျဥ်း။

မတ်တုံဓေ၊ နှုံရှုဘ၊ ဘုသမိုးယတိမ်သတ်၊ ဇနေပု၊ သုလိသွာ၊ ရာမိကြွတ်၊ တတ်အာသ၊ မှတ်ကြွဂိုဏ်းရှစ်ပါး။

မဘ်တုံဓေ —မတ်=မဂိုဏ်း၊	တုံ —တုမ္ဗိုးနတ်စောင့်သည်၊	ဓေ =ဓေမ္ဗနဂ္ဂတ်လှည့်သည်၊	၂၂၂	မဂြိုဟ်
နှုံရှုဘ — နှုံ —နဂိုဏ်း၊	ရှု —သိကြား၊	ဘ —ဘရဏီ၊	၁၁၁	,,
ဘုလမိ — ဘု —ဘဂိုဏ်း	လ =လနတ်၊	မိ —မိဂသီ၊	၂၁၁	,,
ယတိမ်သတ်— ယ —ယဂိုဏ်း	တိမ် —တိမ်နတ်၊	သတ်—သတ္တဗိဿ၊	၁၂၂	,,
ဇနေပု — ဇ —ဇဂိုဏ်း	နေ =နေနတ်၊	ပု —ပုဗ္ဗဖလ္ဂုနီ၊	၁၂၁	,,
သုလိသွာ — သု —သဂိုဏ်း	လိ —လေနတ်၊	သွာ —သွာတိ၊	၁၁၂	,,
ရာမိကြွတ် — ရာ —ရဂိုဏ်း	မိ —မီးနတ်၊	ကြွတ်—ကြတ္တိကာ၊	၂၁၂	,,
တတ်အာသ —တတ်—တဂိုဏ်း	အာ —အာကာသစိုးနတ်၊	သ —သရဝဏ်၊	၂၂၁	,,

ဂိုဏ်းရှစ်ပါးဇယားပုံ။

	ဂိုဏ်းပုံ	မြွာ	ဂိုဏ်းအမည်	နတ်သား	နတ်သမီး	နက္ခတ်	လုံးခရ	အကျိုးအဖြစ်	ဂိုဏ်းပုံ
မြင့်	ခွေးကာသသာမြဲ	၂၂၂	၁	ဘုမ္မစိုးနတ်	သူရဿတီ	ဇေဋ္ဌ	၁၈	ပေယ်မြေခြေအုံ	မက်ဘုံဇေ
	ဘာသာသနွင့်	၁၁၁	၃	သိကြား	သုန္ဒရီ	ဘရဏီ	၂	အသက်ရှည်အုံ	နွားဘ
	ငုံမဘွယ်	၂၁၁	၁၁	လနတ်	သိရီ	မိဂသီ	၅	ဘည်ကြည်အုံ	ဘုလမိ
	တသုံးမယ်ပို	၁၂၂	၃	ဗိဿနတ်	မဏိမေခလာ	သတ္တဘိသျှ	၂၄	အခြွေအရံများအုံ	ပတ်မဲ့သတ်
အနိမ့်	အကယ်သဇင်	၁၂၁	၈	နေနတ်	ကာလကဏ္ဏီ	ပုဗ္ဗာဖ္ဂုနီ		ဆင်းရဲအုံ	ဇနေပ
	လလသွင်သည်	၁၁၂	၁	လေနတ်	,,	သွာတိ		အရပ်တပါး ပြောင်းသွားခုံအုံ	သုလိသွာ
	မြင်ရပွေ့ရုံ	၂၁၂	၄	မိုးနတ်	,,	ကြတ္တိကာ		ဘေးသင့်အုံ	ရေမိုးကြုတ်
	ခွေကာတဝဍ်	၂၂၁	၈	အာကာသ မိုးနတ်	,,	သရဝဏ်		အကျိုးမရှိ	ဘတ်အသသ

ကဗျာ ဆွဲနည်း ပါဝင်းနည်း သင်းကောင်း။

ဂိုဏ်းခွဲခြင်း။ (ခပိုင်း)

ဂိုဏ်းအခြေခြင်း(ကပိုင်း) တွင်ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ဗုန္ဒဂိုဏ်း အနိန္ဒဂိုဏ်း၊ ဂိုဏ်းဖိုးနတ်သမီး ဂိုဏ်းယဉ်နက္ခတ်၊ ဂိုဏ်းခေါင်နတ်ရှင်၊ မပြော၊ ဂရုလဟု၊ ခွဲခြားပုံအမျိုးမျိုး၊ အကျိုးအပြစ် အရေပ်ချက်ကို တတ်ကျွမ်းနားလည်ကြပြီးသည့်နောက်၊ ကဗျာလင်္ကာ၊ တေးသီချင်း စသည်တို့၌၊ ဂိုဏ်းရွေးရန်လိုပေသည်၊ ထိုဂိုဏ်းရွေးရာ၌လည်း၊ (က) တခြားစာဆိုဆရာပညာရှိဂုဏ်ရုလ်အသီးသီးတို့၊ စပ်ဆိုရေးသားခဲ့ပြီး သောကဗျာရပ်များ၌ဂိုဏ်းရွေးနည်း၊ (ခ) မိမိကိုယ်တိုင်စပ်ဆိုရေး သားအပ်သော ကဗျာရပ်များ၌ ဂိုဏ်းရွေးနည်း၊ ဟူ၍နှစ်မျိုးနှစ် စားခွဲခြား၍အောက်၌ဘော်ပြပေတော့အံ့၊ ၊

ဒွေ့ာ၊ ၊(ဂိုဏ်းရွေးနည်း နှစ်မျိုးစလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်)၊ ၊
ကဗျာလင်္ကာသီချင်းစသည်တို့ကိုဂိုဏ်းရွေးရာ၌၊ ချိုသောအပိုဒ် တပိုဒ်ကိုသာလျှင် ဂိုဏ်းရွေးရန်လိုပေသည်၊ ထိုအပိုဒ်ကိုရွေးချယ်၍ အပြစ်မရှိ ဗုန္ဒဂိုဏ်းဖြစ်ခဲ့ပါမူ၊ ၎င်းကဗျာ တပိုဒ်လုံးသည်လည်း၊ ဗုန္ဒဂိုဏ်း ကဗျာအဖြစ်သို့ရောက်ပြီးဖြစ်လေသည်။

ကဗျာလင်္ကာ၊သီချင်းစသည်တို့မှာ၊အချိုသောအပိုဒ်သည်၊တခု နှင့်တခုမတူ၊ အမှုကွဲပြားလျက်၊ တချို့မှာ ၃ လုံး၊တချို့မှာ ၄ လုံး၊ တချို့မှာ ၅ လုံး၊ စသည်ဖြင့်အက္ခရာ ၁၀လုံးမှကျော်လွန်၍လည်း ထားရှိကြသဖြင့်၊ အောက်၌ပြထားသည့်အတိုင်း၊ မလိုအပ်သော အက္ခရာများကိုပယ်၍၊ လိုအင်သောအက္ခရာများနှင့်သာ ဂိုဏ်းခွဲ ကြရာ၏၊ ၊

ဆရာတော်ဦးဇဗ္ဗဓရ၊ဂိုဏ်းရွေးနည်းသက်ခေ၌၊ ၊သောင်နန်း ကွန့်လည်၊အမြဲတည်သား၊ရွှေပြည်နိဗ္ဗာ၊ ဖိုးယုတ္တလွှတ်၊ဇိသုန်နတ် ၏၊သည်းပွတ်ချက်ရှု၊ ငါ့ဘိကျူ့သည်၊ ရှုံးရပေါင်းစည်း၊ဂိုဏ်းယူ နည်းကို၊ကမ္ဘည်းတင်မှု၊နိဒါန်း ပြုပိမ့်၊ ၊မိန္ဒုဒီပေ၊ သံဃဂုဏ်ကို၊ မြင်ကဂရု၊လဟု,ရသော မှတ်ကြပြီးခါ၊ အက္ခရာသုံးခု၊ တဂိုဏ်းပြု လေ၊စတုရ၌ဝယ်၊အခုံးပယ်မှ၊အခ,အဆုံး၊ အသုံးပဉ္စ၊နှစ်ဂိုဏ်း,ဆ

တည့်၊သဏ္ဌာ,အင်္ဂ၊ဝေသည်တို့မှာ။ရှေးနည်းသာသျှင်၊ ဝါနာဝေါက်လေား၊ကြံစည်၊စား၍၊ ။မဖွားရှုသင့်ချေတကား။ ဟူ၍လာရှိသည်ဘချက်၊

အခမတိမင်းဧရာဇာဆို၊ ဂိုဏ်းရှစ်ပါး ရွေးနည်းအဘောဒိဒ် လက်ခံ၍လည်း၊ ။ရှစ်လုံးရင်းဖျားပယ်ပြားမှန်လတ်၊ ခုနှစ်အဖျား၊ ငါးလုံးဖျားရင်း။မယှဉ်းဝတ၊ ပယ်မှုအဖျား၊ မှတ်စိမ့်ထားသည်၊ ။ဤကားပယ်ကျန်ရာသတည်း။ဟူ၍လာရှိသည်တချက်၊အဆက်ဆက်သောပဏ္ဍိတ၊ကဝိအဆရာတို့၏မှုအတိုင်း၊ဂိုဏ်းရွေးပုံ၊ဂိုဏ်းရွေးနည်းများကို၊ဥပမာဆောင်၍ပြပေအံ့၊

(က) တခြားစာဆိုဆရာညွှန့်ပုဒ်ဖွဲ့ လင်္ကာသီးတို့ စပ်ဆိုရေးသားခဲ့ပြီးသောကဗျာရပ်များ၌၊ ဂိုဏ်းရွေးနည်းအကြောင်း၊

ဥပမာ ၁။ ။

မဟာဥဒါန။ အစချီသော ဝိရုဠှပျို့၌၊ "မဟာဥဒါန" ဟူသောအပိုဒ်ကိုဂိုဏ်းရွေးရန်သို့၏၊ ၎င်းအပိုဒ်တွင်၊အက္ခရာလေးလုံးဖြစ်၍၊အထက်ဖော်ပြပါ၊ဆရာများ၏အလိုအတိုင်း၊ အဆုံးအက္ခရာ ဒ,ကိုပယ်ရမည်၊ကျန်အက္ခရာများကို၊ မဂြာခွဲသျှင်၊မ-၁ မဂြာ၊ဟာ၂ မဂြာ၊ဥဒါ-၂ မဂြာဖြစ်၍၊၎င်းကဗျာသည်၊"ဇူရွှေယာဂိုဏ်း"ဖြစ်သည်၊မဂိုဏ်မခလာနတ်ဘို့မိုးသည်၊ ထိုခ်နတ်စောင့်သည်၊ သဏ္ဌာဗိဿနုနတ်ဖွဲ့သည်၊အကျိုးကား၊အခြွေအရံများအံ့၊

ဥပမာ ၂။ ။

"ရွှေမျက်နှာပုံ့ပုံ့" အစချီသော မန္တလေးမြို့ဦးကျော်လှဆိုမယ်ဘွဲ့ခေါးထပ်၌၊ "ရွှေမျက်နှာပုံ့ပုံ့" ဟူသောပိုဒ်ကိုဂိုဏ်းရွေးရန်လို၍၊၎င်းအပိုဒ်တွင်အက္ခရာ ၅ လုံးဖြစ်၍၊အစဝါလုံး။ အဆုံးတလုံးပယ်ရည်၊ထို့ကြောင့်၊ကျန်အက္ခရာများကိုမဂြာခွဲသျှင်၊မျက်-၂မဂြာ

နှာ-၂ မတြာ၊ပုံ-၂ မတြာဖြစ်၍၊ ၎င်းကဗျာသည် "ရှုခွံ၊မကိုဏ်း" ဖြစ်သည်၊လူရဿတိနတ်သွီးပိုးသည်၊ဟုမ္မဝိုးနတ်စောင့်သည်၊ဓေ ၅ နက္ခတ်ယှဉ်သည်၊အကျိုးကား၊လာယ်ခြေရအံ့၊ ။

ဥပမာ ၃၊ ။

ဝဂ္ဂီရူပမာ၊ အစချီသောမြင်းခြံမြို့ သရာခိုင်ဆိုသခွာဝဇိုင်ညီးချင်း၌၊ "ဝဂ္ဂီရူပမာ" ဟူသောပိုဒ်ကိုကိုဏ်းရွေးရန်ပို၍၊ ၎င်းအပိုဒ်တွင် အက္ခရာ ၅ လုံးဖြစ်၍၊ဥပမာ ၂ မှာကဲ့သို့ အဝတလုံး၊အဆုံးတလုံး ပယ်ရမည်၊ထို့ကြောင့်၊ ကျန်အက္ခရာများကို မတြာခွဲလျှင်၊ ဇီ-၂ မတြာ၊ရူ ၁ မတြာ၊ပ-၁ မတြာဖြစ်၍၊၎င်းကဗျာသည်၊ဘဂိုဏ်းဖြစ်သည်၊ဘိရိနတ်သွီးပိုးသည်၊ လနတ်စောင့်သည်၊ မိဂသိနက္ခတ်ယှဉ်သည်၊အကျိုးကား၊တည်ကြည်အံ့၊ ။

ဥပမာ ၄၊ ။

နီလာဂီဝါဝီမြွာကွန်၊ အစချီသောခန့်သေးမြို့ ဓချုပ်တနိုးဆရာဘေးဆိုရှုခံသလဲပေါ်တေးထပ်၌၊ "နီလာဂီဝါဝီမြွာကွန်" ဟူသောပိုဒ်ကို၊ကိုဏ်းရွေးရန်ပို၍၊၎င်းအပိုဒ်တွင်အက္ခရာ၊ ၇ လုံးဖြစ်၍၊ အဆုံးတလုံးပယ်ပြီးလျှင်၊ နှစ်ကိုဏ်းခွဲခြင်းအားဖြင့်၊ "နီလာဂီ" တကိုဏ်း၊ "ဝါဝီမြွာ" တကိုဏ်းဟူ၍နှစ်ကိုဏ်းရှိ၏၊ မတြာခွဲလျှင်၊ နီ-၂ မတြာ၊ လာ-၂ မတြာ၊ဂီ-၂ မတြာဖြစ်၍၊မကိုဏ်းဖြစ်သည်၊

အက္ခရာရှစ်လုံး၊ကိုးလုံး၊ဆယ်လုံးစသည်တို့ဖြင့်၊ ချီသောကဗျာတို့၌လည်း၊ပြဆိုခဲ့သော၊အကိုးအကားသက်တများအတိုင်း၊ ပယ်သင့်သောအက္ခရာများကိုပယ်ပြီးလျှင်၊ကိုဏ်းခွဲ၍ အကျိုးအပြစ် ရွေးကောက်ကြရာ၏၊

(ဂ) မိမိကိုယ်တိုင်စပ်ဆို ရေးသားအပ်သော ကဗျာရင်များနှင့်ဂိုဏ်းရွေးနည်း၊

အထက်က ဖြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊ တခြားစာဆိုတော်ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးတို့စပ်ဆိုရေးသားခဲ့ပြီးသော ကဗျာရပ်များနှင့်ဂိုဏ်း ရွေးနည်းကိုသိကြရပေပြီ၊ သို့သော်မိမိကိုယ်တိုင် ကဗျာလင်္ကာစပ် ဆိုရာ၌မူကား၊ ဓာတ်ဂိုဏ်းပင်ဖြစ်သင့်ကစေ၊ အကျိုးပေးမလှသော နေ့ရက်များလည်းရှိသေးသဖြင့်၊ ၎င်းနေ့ရက်များကို ရှောင်ကြည်၍ အကျိုးရှိသောနေ့ရက်တို့၌သာ စပ်ဆိုနိုင်ကြစေခြင်းငှါ အောက်၌ဥပ မာဆောင်၍ပြပေတော့အံ့၊

ဥပမာ ၁။ ။

တက်စိမ့်တွေ့လာ၊ အစချီသောရတုလင်္ကာတပိုဒ်ကို ဥပမာအား ဖြင့်မိမိကိုယ်တိုင် တနင်္ဂနွေနေ့စီကုံးသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုအခါဂိုဏ်း ရွေးရန်မှာ၊ ပယ်သင့်သောအက္ခရာများကိုပယ်၍၊ (ကနည်း)အရ မကြာဂရုလဟုခွဲ၍ရေးပြီးမှသာရွေးချယ်ရမည်၊

ထို့ကြောင့်(ကနည်း)အရဂိုဏ်းရွေးလျှင်၊

တက် စိမ့် တွေ့

၂ ၂ ၂ မကြာ၊ ထို့ကြောင့် ဓာတ္တမ ဂိုဏ်း၊ သူရဿတီနတ်ဘိုးပိုင်သည်၊ ဘုမ္မပိုးနတ်စောင့်သည်၊ စေ့ နက္ခတ်ယှဉ်သည်၊ အကျိုးကား၊ လယ်မြေရအံ့ဟူ၍သိရှိရ၏၊ သို့ ရာတွင်၊ တနင်္ဂနွေနေ့စီကုံးခြင်းအားဖြင့်၊ ဤကဲ့သို့အကျိုးပေးနိုင် မည်၊ မပေးနိုင်မည်ကိုသိရန်လိုသေး၏၊

မှတ်ရန်အထူးမှာ။ ။မည်သည့်နေ့စီကုံးသင့်၊ မစီကုံးသင့်ရွေး ချယ်ရာ၌၊ ရေးပြီးမှ၊ ဂိုဏ်းစောင့်နက္ခတ်လုံးရေကိုသတိပြုရမည်၊

မဂိုဏ်းနှင့်ယှဉ်သောစေ့နက္ခတ်၌ လုံးရေ ၁၈ ဖြစ်သည်၊

ထို့ကြောင့်၊ နက္ခတ်လုံးရေ ၂၀ က မကျော်သဖြင့် “သဘ၊ ဩ၊ မြ အ၊ ဝါ၊ တ၊ စင်ကိန်း” “သိ၊ ကုံး၊ ဖြည့်၊ အောင် ဗ်ာ၊ တန်၊ ဆောင်ကိန်း”

နှင့် "စကျွမြသယာဘုနာဂါကိန်း" တို့အနက်၊ တခုခုကိုယူရမည်၊ ၎င်းတို့ဂဏန်းချုပ်မှာ၊ အောက်ပါအတိုင်းအတူတူပင်ဖြစ်သည်။

သာ ခွာ မြ အ ဝါ တ ဇင်၊
သိ ကုံးပြည့်အောင်လှတန်ဆောင်၊
စံ ကျွ မြ ယာ ဘု နာ ဂါ၊
၆ ၂ ၅ ၁ ၄ ၇ ၃ } ကိန်းချုပ်၊
ရက်စည်၊ ၁ ၂ ၃ ၄ ၅ ၆ ၇

ပြဆိုခဲ့သော "တနင်္ဂနွေသာ" (မဂိုဏ်း) ရေတွက်ချီ၊ ဇေဗ္ဗနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်သဖြင့်၊ "သာ၊ ခွာ၊ မြ၊ အ၊ ဝါ၊ တ၊ ဇင်၊ ကို၊ လိုရာတွင်၊ ရက်လိုက်နှော၍" ဟူသောစကားအရ၊ နက္ခတ်လုံးရေ ၁၈ ကို၊ တနင်္ဂနွေနေ့စီကုံးသည်ဖြစ်၍၊ ၆ နှင့်နှော၊ ၂၄ ရ၏၊ "စားလေ့သတ္တ" ဟူသောစကားရ၊ ၇ နှင့်စားသော် ၃ ကြွင်း၏၊ "အင်္ဂါ စနေ ကျန်၊ ဥ၊ မိတ်၊ ကာဏဘဟုတ်၊ ကျိုးယုတ်တွဲကာ" ဟူသောစကားအရ၊ ၃ ကြွင်းသောကြောင့်ကာဏ-မျက်စိကန်းအံ့။

ထို့ကြောင့်မဂိုဏ်းသည်အလိုရှိအပ်သောဇာတ္တဂိုဏ်းပင်၊ ဖြစ်သော်ငြားလည်း၊ တနင်္ဂနွေနေ့စီကုံးသောအခါ၊ အပြစ်မြင်သောကြောင့်၊ ၎င်းနေ့ကိုရှောင်ရ၏၊ ထိုနည်းတူ၊ တခြားရက်တို့မှာလည်း၊ ပြဆိုခဲ့သောနည်းအတိုင်းပြုလုပ်၍၊ အကြွင်းကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့်၊ အကျိုးအပြစ်ကို တောက်ရှုပြီးလျှင်၊ ရှောင်သင့်သော ရက်များကိုရှောင်ကြဉ်ရာ၏။

နဂိုဏ်းနှင့်-ဘ-ဂိုဏ်းတို့မှာလည်း၊ သာ၊ ခွာ၊ မြ၊ အ၊ ဝါ၊ တ၊ ဇင်ကိန်းတို့နှင့်ပင်ယူရသဖြင့်၊ ၎င်းတို့အတွက်၊ အထူးပြရန် မလိုတော့ပြီ-ဗွတ်ရန်၊ ။နက္ခတ်လုံးရေကိုကိန်းစည်ဂဏန်းနှင့် ပေါင်းချ၍-၇-နှင့်မစားသောက်လျှင်၊ ၎င်းကိုအကြွင်းဟူ၍မှတ်ယူလေ။

ဥပမာ ၂။ ။

ရွှေ၀တိန့်တု အရပ် အစရှိသော ဓေးထင်တဝိုဒ်ကို ဥပမာအား ဖြင့်၊ မိမိကိုယ်တိုင် တနင်းလာနေ့ စိကုံးသည် ဖြစ်အံ့၊ ထိုအခါ (ဥပမာ ၁)မှာကဲ့သို့(ကနည်း)အရေ ရှေးဦးစွာကိုကာ်းရှာရမည်။

ထို့ကြောင့်(ကနည်း)အရကိုကာ်းရွေးလျှင်၊

၀တိန့်တု

၁ ၂ ၂ မကြော–ထို့ကြောင့် အုမ္မ ယကိုကာ်းမကော် မေခလာနတ်ဘွိုးစိုးသည်၊ ကိမ်နတ်စောင့်သည်၊ သဏ္ဍ ဗိဿနုကွတ် ယှဉ်သည်။အကျိုးကား အခြွေအ ရံမှုားအုံ ဟူ၍သိရှိရ၏၊

ထိုရာတွင် ဥပမာ ၁ မှာကဲ့သို့၊တနင်းလာနေ့စိကုံ၍အကျိုးပေး မည်၊မပေးမည်ကိုထိရှိနိုင်ရန်၊ကိန်းချ၍ တွက်ရန်လို၏ ထိုသောင်ပြား လည်း။သဏ္ဍ ဗိဿနုကွတ်မှာ လုံးရေ ၂၀ ကကျော်သ ဖြင့်၊သာ၊ခွါ၊မြ အ၊၀ါ၊တ၊ဇင်ကိန်းနှင့်မယူအပ်ချေ၊ ။

ထို့ကြောင့်နကွတ်လုံးရေ ၂၀ကကျော်လျှင်၊ “နေ့ာင်၊ဆို၊သည်၊ ကား၊မြ၊အ၊လား၊ဟူသောကိန်း” နှင့်“နာ၊ဂ၊ါ၊စ၊ကျွ၊ မာ၊ယာ၊တု၊ဟူသော ကိန်း”နှစ်ရပ်အနက်၊ တကိန်းကိန်းနှင့် ယူရမည်၊ ၎င်းတို့ချုပ်မှာ အောက်ပါအတိုင်းအတူတူပင်ဖြစ်ကြသည်၊

နေ့ာင် ဆို သည် ကား မြ အ လား၊

နာ ဂါ စ ကျွ မာ ယာ တု၊

၇ ၃ ၆ ၂ ၅ ၀ ၄

ရက်စည်၊ ၁ ၂ ၃ ၄ ၅ ၆ ၇ } ကိန်းပုံ

ဥပမာ ၁ ၌ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊တနင်းလာနေ့ငင်ဆိုသည်ဖြစ်၍ ၃ ကို သဏ္ဍဗိဿနုကွတ်လုံးရေ ၂၄ နှင့်ပေါင်းရာ၏၊ ၎င်းကဲ့“ဓား လောသဏ္ဍ” ဟူသော စကားအရေ၊၇နှင့်ထား သော် ကြွင်း၏၊ “ဗိမော သတံ၊ ကြံပါလေသည်တိုင်း၊ ၊မြိတ်၊ လာ၊ထိ ကယ်နှင့် ၀ရိတ် လက်ခြေတယ်၊ထူးနိုင်မှုကိုကာ်း” ဟူသောစကားအရ၊ထိမ်–ထိဗ္ဗ–ငြိး

ရွေးကောက်ရန်၊ ဤနည်းတူတခြားနေ့ရက်များမှာလည်း၊အကြောင်းကို၊ ကြည့်၍ ငြင်းအားဖြင့်၊ အကျိုးအပြစ်ကိုထောက်ရှု၍ ရှောင်သင့်သော ရက်များကိုရှောင်ကြကုန်၊ ၊

မည်သည့်ဂိုဏ်းကို၊မည်သည့်နေ့ရှောင်အပ်ကြောင်း၊
အကျဉ်းမှတ်ရန်သံပေါက်၊

(၁)၊ ၊ ဂိုဏ်းမ,ယ,များ၊ ၁,၃,၅၊စည်းဝါးရှောင်ကြပါ၊
ကာ,မိတ်,ဥပဒ်၊ဤသုံးရင်၊ရောက်လတ်မြန်မကြာ၊
(၂)၊ ၊ ၁,၄,၈ကြော၊နဂိုဏ်းမှာ၊ဖယ်ခွါကြမှသာ၊
ဥ,ကာ,မိထုန်၊ဤသုံးချ၊ချောက်မှုမှန်မကွာ၊
(၃)၊ ၊ ၇,၅,၃၊ပေါင်းရုံး၊မသုံးသဂိုဏ်းမှာ၊
ဥ,မိတ်,ကာဏ၊ဤသုံး၀၊မချရောက်မည်သာ၊
မှတ်ရန် ။ ၊နေ့ရက်များကိုဂဏန်းဖြင့်ပြထား၏၊

ဝံသအခကြောင်း။

ကဗျာလက်သင်တိုးတွဲ့ခဲ့ရာ၌၊ အလိုရှိအပ်သော ဇာတ်ဂိုဏ်းများ ဖြင့်ပင်,ဖွဲ့ခဲ့စီကုံးလင်္ကာစား၊ မည်သည့်ဝဂ်သည်,မည်သည့်အမျိုးနှင့်တိုက်တန်သည်၊ မည်သည့်အကွဲရာသည်, မည်သည့်ဇာတ်နှင့်တိုက်တန်သည်တို့ကိုလည်း၊ကြည့်ရှုသင်ခြင်ရဦးမည်၊ယင်းသို့ဖြစ်၍၊ဋိဋိဝင်ဆိုသောကဗျာ၏အစချီသောအပုဒ်၊အစအက္ခရာကို,အမျိုးဝံသအလိုက်သတိပြုရာ၏၊

ဝံသ-၆-ပါး၊

(၁) သုဒ္ဒဝံသ။ ၊ ဆင်းရဲသားအမျိုးကိုဆိုသည်၊ ၊ယင်း အမျိုးကိုစပ်ဆိုသောအခါ၊ က၊ခ၊ဂ၊ဃ၊င၊ (ကဝဂ်)တလုံးလုံးနှင့်စ၍ဆိုရမည်၊

(၂) အမနုဿဝံသ။ ။ အမှုးအမတ်မျိုးကိုဆိုသည်။ ။ယင်းအမျိုးကိုစပ်ဆိုသောအခါ၊ စ၊ဆ၊ဇ၊ဈ၊ည၊ (စဝဂ်)တလုံးလုံးနှင့်စ၍ချီရမည်။

(၃) ဂဟပတိဝံသ။ ။ သူကြွယ်အမျိုးကိုဆိုသည်။ ။ယင်းအမျိုးကိုစပ်ဆိုသောအခါ၊ ဋ၊ဌ၊ဍ၊ဎ၊ဏ၊ (ဋဝဂ်)တလုံးလုံးနှင့်စ၍ချီရမည်။

(၄) သေဋ္ဌိဝံသ။ ။ သူဌေးအမျိုးကိုဆိုသည်။ ။ယင်းအမျိုးကိုစပ်ဆိုသောအခါ၊တ၊ထ၊ဒ၊ဓ၊န၊(တဝဂ်) တလုံးလုံးနှင့်စ၍ချီရမည်။

(၅) ရတနတ္တယဝံသ။ ။ ရတနာသုံးပါးကိုဆိုသည်။ ။ယင်းအမျိုးကိုစပ်ဆိုသော အခါ၊ ပ၊ဖ၊ဗ၊ဘ၊မ၊ (ပဝဂ်)တလုံးလုံးနှင့်စ၍ချီရမည်။

(၆) ဗြဟ္မဏဝံသ။ ။ ပုဏ္ဏားမျိုးကို ဆိုသည်။ ။ယင်းအမျိုးကိုစပ်ဆိုသောအခါ၊ယ၊ရ၊လ၊ဝ၊သ၊ဟ၊ဠ၊အ၊(အဝဂ်)တလုံးလုံးနှင့်စ၍ချီရမည်။

မှတ်ချက်။ ။ရတနာသုံးပါးကိုစပ်ဆိုရသော (ပဝဂ်)နှင့်ပင်၊ မင်းမျိုးကိုလည်းစပ်ဆိုကြ၏။

တနည်းလည်း။

ဝဂ်စဉ်။	ဇာတ်စဉ်။	ဝံသစဉ်။
က ခ ဂ ဃ င။	ဟိန္ဒူဇာတ်။	ခတ္တိယ။
စ ဆ ဇ ဈ ည။	ပုဏ္ဏားဇာတ်။	ဗြဟ္မာ။
ဋ ဌ ဍ ဎ ဏ။	ကုလားဇာတ်။	ဝေဿိယ။
တ ထ ဒ ဓ န။	ဂုတ္တူဇာတ်။	ဒေဝ။
ပ ဖ ဗ ဘ မ။	မြန်မာဇာတ်။	ဗြဟ္မာ။
ယ။	ဇာတ်မရှိ။	ပေတ။
ရ။	,,	နိရယ။
လ။	,,	သေက္ခ—ဝေသ တာပဗ္ဗိ။
ဝ။	,,	အသုရကာယ်။
သ။	,,	ဒီဃာယုဝသကဒါဂါမိ။
ဟ။	,,	တိရစ္ဆာန်။
ဠ။	,,	ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ—အနာဂါမိ။
အ။	,,	ဗုဒ္ဓအရဟတ္တ။

စာမျက်နှာနံပါတ် ၆ ၌ပြဆိုခဲ့သော၊ အမ္ဗဋ္ဌရသရက်ပင်မင်း ဥပမာကိုထပ်၍တင်ဆောင်ပြဆိုခြင်း။

ယခင်ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဥပမာ၌၊ အမ္ဗဋ္ဌရ သရက်ပင်မင်းသည်၊ ရသဝတ္တုဝါတို့၏မှီခိုသုံးဆောင်ရခြင်းအကျိုးအလို့ငှာ၊ အသီး၊ အပွင့်၊ ရွက်ချင့်ရွက်နု အပေါင်းတို့ဖြင့်၊ ဝေဝေဆာဆာ၊ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာခြင်း သော်လည်း၊ အချို့အသီးတို့သည် ဥတုဝိပရိတ်ဖြစ်သောအားဖြင့်၊ မထွားမကြီး၊ လေသီးအတီ၊ ရာသီချိန်နှံ့၊ ပိန်ရှုံ့ ခေ့ညှပ်၊ ပွန်းပြတ်ဒဏ်ထိ၊ ညှာရိပုပ်နာ၊ အခါမဖြင့်၊ မရင့်မအောင်၊ နေလောင်မှည့်ဝင်း၊ တွင်းကျင်းပျောင်အုပ်၊ ထေမှုတ်ပိန်းကြွေ၊ မြွေကိုက်ငှက်ပေါက်၊ လောက်ကိုက်ပိုးစား၊ သို့စသောအသီးများကို၊ မသုံးမစား၊ ရှောင်ကြဉ်ထား၍၊ ဥတုရေမြေ၊ လေနှင့်နေနှင့်၊ အချင့်ညီညွတ်၊ ဖြစ်ကင်းလွတ်သည်၊ မှတ်မှတ်ထွားထွား၊ ဆင်းနံ့အားဖြင့်၊ စား၍သီးသီး၊ သုံးမငြီးသာ၊ လုံးကြီးရွှေဝါ၊ ရသာနှစ်ပြည့်၊ ပင်ပေါ်မှည့်များကိုသာ၊ မှီခိုသုံးဆောင်ရာသကဲ့သို့၊ အမ္ဗဋ္ဌရသရက်ပင်မင်းနှင့်နှိုင်းယှဉ်အပ်သောကဗျာပင်မကြီးမှာလည်း၊ သဒ္ဒါပျက်၊ အနက်ဆို၊ ရိုးစင်းမအောင်၊ လေမအောင်၊ နေလောင်သိုးအိုက်၊ ဘိုးမထိုက်သော၊ ပိုးကိုက်လောက်စား၊ သို့စသောသစ်သီးများအလား၊ မခြားတူရွာ၊ ကဗ္ဗာကဗ္ဗိ၊ ကမ္ဘိကမ္ဘ၊ ကရဏာပတိတ်မိုလ်၊ လောင်းဆိုရုတ်ထုတ်ပဒုဋ္ဌါရ၊ ပဒပဒေဝ၊ အခြေမမြဲ-အနှစ်မထင်၊ အလင်္ကာရ၊ ဝိဘာဂ ဖြင့်၊ ပဒ၊ ဝါကျ၊ ဝါကျဇွဋ္ဌ၊ ဒေါသအပြစ်၊ ရှစ်နှင့်ကိုးခု၊ ခြောက်ထူရသား၊ ဟူသည်နှင့်အညီ၊ ဒုဋ္ဌအဒုဋ္ဌဘာဝီ၊ ဂုဏ်သီနှစ်မဲ့၊ စင်ဆိုဘွဲ့သော၊ ထိုကဲ့သို့ကဗျာများကို၊ တဝါးလေးသစ်မျှ၊ ရေးဖြစ်ခဲ့သည်ကိုလည်း၊ ဖြစ်မရှိဟူ၍ပင်၊ ထင်မိဘစကား၊ အစဉ်လာသော၊ ပညာရှိတို့၊ မနှစ်မြို့ကာ၊ မပျို့နှလုံး၊ မထုံးမနှောင်း၊ အနည်းငယ်မျှ၊ မသုံးမဆောင်မိစေဘဲ၊ ရင့်အောင့်ဝင်းဖန်၊ ဆင်းနံ့စုံစီ၊ ဂုဏ်သီနှစ်ပြည့်၊ ပင်ပေါ်မှည့်များကဲ့သို့၊ နှိုင်းယှဉ်စရာ၊ သဒ္ဒါလင်္ကာ၊ အတ္ထာသက်ဝရနှင့်ပြည့်စုံ၍၊ ဂုဏ်သီ၍ပြီး၊ ကဗျာသီးများကိုသာ သျှင်၊ မငြီးမငွေ၊ တာခြ•

မြေ့ပင်၊လွေ့လွေ့ရမ်းရမ်း၊ဖိတ်ဖိတ်လျှမ်းမျှ၊ ဝိတ်ဝမ်းထဲသို့၊ မှိုင်သုံးဆောင်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း၊ ။ဟူ၍ ရှေးဆရာမြတ်တို့သည်၊ဥပမာတင်ဆောင်ဆော် မူကြသည်အတိုင်း၊ ကဗျာလင်္ကာသီကုံးစပ်ဆိုရာ၌၊ဒေါသအစရှိသောအပြစ်ခပ်သိမ်းမှ၊ ကင်းငြိမ်းကြစေရန်၊မည်ကဲ့သို့စပ်ဆိုက၊ မည်သည့်ဒေါသသင့်သည်၊ မည်သည့်ဒေါသသည်၊မည်သို့သဘောရှိသည်ဟူ၍၊ရှေးဆရာကောင်း ဆရာမြတ်တို့၏အလို၊အဆိုအမျိုးမျိုးနှင့်တိုက်ဆိုင်လျက်၊ ဥဒါဟရုဏ်အမျိုးမျိုးဆောင်၍ဆော်ပြပေတော့အံ့၊

ဒေါသအကြောင်း။

ဒေါသ၊ ။ကဗျာလင်္ကာ ဖွဲ့နွဲ့ပြောဆို၊ သီကုံး စပ်ဟပ် ကြသောအခါ၊ပညာရှိကဝိပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏သဘောအလိုနှင့် ဆန့်ကျင်၍၊မနှစ်သက်မကြည်ညိုဘွယ်အပြစ်သင့်ရောက်ခြင်းသည်၊ ဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ဒေါသအပြား ၃ ပါးရှိ၏၊

(က)၊ ။ပဒဒေါသ၊ ။ပုဒ်၌ အပြစ်သင့်ရောက် ခြင်းသည်၊ ပဒဒေါသသင့်သည်မည်၏၊

(ခ)၊ ။ဝါကျဒေါသ၊ ။ဝါကျ၌ အပြစ်သင့်ရောက် ခြင်းသည်၊ဝါကျဒေါသသင့်သည်မည်၏၊

(ဂ)၊ ။ဝါကျတ္ထ ဒေါသ၊ ။ဝါကျ တခုလုံး [ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်]၏၊အပြစ်သင့်ရောက်ခြင်းသည်၊ ဝါကျတ္ထဒေါသသင့်သည် မည်၏၊

ပဒဒေါသရှစ်ပါး၊ဝါကျဒေါသကိုးပါး၊ ဝါကျတ္ထဒေါသဆယ့်ခြောက်ပါးတို့ကို၊ ဥဒါဟရုဏ်အမျိုးမျိုးဆောင်၍၊ အောက်၌ဆော်ပြထားသည်၊

(က) ပဒဒေါသအစုစိတ်ပါးအကြောင်း။

(၁)။ ။ဝိရုဒ္ဓတ္ထရဒေါသ ။ပြောဆိုလိုရင်း။ ထိုစကားလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်မရောက်၊ အခြားတပါးအဓိပ္ပါယ်ရှိသောပုဒ်သည် ဝိရုဒ္ဓတ္ထရဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ပါဠိဥပမာ။ ။မေဃဝါ ဝိသဒေါ သုခေ ဇနံ။ ။ဝိသဒေါ ရေကိုပေးတတ်သော မေဃော မိုးလည်းသည်၊ ဇနံ လူအပေါင်းကို၊ သုခ ပေး ချမ်းသာစေနိုင်၏ဟုရာ၌ "ဝိသဒေါ" ဟူသောပုဒ်သည် "အဆိပ်ကိုပေးတတ်သော" ဟူ၍လည်း အနက်ပေးနိုင်သောကြောင့် "အဆိပ်ကိုးပေးတတ်သောမိုးလည်းသည် လူအပေါင်းကိုချမ်းသာစေနိုင်၏" ဟုအဓိပ္ပါယ်ပြန်၍ ဆိုလိုရင်းသို့မရောက်၊ အခြားတပါးအဓိပ္ပါယ်ရှိခြင်းကြောင့် ဝိရုဒ္ဓတ္ထရဒေါသသင့်၏။

မြန်မာဥပမာ။ ။ကျယ်လျှင်ကျားချ၊ ပဲ့လျှင် ဒဲ့လော့၊ နှံ့လျှင်ကားသတ်၊ ကျပ်လျှင်သတ်ပင်း၊ ချောင်လျှင်ထွင်းလော့၊ ဟူရာ၌ ကျယ်နေသည်ကိုတိုး၍ ချုံ့စေဦးမည်၊ အလိုရှိသည်သောကြောင့် ပဲ့နေသည်ကို တိုး၍ ပဲ့ရဦးမည်တည်းဖြင့် အဓိပ္ပါယ်အခြားရောက်နေ၍ ရင်းပုဒ် အသင်းအဓိတ္ထိသည်၊ ဝိရုဒ္ဓတ္ထရဒေါသသင့်ကြ၏။ ထိုနည်းတူစွာ လျှင်ကားတောင်း၊ သိလျှင်မေးဦး၊ မြွေးလျှင်ကားဖွတ်၊ နည်းကိုမှတ်လော့၊ ဟူသောပုဒ်တို့သည်လည်း ဝိရုဒ္ဓတ္ထရဒေါသသင့်ကြ၏။

(၂)။ ။အဝေဇ္ဇဒေါသ ။ထိုက်တန်သော ဂုဏ်ထက်ပိုမို၍ ချီးမွမ်းမြှောက်ပင့်ပြောဆိုဘဲရုံ့ချခြင်းကြောင့်၊ ကဲလွန်သောအနက်ရှိသောပုဒ်သည် အဝေဇ္ဇဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ပါဠိဥပမာ။ ။ဩဃတရဏီ တော သေသသဗ္ဗဒေါသော ခရောတော ပံစိရ ဇနော။ အသေသသဗ္ဗဒေါသော၊ အကြွင်းမရှိသော ယဉ်ကျေးရှုလုံးကုံ၊ ဩဃဘဝ တော၊ ထွန်းလင်းနိုင်သော၊ အဃခရောတော၊ ညီကိုရန်ကြွေးသည်၊ ဝိရာဇနော ပလက်လက်သောကပ်ပြေ၏ဟူရာ၌ "အကြွင်းမရှိအရပ်ဆယ်မျက်နှာကိုထွန်းလင်းနိုင်သောမိုးရန်ကြွေးသည်တော်ပြေ၏" ဟူ

ရှမ်းပြည်၊ ပါရဂူ ဝိခနီးချိလည်း၊ ၊မတတ်လိမ္မာ၊ဖြင်နည်းစွာသား၊ ပညာမဲ့ တွန့်၊သူမိုက်ကျွန်ကို၊နှိုးဖွ ခန့်တရား၊ ပေါသတ္တည်ကြားလည်း၊ နွားနွားမသိ၊သုတ်နင့်ကြီးလျှင်၊ ဆိုမိုးအစောင်း၊ ဖြိုင်းခဲ့ပျောက်က၊ အနှောက်အား ရှုမတွေ့ကိမ္မာ၊ရှာသောင်ရဆွဲ၊ ဝဲ့ရှာခရွား၊ချုပ်ပျောက် ရှာကား၊ချမ်းသာမှန်လှိုင်း၊အသိုင်းမတဲ၊ ဘယ်ရှုစ်ဆုံ၊ ဟူရာ၌ "သုတ်နင့်ကြီး" ဟူသောပုဒ်၏အနက်ကို၊ "လူမိုက်ကိုနိုးဖွာခန့်တရား ပေါသလျှင်၊ တံသုတ်းလာက်ဖွဲ့နှင့် ကျီးဖျက်ကို ဖြသကဲ့သို့ရင်း" "သုတ်သုတ်မြန်မြန်ရှောင်ရှားသည်ဟူ၍ရင်း" ရှေ့ပုဒ်၏ဝိသေသနအဖွဲ့သား၍၊ "လေသုတ်အားကြီးသဖြင့်ဆိုမိုးပြိုသကဲ့သို့ဟူ၍ရင်း" အထွေထွေအပြားအပြား၊ အများပင်ကြံစည်ယူဆကြသည် ဖြစ်၍၊ အဓိပ္ပါယ် လိုရင်းကျအောင် ခဲခက်ပြိုဖြင့် သေချာကြွင့် "သုတ်နင့်ကြီး" ဟူသောပုဒ်သည်က်မှိန့်ဓါသသင့်၏၊

လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ၊ ၊သုတသဒ္ဒါကို သုတ် ဝင်သည် လူမိုက်ကိုနှိုးဖွာခန့်တရားပေါလျှင်နွားနှင့်သည်၊ နွားဝိတ်၍ထားချင်မတတ် ဖြစ်သည်ဟုဆိုလိုသည်၊

(၄)၊ ၊ဒိဓရောဓိဓါသ ၊ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်အောင် စပ်ဆိုသောပုဒ်သည် ဗိဓရောဓိဓါသသင့်သည်မည်၏၊ ဝိရောဓိဓါသ ၆ ပါးရှိသည်၊

(က)၊ ၊ခေသဒိဓရောဓိဓါသ၊ အနုပ်းဓသအရောက်သုံး ခွဲ၍ပြောဆိုမြဲဟူဘ်၊ ပြောဆိုသုံးခွဲပုံ နေရာမကျ၊ဆန့် ကျင်သော အရာဟူသမျှသည်၊ ဒေသဝိရောဓိဓါသ သင့်သည်မည်၏၊

ဥပမာ၊ ၊တောင်ထိပ်၌ကြာပေါက်၏၊ အနောက်က နေထွက်၏၊ ခရစ်ပါယ်၊စကား ချူရှားပန်းတို့ပွင့်ကြ၏၊ လှန်းကြီးထမင်းစား၏ ရှင်ဘုရင်အိမ်၏၊တောည်ဖြင့်အ ရပ်ဒေသအရောက်၊ သုံးစွဲပြောဆိုပုံ ဆန့်ကျင်သမျှတို့ သည်၊ ဒေသဝိရောဓိဓါသသင့်ကြ၏၊

(ခ)။ ။ကာလဝိရောဓိဒေါသ။ ။အချိန်ကာလနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်အောင်၊ သုံးစွဲပြောဆိုခြင်းသည်၊ ကာလဝိရောဓိဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ဥပမာ။ ။မိုးဥတုမှာဆီးနှင်းကျသည်၊ ဆောင်းဥတုမှာမိုးကြီးသည်းထန်စွာရွာသည်၊ နွေဥတုလမှာကြာမျိုးပါးပါး ပွင့်သည်၊ စသည်ဖြင့်၊ အချိန်ကာလ အလျောက်ဖြစ်ပျက်သုံးစွဲ ပြောဆိုပုံ ဆန့်ကျင်သမျှတို့သည်၊ ကာလဝိရောဓိဒေါသသင့်ကြ၏။

(ဂ)။ ။ကုလဝိရောဓိဒေါသ။ ။တိုင်းမျိုးမှတ်မျိုး အစဉ်အလာများဆန့်ကျင်သောအရာဟူသမျှသည်၊ ကုလဝိရောဓိဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ဥပမာ။ ။ရှင်ပြုနားထွင်း လက်ထပ်စသော မင်္ဂလာဆောင်ရာ၌၊ မျောက်မင်းအူသံတီးခြင်း၊ မသာချရာ၌ စည်တော်ရှမ်းသံတီးခြင်းစသည်တို့ဖြင့်၊ တိုင်းမျိုးမှတ်မျိုးအစဉ်အလာမှ ဆန့်ကျင်သမျှတို့သည် ကုလဝိရောဓိဒေါသသင့်ကြ၏။

(ဃ)။ ။ဒေသဝိရောဓိဒေါသ။ ။ဒေသ၏ဆန့်ကျင်ခြင်း၊ တိုင်းပြည်နိုင်ငံတို့၏ မတူမတန်ရာကိုပြဆိုခြင်းသည်၊ ဒေသဝိရောဓိဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ဥပမာ။ ။နတ်လောကနှင့် လူ့လောက၊ တနိုင်ငံနှင့်တနိုင်ငံ၊ တတိုင်းပြည်နှင့်တတိုင်းပြည်၊ တမြို့နှင့်တမြို့၊ တရွာနှင့်တရွာ၊ စသည်ဖြင့်၊ မတူမတန်ရာကို ပြဆိုခြင်းအားဖြင့်ဆန့်ကျင်သော ဝါဒဟူသမျှတို့သည်၊ ဒေသဝိရောဓိဒေါသသင့်ကြ၏။

(င)။ ။ဥဒယဝိရောဓိဒေါသ။ ။အသင့်ယုတ္တိမရှိ၊ ဓမ္မတာသဘာဝနှင့်ဆန့်ကျင်ခြင်းကိုပြဆိုသောစကားသည်၊ ဥဒယဝိရောဓိဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ဥပမာ။ ။မီးအေး၏၊ ရေပူ၏၊ ပျားရည်ချဉ်၏၊ သံပုရာသီး

ဓာသာဝိဓေသသ၊နှရကာ်ဂုဒ်သည်ပိုးရှိနဲ့ကြူး၊နှင့်မတန်ရ၊ သောကြောင့်'ပြောသ ဆိတာသောသဗ်ိသော''ဟူ သောဒုဒ်သည်အရျပြနေခါသသင့်၏၊

ဖြန်မာဉပမာ၊ ။ရွှေဝတ်ရွှေဆင်း ပြောင်ပြောင်ဝင်းသား၊ဒနံမင်းသက်ဗျှ၊နတ်ထက်ဟု၏၊ဟူ၍ရှင်း၊လူထက်မက၊နတ်ထက်ဟု၏၊ဟူ၍ရှင်း၊နတ်သက်နှင့်ဗျှနတ်မကတည်း၊ဟူ၍ရှင်း၊အဲလောင်းမင်းတရားတော်၊ ဆင်ဖြူမှုဒွှရှင်ရှင်သွေး၊ မောင်တော်လှယ ဉ်ကျေး၊ ဂေါတမမြေး၊ဟူ၍ရှင်း၊ဆိုက်တန့်သော ဂုဏ်ထက်ပိုမိုကဲလွန်ချီးပင့်ပေါ်ဆိုသဖွဲ့သောပုဒ်တို့သည်၊အရျပြုံးခါသသင့်ကြ၏၊

(၃)၊ ။ဇင်္ဂ္ဂမှုဒေါသ။ ။အများပြောဆိုသိကုံးမြဲမဟုတ်သောထပ်မြှုပ်ကွယ်ဖွက်သောသဘာသာ ဝေါဟာရများကို၊ ရှာရှာဖွေဖွေကြံစည်တည့်သွင်း၊ သိကုံးပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ သိခက်သော၊ပုဒ်သည်ကိုပြုအပ်ါသသင့်သည်မည်၏၊

ဥပမာ၊ ။ပလိုင်စားချင်း၌၊ ။''သတ်နှင့်ရှေ့ဒ်၊ မယုတ်ချောက်ခါ၊ သဏ္ဍရာဝယ်'' ဟူသောစကား၌၊ ရှုဒ်ဟူသောစကားသည်ဆယ့်တခုပေတဖြစ်သည်၊ ရှုဒ်ဟူသောသဏ္ဍရ ဘသာသကိုရှုဒ်ဟုစပ်ဆိုသည်၊ထိုရှုဒ်သည်၌သည်ဆယ့်ဘုံမျိုးရှိသော ပဏ္ဏဓေဝတာကိုပေါဒနိုင်းသဒ်ဘသာအားဖြင့်၊ ငုင်းနတ်ဆယ့်ဘုံမျိုးကိုခွဲ၍၊ ဘဆယ့်တခုယူသည်၊ ဤရှုဒ်ဟူသောပုဒ်သည်၊ ရှေးမှို့ပေါင်း၊သတ်ပုံပေါင်းများမှာ၊ပသတ်ဖြစ်မည်၊ တသတ်ဖြစ်မည်ဟုသန္ဓါ ရေးနည်းအားဖြင့်ဝေဘန်၍ အသိခက်သောကြောင့်ရှုဒ်ဟူသောပုဒ်သည်ကိုပြုအပ်ါသသင့်၏၊

ဝေယ်ဉာဉ်းဘုံ၊နတ်မင်း၊တို့ဝယ်၊ရှင်းရှင်းပယ်၏၊ဟူသောစကား၌''အုင်ကြွင်''ဟုသိလွယ်အောင်မဆိုဘဲ၊''ဝေယ်ဉာဉ်း''ဟု သိခက်အောင်ဆိုသောကြောင့်ရှင်း၊ ဆင်ပြောင်ကိုင်း၊ကွယ်ဖွက်ချင်၍၊မမြင်စေလှည့်၊မန်းဖုံး၏၊ဘို၊ဟူသောစကား၌''ငကာ''ဟု သိလွယ်အောင်မဆိုဘဲ၊ ''မန်း''ဟုသိခက်အောင်ဆိုသောကြောင့်၊ ထိုပုဒ်တို့သည်၊ကိုပြုအပ်ါသသင့်ကြ၏၊

ချို၍၊ယုန်ခွံဦးချိုပေါက်၍၊လိပ်ခွံအမွေးရှိ၍၊စသည်ဖြင့်
ပြောဆိုစပ်ဟပ်သော ပုဒ်တို့သည်၊ ဉာယဝိရောဓိဒေါ
သသင့်ကြ၏၊

(၈)၊ ။အာဂမဝိရောဓိဒေါသ၊ ။ပိဋကတ်အာဂုံပါဠိတော်
တို့နှင့်ဆန့်ကျင်သောပုဒ်သည်၊ အာဂမဝိရောဓိဒေါသ
သင့်သည်မည်၏၊

ဥပမာ၊ ။အိပ်ခြင်း၊ ငိုက်ခြင်း၊ စသောသမိဒ္ဓသဘော
သည်၊သစ်ပင်တို့၌ရှိသောကြောင့် နာမ်သဘောမဟုတ်
ရုပ်သဘောသာဖြစ်သည်၊ အနက်ခဲသဘော်မှ ဘဝင်
ရောက်သည်၊စသည်အားဖြင့်အဘိဓမ်ပါဠိတော်တရား
တော်တို့နှင့်ဆန့်ကျင်သောပုဒ်ဟူသမျှသည်၊ အာဂမဝိ
ရောဓိဒေါသသင့်ကြ၏၊

(၇)၊ ။နေယျဒေါသ၊ ။သူတပါးမသိနိုင်အောင်၊ ငဲ့ကွက်
လှို့ဝှက်၍၊ရေးစပ်ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ တခြားအဓိပ္ပါယ်ကို၊ ယူ
ဆောင်ဖြည့်စွက်မှ၊အဓိပ္ပါယ်ကိုသိနိုင်သောပုဒ်သည်၊နေယျဒေါသ
သင့်သည်မည်၏၊

ဥပမာ၊ ။ရိုးယိုးနတ် ကျွန်းဝင်၊ သက်တူကြိမ်နှင့်၊ တူပင်ရှဲ
လျက်၊ တောင်ထိပ်သက်ဝယ်၊ ရုံခက်မကွာ၊ အိပ်သောခါချွင်း၊
စကြာလက်နက်၊ယူဇက်သပါး၊ နှောင်ချိုင့်ထားသော်၊ ။ဟူရာ
၌၊"စကြာလက်နက်၊ယူဇက်တပါး၊ နှောင်ချိုင့်ထားသော်" ဟူ၍
သာဆိုသည်၊မည်သူ့ဇက်သားကြောင်းမဆိုသဖြင့်၊ ဘီလူးဟုသော
ပုဒ်တပါးကိုဆောင်ယူဖြည့်စွက်မှ၊အဓိပ္ပါယ်ပေါ်သောကြောင့်၊ နေ
ယျဒေါသသင့်၏၊

ညည်းအခါ၌၊ဖြူကုန်သောအရပ်ဆယ်မျက်နှာတို့သည်၊တောက်
ပတုန်၏ဟူရာ၌ "ဒိ ဖြူရောင်" သို့မဟုတ် "လရောင်" တစုံတခုကို
ဖြည့်စွက်ပေးမှ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ပေါ်မည်ဖြစ်သောကြောင့်၊နေယျ
ဒေါသသင့်၏၊

ကြောင်ကဲ့သို့ကျင့်လော၊ ဗျောင်ကဲ့သို့ကျင့်လောဟူရာ၌၊ ကြောင်

နှင့်ညောင်းပါဟူသောစကားဘို့တွင်၊ ပုဒ်ဘာ၊ါးကိုဆောင်ယူဖြည့်စွက်မှ၊အဓိပ္ပါယ်ပေါ်မည်ဖြစ်သောကြောင့်၊နေယူဒေါသသင့်၏။

အထက်ပါစကားသည်၊ သက္ကရာဇ် ၇၃၀ ခုနှစ်တွင် အဝနန်းတက်တော်မူသော၊ မင်းကြီးစွာစော်ကဲထက်တော်၊ ပညာရှိရည်းတဖြစ်အမတ်သည်၊ ရေးခိုင်ပြည်ကိုသွားခုလာပ့်သော၊ တလိုင်စား၊ စာမည်းအာမှ၊ လိုက်သောစကားဖြစ်၏၊ အဓိပ္ပါယ်မှာ၊ ၊ ကြောင်တို့သည်မိမိတို့၏ကက်ချွန်သောလက်သည်းကို၊ အစည်သဖြင့်ဖျို့ဝှက်ကြ၍၊ အသုံးပြုခုန့်သောအခါ၌သာ၊ ပြတိသကဲ့သို့၊ မင်းတို့မည်သည်လည်း၊အာဏာသ၊အစမာန်ကိုဖျို့ဝှက်နိုင်ကြရမည်၊ညောင်ပင်ကြီးတို့သည်၊ရာသဥတုဝါ၊ ကျေးငှက်တိရစ္ဆာန်အပေါင်းတို့ကောင်းစွာမှီခိုနိုင်ကြဘိသကဲ့သို့မင်းတို့အားလည်း၊ပြည်သူပြည်သားတို့သည်၊ကောင်းစွာမှီခိုနိုင်အောင်ကျွေးကြရမည်၊ ဟူသောသဘောအဓိပ္ပါယ်မျိုးရှိသည်၊

(၄)။ ၊ဝိဓေသသနပက္ခဒေါသ ၊ဝိဓေသသနပုဒ်ပါမှ၊ လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံနိုင်မည့်အရာ၌၊ ဝိသေသနပုဒ်မပါဘဲ ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဝိသေသနပုဒ်ကိုငဲ့သောပုဒ်သည်၊ ဝိသေသနပက္ခဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ဥပမာ၊ ၊ကျောင်းခွင်းသင်း၊ပါဠိသန့်မထိမ်းများကို၊ထွေပြားမျက်စိ၊မြင်သည်ရှိသော်၊အမွှးမိဘဲပြုပါဘိမူကား၊ဟူရာ၌၊ "မြင်သည်ရှိသော်"ဟုဆိုလျှင်ပင်၊ မျက်စိဖြင့်မြင်သောကြောင့်ကြောင်းလျက်၊ "မျက်စိ"ကိုထုတ်ဆောင်၍ဆိုခြင်းသည်၊အကျိုးမရှိချေ၊ အကယ်၍၊ မျက်စိကို၊ထုတ်ဆောင်ထည့်သွင်းလိုလျှင်၊ "ညိုးငယ်သော" သို့မဟုတ်"ရွှင်လန်းသော" ဟူ၍ထရာသောဝိသေသနပုဒ်ကိုထည့်ဆိုမှသာ အကျိုးရှိမည်ဖြစ်သောကြောင့်၊"ထွေပြားမျက်စိ၊ မြင်သည်ရှိသော်"ဟူသောပုဒ်သည်၊ဝိသေသနပက္ခဒေါသသင့်၏၊

သူသည်၊သူ့ကို၊မျက်စိဖြင့်စေ့စေ့ကြည့်၏၊ဟူရာ၌သည်း၊ ထိုနည်းတူ၊ "မုန်းသောမျက်နှာ" သို့မဟုတ် "ချစ်ခင်သောမျက်နှာ" စသည်ဖြင့်ဝိသေသနပုဒ်တခုခုကိုဖြည့်စွက်မှ၊အဓိပ္ပါယ်သေချာမည်

ဖြစ်သောကြောင့်၊ "မျက်စိဖြင့်ရှုစေ ကြည့်၏" ဟူသောပုဒ်သည်၊ သနုပက္ခဒေါသသင့်၏၊

အမြောက်ဆံပေးလိုက်ပါဟူရာ၌၊ အမြောက်၏ ပမာဏဖြစ်သောဝိသေသသနုပုဒ်မပါသဖြင့်ရှင်းသည်၊ အမြောက်ဆံ၏ ငယ်ကြီးအသိပမာဏကိုမသိနိုင်ခြင်းကြောင့် ဝိသေသသနုပက္ခဒေါသသင့်၏၊

"ဘင်းဆီးမမိသောဆောင်းတမ်းကစားရာပါ-ကိရိယာများကို ရုံးတော်ရှေ့တွင်ဖျက်ဆီးရမည်၊" ဟူသောဥပဒေအတိုင်း၊ နွားချင်း အခွဲ့ပြိုင်၍လောင်းတမ်း ကစားရာတွင်ဘင်းဆီးရမိသော နွားများကိုရင်း၊ ကြက်တိုက်ရာ၌ ဘင်းဆီးရမိသောကြက်များကိုရင်း၊ ရုံးတော်ရှေ့တွင်သတ်ဖြတ်ဖျက်ဆီးဘူးရချေသည်၊ ဤကဲ့သို့ပုဒ်ရခြင်းမှာ "သက်ရှိ" "သက်မဲ့" ဟူ၍ ဝိသေသသနုပုဒ်မပါခြင်းကြောင့်ပင်ဖြစ်၏သို့ကြောင့်၊ "လောင်းတမ်းကစားရာပါကိရိယာများ" ဟူသောပုဒ်သည်၊ ဝိသေသသနုပက္ခဒေါသသင့်၏၊

(၇) ။ ဟီနတ္တကဒေါသ ။ ဂုဏ်ရှိသောလောက်မရှိ မွမ်းထတ်၍၊ ချီးမွမ်းခြင်းကြောင့်၊ ဂုဏ်ယုတ်လျော့သော ပုဒ်သည်၊ ဟီနတ္တကဒေါသသင့်သည်မည်၏၊

ဥပမာ၊ ။ ဒရယ်၊ ယုန်၊ ကြောင်၊ တွေ့တိုင်းအောင်သည်၊ တောတောင်သေ့နှင်းခြင်္သေ့မင်း၊ ဟူရာ၌ တောသုံးတောင်ကိုအစိုးရသောခြင်္သေ့မင်းသည်သားကြီးတို့ကိုသော်မှလည်းနိုင်နင်းနိုင်သောစွမ်းပကားရှိသည်ကို၊ သေးငယ်သောယုန်၊ ဒရယ်တို့ကိုတွေ့တိုင်းအောင်မြင်နိုင်သည်ဟုချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ ချီးမွမ်းခြင်းကြောင့်ဂုဏ်ယုတ်လျော့စေသဖြင့်၊ ဟီနတ္တကဒေါသသင့်၏၊

ပိုးစုန်းကြူးအရောင်ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်သော နေမင်းသည်တက်၏၊ဟူရာ၌ လရောင်၊ ကြယ်ရောင်၊ မီးရောင်အစရှိသောကြီးမားသောအရောင်တို့ကိုသော်မှ ပယ်ဖျောက်နိုင်သောနေမင်းဖြစ်ပါလျက်၊ အလွန်သေးငယ်လှသည့်ပိုးစုန်းကြူး အရောင်ကိုပယ်ဖျောက်နိုင်၏ဟုချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ ချီးမွမ်းခြင်းကြောင့်ဂုဏ်ယုတ်လျော့စေသဖြင့် ဟီနတ္တကဒေါသသင့်၏၊

နှင်းခြင်း မါရဲ့ဒိခနိုးမျိုး ဥဒေသည်း၊ လှုဝင်လှုသနှံ၊ မာနိဖြင့် ကျွန်းချက် ခြတ်မှန်းမသိ၊ ရှင်မှုနှံအသေ ငြစ်မှားရှေးပြီး၊ စားမှုးမှုးဝယ် ဘီးလှုးအသဥ္ဇာဝကာ ဇှုချိရသော၊ အသဥ္ဇာဝကာရွာလေး၊ မင်း၏သားချင် ဟူရာ၌ "အသဥ္ဇာဝကာရွာလေး" ဟူသောပုဒ်သည်၊ မင်း၏သားနှင့် တန်းယှတ်နိုင်သော ကြောင့် ချီးမွမ်းခြင်းကြောင့် ဂုဏ်ယှတ်လျှော့သဖြင့် ပ အိန္ဒြကာဒေါသသင့်၏။

နှင်းခြင်း၊ ဖိုးစဉ်းရေွှေပင်ပေါ်၊ ရွှေထင်ထယ်နှင့်တာအွှကာနွာ၊ ပေါ်ကြီးရွာကာ ဟူရာ၌လည်း "ဖိုးစဉ်းရေွှေပေါ်၊ ရွှေထင်ထင်" ဟူသောပုဒ် သည် သမ္ဘာနွာ၏ဂုဏ်ကို ယုတ်လျှော့စေသဖြင့် ပ အိန္ဒြကာဒေါသ သင့်၏။

(၁) အနုပ္ပြကာဒေါသ ထောက်ချေးရှုကာခန့်ရှုံ့လုံးပိုထည့် သွင်းရှုံ၊ အနက်အာရ်မှုပါဝင်မရှိသောပုဒ်သည်၊ အနုပ္ပြကာဒေါသသင့် သည်မည်၏။

ဥပမာ၊ ဆုတောင်းခန်းတွင်၊ မင်းနှင့်ဝဏ္ဏားမ၊ သူကြွယ်သ ချင်းတိုးမှုးညွှန်၊ ထုပြောစွာသား၊ မဟာသာသော၊ တွင်ထအမည်၊ သုံးပါးတည်၍၊ အုပ်ည်အပင်၊ တိုပြည်တွင်၌ တိုးစဉ်ဘောင်မှာက်၊ ဘောင်ထက်ကာ ဟူရာ၌ တိုးနှင့်ဘေးအကြားတွင်ဘောင်ဟူ၍ အ ခြားမရှိ ပုဒ်ပြည့်ရုံထည့်သွင်းသောကြောင့်၊ ထိုဘောင်ဟူသောသဒ္ဒါ သည်၊ အနုပ္ပြကာဒေါသသင့်၏။

ခြောက်ခါးပင်ဂါထောင်ဂါထာတည်း၊ ဟူရာ၌လည်း၊ ဂါထောင် ၌ အနက်ထူးမရှိပုဒ်ပြည့်ရုံထည့်သွင်းသောကြောင့်၊ ဂါထောင်ဟူ သောသဒ္ဒါသည်၊ အနုပ္ပြကာဒေါသသင့်၏။

မဇ္ဈေဒေါသရှစ်ပါးအကျဉ်း မှတ်ရန်တေးထပ်ကြိုး၊

ဝိရုဒ္ဓဟွန်–ဒေါသများ။ အနက်တပါး–ထင်သည်၊ တကဲကြွေး ရှိ–ဂုဏ်မြောက်ချဲ့ချင်၊ အရှက်မည်နာမ။ ၊အပြစ်ရေး ငင်ဖို့မှာ ဥာ၊ ထိမ်မြင့်စွာ–ရေးစီမြဲ ။ ၊ဝိရောဓိ–လွန်ဆန့်ကျင်သည်၊ လျို့ဖွက်လျှင်–နေသူ၊ ၊ဝိသေသနာ–ပကျွမှာတော့၊ ဝိသေသန– ချို့ရှာ၊ ၊ပုဒ်ခုင်းမှာ–အပြပ်ရေးရယ်ကြောင့်၊ မေဓတဲ–ဆိုရဖြန့် တော့မှာ၊ ၊ပဒ်န္တကြ–ဒေါသမှာ ချို့မွမ်းရာ–ဂုဏ်ရှေ့ပါလို့၊အ နက်မဲ့ ယက်ဘချောမုန့်ချေးငင်တဲ့ဟန်၊ ၊ဤကဲ့သို့–ရှိခဲ့ဖြန့်လျှင်၊ တွင်မည်မှန် အနေ့ကြကပေပလေး၊ ၊

(၈) ဝါကျဒေါသအကြောင်း၊

(၁)၊ ၊ကေ့ကျူခဒေါသ (ဝါ) ပုနရုတ္တိဒေါသ၊ ၊သဒ္ဒါအားဖြင့် ၎င်း၊ အနက်အားဖြင့်၎င်း၊ ပြန်ဆိုပြီးသည်ကိုဝါကျတွင်အကျိုးမရှိဘဲ အထပ်ထပ်ဖြန့်ခြင်းသည် ကေ့ကျူ (ဝါ) ပုနရုတ္တိဒေါသသင့်သည် မည်၏၊

ဥပမာ ၁၊ ၊နွဲ့တိစဉ်ပါယ်ကိုးနှာ ဝယ်သို့ပင်၊ ခုခုသင်ချို၊အိပ် ရှင်မွေးမြီးခေါ်မိသည့်၊ဟူချင်ဆိုရာ၌ တပိုင်မှု ခြားသေးဘဲ "မြ" ထပ်ကာဝင်ဆိုသောကြောင့် ကေ့ကျူဒေါသသင့်၏၊ မြောင်းရှိ ညိုးမြန်းစစ်တဲခန်းဝယ်လွှဲမြန်းတသူ၊ အာဂုသ်သူဘွင်နေ့ခက် တူသည်၌မခင်ကြိုက်သိမ့်၊ဟူချင်ဆိုရာ၌သည်း၊နှစ်ပါဒမခြားမီ (တပ်ဒခြားရုံမျှနှင့်) "မြန်း" ထပ်ကာဝင်ဆိုသောကြောင့်ကေ့ကျူဒေါ သသင့်၏၊

မှတ်ချက်၊ ၊ချို့ကဗျာထက်ဘဝင်ဆိုရာ၌၊ နှင်ပိုဒ်မခြားမီ သင်၍ ဝင်ဆိုသောရန်သည်၊ အကျွရာချင်းတူ၍အနက်ကွဲလျှင်၊ သို့တည်းမ

ဟုဘာ၊ အနက်ချင်းတူ၍အကြွေရာကွဲလျှင်၊ များစွာမပြောသောက်ချေ၊ အကြွေရာရောအနက်ပါတူညီခဲ့ချေသော် ကြေ့ဒေါသကြီးသင့်သည် ဟုမှတ်အပ်၏။

ဥပမာ ၂။ ။မျောက်သားငယ်မှိုး၊ ဇနီးကျွမ်းဝင်၊ ဆွေ့အိမ်ရှင်ကိုဟုရာ၌ မျောက်သားလည်းမယား၊ ဇနီးလည်းမယား၊ အိမ်ရှင်လည်းမယား၊ ဤကဲ့သို့အနက်တူအထပ်ထပ် ပေါ်ဆိုသောကြောင့် ကြေ့ဒေါသသင့်၏။

ဝုဂ်မြို့ကျေးသက်များမှာ ကျောက်တုံးကို " နောက်ကျော" ဟုခေါ်သည်၊ ဟုရာ၌၊ ရှေ့ကနောက်သော ကျောဟူ၍မရှိသောကြောင့် ဝှင်းသည်ကြေ့ဒေါသသင့်၏၊

ကြွက်ခွားတိရစ္ဆာန်ဆရာဝန်ဟုရာ၌လည်း၊ တိရစ္ဆာန်မဟုတ်သော ကြွက်ခွားဟုမရှိသဖြင့်၊ တိရစ္ဆာန်ဟူ၍ ထည့်ခြင်းသည် အကျိုးမရှိ၊ ကြေ့ဒေါသသင့်၏၊ တိရစ္ဆာန်ဟူသမျှကိုကုလျှင် တိရစ္ဆာန်ကုဆရာဝန်ဟူ၍ရင်း၊ ကြွက်နှင့်ခွားကိုသာ ကုလျှင် ကြွက်ခွားကုဆရာဝန်ဟူ၍ ရင်း ရေးလျှင်ပင် အဓိပ္ပါယ်လုံလောက်ပေပြီ၊

သို့ရာတွင်၊ အဓိပ္ပါယ် တူအမည်ပရိယာယ်များကိုထည့်သွင်း၍ ဗောဓိညောင်ရွှေ၊ ဗုဒ္ဓဟောဒေသက်၊ ဆံနွယ်ပေါက်သားဟူ၍ ရင်း၊ အာကာသသဝယ်၊ နဘောဝေဝှေ့၊ လသိုးငါသား ဟူ၍ရင်း၊ သစ်သီးဝသံ၊ ပန်းမာလ်ဖိမ်ဟူ၍ရင်း၊ ဘုရားဗုဒ္ဓ၊ စကားဝစီ၊ သူတော်သူမြတ်၊ ရဟန်းသင်္ဃာ၊ ရာထူးဌာနန္တရ၊ ဩဇာအဏာ စသည် ဖြင့်ဆိုခြင်းသည်ရင်း၊ စကားဘိုတေကားမ ပေါ်ဟာင်ပြောဆို ရေးသား သော စကားများ ဖြစ်ကြ၍ ကြေ့ဒေါသ မသင့် ရောက်ဟု မှတ်ရာ၏၊

(၂)၊ ။ဘဂ္ဂနီတိဒေါသ ။လူတိုင်းသွားမြဲလာမြဲလမ်းကို "နီတိ" ဟူ၍ခေါ်ဆိုလေသည်၊ ဤနီတိ ပျက်သော ဝါကျ ကဗျာ လင်္ကာတို့ရှိသည် ဘဂ္ဂနီတိဒေါသသင့်သည်မည်၏၊

ဤအရာ၌ဥပမာကို အလေးပြရန်မလိုတော့ပြီ၊ မြို့ဂ ကဗျာလင်္ကာ သီချင်းလေးသည်တို့၌ သီကုံးရေးသားမြဲ ရည်းကမ်းဥပဒေနှင့် ချည်း

ဖြစ်၍ ရင်းစည်းကမ်းနည်းလမ်းဥပဒေနှင့်မညီညွတ်သော အာရုဟူ မှုသည်။ဘဂ္ဂရိတိဒေါသသင့်ကြ၏။

ရင်းဖြင့် ဘယ်နံ့ရောခါ၊ ဘယ်ရွာမြေရိုးလား၊ တို့ရွှေမျိုးသည်၊ ကောင်းကျိုးရည်ငံ၊ ထွန်းပန်းဆီ၍၊ တရံတခါ၊ ဖြစ်ဘူးသနည်း၊ ဟုရာ၍၊ "ဘယ်" ဟူသောစကားကို၊ ဘယ်နံ့၊ ဘယ်ရွာ ဘယ်ရွှေဟူ၍ သုံးချက်လုံးညီအောင်မဆိုသဖြင့်၊ ဆိုရိုးဝါကျအစဉ်ကျိုးပျက်သော ကြောင့်ဘဂ္ဂရိတိဒေါသသင့်၏။

"သည်တိုင်းမြို့၊ ဤသည်မြို့နှင့်၊ ငါတို့နေရာ၊ ထိုရပ်ရွာနှင့်" ဟုရာ၍လည်းဆိုရိုးဝါကျအစဉ်ကျိုးပျက်သောကြောင့် ဘဂ္ဂရိတိဒေါသ သင့်၏။

(၃)၊ ဗျာကိဏ္ဏဒေါသ၊ ၊စပ်၍အဓိပ္ပါယ်ယူရန် ဖြစ်သော ပုဒ်ချင်းကိုဝေးဝေး၊ မပေါ်သင့်သောပုဒ်ချင်းကို နီးနီးထား၍ သိကုံး ခြင်းကြောင့် ရောမွှန်းရှုပ်ထွေးသောဝါကျသည်၊ ဗျာကိဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

ဥပမာ၊ ၊ဗြဟ္မာနာဒ၊ ရွှေသိင်္ဃနှင့်၊ နဝရတနာ၊ ခေပ်ပြာခဲမ၊ ကြိုင်ရွှေ စသည်၊ လောကဘာဝသာ၊ ဆင်ရောလည်း၊ တန်ခသမကောင်း၊ ချောင် ဆင်းဖြူထွေး မိန်းမလှသို့၊ ဂုဏအရာ၊ သုံးဖြာပိဋကတ်၊ အလွှတ်သိမြင်၊ ဗေဒင်ဗျာကရိုဏ်၊ သီသိရောတု၊ ပြောမှုထုံးပုံ၊ စသည်ဖြင့်၊ အနီးထားသင့် သည်၊ အဝေးထားသင့်သည်ဟု မဆင်ခြင်ဘဲ၊ ရောမွှန်းရှုပ်ထွေး အောင်စပ်ဆိုသောကြောင့်၊ ဗျာကိဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

ရင်းဖြင့်ရွှန်းလှာဒေရိပေမညီသောအဆင့်ရတိဒေါ်သည်း၊ ၊ဘုရားတ ရား၊ ပြဒါးသယ်၊ ဤလေးဖြာကို၊ မကွာနှံ့၍၊ ဝါရိဏာဖြင့်၊ အတ္တအနက်၊ လွန်သိလာကိသည်၏အဖြစ်ငင်း၊ ဟူ၍ဘုရားတရားသံဃာဟု၊ အစဉ် အတိုင်းနီးနီးထား၍ မပေါ်ဆိုဘဲ၊ ဝေးဝေးထားသင့်သော ပြဒါးကို၊ တရားနှင့်သံဃာကြားမှာထည့်သွင်းစပ်ဆိုသဖြင့်၊ ရောမွှန်းရှုပ်ထွေး သောကြောင့်ဗျာကိဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

(၄)၊ ဂေါဠဒေါသ၊ ၊မနှူးမည်း မသန့်ရှင်း၊ ချစ်ဘွယ်မှ

ကင်းအောင် ရိုင်းဖိုင်းကြမ်းတမ်းသော စကားတို့ဖြင့် စပ်ဆိုအပ်သော ဝါကျသည်၊ဂါမ္မဒေါသ သင့်သည်မည်၏။

ဥပမာ၊ ၊သင်အမျိုးကိုမျိုးမသုတ်ပါ၊ကြိုက်ချစ်ပါလျက်၊ သစာကြွင့်ပင်၊ဝါကိုသင်ဘ၊ ခင်မင်နှစ်မြို့ကြိုက်၊ မကြိုက်သနည်း၊ ဟူရာ၌၊ ရိုင်းဖိုင်းကြမ်းတမ်းသော စကားများ ပါရှိသောကြောင့်၊ ဂါမ္မဒေါသသင့်၏၊ ရင်းပြင်၊ ဦးပုညခေဠုဘခေ၌၊ ဖြိုဖြိုဝါဝါ၊ ဖြု ဖြာစိမ်းစိမ်း၊အွန့်သာရင်မှာလိမ်း၍၊ဝိန်းဂိုက်၍လာသော၊ ဇ၊က ချန်,ချန်၊ နှင်းနှင်ဂု ဒိုင်ထွာကို၊ ပလာပင်ယားထား ဟူရာ၌လည်း၊ ထိုနည်းတူ၊ရိုင်းဖိုင်းကြမ်းတမ်းသော စကားများ ပါရှိသောကြောင့်၊ ဂါမ္မဒေါသသင့်၏။

ထိုနည်းတူ၊ဦးပုညအဗွသဘော်ပဒါဒက်နိုးရကန်၌လည်း၊ ၊ကာမအာရုံ၊ကိလေစိတ်၊တရုလပ်ကြီး၊မှန်ယိုစီး၍၊ချောင်းရိုး၊ရေကျက်ရက်နောက်ပိုးတက်သောကြောင့်၊ အရက်လည်းရေ၊ နှလည်း ကျတတ်သည်၊ ဟောသာဝေတာထိုက်ကြောင့်၊ဟူ၍ ရိုင်းဖိုင်းကြမ်းတမ်းစွာစပ်ဆိုသောကြောင့်၊ဂါမ္မဒေါသသင့်၏။

(၅)။ ၊ယတိဟိနဒေါသ၊ ၊ရပ်သင့်ဖြတ်သင့်သော နေရာ၌၊ မရပ်မဖြတ်နိုင်အောင်စပ်ဆိုသီကုံးသော ဝါကျသည်၊ ယတိဟိနဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ဥပမာ၊ ၊အထွတ်ရှင်ပင်၊မယှဉ်စေလို၊ ရှိသောဆို၏၊ ဟူရာ၌၊ မယှဉ်စေလို၊ ရှိ၍ဟု ဖြတ်သင့်လျက်၊ ရှိသောဆို၏ဟူ၊မသင့်မလျော်ဖြတ်ဆိုခြင်းကြောင့်၊ယတိဟိနဒေါသသင့်၏။ ထိုနည်းတူ၊ ၊ကိုယ်လည်းစီရင်၊နတ်ရှင်ဘုရား၊လည်းသနားမှ၊ မျှော်ပါးမွေ့သိမ်၊ ချမ်းသာငြိမ်အုံ၊ ဟူ၍ရင်း၊ ၊အကြင်မြတ်စွာဘုရားမှလျှင်၊ မေတ္တာတော်ရေး၊ လည်းပြုံး ရွှေ၏၊ ရွှေဥသာ်ဆောင် ရောင်၊ လည်းထွန်းပြောင်၏၊ဘုန်းခေါင်ထိုမြတ်စွာဥကြင်ကိုရိုသွတ်မြတ်နိုး၊ ကျွန်ရှိခိုး၏၊ ဟူ၍ရင်း၊ ရပ်သင့်ဖြတ်သင့်သော နေရာတို့၌ မရပ်မဖြတ်နိုင်အောင် စပ်ဆိုသီကုံးအပ်သော ဝါကျတို့သည်၊ ယတိဟိနဒေါသသင့်ကြ၏။

ထိုရာတွင်၊ စာဆိုမွှေသာရေမျိုး ဒ္ဓိ၊ ။ကျောင်းကြီးဗိသန်၊ ဇေတဝန်ရှိ၊ မြတ်မွန်နေတော်၊ မှုသရေခေါ်ဘည့်၊ ဟူ၍စပ်ဆိုခြင်းမှာမူ၊ ပတိဟိန္ဒေါသမသင့်ချေ၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်၊ "မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်နေတော်မူသောအခါ" ဟူသောစကားကို၊ လေးလုံးတပိုဒ်ရှုဖြင့်မပြီးဖြတ်နိုင်၊ အကျွံရှုများသောကြောင့်ပင်တည်း။

(၆)၊ ။ကမ္ဗုတာဒေါသ။ ။လောက၌ အယုတ် အသတ် အမြတ်၊ အကြီး အငယ်၊ အများ အနည်းစသည်အားဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ပြောသင့် စီကုံးသင့်သောအစဉ်မှ၊ ချွတ်ယွင်းသော ဝါကျသည်၊ ကမ္ဗုတာဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ဥပမာ။ ။အကျွန်ုပ်အား ကောင်းမွန်သောလယ်ကိုရင်း။ ရွာကိုရင်း၊ မြို့ကိုရင်း ပေးပါလော့၊ ဟူရာ၌၊ တောင်းသောသူတို့မည်သည်၊ "ရေကူးညာတင်စကားမျိုး ကဲ့သို့" များမြတ်ရာကိုရှေးဦးတောင်း၍၊ မပေးနိုင်မှ၊ တဖြည်းဖြည်းယုတ်လျော့ကာ တောင်းမြဲဖြစ်ပါလျက်၊ ယုတ်နိမ့်ရာက၊ များမြတ်ရာသို့တောင်းသောကြောင့်၊ မလိမ္မာသူတို့ တောင်းနည်းဖြစ်၍ အနုဘ်အစဉ် အတိုင်းမှ ပျက်ခြင်းကြောင့်၊ ကမ္ဗုတာဒေါသသင့်၏။

ရင်းပြင်။ ။ရှင်ချစ်ချွေးမ၊ မိဘသောင်ရွှေ၊ မျိုးဆွေသိသူ၊ လူလည်းမမြင်၊ ပေးလျှင်တရုံ့ ခေါက်၊ တသောသောကမ်မဲ့ နောင်၊ ငွေစောင်ကိုရီ၊ ဝေးလေဘိခြင်း၊ ဟူရာ၌လည်း၊ မိဘကိုဆိုပြီးမှမျိုးဆွေ၊ မျိုးဆွေကိုဆိုပြီးမှသောင်ရွှေကို၊ ဤသို့မိဘမျိုးဆွေ၊ သောင်ရွှေသိသူဟူ၍ဆိုရမည်ကို၊ မဆိုသဖြင့်၊ အစဉ်အတိုင်းမှ ချွတ်ယွင်းသောကြောင့် ကမ္ဗုတာဒေါသသင့်၏။

ထိုနည်းတူ၊ ။ဦးသျှောင်လည်ဆံ၊ ရင်၌နှစ်သား၊ ဟူရာ၌လည်း၊ ဦးစောက်သွားသကဲ့သို့၊ ဦးခေါင်းအထက်က ဦးသျှောင်နှစ်ပြီးမှ၊ လည်ဘင်းနှစ်သည်ဟုဆိုရာရောက်၍ ဖြစ်မြဲအစဉ်အလာမှချွတ်ယွင်းသောကြောင့် ကမ္ဗုတာဒေါသသင့်၏။

(၇)။ ။အဓိဂုဏ္ဍဒေါသ။ ။လောက၌ ဖြစ်သင့် ဖြစ်ထိုက်

သင့်သောက်မဟုတ်ဘဲ ယုတ္တိမတာနဲ့အလွန်အကြူး ထူးကဲ၍ဖွဲ့ဆို ရေးစပ်သောဂါထာသည်၊အတိဝုတ္တ ဒေါ်သ သင့်သည်မည်၏၊

ဥပမာ။ ၊ကောသလာသျှင်၊ရှောင်ခွာမရှု၊ကိုက်သတ်နှုတ်တာ၊နှင်း ဖျတ်ဆိုးတော်၊အေးနှင်းဖြင့်ဘည့်၊ ရာဇသင်ကုမ္ဘ၊ ရပ်ခုခေတ၊ လည်းမှုရှိသည်။ . အနှံ့တုနှိုင်းဝေဘက်၊မရှိမြောက်တည့်၊ ဟူ၍ နေ့သညာစသည်းစာနေသျ၊ အေးနှင့်အစ်သည်းစာနေလှ ဖြစ်ကြ၍ ငြိးချင်းသော်မှသည်း မနိုင်ကောင်း ဘဲလျှက်၊ အေးနှင့်ပေါင်း ရာ၊ ထောင်,ကုဋေဝင်ရသော်လည်း အနှံ့တုနှိုင်းဘွယ်မရှိ ဟု ဘင်မင်း၏ ဂုဏ်ကိုနှိမ့်ချကာစိတ်အင့်တိုင်းဖြင့် မင်း၏ဂုဏ်ကိုချတ်ဆိုခြင်း သည်ဟုတ်ရာထွင်မကာအချိုးအမွမ်းလွန်လွန်းဟူသောကြောင့် အတိ ဝုတ္တဒေါသသင့်၏။

ဒုန်းဖြင့် သိုးဒွယသားနိုင်ဖမော်ကွန်းခြံသည်း၊ ၊တဘာန့သျှင်၊ မဟာဗြဟ္မာ၊ဗျာကုဋေဖြင့်၊ အနန်းနေဂိုဏ်းညီ၊ဂါထာ စီ၍၊ ကြူးချီ ဖြိုက်ဘောင်၊ဆိုဟည့်သော်လည်း၊ ဘုန်းတော်ကဲလွန်၊အနေကန့်ကို၊ ဝေဘန်ချိုးမြောက်. ပြီးမရောက်လိမ့်၊ ဟူ၍ “တဘာန့သစ်လုံး၊ မဟာဗြဟ္မာသည် ဗျာပေါင်းကုဋေမျှသောက် ဘန်ဆင်း၍ အနန်း ဂိုဏ်းညီညွှတ်စွာဂါထာဖွဲ့သီကြူး၍ ချီးမွမ်းပြောသော်လည်းလွန် ကဲသောဘုန်းတော်ကိုဝေဘန်၍အပြီးမရောက်နိုင်ရာ” ဟု မင်းဂုဏ် ကိုဘုရားဂုဏ်ကဲ့သို့ အလွန် ကြူးထူးကဲ၍ဖွဲ့ဆိုရေး စပ်သော ကြောင့်အတိဝုတ္တဒေါသသင့်၏၊

(၈)၊ ၊အဓပေတတ္တဒေါသ၊ ၊အချုပ်အမိဋ္ဌါယ်ကောက်ယူ၍မရ၊ အနပေါင်းအနက်မှကင်းသောဂါထာသည်အဓပေတတ္တဒေါသ သင့်သည်မည်၏၊

ဥပမာ ဝ၊ဆိပ်ငြိမ်းမထွန်း၊ကျွန်းကြီးမဟာ၊ကို,ကွယ်ရာရ၊မိဘခတ္၊ လူ့စပ်သိမ်းတို့၊ချမ်းငြိမ်းသောသာ၊ထွ၊မြေကြီးပမာ၊တည်ရာမှုမြဲ၍ဗြ ဂုန်းအောင်း၊လမ်းကြောင်းခရီး၊ ပုံရှိးတန့်၊လူ့.သားနတ်ဘ၊ဗြဟ္မမ ဟာ၊ သရဏာချင့်၊ ဟူ၍စပ်ဆိုရာ၌ မည်သည်ကိုအဓိပ္ပါယ်ရှိ၍ဆိုသည်

ဟု အချုပ်အခြာပွါးယ်ကောက်ယူခြင်းငှါမတောက်နိုင်၊ တောင်ချောက်၊ မြောက်ချောက်၊ ဝင်ဆိုသောကြောင့် အပေတည့်ဒေါ်သသင့်၏၊

ဥပမာ ၂။ ငါးသေသွားကြောင့်၊ ငါးမွှေးသတ်၊ ငါးမြီးမြေ ဆပေတာက်ကျိုးသို့ဝင်သားကို၊ တွင်းသည့်မြောသီး၊ ကချည်းငယ်ကို၊ တယ်စာတာစိ၊ ငါကြောက်ထိုး၊ ဟူချင်၊ ပညာရှိတို့ရေးသုံး ရေး နည်းတွင်အသုံးမဝင်၊ ပျက်ပြယ်သောအချက်သုံးနိုင်ကောင်းသဖြင့်၊ အပေါင်းအနက်မှကင်းသောကြောင့် အပေတည့်ဒေါ်သသင့်၏၊

ရင်းဖြင်၊ နွားမကာမွေးသောနွားကလေးသည် မြက်ကိုစား၍ရေကိုသောက်၏၊ ကိုယ်မကောင်းသောအနာ၊ မှုသောသီးစသည်ဖြင့် ဝင်ဆိုခြင်းတို့၌လည်း၊ နွားကြီးကလည်း နွားကလေးမွေးနိုင်သေးသကဲ့သို့ရင်း၊ မြက်ကိုမစားရေမသောက်သောနွားမျိုးသည်း ရှိသေးသကဲ့သို့ရင်း၊ ကိုယ်ကောင်းသောအနာ၊ သောသီးများလည်းရှိကြသေးသကဲ့သို့ရင်း၊ တောင်ချောက်၊ မြောက် ချောက် ဝင်ဆို သောကြောင့်၊ အပေတည့်ဒေါ်သသင့်ကြ၏၊

(၆)၊ သဗန္ဓဖရုသဒေါသ၊ ကြားရ၍မကောင်းသော ကြမ်းတမ်းသော အက္ခရာအများပါရှိသဖြင့် သာသာနာပျော်ဖွယ်မဖြစ်သောဝါကျသည် သဗန္ဓဖရုသဒေါသသင့်သည်မည်၏၊

ဥပမာ၊ ပါဠိသာသာ၌လည်း၊ ခချခိလာပရိက္ခိတာ၊ ခဏ္ဍိတ္တဇလာဘူလာ၊ အစရှိသည်ဖြင့် ခနိတအက္ခရာအများ ပါဝင်၍၊ ဖြင်းဖြင်းထန်ထန် ကြမ်းကြမ်းကြွတ်ကြွတ်ရှတ်ဘတ်ရသောဝါသတို့သည်၊ သဗန္ဓဖရုသဒေါသသင့်ကြ၏၊

တိုနည်းတူ မြန်မာဘာသာ၌လည်း၊ ခွေးချူပြန်သော၊ ဘုရန်မခက်၊ ခါးအထက်ကို၊ ချက်နှင့်တိုင်းချ၊ အောက်ပင့်ခွာလျက်ဟူ၍ ခနိတအက္ခရာများများပါဝင်သောဝါကျသည် သဗန္ဓဖရုသဒေါသသင့်၏၊

ထို့ကြောင့်ကဗျာလင်္ကာစီကုံး ရေးသားခြင်း၌ ကြမ်းတမ်းသောခနိတအက္ခရာများမှလုံးလုံးကင်းလွတ်အောင် ဝင်ဆိုခြင်းငှါ၊ ခဲ

ယဉ်းချက် ရှိကြောင်းသော်လည်း သိမ္မိသအက္ခရာများ မှားနှင့် "ကဗ္ဗ အလင်္ကာရ ဋီကာ လင်္ကာ" ဟူသော စကားနှင့်ညီညွတ်သောအောင် ယဉ်ကျေးဘွယ်ရာ ဖြင့်၊ သိကုံးစပ်ဆိုကြရာ၏။

ဝါကျဒေါသကိုးပါး အကျဉ်းမှတ်ရန်တေးထပ်ကျိုး။

မှတ်စေရာ—ဧကဋ္ဌ၊ ဦကျိုးမရ—ထပ်ခါ၊ ဖြစ်ဒေါသ—ဘဂ္ဂါမှာ၊ "ရှိတိ"သာ ဖျက်မြဲ၊ ။နိုးဝေးသား-မသင့်လျော်ချင်၊ ဗျာကိဏ် နော်-မှတ်ကြတဲ့။ ။ယတိပတိ ပုဒ်ဖြတ်ပုံငယ်၊ အလုံးရုံ—ချော်လွဲ၊ ဝါဒ္ဓကို—ဗိတ်ဝယ်မြဲပါကြ၊ အနဲ့နဲ့ - ကြမ်းရွာ၊ ။ယုတ်မြွတ်ရာ ရှောင်ခွ မပြုရင်ဖြင့်၊ ကမ္မွ-မှတ်ကြသေချာ။ ။အဘိဓတ်-ဒေါသာ ငယ်၊ လွန်မင်းရွာ—ဂုဏ်ပ,လို့၊ အပေတဋ္ဌ—ချုပ်မိပြွါယ်၊ ကော်ယှု ခက်ဘွယ်။ ။နေတ်-ပုဒ်ရေးကျယ်လျှင်၊ သဗ္ဗဒ္ဓ-ပရှုသပေပလေး။

(၁) ဒေါကျဗ္ဗဒေါသအကြောင်း။

(၁)၊ ။အပဋ္ဌမဒေါသ၊ ။အကျိုးအကြောင်းအစဉ်အတိုင်း မဆိုဘဲကမောက်ကမ ဖွဲ့ဆိုသီကုံးသော ဝါကျသည်၊ အပက္ကမဒေါ သသင့်သည်မည်၏။

ဥပမာ၊ ။ဘာဝနာဒါန၊မြင်းသီလကို၊နေ့ညမပြတ်၊ပြုကျင့်အပ် ၏ဟူရာ၌၊ ဒါန၊သီလ၊ဘာဝနာဟူ၍ အကျိုးအကြောင်းအစဉ်အ တိုင်းရှိသည်ကို၊အစဉ်အတိုင်းမဆို၊ဘာဝနာစီးဖြန်းခြင်း၊ အလှူပေး ခြင်း၊သီလဆောက်တည်ခြင်းဟူ၍ ကမောက်ကမ ဖွဲ့ဆိုသီကုံး သောကြောင့်အပက္ကမဒေါသသင့်၏။

ရင်းမြင်၊နောက်ကျွန်း,ဥက္ကင်၊ရွှေရပ်ခွင်မှာ၊ ခုနစ်ရာဆောင်၊ဝါး ရာထောင်တည်၊ဟာခေါင်မလွဲ၊ ရည်စမြဲတည်၊ဟူရာ၌လည်း၊ အ

နောက်ကျွန်းမှာအသက်တမ်း ၇၀၀၊ မြောက်ကျွန်းမှာ-၅၀၀။ အနောက်ကျွန်းမှာ ၁၀၀၀-ဟုဟာပ်မိသဖြင့် အကျိုးအကြောင်း အနှဉ် အတိုင်းမကျ။ ကမောက်ကမဖြစ်ဆိုသိကုန်သောကြောင့်။ အပက္ကမ ဒေါသသင့်၏။ ဝင်စစ်မှာမူကား။ အနောက်ကျွန်းမှာအသက်တမ်း ၅၀၀။အရှေ့ကျွန်းမှာ ၇၀၀၊ မြောက်ကျွန်းမှာ-၁၀၀၀-ဟုဟာပ်မိမှ၊မှန်ချေမည်။

(၂)။ ။သြစိတျဟိနဒေါသ၊ ။စကားအနက် အဓိပ္ပါယ်အသင့်ယူဖွယ်မရှိ၊ ရှေ့စကားနှင့် နောက်စကားမညီမညွတ်အောင်စပ်ဆိုသောဝါကျသည်၊သြစိတျဟိနဒေါသသင့်သည်မည်၏၊

(က)၊ ။စကားအနက်အဓိပ္ပါယ်အသင့်ယူဖွယ်မရှိသောဥပမာ၊ ။ အကြင်အကြောင့်ငါတယောက်၌၊ ဂုဏ်ရှိသမျှအလုံးစုံတို့သည်၊ပေါင်းရုံးကုန်သည်ဖြစ်ရကား၊ထိုကြောင့်လောက၌၊ငါတယောက်ကိုသာလျှင် မပြတ်အလွန်ပူဇော်ထိုက်၏ဟူရာ၌၊ မိမိအကြောင်းကိုသူတပါးချီးမွမ်းမှသင့်လျော်မည်။မိမိကိုယ်ကိုမိမိအရေးမရောက်ဘဲချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ယူဖွယ်မရှိ။ပညာရှိအပေါင်းတို့၏ ရယ်ဖွယ်သာဖြစ်သဖြင့်၊ရှင်းဝါကျသည်၊သြစိတျဟိနဒေါသသင့်၏၊

ဘုရင့်သားရမျိုး၊ဦးသည်။ ။ငါနှင့်ငါသာနှိုင်းရှာဟူမှု၍ဆိုခြင်း၌မိမိနှင့်နှိုင်းယှဉ်ရမည့်သူမရှိ၊နှိုင်းလိုလျှင်၊မိမိနှင့်မိမိသာနှိုင်းရာရှိသည်ဟုဆိုသဖြင့်မဟာသာသကြီးမှုအထက်ပင် ဘဲလွန်ရာရောက်သောကြောင့် သြစိတျဟိနဒေါသသင့်၏။

(ခ) ရှေ့နှင့်နောက် စကားမညီသောဥပမာ၊ ။

ဗိဇ္ဇာမြွေသား၊ကပ်အဆင်း၊ပါး ဗါဟိ တ သီဟ၊ယောက်ျားနသခင်၊သစ်သီး ဘဲချွတ်၊ထင်းမွှတ်၍၊ကိုယ်စားထိုင်ရှာ၊တော၊ (ငြိသစ်ရှေ့နှင်း၊ရှုးငွေ့သီး၊စိတ်ဝတီးကို၊နွယ်ကြီး၊လျှိုပေါက်။ လည်ဝယ်ရောက်သည်၊ခေါ်ထောက်ကျွဲမှာခင်သို့၊ တောင်ရေးလောက်တွင်-ဝှင်ထက်ကြပ်၊လွယ်အိတ်လိုလို၊ဆောက်ဒုတ်လိုနှင့်၊နွားမအိုရေ၊ မြွေးဝှးတောကို၊ယံပေပေရှင်၊ပါးချုပ်ခုပ်ချုပ်သည်၊ဦးထုတ်ဒေါက်ချွာ ရွှင်၍၊သူငယ်ကမလေပ်တမှာပှာ။ မဲ့တုတ်ကြွေးကြောင်း၊ ကြက်က

တော်သို့၊အပေါ်ဝတ၊အနိ်ုစှ၊သနေထပီသည်၊တတွက်ထွတ်ထျှင်၊ အရှာဘည်းဝန်းဖြင့်၊ အိပြည့်ဆန္ဒာ သမာဂတ်၊ ကသိုဏ်းတန်းခိုး ကောင်းကင်မိုးလည်းမှာ၊လည်းတိုးဆင်း နှံ၊ ခေါက်တုံ့ပြန်သည်တေုန်း လျှံခုသော ဖြတ်တို၊ ဟုရာ၌''လောကီချာန်သခင်' ဟုဆိုထားခဲ့ပြီး မှ''ခလောက်ကျွဲခုသင်သို့''ဟု၍ငြင်း၊''သု ပပဲကာမလေပ်တဖွါဖွါ၊ ဇာ့ဂုတ် ကြွးကြော်၊ ကြက်ကတော်သို့''ဟု၍ငြင်း၊ ဆိုခြင်းသည် ရှေးကဆိုခဲ့သော ကားနှင့်မညီ ရှေ့စကားကိုဖျက်ဆီးရာ ရောက် သောကြောင့် သွစ်တျှပ်နားဒေါသသင့်၏။

ရင်းမြင်၊ ၊စံထွင်စံထွတ်၊ လွှတ်ကြီး လွှတ်၍၊ မိုးစင်းလတ် ရှိစင်းပြင်၊မိုးစင်းတချွင်ဝယ်၊နတ်ပင်နတ်မျှ၊နတ်မကသည်၊ ၊အလှ ကြာဝတ်နေတို့လော၊ ဟုရာ၌လည်း'' အလှကြာဝတ်နေတို့လော'' ဟုသောနေသဘောစကားသည်၊ ''နတ်မျှမက' ဟုသောရှေ့စကားကို ဖျက်ဆီး၍ ရှေ့ဆိုနှောင်းဖျက်ဖြစ်သောကြောင့်သွစ်တျှပ်နဒေါသ သင့်၏။

(၃)၊ ၊အဂ္ဂနိတ်ဒေါသ၊ ၊ဝါကျ၏အနက် ဝိဘတ်အစဉ်ဆို ရိုးမှဖျက်သောဝါကျသည်အဂ္ဂနိတ်ဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ဥပမာ၊ ၊သေးသည်နန်းမျိုး၊ရွှေနန်းပိုင်၏၊ကြီးလည်းနတ်ရှင်၊ဆ ခင်မင်းခေါင်၊ဘုန်းစက်ရောင်ဖြင့်၊ ပြည်သောင်အားလုံး၊ ထုတ်ခွန် ကြီး၏၊ ဟုရာ၌''သေးလည်းနန်းမျိုး၊ ကြီးလည်းနန်းရှ၊ ဘလည်းနန်း ဝ''သေသည်ဖြင့်အစဉ်ဆိုရိုးမှဖျက်၍'သေးလည်း၊ကြီးလည်း၊ဘခင်'' ဟု၍သောဆိုခြင်းကြောင့်အဂ္ဂနိတ်ဒေါသသင့်၏။

ငယ်မယားအ၏၊ကြင်သားအလိုက်၊ ကြီး ပေါင်းခွဲလည်းနှစ်ချိုက် သက်ပုံ၊ ကြင်ဘမာတုံရှင့်၊ ဟုရာ၌လည်း ၊ငယ်မယား၏ချစ်ခြင်း၊ ကြီးပေါင်း၏ ချစ်ခြင်း တည်းဟုသော အစဉ်နှစ်ပုဒ် ထပ်တျှဖြစ် ကြောင်းကိုပြ၏၊ထိုသော''ငယ်မယား၏''ဟုဆိုပြီးမှ''ကြီးပေါင်းခွဲ'' ဟု၍ဆိုခြင်းကြောင့်စကားမဆက်မိ ဝိဘတ်အစဉ်ဆိုရိုးမှဖျက်သော ဖြင့် အဂ္ဂနိတ်ဒေါသသင့်၏။

ရင်းမြင်၊ ၊ငန်းမတို့၏သူပုတ်တို့၏ငြင်း၊ အကျွမ်းမဝင်သည်

အဆိပ်ရှိသောသတ္တဝါနှင့်၊ ဦးချိုရှိသောသတ္တဝါနှင့်၊ မြစ်နှင့်ရောဂါနှင့် မင်း
မျိုးနှင့်ရင်း။အကျွမ်းမဝင်သင့်။ ။ဟူ၍ နှင့်လည်း၊ ဝိဘတ်သဒ္ဒါအစဉ်
ပျက်သောကြောင့်ဘဂ္ဂရိတ်ဒေါသသင့်၏။

(၄)။ ။သံသယဒေါသ၊ ။အနက်အဓိပ္ပါယ်အမျိုးမျိုးယူနိုင်
ရှိ၍ ယုံမှားသွယ်ရာဖြစ်သောဝါကျသည် သံသယဒေါသသင့်သည်
မည်၏။

ဥပမာ၊ ။တန်ဆောင်ပီးလည်း ဇနီးဝင်ကာ၊မနွှဲ့သသသား။အ
နာဂတံ သ။ဥာဏအကျော်ခေါင်၊ ပညာရောင်ဖြင့်ဟူရာ၌၊ ဇ နှင့်နီး-ကို
တခြားစီဘတ်မှ အဓိပ္ပါယ်မှန်သည်၊တသပေါင်းတည်းဘတ်လျှင်ဇနီး
မယားဟော အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်၍ ဘွေးတောယုံမှားသွယ်ရာ ဖြစ်သော
ကြောင့်ဘဂ္ဂရိတ်ဒေါသသင့်၏။

ပါဠိဥပမာ၊ ။မုနိန္ဒစန္ဒိမာလောကာ၊ရသာလောလပိယောစနော၊ဇ
နောဝဏ္ဏနပင္ကေဇာ၀။ဂေါပဒေသနုဝိကော်တော။ ။မုနိန္ဒစန္ဒိမာလော
ကရသလောလပီယောစနော မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော လမင်း၏
ရောင်ခြည်တော်နှင့်ကြည်ညို ရုံမကသေးသာအရှင်သောမျှ စိတ်ရှိသော၊ဇ
နော၊လူသည်၊အဝဏ္ဏပင္ကေဇာ၀။ ရောင်ခြည်တော်ကိုမြင်ရာ မြင်း
လမ်းသို့သက်ဆင်းမိသျှင်ပင်။ ဂေါပဒေသနုဝိကော်တော၊ မြတ်စွာဘု
ရားရောင်ခြည်တော်ကိုဘူးမြင်ရ၍၊ နှစ်သက်ခြင်းပီတိသည်၊ ဟော
တိ၊ဖြစ်၏၊ ဟူရာ၌“ဂေါပဒေသနုဝိကော်တော” ဟူသောဝါကျတွင်၊
“ဂေါ”သဒ္ဒါသည်၊နွားကိုလည်း ဟောသောကြောင့်၊ယုံမှားသွယ်ရာ
ဖြစ်သဖြင့်၊သံသယဒေါသသင့်၏။

(၅)၊ ။ဂါမ္မဒေါသ၊ ။ဝါကျ၏အနက်ဖြင့်အသိခက်အောင်
ဝင်ဆိုသိကုန်းသောဝါကျသည်၊ဂါမ္မဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ဥပမာ၊ ။သုံးပါ.ရန်ဆောင်၊ သောင်းရွှေကျော်ထေ.ဝင်တို့၊ ရွှေ
ရှောင်ရေ သဘာမျှမြည်သူကိုရှူ၊နွဲ့ဘက်သော.ကြည်၊ မပြည်တော့၊ နေ့ကြူး
ခေတ်ရှေးနှင့်လချား၏၊ ကျွန်းများသရေ ပြောသီးမှည့်ရွှေဘို၊ လေးချမိက၊
ထိုမျှရသားကောင်းတွေ့ ပါလည်း၊လျှံ နှင့်ခတ်၊ပမာသို့လျှင်၊ နှစ်လို.
မကွဲ၊ နေ့တိုင်းနွဲ့သည်၊ဟူရာ၌၊ ဝါကျအသွားအလာကား သဘော

၏သို့သော်သည်း၊ ရှုံးရှင်းသိခက်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ကြောင့် ဂါမ္ဘ ဒါသသင့်၏။

(၆)၊ ။ဒုဿလက်ခရုဒေါသ ။သိကုဋ်ရေးဝပ်ရာ၌၊ ဥပမာ၊ အလက်ခရုသည့်တို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အနက်ရှိသော ဓါတ္တ သည်၊ ဒုဿလက်ခရုဒေါသသင့်သည်မည်၏။

ဥပမာများ။ ။

(က)။ ။လမင်းသည် ဟင်္သာမကဲ့သို့ ဘည်း၊ ဟူ၍ဆိုခြင်း၌၊ ဥပမာ နှင့်ဥပမေယျနှစ်ခု၊ လိင်မတူဘဲ နှိုင်းယှဉ် ရေးဝင်သောကြောင့် ဘိန္နလိင်္ဂါပမာ မည်၏။

(ခ)။ ။ကောင်းကင်သည်၊ ရေအိုင်တို့ကဲ့သို့တည်း၊ ဟူ၍ဆို ခြင်း၌၊ ဥပမာနှင့်ဥပမေယျနှစ်ခုသည်၊ ဝုစ်မတူဘဲ၊ နှိုင်းယှဉ်ရေးဝင် သောကြောင့်၊ ဝုစ်မတူသောဥပမာ မည်၏။ (?)

(ဂ)။ ။ကျွန်အခစားသည် သခင်၌၊ ခွေးကဲ့သို့ကျင့်အပ်၏၊ ဟူ၍ဆိုခြင်း၌ ဥပမာနယုတ်ညံ့ လွန်းသောကြောင့် ဟီနူပမာ မည် ၏။

(ဃ)။ ။ပို မြေမြီးသည် နေမင်းကဲ့သို့ထွန်းလင်း၏၊ ဟူ၍ဆို ခြင်း၌ ဥပမာန ကြီးမားလွန်မြတ်လွန်းသောကြောင့် အဓိကောပမာ မည်၏။

(င)။ ။စစ်သည်အပေါင်း တည်းဟူသော သမုဒ္ဒရာသည်၊ သမုဒ္ဒရာကဲ့သို့ ဒုဘ်ဒုတ်သဲသဲရှိ၏ ဟူ၍ဆိုရာ၌၊ ထပ်၍ ဥပမာ ဆောင်ရခြင်း၌ အနက်ထူးကို မတွေ့ရသောကြောင့် ဓမ္မုဒ္ဓူဥပမာ မည်၏။

(စ)။ ။လ၌ယုန်ရုပ်အမှတ်သည် ပိတုန်းကဲ့သို့ဘည်း၊ ဟူ၍ ဆိုရာ၌၊ ယုန်ရုပ်၏ တည်ရာကိုဟော်ပြ၍ ပိတုန်း၏ တည်ရာကိုမူ ချက်ဆိုသောကြောင့် အခေါဘူနီဥပမာမည်၏။

(ဆ)။ ။ယုန်ရုပ်အမှတ်ရှိသော လမင်းသည်၊ ပဒုမ္မာကြာဖြူ ပန်းနှင့်တူ၏၊ ဟူ၍ဆိုရာ၌ လမင်း၌၊ ယုန်ရုပ်အမှတ် ရှိကြောင်းကို ဟော်ပြ၍၊ ပဒုမ္မာကြာဖြူပန်း၌လည်း ဥပမာ အားဖြင့် ပိတုန်းရှိ

ကြောင်း ဝေဘ်ပြသင့်လျှက် ရွှေ့ကေကားမပါ၊ နောက်တပိုဒ်းကိုသာ ဆိုသောကြောင့် ဖွေ့ဥ္ပဉ္ဇမဓမည်၏။

ဝါကျုပ္ပဒေါ်သင့်ခြောက်ပါးအကျဉ်းဖြတ်ရန်ဝေးတော်ပြီး

အပက္ကမ–ဒေါ်သ၊ ထိုကြ်တော့–သေချာ၊ ကျိုး၊ ကြေ၊ ငင်းပ–စည်
အလာ၊ လွှင့်စင်ကွာ–မျက်ပြား။ ။ဆိုမညီတဲ့–ယုတ္တိကွာချောင်း၊ ပြ
စ်တချာ–ဖြတ်ကြဲအများ။ ။ဘဂ္ဂရေဓိတိ–ဒေါ်သာဝေ၊ ဝိသုတ်သွယ်
မျက်ပြား။ ။ဆမိဋ္ဌါလ်ယ်–ကွက်ကြားလို့၊ အနက်သွား ဝေွချာ၊ ။ဒေါ်သ
မှာ ဘိ်သယ–ရယ်လို့၊ ဖြတ်ကြဲတော့–ထုးလွှန်သေချာ၊ ။ထိ
ခက်တဲ့–အနက်သာချောင်း၊ ဝါမ္မလာ ခေါ်ပြားလို့၊ ဒေါ်သများ–တွေ
ဝေွရာချာ၊ မြဲကြဲပိတ်မှာ။ ။မျက်ပြားရေး–ဉပမာ ထော်၊ ဒိ–ဒ ၁
သက်ခေ့ပေပဝေသး။ ။

ပရိဟာရအစကြောင်း။

ပဒ၊ ဝါကျ၊ ဝါကျုပ္ပဒေါ်သတို့၏ သင့်ရောက်ရာစကားရပ်များကို၊ ထောက်မပြခြင်းကြောင့်၊ ဘုံ့ဆိုသီကုံးမိသောအခါ၊ စကားအရေး၊ လိမ္မာတော်သိပညာရှိကဗိဍ္ဎုတ်ုလ်မြတ်တို့သည် တခါဘာရံ-အပြစ်ဒေါ်သများတို့၊ ပြေပျောက်ရောက်-ဂုဏ်မြောက်လေအောင်ဟုတ်ရာမှန်ရာ၊ စကားယူသင့်ရာများဖြင့်-ပြေပျောက်ပိတ်ဆို့ကြကုန်၏။ ထင်းကဲ့သို့၊ ပြေပျောက်ပိတ်ဆို့နိုင်သည်ဟူ၍ ငင်ဆိုအပ်ပြားသည်။ ပြေပျောက်ပိတ်ဆို့၊ နှစ်လို့ကြည်ရွှင်း၊ ဝိတ်ဝမ်းကြေမြနိုင်လောက်အောင်၊ အသွဲအချွတ်နည်းပါးမှ၊ ပြေပျောက်ပိတ်ဆို့နိုင်ခဲ့ အကြောင်းရှိချေသည်၊ အကယ်၍၊ အလွန်အမင်း၊ ဆင်ထင်တိုက်ရိုက်၊ ဒေါ်သဆိုက်နေခဲ့ပါမူ၊ သိုက်မြိုက်တင့်တယ်၊ ဘွယ်ဘွယ်ရာရာ၊ ဂုဏ်အင်္ဂါသို့ရောက်အောင် ပြေပျောက်ပိတ်ဆို့နိုင်ဘွယ်မရှိတော့ပြီ။

ထိုကဲ့သို့၊ အနည်းငယ်ခန့်၊ ဒေါ်သဆိုက်ရောက်ချက်များကို၊ ဒေါ်သမှ၊ လုံး ကင်းလွတ် စေကြောင်း၊ ပြေရှင်းပိတ်ဆို့ခြင်းသည် “ပရိဟာရ-ပရိဟာရ်” မည်၏။

မည်သည့်ဒေါသပင် ဆိုက်ရောက်စေကာမူ။ ပရိယာယ်ဖြုံလုပ်နိုင်က၊ ရင်းဒေါသသည်လွတ်မြောက်ကြသဖြင့်၊ဒေါသမှာအမျိုးအမည်ကွဲပြားသည်လောက်၊ရင်းတို့ကိုလိုက်၍၊ ပရိယာယ်မှာလည်းအမျိုးအမည်ကွဲပြားလာသည်သာလည်း၊သို့သော်၊ ရင်းပရိယာယ်များကိုဒေါသမှာကဲ့သို့၊တရာတခုစီရုံထင်ရှားအောင်ပြရန်မလိုတော့ပေ။ အကြောင်းကိုဆိုသော်၊ မိမိကဒေါသသင့်အောင်ရေးမိ၍၊အပြစ်ကို ဖြေဖျောက်လျက်၊ ပရိယာယ်လုပ်ရန်မှာ၊မိမိ၏ ဉာဏ်စွမ်းသာ ပမာဏဖြစ်သောကြောင့်တည်း။သို့သော်လည်း ''ဤနည်းအားဖြင့် ပရိယာယ်ဖြုံလုပ်ကြ၏'' ဟုနည်းပေးနိုင်စေခြင်းငှါ၊ ရှေးပညာရှိတို့ပရိယာယ်ဖြုံလုပ်ကြပုံကို၊ဘာသင့်အောင်၊အောက်၌ထောင်ပြလိုက်ပေအံ့။

ပဒပရိယာယ်ဥပမာများ။

ဥပမာ (၁)။ ။''မေဃာ ဝိသဒေါ သုခဿော ဇနံ'' ဟူရာ၌ ''ဝိသဒေါ'' ဟူသောပုဒ်သည် ''ရေကိုပေးတတ်သော'' သို့မဟုတ် ''အဆိပ်ကိုပေးတတ်သော'' ဟူ၍အဓိပ္ပါယ်နှစ်မျိုးပေးနိုင်သဖြင့်၊ မိမိက''ရေကိုပေးတတ်သော'' ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုလို၍ပြောပါလျက်၊သူတပါးက''အဆိပ်ကိုပေးတတ်သော'' ဟူ၍နားလည်နိုင်သောကြောင့် ဝိရုဒ္ဓတ္ထဒေါသသင့်သည်ဆို၏၊ သို့သော်ရင်းကို၊ လယ်သမားများသည့်ကောက်ပဲသီးနှံများကို ရိတ်ရအံ့ဆဲဆဲတွင်၊ ရွာသောမိုးရေကိုသူတို့၏ ပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်းဖြစ်၍၊အဆိပ်ကိုပေးတတ်သောမိုးရေဟုခေါ်ဆိုနိုင်၏၊ ရင်းမိုးကိုရည်၍ပြောဆိုသည်ဟူ၍ဖြေရှင်းနိုင်၏၊ ဤကဲ့သို့ဖြေရှင်းနိုင်၍ အပြစ်ဒေါသမှလွတ်ကင်းသဖြင့်၊ရင်းသည်ဝိရုဒ္ဓတ္ထပရိယာယ်မည်၏။

ဥပမာ (၂)။ ။''ကြောင်ကဲ့သို့လည်းကျင့်လေ၊ ခွေးကဲ့သို့လည်းကျင့်လေ'' ဟူရာ၌ ရင်းစကားသည်လျှို့ဝှက်သောအနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသောကြောင့်၊နေယျဒေါသသင့်သည်ဆို၏၊သို့သော်၊ရင်းကို၊ဘိုင်းရေးပြည့်မှုဖြစ်၍ စည်းတပြစ်အဓိပ္ပါယ်လည်း၊တလိုင်စားစေမည်းအား၊ဘာမင်လျှို့ဝှက်၍၊ မှာထားလိုက်သော စကားဖြစ်သော

ကြောင့်သော၊ ကျိုးဖက်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိရချေသည်၊ ဟူ၍ဖြေ ရှင်းနိုင်၏၊ ဤကဲ့သို့ဖြေရှင်းနိုင်၍၊ အပြစ်ဒေါသမှ ကင်းလွတ်သဖြင့် ရှင်းသည်၊ နေယျပရိဟာရမည်၏။

ဥပမာ (၃)။ ။သုန်းကြီးသမင်းစား၏၊ ရှင်ဘုရင်အိပ်၏ဟူ၍ ပြောဆိုခြင်းသည် မြန်မာတို့ပြောရိုးဆိုရိုးအစဉ်အလာကိုကောင်းစွာမသိတတ်မကျွမ်းသောအနေဒ်ဒေသ၌ ပြောဆိုသောစကားဖြစ်သည် ဆိုသျှင်၊ ထိုအနေဒ်ဒေသနှင့်မဆန့်ကျင်ပြီဖြစ်၍၊ ဤကဲ့သို့ဖြေရှင်းခြင်းသည်၊ ဒေသဝိရောဓိဒေါသမှ ကင်းလွတ်သဖြင့်၊ ဒေသဝိရောဓီ ပရိဟာရမည်၏။

ထိုနည်းတူဆောင်းဥတု၌မိုးပင်ကြီးသည်းထန်စွာရွာ၏။ မိုးပင်ဥတု၌ဆီးနှင်းကျ၏ဟုဆိုရာ၌လည်း ဥတုဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်ဆိုသျှင် အချိန်ကာလနှင့်မဆန့်ကျင်ပြီဖြစ်၍၊ ဤကဲ့သို့ဖြေရှင်းခြင်းသည်ကာလဝိရောဓိဒေါသမှကင်းလွတ်သဖြင့်ကာလဝိရောဓီ ပရိဟာရမည်၏။

ဝါကျပရိဟာရ၏ဥပမာများ

ဥပမာ (၁)။ ။ရုံ့နံ့သာမြိုင်၊ ရေဂုဏ်တွင်း၊ ထုံသင်းငယ်ကြိုင်၊ ဂနိုင်ပေါမနွေအခါ၊ မွှေမြကျော၊ ခင်ငုကိုရှောက်ပါလို့၊ လင်းမျှောက်ကိုရှာခဲ့၊ ဂန္ဓမာပူ၊ မြေတာလင်း။ နေမင်းကမှုသနှင့်၊ နှင်းသူ့ဖြေဝါ၊ တွေ့နိုင်ဘဲဟာမို့၊ လဲလျှပြီ ဟူရာ၌ ရုံ့၊ မြိုင်၊ ရေဂုဏ်၊ ဂနိုင်၊ ပေါမ၊ ခင်၊ ဝ သောစကားများသည်တော၏ပရိယာယ်ချည်းဖြစ်ကြ၏၊ ထိုရာတွင်၊ အဓိပ္ပါယ်မှာကွဲလွဲခြားနားကြသောကြောင့် ဘေဏ္ဍဒေါသ၊ မသင့် မချောက်ချေ မည်သို့ကွဲပြားခြားနားကြကြောင်း အောက်၌ကြည့်လေ။

(က)။ ရုံ ။ ။သစ်ကြီးဝါးကြီးတို့ဖြင့်ပြွမ်းသောတော။

(ခ)။ မြိုင် ။ ။သစ်ကြီးဝါးကြီးတို့ဖုံးလွှမ်း၍၊ နေပြောက်မထိုးဘဲ စိမ့်စမ်းရေယဉ်တို့ဖြင့်ပြည့်သောတော။

(ဂ)။ ရုဂ် ။ ။ခရီးသွားရာ လမ်းစခန်းတို့ဖြင့် ပြည့်ရှိသောတော။

(ဃ)။ ဂနိုင်။ ။လူမနီးသူမနီးသောတောအုပ်ကြီး။

(င)။ ဒဟာမ။ ။ဆီးနှင်းထူထပ်သောတော။

(စ)။ ခင် ။ ။တောတောင်နှင့်တောတောင်ဆက်ပယ်ရာ၊ နိမ့်သောကမ်းရိုးတန်း။

(ဆ)။ ကျိုးရိုး။ ။တောင်နှစ်လုံး၏ရှည်လျားသောအကြား။

(ဇ)။ မြောင်။ ။ရေရှိသောစမ်းကြီးတို့ဖြင့်ပြွမ်းသည့်တော။

(ဈ)။ ကန္တာ။ ဖြတ်ကျော်သွားရောက် ခြင်းငှာ ခဲခက်သောတောခရီး။

(ည)။ ချုံပုတ်။ ။သေးငယ်သောသစ်ပင်ရှုပ်ထွေးစွာ ပေါက်ရောက်သောတော။

အထက်၌ဖော်ပြထားသကဲ့သို့၊ အဓိပ္ပါယ်ကွဲပြားခြားနားကြသောကြောင့်၊ ပေ့ဒေါသမသင့်ကြောင်း ပြရှင်းနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့်ဖြစ်၍ အဖြွင်ဒေါသ၏ ကင်းလွတ်သောကြောင့် ဖော်ပြမရှိပါချေ၏။

ဥပမာ (၂)။ “ဘုရားတရား၊ ဖြစ်ပါသလော၊ ဤသေးဖြစ်ကို” ဟုသော ဝါကျသည်၊ နီးဝေးထားပုဒ်မညီ၍၊ ဖျက်ယွင်းပါသသင့်သည်ဆို၏၊ ထိုသဘောရင်းကိုဖျက်၍၊ “ဗုဒ္ဓမြတ်သဘင်သုံးပါး၊ ဖြစ်ပါ ရတနာ၊ ဤလေးဖြာကို” ဟု၍ဆိုလျှင်၊ အနီးထားသင့်သောပုဒ်ကိုအနီး၊ အဝေးထားသင့်သောပုဒ်ကို အဝေးထားသောကြောင့်၊ ဒေါသမသင့်ပြီ၊ ဖျက်ယွင်းရိပ်သည်မဖြစ်၏၊ ထိုသော်ငြားလည်း၊ ဖြစ်ပါးကို ရတနာသုံးပါးကဲ့သို့ မှတ်ယူလျှင်၊ မိစ္ဆာဉာဏ်သို့ သက်ဝင်သဖြင့် တရားတော်နှင့်ဆန့်ကျင်သောကြောင့်၊ အဓိပ္ပါယ်မှားမိဒေါသ သင့်ရောက်လိမ့်မည်။

ဥပမာ၊ (၃)၊ ငါ့သူငယ်ချင်းကြောင့်၊ ငါ့မွေးသည့်ဇင်၊ ငါ့မိမိနှမ၊

ငါ့ဘယောက်ျားသို့ဝင်သွားကို တွားသည်မြွေဝယ်။ ကချည်းငယ်ကို၊ဘယ်စာတစ်၊ငါကြောက်တိအံ့၊ဟူသောဝါကျသည်။ မည်သို့သောအဓိပ္ပါယ်မျိုးကိုမျှ မရှိသည်ဟု၊ အချုပ်အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူပြောဆိုရန်မရ၍၊အဓိပ္ပါယ်ဒေါသသင့်သည်ဆို၏။သို့သော်ပညာရှိလူကြီးလူကောင်းတို့ပြောဆိုရေးသားခြင်းကိုသာလျှင်၊ အဓိပ္ပါယ်ဒေါသ လွတ်မလွတ်ကိုစဉ်းစားချိန်ဆရန်လိုပေသည်။ ယခုကဲ့သို့တောင်ချော်မြောက်ချော်အရူးကဲ့သို့ရင်း သူငယ်များကဲ့သို့ရင်း၊ တမင်ပျက်ရယ်လို၍ရင်းပြောဆိုသည်ကို၊အရေးယူ၍ စဉ်းစားချိန်ဆရန်မလိုချေ၊သို့ကြောင့်ရင်းစကားသည်။ အရူးသော်ရင်း၊သူငယ်သော်ရင်း၊တမင်ပျက်ရယ်လိုသူသော်ရင်း၊ ပြောဆိုသောစကားသာဖြစ်သည်ဆိုလျှင်၊ ဒေါသမှ လွတ်သဖြင့် ခေဒိရဏ္ဍမရှိဟုခန့်မည်၏။

သို့သော်၊ဒေါသသင့်တိုင်းပရိယာဒ်ပြုလုပ်နိုင်သည် မဟုတ်ချေ။ ဒပဒေါသ၌၊ "အမြောက်ဆဲပေးပါ" ဟူသောစကား၊ ရင်းဖြင့်၊ "သောင်းတမ်း ကစားရာ၊ ကိရိယာများကို ရှုံးတော် ရွှေတွင်၊ ဖျက်ဆီးရမည်" ဟူသောစကားဝါကျဒေါသ၌၊ "ဦးဝုည အမြွှေသက်ဟောကိန်းရကန်" "ပိုးဒယားနိုင် မောင်ကွန်း" စသည်များကဲ့သို့၊ အလွန်အမင်းထင်လင်းသောဒေါသ ဆိုက်ရောက်ခဲ့ပါသော်၊ ပရိယာဒ်မပြုနိုင်တော့ပြီ၊သတိပြုကြကုန်။

ဒေါကျူဗ္ဗပရိယာဒ်ဥပမာများ

ဥပမာ (၁)။ ။စကားအနက် အဓိပ္ပါယ် အသင့်သုတ္တ်မရှိ၊ မိမိဂုဏ်ကိုမိမိကြွားဝါပဿွားခြင်းသည်၊ ဩဃိတျဟိနဒေါသသင့်သည်ဆို၏။ သို့သော်လည်းမိမိဂုဏ်ကိုမိမိကိုယ်တိုင် ဘော်ပြသင့်သောအချိန်ကာလ၊ အခိုက်အတန့်ကျရောက်လာသဖြင့် ဘော်ပြခြင်း

သည်အကျိုးထူးကိုဆောင်ပေတတ်၏။ မဟောင်မပြောသင့်သောအချိန်ကာလ၊ အခိုက်အတန့်၌ဟောပြောမိသော် အပြစ်ကိုဖြစ်စေတတ်သည်။ ထို့ဖြစ်၍ ရှေးပညာရှိတို့သည်လည်း အချိန်ကာလ၊ အခိုက်အတန့် သင့်လျော်သော အခါ၌ မိမိတို့၏ဂုဏ်ကို ဟောပြောဘူးချေပြီ။ ထို ကြောင့် ပြောသင့်သောအခိုက်အခါ ကြုံကြိုက်လာ၍ မိမိဂုဏ်ကို၊ မိမိ ကိုယ်တိုင်ဟောပြောခြင်းကို၊ ဩစိတ္တပ္ပဟိနဒေါသသင့်သည်ဟု မဆို နိုင်ရာ၊ ဤကဲ့သို့ပရိဟာရလုပ်နိုင်လျှင်၊ ဩစိတ္တပ္ပဟိနမရှိပါဘရှိမည်၏။

တေ့ခမ္မသာဝရကိုးခန်းပျို့၌၊ ။ "ငါနှင့်ငါသာ။ နှိုင်းစရာဟု" ဟူ၍ ဆိုသောအခါသာ အပြစ်ရှိသည်၊ ၎င်းကိုဆက်၍ "ပညာ မှန်ပို။ အရွယ်ပျိုကာ၊ ခံဆိုစလောက်၊ မာန်ခေါင်းမြောက်၍၊ ရှုတ် ငေါက်လွန်မိ။ ဒေါသငြိသည်။ နောင်ပြိတခါ၊ ဤစကိုးခန်း၊ ဂုသဲ ပန်းဖြင့်။ စိတ်ကြမ်းမာန်လျှော့ ငါတော်ဘာဝ၏" ဟုဆိုသောအခါ၊ ရှေး အခါကမှားယွင်းမိသည်ကိုဆိုသောအဓိပ္ပါယ်သို့ရောက်၍၊ ဩစိတ္တပ္ပ ဟိနဒေါသမသင့်၊ မရောက်တော့ချေ။

ဤကဲ့သို့ဖြေရှင်း၍ အပြစ်ဒေါသမှလွတ်သောကြောင့်၊ ဩစိတ္တပ္ပ ဟိနမရှိပါဘရှိမည်၏။

သို့ရာတွင်မှု့နှင့်နောက်၊ စကားပြေ၌သောဥပမာ၌၊ ပါပဗာပဟိ၊ တသသိဟုအစရှိသောစကားမှာမူ၊ အပြစ်ဒေါသကို ဖြေပျောက်စိတ် ဆို့ကာပရိဟာရမပြုသုပ်နိုင်ပြီ။

ဥပမာ (၂) ။ ။ "နောက်ကျွန်းဥတ္တရ၊ ရှေ့ကျွန်းဆွင်မှာ၊ ရနစ်ရာ ဆောင်၊ ငါးရာထောင်တည့်" ဟုသော ဝါကျသည်၊ အကျိုးအ ကြောင်း၊ အတိုင်းအဆဆိုတဲ့၊ ကမောက်ကမဖြစ်ဆို သိကုံးသော ကြောင့်၊ အပတ္ထမဒေါသသင့်သည်မည်၏။ ၎င်းကို "ရှေ့ကျွန်းဂေါ ယာ၊ ဥတ္တရာတို့၊ ရနစ်ရာဆောင်၊ ငါးရာထောင်တည့်" ဟူ၍ပြင်ဖြန့် လျှင်၊ အရှေ့ကျွန်းမှာ အသက်တန်း ၇၀၀၊ နောက်ကျွန်းမှာ ၅၀၀၊ မြောက်ကျွန်းမှာ ၁၀၀၀ ဟု အတိုင်းအတိုင်းဖြစ်၍၊ ဒေါသ မသင့် မရောက်နိုင်ပြီ၊ သို့ဖြစ်၍ အပတ္ထမရှိပါဘရှိမည်၏။

ဤမျှလောက်ဖြစ်ရုံမျှဖြင့်၊ ကဗျာလင်္ကာစပ်ဆိုသီကုံးရာ၌၊ မည်ကဲ့သို့ရေးကာ မည်သို့ဖေါ်သသင့်မည်၊ မည်ကဲ့သို့ ပရိယာယ်ဆုပ်ကာ၊ မည်သို့ အဖြစ်ဖေါ်သ ပြေပြောက်နိုင်မည်ကို၊ ကောင်းစွာချိန်ဆ၊ သိသူ၊တတ်ကျွမ်းသောကဝိမဟုတ်၊

လိုရင်းမှာ၊သူတပါးရေးသားသောကဗျာ၌မည်ကဲ့သို့အဖြစ်ဖေါ်သ သင့်ရေသည်၊ရင်းတို့ကိုမည်သို့ပရိယာယ်ဆုပ်ရမည်၊စသည်ဖြင့် လိုက်၍ကြည့်ရှုနေရုံမျှသာမဟုတ်၊ မိမိကိုယ်တိုင်၊ကဗျာတပုဒ်တခု ရေးသားသောအခါ၊ ဤသို့၊ ဤသို့အဖြစ်ဖေါ်သ သင့်ပေသည်၊ ဤသို့ဤသို့ပရိယာယ်ပြုနိုင်မည်ဟူ၍ ဉာဏ် ပညာ သတိ ဝီရိယနှင့်စဉ်းစားကြည့်ရှုနိုင်မည့် အရေးသာလျှင်ယခုနေ လိုရင်းအချက်ကြီးဖြစ်ပေသည်၊ သတိပြုကြကုန်၊

ဂုဏ် ၁၀ ပါးအကြောင်း။

"ဂုဏ်မြောက်သည်" ဟူသောစကား၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ၊ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောအဖြစ်ဖေါ်သ နည်းကင်းလွတ်၍ စကားဝါကျအသွားအလာကောင်းသောအနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် ပြည့်စုံသည့်ကိုပင်၊ ဂုဏ်မြောက်သည်ဟုခေါ်ဆိုလေသည်။

ထိုရာတွင် ကဗျာလင်္ကာ တခုတချောစပ်ဆိုရာ၌၊ ဂုဏ်ကောင်းမြောက်ရမည်၊ဂုဏ်အကျိုးပေးရမည့် ဝံသကိုသတိမူရမည်၊ အဖြစ်ဖေါ်သ ကင်းလွတ်စေရမည့်အပြင်၊ ဂုဏ်မြောက်အောင်လည်းကြိုးစားကြ ဆောင်ရဦးမည်ဖြစ်ပေသော၊အရေးပွဲအရေးတော်ရေးသောဗိဇကျူးလွန်မရှိ ချူချင်ရင်မှာ၊ ထိုထိုသောအဖြစ်ဖေါ်သတို့မှကင်းလွတ်သွင်ပင်းသ လင်္ကာ၏ဂုဏ်အင်္ဂါသဘောသို့ သက်ရောက်ပါဝင်စေမှ ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် မည်ကဲ့သို့စပ်ဆိုသီကုံးခြင်းအားဖြင့်၊ မည်ကဲ့သို့အဖြစ်ဖေါ်သ ကင်းလွတ်ခြင်းအားဖြင့်၊ မည်သို့ ဂုဏ်မြောက်လာ

ကြောင်းကို ဥပမာ ဆောင်ပုဒ်များနှင့်တကွ အောက်၌ ဖော်ပြပေအံ့။

(၁)။ ပသာဒရသ။ ။ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်၍ ယူရမည့်ဖြစ်သော ဖုန်ကျိုက်ငုံနိုးနိုးသား၍ ထင်ရှားစွာ သိသာသော အနက်ရှိခြင်း ကြောင့် ကြည်ညိုဘွယ် ရှိသော ကဗျာသည်။ ပသာဒရသ မြောက်သည် မည်၏။

ဥပမာ။ ။ ပါရမီတော်ခန်းပျို့၌။ ။ ပရိက္ခရာ။ ဥတ္တရာဇိဝ်ဆောင်း ကုန့်အောင် ခြေရွေး။ ထွန်းခဲ့ပေမှ။ မနေလှ့ရင်။ တသင်္ကန်းလျက် အလယ်လည်းကောင်းသိကြွားကျောင်းကို။ မနည်းဝင်းမည့်။ အဖြစ်ရှာ၍။ ပစ်ခွါခဲ့မြောက်။ သင်းပင်အောက်ဝယ်။ တပေါက်ထီးတည်း။ ဖွတ်သည်းညည်းလျက်။ အမြည်းတာသာ။ တတ်ရာမရှိ ကြိုက်မိသရွေ့။ ရှစ်ရက်ငွေ့ စဉ် မစေ့ခင်၌။ ကျင့်လျှင်ဖြောင့်ကြည်။ အမည်နှစ်ပါး ဈာန်တရားနှင့်။ ပျံသွားခြလျှို။ ဘိညာဉ်မျိုး။ ကိုးလမ်းဒိုးပေါင်း တွင်။ ဆင့်ကာထွင်လို့။ သုတ်သင်ကာမျှ။ လွှယ်ကာရလျက်။ ပွင့်ဝေါ်ငါးတန်။ ရသည့်ဈာန်ကို။ မကျန်ကျင့်ညီ။ ဝသီအစဉ်။ ငါးပါးယှဉ်သော်။ ဝလဉ္ဇနအပေါ်ဝ၍။ မြေမှတဝါ။ မသွားနိုင်သေး။ ဈာန်ယာဉ်စီးလျက် မှုကြီးငါးစင်။ ဗေါဓိခွင်၌။ သိမြင်ဘွေ့ပျော် ပေသည်ငါး။ ရေသနွားပွင့်ငါမပြတ် ပေါ်သချေချွတ်လည်း။ ကျင့်ဝတ်ဆောက်တည်။ မငြည်ငြိမ်။ အထိုက်ထိုက်လျှင်။ ဉာဏ်သို့ထွမ်းစား။ ရှာဝင်သွားစဉ်။ ။ ဤအားပုဒ် ချက်တွေ့တည်။ ဟူသော အပိုဒ်သည်။ ပယ်ထားသင့်သော ပုဒ်ချင်းနီး၍ သိလွယ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိ၍ဖြင့် ကြည်ညိုဘွယ်ဖြစ်သော ကြောင့် ပသာဒရသ မြောက်၏။

မှတ်ရန်။ ။ ကိုယ်ပြုရှင့်ရောက်ဖွဲ့သေါ်သမျှ။ ကဗျာလွှတ်သော ကဗျာသည်။ ပသာဒရသ မြောက်၏။

(၂)။ ဩဇရသ။ ။ သမာသ် ပုဒ်များခြင်း။ အကျယ်ကိုအကျဉ်းချုံးခြင်း။ အကျဉ်းကိုအကျယ်ချဲ့ခြင်း အနက်ရှိသော ကဗျာသည်။ ဩဇရသ မြောက်သည်မည်၏။

(က)။ ။ သမာသ်ပုဒ်များသော ဥပမာ။ ။

ဆေးကဗိပ္ပမဟာဂွန်းနို။ ။ သံ၊ ဝိ၊ အ၊ ဝ၊ ဝရွှံ့၊ လေးထီ၊ ပြိုးယိ၊ နှစ်

ပါး၊ပျောက်ပွားတည့်မှု၊ ကမ္ဘာပြုကို၊ အသူသခွဲ၊ ရွှမ်းရွှမ်းဝေစိုဝ့်၊ ဟူသောဝိုဒ်သည်သိဝန္ဓ၊ သိဝန္ဓဥဿယ၊ဗိဝန္ဓ၊ ဗိဝန္ဓဥဿယ ဟူ၍အသင်္ချေယျ လေးကင်ကို၊ သမောသ်ကဲ့သို့ အကွရာချုံး၍ ဆိုသော ကြောင့်၊သြဇရဂါဖြောက်၏။

မြန်မာစကားဆက်ဆက်ဘွဲ့လည်း၊ သံခရုပျို့တွင်၊ ၊၍ဖိုလျှင် တည်း၊ဆီမြင်နိုင်ရှောင်း၊ညီအကြောင်းကို၊ ညီပေါင်းအဘ၊ညီများ ဆရာ၊ဖြစ်တိုက်ပွင့၏ လီမွာပွန်းတိ၊ ခုံမြောက်ပြီးသည်၊ ၊နေ့သင် ကြီးသခင်၊ရတ်စေချင်၏၊ ဟူ၍(ကို) ဟူသောဝိတင်တလုံးတည်း ဖြင့်ချုံး၍ဆိုသောကြောင့်သြဇဂါဖြောက်၏။

(ခ)၊ ၊အကျယ်ကိုအကျဉ်းချုံးသောဥပမာ၊ ၊

ပါရမီတော်ခန်းပျို့၌၊ ၊ဖနေဇာလောက၊ိတိဘိနှင့်၊ဝသီစည် ပင်၊ ၍ယင်းရှင်ကား၊ပုံးမြင်ချက်တွေ့၊ သာခုနေ့လျှင်၊ မဝေ့နှစ်မြစ်၊ ကိုယ်အညစ်ကို၊ ဆသစ်မလောင်း၊ မှုက်မိုက်ပေါင်းကို၊ ဒိုင် ကောင်းသီတာ၊မွှက်မာဉ်၊ ဖွပ်ကာလက်ပွန်၊ ခဏဝန်ဖြင့်၊ ငင်တန် ကောင်းစွာ၊ ကျွတ်လွယ်ရာရျက်၊ တွယ်တာသနုမ်း၊ရွှသုံးပါးကို၊ မသွားခေါက်ရက်၊ ကြည့်ငဲ့ဟွက်၍၊ အသောင်းသွှသွှ၊ ခုကြီးယုလျက်၊ ရွယ်ချုုဉ်ကာ၊ ထနေ့သည့်၊ နောက်မှမဟာ၊ကပ်ကမ္ဘာ တည့်၊သရိုဂါကိန်းလျှင်၊ ထိန်းနှင့်သင်ျော၊ လေးတွေ့နောင်ဘန်၊ လွှန် လသော၊ါ၊ “ ကမ္ဘာဘာဒ္ဒ၊ ပေါ်ထွန်းသစ်၊ ဖြစ်သော ရာဇာ၊ မဟာသမ္မတ်၊ မင်းမြတ်နွယ်ရိုး၊ အမျိုးစဉ်လာ၊ ဥက္ကာကရာဇ်၊ တိုင်အောင်ဖြစ်၍တလှစ်ယင်းက၊ ကပိလတွင်၊ နှမနှင့်မောင်၊ဖြည့် တည့်ထောင်၍၊ နှစ်ထောင် ရှစ်သောင်း၊ မင်းများနှောင်းဝယ်၊ ထပ်လေလင်းအသစ်၊ ဝေဝစ်နရိန်၊ ဇေယသိန်နောက်၊ သုံးဆက် မြောက်တွင်၊ရောလော်ငွေထွက်၊လူ့အသောင်၌၊ မင်းဆက်တကာ၊ စေ့ရောသား၊ချမ်းသာငွေ့ပုံ၊ လူ့ရှုတုန်၍၊အမျ ငင်ကြီး၊ ရင့်စွာပြီးသို့၊ ပွင့်နှိုးလေးပါး၊သစ္စာပြောား၍၊ဘုရားဖြစ်အံ့၊ ၊စင်စစ်၍သူတည်း၊”

ဟူရာ၌ " " ဤအမှတ်ဖြင့်ပြထားသောအပိုဒ်သည်၊ (ကမ္ဘာ့အစ၊ မဟာသမ္မတမင်းကပင် ငါတို့ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား သခင်အဆက်ထောင်းတော်၊ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားတိုင်အောင် ရှည်လျားကျယ်ဝန်းလှစွာသော အဖြစ်အပျက်များကို၊ အကျဉ်းချုံး၍ ဖွဲ့ဆိုရေးသားသောကြောင့် ညွှန့်ရောက်မြောက်၏။

(ဂ) အကျဉ်းကိုအကျယ်ချဲ့သောဥပမာ။ ။

ဝေဒမွှေသော ရကိုးခန်းပျို့ နိဂုံးတွင်၊ ။ဇမ္ဗူဗောဓိသာ၊ ဆရာဝေရဲမြတ်၊ ကာဗျတွတ်လျှင်၊ ဝိဇ္ဇာကတ်ပွင့်နှုတ်၊ နှုတ်စံဘုတ်သား၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ သစ်ဝက်စာကို၊ သို့ဖွက်သိကြား၊ ကျွယ်ရာထားမှ၊ စီးပွားရှာရှာ၊ နှင်းဖြန့်လာသို့၊ ဤစာဇာတ်ပေါင်း၊ သုံးနှစ်အောင်း၍၊ အကြောင်းမသိ ပျောက်ကွယ်ရှိရောက်၊ ဇာတိရိုက်ရော၊ နန်းပွင့်ခါ၌၊ ကမ္ဘာချိန်သင့်၊ ထင့်သောကြိုက်ဝယ်၊ တတိုက်စကြာဝဠာ၊ ကျွန်းချာနှိပ်နင်း၊ မင်းထိုက်ဖိုးတန်၊ မွန်သားလ ကြာထာ၊ အင်္ဂါကြန့်ပုံ၊ ကွယ်ရုံပျိုလူ၊ ရွှေးရုံးရှာန်၊ လျင်သန့်သန့်ကြွား၊ စွမ်းအားခြေသိ့၊ တာမြေ့ဆင်းချောင်၊ ငွေတောင်အတူ၊ ဆင်ဖြူပေါက်ထီး၊ ရမြောက်ပြီးသော်၊ ဝေးနှိ ပြောင်ပြောင်၊ တန်းခိုးချောင်ဖြင့်၊ ရိုက်ရှောင်းပျောက်ပယ်၊ ပင်လယ်ချောက်မှေ့၊ သရေခတ္တရာ၊ မြစ်ညာအခါ၊ မြန်မာတိုင်းလုံး၊ ယူဘုံနိုင်ငံ၊ နေလစံသို့၊ မောင်နှံတွမ်းမိုး၊ နှစ်ပြည်ဖိုးသား၊ မင်းရိုးမင်းသား၊ မင်းတရား၏၊ ရွှေနားတန်ဆာ၊ ရတနာဟူ၊ သဒ္ဒါနှီးဆော်၊ နုတ်များတော်သည်၊ ။ လျှန်းတော်အတူမဲ့အောင်တည်း၊ ဟူရာ၌၊ "ဇာတိရိုက်ရော၊ နန်းပွင့်ခါ၌၊ ကမ္ဘာချိန်သင့်၊ ထင့်သောကြိုက်ဝယ်၊ တတိုက်စကြာဝဠာ၊ သဒ္ဒါနှီးဆော်၊ နုတ်များတော်သည်၊ ။လျှန်းတော်အတူမဲ့အောင်တည်း၊" ဟူ၍ အကျဉ်းအားဖြင့် ဖွဲ့ဆိုလျှင်သင့်၏၊ ပြီးကောင်းပါလျက်၊ ပြေပြစ်စွာအကျယ်ချဲ့၍ဖွဲ့ဆိုသောကြောင့်ညွှန့်ရောက်မြောက်၏။

[၃]။ ။မရှုရှာဘွယ်။ ။(က)ဒီဃ၊ ရှည်သော၊ ဂွာန်သံယုဂ်၊ အသံတူအများချင်းနှီးကပ်သော၊ ပဒ ဝါဟ ဖွဲ့၊ (ခ)၊ အကျွရောဘူအသင်

ထပ်ဆိုသော အနုပ္ပါသအားဖြင့်နား၏ တန်ဆာချိုသာနှုန်းလှ ဘွယ်စပ်ဆိုအပ်သွဲ့သောကဗျာသည်၊ မရရတာဂုဏ် မြောက်သည် မည်၏။

(က) ပဒါသတ္တိမရရတာဂုဏ်မြောက်သောဥပမာ။

စေတုမန္တသာရကိုးခန်းချို့၍၊ ။တသသခွန်ခွန်။ တပေလျဉ်းလျဉ်း၊ တညွှဉ်းဆိုးဆိုး၊ တညိုးလျှလျှ၊ တတလွင်းလွင်း၊ တသင်းဟာသ်ဟာသ်၊ တတွယ်တာတာ၊ တဟာလှိုက်လှိုက်၊ တရှိုက်ငင်ငင်၊ တပင်ပန်းပန်း၊ တဝန်းလျှားလျှား၊ ရပ်ဟာတီများသို့ဟူရာ၌၊ အထံသူ၏ သတ်ကာရန်များကို၊ နှစ်ထပ်စီပေ်ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ပဒါသတ္တိမရရတာဂုဏ်မြောက်၏။

မြွေကျောင်းစကြာ၊ မြွေကမ်းယံ၌၊ မြွေမြိုရဲဝန်း၊ မြွေပင်ပန်းကျ၊ မြွေကျွန်းငွာန်၊ မြွေဝမင်းနေ၊ မြွေမြေရပ်သူ၊ ဒင်းဇမ္ဗူ၊ နောင်တူရှုကြည့်၊ ဆွတ်ပေါ်တည့်၊ ဟူရာ၌လည်း "မြွေ" ဟူသောအက္ခရာ ဖြင့်ချ၍ ရှိပေ် သောအထံတူပုဒ်အချင်းချင်း နှီးကပ်ခြင်းကြောင့်၊ ပဒါသတ္တိမရရတာဂုဏ်မြောက်၏။

(ခ) ။အနုပ္ပါသမရရတာဂုဏ်မြောက်သောဥပမာ။

မြတ်နိုးမြင့်မွန်၊ ကြွင်ထိုက်တန်၍၊ ရွယ်ရန်ရည်ရင်၊ သင်ထိုက်တင့်သား၊ နတ်နှင့်နွှန်းနွှန်း၊ တုမဲ့ရွှန်းမျှ၊ ဟူရာ၌၊ (ပဌမပိုဒ်တွင်) "မ" အက္ခရာ ၄ လုံး၊ (ဒုတိယပိုဒ်တွင်) "ရ" အက္ခရာ ၄ လုံး၊ (တတိယပိုဒ်တွင်) "တ" အက္ခရာ ၂ လုံး၊ (စတုတ္ထပိုဒ်တွင်) "မ" အက္ခရာ ၂ လုံး၊ ထားရှိခြင်းအားဖြင့် အက္ခရာတူ ထပ်ထပ်ဆိုသောကြောင့်၊ အနုပ္ပါသမရရတာဂုဏ်မြောက်၏။

(ဂ)။ ။သမတာဂုဏ် ။သိထိလ အက္ခရာသက်သက်နှင့်ဖြစ်စေ၊ ဓနိတအက္ခရာတို့ကို၊ သိထိလအက္ခရာနှင့်အရောရော၍ဖြစ်စေ စပ်ဆိုသီကုံးအပ်သောကဗျာသည်၊ သမတာဂုဏ်မြောက်သည်မည်၏။

(က)။ ။သဒ္ဒါလင်္ကာရာ သက်သက်နှင့်စပ်ဆိုသော ဥပမာ။

သံဝရမျိုး၌။ ။ငါတို့ညီညွတ်၊ လာကုန်လတ်၍၊ ပတ်ပတ်မြို ရင်း၊ တံဘားကျင်းလျက်၊ ညှည်းနှိပ်စက်သည်း၊ အုတ်ကျက်ကျော် ဝမ်း၊ ဘောင်ကိုပစ်သော်။ ဟူရာ၌၊ သဒ္ဒါလင်္ကာရာ သက်သက် ဖြင့်စပ်ဆိုသိကုံးအပ်သောကြောင့်၊ သမတာဂုဏ်မြောက်၏။

(ခ)။ ။သဒ္ဒါလနိတရော၍စပ်ဆိုသော ဥပမာ။

ဘေဒစမ္ပသာဒရတိုးခန်းမျိုး၌။ ။ထိုသို့အသက်၊ နည်းမွှာလျက် ကို၊ တောထွက်နှုံးအောင်၊ အိမ်ရာထောင်ဟု၊ ချုပ်နှောင်ငါ့အား၊ ဘာနှင့်ဖိထားသည်၊ ။မင်းဖျားမွေးဘု၊ မအပ်စွတည်း၊ ဟူရာ၌၊ သဒ္ဒါလနိတ ရော၍စပ်ဆိုသိကုံးအပ်သောကြောင့်၊ သမတာဂုဏ် မြောက်၏။

(ဂ) သုခုမာလတာဂုဏ် ။ဂနိတအက္ခရာနည်းပါး၍၊ သိထိလအက္ခ ရာများခြင်းကြောင့်၊ ရွတ်ဆိုရန်လွယ်ကူလျက်၊ ယဉ်ကျေးဘွယ် ရာသောကဗျာသည် သုခုမာလတာဂုဏ်မြောက်သည်မည်၏။

ဥပမာ။ ။ဘေဒစမ္ပသာဒရတိုးခန်းမျိုး၌၊ ။ပဒေါင်စောင့်တတ် ရက္ခနတ်သျှင်၊ ရည်မှတ်ပေးထ၊ နတ်ထိုမျှတွင်၊ ကြီးမတည်မြောက်၊ နတ်ဘယောက်တည့်၊ ဇံ့ပေါက်ဗောဓိဘိန္နိ၊ ပုတော ချိန်ဝယ်၊ ဝရဇိန် ချောင်ဖြေး၊ နက်ပြည့်လေးသို့၊ ပုဏ္ဏားမဝမ်း၊ ဘုန်းရိပ်ထွန်းလျက်၊ ငြိမ်းချမ်းသာစွ၊ ဆယ်လနေမှ၊ သားကြွေမွေးမိ၊ ဘွားသည်ရှိသော်၊ ဟဒ္ဒိပါလ ဖွည့်ကြမည်ဘန်း၊ ခေါ်တွင်မှန်း၏၊ ဟူရာ၌၊ သဒ္ဒါအ နက် နှင့်ချောင်လုံးကောင်းခြင်း၊ သိထိလအက္ခရာများ၍၊ ဂနိတအက္ခ ရာနည်းခြင်းတို့ကြောင့် ယဉ်ကျေးဘွယ်ရာဖြစ်သဖြင့် သုခုမာလတာ ဂုဏ်မြောက်၏။

သာဓုဒြုံ ကသကျွာ ဘချမ်းသောက်ခန်းသည်း။ ။အရုံသားမြတ်၊ ညီညွတ်လုံးပု၊ မျိုမျိုနှုံသား၊ ဥရုအလျဉ်းပုံတမျဉ်းဖြင့်၊ ခါးစည်းတင် ကျယ်၊ လျှယ်ဝမ်း၍၊ သက်တွင်အရေး၊ ကိုယ်မွေးညှံ့နုး၊ ညောင် ပုးရွက်ခန့်၊ နှိပ်တ်ပြန့်နှင့်၊ ဆန့်သော်သုံးတောင်၊ ဆံချောင်နက်ကျော၊

မောမောမြင့်မောက်၊ ကျောက်နံပူးရင်၊ အပြင်သုံးပါး၊ ထိုပြီးအသွား လည်းစွန်းနွားမထွက်၊ တိတ်ဝက်သားကျို့ဝှက်ရာဘွယ်၊ မရွတ်ရှုရှုမဟုလေဖြစ်၊ ပြေကျစ်လစ်သော်၊ ဒေဝနှုရ၊ မိုးယံးသူမလို၊ သိကြွယ်ကင်း၊ တင့်တယ်တင်သို့၊ ဂုဏ်မဂ်လာ၊ ကြီးမြတ်စွာထိမ့်၊ အပြာအပြောင်းမျက်စိကြောင်နှင့်၊ ပါးစောင်ကွင်းထောက်၊ တွင်းသို့ဘော်မူ၊ သရောက်တား၊ ယောက်ျားတို့နှင့်မဖတ်ကျင့်နှံ၊ နိုင့်မြင့်ထက်အောက်၊ ထွာလောက်ဒတောင်ဘိုးဖရိုဖရဲ၊ မွဲသည့်ကေသား၊ ဂျယ်စွာမျက်စိ၊ နှာသီးအလား၊ ကောက်ကောက်ကြွားရက်၊ သွားလည်းကြီးကြမ်း၊ နှုတ်ခမ်းသျှာအာ၊ မည်းပြာနက်ညို၊ ကိုယ်လည်းဝိုနှုတ်၊ မျက်မှောင်ကြုတ်နှင့်၊ ရုတ်သို့တမှု၊ ပျင်ပျယ်ကူလျက်၊ ရည်ဖွဲ့မြင်၊ အိမ်ထန်းပင်ကို၊ လူတွင်သက္ကဏာ၊ ကြည်အပ်စွာဟု၊ သဒ္ဒါရေနည်း၊ ဂါထာစည်းသည်၊ ဤလည်းအဂတိဆန်းတည်း၊ ဟုရာဇ္ဇလည်း၊ ထိုနည်းအတူ့သိမ်မွေ့ကျစ်လစ်၊ ပြေပြစ်ငယ်ပဲကျေးသောကြောင့်၊ သုခုမာလင်္ကာရ်ဟုမြောက်၏။

တနည်းသည်း၊ ဥပမာအားဖြင့်၊ "သေသည်" ဟူသောစကားကို၊ သေသည်ဟု၊ တိုက်ရိုက်မဆိုမူ၍၊ နတ်ပြည်စံ၏၊ ဘဝပြောင်းလဲ၏၊ ကျောင်းစေခြင်းမှုသာကြွင်း၏၊ နတ်ရွာကိုတန်ဆာဆင်၏၊ မျှော်သောကြွယ်ကဲ့သို့ဖြစ်၏၊ စသည်ဖြင့်၊ သွယ်ဝိုက်၍ဆိုလျှင်၊ အနက်အားဖြင့်၊ သုခုမာလင်္ကာရ်မြောက်၏။

ရှင်ဥတ္တမကျော် ရေးစပ်တော်မူခဲ့သော ရသေ့ဘဝမိခင် ကျောင်းတော်ကျောက်စေ့၊ မချစ်ရဲစွာသော—ဘုရား ရွှေအိမ်သည်ဟု၊ အမည်ရှိသောဗွီးတော်ကြီးသည်၊ ဘုန်းသက္ကဏာ၊ အင်္ဂါမနေ၊ ကြက်သရေနှင့်ပြည့်စုံစွာသော မြင်းသောတောင်းပိရာမှနေ၍ကြီး၏အလျှာ၊ ဘုရားရှင်ယောကျ္ာမတော်ဟူသော အမည်ရှိသေး၊ ဗွီးတော်တသယောက်ကိုမှ၊ ခမည်းတော်မယ်တော်အားမျက်ရှုထားခဲ့၍၊ လူ့ရည်းစိမ်ကို ငြီးငွေ့အောင်မစံ၊ မျှော်သည့်ကြွယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ခဲ့ရကား၊ ဟူ၍စပ်ဆိုခြင်းသည်၊ အနက်အားဖြင့်၊ သုခုမာလင်္ကာရ်မြောက်၏။

မှတ်ရန်။ ၁။ ပရိယာယ်အားဖြင့်သွယ်ဝိုက်၍ဆိုသောစကားများ သည်လည်း၊ အနက်အားဖြင့် သုခုမာလင်္ကာရဂုဏ်မြောက်၏။

မှတ်ရန်။ ၂။ ဂါထာနှင့်ဗြဉ္စဉ်ပိန္နဲဒေါသများမှ ကင်းလွတ်သော ကဗျာသည်သုခုမာလင်္ကာရဂုဏ်မြောက်၏။

(၃)။ ။သိလေသဂုဏ်။ ။ပြေပြစ် ဘက်လွယ်။ နှစ်သက် ဘွယ်သောပုဒ်ချင်းနီးကပ်၍။ ဓနိတအက္ခရာမျိုးနှင့်လည်းမကင်းစေ ဘဲပမာ ပမည်းဟပ်လျက်ငယ်ဆိုသော ကဗျာသည် သိလေသဂုဏ် မြောက်သည်မည်၏။

ဥပမာ၊ တေဒိယမျိုးရှင်။ ။တိပ်ခြေမိုင်း၀။ လမင်းကျ သို့ဖြူသွစ်ကြွား၊ ကမ္ဘာကာလျက်။ ဟူ၍ငယ်ဆိုရာ၌၊ ပြေပြစ်ဘက် လွယ်။ နှစ်သက်ဘွယ်သောပုဒ်ချင်းနီးကပ်၍၊ ဓနိတအက္ခရာမျိုးကို လည်းပါစေလျက်၊ ပမာ ပမည်းဟပ်၍ဆိုသောကြောင့် သိလေသ ဂုဏ်မြောက်၏။

(၄)။ ။ဥဒါရတာဂုဏ်။ ။(က) လွန်ကဲသော ဂုဏ်ထက် အလူးလွန်ကဲသောဂုဏ်ကိုပြသောကဗျာ၊ (ခ)၊ ချီးမွမ်းအပ်သော ဂုဏ်တို့ဖြင့်ဝန်းမြောက်ဘွယ်ရာကို ပြသောကဗျာတို့သည် ဥဒါရ တာဂုဏ်မြောက်၏။

(က) ဥပမာ၊ ။ရှင်သီလဝံသရေးတော်မူသောရတနာခမိုးခန် ချောင်းချောက်ခေ၌၊ ။ဇေယျသေနမင်း၏သားတော်သီဟဟနူ၊ သို့းတော်ယ သောခရား၊ဒေဝဒဟမင်း၏သား၊ဘော်အဥ္စန၊ သို့းတော် ကညာနှာ၊ ၌သို့သောသားတော် သို့းတော်တို့ကို၊ မျိုးချင်းယှက်ကြ သောအားဖြင့်၊ မြောက်သားတော်နှင့်၊ နှင်နှင် ရံဘက်ကြသော၊ သိဒ္ဓတ္ထကုမာရမင်း တိုင်အောင်၊သုံးဆက်မြောက်သော သာကီဝင် မင်းတို့တွင်၊သီဟဟနူမင်းကဲ့သို့ကား၊ဓမ္မနန်းသခင်ဘုရားရှင်မင်းတ ရား၊ သီဟဟနူမင်းကြီး သားတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်း ကဲ့သို့ ကား၊ သိရိသုခမ္မရာဇာဓိပတိ၊ မည်တော်ရှိသော ငါတို့ဓမ္မနန်းသခင်ဘုရား ရှင်၊ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသားတော်သိဒ္ဓတ္ထကုမာရကဲ့သို့ကား၊ငါတို့ ဓမ္မနန်းသခင်ဘုရားရှင်သားတော်မဟာသီဟသူရ၊ရာဟုလာသခင်တို့

သားကဲ့သို့ကား၊ မြေးတော်အနော်ရဋ္ဌစော၊ ဟူ၍ အံ့ဩဖွယ်ရာ လွန်ကဲစွာသော ဂုဏ်ကို ပြဆိုသောကြောင့် ဥဒါရတာဂုဏ်မြောက်၏။

ရှင်းပြင်၊ ဒနေရေးခေါ်ပုံဇချင်းနှဲ့လည်း၊ ၊ပြည်ကိုရ၍၊ ဒွါရဝတီမာန်၊ စံခွဲငြိုးသော်၊ ဆန်ခွဲငြိုးမှ ရှေးကရာဇ်ဝင်၊ အမင်းမင်းတို့၊ မှိန်နှဲ့ပြင်ထိပ်လ၊ လိုင်ကြီးကြလည်း၊ မရေတူးလေ၊ ရှောင်ချေသည်သာ၊ ရန်မှာမည်သူ၊ မင့်ပြုသား၊ တောင်ငူနန်းတည်၊ ထိုသည်ပြည်ကို၊ ဘုန်းစည်နတ်လူ၊ ချီတော်မူသော်၊ ကြီးထူပညာ၊ အဘဇာတစွမ်းရဲ၊ တက်ကဲလွန်တို့။ တန်ခိုးထွန်းပေါ်၊ အဖြော်အမြင်၊ ဆင်ခြင်ဝီရိယ၊ တေဇနေစက်၊ ဘုန်းလက်နက်နှင့် အကွ ယကျွ၊ မာနကြို့ခိုင်၊ စောင့်သည်အိုင်ကို၊ မိုးမိုင်ထင်မှန်၊ ခိုက်ရန်ပျောက်စဲ၊ မသက်ဘဲလျက်၊ သုံးစွဲဖြန့်ပြန့်၊ ဇောဓိညွှန့်လျှင်၊ ကိုယ်လွန့်ငေးကာ၊ ကြိုက်တိုင်းရေသို့၊ ရေမျှမနောက်၊ ကြာမရှေ့အောက်တည့်၊ ချွ်တောက်ကြက်သရေ၊ ထိန်ငေဖြောင်ဖြောင်၊ လက်ရုံးရောင်ဖြင့်၊ အခေါင်တြွေနှ်း၊ ရဲထိပ်ပန်းလျှင်၊ ထီးနန်းဆင်မြင်း၊ ကြွင်းမဲ့သိမ်းကျုံး၊ မြို့လုံးဘဝင်၊ အောင်တော်မူသည်၊ ၊ လွယ်ကူတည့်မနွေး၊ ကြိုးတော်ရေး၊ ၊ဟူ၍ဝင်ဆိုရာ၌၊ ရှေးဦးစွာ တောင်ငူမြို့၏ဂုဏ်ကို ပြဆိုပြီးမှ၊ နောက် ထူးကဲသော အားဖြင့်၊ အောင်တော်မူသော မင်းတရား၏ဂုဏ်ကိုပြဆိုသောကြောင့်၊ ဥဒါရတာဂုဏ်မြောက်၏။

(ခ)၊ ဥပမာ၊ ၊ညွှတ်ညွှတ်သွယ်သွယ်၊ ကြင်ဖွယ်တီသာ၊ မျုးနွာဖျင်ပည်း၊ ချည်ရရည်းတည့်၊ ညွှင်းလည်းညွှင်းလျောက်၊ ကောက်ကု ပေါင်းညီ၊ ထိလည်းသီကြွ၊ ကလည်းကရောက်၊ ရွှင်ပြမြူးချယ်၊ ရေကန်ဝယ်၌၊ လှယ်လှယ်ပန်းမာလ်၊ လုကြပန်၏၊ ၊ဟူ၍ ပေ်ဆိုရာ၌၊ ချီးမွမ်းအပ်သောဂုဏ်တို့ဖြင့်၊ ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာတို့ကိုပြဆိုသောကြောင့်ဥဒါရတာဂုဏ်မြောက်၏။

(ဂ) ကန္တိဂုဏ် ၊ကြီးကျယ်သောစကားပင် ဖြစ်သော်လည်း၊ အပြောကြီးသည်ဟု ဆိုဖွယ်ရာမရှိ၊ နှစ်သက်ဖွယ်ရာဖြစ်အောင်ပင်ဆိုသော စကားသည် ကန္တိဂုဏ်မြောက်သည်မည်၏။

ဥပမာ၊ ။စေ့ခုစမ္မသာခရကိုးခန်းပျို့၌၊ ။ကျေးဇူးတော်သည်း၊ မှုံးသွေဘုတ္ထန် ။ မြင့်မိုရ်ထွန်းသို့၊ ဟူရာ၌၊ ကြီးကျယ်သောစကားပင်ဖြစ်သော်သည်။ အပြောကြီးသည်ဟုဆိုဘွယ်ရာမရှိ၊ နှစ်သက်ဘွယ်သာဖြစ်သောကြောင့် ကန္တိဂုဏ်မြောက်၏၊

ထက်သို့ဘဝဂ်၊ကောင်းကင်ထက်ဖြင့်၊ ချင့်တွက်မနိုင်၊ ဥာဏ်မသျှိုင်ကို၊ ။ဟူရာ၌လည်း၊ ထိုနည်းတူဖြစ်သောကြောင့်ကန္တိဂုဏ်မြောက်၏၊

မှတ်ရန်၊ ။အတိဝုတ္တားဓါသမှ ကင်းလွတ်သောကဗျာသည် ကန္တိဂုဏ် မြောက်၏၊

(၉)၊ ။အတ္ထဗျတ္တိဂုဏ်၊ ။တခြားသဒ္ဒါ၊တခြားအနက်ကို မဆောင်ရဘဲ၊ ထင်ရှားသောအနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိအောင်စပ်ဆိုသောကဗျာသည်၊အတ္ထဗျတ္တိဂုဏ်မြောက်သည်မည်၏၊

ဥပမာ၊ ။မဃဒေဝလေးချိုး၌၊ ။မဂ်လသချက်ဖွေ၊လေးချောင်ဝေ့ကို၊ရစ်ခွေလကျွှ၊ဘုံ့ကာမြောက်တောင်၊တထောင်နိမ့်မြင့်၊ ဆယ်နှစ်ဆင့်ဝယ်၊အသင့်စည်းစိ၊ စက်ဝန်းချိုလျက်၊ ဟူရာ၌၊ သိလွယ်သောသဒ္ဒါ၊ ထိုလွယ်သောအနက်ရှိသောကြောင့်၊ အတ္ထဗျတ္တိဂုဏ်မြောက်၏၊

အနုသာသနပျို့တွင်၊ ။မနေ့ဘ်ဟာရ၊လူ့ဘုံကျွသို့၊ မြင်ကတိမ်းညွှတ်၊သည်းအုဖြတ်မျှ၊ဆွတ်ဆွတ်ကြင်ဘွယ်၊ ခင်းနိုကာယ်ဖြင့်၊ တင့်တယ်ရစ်သွင်၊အထွတ်တင်သည်၊ ဖြစ်ကျင်ကာစေး ထွေပြားစွန်းငြိ၊ပညာရှိတို့၊ဘေးထိပြစ်တင်၊ရောက်မည်ထင်မူ ခင်မှုင်လေသံ့မပျို့စသော၊ဆိုဘ်ကွသ်ရာ၌၊ရှောင်ခွာမအား၊တွေ့မြင်ပြားလည်း၊ လူသား စားတတ်၊ ဘီလူးဝှတ်၍၊ မညွှတ်ငေး၊ ပိတ်လေသောကို၊ ။နိုင်မြခနှ၊ဖျည်နိုင်စေ၊ ။ဟူရာ၌၊ "မနေ့ဘ်ဟာရီမည်သောနတ်သမီးသည်၊ လူ့ဘုံသို့ကျရောက်လာသီသကဲ့သို့၊ အကြင်မိန်းမတယောက်ကိုမြင်သျှင်၊ ချစ်ခင်ရုံမက၊ နှစ်သက်လောက်အောင်၊ လွန်ကဲစွာလှစေကာမူ၊ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့အပြစ်တင်မည်ထင်ခဲ့ပါကားအကြင်ထိုသောမိန်းမကို၊ဆိုတ်ကွယ်ရာ၌ပင် တွေ့မြင်

ရသော်လည်း၊ လူသားစားဘီလူးမကဲ့သို့ ထင်မှတ်ရမည်” ဟူသောအဓိပ္ပါယ်မျိုးရှိသဖြင့်၊သက်သေတပိုဒ်လုံးသည်၊ ဝုဒ်တပါးကို မဆောင်ရ၊ ထိုမြင်လွယ်သောသဒ္ဒါ၊ ထိုမြင်လွယ်သောအနက်တို့ရှိသောကြောင့်၊အဏ္ဏဗျတ္တိဂုဏ်မြောက်၏၊

မှတ်ရန်၊ ၊နေပျူဒေါ်သမှကင်းလွတ်သောကဗျာသည်၊အဏ္ဏဗျတ္တိဂုဏ်မြောက်၏၊

(၁၀)၊ ၊သမာဓိဂုဏ်၊ ၊

(က)၊ ၊အသက်ရှိသောသတ္တဝါ၏ဂုဏ်ကို အသက်မရှိသောအရာဝတ္ထု၌တင်စား၍စပ်ဆိုသောကဗျာသည်၊ သမာဓိဂုဏ်မြောက်သည်မည်၏၊

ဥပမာ၊ ၊တော်ကားရဲတော်၊ထွေထွေချ်ဟန်၊ သဏ္ဌာန်ညီလည်း၊ လက်ပြန့်မြောက်တော်၊ဇင်ရော်သုဘ်ဝဲ၊မစဲဘိကာ၊ ခွင်မေးချ၍၊ ပျံကြွဘနန်း၊တိမ်ပွင့်နန်းမိုးယံသီ၊မညှိုးချိ၏၊ ဟူ၍ “မင်းရဲနန္ဒမြောင်း” တွင်စပ်ဆိုရာ၌၊အသက်ရှိသော ဇင်ရော်ငှက်၏ဂုဏ်ကို အသက်မရှိသော၊ တော်ကားတော်၌တင်စား၍ ဆိုသောကြောင့်၊ သမာဓိဂုဏ်မြောက်၏၊

(ခ)၊ ၊ရှင်သင်းပုံသဏ္ဌာန်နှင့်ယှဉ်သောဂုဏ်ကို၊ ရှင်သင်းပုံသဏ္ဌာန်မရှိသောအရာဝတ္ထု၌ တင်စား၍ စပ်ဆိုသောကဗျာသည်၊ သမာဓိဂုဏ်မြောက်သည်မည်၏၊

ဥပမာ၊ ၊ယိုတည့်နေဝင်လာ၊ဗျာဒိတ်ခါ၌၊သဉ္ဈာမြေမိုင်၊ ပင်ရိပ်ငြိုင်ဝယ်၊မဏ္ဍိုင်ပွင့်ချိုက်၊ဆုတောင်းပိုက်၍၊ အကိုက်သွန်းသွန်း၊ ဉာဏ်ဉာဏ်နှင့်လန်းလျှင်၊တွန်းလသောခါ၊ ကရုဏာနေ၊ သွန်းလေလေသည်၊ ဟူ၍စပ်ဆိုရာ၌၊ ရှင်သင်းပုံသဏ္ဌာန်နှင့်ယှဉ်သော မြေ၊ သစ်ပင်၊ရေတို့၏ဂုဏ်ကို၊ရှင်သင်းပုံသဏ္ဌာန်မရှိသော၊ သဉ္ဈာ၊ပညာ၊ ကရုဏာတို့၌တင်စား၍ဆိုသောကြောင့်၊သမာဓိဂုဏ်မြောက်၏၊

(ဂ)၊ ၊အခုသာနှင့်ယှဉ်သောဝတ္ထု၏ဂုဏ်ကို၊ အခုသာ မရှိသောဝတ္ထု၌တင်စား၍ စပ်ဆိုသောကဗျာသည်၊ သမာဓိဂုဏ်မြောက်သည်မည်၏၊

ဥပမာ။ ။မွေ့ကျွန်း၌ ဝေါ်ပုလ္လာဟု အင်္ဂါကိုးမည်၊ ရင်နို့ရည်ကို၊ ချမ်းကြည်သောကော်များ တက်စီးပွား၍၊ ဟူရာ၌၊ နို့ရည်၏ အရေသာကို ပုလ္လာ၌ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့် သမာဓိဂုဏ်မြောက်၏။

(စ)။ ။အရည်နှင့်ယှဉ်သောအရာဝတ္ထု၏ဂုဏ်ကို၊ အရည်မဟုတ်သောအရာဝတ္ထု၌ တင်စား၍ဆိုသောအရာများသည်၊ သမာဓိဂုဏ်မြောက်၏။

ဥပမာ။ ။သဒ္ဒေဝင်ရေး၊ ဗျာဒိတ်ရေဖြင့်၊ ပျောက်ချေမဲ့ကာ၊ ဆယ်ရှစ်ရပ်သား၊ ဟူ၍စပ်ဆိုရာ၌၊ ရေကို ဗျာဒိတ်တော်၌ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့်၊ သမာဓိဂုဏ်မြောက်၏။

(င)။ ။အစိုင်အခဲရှိသောအရာဝတ္ထု၏ဂုဏ်ကို၊ အစိုင်အခဲ မရှိသောအရာဝတ္ထု၌ တင်စား၍ဆိုသောအရာများသည်၊ သမာဓိဂုဏ်မြောက်သည်မည်၏။

ဥပမာ။ ။စတု ဓမ္မ သာရကိုးခန်းပျို့၌၊ ။ဟိမဝါရေချမ်းမွေ၊ ဖြူစွင်ရွှန်းနှင်း၊ နှံ့မွှေကြောင့်၊ ကော်ရုံသန္တာ၊ သဒ္ဓါမျက်မြ၊ သိလရုလ်၊ ရွှန်းကြဲဒါန၊ စာဂမဏိ၊ ဗုဒ္ဓိဝရမိန်၊ တောက်ထိန်ရွှန်းစ်ပါး၊ ဥဿာများကို၊ သူ့အားဝေငှ၊ ဥာဏာသူလွှမ်း၊ ဥာဏ်လှူပေးသား၊ ကံကျွေးဝတ္ထု၊ ဤကျမ်းပြုသည်၊ ဂရုဖြောဝည် မဟာတေရ်ကို၊ မြန်ပြည်မဆပ်၊ ကျော်ဖွ့သဘင်း၊ ထိန်းပိုနိုချင်းသည်၊ ။မည်ရှင်းအာဿယ်သ ဥာနည်း၊ ဟူ၍စပ်ဆိုရာ၌၊ အစိုင်အခဲရှိသော၊ ရွှေငွေ၊ ပုလဲ ကျောက်မျက်ရတနာတို့ကို၊ အစိုင်အခဲမရှိသော၊ ဟိရိဩတ္တပ္ပ၊ သဒ္ဓါသိလ စသည်တို့၌ တင်စား၍ဆိုသောကြောင့်၊ သမာဓိဂုဏ်မြောက်၏။

ရုပ်ပြောက်သောဥပမာများ။

မည်ကဲ့သို့ရေးစပ်သောကဗျာတို့သည်၊ မည်သို့ရုပ်ပြောက်သော ကြောင်းကို၊ အောက်ပါဥပမာများ၌ မိမိဘက်ရှိ ချိတ်ပြီးစားဥဘက်ကို စသုံး ပြုကြသော၊ ။

(၁)။ ။စေဒုစမ္ပူသာရကိုးခန်းပျို့၌၊ ဝိနယကာ၊မှန်နှသည်း၊ သသမ္ဘာအပေါင်း၊ ခွင့်ထမ်းတောင်းသော်၊ အကြောင်းဘုန်အောင်၊ ဆောင်လိုရကာ၊အင်ရှစ်ပါးဖြင့်၊တရားသံတော်၊ဤသို့ခေါ်၍၊ အသ ပေါ်ကမ္ဘာ၊ဖျက်ပြုန်းခါ၌၊ ရူပါဝစရ၊သောဠသတွင်၊ သုဘကိဏ် အောက်၊ဘုံတဆောက်ကို၊ပြည့်လျှံစေကာမြီး၊ ရွာသည့်မိုးတန်း ထက်၊ထမ်းပိုးလှုင်ကန်၊ အပြန်ပြန်ဘည့်၊သည်းထန်လှရွာ၊ ကိဘေထ သဘော၊မဟာမေဃ၊ဖြိုးဖြိုးကျလျက်၊ သောကစိမ့်၌၊ ယိုသွားဘား မှ၊ဘန္ဓထောလို၄ါ၊ ဘာဝနာဥာဉ်၊ သံဒြားပျဉ့်ပြိတ်၊ မြဲ အှဉ်ပတ်ဘုံး၊ လွှမ်းဝိဘဝ်ရ ံသား၊ နှလုံးသင်္ခါး၊ ကျောင်းသာဇံး၌၊ စွတ်ချမ်းပို တောင်း၊မဘည်ိုးမြောင်းသည်၊မြဲတ်ပေါင်းသဘော၊ အရိယာတို့၊ ။

(၂)။ ။ရှင်းပျို့၌မင်း၊ ။ဘေဒကာရီ၊ ကျော်လွှမ်းညီလျှင်း၊ ဘုန်းဆီတာမှ၊ ခင်ထိပ်သူတို့၊ ဦးမြ ဦးနက်၊ သောက်တိုင်းထွက် သည်၊ ။ဝှန်းထက်ပြည့်ပြည့်လျှံးလျှမ်းတည်း၊ ။

(၃)။ ။ရှင်းပျို့၌မင်း၊ ။ခုဒေသ တင့်အပ်၊ လူမကာပ်သား၊ ဘောရုပ်တို့၊အိမ်တောင်ကြီးနှင့်၊သစ်သီးထမင်း၊ သစ်သီးဟင်းဖြင့်၊ ဝင်းလျှင်းလုပ်ကျွေး၊ဖြည့်ထိမ်းမွေးလျက်၊ညစ်ကြေးလောဘ၊ဒေါသ မောဟ၊ဆေးတတ်စွာသား၊ ပညာချိုးရေးသွန်းပြီးစေမှ၊ ပြေပြေ ဖြစ်ဖြစ် ဆံကျစ်ဦးဘျှောင်၊လှအောင်ပတ်ထုံး၊ ပန်းကုံးသဇ္ဈါ၊ ဆင် ပြီးခါမှ၊ကြေငြာလျှိုင်ခြင်း၊သဘင်းစန္ဒနံ မြေချမ်းကြည်၊ နှင်းရည်မွှေး ဖျော်၊အကျော်ထိမ်းသပ်၊ တင့်အပ်ဝတ်စား၊ထရားပုဆိုး၊ အဘိုးခဲ အင်၊ ငါပြုပြင်အုံ၊ငါ့သင်ဖြစ်က၊ ကြောင့်ကြတာမီ၊ မရှိလေပြီ၊ မတီ ရွှံ့ပိုး၊မညှိုးရုံခါ၊သာခုကာဟု၊ငါ့မှာခေါ်ပင့်၊ငါ့ကိုသင့်၍၊ငါနှင့်ဘိုက် တန်၊ထိုမိပ္ပန်သည်၊ရှာန်အဘိညာ၊မဟာကုသိုလ်၊ မဂ်မိုလ်ရှစ်ပါး၊

ကျေးဖုးသားကို၊ တွားသတ်သော ခါ၊ မကွာစေရက်၊ အသက်သ ဘွယ်၊ သွားတိုင်းလွယ်လိမ့်။ ။ကျွန့်ခွယ်သူတော်ပြိုပြိုတည်း။

(၄)။ ။ရေႇမျိုးခြံပင်။ ။သိရိဂုသင်း။ မြတ်တံတင်းဝယ်၊ ဟောင်းမြင်းရှည်လျားခြောက်အောင်ထားလည်း၊ ငံကားရှုပွင့်၊ နုံ့မသွင့်သို့၊ ကြီးရင့်သက်ရွယ်၊ ချစ်မပြယ်တည့်၊ ဘုန်းကြွယ်ချစ်သူ၊ ရှိဘိမူကား၊ ချစ်တူချစ်ရည်၊ ချစ်စိတ်ပြည်လျက်၊ လူဖြစ်ပျက်ခဲ့၊ ထဲနက်စိတ်ဖြာ၊ ပညာကျယ်လှိုင်း၊ ကျွပ်တိုင်းဆုံးမ၊ သံဝေဂကြောင့်၊ မိဖုသည့်ချွား၊ မောင်လေးပါးကို၊ လွမ်းအားဆိုတွေ၊ စိုးရိပ်ပြေအုံ၊ ဝေပေနေဝင်၊ ငါကိုသင်သည်၊ လင်လည်းစွန့်ထား၊ ယခုသွားခဲ့၊ သားများထံမှာ၊ ကရုဏာဖြင့်၊ မြင်းစွာရှာဖုန်၊ လွမ်းမိုစင်းထန့်လျက်၊ သည်ကန့်ပေါက်ပြ၊ ထိုဖူပျော်၊ ယူတယည့်သည်း၊ စိတ်ထဆည်း ကိုမဲ့ချည်းတားမြို့၊ တားဘော်ချို့သည်၊ ။ဘယ်သို့တားခြင်း တားရဲ့နည်း။ ။

(၅)။ ။ရေႇပျို့ခြံပင်း ။ခရီးညွှန့်ဝှမ်း၊ ဓေးနွယ့်လမ်းဝယ်၊ မရွှမ်းမဖြစ်၊ ကျွဲနစ်ကြော်ဖန်၊ လူမသန်ကို၊ ဆရွှန်အားပြိုင်၊ လူကြီးနိုင် လျှင်၊ ဆန့်တိုင်လက်ငင်၊ ကြည်းထက်တင်သို့၊ စိတ်တွင်ကပ်ခွဲ၊ ပြေးခဲ ခက်ရော့၊ ကာမပေါ်မှ၊ ထွက်ကျော်နိုင်ကြောင်း၊ ကောင်းသည် တရား၊ ကောင်းမွန်စွာ၊ နှလုံးပါထားဖြင့်၊ ဉာဏဗလ၊ မယ်တော်သည်၊ ဓေဝိ ထွတ်ပံ၊ အသင့်ကြီမှ၊ နိုကွဲမရပ်၊ ပြေလပ်ကျုန်းခင်၊ ဘေးမဲ့ခွင်သို့၊ ကယ်တင်ကြွကြွ၊ ငါကိုမသည်၊ ။အားရှေ့စ်အင် ပြုကော်ရဲ့ တည်း။ ။

(၆)။ ။သံဝေရမျိုးခြံ၊ ။ဓာတိဉာဏ်ပိုင်၊ တပင်တိုင်ဖြင့်၊ မ ပိုင်မညွတ်၊ ခေါင်တမွတ်သို့၊ ယတ်လတ်ဘုန်းရှင်၊ မတ်မတ်တင့် လျက်၊ သာပွင့်လင်းလင်း၊ မြိုင်ဆွဲယ်ကင်းသား၊ လူမင်းစည်းစိမ်၊ မိ မာန်ဆိမ်ခဲ့၊ ချမ်းငြိမ်စံပယ်၊ ဘုန်းဦးကြွယ်မှ၊ သုံးဆယ်ပါရမီ၊ ဖြည့်ညီ များတွေ၊ သုံးလူ့ခေတ်၊ ကုဋေ တွက်ကျိန်း၊ တသိန်းစကြာဝဠာ၊ အာ ဏာဖြန့်ချိ၊ ဇာမဲ့မှေ့ရာ၏ ဖြစ်စိမ့်သော ငှါ၊ မဟာသိရီဇေယမိပလ္လင်

ရွှေနန်းတင်ကာ၊မြေပြင်မခံ၊ ကောင်းကင်နှံ့ ပျံ့ ကြွားဖွံ့ ထွန်းပေါ်၊ ကျေးဖူးကျော်သသာ၊တိလောက်ကနုတ်၊ဆရာထွဋ်ကား။ ၊

(၇)။ ။ပါရမီတော်ခန်းပျို့ ၌၊ ။ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၊ခန်းဝါဒိုင်ကာ၊ ချက်ရှိုင်ပြည့်ဖုံး၊နဝရတ်တည်၊ ဆန်ရှန်အောက်သက်၊ ကျောင်ဖွန် တက်၍၊ဘဝဂ်ရပ်သူ၊သယာနှုံ့ပျော်၊ ခြောက်ရေတုံ့ထွတ်၊ အနုတ် နုတ်တို့၊ရှိညွှတ်ဘကျိုးနွဲ့၊ဆုံးမခံလျက်၊အပြဗ္ဗာမာ၊ ဆဲ့ခြောက်ရှင့်မှ၊ ရပ်ရာခပင်း၊တို့ဝပ်ပြင်းသည်၊သောင်္ဂန်းမြတ်စွာ၊ တို့ဆရာကား၊ ပညာစကျွ၊ အနုမာန၊ မျက်ယမ်းဆလျက်၊ နှံ့ဟုသေးစွာ၊သုမေ ဓာသည်၊ပြည်သာနန်ဖွားနှ်၊ ရှိသင့်တန်ဟု၊ကောင်းတိတိ၊ညာဏ်မျက်စိ ဖြင့်၊ပါဠိသရုပ်၊ပါဠ်သားရုပ်ကို၊ တွေ့ထုတ်ကျမ်းလာဖြင်ရေးပါသို့၊ လုံ့ခါ့သော်ကာ၊စသည်မှုကြီးသင်းသီးအလို၊ရှာမှီးဆိုလျက်၊ ကိုယ် နှင့်ပဟုယ်၊တောင်းပန်ဝယ်သော်၊ ကုန်စယ်ရင်းချာ၊ ကျိုးနပ်ရာဟု၊ စာနာလာသော်၊တရေးမျှော်၍၊သုံးဘော်လုံ့ထံ၊တည်ပွဲခံနှုံး၊ကြံသား ခပင်း၊ဆုတောင်းခြင်းကဲ့၊မကြွင်းမကျန်၊ ဟောပြီးထွန်းမှ၊အနန္တမေ၊ စကားစတွင်၊ဆက်ကာပင်တည့်၊အကြွင်သူသည်၊ထီးမြှုက်မှု၊အရ ကျတ်ကုတ်၊ ပုဆစ်တုပ်လျက်၊သရုပ်အလျောက်၊ ငါးပါးမြောက် သား၊မင်းမြောက်တန်သော၊ ရုံကာဝေမြီ၊ ပေးလွန်ကဲသည်၊ ဝင်ခဲ့ရ ရောင်ထင်၊လေးကျွန်းရှင်သို့၊ဒိပတ်ရာ၊သုမေဓာ၏၊ဆရာဟုမေးသုံး လုံ့ခွေလျှင်၊ ကြွားပေခဲ့ထ၊ မိဘမည်ရည်၊နေသောပြည်နှင့်၊ ပွင့် သည်သစ်ပင်၊လူရှင်ငရိသော်၊ အမြတ်နှစ်ပါး၊တပည့်သားလည်း၊ ယောကျ်ားမိန်းမ၊ လုပ်ကျွေးစသား၊ ထို့မှတသွန်၊ ဗျာဒိတ်ဟန်ကို၊ ဟောညွှန်သောအလျောက် နှစ်ကြိမ်မြောက်လျှင်၊ နှစ်ယောက်မတန်၊ နှစ်နှိဗ္ဗာန်သား၊မြတ်မွန်ဘုရား၊သုံးလူ့ဖျားကား၊သိကြွားရုံမြောက်၊ သက်ဆိုးက်ထင်မြင်၊ပညာရှင်အား၊ ကောင်းကင်ထိပ်ဖျား၊နေ လျက်ကြွားသည်၊ ။ဤတရားကားရှေးဖျားဗျာဒိတ်ရတည်း။

(၈)။ ။နေမိရကန်ခွဲ၊ ။မင်္ဂလာ အောင်ဂံန်း၊ အောင်စည် တိန်း၍၊ခပ်သိမ်းလောကဓါတ်၊လူနှင့်နတ်တွင်၊ခံကတ်ရင်မြဲ၊နှံ့မဝန် ပြိုပြင်၊အတောင်တင်ကို၊ သင်သင်သရေ၊ ကမ္ဘာသဘင်၊ပါရမီသန်

ရှင်၊ဘိသဝင်အိပ်ခဲ့သော။သက်နက်အေး ဖြင့်။ထူးထွေးစဉ်းနုတ်ရှင်း
ရှင်းနုတ်ချက် ပျောက်မြုပ်ကြေမွ။ ငြိမ်းစေရသည်၊ အနန္တဉာဏ်
သဗ္ဗညုဘုရား။

(၉)။ ။ရင်ငြိမ်ရာနိဗ္ဗာန်၊ ။တည့်တည်းလင်းမည်ရွက်မည်။
ဆက်ကပ်မည်တိ ကြည်ညိုရင်း နှလုံးသွင်းဟုပုံသင်းကြုထုံး၊ ငြိမ်
မုံ့နှင်း၊နေရှက်နှင်းငွေ့ချင်းအသိမ်းတော်လဲ။ရေစင်သေးဘ်ခန့်သည့်။ ကြိုင်သ
ဖြင့်ပွင့်တော့ခုံ၊ဖွဲ့နုသဲချိုလေ့ခံ။

(၁၀)။ ။ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်၊ မဟာဗောဓိ လောင် နေ့မိတ်။
ဥဒိလောနန်း။ဘုံကြဉ်နှံ မှာ။စိမ်မြန်းပြီးခါ၊အရာရှိကို။ပွမဒါ၊ မြဲလုံ
ထဖြင့်၊ပြည်မစီးပွား၊လွန်မြောက် မြားအောင်၊ တရားရှုသည်၊ ရိုက်
ကြူးလည်ရှိ ငါသည်နေ့ညာ၊ဒါနသီလ၊နိစ္စထူးလည်၊ စောင့်သုံးသည်
များမှာ၊ကောင်းသည်တရား၊မြတ်နှစ်ပါးတွင်၊ ရှေးရှာအခ၊ ဒါနချင်
တည်၊ဖြင်ပည်းပွားစီး အကျိုးပြီး၍၊ ကြီးလေသလော၊ ဖြန့်ပြော
နိဗ္ဗာန်ဝင်၊ပွားရုံလင့်အောင်၊သီလချင်တည်း၊ ဖွန်းသည်အကျိုး၊ ပြည့်
ပြုံးသည်သော၊ ဖြန့်ရသေသော သဘောနှစ်ခု သိသသကို၊ ရာမှူး
မှန်ကူ၊ ကြီးတော်မူ၏ ဘဲ၊အရှေ့သီလ၊ ခမ္မနှစ်အောင်၊ ထင်းနှင်ပြင်ကိုု၊
သုတ်သင်ရို မိုင်၊မကြည်နိုင်သည်နှင့်၊ရှေ့ဆိုင်ကိုးရုက်၊ ပြိုးပြိုးပြက်
သည်၊ကန့်ကင်းရှုရုံ၊ ၊မဟာသိရီ သမ္ဗုဒ္ဓ မှာ၊စိုင်ကိုးရွာ၊ ကန်ဒါ
နှင့်သက်ဝင်ညှိမကွာနိုင်ထို၊ ရွှင်မြသာကြီး၊ ၊နှစ်ခံနှင့်နှစ်ပုံ၊သည်တ
ရားနှင့်ဂုဏ်၊အလုံ့ရုံမှူးကို၊ဗောဓိမန်ဘုန်ဝေသည်နှင့်၊ သာခွေးခွ
နှမ်းလေး၊ ၊

(၁၁)။ ။ပလိပ်ငွေးချေင်းခို၊ ။နော်ပိသယ၊အနန္တတွင်၊
ရေဆင်းငွေ၊တောင်နီးနေတို့၊စီးရေလေမှတ်၊ သိဝင့်သုံးမြော၊ ပျက်ခါ
ညီမျှ၊ဖြစ်ကြတူငြိမ်၊ရုံဆိုင်သီးသီး၊ လွန်ငြိုးပွားသဲ၊ ယွန်မြဲနေသင်
လသ၊တိုက်ချားရွာကို၊ထွတ်ချာဆုံးမဲ့၊ ဉာဏ်ဖြင့်နဲ့လည်း၊ မြဲ.မြဲ.
လေးအောင်၊ကပ်သာဖျင်ခဲ့၊ကုန်ဝင်နေမိ၊ပျက်ပြီးပွားနည်၊ တိုက်ထုး
လည်တွင်၊ရှေးတည်နှောင်းပျက် အောင်မြေချက်ဝယ်၊မြေရှက်ငြိမ်၊
ရှစ်ရုံငါးပွင့်၊ဆင့်ရရှင့်ကြောင်း၊ဘုံမြင့်ရှိစင်းသူ၊ နိမိတ်ယူ၍၊ငါးဆူ

ပွင့်ရော၊ မည်သ:ဘဒ္ဒ၊သရိုက်ကြရှင့်၊မတွေ့ထိုခါ မိုးယံရပ်ချာ၄၊ဖြူဟွာ သဘက်ကျွန်း၊ ကိုယ်ထင်တွန်းက၊ ရေဝန်းပေါ်ထက်၊ ချိုမြက်ရသာ၊ စား၄ါချင်စိတ်၊ချောင်ဘိတ်မကွန့်၊ လူ့ပေါင်းလန့်သော်၊ မှောင်ဟန့် လှစ်တွန်း၊နေဝန်းထွက်ပေါ်၊လောကဓာတ်လုံး၊ပေါင်းရုံးဘူပင်၊ နှံ့မြူ မြင်ချို၊မျှဲ့ရှင်မြေဆီ၊စိတ်ညီပယူစား၊ ကျင့်ဘောက်ပြားက၊ကွယ်ပြား မြေဩဇာ၊ထို့နောင်လာသည်၊ ၊ပဒ္ဒါတည့်နွယ်မွှေး၊ဆန်သလေး၊

ဤမျှလောက်သောဥပမာတို့၌ မိမိတို့၏ စဉ်းစားဥာဏ်ကို ယှဉ် စေခြင်းအားဖြင့်၊ အလင်္ကာ ကဗျာရပ်များတွင်၊ ရသာအင်္ဂါသဘော တို့ကိုသိလောက်ကြပေပြီ၊

နှိုးဆော်သတိပေးချက်၊ ၊အကြင်ကဗျာ လင်္ကာသီကုံးမှုကို လိုလားသူတို့သည်၊ လင်္ကာ, သီချင်းစသောကဗျာရင်များတို့၏၊အ နည်းနည်းအဖုံဖုံ၊ စပ်ပုံစပ်နည်းများကို၊ ကြည့်ရှုသိမြင်၊အကျွမ်း မဝင်မိုကပင်၊ ဤဒုတိယကဏ္ဍ၌၊ ပြဆိုခဲ့သမျှသောအချက်များကို၊ ဖြက်ဖြက်ထင်ထင်၊ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာ၊ ထပ်မြောက်ခြင်းငှာ၊ နောင်ကိုမိမိကိုယ်တိုင် စပ်ဆိုသီကုံးခြင်း၌၊ ကောင်းစွာအထောက် အပံ့ရနိုင်မည်ဖြစ်သဖြင့်၊စေ့စပ်သေချာစွာတစေတာစ တိုးတက်လေ့ လာကြရာ၏၊

ကဗျာလင်္ကာသီကုံးရေးသားရာ၌၊အထောက်အခံများကို
ပြဆိုသောဒုတိယကဏ္ဍ၊ဤတွင်ပြီး၏၊

ဦးရေ၊ အကြောင်းအရာ၊ စာမျက်နှာနံပါတ်၊

တာဝီယာကဋ္ဌာ၊ ငင်နည်းများကို
ဥပမာအမျိုးမျိုးဆောင်၍ပြဆိုခေါ်း၊

၄၈ (က) လင်္ကာအကြောင်း။ ၉၃။
၄၉ မြန်မာဘာသာလင်္ကာစပ်ဆိုခြင်း၏ အရင်းအမြစ်၊ ဖြစ်ပေါ်လာပုံအချက်နှစ်ရပ်ကိုပြဆိုခြင်း။ ၉၃။
၅၀ လင်္ကာစပ်နည်းအကြောင်း။ ၉၅။
၅၁ ကေဗိဝါဒအသိုလင်္ကာစပ်နည်းဖေါ်း။ ၉၉။
၅၂ ကေဗိဝါဒအသိုလင်္ကာစပ်နည်းဖေါ်းကိုရှေး ပညာရှိဘုန်းယသ်တော်ရှုကြခြင်းအကြောင်း။ ၁၀၁။
၅၃ ရှေးပညာရှိတို့ရေးစပ်ခဲ့သောလင်္ကာဥပမာများ။
(၁)။ စစ်ကိုင်းမြို့ဘောင်ပင်သာရွာ၊ဆရာကြီးဦး ဘုညရေးသောဇေကာပိုဒ်လင်္ကာ။ ၁၀၂။
(၂)။ တောင်ရှုခရိုင်ဝန်မင်းကြီး၊ မဟာမင်း ထင်ရာဇာစိကျော်ရေးသားသောသုဝိစိတ္တဂဏ္ဌိပါဌ ကျမ်းလင်္ကာ။ ၁၀၄။
(၃)။ စိန္တကျော်သူဘွဲ့ခံပေယ်မည်ဦးဘြဲရေးနဝ ရတ်ကိုးသွယ်လင်္ကာ။ ၁၀၅။
(၄)။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၇၉ ခုနှစ်လောက်တွင်၊ ဒိုင်ပြည့်၌ နန်းတက်တော်မူသော နရပတိလှမင်း လက်ထက်ပြီတော်သိမ်တွင်း။နရသူရိဂျာသိုဆိုတက် တိုက်ခိုက်မည်အကြောင်းရှိ၍။အသက် ၁၀၀ရှိ၊အမတ် ဗိမလကို တိုင်ပင်တော်မူရာ ချီတက်ရန် မသင့် ကြောင်းလျှောက်ထားရာ၌၊ ကိုးကားရတ်ဆောင် သောနိဒါန်းလင်္ကာပေါင်း။ ၁၀၆။
၅၄ (ခ) သံပေါက်အကြောင်း။ ၁၀၇။
၅၅ သံပေါက်စပ်နည်းများ။ ၁၀၇။

ပိုဒ်ရေ။	အကြောင်းအရာ။	စာမျက်နှာနံပါတ်။
၅၆	သံပေါက်ဥပမာများ။	၁၁၁။
	(က) ရှင်မဟာသီလဝံသဆို၊ ဗုဒ္ဓနန်းတည် မော်ကွန်း၊ နိဂုံးသံပေါက်၊ အဝမြွက်ဆွဲ။	၁၁၁။
	(ခ) တွင်းသင်းမင်းကြီးက၊ သားမင်းရွှေစားကို၊ အဆုံးအမ ဖြစ်ပေါ်ဒ ပေးသည့်ဆုံးမစာကြီး ၉ လုံး သံပေါက်။	၁၁၂။
	(ဂ) သင်္ဂဇာဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသား သောဆုံးမစာသံပေါက်။	၁၁၂။
၅၇	(ဂ) ဝဲမိုက်ဝဲသွင်းအကြောင်း။	၁၁၄။
၅၈	ဝဲမိုက်ဝဲသွင်းဥပမာများ။	၁၁၄။
	(က) ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဆို၊ ဝဲမိုက်ဝဲသွင်းဆုံးမစာ။	၁၁၄။
	(ခ) ဆီးဘန်မှီ ဆရာတော်ဘုရားဆို၊ ဝဲမိုက်ဝဲ သွင်းဆုံးမစာ။	၁၁၅။
၅၉	(ဃ) ဒွေးချိုးအကြောင်း။	၁၁၅။
၆၀	ဒွေးချိုးစပ်နည်းအကြောင်း။	၁၁၆။
	၁။ ဒွေးချိုးအမျိုးနှင့် ဆက်ဆံ တော်သင့်သော နည်း။	၁၁၆။
	၂။ အခံအချုပ် ၃ ပုဒ်စီထားရှိရသော ဒွေးချိုးစပ် နည်း။	၁၁၇။
	၃။ အခံအချုပ် ၄ ပုဒ်စီထားရှိရသော ဒွေးချိုးစပ် နည်း။	၁၁၈။
၆၁	ဒွေးချိုးဥပမာများ။	၁၁၉။
၆၂	(င) ကြိုးချိုးအကြောင်း။	၁၂၀။
၆၃	ကြိုးချိုးစပ်နည်းအကြောင်း။	၁၂၁။
၆၄	ကြိုးချိုးဥပမာများ။	၁၂၂။
၆၅	ကြိုးချိုးဖြစ်လာပုံကိုပြဆိုခြင်းအကြောင်း။	၁၂၃။

ဦးရေ၊	အကြောင်းအရာ၊	စာမျက်နှာနံပါတ်၊
၆၆	(စ) လေးချိုးအကြောင်း၊	၁၂၆၊
၆၇	လေးချိုးစပ်နည်းအကြောင်း၊	၁၂၇၊
၆၈	လေးချိုးသဖြန့်ဥပမာများ၊	၁၂၈၊
၆၉	သက္ကရာဇ် ၁၁၈၉ ခုနှစ်အပြောင်း၊ ၁၂၀၀ ပြည့် သို့တက်ဦးငအချိန်ဝယ်၊ ဘဝရှင်မင်းတရားလက် ထက်၊ စိန်ကြွက်ကျော်ထင်ဘွဲ့ခံ၊ ကံပြင်ရွာစား ဆေးဆို တော် ဦးမင်း သက်သွင်းခဲ့သော၊ တန်ကူးလဘွဲ့ လေးချိုးသဖြန့်၊	၁၃၃၊
၇၀	ဝန်ရှင်တော် ကင်းဝန် မင်းကြီးမေ၊ ရာသီပန်း၊ လေးချိုးသဖြန့်၊	၁၃၅၊
၇၁	မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်ဘုရားကြီးရေး၊ ကောသလမင်းကြီး အိပ်မက် ၁၆ ချက်၊ လေးချိုးသံပေါက်၊	၁၃၅၊
၇၂	လေးချိုးသံချိုဥပမာများ၊	၁၃၈၊
၇၃	လှိုင်မင်းသားသားရေး၊ ဥဒေါင်ဝန်ကြီးဦးဖြေရေး၊ ၁၂-ရာသီဘွဲ့လေးချို ကြီး ချာ၊	၁၄၀၊
၇၄	ဦးရွှေဝဆို၊ လေးချိုးဟောင်းကြီး၊	၁၄၇၊
၇၅	မန္တလာမောင်မှိုင်းရေး ယခုခေတ်လေးချိုးကြီး၊	၁၄၈၊
၇၆	(ဆ) လွမ်းချင်းအကြောင်း၊	၁၄၉၊
၇၇	လွမ်းချင်းဥပမာများ၊	၁၅၀၊
၇၈	သက္ကရာဇ် ၁၁၈၉ ခုနှစ်အပြောင်း၊ ၁၂၀၀ သို့ တက်ဦးငအချိန်ဝယ်၊ ဘဝရှင်မင်းတရား လက် ထက်၊ ဆင်ဖြူနှင်းကြီးရွာလျှင်၊ အသုံးကံကျေး ရတော် မူသော၊ ရှင်ဇနဒ္ဓဘာသာအဓိပတိ— နာမည့်ပေါ်၊ ပြည်သုံးကျော်သည့်၊ တိုးသူတော်ဦးမင်း သက် သွင်းသောလွမ်းချင်းများ၊	၁၅၂၊

မာတိကာစဉ်။

ဦးရေ၊ အကြောင်းအရာ၊ တမျက်နှာခံ့ပါတ်၊

၉	မြင်းခြံမြို့၊ဦးဆေို၊ပိုချင်းကြီး၊	၁၅၉၊
၁၀	ဘောင်တွင်းမြို့ကြီးရွှာဘိစာရေးဆရာကျော် ရေး၊မင်းသြိုးရှာပုံတော်ကြီး။	၁၆၁၊
၁၁	(စ) တေးထပ်အကြောင်း။	၁၆၄။
၁၂	တေးထပ်စပ်နည်းအကြောင်း၊	၁၇၁၊
၁၃	တေးထပ်ဥပမာများ၊	၁၇၃၊

တတိယကဏ္ဍ။

စပ်နည်းများကို ဥပမာအမျိုးမျိုးဆောင်၍ပြဆိုချက်။
(က)၊လင်္ကာအကြောင်း။

သင်္ကာပုဒ္ဓသဒ္ဒါဘေဒပါဌ်ရေးအစမိဂ္ဂါယ်မှာ၊ ၊“ကဗ္ဗာ အလင်္ကာရော တိ လင်္ကာ” ဟု ပုဒ်ဆို လာအတိုင်း၊ ယင်္ကာများ၊အကြင်ကဗျာသည်၊ ကဗ္ဗာ နေရာကို၊ အလင်္ကာရော၊တန်ဆာဆင်တတ်၏၊ဟူ၍၊ထိုကြောင့်၊ သင်္ကာများ၊ ထိုကဗျာသည်၊ လင်္ကာ၊ လင်္ကာမည်၏ ဟူသော စကားအရနေရာကို ကောင်းခြင်းမင်္ဂလာ သာယာနာပျော်ဖွယ် ဖြစ်စိမ့်သောငှာ တန်ဆာဆင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်“လင်္ကာ”ဟူ၍ခေါ်ဆိုးလေသည်။

ပဌမကဗျာ၌အမှတ်ရသည့်ကော်ပင်မင်းနှင့်ဥပမာတင်ဆောင်၍ပြဆိုအပ်ခဲ့သောကဗျာပင်မ၏ ကိုင်းကြီးခက်မ, ဖြစ်သော“လင်္ကာကဗျာရပ်”သည် ကျွန်ုပ်တို့မြန်မာပြည်၌ မည်သည့် ခေတ်ကာလကပင်ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာကြောင်းသိရှိကြရပေပြီ၊ ထိုဖြစ်၍ယခုအခါ“ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတော်ကြီးအ ငွေ့ အသက်မှူးလောက်သာရှိသောခေတ်ကာလက ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာသော ကဗျာလင်္ကာသည်၊သာသနာတော်ကြီးထွန်းလင်းတောက်ပပြီးမှပေါ်ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာသောကဗျာလင်္ကာများနှင့်၊မည်ကဲ့သို့ကွဲပြားခြားနားချက်ရှိသည်ကို ဆောင်ပြပေအံ့၊ ။

မြန်မာဘာသာလင်္ကာစပ်ဆိုခြင်း၏ အရင်းအမြစ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊
အချက်နှစ်ရပ်ကိုပြဆိုခြင်း။

(က)၊ ၊မြန်မာနိုင်ငံမှာ၊သာသနာတော်ထွန်းပေါ်ထင်ရှားခြင်းမဖြစ်မီ သီကုံးစပ်ဆိုခြင်း၊

(ခ)၊ ၊သာသနာတော်ထွန်းပေါ်ထင်ရှားပြီးမှသီကုံးစပ်ဆိုခြင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားကွဲပြားချက်ရှိကြ၏၊

(က)အချက်၊ သာသနာတော် ထွန်းပေါ်ထင်ရှားခြင်းမဖြစ်မီသီကုံးစပ်ဆိုခြင်းမှာ၊ ၊မြန်မာလူမျိုးမှတပါး တခြားသောသာသနာ့ လူမျိုးတို့၏၊ ကိုးကွယ်ကြသည့်ဘာသာ ၏ လင်္ကာဖွဲ့သီစီကုံးစပ်ဆို

ကြသောအရာကဲ့သို့၊ မြန်မာလူမျိုးတို့က ထိုက်နာကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟုသိရှိရ၏။ အကြောင်းကို ဆိုသော်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အကြီးဆုံးအဟောင်းဆုံးဖြစ်သည်ဟု တင်ပြဆုံးဖြတ်ခြင်းကို ပြုရသောကဗျာမှာ၊ သက္ကရာဇ် ၂၉၉ ခုနှစ်တွင် ပုဂံမြို့၌ နန်းတက်တော်မူသောသော ဦလည် ကြောင်းခင်းလက်ထက်က ဟု၍ဆိုရသည့် လင်္ကာမှာ "ရုပ္ပါးနတ်လင်္ကာ" သို့မဟုတ် "ရုပ္ပါးနတ်အနှင်လင်္ကာ" ဖြစ်၍၊ ထိုခေတ်ထိုခါ၌ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတော်ကြီးသည် အငွေ့အသက်မျှလောက်သာရှိကြောင်းသိရသည်တရပ်၊ ရင်းပြင်၊ မြန်မာလူမျိုးတို့မှာယခုတိုင်အောင် အလေးအမြတ်ပြုလျက်သုံးစွဲရှိနေကြသော နတ်မှစော်မှုအခမ်းအနားသည်တို့ ပါရှိအင်သည့် ဇာလျှသေသောဗေဒင်ကျမ်းတို့မှာ၊ သာသနာပ လူမျိုးတို့ကိုးကွယ်သည့်အသောကို၊ ထွဲဆိုထိကုံးသော ကျမ်းများဖြစ်ကြကြောင်း သိရသည် တချက်၊ ဤနှစ်ချက်တို့ကြောင့်ပင်တည်း။ ဆိုလိုရင်းအချုပ်အဓိပ္ပါယ်မှာ၊ သာသနာတော် ထွန်းပေါ်ထင်ရှားမဖြစ်မီ ထိကုံးစပ်ဆိုသော ကဗျာလင်္ကာသည် သာသနာပ လူမျိုးတို့ ကိုးကွယ်ကြသော နတ်အစရှိသောအရာတို့ကို အလေးတမြတ်ပြု၍ စပ်ဆိုကြ၏၊ ရင်းပြင်၊ စ၍ချီသောအပိုဒ်၌ အက္ခရာသုံးလုံးသာထားရှိစပ်ဆိုကြပြီး၍ စာကိုယ်ဝသားလည်းအလွန်တိုတောင်းကြ၏။

(ခ)အချက်၊ ။သာသနာတော်ထွန်းပေါ်ထင်ရှားပြီးမှ ထိကုံးစပ်ဆိုခြင်းမှာ၊ ။ဗုဒ္ဓ၊ ဓမ္မ၊ သံဃ၊ ပရိတ္တာ ဟူသည်နှင့်အညီကြည့်ခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကြားခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အနက်သဘောအားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ထင်သောဉာဏ်၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာကျမ်းဂန်လာသဘောတရားများကိုဆောင်ရင်း၊ အသိရှိသောအဓိပ္ပါယ်များကိုဆောင်ရင်း၊ စပ်ဆိုကြ၏၊ ရင်းပြင်၊ စ၍ချီသော အပိုဒ်မှာလည်းအက္ခရာလေးလုံးထားရှိစပ်ဆိုကြပြီး၍၊ စာကိုယ်ဝသားမှာလည်းတိုတိုရှည်ရှည်နည်းနည်းများများထားရှိကြ၏။

ဤသို့အားဖြင့်အထက်ဖော်ပြသော အချက်နှစ်ရပ်တွင်၊ ထိုအကြောင်းသုံးချက်တို့၌ ခြားနားကြပေ၏။

လင်္ကာစပ်နည်းအကြောင်း။

မှတ်သားချက်။

— အစပ်အသံမယူရသောအက္ခရာ။ ။
× စပ်ဆိုသော အပိုဒ်တွင်လင်္ကာစပ်သွားပြေပြစ်
စေရန်အသံယူရသောအက္ခရာ။ ။
[ ] အစပ်အသံမှန်ကန် ညီညွတ်အောင်အသံယူ
ရသောအက္ခရာ။ ။
( ) စပ်ဆိုပြီးသောအပိုဒ်တွင်၊အစပ်အသံမယူဘဲ၊
ဆိုလတ္တံ့သော အပိုဒ်မှာ၊ မှန်ကန်ညီညွတ်
အောင်၊အသံကာရန်ယူရသောအက္ခရာ။

(၁)။ ။ပဌမစပ်နည်း(က) ။

ဥပမာများ

ပြည်ကျော်အလှ[ဘုံ]၊
မျှော်ဝေ[တုံ]ရှိ၊
ဝေသွ [ရုံ] မကွာ၊

နှောင်တကိုယ်[ပို]၊
အလို[လို]တည့်၊
မျို[မျို့]အဖွဲ့ တုံး၊

အတုမ[ရှိ]၊
ယခု[ပြီ]ကား၊
မ[နိ]ထွဋ်ဖျား

စန်းချောင်စက်[ဝါ]၊
လက္ခ[ဏာ]နှင့်၊
မျက်[နှာ]ကြည်ဖြူ၊

နတ်ရှိရွှေ[ညွန်]၊
ဇေတ[ဝန်]ဟု၊
ဧ[သန်]မြောက်ရှိ၊

ဤမြေလုံး[မှု]၊
ကျွန်းမ[က]ဘွင်၊
ဆုံး[စ]တူ(ရှု)၊
မကုန်[ရာ]သား
ပု[ညာ]ကိုင်ကန်၊

မှတ်ရန်။ ၁။ ပဌမပဒ စတုတ္ထအက္ခရာ၊ ဒုတိယပဒ၏တတိယအက္ခရာ၊ တတိယပဒ၏ဒုတိယအက္ခရာတို့ အပ်အသင့်ကာရန် ညီစေခြင်းကိုအခြင်းသားချ၍၊ ကျန်အက္ခရာများကိုတော်သင့်အောင်နဘေထပ်ကဲ့သို့သပ်နိုင်ပယ်နိုင်သလောက်ထပ်ကြပယ်ကြ၏၊

မှတ်ရန်။ ၂။ ။အထက်ပါစပ်နည်းကို"ခန့်ကျည်းရွက်ထင်စပ်နည်း"ဟူ၍ရင်း။ "သုံးချက်ညီနှဘေစပ်နည်း"ဟူ၍ရင်း။ သင်္ဘေနှက်သုံးချက်ညီစပ်နည်းဟူ၍ရင်း၊ အသီးသီး ခေါ်ဆိုရေးမှတ်ကြ၏၊

(၁)။ ။ပဌမစပ်နည်း(ခ)၊

ဥပမာများ၊

ဗောဓိ[ကိုင်]၊ ဖြစ်လတ်ဝံ[တွန့်]
ခန်းဝါ[ဝိုင်]က၊ ခင်သိမ်း[ရန်]ကို၊
ချက်[ရိုင်]ဖြည့်ရုံ၊ နှင်း[လှန်]ပယ်ပစ်၊

ငှသေ့သူ[တော်]၊ ၁
ကျင့်မှု[ရှော်]နှင့်၊ ၂
တစ်[ခေါ်]ဝ(လောက်)။ ၃ ၁
သမ္မာ[ထောက်]၍၊ ၂
နှစ်[ပေါက်]လူ(မည်)၊ ၃ ၁
မရှိ[မည်]သည်၊ ၂
ကြည်[စည်]တတ်(ပွန်)၊ ၃ ၁
ရှင်သူ[ဝတ်]။ ၂

မှတ်ရန်၊ ။အထက်ပါစ နည်းကို"သုံးချက်ညီစပ်နည်း"ဟူ၍ရင်း၊ "ဩဘခြင်းသံ သုံးချက်ညီစပ်နည်း"ဟူ၍ရင်း၊ အသီးသီးခေါ်ဆိုရေးမှတ်ကြ၏။

(၂)၊ ။ ဒုတိယစပ်နည်း ။ ။

ဥပမာများ၊

ဖြင့်မိုရ်ကျယ်[ဝန်း]၊ ဖြည်းမတန့်[သောင်]၊ အထွက်များ[ငွာ]၊
လက်ျာထွန်း[သား]၊ ငါးကြိပ်[နှင်]ဝသိ၊ ကမ္ဘာ[ဘော]က၊
[ကျွန်း]ဇော်ဘန်သော၊ [တောင်]ဘားပင်းယာ၊ [ပါ]ရမိဖြစ်ခြင်း

(၃)၊ ၊တာဘိယာစပ်နည်း၊ ၊

ဥပမာများ

ဇိဝ်ခါမ[ပျော်]၊ ၁
စား[သောင်]မ(မြိန်)၊ ၂ ၁
လွှမ်း[ရိပ်]ခ(ပျောက်)၊ ၂ ၁
တ[အောက်]မွေ့(မေ့)၊ ၂ ၁
တ[သွေ့]ယောင်း(ယောင်း)၊ ၂ ၁
တ[ပျောင်း]မျှ(မျှ)၊ ၂ ၁
ဒု[ကွ]သို့(စင်)၊ ၂

သုခေါ်ခါ[မည်း]၊ ၁
သွေ[နည်း](ဇီဗွာ)၊ ၂ ၁
သည်း[ချာ]ချာ(ဟု)၊ ၂ ၁
တ[ရ]ဝန်း(လျှား)၊ ၂

မှတ်ရန်၊ ၊အသက်ဒါါစပ်နည်း ကို "ရထားပြေးစပ်နည်း" ဟူ၍၎င်း၊ "ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရစပ်နည်း" ဟူ၍၎င်း၊အဘိုးဘိုး.ခေါ် ဆိုရေးမှတ်ကြ၏

(၄)၊ စဘုတ္တစပ်နည်း၊ ၊

ဥပမာများ၊

ကျွန်းအဝိုင်း[ဝိုင်း]၊ ၁ }
[တိုင်း]အတည်(တည့်)။ ၂ } ၁ }
[ပြည်]အရှိ(ရို့)၊ ၂ } ၁ }
[မြို့]အခန်း(ခန်း)၊ ၂ } ၁ }
[နန်း]အသီး(သီး)၊ ၂ } ၁ }
[ထီး]အသူ(သူ)၊ ၂

သမာဓိ[ကျွန်]၊ ၁ }
[မှန်]သားကျေး(မှူး)၊ ၂ } ၁ }
[လူး]သားကု(သိုလ်)၊ ၂ } ၁ }
[လို]သားခု(မြတ်)၊ ၂ } ၁ }
[မှတ်]သည့်အခ(တိုင်း)၊ ၂ }
ကိုးပါးဝ[မှ]၊ ၁ }
[ကျ]ဝံ့အခ(မှမ်း)၊ ၂ } ၁ }
[စမ်း]နှယ်လည်း(ယို)၊ ၂ }

မှတ်ရန်။ ။အသက်ပါဝပ်နည်းကို "ဦးတိုက်ဝပ်နည်း" ဟူ၍လည်းခေါ်ဆိုရေးမှတ်ကြ၏။

(၅)။ ။ပဥ္စမစပ်နည်း၊ ။

ဥပမာများ၊

ပမာမ[ယုတ်]၊ ချမ်းငြိမ်းတု[လွတ်]၊ ဆိုဖိမ့်တ[ကြွမ့်]၊
ဌက်နှို့[ရုတ်](လျက်)၊ အရ[ဟတ်](ဖိုလ်)၊ မင်းစည်း[ဖိ5](ကႆ)
အကြွ[နက်](၍)၊ နန်းရိပ်[ခို](သည်)၊ ခမီး[ဆုံ](ဝယ်)

(၆)။ ။ဆဋ္ဌမစပ်နည်း

ဥပမာများ။

နတ်အာ[ပေါင်း]နှင့်၊ ဖြစ်ခဲ့[တုး]၍၊ မိန်းမ[ပုဂ္ဂ]သည်၊
မင်း[ကောင်း](မ)နှ၊ လက်[ပြီး](မ)တွ၊ အ[လှ]အ(လှ)ရယ်၊

နှိုးဆော်သတိပေးချက်။

အထက်ကဖြဆိုပြီးသော လက်ခံစပ်နည်း ၃ ပါးသည်၊လက်ခံ သက်ဝင်ရာ ကဗျာများမှာ၊အတွင်းတွေသွားလေးလုံးစပ်၊ အသတ် ဇာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စွာ၊ စပ်ဆိုထိုက်သည့်၊ နိုင်ခံ့မှုရှိသော၊ ရှေးနည်းရိုး နည်းမှန်များပင်ဖြစ်ကြပေသည်။ သို့သော်၊ လေ့ကျင်၍ ကောင်းသည်ထက်ကောင်းသောအကောင်း၊မြတ်သည်ထက်မြတ် သော အမြတ်ဆုံးများကိုသာလျှင်၊ တဆင့်တဆင့်၊ မြင့်ကဲကြောင်း၊ ကောင်းစွာ လုံ့လပြုအပ်ပေသကဲ့သို့၊ ဤလက်ခံစပ်နည်း ၆ ပါးမှာ လည်း၊ သာ၍မစပ်နည်းက၊ပဉ္စမ စပ်နည်းတိုင်အောင်၊ အစဉ်သင့် တက်ပြီးလျှင်၊ တဆင့်ထက်တဆင့်၊ သင့်ထက်သင့်သော အမြင့် တန်းများကိုရည်မှန်း၍၊လိုက်နာမှတ်သားလေ့လာကြကုန်ရာ၏။

ကဗိဝဏ္ဏိုလ် အပေါင်းတို့ပယ်အပ်ပြီးသော "ကေဗိဝါဒအလို၊ လက်ခံစပ်နည်း ၃ ပါး"ကိုလည်းအကိုးအကားနှင့်တကွ၊ နှိုင်းယှဉ် ကြည့်ရှုခြင်းအားဖြင့်၊ အသိဉာဏ် တိုးပွားစေခြင်းငှါ၊ အောက်၌ ဘော်ပြလိုက်ပေအံ့။

ကေဗိဝါဒအလိုလက်ခံစပ်နည်း၆ပါး

(၁)။ ၊ သတ်ခစ နှက်သုံးချက်ညီစပ်နည်း။

မင်္ဂလာချက်[ဈေ]၊
သေးချောင်[တွေ]ကို၊ | သုံးချက်ညီစပ်ဆိုသည်။
ရှိ[ခွေ]လက်၍၊

(၂)၊ ၊ ချိန်ခွင်လျှာစပ်နည်း၊

သည်းဖျားမှတ်[စိမ့်] (မသဘော်၊ နသတ်၊
တဘာန်[မိန့်]အုံ၊ မသတ်)
နှစ်[သိမ့်]ဝမ်းသာ၊

(၃)၊ ၊ ဦးတိုက်စပ်နည်း၊

စောသီးရ[နှိန့်] [မိန့်]ခဲ့သဘောဘိုင်း၊	ဦးချင်းတိုက်၍ စပ် ဆိုသည်။

(၄)၊ ၊ ဘီလူးရယ်စပ်နည်း၊

သူသို့ခွေ[လည်]၊		အစပ်၃
ဟုတ်[မည်]မှတ်(ဘွယ်)၊	၂ { ၁ }	ချက် ညီ
ဝမ်း[ဝယ်]ပိုးဝါး။	၂	ရွှသပ်ဆို

ရိုးရှိသော်သည်း၊ ကာရန်
၃ ချက် မလိုက်စားဘဲ
အသစ်ထပ် စပ်ဆိုခြင်း။

(၅)၊ ၊ ထပ်ကချင်ခတ်စပ်နည်း။

{ အမြှည့်ကြ[ဌာန်း] { ငြိမ်း[ချမ်း]သာယာ၊ { သဏ္ဍာသူ[ရိန်] { ယည်း[စိမ်]သခင်၊	နှစ်ဦးနှစ် စပ်ရ၍၊ ပဌမ ပိုဒ်၌ ယူသော ကာရန်သည် ဒုတိယ သံ၊လေဟာသံ၊ အလိုရှိ အစ်သော အသံ တို့

ဖြင့် ထား၍၊ဒုတိယပိုဒ်၌၊ ပဌမတ်သံ၊
ဂရုသံ အလိုမရှိ အပ်သော အသံတို့
သို့ပြောင်းလဲစပ်ဆိုရ၏။

(၄)။ ။ ထိပ်ကျင်ချုပ်စပ်နည်း။

{ မြူခဲ့ဆက်[ခြမ်း]၊
မ[သန်း]မနွေ၊
{ ရွှေတာထုံး[တမ်း]
ဥ[ဒါန်း]အစဥ်၊

နှစ်ပိုဒ်စီ စပ်ရာ၌၊ ပဌမပိုဒ်၌ ယူရသော ကာရန်ကိုနိဂုံးပိုဒ်တွင် ငွေမတ်သံ၊ ဂရုသံ၊ အလိုမရှိအပ်သော အသံတို့ဖြင့်ထား၍၊ ဒုတိယပိုဒ်၌ပြဉ့်ဝင်သံ၊ လဟုသံ၊ အလိုရှိအပ်သောအသံတို့သို့ ပြောင်းလဲစပ်ဆိုရ၏။

ကောစိဝါဒအလေ့ သင်္ကာစပ်နည်း ၆ ပါးကို ရှေးပညာရှိတို့ ပယ်တော်မူကြခြင်းအကြောင်း။

အထက်ပါအကြောင်းပြဆိုခဲ့ပြီးသော "ကောစိဝါဒအလို သင်္ကာစပ်နည်း ၆ ပါး"ကို ရှေးရှေးသောပညာရှိ ကဗိပုဂ္ဂိုလ်ကျော် အပေါင်းတို့ မြတ်နိုးခြင်းမှ ကင်းကွာသည်ဖြစ်၍ ပယ်တော်မူကြသည့်သုနည်း ပမာ၊ ဘိုစပ်နည်း ၆ ပါးတို့သည်၊ မြန်မာပြည်၌ "ပင်သာဝတီဆောက် မင်းတရား" လက်ထက်တော်တွင်မှ ပေါ်ပေါက်လာသောနည်းသစ်ဖြစ်ပြီးလျှင်၊ တချို့သောစပ်နည်းများမှာ၊ သံသယဒေါသသင့်ခြင်း၊ တချို့မှာ၊ ဝဂ္ဂရိတ်ဒေါသသင့်ခြင်းစသော ဒေါသအသင့်အားကြီး၍ ပင်ဖြစ်လေသည်။

ထို့ကြောင့်၊ မြန်မာတသသာ ရာဇဝင်ကျော်ကြားကာ ကဗျာလင်္ကာစပ်သော များစွာသောကျမ်းဂန်များကို၊ ရေးသားစီရင် ထင်ပေါ်ကျော်စောသူဖြစ်သော "ရွှေတောင်ရာဇကျော်" အမည်ရှိသော ပညာရှိအမတ်၊ ရေးသားစီရင်အပ်သည့်၊ "ကဗိလက္ခဏာသတ်ပုံ" တွင်၊ (ရှင်မိဗိတ္တာစာရေးသတ် ၆-ပါး၊ အစင် ၆-ပါးဆိုသည်မှာလည်းယခုပညာရှိတို့၏စိတ်ကို နှောက်ရှက်စေပြီးလျှင်၊ ရှေးပညာရှိတို့စကားကို ဖြစ်များလွန်းမည်ထင်သည်)ဟူ၍ရှင်း။ လေးကား ရွှေမြန်မာ့ဂဏသော၊ ကဗျာလင်္ကာ နှစ်ဖြာနှစ်ဘောင်၊ ရွှင်ရုံလေ့ကျင်ဖြစ်သော ပညာရှိအမတ်

R, 119 No. 13

ထွန်းသင်းတိုက်ဝန် "မဟာစည်သူ" ရေးသားစီရင်သည့်သတင်းညွှန်း
သစ်တွင်လည်း။ (ပညာရှိတို့၏ဓလေ့တော်တွေ့နှင့် လွန်စွာဆန့်ကျင်ခြင်း
ဖြစ်၍ ပညာရှိတို့နှလုံးကို နှောင့်ရှက်စေသော ချိန်ခွင်လျှာ သင်ဝေ့
နှက်၊ ထိပ်ကျင်ခတ်၊ ထိပ်ကျင်ချွတ်၊ ပညတ်သီ၊ ပရမတ်သီ၊ ဂရုသီ၊
လဟုသီ၊ စသောစကားမျိုးတို့ကိုပယ်၍။ အသစ်အလတ်ရေးသားမှု
နှ၍ ကျွမ်းကျင်ထိမ်မှာလိုသောသူတို့ထိစေခြင်းငှာ၊ ဤသတင်းညွှန်းကိုရေး
သားအပ်၏) ဟူ၍ ရင်း။ အသီးအသီး မနှစ်မသက် ပယ်ဖျက်ခဲ့ကြဘူး
လေပြီ။

ထင်းကဲ့သို့ ပညာရှိကဗိအဆက်ဆက်၊ မနှစ်မသက်၊ ပယ်ဖျက်
သုတ်သင်တော်မူခဲ့ပြီးဖြစ်လေသော်လည်း၊ အဆက်ဆက်သောပညာရှိ
ကဗိဆရာတို့၏ဓလေ့ကိုစောင့်ရှောက်ကြားနားတွေ့မြင်ရခြင်းကြွင်းကျန်
သူတချို့တို့သည်၊ ဂဏ ဝိဘါဒ်လက်ဟစ်နည်းဖြင့်မျိုးကိုပင်၊ အခိုင်အ
မာထင်မှတ်ကိုးကားထောက်ခံလျှက်ရှိကြသေးသည့် အချက်ကို ပယ်
ဖျက်သုတ်သင်ထိုက်သည့်အလျှောက်၊ နောက်သား နောင်လာအ
ညီတို့ ထင်ရှားသိသာကြစေရန်ဆိုခဲ့သောစကားရပ်များကိုရေးသား
တော်ပြလိုက်ရသောဟူ၏။

အထက်ပါကဲ့သို့ပြားချက်နှစ်ရပ်၊ လေ်နည်းနှစ်မျိုးကိုဝိမိတို့၏အသိ
ညာဏ်ဖြင့်စေ့ငုနှိုင်းချိန်သင့်တော်ရာယူကြပါကုန်။

ရှေးပညာရှိတို့ရေးစပ်ခဲ့သောလက်ရာဥပမာများ။

(၁)။ ။ဧဝိကိုင်းမြို့ညောင်ပင်သာဆွာဆရာကြီးဦးပုည ရေးသောဒေကာပိုဒ်လင်္ကာ။

ကုန်းဘောင်အလယ်ပိုင်း၊ ဘုန်းရေးငင်ရှိန်သာ ဆောင်ကြည်ပွင့်လင်း၊
နေနှယ်မင်းချောင်၊ အင်ကြွင်းကြွာဖို့ (၁၂၂၁) ဝေါဓာဘိုစဉ်၊ သို့စ်
ရုံတော်ဘွင့်ရေး မိဘ်ဆင့်၍၊ မန်းမြင့်ရွှေပြည်၊ တန်ဆောင်းဘည်ရှင်၊
ရွှေရည်ထိုက်၊ ဝတီသာသို့နှိပ်ပွားတရှူး သာသနာဖွားသည်၊ ဇမ္ဗူစက်
ရောင်၊ မြို့မဖှောင်တဲ၊ ပြောင်ပြောင်ဝင်းတောက်၊ နှစ်ဆယ့်ခြောက်

ရွှင်ပြုံးသောကာဝင်းစည်၊ ထွန်းလျှံတည့်၏၊ ရှုဖြည်းသမာမဟုတ်ပါ၍ သည်းချာနေပွင့်၊ ထယ့်တခင့်တွင်၊ မြင့်စည်းစိမ်တော် ရနစ်ကျော်၍ ထွန်းပေါ်ရာနှစ်၊ သင်္ကြန်ရာဇ်ရာ၊ သောင်ငါးကိုးရာထွေး၊ ဆယ်သေး-ခု-သတ်၊ ကြုတ္တိကာလ၊ (တန်ဆောင်မုန်းလ) ကျော်ဆန္ဒတည့်၊ သောကြာနေ့မှ၊ ရောင်ရုံမြူးလျက် တွေ့ထူးတိတ်လို၊ ကောင်းကင်မြို့၌ ဗိုဟ်သောနယ်၊ မိုယ်းကြေယ်တို့၊ သွယ်လှယ်ရှက်ကူး၊ ဥက္ကာမြူး၍၊ ဆန်းထူးအတိဘ်၊ နတ်နိမိတ်ဖြင့်၊ အမှိုနှုးတွေ့၊ သက္ကရာဇ်နေ့တွင်၊ ရွှေရွှေမြို့တွင်၊ ရေနံသူချဉ်း၍ အတောင်းဝင်ကြ၊ ရက်အရှဝင်၊ မြန်မာဥက္ကမြို့ သမုနတ်ကို၊ ဝန်းပတ်ရန်သူ ကမ်းကျူ၍၊ ဆောင်ယူသွားရာ၊ ရွှေကြာဖြင့်မြန်းရှာသေး၊ တောနတ်သွေလျှင်၊ ချွဲရွှေဗိုလ်ပါ၊ ထွန်းပ၍သာလျက်၊ မဟာအဒိ၊ မပောသိန္နင့်၊ တည်ငြိမ်မွေးဘွာ။ မင်းသုံးပါး၏၊ မယ်ဘုရားမြဘ်၊ ဥာဏ်နန်းနတ်ကာ၊ နဝရတ်ဗိန္နံ၊ ရှုမရဲသားပုလဲပုံမြိုး ရှမည်းသည်၊ သွီးဘောင်ချစ်၊ မြမှုက်ရုပ်သို့ ရင်နှစ်နှစ်ပ ါး၊ တိုင်းတခြားမှာ၊ နတ်သားစန္ဒရေ၏၊ ရောင်ဝါညစ်သို့၊ မသစ်ညိုးနွမ်း၊ ရာဟုဘမ်းသို့၊ မလန်းရှာလေ၊ ဤဖြစ်တွေ့ကို၊ မြန်ပြေလျှပေါင်း၊ လျော်ဆယ်ချောင်းဖြင့်၊ ဦးခေါင်းတင်ကာ၊ သမုဥ္စာကို၊ ကြိုရာရသည်၊ လွှမ်းမိုယ်းစည်၍၊ မှုက်ရည်ပုံစီး၊ ဗျာသါဒီးဖြင့်၊ ငြီးငြီးပုလောင်းပမာ၊ ဆောင်မှုဥာဏ်ရောင်ဥဿန်လျှ၊ မတ်ပိရှုကို၊ ဆောင်ပယူဝုဏ္ဏကထို၊ ကာသဋ္ဌ၊ တိုင်းမရှုဥာဏ်သောကာဖြစ်သို့၊ စိစစ်တွေသာ၊ တနားရှာမူ၊ မြတ်စွာရှင်စေ၊ မိန့်ခဲ့ပေသည်၊ (အဏ္ဏနေသကမ္မမေဝအေသဂတာ၊ အဏ္ဏနေသကမ္မမဝအောဂမိသတိ၊) ထိုဓိတ်သား၊ ဘုန်ဆင်းရာသည်၊ ဒသာနုရင်း၊ မှန်ပင်းစင်းတည့်၊ မင်းတို့ဗလ၊ ခြေရုံသားရ၊ မျိုးကမတ်ပေါင်း၊ လက်နက်ကောင်းလည်း၊ ကံစောင်းသောခါ၊ ကောင်းရာမရောက်၊ ကြမ္မာမှောက်က၊ မတောက်ဥာဏ်နှုန်းဝင်းမထိန်ခဲ့၊ ရှိန်တော့သည်သာ၊ မြန်မာပြည်သား၊ မှူးမတ်များလည်း၊ အခြားပြည်နှင့်၊ အရည်ခမ္ဘ၊ ကဲသာစွာတည့်၊ ဇမ္ဗူပေါ်မှတ်၊ ဗိဒုကတ်ဝင်းစာဘ်၊ ဒေသနာ၊ အမြာမြာဖြင့်၊ ဂါထာ၊ ရုဏ္ဏယာ၊ အာဝေ လျှင်းသုဝ ပွါးတိုး၊ အမျိုးမျိုးဘည့်၊ ရေးစိုးဥပဒေတွေ့တွေ့စီသီ၊ ဒေဗျာ မုံမြင်၊

သိမြင်ပိုင်းခြား၊ မှားပုံမှန်ပုံ၊ အခရေးပုံနှင့်၊ တွေးပုံသွယ်သွယ်၊ နည်းကျယ်သိမြင်၊ ဥာဏ်အောင်ဖြည့်ဝ၊ ကတ်သိကယည်း၊ ရာဇရွှေနှစ်ဝင်မှန်၊ ကိန်းနှင့်ကြံ့ဖက၊ ဝါတိမ်မွေးဖွား၊ မနှုပ်လည်း၊ ကာဝ, ထွန်းပေါ်၊ ဘနော်ရထား၊ ဆင်မ်းယူရာသို့၊ ဖိုလ်ပါလက်ရုံး၊ နှလုံးရည်သွား၊ ရှိတုံကြွလျက်၊ အင်အားမတု၊ ရန်သူတွမ်းရိုး၊ ကြမ္မာညှိုးရှုံး၊ ကံဆိုးမဲ့ ရှားသိုက်ရပါ၍၊ ပမာနှိုင်းယူ၊ ရဘမှုလည်း၊ မည်သူကိုမျှ၊ ဖြစ်မရှုသင့်၊ ငါး၊ ငကမ္ဘာ၊ ကပ်များစွာတွင်၊ ဘယ်ရွာဘယ်ပြည်၊ ဘယ်သည်ဘယ်တိုင်း၊ စံနှိုင်းမှုနည်း၊ ဖြစ်ပျက်သည်ကို၊ ကြိုစည်မရ၊ ပျက်ကုန်ကြ၏၊ မြန်မာ့ပြည်သာ၊ မဟုတ်ပါတည့်၊ သင်္ခါရမင်း၊ သူ့လက်တွင်း၌၊ ကင်းသမျှ၊ အနိစ္စဟု၊ ရချမှတ်ပါ၊ ဘွင့်ပြခဲ့သည်၊ ။ နောင်လာသိုနိဒါန်းတည်း၊ ။ (နောင်လာမှတ်သို့ဥဒါန်းတည်း)။ ။

တောင်ငူခရိုင်မနိမင်းကြီး မဟာခင်,တင်ရာဇပီကျ ရေးသား၊
သောဘသုပိစ္စဂဏ္ဍဝတ္ထုဘာကျော်းခေက်ာ၊

သုံးပါးမြတ်စွာ၊ ရတနာအား၊ ရှိခိုးလက်ဖျာ၊ တင်ဆက်သ၍၊ ရေဆချင့်မှန်း၊ လွန်ကျယ်ဝန်းသည်၊ ဂဏန်းသင်္ချာ ကျမ်းအထွေတွင်၊ လိုရာနှုတ်တွေ၊ ပုဒ်ခွဲဝေလျက်၊ ဥပဒေကျ၊ ထမ်းကြောင်းဖြစ်၍၊ နို့ငြားမှုဦး၊ မကျဦးမကျယ်၊ မပြုလယ်ချုပ်ကာ၊ ပုဒ်ကရာကို၊ မှတ္တာခွဲညီ၊ ပေလဲသိသို့၊ အစီအစဉ်၊ အစဉ်သင့်အား၊ ဆင့်ဆင့်ပွားလျက်၊ ရကားဘယ့်နှယ်၊ ဆယ်ဝယ်ဘယ်နည်း၊ ရာထည်းဘယ်သို့၊ သည်တိုက်ကိုမချိုရွေ့များ၊ သတ်မှန်ထား၍၊ စကားမတွေ၊ ပန်းနှယ်ကြိုးပိဉ်၊ ကိန်းမှူလစစ်၊ ရင်းအမြစ်ကား၊ တစ်—နှစ်—သုံး—လေး၊ တငေးထို့နောက်၊ ငါးခြောက်—ခုနှစ်၊ ရှစ်—ကိုး—သုည၊ ဖြားထဆယ်ဖြာ၊ မှတ်ပြီးခါမှ၊ ကိန်းသာတလုံး၊ တမှုသုံး၏၊ နှစ်လုံးကားဆယ်၊ သုံးဝယ်ရာပင်၊ လေးလျှင်ထောင်မြဲ၊ ငါးသောင်းယူ၊ ခြောက်မူသိန်းဖြစ်၊ ခုနစ်သန်းထား၊ ရှစ်ကားကုဋေ၊ တွက်ချင့်ခဲလော့၊ ထိုကုဋေမှ၊ ပွားထတိုင်ပေ၊ ပကုဋေမှန်၊ ကောဋိ၊ ပကောဋိကာ၊ နဟုတနှင့်၊ နိန္နဟုတ၊

အကျွာသရူဗိန္ဒုဗ္ဗမြူဒ်၊ နိရဗ္ဗုဒ္ဒ၊ အသာဟာနှင့်၊ အဇဗဘာ၊ အရုဇမှနိ၊ သောဂန္ဓိကာ၊ ဥပ္ပလဗ္ဗ၊ ကုမုဒတ်၊ ပုဏ္ဍရိက၊ ပဒုမနှင့်၊ ကထာနသာ၊ မဟာကထာနနှင့်၊ သင်္ချေယျာ၊ ရေအချင်မှု၊ တင်းတိန်းဖုတ္တင်၊ ခုအစရှိ၊ ကုဋေထိမှာ၊ ပွားဘိအညီ၊ အယ်စီအယ်စီ၊ တကာ်၍ဝီသေဝှာ၊ ၍ကုဋေမှာသင်္ချေကျကား။ မှုလယခင့်၊ ကုဋေဖြင့်တျင်၊ ဆင့်ဆင့်တက်ပွား၊ မြောက်တုပြားက၊ ဧကကားတခု ရမှုသည်၊ အရေလေးဆယ်၊ ပြည့်ဧနးဝယ်ခွ၊ ကယ်ကြောနှာ၊ သင်္ချေဖြသည်၊ ၊အစလက်မှန်းနိဒါန်းတည်။ ။

(၃)၊ ၊ မိန္တကျောင်းသူတွဲခံ၊ ယေမည်ဦးပြဲရေး နဝရတ် ကိုးသွယ်လင်္ကာ။

နဝရတ်ကိုးသွယ်၊ ဆင်ဝလွှယ်ကား၊ တိုင်းကျယ်ပြည်မေ၊ မှုရှိထွေးကို၊ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်၊ ငြီးကုန်တွင်သည်၊ ရောဝင်ကပ်မြီး၊ မှူးမတ်ကြီးသည်၊ ရှေ့ထိုး၍ပြည်၊ ဦး ကင်းမည်၏၊ စင်ကြည်သီလ၊ အာစာရနှင့်၊ ခမ္မပွင့်လန်း၊ ထေရ်ရဟန်းကား၊ ရွှေနှန်းတွတ်တည်၊ တံခွန်မည်၏၊ တိုရှည်နိုးဝေ၊ မှုခင်းရေးကို၊ ထောက်တွေးမြော်မြင်၊ ဗေဒင်ပညာရား၊ သမားကောင်းသည်၊ မျက်စိမည်၏၊ တပြည်တမြို့၊ သူ့ရပ်သို့လျှင်၊ ဝင်ကြို့ချောင်းမြောင်း၊ သူလျှိုကောင်းသည်၊ ကျိုးကြောင်းဖွေနည်း၊ ပြည်နားမည်၏၊ ပိုက်လည်ဖွည့်ပတ်၊ ရန်ညွှန့်ဖြတ်သား၊ မင်းမတ်မင်းသား၊ မင်းညီများနှင့်၊ ဆွေဝါးမျိုးစည်၊ ပြည်ပွယ်မည်၏၊ ရွှေရည်ပံသီး၊ ရှုမညီးသား၊ ဘွီးသုလင်၊ ဖွဲဆင်းဖြင်သည်၊ ပြည်တွင်စံတည်၊ မျက်နှာမည်၏၊ ပွားစည်ငွေကြေး၊ ကြွယ်သူဌေးတို့၊ ဝဘ်ရေးစားရာ၊ ပြည့်ပုံစွာနှင့်၊ ရင်ခိုင်ကျည်၊ ပြည်ဝမ်းမည်၏၊ စာနည်ရဲစွမ်းမှုတော်ထမ်းသည်၊ ကြီးပန်းအားသေ၊ သူရဲရကားမြဲမှု၊ ထောက်တည်၊ ပြည်ခြေမည်၏၊ နှစ်ပြည်ပိုင်ချက်၊ သိကြားငက်သို့၊ လက်နက်တန်ဆာ၊ ကိရိယာကား၊ မိုရာတွင်းသည်၊ ပြည်လက်မည်၏၊ ရွှေပြည်ပိုးခြင်း၊ အမင်းမင်းတို့၊ ဦးကင်းမလွှမ်း၊ တံခွန်မထိ၊ မျက်စိမပါက်၊

နားပေါက်မဖယ်၊ ဖြည်ဖွယ်မခွာ၊ ချက်နှာမချွင်း၊ ဖြည့်ဝမ်းမမွေ့၊ ပြည့်ခြေမဖြစ်၊ ကျင့်နိုင်ဘတ်မှ၊ နဝရတ်ကိုးဖြာ၊ ဆင်ရာသည်၊ တန်ဆာမင်းတို့ကျင့်ထုံးတည်း။

မြန်မာသက္ကရာဇ်—၇၇၉—ခု—နှစ်လောက်တွင်၊ ရခိုင်ပြည်၌နန်းတက်
တော်မူသောနရမိတ်လှမင်းလက်ထက်ညီတော်ဘုံတွဲစေးနရနဲ့
ရှိရာသို့ မြို့တော်တိုက်ခိုက်ခြင်းအကြောင်းရှိ၍၊ ဗလ ၁၀၀ ရှိ၊
အဆင်ပြင်စလေကိုတိုင်ပြင်တော်မူရာ၊ မြို့တော်ရန်
မသင့်ကြောင်းချောက်သားရာ၌ကိုး
ကားလှုတ်ဆောင်သော
နိဒါန်းလင်္ကာဟောင်း။

သာဒွန်ခြောင်မှန်၊ ရဲဟုန်နှင်းမျိုး၊ ချွန်ချွန်တိုးသို၊ အကျိုးရှိသင့်၊ တိုင်းခွင့်မသာ၊ မင်္ဂလာဆောင်ဖြစ်၊ အနေသင့်ရာ၊ ဗိုလ်ပါဆင်မြင်း၊ သိမ်းသွင်းမပျက်၊ ရဲမက်မပြို၊ ရန်ကိုနိုင်၍၊ အကြံပညာ၊ သည်သာဖြစ်ခဲ၊ သူရဲမရှား၊ လက်ရုံးအားမှာ၊ အမှားအမှန်၊ ထွန်အကျုံး၊ သူရှုံးအင်္ဂါ၊ မိတ္တာအကျင့်၊ နှံ့မြင့်ရှုနိုင်၊ အပိုင်ခဲခက်၊ လက်နက်ဗိုလ်ခြေ၊ အသေအဆုံး၊ ထုံးမပြုလောက်၊ ယွင်ပေါက်မြောက်မြား၊ ရှာကိုး ပါးရုံ၊ ပညာလုံမှ၊ ဗိုလ်ပုံမပန်း၊ ဥာဏ်စွမ်းနည်း၊ ထွန်းပြင်ရှိက၊ ကြိုဘိစစ်အင်၊ မြင်းဆင်ရထား၊ ခြေသည်ဓားနှင့်၊ သေးပါးညီရုံ၊ ချောက်ပြားတုံလည်း၊ ပိုက်ခြုံပြီးစီး၊ စစ်သူကြီးတို့၊ တုံ့မြီး လိပ်မွှာသို့ ကိုသာချွင်း၊ စစ်အင်လေးမည်၊ အပ်သည်ရှေးရိုး၊ ရန်မျိုးနိုင်သည်၊ သူ ပြည်သာယာ၊ ဝတ်သော်သို့၊ ပမာဘမှ၊ အသကမင်း၊ စစ်တွင်းရှုံးမည်၊ ဆိုသည်စကား၊ ဘိကြွားစင်လျက်၊ မပျက်ဘုံစံ၊ နည်းဝေသန၊ အသက မတ်၊ ညီညွတ်ဖြည့်ရုံ၊ ပညာလုံ၍၊ ဗိုလ်ပုံရန်ပြိုင်၊ က လိဂ်ဘုရား သူ စစ်နွှမ်းညှိုး၊ အကျုံးမရှိ၊ ပန်းနွယ်ရိ၍၊ ကစဉ်ကဲ၊ ကြေညက်ပချမ်း၊ အမတ်သွင်းနှင့်၊ မင်းကြမ်းတသွန်း၊ မာန်တံ့ကို၊ ကဲလွန်စေတင်၊

ကျုံးယို့ရှင်ကိုဝယ်၊ အလယ်မှာယင်သို့၊ အနွံ့ရောင်ရောက်၊ ပြေးမြောက် သဉ်.မှား သေပျက်ကြသည်း၊ ။တရားမစုမင်းသုညာ၊ ။

ဤမျှလောက်သော လင်္ကာဥပမာများဖြင့် ကောင်းစွာလိုသောက် ပေပြီ၊ ငုင်းပုဂ္ဂိုလ်အသတ်ကား ရန်မည်ကဲ့သို့ယူသည်၊ စပ်နည်းတမျိုးနှင့် တမျိုးမည်သို့ဆက်စပ်သည်၊ အဆုံးပိုဒ်များကိုမည်ကဲ့သို့ချရသည်၊ စ သည်အားဖြင့်ဖော်စပ်သော ချာစွာနည်းယူမှတ်သားကြကုန်၊ ။

လင်္ကာအကြောင်းပြီးပြီ၊

(၃) သံပေါက်အကြောင်း၊

သံပေါက်ဟူသောသဘောသဘာဝ ပေါ်တရ အဓိပ္ပါယ်မှာ၊ ။အသံတွက် အရွတ်၊ ''သံလွှင်၊ သံလွင့်၊ သံငင်၊ သံညှင်း၊ သံပြင်း၊ သံဖြတ်၊ သံရပ် သံဖုတ်၊ သံနှုတ်၊ သံပေ၊ သံငေါ၊ သံတမ်းဆယ့်နှစ်ခန်းကို၊ ကြိုးပမ်း နှံ့စွာဆောင်ရွက်ကြ၊ ''ဟူသော စာထုတ်နည်းဆယ့်နှစ်မျိုးတွင်၊ သံ ပေါဟူသောနည်းအရ၊ အသံကိုပေါ်အောင်၊ ပေါက်အောင်၊ ရေးစပ် ရွတ်ဆိုရသည့်အဖြစ်ကြောင့်၊ သံပေါက်ဟူ၍ခေါ်ဆိုလေသည်၊

သံပေါက်စပ်နည်းများ၊

(၁)၊ ။နှယ်ပန်းသံစပ်နည်း၊

{၁} ၄ လုံး၊ ၅ လုံးချ ပဌမစပ်နည်း၊

— — — [ ] ပဌမပဒတွင်အဆုံးအက္ခရာ၊ ဒုတိယပဒတွင်၊ — — [ ] အဆုံးအက္ခရာ၊ တတိယပဒတွင်ဒုတိယ အက္ခ — [ ] — — — ရာတို့သည်အချင်းချင်းအသတ်ကာရန်မှန်ကန် ညီညွတ်ကြစေရမည်၊

ဥပမာ။ ။ အတတ်[ပညာ]၊ ပညာမ[ရှာ]၊
သင့်မြတ်[ရာ]၊ ဖူးရိ[ပါ]၊
သင်[ပါ]အဝေယ်ကာ၊ ကြိုး[ခါ]ရောက်ဒုက္ခ၊

(၂)။ ။၄ လုံးစီ၊ ၅ လုံးချိုဒုတိယစပ်နည်း။

— — — [ ] ပဌမပဒတွင် အဆုံးအက္ခရာ၊ ဒုတိယပဒတွင်
— — [ ] အဆုံးအက္ခရာ၊ တတိယပဒတွင်အစအက္ခရာ
[ ] — — — — တို့သည်၊ အချင်းချင်းအသတ်ကာရန် မှန်ကန်
ညီညွတ်စေကြရမည်။

ဥပမာ။ ။ လျှို့ဝှက်လုံး[လုံး]၊ သူရသ[တီ]၊
ကံ့ယံကို[ဖုံး]၊ ဒေဝါ[နီ]၊
[ဆုံး]မချိသသနေ၊ [ဒီ]ဝှတ်ရှုတ၊

(၃)။ ။၄ လုံးစီ၊ ၇ လုံးချိုပဌမစပ်နည်း။

— — — [ ] ပဌမပဒတွင်အဆုံးအက္ခရာ၊ ဒုတိယ
— — [ ] ပဒတွင်အဆုံးအက္ခရာ၊ တတိယပဒ
— [ ] — — — — — တွင်ဒုတိယအက္ခရာတို့သည်၊အချင်း
ချင်းအသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စေကြရမည်။

ဥပမာ။ ။ ပေါ်ကပ[ညာ]၊ ဝေးသေဆောင့်ဝန်း[ ]၊
မသင်[ငါ]၊ ရွှေစကို[ရုံ]၊
ကြိုး[ခါ]ဒုက္ခရောဲမည်မှတ်၊ ဘယ်[ပုံ]ကျွမ်းနှင့်ညီ
သနည်း။

(၄)။ ။ ၄ လုံးစီ၊ ၇ လုံးချိုဒုတိယစပ်နည်း။

— — — [ ] ပဌမပဒတွင်အဆုံးအက္ခရာ၊ ဒုတိယ
— — [ ] ပဒတွင်အဆုံးအက္ခရာ၊ တတိယပဒ
[ ] — — — — — — တွင် အစအက္ခရာတို့သည် အချင်း
ချင်းအသတ်ကာရန်ညီညွတ်ကြစေရမည်။

ဥပမာ။ ။ နဝဂ္ဂါဂါ[ရီ]၊ သုံးဆယ့်သုံး[ဘွယ်]၊
သင်ပြ[ဆို]၊ ဖျည်းတ[ကျယ်]၊
[သိ]တတ်ကြွေ့အရောင်းတဲ့။ [တယ်]လုအင်ဖျည်း
စပ်သနည်း။

(၅)။ ။ ၃ လုံး၊ ၃ လုံးချတဝီယစပ်နည်း။
(၁)။ မြင်းစိုင်းသံစပ်နည်း။
(၂)။ ချိပ်ဆွဲချသည်ခင်နည်း။

— — — [ ] ပဋ္ဌမပဒအလုံးအကျွဲရာ၊ ဒုတိယပဒ
— — [ ] အလုံးအကျွဲရာ၊ တတိယပဒ ဒုတိယ
— [ ] — ( ) — — ( )အကျွဲရာတို့သည် အချင်းချင်း အ
သတ်ကာရန်ရန်ကန့်ညီညွတ်စေရမည်အပြင်၊ တတိယပဒ ဝေါဟ
အကျွဲရာသည်၊ ၎င်းသဋ္ဌမအကျွဲရာနှင့်လည်း အသတ်ကာရန် မှန်
ကန့်ညီညွတ်စေရမည်။
ဥပမာ။(က)။အိပ်မွေ့သ[ခင်]၊ ချိန်ဆုံးသင့်[ဖွ]၊
ရာထွင့် [တင်]၊ ဝ နှုတ်ပေါက်[မြ]၊
ကျွန်း[မြင်]သောင်း(ထွင်း)၊ တော[ဇ]ထွန်း(ပေါ်)၊
ဘုန်းနှံ့(ခြင်း)၊ မင်းရဲ(ကျော်)၊

(ခ)။ ။ တောတောင်လျှို[တိုး]၊ သူတော်ကောင်း(မျိုး)၊
လန့်မည်[ဒိုး]၊ ကျင့်ထမ်း(ရိုး)၊
သူ့ကိုမ(ကိုး)၊ကိုယ့်ကို(ကိုး)၊ မဂ်ဖိုလ်မျိုး (ရိုး)၊
အရ(ကြိုး)၊

(၆)။ ။ ၅ လုံး၊ ၅ လုံးချစပ်နည်း၊
(၁) အာဒိယမကာနှယ်ပန်းသံစပ်နည်း။
(၂) ယမကာနှယ်ပန်းသံစပ်နည်း။

— — · — [ ]
— — [ ]
— [ ] — — —

ပဌမပဒအဆုံးအက္ခရာ၊ ဒုတိယပဒအဆုံးအက္ခရာ၊ တတိယပဒ၊ ဒုတိယ အက္ခရာတို့သည် အချင်းချင်း အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်ကြစေရမည်၊

ဥပမာ၊ ။

နွယ်ပန်းပန်းခွါ [ညို]၊ ပွင့်ခက် ခက်မှာ [စုံ]၊
ပွင့်ပေ [လို]။ မြချုပ် [ရုံ]၊
မြိုဝ [သိုက်] ဆောင်းလေရောက်၊ ဝတ် [ဆုံ] ကြိုင်နံ့မှုတ်၊

အချက်ချက်မြုပ် [ရာ]၊
မင်းဝံ [ချာ]။
သီ [တာ] ပတ်ဖိုက်လျှောက်၊

၁။ ။ နွယ်ပန်းပန်းဖော်လွှန်းနေဒါမြိုင်၊ ချမ်းသန့်တမှိုင်ထွဲ။
၂။ ။ တပေါင်းဆောင်းအမြိုး၊ ရောက်ခတ်နိုး၊ များကြီး၊ ပျံလာခဲ။
၃။ ။ သင့်မြိုင့်ရှိုင်၊ ဆန်သေသင့်၊ ဝေ့လွှင့်ပန်းရွှေခဲ၊

၁။ ။ ခံကျွတ်သရေမီ။ ပျိုညှိနွှင့်ညြိ၊ ရာသီကံ့ကော်မြတ်၊
၂။ ။ သင်းကျစ်စိတ္တရင်၊ မင်းရေးလွင်၊ ကြည်လင်တို့နေဝတ်၊
၃။ ။ ရုံဘက်လွှန်ဖော်စွား၊ ဆေကြည့်သာ၊ နှံ့သာကြိုင်ဖော်ထွတ်.

(၃)။ ။ ၅ လုံး၊ ၁၀ လုံးချပေ်နည်း၊
(ဝါ) ရှုပန်းသီပေ်နည်း။

— — — — [ ]
— — [ ]
— [ ] — — ( )
— — — — ( )

ပဌမပဒအဆုံးအက္ခရာ၊ ဒုတိယပဒအဆုံးအက္ခရာ၊ တတိယပဒ၊ ဒုတိယအက္ခရာတို့သည် အချင်းချင်းအသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်ကြစေရမည်အပြင်၊ တတိယပဒ၊ ပဌမအက္ခရာသည်၊ ရင်း ဒသမအက္ခရာနှင့်လည်း အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စေရမည်၊

ဥပမာ၊ ။
ခါးသငယ်ရွှေ[ရွေး]၊ မြင်ရိုင်းမြို့ရွှေ[နှိုး]၊
လက်တော်[ရွေး]၊ သဲသဘာ[ဆန်း]၊
မြ[ကွေး]တောသီး(ယှက်)၊သရက်၊ ရှုးလမင်းကြီး(လက်)၊
ရစ် [သန်း] သင်း တွဲ (မြောင်း)၊ မြင့်မြတ် ဘောဘင်သာ(ရှောင်း)၊

မှတ်ရန်၊ ။သံပေါက် ပေါ်ဆိုသိကုံးသွားရာ၌၊ ပဌမပိုဒ်တွင်အဆုံးချသည့်ကာရန်ကဲ့သို့သော၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စသော နောက်အပိုဒ်များ၌လည်းကာရန်တူချကြရမည်၊သို့သော်၊ စကား အဓိပ္ပါယ်တရစ်မှတရစ်သို့သော်ရင်း၊ တခဏ်းမှတခဏ်းသို့သော် ရင်း၊ ကူးပြောင်းလဲယှယ်သည့်ကာလ၊ အချကာရန်ကိုလည်း၊ ကူး ပြောင်းလဲယှယ်လိုသျှင် လဲယှယ်နိုင်၏၊

သံပေါက်ဥပမာများ၊

(က) ရှင်မဟာသီလဝံသဆို၊ ရွှေနန်းတည်မြဲခေါ်ကွန်း၊နိုင်ငံသံပေါက်၊ ဖေခမြို့ဘွဲ့၊

(၁)၊ လက်ျာပေါ်ထွန်း၊အောင်ချာကျွန်း၊ကြွေ့နှံးဇမ္ဗူချာ၊ ရွှေမြင်းနေ၊အောင်ချာဗေ့၊ဝရွှေနန်းတည်ချာ၊ သုံးဖြာပတ်ရစ်၊ဆိုသည့်မြစ်၊ခုနှစ်ပယ်ရှောင်ခွါ၊ စည့်လာနှင်းရိုက်၊ညီသည့်လိုက်၊ရိုးတိုတ်နန်းသိဂ်၊ ထက်မြေမှူ့၊ချိုးမြတ်ဘုန်းကြီး၊ပေါ်ဓါးဘောချာ၊ ဝကြွာဖူဝန်း၊သိပ်ခါင်ထွန်း၊ဖြန့်ဝန်းမျှသီးကာ၊ သိဂ်ါကြွေ့နှံး၊ပွင့်သည့်နန်း၊လှစ်ထွန်းကျူ့သီသာ၊

(၂)၊ အောင်မြေကြွေ့နှံး၊ဝ,ရွှေနန်း၊မျက်သန်းသုံးဖြာကျူ၊ ပတ်လည်ဝန်းရှက်၊ကျွန်းသံဘူ၊ဘောင်ချက်မြတ်ဥါနှု၊ အဝဖြည်ကြီး၊စည်လမြီး၊ဝှန်သီးကျွန်းမူရ၊

သာသဏ္ဍာန်နှုန်းခင်း၊ ထုံးတက်ကင်း၊ ဖွဲ့ညီချင်းနှိုင်းမျှ၊
ထပ်မှုတ်နှိုး နှုန်းကြိုး၊ နေ့မျိုးပေသည့်ရ၊
နှုန်းမ ဆောက်တည်၊ ပွင့်သင်းစည်၊ နုတ်ဖြည်မလွှန့်ကြ၊
ဥာဏနိုင်ရ ဖြည်ဗဟို၊ ဖွဲ့ ရှိပြောစည်ဝ၊

(၈) ထွင်းသင်းမင်းကြီးက သားခင်းနှာခေါင်းကိုအရေးအမမ ကြွဝါ၍ ပေးသည့်ကြောက်ကြီးစုလုံးသင်ပေါက်။

ရုက်ကွယ်ပျက်မြင်၊ မထင်ခြင်း၊ လူရှင်သိမည့်ကြောက်၊
ဖမဏ္ဍာကျနဲ့ခမ်း၊ ဖိတ်မချမ်း၊ ညှိုးနွမ်းမည့်ကိုကြောက်၊
ကိုယ်နှင့်ခတန်း၊ ဧကားလွန်း၊ မင်းဒဏ်သင့်မည့်ကြောက်၊
သစ္စာမခြ၊ အကျင့်လွဲ၊ ပယ်ထဲရောက်မည့်ကြောက်၊
လွန်ကျူးသမှု၊ နောက်နောင်တ၊ ရှိမည့်ကိုကြောက်၊
သေနှင့်အရက်၊ လူကိုဖျက်၊ အနက်ရမည့်ကြောက်၊
မင်း၏ဥစ္စာ၊ အနည်းသာ၊ ဖြစ်သောရောက်မည့်ကြောက်၊
မဟုတ်မတ္တား၊ သူ့တည့်ဖျား၊ ဖျက်ပြားမည့်ကိုကြောက်၊
ရန်သူငါးချက်၊ အခင်းဖျက်၊ သေဖျက်မည့်ကိုကြောက်၊

(၉) သင်္ချာဆရာတော်ဘုရားကြီးရေးသားထားခဲ့သည့်ပေါက်။

ထိုလောကသုံး၊ ညွှတ်ရုံးဦးချ၊ နှိုင်းမမှုသားတော်ရွှေ ဂေါ်၊ ချောင်ပြီးဖြူကိုး၊ ဦးထက်တင်ထား၊ ရှိညွှတ်တွား ၍၊ သ နှင့်မိဘ၊ တပည့်သည်၊ ပြုရှုံဝတ်၊ ရွတ်ဖွဲ့ပယ် ရှား၊ သားမည့်ဘာကြောင်း၊ ဘုတ်ပါလေ၊ ကျင်းနှံ့ဖြ သည်၊ ထေကျင့်ရာ၊ အကျဉ်းနှင်စံ၊ နတ်ရွာဘို့ လုံးလုံးကျက်ရွေ့သုံး၊

(၀)၊ ၊ ဂျော်မွေးဖျက်ဆောင်ရွက်စီမံ၊ မြှော်လိုက်ပေ၊ လွှတ်

ဝေ၍၊ ခေတ်ဝင့်လေမျိုးနွယ်၊ ငတ်ငါးသွယ်၊ ကျင့်ဘွယ်ဘွယ် သဘောတို့တည်။

(၂)၊ ၊ မကောင်းဖြစ်တည်၊ ကောင်းရာညွှန့်ထက်၊ အတတ်သင်ပေ၊ ပေးဝေနှီးရင်း၊ ထိပ်မြားခြင်းလျှင်၊ ဝတ်ငါးဆင်၊ တခင်မယ်တို့တည်။

(၃)၊ ၊ ညီညာသကြွ၊ အုံးမ,နသပ္ပ၊ လောမုကြို့ဆီး ထံနှီးလုင်ကျေး၊ သင်ဝေတွေးအံ့ရှဘ်၊ တပည့်ဝတ်၊ မချွတ်ငါးခုသဘော၊

(၄)၊ ၊ အတတ်လည်းသင်၊ ပဲ့ဖြင်ဆိုးမ၊ ထိပ္ပမကျနှံ၊ ဘေးရန်ဘီး ကာ၊ သင့်ရာအပ်ရှိ၊ ဆရာတို့၊ ကျင့်ဘို့ဝတ်ငါးဖြာ၊

(၅)၊ ၊ မထိမဲ့ကင်း၊ အပ်နှင်းညွှာ၊ မိဿဝမမှား၊ ဝတ်လေးဆင် ဆင်၊ မြတ်နိုးကြင်၊ ငါးလင့်ကျင့်အပ်ရာ၊

(၆)၊ ၊ အိမ်တွင်းမှုလုပ်၊ ဘိမ်းထုပ်သသျှာ၊ မိနှာကြည့်ရှောင်၊ ရှောင်အောင်ဖြန့်ချိ၊ ပျင်းရိမရှု၊ ဝတ်ငါးဆူ၊ အိမ်သူကျင့် အပ်စွာ၊

(၇)၊ ၊ ဘေးကင်းမျိုးဖြင့်၊ ကိုယ်နှင့်ယှဉ်ထေး၊ စီးပွားဆောင်ရွက်၊ နှုတ်မြွက်ချိုသာ၊ သစ္စာမှန်ပေ၊ ဝတ်ငါးတွေ၊ ကျင့်လေဖိတ် သဘော၊

(၈)၊ ၊ ၁၀,ရွာကျေးမွေး၊ ပြုရေးစီရင်၊ နသျှင်ကပေ၊ ပွဝေနသော၊ အခါကိုလွှတ်၊ နရှင့်ဝတ်၊ ဟောချွတ်ပဉ္စမာ၊

(၉)၊ ၊ အိမ်သေဝ်နောက်ကျ၊ ထသောဝ်ကားရှေး၊ ပေးမှယူအပ်၊ ပေ့ဝပ်ဆောင်ရွက်၊ ကျေးဇူးမြွက်၊ ငါးချက်ကျွန်ကျင့်ရာ၊

(၁၀)၊ ၊ မေတ္တာစိတ်သက်၊ ဆောင်ရွက်ချစ်ခင်၊ ခင်မင်နှုတ်ချို၊ လိုလျှင်ထိုက်ထား၊ တတ်အားလှူပေ၊ ငါးခုမှာ၊ ပြုသေဒါယကာ၊

(၁၁)၊ ၊ မကောင်းဖြစ်တ၊ ကောင်းရာကိုလှစ်၊ အသစ်ဟောကြွေး၊ နှသားတော်မှီးနှုတ်ထံတင်ရာ၊ မေတ္တာလည်းပြု၊ ရဟန်းမှု၊ ခြောက်ခုလွှန့်သေချာ၊

ကျမ်းသင်္ဂါလေးသုတ်ဝယ်ပြဆုံးလေ့ကဆရာ၊
ကျင့်ဝတ်မဖြေ ပေါ်ယိုလေးထွေ သားလေမြင့်ရှည်ကြာ၊
ဤသည့်ဝတ်ကုံ၊ ငွေမျိုးစုံခြောက်ဘုံထက်နတ်ရွာ၊

ဖွည်းဘီးဖြင်က၊ နားစောင့်ချလို့၊ မိဘနှင့်သား၊ မယားနှင့်လင်၊ အရှင်နှင့်ကျွန်၊ ထေရ်မွန်ဒါယကာ၊ မိတ်သဟာနှင့်၊ ဆရာတပည့်၊ ထိတိမချွတ်၊ ကျင့်ဝတ်ရုံလင်း၊ ပြုသနိုင်ရ၊ ရှင်လည်းမလော့၊ သေလည်းမကွာ၊ နတ်ရွာလူ့ပြည်၊ ဖွည့်လည်အဝရ၊ ခံစားမှု၍၊ ဇမ္ဗူဒွေပြည်၊ ဝင်အုံသည်တည့်၊ မတည်ကျင့်ဝတ်၊ ချွတ်သူတို့မှာ၊ မလွတ်သာသည်၊ ။လေးရွာဘုံလုံးလုံး၊ လူဖြစ်ရှုံး။

သံပေါက်အကြောင်းပြီး၏။

(ဂ) ဝဲရိုက်ဝဲသွင်းအကြောင်း။

အက္ခရာသုံးလုံး—တပိုဒ်စီလေးရှိ၍၊ ထိပ်ချင်းတိုက်ကာ၊ တိုက်ကာအသတ်ကာရန်၊ မှန်ကန်ညီညွတ်စွာ၊ စပ်ဆိုထိကုံးရသော၊ ကဗျာကို "ဝဲရိုက်ဝဲသွင်း"ဟူ၍ခေါ်ဆိုလေသည်။
စပ်ပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

ဝဲရိုက်ဝဲသွင်းဥပမာများ။

(က)။ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဆို ဝဲရိုက်ဝဲသွင်းဆုံးမစာ။

မိန့်သည့်မှာ၊ နှုတ်လေ့နား၊ ထားမြွက်မြက်၊ ထက်အောင်သွေး၊ ဈေးကလေ့ ။သုံးယောက်လူ၊ ယူကြလေလေ၊ သေအောင်ရုတ်၊ နှုတ်၍ထား၊ ငါးရဆူး၊ ရူးတင်ဂှား၊ လှမြမှန်ပန်းရော၊ သာတူးဆန်း၊ ပန်းကြက်

မောက်၊ခြောက်လေးဖြာ၊ညွှာမလိပ်၊ထိပ်မှာထုံး၊ သုံးအောင်ဘက်၊ လက်ရှိ:ငါးရွှေဝင်စစ်၊ရန့်စစ်ခွဲ၊ထဲမှာထို၊လိုရှောင်ဘေ၊ ဖျော်သောက်ဘေး၊မှုဒ်ဆေးသုံး၊ လုံးရုံနှံ့၊နံ့သာထုံ၊ပုံမခြား၊ ငါးရာနှစ်၊ ရှစ်တာသွယ်၊ပြယ်မပြေ၊ခလမသွေ့၊နေ့တိုင်းလိမ်း၊ ငြိမ်းလိမ့်မည်၊ ပြည်ခြောက်ဆင့်၊မြင့်မြိမ့်၊ ရုပ်လေ၊ဇော်ဗိန်းခကာ၊မြေခွံနှင့်သတ်၊ မှတ်လောမင်း၊သဘော်သစီး၊မီးပြောင်ပြောင်၊လောင်ကျွမ်းမဲ့၊ အဲ့တပ၊ ဖွိုကာအီ၊ထီမသင်၊ရှင့်နှစ်ပါး၊ထားမလွှတ်၊ ပတ်မွှတ်ချော၊ဈေ့မ လား၊မျှားရှိရွာ၊နာမလိုက်၊ကြိုက်ရာရွေး၊ဆေးသျှင်ကောင်း၊ တောင်းရွှေငွေ၊ဓမ္မာနှန်း၊ဆန်းလှလှ၊ကြွေးရွေ့မောက်၊ရောက်ဇေကန်၊ မှန်လှ ရွှာ၊မှာလိုက်မည်၊ထည်အကြွင်း၊ကောင်းကောင်းကျင့်၊

(ခ)၊ ၊ဆေးတန်ခိုးရောဓာတ်ဘုရားရေးဝိဇ္ဇိက်ပဲသွင်းရေ:မောေ၊

မှတ်ဆော်ယုံ၊ဘုံသုံးဆက်၊ပျက်ဖြစ်ပျား၊တရားရှာ၊ နာအိုသေ၊ နေမလွှတ်၊ ဝဋ်သံသရာ၊ချာချာရစ်၊နှစ်မွန်းဟာန်၊ဘန်ဘုန်သသား၊ များလှ ပြီ၊ဤအခါ၊သာနာဝင်း၊တွင်းမှာကြို၊ ရုံရုံမကာ်၊ မြိုင်နက်ခွင်၊ ငင် အောင်ဆော်၊ရောက်တော်မူ၊နိဗ္ဗူမွန်း၊ပေးဖြန်းကြိုက်၊ စရိုက်သင့်၊ ကျင့်ဦးနေဦး၊သော်ခင့်၊တကဲ့မင်း၊ပျုံးသင့်၊ ၊

ဝိဇ္ဇိက်ပဲသွင်းအကြောင်းပြီးပြီ၊

(ဃ)၊ ၊ဒွေးချိုးအကြောင်း၊

ဒွေးချိုးဟူသောသဒ္ဒါပါဌ်ပရစ်ဘီပွါယ်မှာ၊ ၊အဆိုအရုပ် ၃ ပုဒ်စီထားရှိ၍ဖြစ်စေ၊၄ ပုဒ်စီထားရှိ၍ဖြစ်စေ၊အဆိုအရုပ်–ပုဒ်ရေ မညီမမျှဘဲထားရှိ၍ဖြစ်စေ၊အသတ် ကာရန် မှန်ကန်ညီညွတ်စွာ၊ အချိုးနှစ်ခု ပြုလုပ်၍စပ်ဆိုထိကုံးအပ်သော၊တေးကဗျာကို၊ဒွေးချိုးဟူ၍ ခေါ်ဆိုလေသည်၊

ဒွေးချိုးစပ်နည်းအခြေခံ။

ဒွေးချိုးစပ်ဆိုရာ၌ ပုံများ၊ နည်းသေသတ်မှတ်၍ မရှိချေ။ ရှေး ပညာရှိ ကဗိဝိဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့ စွမ်းရည်ဉာဏ် ရှည်သွားသလောက် အပြင်အဆင် အသတ်ကာရန် မှန်ကန်ညီညွတ်အောင် အချိုးကိုသာ အရင်းခံပြ၍ နှံ့သွား၍စပ်ဆိုသီကုံးခဲ့ကြသောကြောင့်၊ "ဒွေးချိုးအများနှင့်ဆက်စပ်တော်သင့်သောနည်း" များကို ဖော်ပြပေအံ့။

(၁)။ ။ဒွေးချိုး၌ အစတချိုး၊ အဆုံးတချိုးဟူ၍ အချိုး အစား နှစ်ခု ထားရှိရမည်။

(၂)။ ။အစအချိုး၏ အဆုံးအကျရာသည်၊ အဆုံးအချိုး၏အဆုံး အကျရာနှင့် အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စေရမည်။
မှတ်ရန်။ ။ထိုကာရန်ယူရသော အကျရာနှစ်ခုသည်မည် သည့်အခါမဆို (ဂရုသံ-လေးလေးရွတ်ဆိုရသောအသံ) များဖြစ်ကြစေရမည်။

(၃)။ ။ဝဂ်နင်းကိုရှောင်ကြဉ်ရမည်။
မှတ်ရန်။ ။"ဝဂ်နင်း"ဆိုသည်မှာ၊ ဝက်တို့သွားသောအခါ၊ ပထမချေရာကို နောက်ခြေကလိုက်၍ နင်းသွား ဘိသကဲ့သို့၊ ကဗျာ၌လည်း၊ ပထမအကျရာ အသတ်ကာ ရန်ကို၊ နောက်အကျရာ အသတ်ကာရန်များက၊ အကျရာ လက္ခဏာတူအောင်၍စပ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

(၄)။ ။ဒွေးချိုး၌ ပိုဒ်ရေမည်မျှစီထားရှိရမည်၊ တပိုဒ်တပိုဒ်၌အကျ ရာမည်မျှစီထားရှိရမည်ဟူ၍၊ နည်းသေသတ်မှတ်ပိုင်းခြား ခြင်းမရှိချေ။ မိမိတို့ဉာဏ်စွမ်းအလျောက် စပ်ဆိုကြသည် သာများ၏။

(၅)။ ။မည်သည့်အကျရာသည်၊ မည်သည့် အကျရာနှင့်သာ အ သတ်ကာရန် မှန်ကန်ညီညွတ်ရမည်ဟူ၍လည်း၊ (အရေး ကြီးသဖြင့်မှတ်ထားအပ်သော ကာရန်မှာပါ:) ကန့်သတ်

ဝိုင်းခြားခြင်းမရှိချေ၊ အဓိပ္ပါယ်ရှိသောအက္ခရာကာရန်များ ကိုထပ်နိုင်ဟပ်နိုင်သရွေ့ ထပ်နိုင်ဟပ်နိုင်ကြ၏၊

အထက်ပါ ပေါ်နည်းသည် ဒွေးချိုးအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော နည်းဖြစ်၏၊ သို့သော်လည်း၊ ရှေးပညာရှိတို့နှစ်သက်မြတ်နိုး ကြသော "အခံအခေါင် ၃ပုဒ်စီထားရှိစပ်ဆိုရသောနည်း" "အခံအခေါင်၄ပုဒ်စီ ထားရှိစပ်ဆိုရသောနည်း"၊ ဤနှစ်နည်းပေါ်ဆိုအပ်ပုံများကိုခွဲခြား၍ ဥပမာနှင့်တကွ အောက်၌ ဖော်ပြလိုက်ပေအံ့၊

အခံအခေါင် ၃ပုဒ်စီထားရှိရသောဒွေးချိုးပေါ်နည်း၊

ဥပမာ ၁။

အခံအချိုး။ ။ဝေလွင့်[လွှ]။
ငွေသ[ဖင်]ပိုပင်[မြင့်]ဆီကာ၊
သော[သင့်]ရာ(မွှေး)။
အခေါင်အချိုး။ ။သူ့မြို့[တွင်း]အိမ်၊
လေး[ဝင်း]တိုးအပယ်[ခက်]တယ်၊
နီး[ရက်]၎ှင့်(ဝေး)။

အခံအချိုး။ ။ပဌမပိုဒ်၌အက္ခရာ ၃လုံး၊ ဒုတိယပိုဒ်၌ အက္ခရာ ၆လုံး၊ တတိယပိုဒ်၌အက္ခရာ ၄လုံးစီထားရှိရမည်၊ ။အသတ်ကာရန်မှာ၊ ပဌမပိုဒ်အဆုံးအက္ခရာသည်၊ ဒုတိယပိုဒ် တတိယအက္ခရာနှင့် အသတ်ကာရန်ညီစေ၍၊ တဖန်ဒုတိယပိုဒ် ဆဋ္ဌမအက္ခရာသည်၊ တတိယပိုဒ်ဒုတိယအက္ခရာနှင့်အသတ်ကာရန်ညီညွတ်စေရမည်။

အခေါင်အချိုး၊ ။ပဌမပိုဒ်၌အက္ခရာ ၃လုံး၊ ဒုတိယပိုဒ်၌အက္ခရာ ၇လုံး၊ တတိယပိုဒ်၌အက္ခရာ ၄လုံးစီထားရှိရမည်၊ အသတ်ကာရန်မှာ၊ ပဌမပိုဒ်တတိယအက္ခရာသည်၊ ဒုတိယပိုဒ် ဒုတိယ အက္ခရာနှင့် အသတ်ကာရန်ညီစေ၍၊ တဖန် ဒုတိယပိုဒ် သတ္တမအက္ခရာသည်၊ တတိယပိုဒ်ဒုတိယအက္ခရာနှင့်အသတ်ကာရန်ညီညွတ် စေရမည်၊

အခံအခေါင် ၄ ပိုဒ်စီသားရှိရသောဒွေးချိုးစပ်နည်း။

ဥပမာ။ ၂။

အခံအချိုး။ ။ပန်းဝ[ပယ်]။
နန် အ[ထယ်]၊ ပေါ်[ခိုက်]ဟာဖို့။
အ[လိုက်]းတော် တန့်[သင့်]ရုံပ။
ခ်[ပွင့်]ကို(ကုံး)။

အခေါင်အချိုး။ ။နန်းရေ[ဝေ]။
မန်း[မြေ]မှာ တကယ်[ဖွင့်]တော့၊
ခ်ပွင့်[ခိုင်]ထားယိ[ရွေ့]တင်၊
တော[လေ့]ရှာ(သုံး)။

အခံအချိုး။ ။ပဌမပိုဒ်၌အက္ခရာ ၃ လုံး၊ ဒုတိယပိုဒ်၌ အက္ခရာ ၈ လုံး ၊တတိယပိုဒ်၌အက္ခရာ ၇ လုံး စတုတ္ထပိုဒ်၌ အက္ခရာ ၄ လုံးစီသားရှိရမည်။ အသတ်ကာရန်မှာ။ ပဌမပိုဒ်အဆုံးအက္ခရာသည် ဒုတိယပိုဒ် တတိယအက္ခရာနှင့်၊ ဒုတိယပိုဒ်ဆဋ္ဌမအက္ခရာသည် တတိယပိုဒ် ဒုတိယအက္ခရာနှင့်၊ တတိယပိုဒ် ပဉ္စမအက္ခရာသည်၊ စတုတ္ထပိုဒ် ဒုတိယအက္ခရာနှင့် အသီးသီးအသတ်ကာရန်မှန်ကန် ညီညွတ်ကြရမည်၊

အခေါင်အချိုး။ ။ပဌမပိုဒ်၌အက္ခရာ ၃ လုံး၊ ဒုတိယပိုဒ်၌အက္ခရာ ၇ လုံး။ တတိယပိုဒ်၌အက္ခရာ ၇ လုံး၊ စတုတ္ထပိုဒ်၌အက္ခရာ ၄ လုံးစီသားရှိရမည်၊ အသတ်ကာရန်မှ ။ပဌမပိုဒ်အဆုံးအက္ခရာသည်၊ ဒုတိယပိုဒ် ဒုတိယအက္ခရာနှင့်၊ ဒုတိယပိုဒ် ဆဋ္ဌမအက္ခရာသည်၊ တတိယပိုဒ် တတိယအက္ခရာနှင့်၊ တတိယပိုဒ် ဆဋ္ဌမအက္ခရာသည်၊ စတုတ္ထပိုဒ် ဒုတိယ အက္ခရာနှင့် အသီးသီးအသတ်ကာရန်မှန်ကန် ညီညွတ်ကြရမည်။

ခွေးချီးဥပမာများ။

(၁)။ ။ငယ်မေမိန်း၊မွေးမယ်ဆိုန်—ဘေးကျိုးနှင့်လို့၊ပြောသေ့သလဲ။ သဘောမှာ—အပယ်ငယ်ရသို့၊ဝင်အပေ့မှား။ ။တယောက်ဆိုးနိုးနှင့် တမျိုးကိုမနာသိုလို့၊စံပိုကို အရိုင်းစွဲဝယ်၊မြဲတော့မှာလား။ ။

(၂)။ ။ဘုရားမတိမ်ငုံး၊ဒိမ်၊ကြူ၊လ၊နှင့်၊တူမျှစံနိုင်း။ ။ထင်တညီ၊ကမ္ဘာ—တင်ထိုက်တဲ့။ ယဉ်သိုက်ဝင်—သည်မနှင့်ရယ် ကြွယ်၊ငါးသင့်သမိုင်း။ ။

(၃)။ ။လဲ့ရွှေကာရ၊ငှက်သင်္ကန်း။ ။တိမ်ညို·စိမ်းနှင့်၊မှိုင်း ဝေရီ—ခါနွေဆန်းမှာ၊ထုံပန်းကသင်း။ ။

(၄)။ ။နိုးဗိတ်လို့ဝေပါဘဝ၊မိုးယမ်းရိပ်တွေထွေ့ ဖြာလို့ ရုစ် ဖြန်တော့ မချမ်းသာဘူး အရှင်ဝေ့—သည်မကြုံရပါသရှင့်။ (ဇိုမောင်တော်ရဲ့)သေပုံတော်ရေး။ ။ရမူးနှာရှင်၊ မုသားတဥာဏ် ဆင်လို့၊ အမှန်ပင်—နောက်ဟာတစ်ဦးရယ်နှင့်၊ မထောက်မညာသတော်၊ရှောက်ခါပလူးတာကြောင့်၊ဝေယနဲ့မှာ—လေထနဲ့လို့ပြုးတင် ထင့်(မောင်မောင်ရဲ့၊)ရှု မတော်ဆွေး။ ။

(၅)။ ။ဖန်တာချာ၊ဖြန့်ဇာဝါ၊သယ်ထီပြန်းငေတော့၊ ဂမုန်းခိုင် ရွှေယောင်ရုစ်ကိုလ၊သွေးပစ်ပါဘူး။ ။တနှသရီ၊တဗိုနှ၊ ချိုနုံ၊ချ တွင်မှု ဇို—သူ့ကိုထင်ချောင်ညီးလို့၊ မကြီးမှာ—မှုတာကြွယ်ဖျာ၊ လွမ်းနယ်ကကြူး။ ။

(၆)။ ။နေမရွှင်၊ဘဝင်မှာဇို-မေ့ကြောင်း၊နေ၍ဖြောင့်ဘူး။ ။ ကြေဒွဲကြေးမှု၊ရေသက်ကယ်ကမ္ဘာထုံတော့။ လွမ်းပုံကိုမောင်မ သွေးရှုပြိုတု၊သုံးရွှေကြေ့ခုမှူး။ ။

(၇)။ ။အချစ်ဘယ်တူ၊ ယူပါတော့လား။ ။ကြာတော့ခါ မောင်သေရော့မယ်၊နှန်းမြဲမြင့်ဘွား။ ။

(၈)။ ။ရွှေသာချူးမပွာလိုက်နဲ့၊ထွားမိုယ်ကယ်ကံတို၊ငါဆိုတဲ့ ဆေး။ ။နန်းအိမ်ရွှေကျွန်း၊လွှန်ဝေနှင့်တနံရိုသိုးကွယ်၊ ချိုးမျက်က ရေလေး။ ။

(၉)။ ။ကျွန်းပွေ့ပုံ၊ လှိုင်းအွန့်ဂုံ—တညာကျော်ချယ်လို့၊ သဟာနဲ့ မယ်—ပုသိမ်ခြေ့ကိုဖြတ်၊ ရုံစေ့အောင်—ရှုပ်ငုံ့ရေးချင်ငဲ့၊ ခင်လေးစိတ် ကူး၊ ။စာတ်ပ ်နတ်ပန်းချီ၊ ကိုယ်တိုင်လာလို့၊မေ့ရှုရာ။ မင်းတဲ့ ရတ်ဘယ်နှင့်၊သမုန်ရေ—မျော်ခါသွေးပါထို့၊ပုအင်ကို—မှုတင်ရေးချ လျှင်.မောင်မောင်ရယ်၊ဆေးလောက်နိုင်ဘူး။ ။

(၁၀)။ ။သိကျွာကျွာ၊ ဖန်လာသိ—နှစ်နှား၊ ။ဖြစ်တင်း၀ချ စေလို့၊မြိုင်မြေမှာ၊ညှိုအွန့်ဗုတ်ကာယ်၊ခွန်းဝတ်လို့ကြွား။

(၁၁)။ ။ပေဒ်မဒ္ဒီ၊စေ့ဒ်ဂီ—လိုက်မွှေ့တဲ့၊မြိုင်မြေ့ညာကြွာ၊ ။ ။ဖန်နှစ်ရေးဆံကျစ်ယမန်ခွေနှင့်၊ ကြီးမောင်လေ၊ သင်္ဝေရပါဘီ၊ တောခါချင်ပေါ့၊ ။

ဒွေးချိုးအကြောင်းပြီးပြီ။

(င) ဩ°ချိုးအကြောင်း။

ဩ°ချိုးဟူသောသဘောခေါ်ဟာရအဓိဌါယ်မှာ ။အချိုး ၃ ချိုးပြုလုပ်၍၊အဒရင်၊အခံ၊အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စွာ၊ စပ်ဆို ထိကုံးအပ်သောတေးကဗျာကိုဩ°ချိုးဟူ၍ခေါ်ဆိုသေသည်။

ဩ°ချိုးဥပမာ၊

ပဌမအချိုး။ ။ စန္ဒာမှာ—ငွေယုန်ရေးကိုလ၊
ရှေ့ဟိုနေ့က—စာတ်တော်(မှာ)။
ကျွမ်းနိုပါတ်(လာ)။ ။

ဒုတိယအချိုး။ ။ သို့ဝင်ကိုအမြင်သားဟာမို့၊
ထင်ရှားပ—သည်အ(ရာ)။
ကာ(မှာ)လုံး—မောင်"ကွန်း"။ ၂

တတိယအချိုး။ ။ အွှဲဗိမာန်၊
နေဝန်း—သူရကန်ခို၊
ဘယ်ပုံချာကာ—ဘယ်ဝဲဟောင်းငယ်၊
ဒေါင်းရုပ်ကို"ညွှန်း"။ ။

ကြိုးချိုးစပ်နည်းအကြောင်း။

(၁)။ အချိုး ၃ ချိုးဖြင့်ပြီးဆုံးအောင်သီကုံးစပ်ဆိုရမည်။

(၂)။ ပဌမအချိုး၏ မဆုံးမီတပိုဒ် က အဆုံးအက္ခရာသည် ၎င်းအချိုး အဆုံးပိုဒ်အဆုံးအက္ခရာနှင့်အသတ်ကာရန် မှန်ကန်ညီညွတ်စေရမည်။ အပြင် ဒုတိယအချိုးမဆုံးမီတပိုဒ်က အဆုံးအက္ခရာနှင့်လည်းအသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စေရမည်။

မှတ်ရန်။ ပြဆိုခဲ့သော ကာရန် ၃ လုံးသည်မည်သည့်အခါမဆို "လဟုသံ" ချည်းဖြစ်ကြစေရမည်။

(၃)။ ဒုတိယအချိုး၏ အဆုံးပိုဒ် အဆုံး အက္ခရာသည် တတိယအချိုးအဆုံးပိုဒ်အဆုံးအက္ခရာနှင့် အသတ်ကာရန် မှန်ကန်ညီညွတ်စေရမည်။

မှတ်ရန်။ ၎င်းကာရန် ၂ လုံးသည် မည်သည့်အခါမဆို "ဂရုသံ" ချည်းဖြစ်ကြစေရမည်။

(၄)။ ထွေချိုးမှာ ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဝဂ်နှင်းကို ရှောင်ကြဉ်ရမည်။

(၅)။ ပဌမအချိုး၏ ဆုံးပိုဒ်နှင့်၊ တတိယအချိုး၏အဆုံးပိုဒ်တို့မှာ အက္ခရာ ၄ လုံးစီသာ ထားရှိစပ်ဆိုရမည်။

(၆)။ တတိယအချိုး၏အစပိုဒ်၌ များသောအားဖြင့် အက္ခရာ ၃ လုံး၊ သို့မဟုတ် ၄ လုံးစီသာထားရှိစပ်ဆိုကြ၏။

(၇)။ အချိုး ၃ ချိုးလုံး၌၊ တချိုးတချိုးမှာ ပိုဒ်ရေမည်မျှပါရှိရမည်ဟူ၍၎င်း၊ (ပြဆိုခဲ့သောအပိုဒ်များမှတပါး) တပိုဒ်ဘပိုဒ်မှာ အက္ခရာမည်မျှပါရှိရမည်ဟူ၍၎င်း၊ ကန့်သတ်ပိုင်းခြားခြင်း မရှိမူ၍၊ စွမ်းရည်ဉာဏ်ရည်သွားသလောက်ထားရှိစပ်ဆိုကြလေသည်။

(၈)။ (ပြဆိုခဲ့ပြီးသောအသတ်ကာရန်များမှတပါး) ကျန်ကာရန်များမှာ၊ အဓိပ္ပါယ်မရှိသောစကားလုံးပိုများကိုပယ်၍၊ ကာရန်ခုနိုင်သလောက်စပ်ဆိုခြင်း၌၊ မိမိတို့၏ စွမ်းရည် ဉာဏ် ရည်သာလျှင်ပမာဏဖြစ်ချေသည်။

ကြိုးချိုးဥပမာများ။

(၁) ပဌမအစချိုး။ ။

ဘေဒ္ဒအစဥ္စ — အာကာသထက်ဆီက၊
ငွေရတနာ — ပမာသက်ပေါက်တဲ့၊
ယုန်နန်းစက် စန်းစ(န္ဒာ)။
ထွန်းတောက်လို့(လာ)။ ။

ဒုတိယအစချိုး၊ ။

စန်းနန်း — သေဘင်ယံထက်မှာလ။
အလွှန်းဘော် — မောင်နှံ့ဌက်ကယ်တို့၊
တောင်ပံရှက်ပါလို့ — မြူးပျော် (ကာ)၊
ဘာ (သာ) လိုက် — ရင့်"ကျူး"။ ။

တတိယအစချိုး၊ ။

လွှမ်း ပွေ့ အောင်။
စန်း ငွေ ချောင် — ရေပြင်ကြောမှာလ၊
သဘော် — ဖျော်နာဝါတို့။
ဘယ်ဥဩကို — ရူး ကာ ဖျိမ့် တယ်။
ငြိမ့် သံ နှင့် "ကူး" ။

(၂)၊ ။ရွှေဝသွား။ ပါးလိုက်ကဲ့ — ဆောင်ပါလေ။ လွှမ်းသူ့စာခွေ၊ ။သည်တခွေ။အဓတ္တေးထွ — ပါ့ပါသေရှဲလေး၊ ။စိုးလို့သာ — ကုံးချ။စာလုံးတယ်ခတ္တလေဘု မိန်းမသက်ခြေး။

(၃)။ ။ သိပ်ချာထိ၊ချိန်ခါမှ — ဝါခေါင်လဘာမိုး — တောင်မြင့်သရဝဏ်ကြယ်၊ စန်းနှင့်ပြိုင်ဆွယ်။ ။မြိုင်ဘနယ်မှာလေ၊ ခိုင်သွယ်ဝတ္တ မိုးရွေပန်း။ ။ခတ္တာရယ်ငှ့်၊တာချေးတံ-သဘင်ရုံမို့၊ သဇင်ဂုံ-သာပါဥက်ကယ်နှင့်၊နိဗ္ဗာနဲကို မိဘ္ဘာန်လျက်သာပ၊ တွေ့နှစ်ဖြာ — သူ့ချာချက် ဘိုကွယ်။ဇော်သတ်ရည်မှန်။ ।

(၄)။ ။ ရေပြင်ကျယ်၊နေရှင်နယ် — ပဥ္စာချပ်ကိုဖြင့်၊ ကမ်းခပ်ထို့

တဘ်မြောက်အောင်၊ ကြိုးစားကြမောင်၊ ။ပြည်ကြီးရန်
မြေ ငြိ၊ဥာဏ်ရောင်ဖြင့်–ပယ်သွင်း။ ။ကျွန်မျိုးရယ်၊ ကျွန်ခွယ်
လို့၊ကျွန်သဘွယ်- အထင်သေးခံလတော့။ ကျွန်မပယ်–သခင်
သေးတွေလို့၊(မောင်တို့ရဲ)ရှေးကစိတ်သွင်း။ ။

(၅)။ ။ ဖြူပယ်ရိုက်ရည်သံများကိုလ.မကြားရကြားလေပြီ–လေး
လချာသီ၊ ။တိုင်းဥာနီ၊မဟုတ်ကာထဲပါပြီလို့၊ ။ကြက်သံကို–
ပယ်ရိုက်ပြုရတယ်။ဒေတာသူ့ရွာမို့။ ။
(၆)။ ။ ကြာချည်ရဲ နှ ဒိ ဖြန့်–ပယ်ရိုက်ညီတ်ပါပေါ့၊ ရှေးမှိတ်လို့
ဝက်ပါသော်၊ရှေးမှုမပျော်။ ။လာနိုးငယ်မျှော်၊ကြာခေ်မြင့်–
ဆောင်ထီး။ ။မလာနေ-တာရှည်တာတာကြောင့်၊ တွေးရခက်
ကြီး။ ။

လေးချိုးဖြစ်သောပုံကိုပြဆိုခြင်းအကြောင်း။

ဒွေးချိုး၌အချိုးတခုပေါင်းထည့်ခြင်းအားဖြင့်၊ အချိုး ၃ ချိုးဖြစ်လာနိုင်ပြားသော်လည်း၊လေးချိုးကဗျာဖြစ်သည်ဟုမဆိုနိုင်ချေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စပ်နည်းအတိုင်းမညီ၊ ကွဲပြားသောကြောင့်တည်း။အောက်၌ကြည့်လေ၊

ဒွေးချိုး — လေးချိုး၊

အခံအချိုး၊ ။ (ဂရုသံ)နှင့်ဆုံး
အဆုပ်။ ။ ။ (ဂရုသံ) ။

ပဌမအချိုး၊ လဟုသံ } ကာရန်
လဟုသံ }

ဒုတိယအချိုး{မဆုံးမီသ ပိုနိက}
လဟုသံ၊
ပဌမအချိုးက လဟုသံ နှစ်ခုနှင့်
ကာရန်ညီရမည်၊
ဒုတိယ အချိုး၊ {အဆုံး ၌}၊
(ဂရုသံ)
တတိယ ။ { ။ } (ဂရုသံ)။

ဒွေးချိုး၌ အစကာ တချိုးဆက်ထည့်သောအခါ အဆုံး၌ ဖြတ်ချိုးမှာ ကဲ့သို့လာဟုသုံးနှင့်ပင် ကာရန်ထားကြွေးဘောင်သည်။ ဒုတိယအချိုးမဆုံးမီ ဘင်္ဂါ အဆုံးအကျရာနှင့်သည်းကာရန်ညီညွတ် စေရမည်ဖြစ်သဖြင့် ဒွေးချိုးတပိုဒ်သုံးကို လုံးလုံးဖျက်ရ၍ပထိမ့်မည်။ ဒွေးချိုးတပိုဒ်နှင့်ဖြတ်ချိုးတပိုဒ်ကို ယှဉ်ပြိုင်၍သေချာစွာကြည့်လေ။

ဒွေးချိုး။ ဖြတ်ချိုး။

(၁)။ ။ ဘောသ်ခရီး
ဖော်ဂီ ယှိုင်(မွှေ့)တဲ့၊
မြိုင်(မြေ့)ညာ(ခဏ္ဍာ)။
(၂)။ ။ ဖန်နှစ်ရေ
ငင်ကျောင်းယမန်ခွေနှင့်၊
ကြိုးလားလ-ဘိသေရပေါ်အိ
ဘောခချင့်ပေါ့) ။

(၁)။ စန္ဒာမှာဥဏ္ဍသုန်ရေးကိုထ၊
ဟိုရှေးကဇာတ်တော်(မှာ)။ (၁)
ကျွမ်းနိုပါတ်(လာ)။ (၂)
(၂)။ သို့ဝင်အမြင်သာဟာမို့၊
ထင်ရှားပ-သည်အ(ရာ)။ (၃)
ကမ္ဘာသုံးမော်"ကွန်း"။
(၃)။ ရွှေဗိမာန်၊
နေဝန်းသူရကန်၌၊
ဘယပ်ပုချာဏ်-ဘယ်ဝဝဟောင်း
ငယ်ဒေါင်းရုပ်ရှိ"ညွှန်း"။

သို့သော်လေချိုး၌ ဒုတိယအချိုးကိုနှုတ်ပယ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ဖြတ်ချိုးကဗျာဖြစ်လာနိုင်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် လေးချိုး၌ ပဌမအချိုးနှင့်ဒုတိယအချိုးနှစ်ခုပေါင်းသည်။ ဖြတ်ချိုး၌ ပဌမအချိုးတခုတည်းနှင့်ညီမျှကြသည်ဖြင့် လေးချိုး၌ကျန်-တတိယနှင့်စတုတ္ထအချိုးနှစ်ရပ်သည်၊ ဖြတ်ချိုး၌ ကျန်နှစ်ချိုးနှင့်ထပ်တူပင် ဖြစ်ကြသော ကြောင့်တည်း။ အောက်ပါဥပမာများ၌ကြည့်လေ။

(က)။

၁။ ၊ကြော့ကြော့ရှန်း၊
ပေါ့ပန်းတုပုံ(လို) ။

၂။ ၊သွယ်မြတ်ဘယ် ဘေးသိမ်နှင့် နှုတ်သိုက်။
ရင်ပဝါညှို့နွဲ့ပါး။
ထားမျက်က(ချို ။ ၊

၃။ ၊ကြင်မ ဖြူ မြင်လေတိုင်း။
နုတ်နှိုင်းဝ—ယဉ်နု(ကိုရဲ)၊
ပင်(ကိုယ်)ဖွာဇာ"တိ"၊ ၊

၄။ ၊မြင်ရက် သာ၊သည်မောင်သေး။
ဆွေးပေါ့တောင်"ရှိ"။ ။

(ခ)။

၁ ။မေသွသူ့မောင် ပွေ့ချူးကိုဖြင့်၊
မေရှတောင် နေရထားတွင်မှ၊
မြွေဝကား—မှာလိုက်(မယ်)၊ ။

၂။ ကြိုပါတွင်း။
နှုတ်ဆိုသည့် နေ့မင်း—ထိန်ထိန်ညို့သို့၊
ချိန့်ပဟိုရ်—ရှာနယည်ခြွင်းပြန် ...
ခင်ခင်ထံ—မှာခန့်ကြောင်း၊
နှောင်းလေရဲ့ ကွယ်)။ ။

၃။ ၊နဝရတ်ရည်—ပတ်လည်ဖို့ပါလို့၊
ခြောက်ထပ်တည်—နတ်ဖြည်မြို့မှာလ
ကြည်ကြည်မှို့—ငွေလ(ယ်)
မှာ(မယ်)ကွဲ့—တင့်ဖွေ"ကိုယ့်"၊

၄။ ၊စန်းယုန်ပွင့်ငယ်။
လမ်းဆုံသင့်လျှင် ညာညာမယ်သို၊
ချာချာလယ် မင့်မောင်ရှုးပြီမို့။
R. No 119, 16

တိမ်ဦး—ဝေယံနွှန်းဆီကာ၊
တခွန်းသူ့ကိုးမြွာလိုက်ပ၊
မောဟမြဲ"လို့"။

ကြိုးချိုးအကြောင်းပြီးပြီ။

၆။ လေးချိုးအကြောင်း။

လေးချိုးဟူသောသဘော ဝေါဟာရ အဓိပ္ပါယ်မှာ။ ။အချိုး လေးချိုးပြုလုပ်ထားရှိ၍၊ အခံအရပ်၊ အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စွာ ပြယ်ဆိုထိကုံးအပ်သော တေးကဗျာကို၊ လေးချိုးဟူ၍ခေါ်ဆိုးသသည်။

လေးချိုသည်။ ဒွေးချိုးနှစ်ခုကိုပေါင်းစပ်ထားဘိသကဲ့သို့ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော်။ စင်စစ်မှာမူ၊ ဒွေးချိုးနှစ်ခုကိုပေါင်းစပ်ခြင်းအားဖြင့်၊ လေးချိုးနှင့်မည်ကဲ့သို့ခြားနားချက်ရှိမည်ကို။ အောက်ပါဥပမာ၌၊ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရှုနိုင်သည်။

လေးချိုးဥပမာ။

ပဌမအချိုး။		
ညှာနုဂီ—သေချာသုံးဖြန့်တော့။	ပဌမအခံပိုဒ်	ပဌမပိုင်း။
လှဒေဝီ—မေပျို့ဖြန်းရယ်ကြောင့်၊		
တောင်ခန်း ပိုင်တော့(သော)၊		
ဒုတိယအချိုး၊		
တရုပ်သေ ဆီက၊	ပဌမ အချင်ပိုဒ်	
မြတ်လေးနုဒ်--ဂေါဇိနှင့်၊		
မောင်ဒေဝီ ဘုရင်မြန်းဆော့သကွယ်၊		
ပန်းရန့်(ဖြာ)၊		

တတိယအချိုး၊

တပတ်လျှို- ကေသီရွှေဖူးလို့။ လင့်ရှိရာ- ဘုန်းထံသို့ကတော့ရောင့်ထင့်။ ကုန်းယံမှာ-မြေချက်(နှာ)။ လေလေကျိုးသောကြောင့်- ခေါင်ယုံ"သွေး"။ ။	ဒုတိယ အခံပိုဒ်	ဒုတိယ ပိုင်

စတုတ္ထအချိုး၊

(နှာခုံ) ပန်းကြာငုံ–နှင်းနည်းသတ်ပါလို့၊ ဘီးပတ်ကို–အသာဖြေရော့ထင့်၊ ကမ္ဘာသေး–သုတ်ယူသွင်းဖြန့်တော့၊ မဟာသဒ္ဓ–ကျုင်ပူဖြင်းပါတိ၊ (မောင့်ထံမှာဗျာ) နှင်းဆီနှံ့"မွှေး"။ ။	ဒုတိယ အဆုံးပိုဒ်	ဒုတိယ ပိုင်း။

လေးချိုးငင်နည်း အကြောင်း။

(၁)။ ။ အချိုး ၄ ချိုးဖြင့်ပြီးဆုံးအောင်သီကုံးစပ်ဆိုရမည်။ ၎င်းအချိုး ၄ ချိုးကိုအခံအချိုး၊ အရင်တချိုးစီထားရှိခြင်းအားဖြင့် နှစ်ပိုင်း ပိုင်းခြားအပ်၏။

(၂)။ ။ ပဌမအပိုင်း၌၊ ပဌမအချိုး၏အဆုံး အက္ခရာသည်၊ ဒုတိယအချိုး၏အဆုံးအက္ခရာနှင့် အသတ်ကာရန်၊ မှန်ကန်ညီညွတ်စေရမည် ဖြင့်၊ ဒုတိယပိုင်း၊ တတိယအချိုး၏မဆုံ့မီတပိုဒ်က၊ အဆုံးအက္ခရာနှင့်လည်းအသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်ပြေပြစ်မည်။ မှတ်ရန်။ ။ ပြဆိုခဲ့သောအက္ခရာများသည်၊ မည်သည့်အား၊ မဆိုလေဟုသံချည်းဖြစ်ကြစေရမည်။

(၃)။ ။ ဒုတိယအပိုင်း၌၊ တတိယအချိုး၏ အဆုံးအက္ခရာသည် စတုတ္ထအချိုး၏ အဆုံးအက္ခရာနှင့်အသတ်ကာရန် မှန်ကန်ညီညွတ်စေရမည်။

မှတ်ရန်။ ။ဖြဆိုခဲ့သော အက္ခရာများသည်။ မည်သည့်အခါမ ဆိုကရှုသံချည်းဖြစ်ကြစေရမည်။

(၄)။ ။ ဝဏ်နှင်းကိုရှောင်ကြဉ်ရမည်။

(၂)။ ။ အခရပ်အချိုးတို့၏ အဆုံးပိုဒ်များမှာ၊ အက္ခရာ ၄ လုံးစီ သာ၂ထားရှိကြရမည်။

(၆)။ ။ ခုတိယအပိုင်း။ ရတုအချိုးအစပိုဒ်များသော အားဖြင့် သာယာနာပျော်ဖွယ်ဖြစ်စိမ့်သောငှါ အက္ခရာ ၃ လုံး၊သို့မဟုတ် ၄- လုံးစီသာ ထားရှိလေ့ရှိကြ၏၊ သို့သော်တခါတလေ တချို့ သောလေးချိုးများမှာ၊ အက္ခရာ ၃ လုံး၊၄ လုံးထက်ပိုမို၍ထားရှိ ကြသည်ကိုတွေ့ရှိရ၏။ ယင်းသို့ဖြစ်သော်ငြားသည်း၊ ၃ လုံးသို့ မဟုတ် ၄ လုံးသာထားရှိ စပ်ဆိုခြင်းသာလျှင်သာ၍ သင့်မြတ်ပေ သည်။

(၇)။ ။ အချိုး ၄ ချိုး လုံး၌၊တချိုးတချိုးမှာ၊ပိုဒ်ရေမည်မျှစီပါရှိ စေရမည်ဟူ၍ရင်း(ဖြဆိုခဲ့သောအပိုဒ်များမှတပါး)တပိုဒ်တပိုဒ် တွင်အက္ခရာ မည်မျှစီ၊သာ ရှိရမည်ဟူ၍ရင်း ကန့်သတ်ပိုင်းခြား ခြင်းမရှိမူ၍၊ မိမိတို့စွမ်းရည်ဉာဏ်ရည် သွားသသလောက်ထားရှိ စပ်ဆိုကြလေသည်။

(၈)။ ။ ကာရန်များမှာလည်းဖြဆိုခဲ့ပြီးသော၊ အလွန်အရေးကြီး သောကာရန်များမှတပါး၊"စကားသုံးပိုဒ်"များကိုပယ်၍၊ကာရန် ရနိုင်သလောက်စပ်ဆိုခြင်း၌၊မိမိတို့၏ စွမ်းရည်ဉာဏ်ရည်သာ လျှင်၊ပမာဏဖြစ်ချေသည်။

လေးချိုးသဖြန်ဥပမာများ.။

အချုပ်တန်းဆရာဘေဆိုနွေဘွဲ့လေးချိုးသဖြန်။

မွှေးနံ့သာ–ကြည်ချေမြပေယ်နှင့်၊ လေးကညာ–သည်နွေလမှာလ၊
ဖြည်လေခ–ပွတင်းပေါ်။ ။လေညှင်းရှာ–ကြာချည်ထင်မှာလ၊ပွေ
ပွေ့ကာ–သာမှိုရက်ကယ်နှင့် တုန်းစက်မနော်။ ။ချွေးစီစီ–ရလေ
ဆင်းတာမို့၊ လေးမဒီ–နှုံးဆွေသမင်းရယ်က၊ ခုလေညှင်း–ခတ်သို့

နေဘ်။ ။အိုစက်တော်ဖြင့်ခေါ်လိုတု။ ။သင်မြန်းလို့ကြည်။ရှင်ဖွင်းသည့်ခြုံ့ဖွာပါးရယ်နှင့်။ ဒ္ဒနားမှာ—အာသာရှင်လို ။ ရင်ငွင်မှာ တင်တင်ပေ့ကိုကွယ်။မင်းပွေ့ရွဲ့ဒုံး။ ။

ပင်းမြို့သရာကျော့ဆို။နွေ့အွဲ့လေးချိုးသဖြန်။

ပင်မင်းမူ—ခင်းဆန့်ဆန့်မှာလေ၊အငြင်ကြွင်းဖြူ-ဝင်းဖန့်ဖန့်ရယ်နှင့်၊ သင်းပျံ့ပျံ့ကြူခဲ့ပြီ။ ။ဖြူညိုညို့ဖျာလေးပုတ္တိရန်—တသိန်ချေထို။မြိန့်မမြေ— ဂိမှာဆန်းဖြန်တော့ အမိ ဏ်— ကဗ္ဗိန်းကို။ မြန်းကြွရာ သိ။ ။နေ့ဖျာဘင်-ပေဟင်ဖွဲ့ချိန်မို့၊ ဘွေသင်မှာ—ဆွေကြွင်မဲ့သူတို့။သချင်ဘွယ့်—နွေ့ခါဗြိ။အွှေ့ဥ့ာနှိန့်—ဗျ ကွာဝေ။ ။ရှစ်ဘိုင်း ငယ်မှ—ဗုံးထို့လျှုံ၊ရစ်ဂိုင်းကာ ဖြူခက္ကထန်လို့။ဗျူးပါလျှုံ—တောင်တော်ကထွန်းဖြန်တော့၊ ဖှုန့်းဆွေရယ်။ မြန်းမြေ—တောင်တော်ရွန်းဆီက။(ခင်ရယ်) လွှမ်းမိဖြန်သေး၊

အချုင်တန်းဆရာတောဆို၊နွေ့ဆွဲ့လေးချိုးသဖြန်၊

နွေ့ရာ့သိ— မိန်ဝေ့ဝေမို့၊ ဆွေသာကိ— မသိမ်မွေ့နိုင်ဘု၊ ဖုချွဲ့ ရင်မှိုနေဘ်။ ။အပူဗြိုးသော်ကော့၊ မြူမိုးရယ်—တဝေဝေ ကြောင့်၊ အဝေ့ဝေ့—အွှေရင်ထုပါလို့၊ တင်ပုဆွေ—မြေဖှာလဲချင်ပေါ်၊ ကွဲ့ရှုံ့ဘော်။ ။ရွက်ပေါင်းဝါ—ရှာန်ယဉ်ပြောင်းပါလို့၊ နွက်သစ်ဖြာ— ညှာလက်မောင်းရယ်နှင့်၊ တပေါင်းလ— သည်အမောင်၊ ။ကြည်တော်မြ—မှုနိုင်ဘု။ ။သခရကာ ကာသုဗါ—ဖွဲ့ဂါထာကြောင့်။ဓောသဇာ—ကဗ္ဗိန်းကိုကွယ်၊မြန်းကြွလို့ကူး၊

တောင်တွင်းကြီးဆရာကျော့ဆို။သောင်းဆွဲ့လေးချိုးသဖြန်၊

ငွေကတန်-ဝေယန်ကြွမှာလေ၊ရေမတန်—ငွေဘဇ်ရဲ၊ပေါမဏ်-ခ'ရို့ ကွယ်၊ ။ငွေလစမြို့ရယ်က၊ဆွေတုံ့ဝေဝေမ္ဗလို့။ဖွဲ့မေရှ-တောင်ဖြင့်နန်းစီက၊ပုလဲမြို-သဲသီဖြန်းတာမို့၊ချမ်လိုက်ဖှာတယ်၊ ။ကေပွင့်ဘွာ—သူမဖက်တာဖြင့်၊ရှေ့နှင့်သာ- အတူစက်သည်သို့၊ ကြူကနက်-ခေသင်ရိပ်လယ်၊ ။ဆိတ်ကာယ်မှု-မပျော်ဆုံး၊ ။ထကြီးငယ်

ရင်၊ဖက်ပုံးသင်- မေခင်ကြိုက်ကယ်နှင့်၊ ခြုံပို ဘိခါ-ထားခဲ့ပွေ့ ဘာ
ဖြင့်၊တုံလိုက်ထာ-ဘမဖာဘွေ့မှာချင်းမြေ့ရေတုံး၊ ။

အချုပ်တန်းဆရာဘောခိုးဆောင်းဘွဲ့လေးချိုးသဖြန်

သင်္ဘာထီ—ဘွေ့ဖြိဳမှာဖှင့်၊ခင်သာကိ—တခါမရကိုလ၊ ဘောယခု ဝိုက်လှဲ့ခို၊ ။မလုံဘေးနိုင်ဘု၊တုံဖြေရှာ-တင်ဘာမေငဲ့၊ရင်ရွှေ့ကို— လေပြည်ခဲ့တယ်၊သဲစိမ့်ကြွမိ။ ။တသန်းတန်- ရတိဘ္ဂိဘောဘ်လဲ၊ ကြွှန်းဖြန်—ကဏ္ဍိမ့်မှာဘော့ မဒိမ္မိ—ဆောင်ရိပ်ခိုသယ်၊ အချမ်း ုပါလို့မှ ငိုချင်ခဲ့။ ။ငွေနှင်းငယ်သန်၊ချွေညွှန်းငယ်-တညံ့ညံ့နှင့် ရောက်သံ တဘန်ကြားရင်လ၊ လွမ်းအားဘော်--ပွေ့ဗျာယိုင်လို့၊ ကောညာခိုင်—ရခင့်လေးမှာ၊(ကိုယ်တော်ရေ)၊ဖျေးဝက်နိုင်ဘဲ၊ ။

စာရေးတော်ကြီးဦးသာဇ္ဇခိုးခယ်ဘွဲ့သေးချိုးသဖြန်၊

ဆွေသူ့မောင်—အပွေ့များကိုဖြင့်၊မေရှခတောင်-နေ့ရှေထားတွင်မှ၊ ခြွေဝဘားး- မှာလိုက်မယ်၊ ။ကြိုပါတွင်း— နေမင်းထိန်ညှိုညှိုသို့၊ ချိန်ပဟိုရ်- ဈာန်ယာည်မြွေးဖြန်တော့၊ခင်ခင့်ထံ-မှာရန်ကြောင်း၊ ရှောင်းလေရဲ့ကွာသ်၊ ။နဝရတ်ရည်- ပတ်လည်စိုပါလို့၊ ခြောက် ထပ်တည်- နှတ်ဖြည်မြှိုမှာလ၊ကြည်ကြည်မှု ငွေလဝယ်၊ ။မှာ မယ်ကွဲ—တင့်ရွှေကိုယ့်၊ ။စန်းယာန်ပွင့်သေး၊ လမ်းကြွှိုသင့်ချွင် - ညာညာမယ်သို့၊ ချာချာလာသ်-ခင့်မောင်ရှုပြိုရို့၊ တိမ်ဦး- ဝေယာန် စွန်းသီကာ၊သစ္စန်း- သူ့ကိုမြွာလိုက်ပ၊မောတ္တပြိုဖို့၊ ။

စလေဆရာကြီးဦးရညခိုးမောင်ဘွဲ့သေးချိုးသဖြန်။

ဖုန်ညောင်လဲ့-ရိပ်ကြာ။ ။ရွှေမစဲ မယ့်သဲဗျာပါချယ်သို့၊ သမှုာကြွှသ်- နွယ်တော်ခိတ်ဘယ်က၊ ရွှေရိပ်ပုံ-ခရာရွှဲ၊ ညွှန်းခဲ့ သည်မှာ၊ ။သတ္တဘာသာ-ဋ္ဌေဓုဘာကွန့်တသို့၊ ခသည်ငံ့ရက်ကြား ခက်ထာနှင့်-မှုမပြီး၊ ။သင်ခွဲငယ်ဖန်၊ ကြင်နဲ့ဘာသိပုံကြိုရပ၊ ကိုကုမံ-ဘာမွေ့ပွဲမှာ၊သဲကြွေလုနိုး၊ ။

ပန်းပဒေသာ၊ဥဒေါင်ကျူးရေး။ တောနှင့်မတာန်ချောင်ချောဖွာသော၊
တောသူကလေးသွဲ့၊လေးဆင်။

နွံသား၊တော်ခါဝါညက်ကယ်နှင့်၊ရှုစားသော်–ခါခါ့မက်စေတို့။ ကလျာသက်–ဖွဲ့ချက်မှန်၊ ၊ယဉ်တနဲ့–ဆင်တွဲ့ ဘိုကမျိုးနှင်း၊နဂိုရ် ကို–အလွန်ချောတာမို့၊တောနှင့်မတာန်၊ ၊သဘင်းမင်–ကျော်တ ယောက်ဟာမို့၊မင်းကဆောင်ခေါ်ဝသောက်ပါတဲ့၊ သောက်ခေါက် ဒီ–ခြောပ်–တိုက်–ငယ်။ပန်းဆိုင်ဆုတ္တ၊ ၊ငွေယုန်ဖွာ၊ ရွှေဂုဏ်ဖွာ–စံ ဖြည်မြို့သီသို့ ကံမို့လျှင်–တော်ပါလေဦး၊ မာလာဒုက္ခသနွေမွေ့သူမို့။ တချပ်နေဘဒင်တွေ့ဘို့မှာ၊ခင်လေးရယ်–ပြောမေ့နိုင်ဘူး။ ၊

တောင်တွင်းကြီး ဦးလူကလေးရေး၊မင်္ဂလာဆောင်အခါသော
ဇ–လာတွဲ–လေးဆစ်၊

ကညွှန်ဓာ–ဇမ္ဗူရာဇ်လို၊ မင်္ဂလာ–တူတူချစ်ရအောင်၊ မြို့ပြနှစ် ရယ်တဲ့ဝမ္ဗယ်ရဲ၊ ၊ခါသမယ၊ တသ,ကာကျမ်းတင့်လို့ပြောခဲ့ပ။သ ဘာဆောဘ်–ယုကာသင်တော့၊ရွှေမင်းလွင်–လေချိုမြူးပါတဲ့၊နွေဝိဒ်နှ သဘန်ရှူး ဘိုဘွယ်၊ ကူးသစ်ထိုကြီ၊ ၊မြကာဆုန်ကြည်ရှာဖွာပေတဲ့။ လနယုန်သည်မာသမှာတော့ ပြည်ဌာန ဘေွမြင့်စံ၊ ရွှေနှင့်နှံပါတဲ့– ဓိန်ပဏ္ဍုမြား၊ ၊ပဒ္မာပုံ၊ ရွှေကြာ–ရုံ–ဝုံဝုံညွတ်ပါတဲ့၊ဝါကျွတ်ကို ဘွေမရှောင်နှင့်၊ မုန်းတန်ဆောင်–ခါဘုရိတို့မှာ၊ယဉ်ကလျာငယ်– မင်္ဂလာရာဇ်မညို့ပါဘု။ သည်ခြောက်ထိရာသီတို့မှာ၊ခင်လေးရယ်။ ပေါင်းဖို့နှစ်ပါး၊ ။

စလေ့ဘုတော်ကြီးဦးသာဇံဆို၊မြောက်ပင့်–လေချိုးသဖြန့်၊

ရွှေပြည်တန်–မကား ဒေသပါဘု၊နေခြည်လျှံ–မြအသွေးလိုပ။အဖွာ ကလေးရယ်တဲ့–ပုံ့ပုံ့ရသီ၊ ၊ပွဲ့သဏ္ဍာရာဇ်–ဆယ်ပို့တနှစ်ဇာတာ နေကာ။ကာညာမေ–တဖြစ်ကူးခဲ့တော့၊ နံ့သာရေ–အနှစ်လူးတယ်။ ပုံးထွတ်ထွတ်ကယ်၊ ၊သာကီမှာ–ပဏ္ဍာရပါတို၊ကာဝဋီဒါ ဆရာ ဖြပါတဲ့၊ဝေအရ–ရျပ်နှင့်ကွယ်၊ ၊တယ်–ထယ်တဲ့ခင်လေး၊ ၊ ရွှေစက်ရွှင်ရွှင်၊မွှေ ညက်–ရင်ခွင်တင်လို့၊ ကစားလျှင်–ယားရင်

ရိုက်ရှာလိမ့်။ တအားပင်–ထားတင်ပိုက်ပါလို့။ ပါးပြင်–သွားကျင်
လိုက်အောင်ကွယ်။ ဘုန်းကိုက်ချင်သေး။ ။

ဆေးသိပ်အကြောင်းလေးဆစ်သဖြန့်။

မဝယ်ဘူး။ ခင်ရူးတဲ့ဖက်ပို။ ။ ဖိုးမကူ့နေပူ–မကောင်းအားဘာ
ကြောင့်။ ထားရတယ်–အိပ်ရာအောက်မှာ။ မင်းသောက်ဘို့ကို ။
ညှာအနား။ ရှေ့သွားနှင့်ကိုက်လို့တို။ မချိုတော့–လိပ်ဆေး။ ။
ဖိုးမကူ။ ဝါချည်ပြ တောင်ရစ်ကာယ်နှင့်။ ပေါ်ချစ်လင်–ရွှေသွားကို။
ပါးလိုက်ကဲ့လေး။ ။

မြင်းခြံမြို့သချင်းခိုင်ဆို အမျှော်ပိုက်လေးဆစ်တောလယ်။

ကဗ္ဗာတာ–အခြေငွေးဖြန့်လို့။ ဟန်မပါ တခေနှင့်ငေးရတော့။ ခြေ
မငေ–နိုင်ဘူးနော်။ ။ မေ့အတွက်ပါကလ၊ ငွေ့ဆက်ကယ်–နာရီ
နှင့်။ စာရေထည်–ကြာချည်ရိပ်မှာလ။ တသသက်–ယာယီမှ–မြတ်နိုင်ဘူး။
ဆွေးမိဘ်နှင့်မျှော်။ ။ မူဝက်နိုင်–တသသ,မှာဖြင့်။ ရတက်ဆိုင်–အခ
ငွေခ, ဖူးချည့်။ မေမကိုတဲ့–အာရုံပေါ်။ ။ သာပုံသော်မှ ရပမလား။ ။
မသိပေါင်၊ တမိဆောင်–ချာပါလို့ဝိုင်လို့။ ရတာနာဘခိုင်–သဇင်ပန်းကို
ဖြင့်။ တာဘး မွှာတိုင်အစည်မှန်းပေ့ခဲ့။ နှမရေ။ စခန်းမကျနိုင်ဘူး။ ဝေရ
ပုံမျှ ။ ။

ရင်းဆို မျှော်ပိုက်လေးဆစ်တောလယ်။

မြေမ ရှင်–သေဘ်တာကတိုးမှာဖြင့်။ ဘနေဝင် ပေါ်လာနိုးရယ်နှင့်။
မျှော်ခါကိုးပါလို့–နေရတယ်။ ။ ခက်လေသနွေ့ပာသမို့။ ရက်တွေ
ဈေ့ရှာပါသေ့ါ။ သက်သေမှ–တွေ့ရတော့မထင့်။ မမေ့နိုင်–မှုတာဘူး
ရယ်လို့။ ရဝေ့ဖိုင်–ယူဥာဏ်ကူ့ဝိဓူးစေ့–ဘုန်းကြွယ်။ ။ ယုံပျော
သခင်ကောင်းကိုဖြင့်။ ပုံပြခါ–တင်မလောင်းပြီဘူး။ အစည်ပေါင်းမယ်
လို့–မပျက်ရှယ်။ ။ အသက် ငှယ်တော့ဖျ–အိုမရန်။ ။ ဆန္ဒပင်။ ကြံ
ရအင်–သဘောလောက်းတောင်မှ။ တယောက်မောင်–နေနိုင်လွှန်းပေ
ရဲ့။ အကျွန်းတွင်–ထွေချာရေးပာသမို့။ မလွှန်းချင် နေပါသနိုင်ဘူး။
ညွှန်းတာခါ ငွေတွားပေးရတယ်။ အမယ်မင်းဆွေးအင်ဘွဲ့တုံးပာသ
မို့။ မောင်ကြီးရယ်။ ပြေးမြင်တဲ့ရုံး။ ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၉၉ ခုနှစ်အပြောင်း ၁၂၀၀ ထိုတက်ဦးစအချိန်ဝယ်
ဘဝရှင်မင်းတရားလက်ထက် စိန္တကျော်ထင်ဘွဲ့ခံ၊ ကံမြင်
ရွာစား တခရိုတော်ဦးမင်း၊ ဆက်သွင်းခဲ့သော၊
တန်ခူးလဘွဲ့၊ လေးချိုးသဖြန့်။

ပေါင်းရွက်ညွှာ-ခါတွစ်လို့၊ တသသစ်ကွဲ-နံ့ကြိုင်၊ ။သုတ်ဖြူး
လေဆော်က၊ ပန်းကံ့ကော်-ငတ်မှုံကျင်း၊ သင်းတဲ့လို့လှိုင်၊
ကြယ်နှစ်ဆိုင်၊ သွယ်ဖြိုင်ပ,ဝင်း၊ ။စိုကြွယ်နှင့်၊ ငွေလရောင်တော
တို့၊ ယုဂန်ချော-ခတင်တော်စွန်းမှာ၊ ထွန်းထိန်လို့လင်း၊ ။

ကဆုန်လဘွဲ့ လေးချိုးသဖြန့်။

စကဝါ-ငုံသင်းလို့၊ ကြယ်မင်းတဲ့-ဗိသာခါ၊ ။တိမ်တွေမှာ-
ရောင်ခြည်ရွှန်း၊ ထွန်းတဲ့-ချိန်ခါ၊ ။ရုံကန္တာ-ပေါမာမြိုင်ထဲ၊ ။
ရွှေကျေး-ပျံသင်လို့၊ စံပျော်ရွှင်- သည်ကို ကူးလို့ငယ်၊ မြူး
ကြွစမြဲ။ ။

နယုန်လဘွဲ့-လေးချိုးသဖြန့်။

ရွှေစာတော်-ဖြန့်မေးလို့၊ မြတ်လေးတဲ့ မွေ ငယ်၊ ။မေရုန်ဆို-
ရသီကူးလို့၊ ပွင့်ဖူး-ဝတ်မှုံနံ့၊ သင်းပျံ့တော့တယ်၊ ။ခတောင်းကင်
လယ်၊ ထက်ဝယ်ဘုံက၊ ။ဇေဌခေါ်-ရွှေကြယ်မင်းငယ်၊ လင်း
တဲ့ချိန်ပ၊ ။

ဝါဆိုလဘွဲ့-လေးချိုးသဖြန့်။

ပြဗ္ဗာသဠ်-ကြယ်ထွန်းလို့၊ လဝန်းတဲ့-သဘင်တာ၊ ။သည်
ချိန်ကို-ယုဂန်ဖျားက၊ နှစ်ပါး-ရောင် ခြည်ဆိုက်၊ လင်းခိုက်ရို့
သာ၊ ။ရန့်ငယ်ဖြာ၊ ညွှာဝင်က-ငုံပု၊ ။ဝါးညက်ကြယ်မိုင်မင်းက၊
သင်းမွှံ့ထိုကြွား၊ ။

ဝါခေါင်လဘွဲ့-လေးချိုးသဖြန့်။

ထက်အာကာ-ဘုံစွန်းက၊ တောက်ထွန်းလို့-ထိန်ဝါ၊ ။
သရဝဏ်-ရွှေကြယ်မင်း၊ လင်းတဲ့ ချိန်ခါ၊ ။လေညှင်းငယ်လာ၊

သိင်္ဘာရာသီရိ၊ ။ရှုတိုင်းငယ်—ဘယ်ညာက။ ပန်းခဏ္ဍာ-ဝတ်မှု
ကျင်းတယ်။သင်းမျှပျိုင်လို့။ ။

တော်သလင်လဘွဲ့—လေးချိုးသဖြန်။

ကန်ရာသီ—ချိန်တွင်းမို့ရွှေရင်းတဲ့—မာငုံ၊ ။မြိုင်ဟေမာ—သဘာ
နန်းက။ သုတ်ဖြန်း—လေသူဖြန့်။ သင်းမျှမျှထုံ ။တိမ်စွယ်တု။
ချောင်ဟုံချိုပ။ ။သမင်း—သော်တာနှင့်။ အဗ္ဗွာဆို ရွှေကျီးငယ်၊
နီးသည့်ကာလ။

သီတင်းကျွတ်လဘွဲ့—လေးချိုးသဖြန်။

ကြာငါးမည် ကြိုင်သင်းလို့၊ချိုဝင်းတဲ့—ပြောင်ထိန်။ ။ရွှေ
မန်းတောင်တော်ဦးမှာလ။ကွန့်မြူး—မြင့်မိုရ်ဒီး၊ ညီးဟဲ့ခါချိန်။ ။
ရှိုးငယ်နှိမ်။သုံးကြိမ်ပ—ဓိုပျောင်း။ ။သကြာမ္ဘဂါရဝါနှင့်။ပြည့်အသင်း
မှုခေါ်ပွဲပေမို့ကွယ်၊နွဲ့ဘုံခေါင်း။ ။

တန်ဆောင်မုန်းလဘွဲ့—လေးချိုးသဖြန်။

သူ့ကထိန်—သင်္ကန်နှင့်။မဂ်လမ်းဘဲ့—ဆုပန်ခွင်။ ။သည်ချိန်
ကို-ဝတ်မှုကြိုသို့။ခဲ-ချွဲညှာရင်းမှာ။သင်းရနံ့ကြွယ်၊ ။ကောင်း
ကင်လသာ။ထက်သာယ်ဘုံဦး၊ ။ငွေလဝန္ဒာနှင့်။ ကြယ်တိုက်ကာ—ကြယ်
ပြောင်ရွှန်းငယ်။ထွန်းထိန်သို့မြူး။ ။

နတ်တော်လဘွဲ့—လေးချိုးသဖြန်။

ရှစ်ခွင်မှာ—မြူသင်းလို့၊ ငွေနှင်းတဲ့—နှိုး၊ ။ဂမုန်းသဇင်တို့ဖုံ
ခွင်မှာ—လေချိုညှာင်းက၊သုတ်သွင်း—ဘယ်ညာနဲ့။သင်းကျို၊ ။
ယုဂန္ဓိုရ်—တောင်မိုထိပ်များ၊ ။ငွေလသန္တိနှင့် မိဂသီ—ချောင်ခြည်
ဖြန်းဘယ်။မြန်းကြွတူသွား။ ။

ပြာသိုလဘွဲ့-လေးချိုးသဖြန်။

ငွေသော်တာ—ဝန္ဒှနှင့်ဗုဒ္ဓတဲ့—လမ်းဆုံ။ ။တိမ်ပွှာမှာ—ချောက်
ဝါကျင်းပါလို့။ထိန်ဝင်းစွာ—တူပြိုင်ပဘာသ်၊မြန်းကြွနိုက်ကြို၊ ။
တောရဂုံ။မြိုင့်ရုံမြနန်း။ ။နှစ်မင်းပိုပိုနှင့်ပန်းခွာညို—ငုံတံထူးတယ်၊
ပုးပွင့်ချက်ဆင့်။ ။

တပို့တွဲလတွဲ—လေးချိုးသဖြန့်၊

ရာသီချိန်—ခါဖျော်ကိုလို့၊လဲပေါက်ကာယ်တဲ့—ပွင့်ညီ၊ ။ရွှေဗီ နံ့သာနှင့်၊ခြောက်ရောင်ငါ—စေတီရင်းမှာ၊ ဆယ်စင်းလက်ရုံကြူး၊ ဦးဖြောက်လို့ချီ၊ ။ငွေနှင်းရယ်စီ၊သုံးထီးသမယ။ ။ရောင်ဖြိုးဝေ ရွှာပ၊ မြင့်မြတ်ကာယ်—သင်္ချာနှင့်၊ ယုဂန်သာ—တောင်ထင်စွန်းမှာ၊ ထွန်းလိပ်မာယာ။ ။

တပေါင်းလတွဲ လေးချိုးသဖြန့်၊

ပန်းရွှေဗီ-ကြိုင်ဖျော်ကိုလို့၊ဗိတောက်ကာယ်တဲ့—သင်းချို၊ ။ ဒြဇာရာ-ဘရဂုဏ်က၊ တိမ်တုံမှာ-ရောင်ခြည်လင်းထို၊ လမင်း— သော်တာနှင့်၊တာရာစွာ—ထိန်ဝါလဲ့၊ ထွန်းတဲ့ခါကို၊ ။သောင်သဲ ငယ်ရိုးရော် ညှိရင်ရို့၊ ။ဝေလညွှင်းငယ်လာ၊ ရုံဟောမာ မြိုင်ထဲ ကာဝန်းဘဲ ရွှေစင်ရော်တို့၊ထကြော်ကြော်- မောင်နှံကြူးထယ်၊မြူး ပျော်ကြလို့၊ ။

ဝန်ရှင်တော်ကင်းဝန်မင်းကြီးရေးရာသီပန်းလေးချိုးသဖြန့်၊

ပန်းတံ့ကော်—ရွှေကား၊ငွေသာ နှု—မွှယ်မှန်၊ ။မုလေးခတ္တာ နှင့်၊ရွှေရင်းမာ ကြာ, ခဲ၊ ဝဲစ, နှင်းတျု၊ ။သဇင်ကရုန်၊စွာတန်-ပေါက် လဲ၊ ။ပွင့်ဝတ်ကာယ်ရွှေဗီမင်း၊သင်းထုံနံ့ကဲ။ ။

မဟာဒီသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်ဘုရားကြီးရေးကောသလမင်းကြီး
အိပ်မက် ၁၆— ချက်၊ခေါ်ချိုးသံတော်၊

ကောသလ၊တော့တဲ့ ရာဇာ၊ ။ဆဲ့ခြောက်ဖြာအိပ်မက်ခန်း၊ ကျမ်းထွက်သေချာ၊ ။မိန့်ဥနိုးဖြာ၊ ထက်ဝါဖြန့်ပြူး၊ ။သေဝဂု နောင်လာတို့၊မှတ်စိမ့်ဌါရည်မှုယ်တွေး၊ရေးပြုပိမ့်ဦး။ ။

(၁)။ ။ ဥသဘ၊နွားဖွတဲ့ လေးကောင်၊ ။ဝေ့မယ်ယောင်-
ရှောင်ခါပြေးတယ်၊ဝေးရပ်သီခေါင်၊ ။မိုးယံမိုဃ်ကာယ်မှောင်
ထိပ်တောင်ထက်ချူး၊ ။လျှပ်စစ်ကာယ်ရောင်ဝါနှင့်၊ရွာမလို-
ဟန်ပုံခင်းတယ်၊ကွင်းပျောက်လို့ဆုံး၊ ။

(၂)။ ။ ချိန်မကျချင်ကာ၊ရောက်ခွာတဲ့ သစ်ပင်ငယ်၊ ။ဖူးငုံတန်–ပွင့်ခါမှီး။သီး။ကြွေသွယ်သွယ်။ ။မိန်းမငယ် ·သူငယ်ယောက်ျား။ ။ချစ်မေတ္တာ–ပိုလျှံလို့။ရှယ်မဘာန်–သာဓုမြတ်ကို၊စွဲကပ်လို့သွား။
(၃) ။ယာနေ့သွား။ သားဖွားတဲ့–နွားငယ်၊ ။ထဲည့်ကို၊ မိခင်ရှိတယ်၊ထူးလို့မှတ်ဘွယ်၊ ။ကျေးဇူး၊ကြွယ်၊မွေးမယ်ဘာရင်း၊ဝတ်စားမကုံတန်လို့၊ထွီးထံ–သားထံ၊ချွဲရတယ်၊ ပျောင်းပျော့ဝင်စင်း။ ။
(၄)။ ။ နွားငယ်ကို၊ဝန်ဆောင်ထားလို့၊နွားကြီးကိုတဲ့ ဖြင်ကရုံ။ ။မရှုန်းနိုင်–ငစ်ခွာထားတယ်။ သွ ႏတဲ့ဖြစ်ပါန်။ ။မှူမျိုးမှန်၊ချော်သိကြွား၊။လူကြီးကိုပစ်ခွာလို့၊လူငယ်မှာ၊နိုင်ငံရေးကိုပေးအပ်လို့ထား။
(၅) ။ ကြိုဖြန်ရ၊အသသာတဲ့–ချာဇာ၊ ။ခံတွင်းနှစ်တာန်နှင့်၊မရယောဆန် –ယူလို့တားတယ်၊ခြားလို့မှာဘ်ချာ၊ ။ထိုပစ္စည်း၊နှစ်ဖြာယူတား။ ။နှစ်ပါးရုံမကုံဘာန်မှု၊ မမှန်ကန်–ဖြန်ခါဖြတ်တာယ်၊ ငြိးဖြတ်တချား။ ။
(၆)။ ။ သိဂီစင်– ရွှေလင်ပန်းကိုထာ၊ ညစ်ညှဉ်းရတ်–မြေခွေးတန်။ ။ရွှန်ကျင်ငယ်–ရေဖြန်ထားတယ်၊ကြွား၊ဖြစ်ပါန်။ ။မျိုးမမှန်၊ခင်းထံခွဲကာ်တား။ ။ဝတ်စား–မကုံတန်လို့။ မျိုးမှန်သူ၊ကညာရင်း ကို၊သွင်းရဖြစ်လာ။ ။
(၇)။ ။ အင်းပျဉ်ပေါ်၊လူလွန်ကျစ်သို့၊ ခွေးညစ်ကအောက်၌သာ၊ ။မသိရှာ–လွှန်အပျောားကို၊စား ကုန်သည့်တာ။ ။ထင်ကြီးမှာ၊ရှာတွေ့ရရုံး၊အိမ်နေသူ–ထင်ငယ်ထားလို့၊ စား၊ဆန်ရေဟုသဒ္ဒါကို၊သုံးချုပ်ကြမ်း။ ။
(၈)။ ။ ရေဖြည့်လျှံ–အိုးခံကြီးကိုသာ၊အရိုးနိုး–အိုးငယ်ရုံ။ ။ပြည့်ရာမှာ– ထပ်ခါလေ၊ငါလို့၊ မရှိရေ–အိုးငယ်ပေါင်းကို၊စောင်းမကြည့်ဖြန်၊ ။မင်းကြီးထံ၊သုံးရန်မှူချာ။ ဝတ်စားသုံးရာတို့၊ကိုယ့်ဥစ္စာ–အိမ်ထောင်မှုကို၊စောင်းမရှုအား။ ။
(၉)။ ။ ခပ်သိမ်းလူ၊ချိုးရေခပ်တယ်၊ထူးမြတ်တဲ့ ကံမဟာ၊

အနုအကြည်း၊ အလယ်နောက်တယ်။ ဖြိုးမောက်လို့သာ။ ။တိုင်း
ဗွန်းမှာ—ရပ်ရွာစည်ကား။ ။မင်းဖိုးရာဇာတို့၊ နေပြည်မှာစွန်
တော်ခွဲတယ်။ မွဲလို့ပျက်ပြား။ ။

(၁၀)။ ။ အိုးအိုးတန်—ဆန်ဝေဘ်ခယ်ပါငဲ့ ။ပျော့မနုင်— မတော်
မှန်။ ။ထမင်းဘိုးတွေ ကျော်ပုံကွဲတယ်၊ တွဲရက်ရှိပြန်။ မိုးယ်
မမှန်။ ရွှေပြန်ကူ ကင်ရွှား။ ။နှစ်ပျက်ကာယ် မအောင်ရေနှင့်၊
အောင်ဘိုးတွေ—အမည်ကွဲဘယ်။ တွဲတဲ့စပါ။ ။

(၁၁)။ ။တသိမ်းတန်—ငန့်ကူး။ နေ့ကျူးရုပ်-ရက်တက်ရေ၊
။ ။အတို့ မကန်ဘဲ၊ လဲထင်ကြပေ။ ။မြတ်ဗုဒ္ဓေ၊ စိတ်ဆန္ဒမိန့်ကြား။
။ ။ကိုးနှစ် ・မွေ့မြတ်ကျိဘဲ့။ ပစ္စယာလေးဖြာရင်ကာယ်နှင့်၊ လဲ
ထင်လို့စား။ ။

(၁၂)။ ။ဘုရားတောင်းကွဲ့—ပေါ်မြဲတဲ့မွေ့တား။ ။ရေပြင်နှာ။
မတည်ဘဲ၊ ထဲနစ်သည်တာ။ ။ဘိထဝါ၊ ပညာရှိများ။ ။ရဟန်း
ရှင်လူတို့၊ ကျေးဇူးမှ ဂုဏ်တိပ်ပြေပ်တယ်၊ ကျိုးယုတ်အလား။ ။

(၁၃)။ ။ကျောင်းဗိုင်ခဲ့၊ နှစ်မြဲဘဲ့မွေ့တာ။ ။ရေပေါ်အွာ-
တွာအလားသို့၊ ငွါးငွါးထင်လာ။ ။နိဿိလာ၊ ပညာမဲ့မှုံ။ ။
ရဟန်းရှင်လူတို့၊ ကျေးဇူးမှ ထင်းပေါ်ကောင်းတယ်။ ကြောင်းဖြစ်အ
လား။ ။

(၁၄)။ ။ကိုယ်တခုတ်ကာယ်နှင့်၊ ဝိနည်းရတ်ဝွေ့ ဘားသူ ယ်။ ။
မြွေကြီးကို-ကိုက်ခါဝါးလို့။ တားခွဲပြန်တယ်။ ။မိန်းမငယ်၊ ဆိုး
ကျယ်ညစ်ညာန်း။ ။မှုမျိုးကို- သူစိုးရင်လို့၊ ကိုယ့်လင်ကို-အနိုင်
ကျင့်တယ်။ တေးသင့်ကာမန်။ ။

၁၅)။ ။ရွှေအလားဌက်မှားတဲ့ ဟာသ်။ ။ကျိုးနက်ကို မြဲ
ရှိခ၊ တယ်။ ဈေးကကြမ္မာ။ ။မျိုးယုတ်မာ၊ များဇာဖြစ်လား။ ။အ
မျိုးငယ်-မြတ်သူတို့၊ ရွှေဝူရှ ခဝဲညောင်းတယ်၊ ကြောင်းသင့်အ
လား။

(၁၆)။ ။ကျားသစ်သားကိုလေ၊ ဆိတ်စားလို့နေကုန်ပြီ၊ ။
ဆိတ်ကိုမြင် သစ်တွေဝုန်းတယ်။ တုံးနှင့်မညီ၊ ။ဘုရင်ငြိ-ရှသ

တို့ရှိုဝ်နှင်း။ ။သိလဝန် အရှင်မြတ်ဘုရားတို့၊ ဒုသဿိကို၊ အမြင်ကာပ်ဆသာကြောင့်၊တောရပ်သို့ချဉ်း။ ။

ကောသလ၊ ပဿေနဒိရာဇာ၊ ။ဆယ့်ခြောက်ဖြာ- အိပ်မက်ကြီး။ပြီးနိမ္မိတာ။ ။မိန့်ခွန်းဖြာ၊ လက်ာသန့်ရှင်း၊ ။နောက်သားလူရှင်တို့၊သူမြင်ဘော-မှန်မသွဲ့တယ်၊မြို့မှတ်ကြမင်း။ ။

မန်လည်ဆရာတော်ရေး၊ဓလေ့ချိုးသံချို၊

အမှားမြို့ရင်ဖြင့်၊သော၊မှ အပေါ်ယ်တွေ့ပ၊ဘုယ်ဘယ်ရှု၊ မတွေ့ရပေဘု၊ ကာမှငယ်-ဒါယာဝ်မို့၊ အမွေခံ-ဧကာနှံဖြစ်သပေါ်ဝ်၊ လည်းဝင်စေအချွန်ပင်၊ ။သို့ကတဲ၊ရေးကွဲပုံ တကယ်ဆိုတော့၊သူ့အလို မှန်ကိုရမတွေ့ကြအောင်ပ၊ ရှုးပျော်အောင် သဘာဝရယ်နှင့်၊ရာဂဆို ကိလေဖြိုးတို့ကို၊ထိန်ညီးအောင် လည်လို့ရိုက်သည့်ပြင် ရေိုက်တွေ့ ကိုယ်ကိုရုံလို့၊မိဿာဉာဏ် မောဟမူဝိတ်မှာဖြင့်၊ခမှာင်ဝိဘ်အောင်၊ သန်းခေါင်ထက် ကဲကြရော့၊ ပွဲမှုသဘင်၊ ။သူခသူလေမှ၊ သူသွေချောင်ဘသောင်ဆန့်လို့၊ဝတ္ထုရှုန် ဉာဏ်မြင်ကန်းသူ့ဘို့မှာ၊ ရော်ရမ်းဂ းဘာမထင်ပ၊ စတ်သဘင်–ပုံပြင်ကောက်လျှင်၊ နတ်ရှုးကို ဖုံ့နှင့်မြောက်သည့်နှယ်၊ပင့်ထောင်ကူ အမှုတွဲပေါ်နှင့်၊သဘင်သည် ရှုရင်ရွှဲတို့မှာ၊အားပေးသူ ဥပဓေနှင့်မထွဲတာမို့၊ သည်အကြံ သည်ဉာဏ်နှင့်မြိုကြွှင်ဖြင့်၊ချုဝ်ခဲ့ခါ ခန္ဓာကြွေသော့၊အောက်သံမြေ ဝိဝိချုန်းမှာလ၊အော် ဒုန်းအောင်သဘင်ဟန့်သို့၊ သင်းသန္တာန်ခံရမြဲပေါ့ပှု၊ချမ်းထဲမှာဧကန်ဘဝ်လို့၊ မြတ်ရှင်တော်ဝိဇ္ဇေဘယ်က၊ခပ်ာ ရချ အရွန်းတင်၊ ။မှန်သဘင်သည်များ။ ။သို့ အတူ ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ်လူနှင့်၊လသင်တောင်သူ နွားသိဇ တိတို့မှာ၊ ကြုံဝ်တခါ အဇ္ဈိန္ဓာ ကံမှုသား တကယ်ပြုသော်လဲ၊ဝိဇ္ဇာမှာ ခံရနက်သည့်ပှု၊ဘယ်ကျွမ်းစာ လာမတွက်ပါဘု၊ ရွှင်သည့်မောင်၊ ဝိဝိကောင် ထောင်တသက်ကယ်တို့၊ မတွေ့သာ တွေ့သာအောင် ရှာချိုဘက်ဖြန့်ခဲ့၊ သက်ဇွေးဉာဏ် ယဉ်ဟန်ရှိဘယ်လို့၊ ရှာ်ဖြေရုံ၊ သက်ဧသမလုံ ကြံပရိယော်နှင့်၊ခိုးဧသဘောဘ် လာမညီချင်ခဲ့တွယ်၊ မျိုးဝိဝိသွား။ ။

အချုပ်တန်းဆရာဘေးဆို လေးချိုးသံချို။

လူ့ဘဝမှာလ၊ သူခနောင် ခါတထီမှ၊ တနာရီ ကြိုမရေ့သည့်ဖြင့်။
ချုပ်နှောင်မှာ ဒုက္ခ တွေ့ရတော့၊ ဟုတ်ချိန်ရွှေ့မရှောင်သာ။ ။အနိစ္စ။
နိစ္စနေ့ တကယ်ထင်လို့ ။အပါယ်တွင်းမည်းမဆုံးနိုင်ဘို့။ သင်ရုန်းမှာ
ရက်သည်များကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာ ဝိတ်ကာ၍ ထားလိုက်။ ချားစွာသူ
ငါ။ ။ပုံနှိုင်းဆွယ်ပြခါ ထားလိုက်ပ။ ဘုံသုံးဆယ်၊ တဝသားမှာသ။
နွားကဘဲ့ ချားပမာ နားချပ၊ အလွန်ရှာ။ ။မဆိတ်လေပေါ်သရွှေ
စံကာနေကာ ခံပေ၊ ဓချာပြီပါလို။ ဗျာဒိရယ်မရတာပး အချဟ
ရှင်ပင်ပောသခဲ့တယ်။ ငေတော့တရား။ ။

မြင်းခြံမြို့ဆရာခိုင်ဆို လေးချိုးသံချို။

ဖွဲ့ကြား နေ့ဝါခ သည့်နှယ်။ တွေ့ဘရာ၊ ပေ့ပါလာသောင်ကြောင့်။
ဖွဲ့ခန္ဓါ။ ကြွေခါကျေမုချည့်။ ဒေသနာ၊ ဖွဲ့ထပြရယ်နှင့်။ ဖြေပါမျှ ကျွန့်အ
ရှင်။ ။ကမ္ဘာသီးသေဘ်မှ။ ကာဆီးသော်၊ ရတန်ဘောင်းလိပ့်ခုံး။
သောင်းပွင့်ထျာ ရဝေပိုင်ရဲ့ ။မဟုပြိုနိုင်သသောက်ခွေးပါနှင့် သောက်
တွေးခါ မျှော်ဆောင်မှုဗျ ပုဆိုတာ ပုပါရသောင်ကော့။ သူများမုဒ်ဟာ
နှင့်။ ခုမှုနာယုခါးပါခုံ့ ။ဘယ်အခါ သနကြည်လို့ မရနိုင်ဘဲ့ ။ခယ်
ပဋ္ဌာစာရီမတ္တိဘောင်၊ ဘောပြ ဒေသနာနှင့်၊ ပေ့ဗျာကိုးဖြရှာကြောင်း
ကိုလ။ ချွဲဝမှာဘေချာလောင်းခဲ့တယ်။ အောင်းမေ့သခင်။ ။ဥပ
ဆာတုချာနိုင်းပါသို့ ။ယခုအခါ ပုတာဆိုင်းပါခုံ့ ။ဖြစ်တိုင်းဘ်သရာ
မှာဘော့။ နှမ်ခန္ဓာ မကုန်သနရွှကာသာဖြင့်။ ဘုံလှေပင် သည်လို
ချည်း။ တနည်းစီပုတာမျိုးပါဖျ။ အရိုးပိုင်ဝင်စီမံကာ၊ ဝုတုဇန် ဟူသ
မျှသူငါနှယ် မဆိုထားပါနှင့်။ တုချားတောင် - လွတ်မကင်းတာမို့။
ဝဋ်ကြွင်းရပ် အညွန့်ရှင်။ ကျွန့်သခင် သတိထား။ ။ပုထုဇ္ဇ - မှုလ
တချားကိုရှာတော့။ ပိုတကျွာ ဆိုတာဘဲရယ်လို့။ အလင်းဆို
သဗ္ဗိုဟ်ဘာခွဲပပါကော။ အမြဲဆင်ခြင်စချာမကော့။ စာတီမှာ ဇရာ
ပေါက်တဲ့ဖြင့် ဗျာဒိပါ မရဏာလဲရောက်ရလိမ့်ခုံ့။ သည်နောက်
ဖန်ဖန် ငါလို့။ သံသချာရဟတ်ချားမှာလ၊ ရဝ်နားခါ - ဘယ်မှာဝုန်း
နိုင်ပ။ ပုသေလေ ပုပေခုံ့မှာရို့ ။အပုတွေ့ရပေလို့ ချုံးဝေနှင့်၊ ကျွန်

မင်းဥာဏ်တို့တိုနှင့် ရှုံးခဲ့ပါတော့သည်အပူ နိဗ္ဗာန်မှ ဆုံးတော့မပေါ့ ဘုရား၊ဘုန်း ၾ သိဘူး။

လှိုင်မင်းသားဆရာ၊ဥာဏ်စနိုကြီးဦးဖြေရေး
၁၂ ရာသီဘွဲ့ လေးချိုးကြီးများ။

တန်ခူးလဘွဲ့၊

ခါမှဝေမှာလ၊ ပြာငွေ့ကြူနှစ်နှင့်၊ မြူသစ်ချယ်။ ။နှင်းလုံးပါနီစီ၊ နှကြွင်းကာယ်ညီသည်။ ရာသီမီသလ၊ စီကြလဲ။ ငွေလယာဉ်သာ။ ခန စကြာနှင့်၊ ရောင်ဝါတပြိုင်၊ ဘည့်မွှန်းဆိုင်လို့၊ မဏ္ဍိုင်ဗဟိုရ်၊ လယ် လန်းဘဲ့ဒိုကြတယ်၊ ကျိုးညီကြော်ကြွတာချ.မှာ၊ ဒေါင်းယာဉ်သာ ဖထ် ဝါနန်းပယ်နှင့်၊ တခန်းတာပုံထူးပေါ်လို့၊ မြိုးကြွစမွယ်။ ။တာဘသန် သကြိုသစ်ညောင်း၊ နှစ်အပြောင်းဝယ်၊ တသောင်းလုံးရှင်၊ ရေ့ဦး ကင်လဲ၊ ရောင်ကမ္ဘနှာ၊ ညော ငံသ ဥာထက်၊ စကြာနှစ်ထီ။ ထွက်မြန်း ချိလို့၊ ညီလာခြံရဲ၊ ရေသွန်းဘဲ့ခံတော်ပ၊ မြန်တနယ်ငယ်၊ တိုင်းကျယ် ပြည်ကြီးမြတ်သူတို၊ ။ကျုံ့ဘောင်ရင်ကာတ၊ မွေးရင်သတ်နှင့်၊ ခေါက် ချပ်ဘယ် ကောရင်၊ ရလည်းဆင်လို့၊ ဖွယ်ပင်နန်းနေ၊ မယ်လျှဆေ နှင့်၊ ဖွေ့မြေကုံသူ ပျော်ပွဲဘဲ့ယူကြတယ်၊ ထ ကြူတဲ့ တွေ့ပေါ်မှာ၊ ရင် သောင်မေ့စမွယ်ကြူးတယ်၊ မူးလိပ့်ခွေလို့။ ။

ကဆုန်လဘွဲ့၊

ခါအဝေမှာလ၊ ပြာငွေ့ရောင်နှစ်နှင့်၊ မှောင်သစ်ကာ၊ ။လေးလုံး အရုံ၊ နှစ်ပါန်ကာယ်ကြူသည်၊ ကဆုန်ပြီသာ။ ဝေါဟာရမှာ ဆန်းမြ ရောင်နွယ်၊ စန်းနိကာယ်ထည်း။ ကြသိမ်သာခါ၊ ပါန်ဆိုင်းသာနှင့်၊ ဿည့်ခါကူးသိ၊ တည့်မွှန်းဘဲ့ညီကြတယ်၊ ဘီးမရှုဖထ်ဝါမှာ၊ ဖွ ဟာဘ်ာ--တာရာနန်းဝယ်နှင့်၊ တင့်မြန်းစမွယ်လှေ့ပါတီ၊ ချပ်မြေ့ပ ရာ၊ ။သာစွာ့တွေ့ငယ်၊ ဒါရညောင်းစက်၊ ကံတော့ရက်ဝယ်။ ဖိတ်ခင်ကာယ်ရွယ်ချူ၊ ရေကြီးယူဟု၊ သဘာမှူ၊ ဒါတ်၊ သုံးလူ့နတ်နှင့်၊ သောင်ရစ်ဦးကင်၊ နန်းကြော့ပြင်မှာ၊ သာဘင်ပွဲခရ၊ ဆက်မြဲပေတော့

ပ။ရွှေမြို့တာငယ်။ နံ့သာပန်းသတ်မွှေးရည်နှင့်။ ။တောတောင်ငယ်ပတ်ပြို့ မြေသင်းပျံ့လည်း။ ရနံ့ကြူကြူ။ မိုးယံသားမြူးနှင့်။ ထွေထူးမျိုးခေါ်။စည်ကြီးကျောင်ထို။ တီးခေတ်ညှံ့ညံ့။မိုးစင်းပွဲတဲ့ ခံတော့သည်၊မတန်ကောင်းလေ။ ရက်ညောင်းသာချွေတော့တယ်။ ထုံးဖြေချွေ ကသောမှာ။ ကောဝေါ ဉာဏ်ညိုရှုန်းလို့။ ဂုဏ်ကြွဆင့်ဆင့်။

နယုန်လဘွဲ့။

ခါစရိုက်မှာလ။ပြာဗိုက်ကယ်မှောင်တွေ့နှင့်။တောင်ငွေ့ရီ။ ။မြောက်လုံးငယ်အလှ။ ပါဒ်သုံးငယ်ချွန်သည်။ ခေါ်ညွန်ဘုံကွက်။ နယုန်ရောက်လဲ။ လယ်ချက်ကယ်ပစ္စုန်။ ဥခေါင်းပုံနှင့်။ ယုန်ရထားညောင်။ငွေတန်ခေသင်လဲ။ ကြယ်ပြောင်ဖေရွှာ။တည့်မွန်းသလို့။ တာရေးဗုန့်။ ရောင်ခြည်ဘဲသွန်တော့တယ်။ တိမ်ငွန်ဖြင့်တောင်ယံမှာ။ခေါင်းမကန့်သာငွေ့းလေကြည့်။ မရိုးရွှေစည်ဖြိုင့်မှာ။တီးဖြိုင့်သံညီ။ ။ဂုဏ္ဏမာငယ်။အသ်ာပြည့်စက်။ဝန်းသည့်ရက်ဝယ်။ ပေါမြွှက်ကယ်စည်ရာ။ဘိမွှာနှင့်။မဟာသုတ္တံ။ပိဋကတ်။ ဘန်ဘန့်မေးမှု။ ဖြေဆေးငယ်ရှုလို၊သုမြွာပုံ။ ပွဲကြီးသာကြူးတော့ပ။ ရန်ရှာဘိငယ်။ သွေဘိ ါဒ်သခင်တို့။ ။ကမ်းငယ်ဝှံ့နှင့်။ယမုန်မြစ်မှာ။ ကြက်ရစ်ကယ်ခွတ်ပေါင်။လှိုင်းညိုနှောင်နှင့်။တောတောင်တို့မှာ။ ရှုလေရာငယ်။ရွှေညာစမွှယ်။ငုံချင်းဖူးယ်ထို။တဘွယ်ပန်းပြိုင်။ ထင်းကျမ်းဘဲလှိုင်တော့တယ်။နှိုင်းမတန်—ခါရှုန်ကို။ ဆောင်ကြွာဖိမ် သာတင်ရငယ်နှင့်၊လွမ်းရှုပေလို့။

ဝါဆိုလဘွဲ့။

ခါရတုမှာလ။ပြာနှိုမှောင်ရိပ်နှင့်၊ ရေ့ငင်မိုးတစ်ဖန်။ ။ကိုယ်လုံးငယ်ပါဒ်စိ၊ပြည့်ဝန်းငယ်ချိုသည်။ရောဘိကဏ္ဍ ကဓကဟု။ရက်လဝါဆို။ဥခေါင်းညိုလဲ။ဇပုံမရွှေ။လသင်ချက်ငွေမှာ။အနေ့တ္တဝိဓ။ ခရီးမှိုလို့။ဆောင်သည်ဝေယန်။ဘုံဗိမာန်နှင့်၊ ကြယ်ရှုပြုဗ္ဗ။ တည့်မွန်းဘဲသာတော့တယ်။တာရာကြွေ့စဉ်းချိန်လဲ၊ ဥဒါသိန်—ဆောင်ကြွမှန်းက။ရောင်သန်းတောင်အပွင့်မှာ။မြေးရင့်တာသွန်။ ။ပြကွဲမိန့်ငယ်။

အချိန်ရောက်မြတ်။ ကိန်းနက္ခတ်ဝယ်၊ ဥတ်ကမ္ဘဝါ၊ ပဉ္စင်းလျာတို့၊ ငရိက္ခာရုံ။ရှစ်ပါးခြံ့ရောက်။ဘုံဟာဘ်ဝယ်။တင့်စမ့်ယ်နှင့်။သပ္ပါယ်နွှေ့သင်း။ ဆေးလေးပြိုင်တော့ပ။ ကုဋေမြွှမ်းငယ်၊ ဂုဏ်အင်ကြီးရင့်မသေရဲတို့။ ။တောတောင်မှောင်နက်။ နတ်ကျောင်းရက်မှာ။ ဖုံးညက်မာလာ။ရဂိုင်းကာနှင့်။အသွေညာတပုံ။ ရေဝယ်သုန့်လို့။ ကမ်းခိုကျွန်းညို။ ရိုက်မျှောတဲ့ သိုတော့တယ်။ ငှက်ဗိမ မယ်မောင်လုံ၊ သိုက်မြုံဆောင် ဝါရှောင်သုံးတယ်နှင့်။ဘုန်းချစ်လှယ်ကြို့၊

ဝါခေါင်လဆွဲ။

တဝင်သာနီးသော့တယ်။မှင်ရို ရောင်ငြင့်နှင့်။မှောင်ပွင့်ချယ်၊ ။ခဲတလုံးညီ ငပါဒ်ကယ်စီသည်။ရာသီသိပ်မြတ်၊ မွားနက္ခတ်လဲ၊ ပြသာဒ်ကယ်ဆောင်ဖြိုး။ဘိတဂုနှင့်။ရည်တူထွန်းကာ။တည့်မှန် သာလို့။ဘာခရာဆံကျင်၊ နန်းပြိုင်တဲ့—လှည့်ကြွတယ်၊ ဗျာအင်အံ ဖတ်ဆောင်မှာ၊ သွေလယ်ခေါင်သီသီးလျှောလို့၊ အနွေ့ရည်ခမ်းငှေလ၊ ညီးသော့ချောင်နွှယ်၊ ။သဘင်ရှိုးမြောက်။ ချင်းရုံကောက်သည်၊ တင်သျှောက်ကယ်ဆွရည်။ဖတ် ညှင်ခြည်နှင့်။နတ်စည်လျှးလာ။ ကြွးသည့်ခါဝယ်။စာ—စာရေးတံ၊ စည်းဝေးဘန့်လို့၊ နိဗ္ဗာန်ဆွနည့်၊ သူမှန်းတည့်ကာ။ရည်သဒ္ဓါပုံ၊ ဆုကြီးတဲ့ကြို့တော့တယ်။သိုင်းတုံ့မျှခါဝသံ၊ဘုန်းကြွယ်ဆွေမဲ့သူဘို့။နွှမ်းဘွယ်ဖျော့ည့်။ ။ရေဘောင်ငယ်ပြည့်သျှမ်း။ဆောင်ဘင်းကျမ်းနှင့်။ ရည့်ထမ်းရှေ့ညှား၊ ပင်ခတ္တာလဲ၊ ချပ်ဘွဲ့သင်းထု။ညွှန့်သစ်ရုံ့လို့။မြွှေ့ပန်းတော်။ဆင်တိုင်းတဲ့ ရှော်တော့တယ်။ချော်ဝဘွယ့်ရာသီမှာ၊ ညွှာမညီ။တဘောဝန်းငယ်တို့၊ လွှမ်းဆွတ်ရှာချည့်။ ။

တော်သလင်းလဆွဲ။

ပြာပုံသာပျိုးတော့ဘယ်၊ မှင်ရို ရာင်လျှပ်လို့၊ တောင်ထင်ဆီ၊ ။ခဲ့ သုံးစွန်းညီ။နှစ်ပါဒ်ကယ်မှီသည်။ရေးဘိတန်မြတ်၊ စရေရပ်မှာ။နထတ်ကယ်စွန့်ါ။နိဒသိန္ဓါနှင့် ပြုဒ္ဒါပရိုက်၊ နှစ်နန်းဆိုက်ထဲ့၊ အမြိုက်ကယ် ရောင်နွယ်၊ ကောဝင့်ထံသင်လဲ၊ မြိုင်ဆွယ်လှည့်ကာ၊

ရွှတ်ငိုင်းသဲ သာသတော့တယ်၊ အသကာပုံ့တိမ်တောင်မှာ၊ ရှိုပ်ရည်ရောင်နီလာဆိုင်းလို့၊ တပိုင်မိုလ္လာနှံမှာ၊ ပန်းထုပြောက်ချို၊ ။ နရိန္ဒါငယ်၊ ဗုန္ဒါမန္ဒာတင်၊ သောင်းလုံး နတ်လဲ၊ ပြာသာဒ်ကယ်ရောင်မှိန်၊ ပြည်ကြီးမှုန်ထက်၊ သေသွန်မြူးခံ၊ မတ်ငေါင်းရံနှင့်၊ ရွှင်စံမွေ့ရော် ဒေသောင်းပျော်ခဲမို့၊ ဇော်ပြိုင်ချင်းရုံ၊ မြင်လုံးသဲတုန်တော့ပ၊ သုန်လေချိုငယ်၊ ရေညှိသင်ဖျူးကခင်းသနှင့်၊ ။ တောတောင်ငယ်ညှိရင့်၊ ရုံတိုင်းဝယ်တင်သည်၊ ငင်မြင့်ငှမ်၊ ထုံသင်းရှာနှင့်၊ မာလာရွှေရိုင်၊ အခိုင်ခိုင်ကို၊ ပင်တိုင်ဝေယန်၊ ခေသ ကြီးစိစ်တို့၊ နတ်ဟန်ကုံးသင်၊ ညှာမျိုးဆင်လျက်၊ တပင်လေသာ၊ ဆောင်ရွက်ကြောနှင့်၊ သင်္ကေရာတမ်းဆို၊ နန်းချင်းသံချိုလိမ့်မယ်၊ မယ်ညှိုကြော့ငှက်မောင်လဲ၊ တောင်ရှက်ချွေးရယဉ်မြူးထို၊ ထူးကြပျော်သင့်။ ။

သီတင်းကျွတ်လထွဲ။

တွင်ဆွတ်သာကုံးဝေ့တယ်၊ သက်လုံးရောင်ညှို့တဲ့၊ မှောင်မှိုသည်၊ ။ဆဲ့ငါးလုံးမြို၊ သုံးပါဒ်ကယ်ညီသည်၊ တူရ သီလ၊ ဝေါဟာရမှာ၊ ဂြိုဟ်စန္ဒါ ပြိုဟ်စကြောနှင့်၊ အသသဝသာ၊ နက္ခတ်မှိုထို၊ နာဂိတာရေး၊ ရောင်ညီသဲသာတော့တယ်၊ သည်ဝါလကျွတ်ချိန်ကို၊ ကာသစ်အိမ်မေရှုကြောငယ်က၊ မြတ်စောဆွေသနင်းတို့၊ ဆင်းကြွပြန်လည်၊ ။ဘာသာဘင်ဝယ်၊ ရာခင်မှန်မူ၊ စေရန်ရှုလဲ၊ တောင်ဦးဗဟိုးပွဲမြင့်မိုရ်ဟု၊ တိုယ်တခွင်၊ နန်းထွတ်ဖြင်သို့၊ မိုလ်ဝင်ရှုံ၊ ရွှင်ထွက်ခံက၊ ဒေ့ချော့ပြောင်ပြောင်၊ ရိုစယ်းလုံးပင်လောင်သည့်နှယ်၊ ဘုန်းခေါင်ရှူးမှား၊ ကြွယ်ရာဘဲသာကြတယ်၊ ဝါချော်ခြည်ငယ်၊ စံရည်နှိုင်းနွဲ့လှမ်းစေတို့၊ ။ရွှေကြာငါးဆင့်၊ ငုံကားပွင့်သည်၊ ကန်အင်းအနေ၊ သာစေတော့မှာ၊ ကြည်းရေဆွတ်ဘွယ်၊ အသွယ်သွယ်ကို၊ ဘော်ဝယ်မဲ့မောင်၊ သလင်းညောင်က၊ ဆိုရောင်စေလယ်၊ ဈာမောဘွယ်ကြွယ်တော့၊ ရှစ်နယ်လုံးတိုင်း—အောင်မှာ၊ မှိုင်းပြာမှောင်—တောင်ရဲ လိမ်းထို၊ မိမ်းငဲ့မင်သို့၊ ။

တန်ဆောင်မုန်းလဘွဲ့။

ကြင်ဘွယ်သောလှိုင်းတော့ဘယ်။ ရွှေတိုင်းဆယ်ထပ်က၊ ချယ်
လျှပ်ရောင်၊ ဆဲ့ရှစ်ကယ်သုံးညီ၊ ၁၂ဒြပြည့်ဝယ်မှိုသည်၊ ရောသီကဏ္ဍ၊
ရတိယဟု၊ ဖြိုးရွှန့်ဝေါဟာ၊ သရေဒါမှာ၊ စကြာဖလ်မြဘ်၊ ယုန်ပြသာဒ်
နှင့်၊ ကြံ့တို့ကကြယ်၊ တည့်မွှန်းဆွယ်လို့၊ ရောင်နွယ်လျှံ့ခါ၊ မြင်း
တာခရာလဲ၊ အာကာသဘဏ္ဍာန်၊ သနားဘွယ်လွှန်တော့တယ်၊ ဘုန်းမွှန်
ကြော့ယဉ်ဆောင်မှာ၊ မြင်းအင်္ဂလာသီသီကူးလို့၊ တောင်ဦးယုဂန်
မြင့်မှာ၊ မြိန်းတင့်အခေါင်၊ ။ ရှုကြွမှိုင်ယ်၊ ဝါဒြမြတ်လော့၊ ချုဘင်ငွေ
သည်၊ တပသီခကျော်၊ တောရပ်ပျော်တို့၊ လူ့ဘော်သှဉ်ခါ၊ ဂါမဝါဟု၊
အရိယာမျိုး၊ သူတို့ကြိုးသည်၊ မဆိုးမပိမ်၊ ဖန်ရည်နှိန်လျက်၊ ကထိန်
သင်္ကန်း၊ ပွဲသတ်မှာဆူတော့ပ၊ လှူဘန်ဆောင်ဝယ်၊ ရွှေရောင်ထွန်းညီသ
ဘင်နှင့်၊ ။ ကျူစည်ဝယ်ပြိုးသျှက်၊ နတ်မှိုးရက်မှာ၊ တောင်စကကယ်
မျှော့တော့၊ ဘွေပြော့ပြော့နှင့်၊ တောတောင့်ခန်းဝါ၊ တနန်းမှာလဲ
ရောင်ဝါခဲ၊ ခိုင်ချင်းနှဲ့လို့၊ ၄ကပ်ပွဲတော်ကြင်၊ သိုက်ရလျှားဖြင့်ကြ
တယ်၊ သို့ဝင်ပွဲသင်္ခေါင်ကို၊ ကြာဘွေဆောင်တဘော်မွေ့ဝယ်တို့၊
လွှမ်းကြွေပွေဆင့်။ ။

နတ်တော်လဘွဲ့။

ငွေရည်သာကျင်းတော့တယ်၊ ဆီးနှင်းမှုံနှစ်နှင့်၊ ထုံရစ်ချယ်၊ ။
နှစ်သယ်အညီ၊ တပါန်ကယ်ချိသည်၊ ရောသီခနု၊ ခါရတုဝယ်၊ ဆုန္ဒုစန်း
ဆောင်၊ ကြဋ္ဌန်းညောင်နှင့်၊ ကြယ်ပေါင်းမိဂသီ တည့်မွှန်းညီလို့၊ ရေ
မှိဘင်္ဂါ၊ မျိုင်းတာခရာလဲ၊ အဝါရောင်လျှံ့နှစ်နန်းစုံကြတယ်၊ ယုဂန်
ကြော့တောင်ယံမှာ၊ မှောင်ပြတန်လေချိုနှဲ့လို့၊ ဗုလဲချပ်ရောင်ညွှန့်
နှင့်၊ လွှန်းကွန့်ထပ်ဖယ်၊ ။ သာသနာဝယ်၊ ခကွာစေ့င်မှတ်၊ ရန်မျိုး
ပြတ်သည်၊ နတ်ကြီးစေဖျာ၊ ခေါင်ထွတ်ထားသည်း၊ ရထားစက်
တင်၊ ပွဲသဘင်ကို၊ နှဲ့သှဉ်ထွက်စုံ၊ စိုလ်ရွှံ့ချက်၊ မြန်သဖြေဗိုင်၊ မ
နောလဲပြိုင်တော့ပ၊ ရှစ်ဆိုင်နွယ်ဝယ်၊ စမွတ်နန်းမြင့်ဦးကင်က၊ ၊
တောတောင်ဖြာညီ့၊ ဆီးရည်ပျို့သည်၊ သည်သို့အခါ၊ သည်းဂါဇော
ဝယ်၊ ရွှေခညွှာဆန်း၊ ပိုနှင်းပန်းကို၊ ကြဋ္ဌန်းခေါင်ဘွေ၊ ရိုင်ကြီးနေတို့

ပန်ချေါက်ပုံးဆင်၊ ညှာမျိုးဘဲယင်ကြတယ်၊ သဘင်လပေါ့မာမှာ၊ တွေ့အကာသပန္နက်မွှန်းငယ်တို့ ကျွန်းလိမ့်ပေစွ၊ ။

ဖြူသိုဏ်လင်္ကာ၊

လေချိုသာသွန်းတော့တယ်၊ငွေ့ဝန်းကြက်ပွင့်နှင့်၊ဖြူဆင့်ဂဏာ၊ ။ နှင်းဆဲ့နှစ်ထီး၊နှစ်ပါးကယ်ချိုသည်၊ ရာသီပြာလ။ မကာရဒွာ၊ ဗုဒ္ဓကြယ်ပြောင်၊ဝန်းတန်ဆောင်နှင့်၊ သန်းခေါင်ပုဏ္ဏမီ၊ စက်ဝန်းဘဲမှိကြတယ်၊ဗာဟီရလမ်းပြင်မှာ၊ရွှေသမင်တာရေမြူးထို၊တိမ်ဦးတောင်ယံကွေ့မှာ၊ချမ်းမြေ့ရောင်ဝါ။ ။ရာသီငယ်သာမြေ့၊ခါလေမှာ၊သဖြေ့ဦးကင်၊ရာဘုရင်လဲ၊သဘင်ကျင်းခံ၊မြင်းခင်းစံဟု၊ အလျှော်ကိုးတွေ့ပြီးသရေနှင့်၊မိစ်မြေနိမ့်ယောင်၊ တပ်ပ င်းဆောင်လို့၊ မျဲခေါင်မာတင်မျှို့ဦးကင်ထက်၊ ဗိုလ်ဝင်ထွက်ဆပါ၊ မင်္ဂလာလဲမျော်တော့ပ၊ဘော်ရံကာငယ်၊ မဟာမှူးပုံမတ်ရံက၊ ။ဆွာညှိုငယ်ပွယ်ပန်း၊နှင်းထက်လန်းမှာ၊မြပန်းသဇင်၊ ဂမုန်းအင်လည်း။ ဦးကင်မှာဝယ်၊ဆက်ရောက်လှယ်နှင့်၊နန်းမယ်လေသူ၊ဆောင်ရိုင်ဖြူက၊ နတ်မှုမကာန်၊ဆင်ကုံးပင်လျက်၊ကြေနံခြေ၊ရထည်လှ လို့၊ နေ့ရုံဆည်းဆာ၊မျော်ပါးရှာလိမ့်မယ်၊ဗောဟမာလရက်မှန်မှာ၊ ဆက်သကြာခနဲ့ဦးကင်မွှင့်နှင့်၊ ရွှန်းတင့်ပေဘျ၊ ။

တမ္ပိတ္ထလင်္ကာ၊

ဆွတ်ဆွတ်သမျိုးတော့တယ်၊မြိုးငယ်ငွေ့နှစ်နှင့်၊ လေသစ်ဆင် ။ ။နှစ်ဆဲ့လေးထီး၊ပါးသုံးငယ်ချိုသည်၊ရေ့ာသီကုံလက်၊ ယင်းသည်ရက်ဝယ်၊ကနက်ကာသ်စံဆောင်၊ ယုနံ့နန်းညောင်နှင့်၊ ကြယ်ပြောင်မငစ။နှပ်နန်းသလို့၊ဘာရပန္နက်၊ထွက်ရိပ်ကယ်ဆုံကြတာသ်၊ပုဏ္ဏမီရက်ချိန်မှာ၊ ဇက်အဘယ်နသင်္ဘာ့ဂွန်းလို့၊ ဘက်ဝန်းအာကာချော့အောင်၊မှိုင်းရွှဲတိမ်ပြင်၊ ။ရာသီဝယ်သာရွှား၊ခါသည်လမှာ၊နဂါးရင်ငွေ၊ဂန္ဓုန်မွှေ့လို့၊သဖြေ့ထက်ပုံ၊မှက်ကျ ကျ နှင့်၊ ငုံလှုံပေါက်ဝါ၊ပင်လုံးဖြာလို့၊လူးလာသောက်ချို၊ ပျားကွန်းထောက်ခိုတော့ပ၊ မိုမယ်ကြင်ငယ်၊သဇင်မြိုင်ဘွဲကား၊မျော်ဝဖှာည်၊ ။ရုံခြေငယ်ခပင်း၊ထုံရေ ငယ်သင်းသည်၊မိုစ်းကြွင်းလေကျန်၊တည်ပုံည်၊ပသ အတော၊

သည်အခါဝယ်။ပွဲယာဂရှု၊ ဖြည်လုံးဘဲဆူတော့တာသီ၊ ဝဲ့ကြ၊တဲ့ ဘွေ့ပုံမှာ၊ထပ်ဆင့်ခြံ၊ ဘွဲ့ ရင်ဝေးသူတို့၊ မေ့ပ်ဘေချည့်။ ။

တခုပေါင်းလင်္ကာ။

ဖြာချောင်သာထွှိုင်းတော့၊ ရှုတိုင်းငွေနှစ်နှင့်၊ မြူသစ်မှောင်၊ ။ နှစ်ဆဲ့ရနှစ်သီ၊ ပါဒ်ဖြည့်မို၊ ရာသီခိန့်လ င်၊ ဆန်းသည့်ရက်ဝယ်၊ ထယ်ချက်ကာယ်ဥဩင်၊ ဥဓေါင်းခေါင်သဲ၊ အခါခါင်တည့်မတ်၊ ယုန်ဖြာသ နှိုင်း၊ ကြယ်မြတ်ဥတ္တရာ၊ချိန်တာရာတို့၊ ရစ်ခါဖွှဲ့သည်၊ အသာကာသုံ၊ တာရာသဝ်သင့်၊ ထွန်းမြူသစ်ချောင်၊ ။ကြံမှန်သနွှဝယ်၊ ရုံမြှင့်မြသာ၊ လေချိုရွှာသည်၊ ရလျှာသိုက်ဖြင်၊ ဒွက်ကျေးရွှင်သို့၊ တောင်ဆင်ခဲ့ချည်၊ ရေဂုံကြည်က၊ သီသံမှိုင်ငယ်၊ ဝန္နိင်ရိပ်ခန်းခိုသ နှင့်၊ ။အူပိုဲ့ရင့်၊ ပင်ဘိုင်၊ ပွင့်လို၊ နန်းမြင့်ဘုံထယ်၊ ရိပ်ကြီးမယ်လဲ၊ ကေသွယ်မြတ်ရှင်၊ ယဉ်တိုင်းဘဲဆင်ကြတယ်၊ ငွေဝင်လဆောင်ညီ မှာ၊သဲ့ဝေတီ သဘင်ချိုးခါမို့၊လွှမ်းဖိခွဲသင့်၊ ။

စာဆိုတော်ဦးမင်းဒရေးသော-စစ်သူကြီးမဟာဗန္ဓုလလင်္ကာ။
လေးချိုးကြီး။

တောင်ခဝဲတွင်မှ၊ အောင်ပွဲတော်သစ်လို့၊ ကျော်ရစ်ဒဝ-ပေါ် ထွန်းတဲ့၊မော်ကွန်းပုံ၊ ။မြေမိုးစောင်းထောင်၊ဗိုလ်ခြေပယ်ဆောင် သည်၊အခါင်သန္နိန်၊ ကျိန်းနှင့်ကြိမ်ဟု၊ ကာလကိစ်ရေးခွါးသို့သည် စစ်ကို၊ဖြစ်ငှစ်ကယ်ညက်ကြေ၊နှုတ်ဘေလို၊ အဆင့်မြသိဥာဏ်၊သူ့ ထင်ကာယ် သန်တော့တယ်၊ သခွန်ရကျိပ်ဝင်မှာ ရှုံးညာဘင်- ဘေနင်ရုတ်ပေမို့၊ ချုပ်တိုင်းဘဲ-အောင်ဖန်များပါတဲ့၊ ခြားသန့်တ ဂုဏ်၊ ။ဆဲ့နှစ်ဖြာငယ်၊သင်္ဂါသီလတ်၊ ကာလဟာဘ်ကို၊ အမှတ် ကာယ်နှဲ့ ရုံ့ခြုံခွဲတုဲ့မှ၊ ဓဂုဲ့ဓလ၊ရတ်သုံ့ဝတွင်၊ ပေါ်စထွက်ပြု၊များ ရန်သူကို၊လွယ်ကူသုံ့ပန်း၊ ဖွှလက်ရဘမ်းခယ်ထို့၊ အောင်ခန်းစိ တည်၊မင်းဝံ့ဖြည်က၊ဓာနည်ကြီးနောင်၊ ညာရုံးတော်ထောင်ဆဲမို့။

ဆောင်ပွဲသုံ့မှာ၊ ဝသုန်မြေလေးလျှို၊ ထူးပါဘိ၊ ။ဓေဝါငယ်ဓေဝ။ အသဏ္ဍာဝကန္နှင့်။ ယက္ခ ဂုမ္ဘဏ်၊ အဘန်တန်လဲ၊ မာရ် ဂုဏ္ဍကာ၊ မျှင်းရှိန်ပြုက ကြွေးကြက်ရသေသသွင်၊ ရန်ဟန်ပြင်လဲ၊ တိုက်ဆင်သန် ကြွား။ခြောက်ဆယ်အားနှင့်၊ ဗိုလ်များမြူတေ၊ ပင်လယ်ဝေ ဧခင်။ တက်နေနှုန်းတူ၊ ဗျူဟန်းသဘင်ကြူ ခိုက်ရိ။ ဇမ္ဗူတိုင်နှင့်ခမိုင်မှာ၊ စစ်မြေ ဝိုင်ဘုရား့သီးတွင်မှ၊ ထီးမိပတိ၊ ။

ဦးဗွေဝခိုလေးချိုးပေါင်းကြီး။

မန်းမကိုင်မှာမှ၊ နန်းသိုက်ရေဗွေသုံ့ကို၊ မြေဝသုန်ဆင်ဆုံးအောင် ပ၊ မှတ်ထုံးနောင်ပေါ်ထွန်းစေဘို့၊ မော်ကွန်းတင်ဆက်တဲ့၊ မင်းရွှက် စာ၊ ။သမ္မတနှုန်းဆောင်၊ ဗျူဟန်းငယ်ပြောင်သည်။ ကုန်းဘောင်ပ ရာ။ နေ့သန္တိန်ငယ်၊ အဘဟိန္ဒမှ၊ ဂိသတ္တစ်ခေတ္တ။ဆယ်ဆက်နေ့ချွင်။ မြေဇမ္ဗူရိုး၊ မြို့နန်းငယ်ထူသည်၊ ရိုင်ဖြူမိုးက၊ ရှေ မိုးငြိဆက်၊ ထုံးမ ပျက်၍၊ နှုန်းဘက်ကသ်စံဘွဲ့။ ထုန်းအဘောဖြင့်၊ ရေစာမရှား၊ မိန္ဒာ ဥဘာငယ်၊ မောန်မထေား၍၊ ဖြစ်ပွားသသသနာ၊ ပွင့်လင်းသာဖြေးတော့ပ။ ရေကြာဒွေ့ပုံဘူလို၊ များဗိုလ်လူ၊ ရှင်ရေဟန်းငယ်တို့၊ နှိပ်ကုံစိတ်ပယူ မှန်၊ ရှာကြ၊ ချမ်းမြကြည်စွာ၊ ။သဲ့ တဖြာငယ်၊ နေ့အဘဒ်စစ်၊ ဘ,ရာ ဗိုးသည် မြို့မိုးဖွဲ့ပါက၊ အနှစ်ကယ်ပညာ၊ အချွင်းကွင်း၍၊ ငြိလာမင်း သုံး၊ ရေးကျင့်ထုံးကို၊ လုံးလုံးပစ်လွှဲ၊ ငွေနှင့်မြူချင်၊ လူပေဘဲဟု၊ စိတ်စွဲ မှတ်ကျုံး၊ တိုင်းအားသုံးကို၊ ရျေးနှုန်းနှင့်ထင်၊ အမွေအပ်ဘော်၊ မကာပ် တရား၊ ရွှေဆောင်နွှားကြောင့်၊ နောက်နွှားတပိုက်၊ လမ်းကောက် လိုက်သို့၊ အမိုက်ဖြင့်မွှမ်း၊ လူရေဟန်းတို့၊ မချမ်းမသာ၊ ရေစာမွတ် ရှား၊ ခိုးသားမှုမိုန်း၊ တရားမမှန်၊ ဘျင့်ဘောက်ပြန်သည်၊ ရန်မငြိမ်း၍၊ ထိန်းနှင့်တမျှ၊ ကောသလ၏သောဠွာသစာ၊ ဤရာဇာကို၊ မြတ်စွာရှင် စောဘ–ဟောမြွက်ထိ၊ ။ဓိုးနှံ့ငယ်ထွန်ဖျား၊ မိန့်တော်ထား သည်၊ ထင်ရှားရှိလျက်၊ မည်သူထွက်ဟု၊ ငုံကွက်ပနွှာ၊ မတင်သာ တည့်၊ ဂေါဇာနှစ်တုံ့၊ ဂရုနှိန်နှင့်ကျား၊ ဆင်နဂါးတို့၊ မျော်ပါးငြိပ၊ ကြာငါးရုံငယ်၊ ကြိုင်တုံ့ခသည်၊ ထကြွဆွိကာ၊ ဂုဏ္ဍာကျော်ဆက်၊

ဆဌမရက်တွင်၊ထက်အာကာကြီး၊လေခ၀ီးမှာ၊မိုးလျှံသဘွယ်၊ဥက္ကာ
ကြယ်တို့၊သွယ်သွယ်ကူးလတ်၊တိုထိုသတ်တွင်၊ ဖြာင်ရွှေနန်းတွင်း၊
ရနံ့သူချဉ်း၍၊မင်းကိုကိုင်မြောက် ရှစ်ရစ်ရောက်မှ၊ အနောက်ဧ
ယာ၊နေဝါလျှံလနီး၊ဝင်ချိန်ယွန်းဝယ်၊ မြန်းဇမ္ဗူလုံး၊ ကံမကူသည့်၊
ငံ့သူမှန်း၍၊တိုင်းလုံးပင်စွ၊ သူဆောင်ရာသို့၊ ဂါရဝတော်မူ၊သခင်ခြ
ဖြစ်ပုံကို၊စိတ်အာရုံတင်နေသော်ယင်နှင့်၊စေတောဉာဏ်ရှိ၊ ။

မစ္စတာမောင်မှိုင်းရေး–ယခုခေတ်လေးချိုးကြီး။

မယ်တို့နယ်မှာ၊ဆွမ်းတာသစိတ်မှုခလွှမ်းတဲ့ဖြင်ပယ်တို့ပယ်ရာ
ချွန်း–အနိစ္စကမ္ဘာနှံဘွဲနှင့်၊ဘယ်သို့ဘသင်ဉာဏ–ဉာဏ်းစိဘ်ကာမေ့နှံးရ
အောင်၊ကျမ်းပြုသမ္မာပိတ်တွင်မှ၊ပရိတ်ဖြပ္ပဂိုရ်ရှ်မြေ၊ (အိုကွယ်)
ပန္နာန်းကုသလတိက်ကာယ်နှင့်စိတ်ကိုးဖြ၊ ။ (မြသွိ)အနှာတွေမ
ဆောမူ၍၊ မြန်မာပြည်တကြောတွင်ဖြင့်၊ အသဖြာရွှေငွေပေါ်အောင်
ထို့အခါမသွေ့သဘောတွေနှင့်၊ဒေဝေါကိုရှာပါစေလို့၊ ဆရာကာဝေ
ဆုမွန်တောင်းတဲ့ဖြင်၊အလောင်းတော်ဘုရင်သမာတလိုပ၊ပဋ္ဌမ်မြေ
သခင် ရှေ့တုရားပယ်ကာ၊တိုင်းသားပြည်သူတွေသို့၊ရည်တူအမြေ
ချစ်သန္တါသားတဲ့ဖြင်၊ကြည်ဖြူမသေ့မေတ္တာပွားပါလို့၊(အိုကွယ်)
တရားမချို မနှားသရို့သဘာသားသို့ကြင်ဝေ၊ ။မြန်မာတခွင်ဖြူး
ဖြူးချိုချိုနှင့်ဖြူးရအောင် မကြာခင်(ဟုမ်း**Home**ဆိုဘဲ့(ရူလ်း
Rule)ရယ်နှင့်၊သုံးလိုသနဲ့အတူးသာပ၊အကြောင်းအကျိုးမသွေ၊
(အို)ကောင်းမျိုးအတွေတွေရယ်နှင့်–ချွန်စေမြဲစေစော၊(ကျောင်းအ
မရယ်)ဓါင်းအိုးဝေမှယ်သို့တွန်ခေ–ကာဝေသော၊ ။လန်းမှုရယ်ဖြာ၊
မှန်းဆုတာသာသာဒပ၊ပန်းဖြူဖွရွှေကြာသို့၊ကျွမ်းပြုဒါစေတာနာကြောင်း၊
အဝေရာအငြိမ်းတွေမှ ပ,တဲ့ဖြင်၊ဘဝေဘာဝါ–ဖြစ်သေသမ္မာသာပ၊ဘ
ဝပ,ခါ သီသရာဝဋ်ကာယ်က၊မလွှတ်ဖို့–ကြိုသမ္မာဓာလ၊ဒုက္ခမထိရန်
နှင့်၊ပြည်အမတ်–နိဗ္ဗူ၊အမြတ်စေတဲ့ဖြင်၊ (အမယ်မင်း)သိစ္စသိစ္စ
တု–ခါတ်မနေ့ဘတွင်မှ(မြသွိ)ထေရ်ဆရပ်ဘိကျွ၊ ဓာတ်သဘော
ရယ်နှင့်၊(မလေးရယ်)စိရံတိမ္ဗတုသဗ္ဗမ္မော၊ ။

ပြဆိုခဲ့သောလေးချိုးဥပမာများကို ပြန်လှန်ကြည့်ရှု စဉ်းစား သည့်ရှိသော်၊(၁) လေးချိုးသဖြန်၊(၂) လေးချိုးသံထောက်၊ (၃) လေးချိုးသံချိုချို၊(၄) ရှေးလေးချိုးပေါင်းကြီး၊(၅) ယခုခေတ်၌ ပေါ်ထွက်လာသော လေးချိုးကြီး ဟူ၍ ငါးမျိုးကွဲပြားကြောင်း တွေ့ရှိရပေလိမ့်မည်၊သို့သော်၊၎င်းငါးမျိုးလုံးမှာ၊အခန်းနှစ်ချိုး၊ အဖျပ် နှစ်ချိုးစီအားဖြင့်၊အချိုးလေးချိုးကိုအရင်းတည်၍ စပ်ဆိုကြရသည် ချည်းဖြစ်၏၊ ထိုကဲ့သို့အချိုးလေးချိုးကို အရင်းတည်၍ အမျိုးငါး မျိုးကွဲပြားကြရာ၌၊ တမျိုးနှင့်တမျိုး မည်သို့ထူးခြားကြောင်း၊ အ ထက်ဥပမာများ၌ကြည့်ရှုဝေဖန်ကြကုန်၊

လေးချိုးအကြောင်းပြီး၏၊

(၁၀) လွှမ်းချင်းအကြောင်း။

ယခုခေတ်အခါ၌ လွှမ်းချင်းသည်၊ ဒွေးချိုးသဖြန်၊ သို့မဟုတ်၊ လေးချိုးသဖြန်များပင်ဖြစ်ကြ၏၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်၊ သဘင် သည်ဇာတ်မင်းသား၊ ဇာတ်မင်းသမီးများတို့သည်၊ ဒွေးချိုးလေးချိုး တို့၌(အမယ်လေး)ဟူသောစကားမျိုးကို ဖြည့်သွင်း၍ ငိုချင်းပြုလုပ် ကြသောကြောင့်တည်း။

ဥပမာ၊

လေးချိုးငိုချင်း။

ဖြန့်တချိုး—ကံဆိုးရယ်တဲ့ မယ်တို့ထုံ။ ။ခရုနဒီ- ဝေရီလမ်း မှာလ၊ဝေပစီ လေနီကြမ်းရယ်က၊သန်းပိုက်လို့မှုံ၊ ။မောင်တိုး ခင်-စိန်ဆံဘိုးရယ်နှင့်၊ မောင်တို့ခင် ရှိန်းညို့ကိုလ၊ တိမ်ညိုးရယ်တဲ့ သိုင်းလို့ခြုံ၊ ငိုင်းအုံ့လို့-တွေဖျက်ပြား။ ။ကယ်မခါ၊ ဆယ်ကြ ပါ—ဝဲကျယ်ကျယ်နှင့်၊ မြစ်လယ်မှာ ခရွာဆုံးရတယ်၊ (အမယ် လေး) သုံးယောက်မိသား၊ ။

သို့ဖြစ်၍ ရင်းစစ်နည်းကိုအာရုံရေး သား တော်ဖြစ်ရန် မလိုတော့ ပေ။ သို့သော် ရှေးအထက်ကျော်ကာရဂ် ကလျှင်းချင်း များသည် မည်သို့ သဘောရှိသည်၊ မည်သို့စပ်ဆိုရသည့် များကိုအောက်ပါ ဥပမာများ၌ကြည့်လေ။

လွမ်းချင်းဥပမာများ။

ယင်းတိုက်မြင်းစီးမင်းဖြစ်သား။သာဝတ္ထိ ရွာနေ သိပ္ပံဒါပကာ ပညာရှိကြီးဆို မြောက်ဘက်သံလွမ်းချင်း။

(၁) ။မလွမ်းနိုင်ရအောင်သအကာ၊ ကျွန်းမော်မော့မြောက်ချွင်၊ မူးရေယာဉ် လက်ျာစီးငယ်နှင့်၊ မောင်ကြီးတို့ပျော်တဲ့ရွာ၊ မြောက် ညာနှင့်တောင်ဖွယ်လက်ကာယ်က၊အင်းနှစ်ဘက်ကာတယ်လေး၊တ ခေါက်ကယ်လမ်းကြို၊ရွာသဘောကို-မြော်မယုံရင်၊ ကြိုရင်ဝင်ခဲ့ပါ လနော်အဒေး။ ။နှမပြာဖြူ ရောက်တော်မူလျှင်၊မပူချမ်းငြိမ်၊ အ ခြင်ရယ်မြေနီး။ထန် ရွှက်ကယ်ညည်းပါတဲ့၊ မောင်ကြီးအိမ်မှာ၊စည်း စိမ်ခံ၊ယင်းချဉ်ပေါင်ဘက်ပြုတ်တူးရွက်နှင့်၊ ဗိချက်ရေရှိပြီးလျှင်၊ ဆန့်ထမင်းရဲကျော်ကို၊ဝန်ကတော်ပုံထောက်ပြေးအောင်၊ ကျွေးပ မယ်လေး။ ။

(၂)။ ။ပျော်ပုံက သစ်သနှင့်၊ငယ်ချစ်ကယ်လိုက်ခဲ့ခေတ္တ၊ အ ကြိုက်ကတဲ့ တို့တောရွာမှာ၊ ရိုးအာကာပင်မြင့်ထက်ဆီက၊ ထန်း ရွက်နှင့်ဆင်သည့်အိမ်၊ခြံတင်းထိမ်သွားရေခင်းလို့၊ ညည့်ဝင်းကို ပရွေ့ခဲ့ဘျာ်နှင့်၊ပျော်ပမယ်လေး။ ။ကိုက်ပုးငယ်ညွှန့်စီ၊ချဉ်ပေါင် နီဘို၊ချာသီခဲလော့၊ ဇုဖွန့်လုံးကျွဲ ဖုံးခထ.လို့၊ တောသော့ငယ်တ ဆင်၊သယ်ကြွက်ကင်နှင့်၊တို့ခွင်ပရှုံ၊အချိုချက်ဟင်းဘက်ရုံနှင့်၊မင်းပုံ နေဇာချို့၊ တကိုယ့်ကိုတယ်ပမယ်၊ သောင်းနယ်ဝင့်သည့်ချိန်ကို၊ ယစ်ဥညွှန်းစိမ်အဆီမိန်းလို့၊မြိန်းစေ့မယ်လေး၊ ။

(၃)၊ ။ခါတခေါက်–ရွာရောက်ကယ်လှမ်းခဲ့ပ၊သားထင်းနှင့်ရှိ စေခတ္တ၊အမိတို့ကောရွာအိမ်၊သည့်ချိန်ကို၊ဝဲစင်အောက်။ သခြော် ရိုင်းငယ်ဝင်၊ရွှေရင်အကြီး သိုင်းလို့၊ တပိုင်းပေါ်ဒိုကရှိနှင့်၊ အကျိ

ကို ဘဝ်းဖြလိုက်မယ်လေး၊ ။တဘက်ကယ်မှောင်ကာ။ တခြမ်းဟာ နံ့သင်းလိုင်းကြွက်းလရောင် ပြက်မှာ။အသက်ကယ်နှင်းဆောင်၊ နွားနွှ ခင်းတဲ့ ဝင်းလင်းပြောင်မှာ။ရိပ်ရောင်မထင်၊ လူခြေတိတ်ကိုမှ။ အလိပ်ပြာ ရှင်စေ့မယ်။ဦးရင်တို့ခြွေသူလို၊ တိုးတာမှုတယ်မကြွမ်းပါဘု။ခြေရကုန်လယ်ဆံကမ်းချိန်မှ။ဘဝ်းပမယ်လေး ။

ရွှေဘိုမင်းတရားလက်ထက် ဗုဂံမင်းတရားလက်ထက် အချိတော်မင်းအခေါ်ခံမင်းသားကိုင်းဦးဆောင်ဆို တောသွဲ့လွှမ်းချင်း။

ရိုးယဉ်းမနေသာက်ခင်က။ခထောက်ကယ့်ချောင်ချင်၊ လုပ်ငန်းဝေယ်ဖြင်သည်းချောင်းရေရှင်— သွင်သွင်စီးပါလို့၊ ကောက်ကြီးစပါးနှံက။သန်လှတယ်လေး။ ။သို့အရေးမှု၊ တို့ရွာအလိုင်း၊ ချွေးမြိုက်မြိုက်နှင့်။ကောက်ပိုက်မှုဟာန်၊သူ့အပြုန်ကို၊ ထမင်းခံမြဲလုပ်၊ အင်ဆောင်တုပ်လို့၊ ဆူးရုပ်ကယ်ရွက်ညို၊ ဆီမခတ်သောင်သဲ၊ တဝတ်ကယ်ချိုလှတယ်၊မင်းမျိုတို့ရခါချိန်ကို၊စားရောဝါမပြောပါဘု၊ ပေါ်လှတယ်လေး၊ ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၉၉-ခုနှစ်၊ အဓခြင်း ၁၂ဝဝ သို့တက်ဦး၊ ဧအချိန်ဝယ်၊
ဘဝရှင်မင်းတရားဆက်သော်၊ သမ္မန်းကြီးရှုသျှင်ခေသုံး
ကံ ကျေးရတော်မူသော ရှင်ဘုရင့်ပါဘာသသဓဘော
နာမရှေ့ ပေါ်ပြည်လုံးကျော်သည့်ဘိုးသူတော်
ဦးမင်းဆက်သွင်းသောလွမ်းချင်းများ၊

တန်ခူးလဘွဲ့၊

ထင်ထယ်သာသာခေတေ၊ မြေကြာငယ်ရေစ်ဆီ၊ ကိုက်ဖူးငယ်စီ၊ ပွင့်ဆိပီ၊ အွှေရင်ကတ်ကယ်တို့၊ ရှစ်ရင်ကယ်-နယ်တခိုင်၊ ဗိုလ်ဟုတယ်လေး၊ ။နွေခါမို့ငယ်ရောသီ ဦးသာ၊ ဂိမ္ဗန္တုမို့၊ ပိကြကြယ်၊ တိမ်းရိုလယ် ငါးစမွှေသယ်ကွန်ုခေါ်၊ ငွေအာကာတွင်၊ ဓေသစာဘာမ်း၊ ဘုဒ္ဓလည်ငယ် မြန်းလို့၊ နှစ်ဆန်းငယ်သကြိန်၊ သစ်သစ်သာဖန်တော့ဘယ်၊ နိုင်ငံ ကြော့ဖြည်သူမှား၊ ပန်ဆုယူ- တာရေသွန်းချိန်မို့၊ လွမ်းဖွာတယ် လေး၊ ။

ကဆုန်လဘွဲ့၊

မြှုံခြေငယ်ဝွန်းပါလို့၊ နေဝန်းငယ်ဝက်ရှိန်၊ ဘောက်ထောင်ငယ် ထိန်၊ ဖယ်သူရိန်-ဘောစာကြောင့်၊ မှုချာပါကဲဘဲ့လက်ငေလး၊ ။ရာ သီငယ်ပြီသာ၊ မဟောသိ၊ ရွှေညီခလို့၊ ဝန်းမြဝတာဝါ၊ ဓိသာခါနှုန်း တာရာဖြိုရဲ၊ ဝန်းငွေယုန်ဖန်သည့်နှယ်၊ ဆမ္ဘုန်ဒိုင်- ဘွေပုံမှာ၊ လကဆုန်-ညောင်ရေသွဲ့ပေမို့၊ ဆဲဖွာဘယ်လေး ။

နယုန်လဘွဲ့၊

နတ်စည်ငယ်ရွှမ်းပါလို့၊ ရိုက်မွှမ်းငယ်သိရုံ၊ ကမြူးငယ်ရုံသည်၊ လနယုန်-သည်ချိန်မို့၊ မြူတိမ်လွှာ ဆိုင်းဖြန့်တော့တယ်လေး၊ ။ ရာသီမေ၊ ဆဲ့နှစ်သမို့၊ ဓေနှုမြောင်ရှိ၊ ဘောက်ထောင်ငယ်ထိန် သည်၊ ဉာဏ်နွှနတ်ပိုရ ဘတ်မှား၊ မပြတ်ကယ်ထွက်စံ၊ တညီလာခံ

သောခါ၊ ဖိုထီးခြံတဲ့—ချွဲလယ်မှာ၊ ငွေစပယ်ဖြူမလေးက၊ မွှေးလှတယ် လေး။ ။

ဝါဆိုလဘွဲ့။

ကိုးခွင်ငယ်မှိုင်းပေါလို့၊ မြင်းတိုင်းမှာတဲ့၊ ဆိုင်းလို့ညိုးလဲ့လဲ့ ငယ်ဗို။ ယုဂန္ဓိုရ်— တောင်မဟာက၊ ပြိုဗ္ဗာသန္တွေ့ထွန်းတဲ့ လကို လေး။ ။ဆင်တာရာငယ်၊ ခါညိုကြင့်၊ နရိန္ဒြာထဲ၊ ညာတောင်နတ်နှင့်၊ ဖိုမြတ်ကဲ့နိဗ္ဗု၊ အောင်ဆေးယူသို့၊ ရှစ်ဖြူရိပ်စံ၊ ပဥ္စင်းတော်ခံသောခါ၊ ရေလျှံတဲ့ဝါဆိုမှာ၊ ရုံးညက်ညို-မာလာခင်းက၊ သင်းလှတယ် လေး။ ။

ဝါခေါင်လဘွဲ့။

မြွှာ်ရောင်သာသပန်းတော့၊ တောင်ကမ်းတဲ့ပြည့်လျှံ၊ နှိဗ်ငယ်ခြိ သည်၊ ဖြည်မင်းစံရွှေဘုံက၊ အကျန်ထုးတဲ့ လကိုလေး။ ။ရေသိ သိဟ်ငယ်၊ နေမိန္ဒြာ၊ ဝါခေါင်လမို၊ တောင်မြတ်လွှတ်စွန်၊ သရဝဏ် လည်း၊ ချောင်ဗိုက်တောဇာ၊ ပန်းခတ္တာနှင့်၊ ခိုင်ညှာပွင့်ကြူ၊ တိုင်းပြည် သူတို့၊ လှူယာရေးတ၊ သတင်ရုံ—ခံသဲမို့၊ လွှမ်းရန်ဘွဲ့သည့်ချိန်ကို၊ ဓေ ဝရိန်ပန္နုန်မှူးငယ်က၊ မြိုးလှတယ်လေး။ ။

တော်သလင်းလဘွဲ့။

ရေယဉ်ပန်းငယ်နှင့်၊ သောင်ကမ်းသင်ပြည့်လျှံ၊ မြစ်လုံးငယ်ညို သည်၊ ဖော်ဘက်သံမြိုင်မြိုင်နှင့်၊ ဖော့ပြိုင်ကျူးသဲ့လကိုလေး။ ။ ကန်ရုံသိငယ်၊ ခါမြိုသင့်စွာ၊ ဘွေအာကာသတွင်၊ မြို့ဗွာပရိုက်၊ ကြက် ညီနောင်-သောင်တပိုက်၊ ရေလိုက်ကဲ့သဘင်၊ စံပွယ်ရှင်သောခါ၊ မြိုင်ခွင်လုံးကန္တာမှာ၊ ရွှေရင်းမာ ပန်းတော်မင်းငယ်က၊ သင်းလှ တယ်လေး။ ။

သီတင်းကျွတ်လဘွဲ့။

လှိုင်လို့သာသင်းတော့ဘယ်၊ ကန်မင်းငယ်နန္ဒာ၊ လျှံဝင်းငယ် ဖြာသည့်၊ ပွင့်ရွှေကြာ၊ မြိုင်မြိုင်နှင့်၊ ကြိုင်ကြိုင်သင်းတဲ့ သကိုလေး။ ။

တူရာသီငယ်။ အသသဝဏ်ကြွယ်မြတ်၊ ကျိုးမင်းသိန်လဲ၊ ချောင်ရှိန် ရှုပ်လို့။ သုခသ်ကဲ့နန်းသို့၊ ဦးမြင့်မိုရ်နှင့် ဝါဆိုကင်းလွတ်။ သီဘင်း ကျွတ်ရို့။ ဘုံထွက်ကာသ်ဦးကင်း၊ ပွင့်ငမှာသ်ရွှင်သောခါ၊ တိုင်းခွင် ကြီးအောင်ချာမှာ။ သီမီးချောင်- ထိန်ဝါဝင်းလို့၊ ထင်းဖွာတယ် လေး။ ။

တန်ခူးဘောင်မုန်းလဘွဲ့။

မြောက်လေငယ်သွင်းပါလို့။ မြူနှင်းငယ်ဗိုဗို။ မြင်တိုင်းငယ်ဖျို သည်။ ရွှေကျိုးညိုတာရာနှင့်၊ ကြည်ကြည်ကာထွန်းတဲ့ လကိုလေး။ ။ တန်ခောင်ငယ်မာဘသ။ဆယ့်နှစ်ထဝင်။ ချမ်းမြေ့ရင်။ဖြိုးဆွာခွင်သို့။ ရက်ငင်ချောင်းခွာ။ ခဲညွှာလဲ၊ ခိုင်ဘွားဝတ်မှုံ။ ရနံ့သာထုံတော့ တယ်။ဘုန်းဂုဏ်ကြော့သန္တိန်မှာ။ ရှူကာထိန်-သဘင်ခင်းလို့၊ကျောင်း ကြတယ်လေး။ ။

နတ်တော်လဘွဲ့။

ရှုလေတိုင်းကိုတဲ့။ဝေမှိုင်းငယ်ဖြာဖြာ၊ လေညှင်းငယ်လာသည်။ ဖော်မပါ-တူမရုံလို့။ ဖွာချုံဖြန့်တော့ဘယ်လေး။ ။သဲ့နှစ်ဖြာ ငယ်။ရောသီခွေ့။ရွှေဘသ်သည်း။တာချူပြီလို့။ ဇေယျာချယ်ဖြာဖွား ပေမန်ခါရို့။မဟာဝိန္ဒူ။နတ်မင်းပွဲ့ခွာ။ခကျူ။မွှေးပူဇော်။ လနတ်တော် ဝိုး။ရှုမြော်တိမ်ဆီးမိဂသီသဲ။ခါညိုညို့လယ်။ ထွန်းချောင်ချယ်သော ခါ။နယ်အမရဦးကင်မှာ။ ဝမုန်းအင်သဇင်မင်းငယ်ကာ။ သင်းဖွာတယ် လေး။ ။

ပြာသိုလ်လဘွဲ့။

တိမ်ခြေငယ်ရှင်းပါလို့။မြူနှင်းငယ်ဗိုဗို။လပြာသိုထိ။ နှယ်ခွာညို ကြိုင်ကြိုင်နှင့်။ ထိုင်ထိုင်သင်းတဲ့ လကိုလေး။ ။ရောင်သီဂီငယ်။ ကြွယ်ညီဇာချူ။မကာရရို့။အမရဦးကင်။ နန်းရင့်ပြင်မှာ။ဖွာ့ရင်မြင်း

ခင်း၊သဘာဝကျင်းလို့၊ရာမင်းထွက်စံ၊ ဗိုလ်ညီလာခံသောခါ၊ဆဒ္ဒန်
ဗိုဒ်ပြောင်မွန်မှာ။ အောင်တံခွန် တေဇာမြူးပါလို့၊ ထူးလှတယ်
ဌလေး။ ။

တပို့တွဲလသွဲ့။

ညှို့ထိုသာသဲ့တော့တယ်။ပေါက်လဲ့ငယ်ပွင့်ရဲ၊ထိန်ထိန်ငယ်လျှံ
သည်၊ဆက်ရက်သံစုံစာနှင့်၊ ဌက်ညီလာကျွင်းတဲ့လကိုလေး။ ။
ကုံ့ဟာမန်ငယ်။သကြင်္ချိန်သွင်းခြံ၊တပို့တွဲမို့၊မင်းပွဲ ရွှင်ပျော်၊ ယာဂု
တော်နှင့်၊ ကြေးကြော်ဆင်ဖြင်။ လွှမ်းဘွယ်သာ မြင်တော့တယ်။
ကောင်းကင်မြင့် တိမ်ဆီမှာ၊ကြယ်မာဃ ရောင်ရုံကျင်းလို့၊ လင်း
လှတယ်လေး။ ။

တပေါင်းလသွဲ့။

မြိုင်ခြေငယ်သင်းပါလို့၊အင်ကြင်းငယ်ရွှေဗီး၊ဝတ်မှုံငယ်စီသည်။
မြစ်နုဒီးသောင်တခိုက၊ မောင်မယ်ညီ မြူးပြန်တော့တယ်လေး။ ။
ရာသီမိန်ငယ်။ဂိမှန်ရက်ပြောင်းလတပေါင်းမို့။ ရွက်ပေါင်းကြွေ
ခါ၊ဥတ္တရာနှင့်၊ ပြဗ္ဗာပရိုက်။လေးချက်ချိန်ကို။ တိမ်ခြေဆိုက်လို့၊
စရိုက်ကယ်ဆွေရှာ၊ကိုတံငါလဲ၊ ဘာသာဆောင်တင်၊ ပျော်မြူးသာ
ရွှင်တော့တယ်၊ သင်္ကြန်လခါမှီကို၊ သဲစေတီ ငွေသောင်ကမ်းက၊
လွှမ်းလှတယ်လေး။ ။

မြင်းခြံမြို့ဦးဆေရိုဒိုချင်းကြီး၊

တေးသားနှင့်စကား၊ ရောနှော၍စပ်ထားသည်၊
သတိနှင့်ဝေ့ဝင်ဖွာဘတ်ဆိုကြပါ။

ပေါင်းအသဘ်—ခွာမပရယ်လို့၊ စောင်းမဖျော်—ဝနာကြွရှာဘဲ့၊ အဲလောင်းတော်မဟာဇနကာကိုဃ၊ စကြွတို့ကြောင်းဆိုက်ခါ၊ ကရို့ရေ—မညှာခဆာ၊ ကညာမတို့ကို-ခွာကြွတို့ကောင်းလိုက်ထာ၊ ၊ ရဘာနာအသဘ်ကတို့နှင့်၊ နဂရာကဖြင့်—မခက်ပြီဘူးလို့။ မဟာဇနက်မှာသ။ ဝနာကိုထွက်ရှာတော့၊ ကန္တာဗျက်သလို— သေနင်္ဂါ တို့နှင့်၊ ငွေသင်္ဂါရွယ်မဒိမိတို့ပါ။ ဆွေကြင်ရာ—မယ်သီဝလီမှာတော့၊ ပြည်ကြီးရှင် နောက်တော်ပါးရယ်က၊ တဘဝါးမခွာ—ကတိုကရိ နှင့်လိုက်ဘဲ့ဖြင်။ သနားစရာတဒိုဒိုနှင့်ရှိုက်ပြီးတော့၊ ဦးတိုက် ခါ ဆိုင်းဘော်မူရုံးဘုရား။ ရင်တော်မူပါခရုံးဘုရား၊ ကနက်ထီး စည်၊ စံတော်ပြည်ကို။ ပြန်လည်တော် မူပါခရုံးဘုရားရယ်လို့၊ သနားဘွယ်တစစတွေနှင့်၊ အခါခါရှိုဝန်းပါလို့၊ မသွားသာအောင်၊ မှုးတကာ တားရှာကြလွန်းတာကြောင့်၊ မိန့်ခွန်းတော်သည်တွင်မှ ထွက်ပြီ။ ။ မဟုတ်ပါဘူး မဟာသူကောင်းတော်ကြီးများ၊ ဤ မိထ္ထိလာပြည်ကြီး၊ ဘယ်သူ့ပြည်လဲလို့ မေးတော်မူရော့၊ သည် တော့ အမတ်ကြီးများက၊ မှန်လှပါ ဘုန်းတော်ကြီးဖွသော အရှင် ပြည်ဖြစ်ပါကြောင်း။ သံတော်ဦးတင်ကြရရော့၊ သို့ မင်းကြီးများ၊ မင်းကြီးတို့သံတော်ဦးတင်ချက်အရ၊ ငါ့ပြည်ဖြစ်က၊ ငါအမိုးရရော့ မဟုတ်လား။ ဖဲ—ငါအမိုးရမှဖြင့်လဲ၊ ငါ့အာဏာတော်—ဘယ်သူမှ မဖျက်ကြနှင့်။ ဟောမြင်စ—လက်ကိုင်တော်တောင်ဝှေးနှင့်၊ အရေး ကြောင်း မြေပြင်ဝယ်သားခဲ့မယ်။ ဖဲသည်အရေးကို၊ ဘယ်သူမှ ဖျက်ပေါက်လို့၊ ငါ့နောက် မလိုက်ခဲ့ကြနှင့်လိုက်သောသူကို အာ ဏာတော်ဖျက် မွေ့သတ်နည်းနှင့်၊ ကြပ်တည်းစွာ မင်းဒဏ်သင့် စေလို့။ ဘချက်ထွတ်အမိန့်တော်သုတ်ပြီး၊ ခပ်သုက်သုတ် ဟိမဝန္တာ သို့-ဈေးရှု ကြွမြန်းတော်မူသွားရော့ဘဲ့၊ ကြွမြန်းတော်မူသွားတော့။

ပြည်သူပြည်သား အပေါင်းတို့လည်း။ သေသင်းသေသင်း ရုတ်ရက်၊ သမုဒ္ဒရာရေကြော၊ ဖော့သင်္ဘောပျက်သကဲ့သို့။ ထက်ဦးကိုယ်စီ၊ ချိတ်ချိတ်၊ မြေမှာလူးလိမ့်၊ ရှိုးခိုက်၊ ဖျားလိုက်တုန်နှင့်၊ သီကုန်ဟစ်အော်။ ပြည်သူတို့ကိုးကွယ်ရာဘုရား၊ ကျေးတော်မျိုး-ကျွန်တော်မျိုးတို့၊ ကိုးကွယ်ရာမဲ့-ရှိကြရအောင်၊ ကိုယ်တော်မှ ပြုရက်လေခြင်း-ဘုရား ရယ်လို့။ သားခဲ့တဲ့အကြောင်းတွင်။ တပ်ဦးခေါင်းဆိုက်ကြ၍။ တ ရှိုက်ရှိုက်ဘ ငိုငို၊ တ,ဆိုခ ငေးမျှော်နေရစ်ကြရရှာတဲ့၊ နှမ်းတော်သိဝ လီဒေဝီကတော့၊ ပွေပဋိအဆွေးလှိုင်လှ။ သေပစီမနိုင် တကိုယ် တော်ရေ။ ။ဘင်ငေးမှိုင်,မှုအရိုင်းတွေနှင့်၊လူ့တိုင်းမှာမနေပြီဟုလို့၊ မြေမဟာ-တုန်ခါသိမ့်တဲ့အောင်၊အလွမ်းဘုန် ဂျမ်းချန်လို့ ထိုမ့်ရှာ တော့၊ မိန့်အာဏာ-ရေးတော် ပျက်ပြန့်လို့၊ဘင်ထွက်ခါ၊အရှိလိုက် ပြန်ရ၊တော်တိုက်ဝန္ဒာမှာနေဘ်ဗျာ၊ဗဘောဇရိုက်၊ စေမင်္ဂလကာယ ကြောင့်၊ မောဟိုက်ရော။ ။ဘင်တော်မြိုင်— မဟီရိတိုက်မှာ လ။မမောနိုင် အမြိုအမြန်လိုက်ရှာ၍၊ ပြည်ပြန်ထိုက်အောင် အခြေ တော်လို့၊ရွှေနား တော်သင့်အောင် လျှောက်သော်လဲ။ နိုက္ခမ်မိမ္ဟန် မြောက်သူမို့၊ ညွှာတောက်ပုံ-မှုအရာနှင့်၊ ပယ္ဇနာမြောက်ဆယ် လောက် နှိုလို့မှ၊တမြို့သွားနောက်လယ်လို့, မကြည့်နေတော့၊

မယ်သီဝလီက သွားရင်းသီတော်ဦး တင်ပြန်သတဲ့၊ မှန်လှပါ ကျွန်မသခင်၊ထရံဝါသကိန်း၊ တော်ဆင်မြန်းပေါ်တဲ့နန်းကြိုး ရှင် ဘု ရား၊ ။ဘင်ပါသည့်ဘုရား၊ယခုကိုယ်တော်မြတ်၊ ပြောသည်မှာ၊ မည်သူကိုမျှပြောဆိုတိုင်ပင်တော်မမူတဲ့၊ လူပေါ်ဘမ်းတို့အရိပ်မိုကိုး ရ ဖြစ်သော၊ပညာင်ပင်ကြီး၏၊ ထီးဗိုတာန်အချက်ကို၊ ဌက်ဂဠုန် ထိန်းခတ်၍၊ လင်တာလောချင်းပါသကဲ့သို့။ ကိုးကွယ်ရာမရ—ပူ လောင်သောစိတ်ဖြင့်၊အငိုင်ငိုရုမ်းတွာ၊ ရန်ငွေ့ပူးလောင်မည် နောင် အရေးကို၊တွေးတိုင်းကြီတိုင်း၊ထိတ်လန့်ပူပန်ခြင်းဖြင်းခါ၊နှိုးနေကြရ ပါသည်။သို့ဖြစ်ပါ၍-ဘုရားဝါ၊အပေါင်းချမ်းသာကြောင်းကို၊အောက် မေ့တော်မူသောသဘောနှင့်အညီ၊ လောကဓံမြှ—မျှောင်ခေါ်သောအား

ဖြင့်၊သားတော်ဒိဗ္ဗစက္ခုကို၊ ကိုယ်တော်တိုင် မင်းဘိသိက်မြှောက်
သွန်း၍၊ဖြူဝန်းရိပ်ဖြူ၊ တော၌ ဇလနွှင့်တကွ ဩဝါဒအရပ်ရပ်တို့ကို
အပ်နှင်းတော်မူပြီးလျှင်၊ ပြည်သူပြည်သားတို့ဘိုးကွယ်ရာ ဖြစ်စေ
တော်မူပြီးခါမှ၊လိုရာသို့ကြွတော်မူပါမည့်အကြောင်း၊ တောင်းပန်
လျှောက်ထားသည်ကိုကြား၍၊ သွားတော်မူမြဲတိုင်းဖြင့်သာ၊ အ
လောင်းတော်ဇောဓိက၊ဇလိဇောဓအရင်ရပ်တို့ကိုပယ်ဖြတ်ခါသွားခဲ့
ပါပြီဟု၊ဝဏ္ဏမယာဇနပဒ– မိတ္တာမဗ္ဗာစည်ဘာတကာ၊ အမိန့်တော်
ဂါထာနှင့်အညီ၊တန်ပါတော့ကွယ်၊ နန်းကြီးမယ်ရယ်၊ ဘယ့်နှယ်
ကြောင့်ပင်၊ နောက်ထပ်ခါဘင်ပြန်ရသလဲ၊သင်မိဖုရားပါ၊ မျှားစွာ
ရွှေဘော်၊ ရွှေတော်မျိုးတော်အများ၊တိုင်းသားပြည်သူတို့အားလုံး
ကိုမတုံးမရစ်၊ စွန့်ပစ်ခါသွားသူမှာ၊ အဘယ်မှု၍၊ ရွှေမျိုးသားမ
ယားတိုင်းကားပြည်ရွာ၊ရှိစေဦးမလဲ၊ကျေးဇူးမနုပ်၊ရွှေဦးဇ ဖြတ်ပြီး
ပါတို့ဆိုဘာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ခါ–ဓမောင်တဘုန်းကိုလ၊နှုံးနှုပ်ခါ–ခနောင်မ
ရှုန်းရအောင်၊နှောင်အုံးမည်၊နောင်ခါ့ကွဲသောင်လဲ၊ ရှောင်ခဲ့ပြီ–နေ
ဝိုင်ရဲ့၊မငြေနိုင်–ကြီးခါမသွလာနှင့်တော့၊ မြန်မကြာစံဌာနစီသို့၊ပြန်ပါ
ပြန်ပါဗျရယ်နှင့်၊သံဝါပ ,ပါလို့ ဆိုမြွက်ရှာ၊ကိုယ်ဘက်မပါလို့ မ
ကိုင်ရှုည်သမုဒ်ဒါ ရွှေ၊အို–ချက်စရာရို့မလိုက်ပါဘု ဆိုရှာသေး၊
၊ဟိန်းချည်ပုံ၊စိမ်းကြေပာန်မှ ဲသ ဲဘုံ့လိုက်ရ၊ မိန်းမဂုဏ် အရှည်ခန့်
လောက်အောင်၊တည်တန့်ခါပြိုမနေနိုင်ဘုကိုယ်တော့၊ထိန်တရွှေ
ထင်ကိုမက်တာနှင့် ဇာခြွေအစဉ်ပျက်တယ်လို့၊နှင်မရှက်သူ ဆိုချင်
ဆိုးရေ့ဘုရား၊ကျွန်ဘုန်းမိကြွရာစခမ်းကိုဖြင့်၊တာဏှမ်းမကွာဘယ်သိ
ဆိုက်ဆိုက်ကယ်လို့၊ တနန်းညှာ၊ ထွင်မှိုလို့ လိုက်ပြန်တော့၊
ကျော်စိုက်တွေတွေသွန်ပါတဲ့၊ရေတံခွန်ဗိုလ်မြိုင်လို့စီးတဲ့ဖြင်၊ဟော
မဝန်ဗိုလ်မြိုင်ကလဲကြီးလှပေါ့ရို့၊မကြည်ဖြူ-ပြည်သူထီးရယ်က၊အာ
ပြီးတိုင်နော်တော်ဘဲ့ပ လို့၊ ဘယ့်နှယ်ကြောင့်ကွယ်၊သံယောဇဉ်
အလွတ်သွားသူ ကို-ဖွတ်အလကားတွင် နေရသေးသလဲ၊ သည့်နှယ်
ရဲ့–နှမ၊ မင့်မောင်ပြေ–သဘောတော်ကျရစ်ပေတော့၊နှမကလဲအ
တွင်တား၊ မောင်ဘုရားကလဲ–အတွင်ရှုန်း၊မကြည်ညှိဘို့ရာ၊သည်

လိုနိုင်လာခဲ့ရ၊ လမ်းကန္တာရက လဲ ဆုံးခဲ့ပြီ။ တလည်းလုံးသီကာ၊ မောင်တုရှား၊ မင်းအတွက်ကယ်ကြောင့်၊ အရှက်တော်စည့်လိုက် ရတာ။ လာဘီရှာ့- နှံရဒရဲ့ပြင်၊ တာပသမိဂါဇိနိသူတို့ကတ ဂိုဏ်းရှေ့ပြီးတိုင်းသူပြည်သား။ သည်မယားတို့ကြောင့်၊ အမှားကို သင်မကျင့်လေနိုင်လို့၊ တရေးနှင့်လဲ အနိမ့်ခံခဲ့ရပြီ။ တကြိမ်လဲ— သူငယ်မကလေး။ ရဟန်းဖြစ်ချက်- မိန်းမကိုငဲ့ကွက်ရမလားဆို၊ ရှက်လေ့ကာ်အောင်ဝကားခင်းပြီး။ ကစားရင်းသြဝါဒ ပေးလိုက် ပေါ့လေးဘွားကတ တတန်း။ သင်ရဟန်း တရားထိန်းသော်လဲ။ မိန်းမ ကြောင့်တရားဝတင့်ထိမ့်မယ်ဆို၊ ဖြားဖြောင့်ရင်း အဆိုခံခဲ့ရပေါ့၊ ဆဲ-အတန်တန်အသအသ၊ ကိုယ်မျက်မြင် ကိုယ်နားကြားပ ကွယ်၊ မောင်တုရှား- ငါ့အတွက်ကယ်ကြောင့်၊ အရှက်တော်ရဖွေါ့ကို ဆို၊ မိန်းမလိမ္မာလက္ခဏာဖြစ်ပေတာဖြင့်၊ ကြင်နာတို့လဲတခြားသ နားတို့လဲတာကြောင်း၊ အသနားတို့လဲကောင်းတဲ့ပြီ။ တောင်းတောင်း ပန်ပန်ပြည်ရပ်ရွာနှံ့ဆို၊ ဖြန့်သာဖြန့်ပါ။ ပြောပေညည့်ဟာ-သြဇာမခွဲ၊ သဉ်လောက်တောင်အခါခါကျော်လို့မို၊ အသကာတော်ဘွဲ့ချစ်လှ၊ ကိုင်း— တခါဖြင့်၊ သင်ကလဲ ပေါ့ကိုး။ ထင်မှောက်မှားလို့၊ လင် ယောကျ်ား မဆိုနိုင်တော့။ သင့်ကိုလဲ့ငါ။ စကားတွင်ထည့်လို့မှ မ ထားရဲ့-ခဆိုပါဘူး၊ မေတ္တာတော်လုံးလုံး၊ အရှည်မမျှသည်ဘဝ၊ သည်မျှနိုင်တုံးကြည်မို့၊ အဆုံးသတ်သတောဖြတ်ကြောင်းကို ယုံကြည် အောင်ခံ့တည်လို့ ပြောလိုက်ရအံ့းမလား။ ဟောဖြတ်တဲ့ခါလက် တော်နှင့်ယူလိုက်မယ်၊ ဆံမြိမြက်ကလေးမြင်စ၊ ဆဲ—ဖြတ်ပြီးသော မြက်သစ်ပင်၊ ဘယ်လိုပင်စဉ်သော်လဲ၊ နောက်ထပ်ခါ မယှဉ်သလို ဘဲလို့၊ ကြင်နာတော်မမှုံ့နှင့်၊ သုံတရံ တရံ-မိန့်တော်ထားပြီးသွားမဲ့ ဟန်-ကိုယ်တော်က ယိမ်းလိုက်တော့၊ အမယ်ခင်း စိမ်းတော်မူ လိုက်လေခြင်း ကိုယ်တော်ရေ—အသစ်ညွန့်ဆောင်သနေသ်။ ဘယ် ခါမှမပြောင်းပါတဲ့။ အချစ်လွန့်ဆွေခင်သတော်- သွယ်မြဖပေါင်း ရယ်နှင့်၊ အနှစ်ရနှစ်ထောင်ကျော်— ပေါ်ကပေါင်းပါကလ။ ဖြတ် တောင်းအောင်-ကိုယ်တော်ချုပ်ရက်လေခြင်း။ နေမပွယ်-သေမယ်

ချပါဘဲ။အရှ့်ရှင်ကိုရုံတင်ထိုးထုလိုက်တော့မယ်။အမှုအရေးရေးပေါ်ပေ
ပဲ့။အာဏာတော်ဖောက်တယ်လို့ဖွတ်ပြန်ရော့။ နောက်ထပ်ခါ၊မ
ထင်ပံ့ ပါဘူ ဘုရားတဲ့၊တကယ်ပင် ငယ်စဉ်ကချွဲသူမို့။ ရှင်ညွှန့်
မှာ ဖိုဖိုတု ဖွတော့၊ဆိုင်ရုံမနေနိုင်ဘူ။ အခြေရှိ ရွှေဖွက်ပျောက်
သို့၊သေသေခါဇာသယ် တွေတွေငင်လို့၊မြေပြင် မေခင်လဲရှာရော့–မောင်
မင့်၊သည်ဘော့။ မဟာဇနကမင်းကြီး။–မျက်နှာတော်သွဲပြီးတော့
တကတဲပင် သည်ဒေဝနာနှင့်၊မေခမျှာ၊သမှာမှမတွက်နိုင်ဘူ၊ဇေ
ဇာနေရာကိုမကပ်သူမို့၊မြေသင်မှာ–ခြေရာဖျက်ပါလို့ရယ်ကွယ်။ဇ
မင်လေး။ကုန်းအသက်ကလေးဆိကာ၊ချုံးရတက်ဆွေးရက်ကနှင့်
ရွှေပြည်သူတို့ရယ်၊ အမေယ်မင်။နှစ်ဘုန်းရို့အတွက်၊ အလုံးဆို့လို
တက်ဆောက်ပါရဲ့။ အသုံးရက်ရှက်ဇက်ဇက်၊ ဘုန်းဇနက်မှာသ
ရန်းဖွဲ့ပါလို့၊ဟိမဝန္တာသို့ဝင်လို့ပြေ။

တောင်တွင်းမြို့ကြီး၊ ရွှေဘုတ်တော်ရေးသရာကျော့ရေး။
မင်းသိင်္ခရှာပုံတော်ကြီး။

ရုံ့နံ့သာမြိုင်၊ ရဂုံတွင်း ထုံသင်းငယ်ကြိုင်၊ ဝနိုင်ပေါဓာ၊ ငွေ့အစ၊ ရွှေမြားလျှာ၊ ထိုခင်ကိုရှောက်ပါလို့၊ ထင်ပျောက်ကိုရှာခဲ့၊ ငဲ့မသာရ ဘွဲ့သလင်း၊ နေမင်းကမူသနှင့်နှင်း၊ နှင်းသူ့ဒေဝီ၊ တွေ့နိုင်ဘဲဟာသမို့၊ လဲလျှ ပြီ၊ ။ ဂေ ာ်သိတော်ညက်၊ မြဲပယ်ငိုရ၊ လဲလယ် ယုန်၊ ဆဲဆယ်ပုံပျက် ခဲ့ပေါ့ စက်တင်ခုံမှန်၊ ပြဲ ရုံ ဂျုံမှာ၊ ပုံစံတော်ရေး၊ ယာဉ်ထီးပေါ၊ မှင်ဘီးငယ်ကွာ၊ ထင်မိုးစာငနိုင်ဘု၊ ငလေးတရာဆီ၊ ထုံထုံသင်းမွှေး၊ ကုန်ဝေပြီမို့၊ မဟာသိရျင်၊ ဘွေကြာငှန်းသူ၊ ပွေ့ခန်းငယ်ထူ၊ ရွှန်းမူ ဟုတ်နိုင်ဘု၊ ဥက္ကမှာရင်၊ ငယ်ကကျွမ်းပေါ်တဲ့ — ခင်ပွန်းထင်မနွမ်းခင် ခု၊ လျှင် လျှင် ငြေး၊ ခင် လေး ကို ရှု လို့ ပ၊ ဆွေးမှုဘဝ ကြွယ်၊ ဖိုဖိုငယ် ရှိုက်ပါလို့၊ ငို လိုက် မသ်၊ ။ အ မယ် မင်း၊ နယ် ရှစ် ခွင်မှုံ၊ ကြွခင်ရိုးနှင့်၊ မြို့ ရယ် ဒုံ၊ ကုန် ရာ သိ ပြောင်း၊ ခါတပေါင်းမို့၊ ညွှာညောင်း ပွင့်ချိန်၊ ညို့ညို့ငယ် ညီးပါလို့ ရှို့ မိုးငယ်ထိန်၊ ဝိ ရှေ့ပဒ္မ၊ ပရိစ်ဖျူးဟုံသင်ထူးပြန်၊ နှင်ကူးဟန်သ, တာမို့၊ လာဘရဂုဏ်ရှိ၊ ယုဘန်နှန်း ငွေစန်းမိုလို့၊ ရွှေဖိပုံးခိုက်၊ ကြင်သူ ငယ်ဝေ၊ ထင်ရေးကြောင့်လိုက်ခဲ့ရ၊ မြိုင်တိုက်ကယ်ပေါဝန်၊ အ မယ်မင်းလမ်း၊ တကယ်ကြမ်း၊ စခန်းတွေလွန်ခဲ့ပေါ့ ဘဝန္တုဂုံ သဇ္ဇ ညှာနှုတ်ညဲခါဘုန်း၊ သစ္စ ငယ်သုံး၊ ငုံးမင်းပါရပြီ၊ မြတ်ဝသီကြောင့်၊ ကပ္ပမွှိတီ၊ ဧမည်ရှိ၊ အဏ္ဏီလောကေ၊ ကမ္ဘာဆန်းခါမှ၊ ဥဒါန်းငယ် ကြေ၊ အောင်မြေသန့်ရှင်း၊ ညီးညီးငယ်ပြောင်၊ မိ ရှောင်လို့ တွင်းရေ တယ်၊ ရှစ်မင်းပယ်စာ၊ နှစ်ပြန်တာနှင့်၊ ဖြာဖြာနှင်းသေးကတ်၊ နွယ်သ တိုးကြောင့်၊ ဆယ်ကိုးခါရောက်ခဲ့ပေါ့ မြဲ[illegible]ကယ်ဒါရ၊ တွေ့ ရင်ဖြင့်ပန်းပါသု ပင်နန်းသူ၊ ။ ရွှေကြာ၊ ဂေဟာ ငွေ့ခုဇာတနှင့်၊ ရော့ဂ လိုဏ်၊ ပန်းရုံငယ်ပေါ်ခါဘဲ ယောရမြိုင်၊ ဒေါနမိုင်ဆင့်ကြိုင်ကြိုင် ငယ်ပွင့်၊ လောင်းမင့်သိ[illegible]၊ ကိန္နရီသို့၊ ဈာန်နီမြေ၊ ဝဇီရနှင့် သစ်မရွှေ၊ ရွှေထည်ခဲ့လို့၊ ပျော်သဲခါဘို၊ ဗာရာစိုးမြတ်၊ စောပြမ္ဘဒတ်က၊ ဒေါမ နသာ၊ သနားမမြှော်၊ တရားငယ်ချော်၊ ရွှေမြားတော်သ, ဘော

ကြောင့်၊ သောင်းစွမ့်ကိန္နရာ၊ သောင်ယံစေနှင့်၊ ပျော်သည့်တာကို၊ လက်ျာတော်နတ်၊ သူ့ချစ်ဆွေငယ်၊ ငွေဗျာပါနှင့်၊ ရွှေနှာတော်နှစ်တိုးက၊ စိမ်းဖပ်ဖင်လူ၊ ပင်ချင်းရှာကာတဲ့ ကဏ္ဍရူ၊ နိဗ္ဗိစန္ဒန်၊ ဟိုဘွဲ့နီညိုက၊ ခွန်းဆိုလို့သ၊ ခဲ့ပေါ့၊ လွှမ်းစခွဲချောင်၊ မြူတွေဆိုင်းပါလို့ သဘင့်တိုင်းငယ်မှောင်၊ မောင်မောင်မြင်တဲ့၊ ကိုယ့်မသားမှာ၊ ရွှေအသားတော်ခွဲ့သွားပေါ့၊ သဲ့သဲ့ကလေး၊ ရဲ့ရဲ့နှင့်ဆွေရချည်း၊ မဆိုက်ထ၊ သောသောမောင်ထွာ၊ ရွှေယောင်ပွားကို၊ ဆွေနှမရှာရ၊ မဟာဒုက္ခ၊ ပါရိကတ္တု၊ တာပသကို၊ တပင်ဆန်းတဲ့၊ သစ်ခြံနှင့်၊ ယမုန်သောင်စပ်၊ ရွှေသမင်ကိုရောင်သို့ခပ်စည်းက၊ ငလောင်းမြတ်သူမွန်၊ ငှက်လိုဝင်းပါတဲ့၊ မင်းသုဝဏ်ကို၊ မြဲနဲ့ချွန်တော်သီ၊ ဒုက္ခဓာတွေဘိုးက၊ ကရိကသ၊ မိနှင့်ဘကို၊ သစ္စာပါရမီ၊ အကြံခကွာကာ ပန်ပန်ချူကြ်လို့သိမြတ်ကာယ်ချိုနုဒီချုံးမြေ့၊ ရေယဉ်စမ်းနှင့်၊ ခင်ဘန်းကော့က၊ ဘာခမြဲ့မြဲ့သာ၊ တရွေ့ရွေ့ထခဲ့ဘယ်၊ ဝက်ပဒေါင်ဝေင်း ဗိသုကာဘယ်စိမ်ပုံခကောင်းပါပေ့၊ ကျောင်းဝေဇယန်၊ လောင်းဝေသသန်တို၊ ခေါင်းခွေ့ရံခါ၊ ချိုချဉ်ငယ်မျိုးပါလို့၊ သစ်သီးကိုရှာကြတာယ်၊ ခယ်ဂျောနှင့်၊ ဇာထီမောင်နှမ၊ သနားစဖွယ်၊ ကစားချွဲသကို၊ ဗုဏ္ဏားဝသ်သ, ထုံးက၊ ချူးချကာဒို၊ မဒီလဲတွ့သဲရိမြိ၊ ပင်ကိုယ်နတ်ကာယ်၊ အရှာကြူးလို့ ရောက်ဘူးတာယ်၊ ။အခယ်ခင်းတော၊ ထုံတကြွေ့ကြွေ့၊ ရုံသရွေ့ကို၊ ကုန်စေ့ခအောင်ပြောနိုင်ဘူး၊ ဟော ဟိုကသောသားမြောင်တွေဆီးပါလို့၊ တောင်ကြီးငယ်ကာကွဲ့ပေါ့၊ တုပထဗျာခေါက်၊ သူတချာချောက်ကာယ်က၊ ကွန်းထောက်နိုလှို၊ သမင်ပေါ်တဲ့၊ တောရဂုံဝသ်၊ မောဘုံ ဘုံ ဟိုဘာ၊ ဌက်ပေါင်းချောင်၊ နွတ်ခွန်းငယ်ဆင်တဲ့၊ လင်းလွှန်းပင်ဆိုက်ခဲ့ပေါ့၊ သွိုက်လိုက်ဖွဲ့ဖွဲ့၊ ရှုံကာလို့ သာခဲရတာယ်ဂုသလဲခေါ်၊ ဆင်မင်းပျော်ထဲ့၊ တောမှော်ရုံဖြိုန်၊ မြကြက်သိန်း၊ တဘိန်းဘိန်းသန့်တာရို့၊ မသန့်ထိပ်ပြာ၊ ထိတ်စရာကို၊ စိတ်မှာခတွေးကြောက်၊ ဆိတ်ကျောင်းညောင်ကို၊ ဘုန်းမေ့ဝင်ကြောင့်ရောက်ခဲ့ရ၊ ဝိတောဘ်ကာယ်ရွှေဝါ၊ မြက်နေ့ဇာနှင့်၊ မြေချာတာမှတ်၊ စည့်မျက်နှာလို၊ ပန်းလက်ျာညွှတ်ရှာကြ၊ တွင်ုသုံးလူ့ရင်၊ ငါးမောရ်ရှဲ့ပါတဲ့၊

အောင်ပွဲဝင်၊ပလ္လင်ဗောဓိ၊အပရာဇိမှာ၊သာဂိန္ဒယ်ဝင်၊ ကြိမ်ကြိမ်
ဘွားလို့၊ရှိုးပြီးငယ်တင်၊သခင်တသက်၊ ပေါင်းရပါလို၊ တောင်းရ
ငယ်ဆို၊ဖွဲ့ကိုယ်တော်တွက်ကယ်ကြောင့်၊နှုတ်မြွက်တန်ဘန်၊ကန်
တော့မြန်၊အပယ်ဝန္နာမ၊အဋ္ဌလိန္နင်၊ တင်ချိကာသ၊ပြီးဈေင်၊ ပစ္စေကာ
ဘုန်းလူ၊အတိပြည့်ဥလင်း၊ ချာန်စခန်းနှင့်၊ စံမြန်းတော်မူကြ၊ နန္ဒမူ
လိုက်၊မဇ္ဈိုင်နှင့်၊ကြိုင်ရနံ့သတ်၊ လုပ်တော်ဆေး၊ နေ့ဝဇတ်နှင့်၊
သေးမြတ်စရာ တောင်ငါးလုံး၊ဗိတ်ဖုံးကာသို့၊ မရမာငွေ့၊ မြန်မြန်
ငယ်၊ပုဏ္ဏဂုဏ္ဍဥပတု၊ချမ်းမြ့ မြေ၊ကုဏ္ဍာလနှင့်၊ ထိဟာပ္ပပတာ၊
မန္တာဂိရိ၊ ခုနစ်အိုင်ငယ်၊ ထွန်းပြိုင်လို့ငြိကြ၊ အာဒိကပ္ပ၊ စမ်းနှင့်
ရေညို၊ ဆန်းပိုမို၊ ကျွမ်းဆိုတာ့ကပြိုဘု၊ ပန်းစရော့တပုံ၊ ဖြာ
ဖြာညောင်းပေါ်လို့၊သာပေါင်းငယ်ရုံ၊ ရဂုံမြိုင်ထင်း၊ရှုလေရှုလေ၊အာ
မြုံတောငယ်၊သမုဒ္ဒေပန်းလှပေါ်၊မှန်းဆတာတန်၊အိုင်ဆရှုန်မှာဆေသန်
တူရှု၊ ဖြောက်ညာစွန်းသို့၊ မယ်ယွန်းတော်မူခဲ့တယ်၊ ဝေဘူလ
တောင်၊သည်ကရှောင်လျှောင်၊ပဒေါင်ပင်ကြီး၊ဆိုင်းမှိုမှိုငယ်၊ မှိုင်း
ရိုသာညီး၊တော့တယ်၊ခရီးမကွာ၊အနီးတာတွင်၊ကာဠဝါတ၊ ဂင်္ဂေ
ယျနှင့်၊ဘမ္ဘနာဂိန်၊ဆင်အားပေါင်းတို့ညွှတ်ပျောင်းခါမြှိမ်ရသည်၊ထိန်
ထိန်ဝင်းလျှံ၊ ထောင်းဆန္ဒန်တို့ပျော်စံတဲ့ရပ်၊ ပြောမဆုံးအောင်၊
စောဘုန်းခေါင်ငယ်၊တောသုံးထောင်သပ်ခဲ့ပေါ်၊ ထောကခါတ်တွေ၊
သောဏ္ဍသည်မြေမှာ၊ စောမြတ်မေရှာ မတွေ့နိုင်တု၊ ထောင်းအိပ်ရှေ့
သမ္မာကြွယ်လေး၊ ၊မဏ္ဍာလ-မွန်းသာခေါင်မှာ၊နန်းဆောင်ဆောင်
ဝေဇယန်နှင့်၊ရှေ့ဇိတာန်-အွန့်ဘုံမှူးပေတဲ့၊ ငုံးပွင့်-မြည့်လှုံဆိုင်တော့၊
ဆန္ဒန်ပိုင်ဘုန်းတော်ထွန်းသောကြောင့်၊ လေးကျွန်းကို၊ စကြာလည်
သေခါ၊ခက်မြွာစီထိန်ပဒေ့နှင့်၊ သိန်းသပြေ-ကုက္ကိုဖျားဆီက၊ ဖုန်
တောင်းသံ၊ ညံ့ညံ့ကြွားမြန်တော့၊ လျောက်ထေးပုံ၊ ဆွေမဟာငဲ့၊
နောက်တော်ပါ၊မြန်မြန်လိုက်ခဲ့ပ၊ငယ်ကြိုက်ကယ်-မယ်နှင့်ပေါင်း
ရအောင်၊မွန်းသေလာ၊ တောင်တော်စောင်းဆီက၊ အောင်ပေါ်သေ
ညောင်ရေလောင်းပါလို့၊ဆုတောင်းခါမျှော်နှင့်မယ်၊ ။

(၈) တေးထပ်အကြောင်း။

တေးထပ်ဟူသော သဒ္ဒါဝေါဟာရအဓိပ္ပါယ်မှာ၊ ၊၊တေးကဗျာတို့ကိုထပ်၍ထပ်၍၊ ပေါ်ဟပ်ဖွဲ့နွဲ့ရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တေးထပ်ဟူ၍ခေါ်ဆိုလေသည်၊

တနည်းလည်း၊ ၊၊တပိုဒ်နှင့်တပိုဒ်တေ့၍တေ့၍ပေါ်ဟပ်ဖွဲ့နွဲ့ရသည်၏အဖြစ်ကြောင့် "တေ့ထပ်" ဟူ၍ခေါ်ဆိုရာမှ၊ ကာလရွေ့လျောလာ၍၊ တေးထပ်ဖြစ်လာသည်ဟူ၍လည်း၊ တချို့ပညာရှိတို့ဆိုကြကုန်၏၊

တေးထပ်အမျိုးအမည်ဥပမာများ၊

(က)

ပဌမပိုဒ်၊

သည်းခတ်တွင်—သည်ကာသ၊
ငွေစတဲ့—ရွှေခေါင်။
ပွဲဝင်ဖြင့်—လူ့ဘောင်မှာ။
ခွေးဘောင်မှ—မ(လေး)။ ။
} အခံပိုဒ်။

မျိုးဇာတိ—နွယ်မှန်လျှင်။
ငွေခန်း—ရှိအုံးမှ(ဗ)။ ။
} အချုပ်ပိုဒ်။

ဒုတိယပိုဒ်။

ဘုရားတောင်းနှစ်—ဇောင်ခြမ်းပေါ်သည်၊
ပုံဆိုသော်—မ(ဝေး)။
} အတက်ပိုဒ်

တဝမ်းဝင် တမိ(မွေး)သော်မှ၊
(ပေး)နိုင်က—ချစ်{ကြည်}။ ။
} အခံပိုဒ်၊

ဆွေမျိုးကို—မဆိုထားပါနဲ့။
ငွေအားဘဲ—ဖြစ်ပါတော့{သည်}။ ။
} အချုပ်ပိုဒ်။

တတိယပိုင်း။

ဖြဟ္မရိုရ်-လေး[မည်]ကို။
မတည်[ကြည်]–လုနံ ကင်းလို့။
ငွေအရင်း–မင်းရှသည့်[တာ]။
တင့်တယ်ဘို[ပါ]။ ။
} အခံပိုဒ်။

လှုရည်တတ်-ချက်[နှာ]ငယ်။
စက္ကူ[ဝါ]-နေ့ငန်းသို့လေး။ ။
} အဒရုပ်ပိုဒ်။

(၁) ပဌမပိုင်း။

လုံးဖြူသောင် နှောင်မကျော့ချင်လု။
တောင်ဘငမော့-သွေ့ဖွန်။
မျှောင်ကတော့-ပေါဝနံမှာ။
မြေသလွန်–စက်(ထိန်း)။ ။
} အခံပိုဒ်။

ကျင့်မြို့မြို့-ဖြေဖျော်တယ်။
နေ့ရာတော်-တောသစ်ရွက်(ဝိမ်း)။
} အဒရုပ်ပိုဒ်။

ဒုတိယပိုင်း။

ပင်စကာဝါ-ရိပ်သာမှာ။
ဆင်ရွှာ-ပျော်က်(ထိမ်း)။
} အတက်ပိုဒ်။

တသိကျွာ–စောင့်(ထိမ်း)လို့။
တယောက်(ငြိမ်း)–ကြို(စည်)
} အခံပိုဒ်။

R. No. 119, 21

ကမ္ဘာဝါ—ဖွဲ့သေထပ်းပါလို့။
ခေမာလည်း-ကူးလိုက်ပါတော့{မည်}။ ။ } အချုပ်ပိုဒ်

တတိယပိုဒ်း။

ဆွတ်ဖွမ်းလို့။—ကျွတ်တမ်း {ရည်} တယ်။
ဝတ်ပန်း{ထည်}—ဆင်သစ်နှင့်။
ကြင်ချစ်သူ-ဘေဒ်မ[ခေါ်]။
မြန်းချင်ပေါ့[နှော်]။ } အခံပိုဒ်

မေတ္တာသွန်းတဲ့—ပယ်ကျွမ်း[ဘော်]ရယ်။
အလွမ်း[တော်]-ဖြေရစ်ရှာတော့လေ။ ။ } အချုပ်ပိုဒ်

(ဂ)။

ပဉ္စမပိုဒ်း။

ငါးအာရုံ—အင်ရ။
ခင်မှုနှင့်—နေ့ကုန်။
နှင်ပငရ—မေ့ပုံ။
တွေ့ကြုံရ—မ(ခန်း)။ } အခံပိုဒ်

ပါယ်လေးဝ-လောကဘုံမှာ။
ချော်ရရုံ-ရှိတော့က(မန်း။) } အချုပ်ပိုဒ်

ဒုတိယပိုဒ်း။

အဝိဇ္ဇ ဘောင်းငှဝယ်။
ခေါင်းမပြု ဝ(တန်း)။ } အတက်ပိုဒ်

နှင်အရှည်—နှစ်မည်(ထန်း)။
နှင်းမြှော်စမ်း နှင့်{ကိုယ်}။ ။ } အခံပိုဒ်

ဒေသနာ-ထင်အထင်း။
နှင်အမျှင်း-ပိုထက်သာ(ပို)။ ။ } အချုပ်ပိုဒ်

တတိယပိုင်း။

သျှိကားသောက် ရေမိုက်(အိုး)ကို။ မကြိုက်(လို)—ရှောင်ပစ်လို့။ နေ့ခင်းအသစ်—တကယ်(ဖြင်) ကောင်းလိမ့်အ(စဉ်)။ ။	အနံပိုဒ်။
ခွင့်သာတုံးကိုမှ မရုန်း[ချင်]လျှင်။ အရှုံးနှင့်[ဖြင်]—ရှိသေးရာလိမ့်လား။ ။	အခရင်ပိုဒ်။
ခွင့်သာသည်ကိုမှ—မခဲ[ချင်]လျှင်။ အလွဲနှင့်[ဖြင်]—ရှိသေးရာလိမ့်လား။ ။	အတွန့်ပိုဒ်။
ခွင့်သာခိုက်ကိုမှ—မလိုက်[ချင်]လျှင်။ အမိုက်နှင့်[ဖြင်]—ရှိသေးရာလိမ့်လား။ ။	အတွန့်ပိုဒ်။

(၈၁)။ ။ (ထပ်တွန့်)

ပဉ္စမပိုင်း။

မြေယုဂန်-သွေးစွန်း။ ငွေနန်းပွင့်-မူရာ။ ချွတ်ကွန်းမြင့်—ကျွန်းမာလာဝယ်။ ယုဇနာ-တခန့် နှစ်(ခန့်)။ ။	အနံပိုဒ်။
ကြာကုမုဒ်—ဝတ်ရည်။ ရွတ်ကြည်ကြည်-သင်းမျှ သင်း(မျှ)။ ။	အခရင်ပိုဒ်။

ဒုတိယပိုင်း။

နှုတ်ကြွန်းကြွန်း-ဝုံးစီမြွာ။ ပန်းနီဝါ-မဖန်တ(ဖန်)	အတက်ပိုဒ်၊
ဖွားဒါဝီ အကန့် အ(ကန့်)။ အတန့် အ(တန့်) တွဲ(မှီ)။ ။	အခံပိုဒ်။
ဖန်ရောင်ခြည်-ဆချပ် အချပ်။ အတာဝ်အထပ်·ပိန်ဆင်လို့(ဝီ)။ ။	အချုပ်ပိုဒ်၊

တတိယပိုင်း။

ကမလ မြကော[ဘီ]ဝယ်။ နတ်ဒေ[ဝီ] ပုံနှိုင်းတော့။ ဘုံဘိုင်းမှာ မမြင်မ[မြင်]၊ လေးခင်ခင့်[မြင်]။ ။	အခံပိုဒ်။
တနေ့ထက် တနေ့[ယဉ်]ဘာသိ။ တဆင့်နှစ်[ဆင်]-ဆန်းပါဝီလေး။ ။	အချုပ်ပိုဒ်။

(င) ။ သုံးချက်ညီ၊

ပဌမပိုင်း၊

ဝသုန်တွင်– တာရာဏ်ဝက်ကဝိုလ။
ယမုန္နက်–ဟိညှံ့။ } အခံပိုဒ်။
ဇလုံတက်–မိဘံငယ်၊
နှိုမှန်–မ(လွဲ)။ ။
သွေချက်သို့–ခွေငုက်ဆိုင်၊ } အခရုပ်ပိုဒ်။
ရေရက်မြှိုင်–ဖြိုင်းပန်းပွင့်(ကြဲ)။

ဒုတိယပိုင်း။ } အတက်ပိုဒ်။

နဂရိုက်ဏ–တဘိုက်ဘောင်တွင်၊
မကိုဋ်တောင်–မို(ကဲ)။
သမိုက်ပြောင်–ဝို(ရဲ)ချို။ } အခံပိုဒ်။
ဗိုလ်ခ(ဲ)–ငန်း(ကျင်)။ ။
ဓာတ်ဆံကို– မြတ်ဉာဏ်ဝေသင်း။
ကပ်ပန်တောင်း–ဦးညွှတ်ခါ၊(တင်)။ } အခရုပ်ပိုဒ်။

တတိယပိုင်း။

တောင်ထက်က–ဘောင်(မထွင်)ကို။
ဆောင်ယက်(င်)–ရှုယ်ဟွမ်းလို့။ } အခံပိုဒ်။
တွယ်ငြမ်း–သိင်္ဂုတ်[ဆို]။
တိုင်းမွန်–ဇ[ဟို]။
မြေဝှက–နေရ[မို]တယ်၊ } အခရုပ်ပိုဒ်။
ကောတ[ဆို] မှန်ကင်းပလေး။

(၀)၊ ။ လေးထောင်ဆန်းကြီး။

ပဌမပိုဒ်း၊

ကျက်ုမ်သချွေဖြစ်ပေရို့ ပုံသဏ္ဍာန် သပြေခေတ်မှာဖြင့်၊ ယုန်ရ
ထားချ်—သရေသစ်သည့်နယ်၊ ကောရာဇ၊ နန်းသူ၊
နတ်မယ်တို့—ဓာတ်နွယ်မို့—မှတ်ဘွယ်ထို့—စခန်းထွေတယ်၊
ကြွေနှန်းမူ—ကြွေ့(ဆုံး)။ ။
ဖြူးဟန်က—ဘုန်းလျှံပ—သုံးပန်ဗွ—ခူသရေကို၊
ဥပဒေရေးတော့—တ(တုံး)၊

ဒုတိယပိုဒ်း၊

ခင်တာမေ့—မြင်သနေ့—ရှင်ရသေ့—ရှာနံ့ပျော့ဘွားမယ်၊
ကြိုမောတျာ—နွ(လုံး)၊
ဇမ္ဗူမှာ—တရေတုန်းဟာရို့၊ ဘသူ—တူမ(နွှန်း)ကြွေနှင့်၊
ရွှ(ဝုံး)မင်း—သက်(သေ)။
ကပ္ပမို့ တပုံဘွဲ့လို့၊ ဓာတ်ပန်းချီ-ပုံမသွဲ့ ပါဘူ၊
ပဒုမ္မဲ့—ကျင်းထွက်တဲ့(မေ)။ ။

တတိယပိုဒ်း

ကသိုကရို့—ကပိုကရို့—အညီကနဲ့—နှိုင်ရဲ့(သွေ)မှာ။
တမ္ဘိဘ(မြေ) တနယ်အောက်တွင်ဖြင့်။ တချို့တ(မေ)—သရေ
ရောက်တော့။
ဆံနေခင်ပေါက်၊ နှိုင်ရဲတော်[ယဉ်]၊
ပိတုန်းဌက်တောင်[ပင်]၊
ဖော့ပပေယောင်းဥ—ပျော့အပျောင်းနှံ—ကြော့အပေါင်းရ—ရှုတိုင်း
[ယဉ်]တယ်။
ရှု့တိုင်းတ[ခွင်]—စံရှားပါငဲ့သေး၊
ကိန္နရီနှင့်—သိန့်တညီချင့်—ဏန္ဒနီပင့်—ပျက်လုံးနေမှာ။
ထက်လုံးဖြပျော—ဘန်ထားသည်သို့ဗေး။ ။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဓားထစ် ဥပမာများကိုပြဆိုလတ္တံ့သောစပ်နည်းနှင့် ယှဉ်၍ကြည့်ရှုမှတ်သားပြီးလျှင်၊(က)ဥပမာမှသည်(ဓ)ဥပမာတိုင်အောင်၊တဆင့်ထက်တဆင့်တိုးတက်ကြံစည်၊လေ့လာမှတ်သားကြရာ၏။

ဓားထစ်စပ်နည်းအစကြောင်း။

(၁) အပိုင်းသုံးပိုင်းဖြင့်ပြီးဆုံးအောင်စပ်ဆိုရမည်။

(၂) အာဒိဝဏ်၊လေးပိုဒ်ခံ၊ အမှန်နှစ်ပိုဒ်အစုပ်၊ ။နှစ်ပိုဒ်တက် ဖြင့်၊နှစ်ပိုဒ်ခံ၊အမှန်နှစ်ပိုဒ်အစုပ်။ အာဒိဝဏ်၊ရှေးနည်းခံ၊ အမှန်နှစ်ပိုဒ်အစုပ်၊ ။ဟူသောစကားအရ၊ပဌမပိုင်းနှင့်-တတိယပိုင်းမှာ၊အခံလေးပိုဒ်၊အစုပ်နှစ်ပိုဒ်စီထားရှိ၍၊ဒုတိယပိုင်းမှာ၊အတက်နှစ်ပိုဒ်၊ အခံနှစ်ပိုဒ်၊အစုပ်နှစ်ပိုဒ်ထားရှိစေရမည်။

(၃) ပဌမပိုင်း။ ။အခံပိုဒ်အဆုံးအက္ခရာသည်၊ အစုပ်ပိုဒ်အဆုံးအက္ခရာနှင့်၊ အသတ်ကာရန် မှန်ကန်ညီညွတ်စေပြီး၍၊ ဒုတိယပိုင်း၊အတက်ပိုဒ်-အဆုံးအက္ခရာ၊ အခံပုဒ်၊ အစဝါကြောင်း။ အဆုံးအက္ခရာ၊အဆုံးဝါကြောင်း၊ အစအက္ခရာတို့နှင့်လည်း၊ အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စေရမည်။

မှတ်ရန်။ ။ထိုကာရန် ၅ လုံးတို့မှာ၊မည်သည့်အခါမဆို “ဂရုသံ,,များဖြစ်ကြစေရမည်။

(၄) ဒုတိယပိုင်း။အခံပိုဒ်အဆုံးအက္ခရာသည်၊အစုပ်ပိုဒ် အဆုံးအက္ခရာနှင့်၊ အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စေပြီး၍၊ တတိယပိုင်း။ အခံပိုဒ်၊ အစဝါကြောင်းအဆုံးအက္ခရာ၊ ဒုတိယဝါကြောင်း။ အစအက္ခရာ တို့နှင့်လည်း၊အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စေရမည်။

(၅) တတိယပိုင်း၊အခံပိုဒ်တတိယဝါကြောင်း၊ အဆုံးအက္ခရာသည်၊စတုတ္ထဝါကြောင်း။ အဆုံးအက္ခရာနှင့်၊ အသတ်ကာရန် မှန်ကန်ညီညွတ်စေပြီး၍ အစုပ်ပိုဒ်၊ပဌမဝါကြောင်း၊ အဆုံးအက္ခရာ၊ ဒုတိယဝါကြောင်း၊ အစအက္ခရာတို့နှင့်လည်း၊ အသတ်ကာရန် မှန်ကန်ညီညွတ်စေရမည်။

မှတ်ရန်။ ။(၄)အချက်၌ပြခဲ့သောအက္ခရာ ၄ လုံး(၅)အချက်၌ ပြခဲ့သောအက္ခရာ ၄ လုံးတို့မှာမည်သည့်အခါမဆို "ထပ်ဟုသံ"များ ဖြစ်ကြစေရမည်။

အမှာ။ ။တေးထပ်၌(တတိယပိုင်း၊ စတုတ္ထ စာကြောင်းကို ပယ်၍) စာတကြောင်း တကြောင်း၌နှစ်ပိုင်းနှစ်ပိုင်းစီ ပိုင်းခြားနိုင် သည်။(ဝသုန်တွင်—ဒဂုဏ်စက်ကိုလ)ဟုဖြစ်၍ပြဆိုခဲ့သောကာရန် များ၌နောက်အပိုင်းကအက္ခရာ၊တလုံးလုံးကိုလိုလျှင်၊ အဆုံးအက္ခရာ ရှေ့အပိုင်းကအက္ခရာတလုံးလုံးကိုလိုလျှင်၊ အစအက္ခရာဟုအမြွက် ပြဆို၍ထားခဲ့၏။ရင်းအက္ခရာတို့၏။အနေအထားကို။ အလွန်အရေး ကြီးသဖြင့်။အသေးဂရုပြု၍၊သတိထားကြရန်။

(၆) အက္ခရာ၆ လုံး၊၅လုံးကျစီ၊အလှည့်အလှယ်စပ်ဆိုရမည်၊ အခရုပ်ပိုဒ်တို့၏၊ အဆုံးအကြောင်းမှာ။ အနည်းဆုံး အက္ခရာ ၄ လုံး ထားရှိရမည်။

(၇) အလွန်အရေးကြီးသောကာရန်များမှတပါး၊အဓိပ္ပါယ်မရှိ သောစကားလုံးပိုတို့ကိုပယ်၍၊ ကျန်အက္ခရာများကို ကာရန်စပ်နိုင် ဟပ်နိုင်သရွေ့-စပ်ကြဟပ်ကြရမည်၊

(၈)။ ။တတိယပိုင်း။ အခံပိုဒ်အဆုံးစာကြောင်း၌ အက္ခရာ ၄ လုံးသာထားရှိစေရမည်။

(၉ ။ ။တပိုင်းမှာ၊ ၄ ပိုဒ်စီအားဖြင့်။ ၁၈ ပိုဒ်ဖြင့်ပြီးဆုံးစေရ မည်၊သို့သော်၊ ပိုဒ်ရေအပိုထည့်လိုက၊"အတွန့်" ပြုလုပ်၍ထည့် သွင်းစပ်ဆိုနိုင်၏။

ဤမျှလောက်ဖော်ပြရုံဖြင့်၊လုံလောက်ပေပြီ၊လိုရင်းမှာ။ မိမိစပ် ဆိုလတ္တံ့သောတေးကဗျာ၏ရွတ်ဘတ်နည်းကို။ ကောင်းစွာတတ် သိခြင်းပင်ဖြစ်သည်၊ကောင်းစွာရွတ်ဘတ်နိုင်က၊စပ်နည်းသည်များ စွာအရေးမကြီးတော့ချေ၊ စပ်နည်းကိုများစွာကျွမ်းပါလျက်၊ မ ရွတ်မဘတ်တတ်က၊အချည်းနှီးပင်တည်း။ ထို့ကြောင့်ကျောင်းသားသူ ငယ်တို့သည်၊ မည်သည့်တေးကဗျာ၌ မဆိုရွတ်ဘတ်ပုံများ၊ စပ် နည်းပါသေချာစွာလေ့လာကြရာ၏။

တေးထပ်ဥပမာများ။

ဦးရညခရီ မိုးစပ်းဘွဲ့တေးထပ်။

အမွှန်းသွား–ဝလာကရုယ်က၊ အဘဘာဖြူ–ဖြင်းထန်၊ ငါ့သာပတင်းဖြန့်တလယ်။မင်းဆန်ဆန်ဖွေ့မိုးစပ်။ ။ဘိုးဦးပိတ်–ဖြာမှုတယ်။ ရှေ့ဇရက်–ပြိမ်းသံနှင့်နိုး။ ။မကြည်သူ–တကိုယ်ရေကို။အိုဒေသဝေ–မှုမျိုး၊ဆိုလေလေ–သူတိုးထို၊ဆိုးပါနဲ့–နတ်ခေါ့။ ။မရုံသူ–ဘောင်နှင့်ဝေးခိုက်ရို့၊မျော်တွေးလို–ငံ့လင့်ပါလေ။ ။ဒန်းသတဲ့–သင်ညောင်တွေမှာ၊ ခင်မောင်မယ်–နှစ်ကိုယ်တွေ့ခါမှ၊ ဝိုသရွေ့–ရက်ဖြန့်တရာ၊ ချုံးသွန်းလို့ရွာ၊ ။မုန်းပါဘု–မိုးစပ်းဝလာရယ်၊ ကိုးကမ္ဘာ–ရွှေအုံးတော့လေး။ ။

အချုပ်တန်းဆရာဘေဆိုမိုးစပ်းဘွဲ့တေးထပ်။

အငွေ့ငွေ့–ဆန်းမပယ့်လို၊ သန်းတဲ့ရှု–တပုံ၊ ပန်းနုဂလွဲ–ထိမ်နုဂရုံမှာ၊ထိမ်ဂန္ဓုန်–တောင်တွန့်။ ။ငွေပုံကာ–ရေးမဖိုတယ်၊ဆေးပန်းချို့ ငေးမှိုင်လို့ရှို့။ ။မြပန်းအုံ–ဝေဆာဘယ်၊ ငွေဇဝါ–ထည်ညွှန်း၊ရွှေစာဖြင် ထိမ်တွန့်က။ တလွှန်လွှန်–ဟန်ချို။ ။လွှမ်းပုံကိုဘမုတ့်လို့၊သူတတွဲ–လှုံ့ဖြန့်ခဲ့ပြီ။ ။အုံ့ရှဲ့လို့–မှုံ့ရီတယ်၊ဒုန်ဘိ–စည်ပြိုင့်လို့။ မကြည်စိမ့် တဟန်ဆောင်၊မိုးစပ် ဝိုက်လို့မျှော်၊ ။ရွာဘဲ့နှင့်–ဖြာ၍ဆောင်တယ်။ မာယားတောင်–ဆင်တတ်ပေ့လေး။ ။

မင်းကြီးကတော်မယ်ခရုန်ဆိုးဆောင်းဘွဲ့တေးထပ်။

ကြာခြည်–လေပြည်သွေ့တော့၊ ကြေးမည်ပဲ့–ပုံသွင်၊ ခင်ခင်လေး–မြရင်ငှာ၊ စာင်ကာ–စိမ့်ဖေ၊ ။ထိမ်လွှာညွှန့်–ရတည်ခြုံ၊ သည်ပုံလို–နွေးတို့အဝေး။ ။သည်လိုနှင့်–တာရှည်ရှင်၊ညာမဖိ–

ခက်သေး၊ ကမ္ဘာလ–ထည့်နှင့်တွေးပေမဲ့၊ သည်အခေ–မလုံ၊ ။ငွေ ဒဏ္ဍာ–မနှေးရိုက်၊ သွားလိုက်လို့–သဲရင်ဝရုံ၊ ။သယ်နည်းနှင့်–ဘာသီပုံမယ်လုံအောင်–ကြံတန်ရမယ်ထုံး၊ ဖြန်ဖွာန်သ–တယောင်ယောင်၊ ဝဲတိုက်ကြာညောင်၊ ။ပုံးတရှင်–ခင်မေ့မောင်ရယ်၊ ရင်ငွေချောင်–လျှံစမ်းချင်ဖွာလေး၊ ၊

လေးဘာချုကြီးဦးပုညဆိုသောင်းဘွဲ့တေးသယ်၊

ဂုဏ်ဦ–နှင်းပေါက်၊ ကင်းထေးကတ်တဲ့–လေဖြန်း၊ မင်းမြောက်မဲ့–ဘောမန်း၊ မသေကျန်–ဟ်ကောင်း၊ ။လူရို့သာ–လျှေရျှခံတယ်၊ မြေရန်–ခဲရတဲ့ဆောင်း၊ ။ဖွာလို့–ဝဇီရာ၊ ဗဇီနော–ရင့်ညောင်း၊ ကဋ္ဌီပါ–စေ့င်ပေါင်၊ ထောင်သေင်းထောက်–ခြုံတယ်၊ ခန်းဆောင်မှာ–ချမ်းအောင်ငွေ့၊ မန်းတောင်ငွေ့–နှီးတာရို့ကွယ်၊ ။ နန်းဆောင်မြေ့–ယီးလယ်ရွာ၊ ငြိုးဝဘွယ်–သာဘက်လို့၊ ဟာ၊ ဝက်ဗျ–ကြောင်မီးတိုနှော်၊ ပားလိဒ့်ကိုယ်တော်၊ ငိုပီတ်နှင့်–ဒို အိပ်ပျော်အောင်၊ ကိုယ်သိပ်တော်–မှုစမ်းဖွဲ့လေး၊

အချုင်တာန်းဆေးရေးတေ့ဆိုသောင်းဘွဲ့တေးထပ်၊

မယ်လို့ ခေါ်ဘူးတွေးလို့မှ–မလုံ၊ မေးခိုက်ခိုက်–ချဝုံငြိ၊ ကြိုလာရ–ကိုယ်ရေး၊ ။ငွေငွမ်းထပ်–ရွှေစောင်ကို၊ သေသင်းခြောက်ထောင်–လွှမ်းလို့မခနှ၊ ။ရွှေမီးနှင့်–အငွေ့ယူလျှင်၊ ရွှေမှုလို့–နှောက်ရေပွဲ့မဲ့သူ ဘောဲဝေ၊ မှ၊ ဆောင်းသွားတဲ့–လေပြန်၊ ။နှင်းမြူကို သွင်းယူပင့်ပါလို့၊ မင့်မှုကရှင့်–ဆိုးတဲ့ဟောမန်း၊ ။ကိုးရာမဲ့–ချမ်းသူကာ်ငယ်၊ ညဉ့်သန်းယံ၊ ပဟိုရ်နှက်တောင်မှ၊ အိုဝက်လို့ပျော်နိုင်ပြီ၊ တော့ချသိ၊ ခင်တွေးလို့–ဗိုက်ချိုလျှင်၊ မငိုက်မှီပျော်သေးငှဲ့လေး၊ ၊

ပလေဆရာကြီးဦးရှည်ဆိုကလိယုဂ်တေးထပ်။

လောကဓံ-ချောက်ချားလို့၊ ကြောက်ပါးလိ—လူ့ပြေ၊ နောက်ပွားသည့်—ဥပဒ်ဒုက္ခအနေ မကျ။ ။လူ့ဘဝ—ထင်ပေါ်၊ မြင်းမြန်သူ—နဲ့ဘဲ့ကာလ၊ ။ဘက်ကင်မှာ-မေတ္တာ၊ ဆုတ်ကပ်မှာ-ခန့်၊ ခေတ်အလာ-ဝိဿမယ၊ ဖြမ့်ပွဲရိုရှိ—ချောက်ကွယ်၊ ။ပညာရှင်-မှန်ကဘဲ၊ မွဲရင်ဖြင့် မိုက်ရတော့မယ်။ ။သွေးရှိမှ—တန့်တယ်သည့်၊ လူမမယ်—ဖွံ့ဟိတ်မို့၊ ဒေါင်းနှိပ်မှ—ခုခါတွင်၊ လောကမျက်မြင်။ ။အင်္ဂါးငွေမှ-ခင်နှသလေး ကြင်မယ်၊ ကချင်ကရင်—ချင်းဖြစ်စေတော့လေး။ ။

ညောင်ပင်သာ-ဦးရှည်ဆိုကလိယုဂ်တေးထပ်။

ကလိယုဂ်၊ ဆုတ်ကပ်၊ ဝိပ္ပတ္တိ၊ ခေတ်ခါ၊ ဌပ္ပဝိုရ်၊ ကောင်းကွာထယ်၊ ကရုဏာ၊ လွှန်ရှား။ ။အပါယ်လမ်း ၊ ဟာခုကျယ်လာည်၊ ကြောက်မက်ဘွယ်၊ ဆင်းသူကများ။ ။ပညာရှိ၊ ထင်ပေါ်၊ သူမိုက်သော်၊ မော်ကြွား၊ မဟုတ်တဲ့၊ စကား ပြောကြွားမှု၊ နသဝင်။ ။မသမ္မာ၊ ဥာဏ်ဝက်ကိုမှ၊ ပဏ္ဍိတ၊ ဟုက်တယ်ထိုထင်။ ။ရှေးသူတို့ပုံတင်တယ်။ ရသာလျှင်၊ ဘုန်းမူးမှာလ။ ဆိုက်တူးတဲ့၊ သည်အခါ၊ ပေါတဲ့ခေတ်ပါ၊ ။သတိထားလို့၊ ရှောင်ရှားရသည်၊ ဝိပ္ပတ္တိမှာ၊ မဖြုပ်စေနှင့်လေး။ ။

အချုပ်တန်းဆရာဘေဆိုကလိယုဂ်တေးထပ်။

ဝိပ္ပတ္တိ၊ ခေတ်သမယ။ ဥစ်နိုင်မှ၊ ရှုတော်။ မိုးဖြန့်ဂ.၊ အမိုက်ခေါ်သည်၊ သေဘ်ထည့်လျှင်၊ ထင်ရှား။ ။မှန်အငြောင့်၊ မှဲ့ရင်မှာ။ ထားပြင်၊ ဖြစ်မည့်အလား။ ။ကောက်အရေစ် ၊နွားကကြီလျှင်၊ သောဘာပန်း မခြား၊ ဩဘာသံ၊ ငကားနှင့်၊ ကြွားနိုင်မှ၊ ထိမ္မာ၊ ။ဝဝဋ်ါဝါ၊ မှုချော်စောင်းသူတို့မှာ၊ သူတော်ကောင်းဖြစ်မည်အခါ။ ။လိမ်နိုင်မှ၊ မိသမား ဂ.ဝိဇ္ဇာ၊ ခေါ်ကြလို့၊ ပေါ်

ဝတာ၊ ရှုးတဲ့ဘာန်။ လူးငဲ့ခေတ်မှန်။ ။ကောသသလ၊ သုဗိန္ဒ ံငယ်
မှုကြိုးဘာန်၊ထင်လွှန်းလို့လေး။ ။

လေးသာရာကြီးဦးရည္စရိုနိဗ္ဗန္ဒတေးထပ်။

ဝတ်ကြောင်ကို၊လွှတ်အေဆာင်ရှုန်းပါလို့။ တွင့်ခေါင်ဘုန်းစံရေး၊
မမွေ့လို့၊ ယနေ့ဦးမယ်။ မမေ့ပါ၊တရေး။ ။သခ်၊ရှုဖြစ်မျက်ပုံ
ကို၊နှစ်သက်ပုံ၊ ဝေးတဲ့စိတ်ထား။ ။တောင်ဝှေးတဲ့၊ချောင်းဦး၊သော
ရှာ၊ နောင်ကူးချာမမှား၊ ဖြပ်ဗွီရှိရဲ၊ဗိုပ္ပားလို့။ ကိုယ်တရေး၊ ကျင့်
ညီ။ ။ဖန်ချော်တော၊ ဝဘ်လဲ့နှင့်၊ ကျွတ်ပွဲကို၊လှှင်းမဲ့ဝသီ၊ ။
မောင်ဆင်သ,တဲ့၊ဘုန်းဆိငယ်၊ စိတ်တူညီ၊ မလ်ဖြွတ်ပ။ နောင်
ကျွတ်ဘို၊ တကိုယ်ဧရ။ မြိန်းမယ်ပလေ။ ။ဘ,မွှဍာန်းနှင့်၊မင်္ဂလာ၊
ချွေမယ်။ပက်ခန်း၊ရဝေ၊စံရှုစ်ရှာတော့လေး၊ ။

ရင်းဆို–နိဗ္ဗန္ဒတေးထပ်။

ဘောင်မဗ္ဗိ၊ ဇော်ဂီလေ့။ မှော်ရည်၍၊သိကြွာ၊ တော်ကြည်မွေ့
ရိဝ်သာရှာ၊ အဝိဇ္ဇာဧသာန်၊ လိုက်နန္ဒ၊ချောင်ကေ့ငူဝယ်၊တောင်ဝေ
ဘူ၊ ဆိုဝ်ငြိမ်တဲ့သမ်း၊ ။ဂုဘီးနှင့်၊အညီးခြေမသိ။ သစ်သီးချွေ၊
ဆွတ်ဟွမ်း၊ နည်းထွေထွေ၊ဝင်္ဂုခါန်းက။ ကျွတ်တမ်းကို၊ရှည်ရှယ်၊
မှန်မသွေ ဆံချွေရစ်ပါလို့။ ဖန်ရေသစ်၊လဲပါတော့မယ်။ ။နောင်
ကူးဘို၊ ဘောင်ဝှေးကိုရှယ်တယ်။ ဘောင်မှူးမယ်၊ဉာဏ်စေ့နှင့်၊
မှန်နှောတဲ့၊ သံသယာဇဉ်။ သောကမယှဉ်၊ မက်လောဘ၊မမွေ့ချင်
တယ်။ယနေ့ပင်၊မြိန်းမယ်ပလေး၊ ။

အချုပ်တန်းဆရာသောဆို၊ ရှုကွက်မှုတေးထပ်။

နန်းသပြေ-ပင်ညွန့်နှင့်၊ စန်းခရကွန့်-ရိပ်ဖြန်း။ ပန်းပေါဝန့်-ဖိမခန့်မှာ၊ အဓိဋ္ဌာန် တင်မြန်း။ ။ပင်လုံးကျွတ်-ပွင့်ဝေဖြာသည်။ ကေဇာ-သုံးတဲ့သင်း၊ ။ မြတ်နွယ်ညွန့်-တည်ရာမှာ၊ ဖူညွှ့် လက်ျာရွှေမြန်း။ စည့်မျက်နှာ မြေကြွှေးနင်ငယ်သို့။ ချွဲမြန်းလို့-မိတ်သာ။ ။တင်စလွယ်-ဆင်ချယ်သ ။အရွှက် သုံးဆောင်တည်ခါ၊ ။တကိုယ်မွေ့ ဆိပ်ငြိမ်းရာမှာ၊ နိဗ္ဗာန်နွှာ ကြည်စေနှင့်သည်တော မြို့ငွေတူ ပန်းရုံကကြူ။ ။ဘုမ္မာခန်း-ရေခုတ်ဂူမှာ၊ ရှုကွက်မှု ပျော်ခဲ့ပလေသ။ ။

ရင်းဆို တေးထပ်။

နှစ်ကိုယ်တူ-ခံချလို့၊ ကြိုကြမ္မိ၊ သက်လယ်၊ သံသရာ့၊ စက်နယ်ကို၊ ထွက်လွှယ်အောင်၊ ရည်ရူး၊ ။ချစ်သောနှင့်၊ စိတ်တူညီလျှင်၊ ထိကျွန်ုပ်၊ လုပ်တော့ ကျော့မှူး။ ။ဘဝတိုင်း၊ တသက်ရယ်၊ ပါရမီ၊ ဆုတူ။ ညာမဒီ၊ ချစ်ဦးနှင့်၊ ကြူးခုင်ခါ၊ နှစ်ကိုယ်။ ။နိဗ္ဗာန်တိုင်စိတ်သန့်မှု။ မိဋ္ဌာန်ပြု၊ တောင်းလုပန်ဆို၊ ။သမ္ဘူသ၊ နှမ့်ပျိုလို့၊ ကုသိုလ်တော်၊ တရားနှင့်၊ လင်သား၊ ဝတ်၊ ဤငါး၊ ဖြာ၊ မြဲယမ်ကွာ။ ။သချစ်တဲ့၊ ခင်ကညာရယ်၊ ရည်ဝ၊ ဒိုအောင်းမှု လေး။ ။

စလေသ ချာကြီးဦးရည်ဆို၊ မယ်ဘွဲ့တေးထပ်၊

အဝိဋ္ဌာ-မကုန်ကြ။ ဘုံဘဝ-စက်ဆွင်။ သုညတ-မဂ္ဂင်ဖွား၊ ဘက်မဝင်-နိုင်ရွှေ့။ ။ချမ်းသာခွင့် ဖွဲ့မကြို သည်။ ဆဲ့တဘု-မိုးရှိန်နှင့်ထွေ။ ။ကြာရိပ်စံ မယ်ခင်မှာ။ ငယ်စဉ်က-ခလေး၊ နန္ဒမူ-လိုဆော့ မြိုင်မွေ့တဲ့-စိတ်ကယ်၊ သံသရာ-ညွှတ်ကွင်းက၊ လွတ်ကင်းအောင်-စောပါပါတော့တယ်။ ။ဥဒယ-ထုံးနယ်ကိုပုံးမေမယ်-

ဖြေကြားထို၊ သွေ့တပါး–သောင်တော်ရုံ၊ စီးဒွဲ့နိုက်ကြို။ ။ခင်လေး
ကိုဖြင့်–ပေမကျန်တယ်၊ မောပုံကို–မြင်လွှန်ထိုသေး။ ။

ရင်းခိုမယ်ဘွဲ့သားထင်။

မနုမ္မာ–ဗွာချပ်၊ ကြာဖြိုးသာဒ်–ရိုပ်လယ်၊ သနွေ့သူ–မိတ်နှုယ်
ငယ်၊ စိတ်ငယ်တော်–မှုအား၊ မောင်ချစ်ထို–ကြည်သယ်၊ မေတ
ကာယ်–ရုန်းတော့မလား၊ ။ငိုမျက်ရည်–မြခေ့ကို၊ ကျခစန္ဒင်–
သည်းတား၊ ကြင်စရာ-မယ်တပါး၊ ကြည်စားမိ–ပေတယ်၊ မပြေခင်
ညာမကိုင်ကို၊ သဒိုက်ထို– မောင်ချော့ပါတော့မယ်၊ ။ကြိုဘုး
ပေါင်– သုရှိ့နှယ်၊ သည်သူငယ်–မှားလိုဖြင့်၊ ဖထ်သား– တြေ
ဝုဂ်ံဖွန်းကျမခံ၊ ပရိယာယ်–အငိုချွံတယ်၊ နှိုရ်မှာန်–ကြိုးပေမှို
လေး။ ။

စီးတော်မြင်းဝန်–တောင်သမန်လယ်စား၊ဦးဘောငယ်ခို၊
မယ်ဘွဲ့တေးထပ်။

ရွှေသုဂန်–နန်းဘောင်ညွန့်ဆီကာ၊ လှမ်းရှောင်ကွန့်–သူရိန်၊ မန်း
တောင်ညွန့်–ဘုမိန့်မှာ၊ မြိုတိမ်သန့်–ဘွာရှင်း၊ ။အသဖြွ– လွန်း
စကြာမှာ၊ လွှမ်းဆက်တာ-ပါးမဲ့ကြီရင်း၊ ။မြခဂါသာ့–မြေဘနယ်
ကို၊ နေကွယ်ထို–မလင်း၊ သွေ့သယ့်နှယ်–ကြိုပုံခင်းပါရေ၊ နှင်းကြာ
ကြွ–ရိုပ်လည်၊ ဖူးသက်တင်–ဖြေတ,တွင်းတွင်မှ၊ ငွေလခင်း–
ထွက်ပေါ်သာသည်၊ ဆိုင်းပါဒုံး-စန်းမိတ်ကြည်ရယ်၊ မှန်းစိတ်ရှည်
မှုသက်ငင်းဟာရှိ၊ ချက်ချင်း–တင့်မောင်ခန္ဓာ၊ ခင့်ကြောင့်မကြာ၊
ချုပ်ဝှ့ဖူ ပုံဟန်ဖွာကို၊ သုန်စန္ဒာ–ခြေပါတော့လေး၊ ။

ကဗျာညွန့်ပေါင်း နည်းလမ်းကောင်း။

စလေဆရာကြီးဦးပုညဆိုမောင်ဘွဲ့တေးထပ်။

ပုပင်လယ် ကျယ်ခွင့်ကို၊ ကယ်သင့်မှ ကယ်မည်၊ ဆယ်သင့်က- ဆယ်မည်။ ရွှယ်ရည်ကာ-မှော်ရွှေ့၊ ။မထိုက်သူ-မဖွမ်းသာသည်။ နွယ်အာသာ-ပန်းတို့ဝေလေ့၊ ။သနားလျှင် သနားပါမယ်၊ မှားရော- မငွေ့၊ တရေးဟာ-အငြှိဖြင့်၊ အတွေ့ကို-ရှောင်လေ၊ အင်္ဂါပြင်- ရာဟုသန်းပါလို့။ အသယုစန်း- ညှို့သေဝမလေ၊ ။ဘာဘဏနှန့်း- တက်နေတောင်၊ လက်မသေ့-ဝင်နှင်းတော့၊ အရင်းဖြင့်-ကံကိုပင်၊ ပေဟာပြုရခွင်၊ ဟုတ်ရင်ဖြင့်၊ အဟုတ်ကြင်မယ်၊ မဟုတ်ရင်-ဟုတ် ဘူးရှင့်လေး။ ။

အချုပ်တန်းဆရာတောဆိုမောင်ဘွဲ့ပေါးထပ်။

စံရဝေ ဘု မြင့်မဘော့၊ ဂုဏ်တင့်တဲ့-သာကီ၊ ဖျံ့သင့်မဲ့ ငွေ့ရာ ခြည်သည်။ သန္တါရည်-မောက်ပြီး၊ ။ရွှေစွန်းတောင်-ဝတ်သွေးလျှင်၊ မြတ်ဘိသော-လွဲလိမ့်မည်ဗိုး၊ ။ငပြေချက်-ဒီဇမ္ဗူဝယ်၊ သစ္စာတာ ရှေ့-ရွယ်ကိုး။ ညီအဝရ-ကယ်ကြိုးလို့၊ သယ်ဝိုးတဲ့-ခြင်းရာ။ ။အ ဓိဋ္ဌာန်-ငုံးဆွရက်လိုပ၊ နွန်းသွေးမကွက်- ထားသင့်ဖွပါ၊ ။ရွှေ နန်းမြင့်-ဥပဂုတ်ထယ်၊ သေ့မဆန်းသင့်-ရကလျာကို၊ ပရညာ-မောင် တင့်တော့၊ အောင်ပန်းပွင့်-နှင်းဆီရုံ၊ သင်းကြည်လို့ထုံ၊ ။အဘိဇ္ဈ ကမ္ဘူရှုံ့ရယ်၊ စာမိသာ-နှိုင်းခြုံတယ်၊ ပြိုင်ရဘုံလယ်- ရွှေနန်း ဆောင်သို့ပေး။ ဗဓူပုံနှယ်-ဝေလျှမ်းပြောင်လို့လေး။ ။

မြဝတီဝန်ကြီးသားများ မယားယူမည်ရှိကြသောအခါ၊ ရင်းဝန်ကြီးရေးတောထပ်၊

တကျွံသိုလ်—ဆရာဦးက၊ ဖွားတူးသည့်—နွံတင်ရည်၊ ဇိုင်ထောင်
ဘက်—ဘုရားတည်သည်။ ဆေးမင်ရည်—ရုတ်ထိုး၊ သည့်သုံးချ—
ချက်မပိုင်လျှင်၊ နောင်ဖြင်နိုင်—ခဲသည့်အမျိုး၊ ။မေ့စေတို့—တရား
နားမှုသသေသ-အကျိုး။ ဆင်ခြင်ဆ-ဥာဏ်မကိုးနှင့်၊ ငါးရိုးမြက်—
သက်တို့၊ ။မသော်လျှင်-အခကာ်ခက်နိုင်မှု၊ ဇိမ်ထောင်ဘက်—
သေးတဲ့ ဝန်ကို၊ ။သကာများ-နွံဘ်ချိုသည်၊ အဟုတ်လို- ထင်
တေးမိ။ယုင်နား ငြိ-ပင်းကူကွင်းထောင်ချောက်ပုံ၊ ဆုတ္တိသ-ကာလိမ်မြုံ
ကို။နောင်ရာနဲ့ရှန့်-ကြောက်ပါကြလေး။ ။

စလေဆရာကြီး ဦးပုညဆို၊ သစ္စာတိုင်တောထပ်၊

ဝက်ငယ်ပင်၊ကြက်နှယ်ဥစေတော့၊ပျက်ကွယ်မှု-မကြီ၊ သင်္ကါ
လယ်နဲ့-ကနုက်စိ ကို၊တသက်ပံ-သင်ရင်း။ချဉ်သီးတဲ့-မန်းကျည်းညှိ
မှာ။ပင်ဇဓိုးချို-ဖြစ်တော့မယ့်ဥင်း၊ ။ရွှေရုက္ခ-ခ်လကာမှာ၊ သံပုရာ-
ချဉ်ကင်း၊ဂန္ဓမာ-ပင်ရင်းက သဇင်မင်း-ပွင့်စေ၊ ။ကြာငရဲ-ခွာငုံဖူး
စေဘူး၊ ဟသ-သုံဘူး-နှုန်းသင်္ကီဆွဲ၊ ။သဖန်းက- မရိပ်ကြွေ
တယ်။ပန်းသပြေ-ခရေချက်ဘူး၊ သွေ့မပေါက်-တခေါ်မြို့ လွဲတို့မ
ကူ၊ ။မြိကြိုရို-အချစ်တူလျှင်၊သစ်မယူကြိမ်းပါလေး။ ။

အချုပ်တန်းဆရာတေဆို၊ သစ္စာတိုင်တေးထပ်။

နှစ်ဘုရား—ချစ်ရှာသင့်သူမို့။ သစ္စာဖြင့်-မြွက်မယ်။ မေတ္တာနှင့်-ပန်ကာရွှေသိတယ်။ တသက်ဝယ်-ယုံတမ်း။ ။ကြွက်စားလို့ ခြင်ကြောင်သေပါစေ၊ နှောင်သွေခါ၊ ဘုန်းဖြင့်မဆန်း။ ။ဗိုးရတ်က-ဇီးကွက်မြည်တောင်၊ သည့်ယက်သည်-ချစ်ခန်း။ နိဗ္ဗာန်တိုင်မိစ္ဆာန်မှန်းပါငဲ့၊ လိပ်ပျံသန်း-ရိုးလယ်။ ။ကပ္ပသီ-အဖြူဖြစ်သော်လဲ၊ မှုအသစ်-လွှဲပါဘုရားကွယ်။ ။မဆုတ်ဘူးအပုဒ်တွယ်မယ်၊ ဖြုတ်ကကွယ်-ဆင်မွေးတော့၊ ခင်လေးနှင့်တူနှစ်ဘဲ၊ မြဲမယ်ပနော်။ ။ဘယ်တော့မှ-သွေမချော်တယ်၊ ငွေသော်တာ-ပျောက်စေတော့လေ။ ။

စလေဆရာကြီးဦးဂုဏ်ဆို၊ သိကြားတိုင်တေးထပ်။

စည်းစိမ်တော်-ယစ်မူးလို့၊ မဖြင့်ဘူး-ဇာနည်၊ ကသစ်ဦး-သိကြား၊ အလိမ္မာ-လွှန်အား။ ။ငွေငါးသန်း-နှစ်ကုဋေမှာ။ အပျော်မြေ-ကြူးရေ့သလား။ ။ဘသူကမှ-မမှုသာတယ်၊ ကရုဏာ-ဘုရားလို့၊ ရှာကိုရှုပါပြောမယ်လို့၊ ဘုရားကို-သူဝါ။ ။ခင်ကြင်းမြိုင်-ကုသနံ-နန်းမှာ၊ စတာ်း- ထိုးလျက်ရှိပါ။ ။ကောင်းဝိလ-သင့်ပါ။ အို-ဇာနည်- သိကြားငဲ့၊ ဘုရား-ကိုးကွယ်မှန်၊ ဆင်းခဲ့မြန်မြန်။ ။ထောင်စကြဝဠာ-ရှိန်ခဲ့ပြန့်လျှင်။ စိန့်ရုက်မှန်-ဆက်အုံးမယ်ပလေး၊ ။

အချုပ်တန်းဆရာတေဆို၊ သစ္စာပျက်တေးထပ်။

ရတနာ-ပူရမှာ၊ ဆင်ဖြူများ-သခင်။ တဒက်-သမင်ကို၊ မနင်ခြင်လိုက်မှား။ ။မန်းသိန္ဓု-တောင်စဉ့်နွယ်သည်။ အောင်ပင်လယ်တောင်မျော်ပါး။ ။လက်ျာရစ်-ခရုငွေကို၊ သမုဒ္ဒေ-ပါသွား၊ နှိပ်ိးယ-စကားနှင့်၊ တည့်ဖျားတဲ့-ခဇော်ဂျီ။ ။လက်ပစ်သိ-တချက်ဘိုးရုံနှင့်။ နတ်ဘွိုး-ကျလာရပြီ၊ ။ဘုံဝါသ-ဝင်မှီတယ်၊ ရသဝတီ-ကွယ်နေမျှော်

လို့။သေမဓလေ-ဆင်ပြုရှင်၊ရှုးရေသည့်သွင်။ ။သည်ကဲ့သို့-ဖြစ်ရှန်း
ကိုတင်မယ်၊ချစ်တုံ-တွင်-ခွဲပါနှင့်လေး။ ။

ငှင်းဆိုးမြွောက်ပင့်တေးထင်။

လေထိပ်ရင်-ကြွေတော့ခဲ့။ နေမြွေ့တဲ့-ပန်းနှယ်။ ချွေးပြဲ့သွဲ့
ဆန်းဘွယ်နှန်းနွယ်ရို့လေသား၊ပကျွဲ့နှင့် မိဂျာကြည်သည်၊ဝိတ်အာရုံ
ခိုက်တော့ခိုက်အား။ ။ကျင်းဂန္ဓိ-ပုံလေဖန်သည်၊ဥမ္မာဒန်-စကား၊
သည်ကိုယ့်ဟန်ပန်များလေထင်။ စံမရှား…နှန်းဆို။ ။မဖြစ်ဘွယ်
ဖြစ်ပေအားတာရို့၊ရစ်ချွဲသား--ဝုလုသ်သည့်ကိုယ်။ ။လေးတဲ့
ဖျားတဲ့ခိုဘယ်။ ရှုံးဖွဲ့သို-တသိဂ်ဘာရို့။ ဆုန္ဒနုဆုန္ဒနီ၊ ချွန်းကွဲ့
ချောင်ညီ၊ ။ဝိန့်တမှု-ဝိန့်ဘဇ္ဇ်လို၊ကိန္နရကိန္နရီ-ပျံ့နဲ့ပုံသို့လေး။

မြင်းဆိုင်းထိပ်ခေါင်ဘင်ခရီ၊အမျှော်ဝိုက်တေးထင်၊

မျှချက်နှာ—ရှင်ပျံ၊မမြင်ရ—ရက်ကြာ၊နှင်းခဝဲ့-သစ္စာမှာ၊စက်
ပါသေဘ်—မျှော်ဘူး။ ။လင်းကြက်က—တွန်ခေါ်၊ယွန်းစည်းတော်
သုံးချက်ကကြူး။ ။မျှပုံးမှာ- လာင်တင်၊စက်ခွင်မှာ- ဥစ်ဥုး၊
ပိတ်ပွေ့ပွေ့—တွေ့ဘူးသို့၊ချစ်ဦး၊ကြောင့်-ခင့်ကိုယ်။ ။မြေမျက်ရည်-
ပိုကာစီး၊ရာသါမိုး-ထင်လို့သာပို၊ ။ညောင်သစ္စာ ရိပ်ခိုရှားမှုမိုမိုးပွ
ထုံးရို့၊ညဥ္စသုံးယံ-စက်ပါသေဘ်၊မွေးမြိတ်မမျော်၊ ။လာနီနှင့်—ဂျန်း
မော်မော်ရှယ်၊မျှော်ပေါင်သာ—မျှော်မိတော့လေး။ ။

ပညင့်ရှိတပေါက်ဆိုးထံ ဝေး တေးထင်။

အပိန္လာ-ဝိဘ်ကာဆို့၊မိန္နသူ-ဖြင်ဖြင်၊ဂုဏ္ဏာလို့-ခင်မင်ချွင်းတွင့်
ဝင်မည်မလွဲ၊ ။အရိုးရ-အဝုဝ်ကောင်ကို၊အာဟုတ်ပေါင်ရှားထင်
ကြွဲ၊ ။အချွတ်ရရုပ်တဂ္ဂွေကို၊ဇဟုတ်းလ-ကိုယ်ထဲ၊ ဒုဟ ရုပ်ရေ-
ရိုရှဲလို့၊ယိုမစဲ-သူ၁။ ။လွေးဘည်းခြေဖြည်သလိပ်၊တည်မဆိတ်

လွှမ်းဖြန့်တော့သသာ။ ။သို့ကလောက်-ရှု့စရာကို၊ညွှန့်တကျွာမကင်း စွဲသို့၊စက်ငံမှာ-အစေတွေတွေ၊မွှန်းနှစ်ကြလေ။ ဇ.ကျွဲသပုံးတဲ့-အရွှး တွေမှာ၊အရေ့မငြေ-ပင်ပန်းရှာကြလေး။ ။တကျွာဖန်းတဲ့-အကန်း တွေမှာ၊အပန်းမငြေ-ပင်ပန်းရှာကြလေး။ ။တကျွာကြိုကြက်တဲ့-အ မိုက်တွေမှာ၊အတိုက်မငြေ-ပင်ပန်းရှာကြလေး။ ။

ဦးဖုညခို၊ထပ်တွန့်ဗေးထပ်၊

မိုးနှင့်မြေ-စံထား၊ နန်းညာဘွား-ထင်တူ၊ ဆန်းပေါ်ထိ-သည်အမူ ငယ်၊အွှမညျ-တခက်နှစ်ခက်။ ။မဇော်ရှု-ခါကြိုးကိုယ့်အခန့်-စော မက်စေမက်၊ ။သေသွားရှင်-အကယ်အကယ်၊အပေါ်ယ်ဂျုန်ရက် နရက်၊ဝိပါက်ထယ်-တသက်တသက်၊အဆက်အဆက်ကနွှာ။ ။ သိသရော-သည်ရဟာတ်မှာ၊အထပ်ထပ်-မောင်နှင့်မယ်သာ၊ ။သင်း မှုးကံ-စာနလျှင်၊ ညွှာတာတော်-မှုကောင်းဝံ့။ တကြောင်း နှစ် ကြောင်း-တသွယ်နှစ်သွယ်၊ အောက်မေ့သင့်တယ်။ ။မောင်း ရွှေရွှေ့-မြရျက်ချယ်ငယ်၊ထယ့်မထယ်-စမ်းပါနှင့်လေး၊ ။

ဆရာကြီးဦးဝေခို၊တိဂုဏ္ဍစေတီတော်ဘွဲ့၊
၃—ချက်ညီတေးထပ်၊

ကိုးဆသင်မှာ-ကိုးသွယ်ရှောက်ပေါ်လို့၊ဖြိုးကယ်မောက်- ရုံရွှင်၊ မိုးနယ်အောက်-ဂုဏ်ဖြင့်တွင်၊ဂုဏ်တုရင်-နေပြီ။ ။စံတွန်းလို့-ဘန်ညွှန်း လေတယ်၊ ရုံခန်းရွှေ-သိဂ်ုတ်တောင်ထိပ်း၊ ။ကျော့လမ်းခွဲ-ရွှေ ခန်းချောင်မှာ၊ရေ့စမ်းမြောင်- တွေပြီး၊ မြေ့ဆန်းခေါင်- ဝေပြီးထို့၊ သရေကြိုး-ဘွဲ့သာ၊ ။ငသုန်မှာ- တဘုံ့ထက် တဂုံ့စက်-တိုင်း မွှန်ချက်ညွှာ၊ ။ထိန်ထက်တဲ့- တိမ်ထက်ချာမှာ၊ ထိန်လက်ခါ- ချောင်ကွန့်လို့၊တောင်ညွှန့်-တိဂုံ့ခံ၊သုံးလှု့-ထိုင်ပန်း၊ ။ဘဝဂ်က- ဂရက်ပျံ့တယ်၊နရက်ထိ-ဂျော်စေပေ့လေး၊

ဦးကျော်ရခဲဆို၊ သိင်္ဂုတ္တရတောင်တော်ဘွဲ့၊ တေးထပ်သခန့်ကြီး။

နတ်ဘဂဝါ-မျှောင်ချွေဖြတ်ပါတဲ့၊ သဗ္ဗညုရှာ-ဆေးခင်းမြရုပ်ပေမို့၊ မွေ့ခေတ်တော့-အညီချာ၊ လမ်းသင့်ကို-ကျမ်းဘွင့်ညွှန်-ဖြမ်းဆင့်ထို့၊ ထုတ်ရှာလျှင်၊ ဥက္ကလာ-ပြည်မင်း။ ။မွေ့ဝစ်တော်- ကေရှစ်နှင့်၊ ရွှေသင်းကျစ်-ဠာပနာတယ်၊ စေတီရာ-ကျွန်းကြီးမှန်ကင်း။ ။ခနုံပဌမသောက်ဆလျှင်၊ ပေါက္ခရ-သာဓိပြည်မှာ၊ ကြာမိုးရှည်နှုရင်း၊ တဖုသာညီနောင်မင်းရယ်တို့၊ ဥက္ကမ-ရွှေသတင်တွင်းကိုထဲ့၊ ပင့်ဆောင်သွင်းခေတ်မွေ့၊ ။ခေါင်းထေရာ-ရွှေပေသိပ်ကယ်နှင့်၊ သောင်းမြညွှာ-သဖြေရိပ်မှာ၊ နေ့တံခိပ်-ဒေါင်းမင့်သရေ၊ ။နှုရက်မေ့ခဲ့-ဘုဝဂ်သားမဲ့ အရှုံထက်ကွေးခွဲ-စက္ကူဝေမှာ၊ ဝရက်ထေရေ-မြေတုံချုန်းထို ။သော့ဇဂျာတ်ဘုန်း-ဓ၀ ပိန့်၊ မွန်တိုင်းမြတ်သိမ်ရိန်၊ ။သန်းနှုံ့ဘူရ-ပန်းစမှ ဗ်ကြူနန်းအယုဏ္ဍု-မှာ:ခွင့်ချိန်တယ်.ငါ၊ ဆင့်အသထိန်- ရစ်ဆီးပါလို့လေး။ ။ ။ဟော့ခဝါညွှန့်-မြောက်မှုသကွန့်- ရွှေဇဝါတွန့်-သိင်္ဂ ဓောင်ကို၊ ဘုန့်နှီရောင်-မြစ်ကြီးကာလို့လေး။ ။

ဦးရေ၊	အကြောင်းအရာ။	စာမျက်နှာနံပါတ်၊
	ခေါ်ဆိုကြသည်။	
၈၄	သက္ကရာဇ်-၁၁၉၉ ခုနှစ်အပြောင်း၊ ၁၂၀၀ပြည့်သို့ တက်ဦးစအချိန်ဝယ်၊ ဘဝရှင်မင်းတရား သက်သက် ငန့်ရှင်တော်ကြီး၊ သတိုးမင်းကြီးမဟာသုမေဓာဇေကျော်ထင်ဘွဲ့ခံ၊ ပညာရှိအမတ်ကြီးဦးပေါ် ဦးဆက်သွင်းသောခဲ့နှစ်ရာသီဘွဲ့တေးထပ်များ။	၁၉၃၊
၈၅	(ဈ) ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်အကြောင်း၊	၁၉၈၊
၈၆	ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်စပ်နည်းအကြောင်း၊	၂၀၄၊
၈၇	ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်ဥပမာများ။	၂၀၆၊
၈၈	တောရေးကြီးဦးမောင်ကလေးရေး၊ ၁၂ရာသီဘွဲ့ ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်များ၊	၂၁၀၊
၈၉	(ည) ဦးဂုဏ်မေတ္တာစာအကြောင်း၊	၂၁၅၊
၉၀	ဝေလဆရာကြီးဦးဂုဏ်အကြောင်း၊	၂၁၆၊
၉၁	ဦးဂုဏ်မေတ္တာစာစပ်နည်းအကြောင်း၊	၂၁၈၊
၉၂	ဦးဂုဏ်မေတ္တာစာမှဂုဏ်ထုတ်သောဥပမာများ၊	
	(က) စလေမောင်အောင်ကာ၊ ပုဂံမြို့ဝန်းကျွန်းရွာသို့ ပေးသောရှင်ပြုမေတ္တာစာ။	၂၂၁၊
	(ခ)၊ သာမည တရားတော်နာမေတ္တာစာ၊	၂၂၂၊
	(ဂ)၊ အင်းချောင်းရွာသို့ပေးမေတ္တာစာ၊	၂၂၅၊
၉၃	(ဋ)ဘောလယ်အကြောင်း၊	၂၂၈၊
၉၄	ဘောလယ်စပ်ဆိုနည်းအကြောင်း၊	၂၃၁၊
၉၅	ဘောလယ်ဥပမာများ၊	၂၃၂။
၉၆	(ဌ)ရေတုအကြောင်း၊	၂၃၆၊
၉၇	ကဗျာချီချနည်းများအကြောင်း။	၂၃၈၊
၉၈	ကဗျာအဆုံးချနည်းကြိယာ၆၀။	၂၃၉၊
၉၉	ရတုအမျိုးအမည်များ။	၂၄၁၊
၁၀၀	ကေဝိဒ်ရတုအကြောင်း၊	၂၄၂၊

ဦးရေ၊	အကြောင်းအရာ၊	ထမျက်နှာနံပါတ်၊
၁၀၁	ကောပိန်ရတုဥပမာများ။	၂၄၂၊
	ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဆိုစပ်သင်သားတို့အား သုံးမသောကောပိန်ရတု၊	၂၄၂။
	,, မုဿာချွေးသိရေးနည်း-ကောပိန်ရတု၊	၂၄၄၊
	ရှင်မဟာသီလဝံသ စပ်ဆို၊ သိကြားတော်မူသောဝုဋ္ဌာကောပိန်ရတု၊	၂၄၄၊
	ရှင်းအမေးကို ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဖြေဆိုတော်မူသည့်ကောပိန်ရတု၊	၂၄၅။
၁၀၂	အဖြည့်ခံရတုအကြောင်း။	၂၄၆၊
၁၀၃	အဖြည့်ခံရတုဥပမာများ။	၂၄၆၊
	နဝဒေးကြီးရေးအဖြည့်ခံရတု၊ (ပယ်သူငယ်စားဖြည့်သည်)	၂၄၆၊
	မင်းနဝဒေးရေး၊ အဖြည့်ခံရတု၊ (ရှင်သုခဲဖြည့်သည်)။	၂၄၇၊
	စစ်ကိုင်းမင်းသြီးအမည်တွင်သူ၊အဝသင်ဖြူများရှင်ဆိုတော်မယ်ထွေးဆိုအဖြည့်ခံရတု၊	၂၄၈၊
၁၀၄	ပိုဒ်ရုံရတုအကြောင်း၊	၂၄၉၊
၁၀၅	(က)သုံးချက်ညီစပ်နည်းပိုဒ်ရုံရတု၊	၂၅၀၊
၁၀၆	ဥပမာ	၂၅၀၊
၁၀၇	(ခ)သတ်ဓေ့နှုက်သုံးချက်ညီ စပ်နည်းပိုဒ်ရုံရတုအကြောင်း။	၂၅၃၊
၁၀၈	ဥပမာ။	၂၅၃။
၁၀၉	(ဂ) ကိုယ်တွင်းဖြည့် သတ်ဓေ့နှုက်သုံးချက်ညီစပ်နည်းပိုဒ်ရုံရတုအကြောင်း၊	၂၅၈။
၁၁၁	ဥပမာများ၊	၂၅၈၊
၁၁၁	(ဃ) စကြာစပ်နည်းပိုဒ်ရုံရတုအကြောင်း၊	၂၅၉၊
၁၁၂	ဥပမာများ၊	၂၆၀၊

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ၊	စာမျက်နှာပါတ်၊
	စတုဿကဿ။	
၁၁၃	(င) ဘောင်တဲတွန်နှိပ်နည်းပိုဒ်ရုံရတု အကြောင်း။	၂၆၂။
၁၁၄	ဥပမာများ။	၂၆၂။
၁၁၅	ရတုဥပမာများ	၂၆၃။
	နောက်ဆက်တွဲ။	
၁၁၆	ဥပစာ ၁၀ ပါးအကြောင်း။	၂၇၅၊
၁၁၇	စကားကြီးဆယ်မျိုးအကြောင်း။	၂၇၈၊

ဝတ္ထုတိုများ။

သက္ကရာဇ်-၁၁၉၉-ခုနှစ်အပြောင်း၊ ၁၂၀၀ပြည့်သို့
တက်ဦးစအချိန်ဝယ်၊ ဘဝရှင်မင်း၊ တရားလက်
ထက်၊ ဝန်ရှင်တော်ကြီး၊ သတိုးမင်းကြီး
မဟာသုဓမ္မရာဇကျော်ထင်ဘွဲ့ခံ၊
ပညာရှိအမတ်ကြီး၊ ဦးပေါ်ဦး
ဆက်သွင်းသောသဲ့နှစ်
ရာသီဘွဲ့၊ တေးထပ်များ၊

တန်ခူးလဲ့ဘွဲ့။

သဲ့နှစ်လီ-ဥါရမှာ။ ခါမိသာ-ရာသီ။ ယင်းအစဦးမြိုသည်၊ ထ,တွင်မည်-တန်ခူး။ စိတြ-ကြယ်ပြောင်ရယ်။ ညဉ့်သန်းခေါင်-ကျခဲ့မှမြီး။ ။နေ့နှင့်ညဉ့်-နာရီဝယ်၊ သုံးဆယ်စီ-မကြွ။ နှစ်လုံးညီ-တပါနိကူးထို-နှစ်သစ်ဦး-အခါ။ ပန်းဂန္ဓကော-ရွှေရင်ဘတ်ကယ်တို့၊ မှုးပွင့်ချပ်-စီလို့သာဖြာ။ ။တည့်သုံးဘဝါး-ရိပ်ဆာယာရှာ၊ တုမကွာ-မောင်မယ်နှံ့လို့။ မြတ်သည့်ပွဲ-သကြံန်တော်။ ထီးမြို့မြို့ကျော်၊ ထီးကာမူ-ရိပ်ပျော်ငယ်၊ ခေါင်းလျှော်တော်-မှမြဲထင့်လေး။

ကဆုန်စေဘွဲ့။

ခါပြိသေး-ကဆုန်လမှာ၊ ဗိသာခ-ဟျဉ်မှီ၊ ဇာတ္တိသာ-နေ့နာရီ၊ အင်္ဂဝမှီ-ညဉ့်ကူး။ လေးလုံးပြည့်-နှစ်ပါနိလွန်သည်၊ မေဃာဝန်းသံကမြူ။ ။ပန်းပိတောက်-မာလာငယ်၊ ရွှေစကာဝါ-ပွင့်မိုင်ညှာတံ-ရှက်ကူးလို့၊ ဆွတ်ခူးမှီ-မောင်မယ်၊ မြတ်စိုင်နှံ့-ရှင်ထော်ဖျားမှာလ၊ ဝပ်တွားလို့-ရှိပန်ဆင်ရှယ်။ ။ဘဝါးနှစ်-ပွန်းကလယ်သည်၊ သွင်နတ်နွယ်-ခင်လေးနှင့်၊ မွေးနိုင်မျှ မေတ္တာရေသွန်းလို့မပြေ၊ နေ့ရှန်းသစ်-ဂိမှဝယ်၊ သွန်းညောင်ရေ-ပွဲပေထင့်လေး။

နယုန်လဘွဲ့။

လနယုန်-မေလရုန်အကျူး၊ကြယ်ဇေဋ္ဌာ-ယှဉ်လာ၊ခြောက်လုံးနှင့် သုံးပါးဖြာသည်၊ဆစ်မွှာ-ညည့်တွင်း၊ဇော်ကြီး-နေနှာဂရီရှာ၊ဥဿာက်စာနည်း-မျိုးမှန်ကလင်း၊ ၊မြတ်လေးပွင့်-ငွေစပယ်ငယ်၊ ရှစ်ရပ်နယ်-ပျံ့သင်း၊ ရိပ်ဆာယာ- ကော်ကြွင်းမို့၊ မြတ်ရှင်ရင်း-သုံးစား၊သုခမွှာ-သာလာယမှာတဲ့၊ မေးဖြေကြ-သူ့ထက်ငါသာ၊ သည်တော့မှ-မြည္ဆာငယ်၊ ရွှေဖူးစာ-ခိုင်ခိုင်မြဲရအောင်၊ ဝဋ်တော်-သည်သဘင်၊ပြီးရှိပန်ဆင်၊ နတ်မာလာ-သေနှင်ငယ်၊ ပြင်ဆင်တော်-မူမြဲထင့်လေး။

ဝါဆိုလဘွဲ့။

လဝါဆို-မည်နာမ၊ပါရဂူဗွန္ဒ-ရာသီ၊ ကိုးလုံးဖြည့်-ပါဝ်သုံးဖြိုသည်၊ဇောစစ္ဆိ-ညည့်ကူး၊ဆတ္တိ သ-နေနှာဂရီရှာ၊အာသာဋ္ဌမီ-မိုးယိုးလယ်ကမြူး။ ၊ဘာဝါးသုည-မပေါ်ပါသည်၊ပန္နင်းလျှော-အလူး၊ ဥဿာက်ကမ္ဘဝါ-ယှဉ်ပူးလို့၊ သိမ်တော်ဦး-အလယ်၊ သာသနာ-ဆင့်ဆင့်တိုးအောင်လို့၊ကြီးစားကြ-မြတ်သာကီနွယ်၊ ၊ရဝေကြော့-တုံလယ်မှာ၊ ရင့်စပယ်-ပင်ကိုယ်ထွားငယ်တို့၊ မြတ်ပါးဖါး-ဆံကေသွယ်ကာ၊ ရုံးတင်လို့သာ၊ ပုန်းညက်ပွင့်-မာလာငယ်၊ဆင်တော်ရာ-ရွှေပန်းပလေး။

ဝါခေါင်လဘွဲ့။

သီဟ်ရာသီ-ဝါခေါင်လမှာ၊ သရဝဏ္ဏ-တာ့ညီ၊ ခဲ့တလုံး-တပါးချိုသည်၊ ဆ စစ္ဆိ-ညည့်ကူး၊ ဇော်ကြီး-နေနှာဂရီရှာ၊ သုံးရုံချိုး-ဋီစံးရွှေကမြူး၊ ၊ခရ္ဂဘာပန်း-မိုးယံးငွေငယ်၊ဥဿာတ်ရွှေ-ပွင့်မှူး၊ ရိပ်ဆာယာ-ကော်ကြွေးလို့၊ပွဲတော်ဦး-သဘင်၊စာရေးတံ-စိမ့်ကြည် ဆန်းနိုင်မှ-သည်ရာသီတွင်၊ ၊လေးနက္ခ-နယ်ချွင်မှာ၊တို့မယ်ခင်

စံပြိုင်မဲ့သူမို့၊စာဆွဲလို့-မပြည့်ရုံ၊ နန်းကြာရိပ်ဖွဲ့၊ မိုးစပ်းဝသာ-အညွှန့်ဝယ်၊မောနိတဂုဏ်-ပျုံးလိုက်ဟဲ့လေး။

တော်သလင်းလေဘွဲ့။

ကန်ရောသို-အမည်ရ၊ သစ်ဆင်းလ-မာသာ။ သဗ္ဗာမိဘွား-ကြယ်မဟာဝယ်၊တူမကွာ ဟည့်သုံး။ဗာဏ္ဏိသ-နေ့နာဂရိမှာ၊အင်္ဂ-ဝ-ညည့်မှန်ငဲ့ဘုန်း။ ။ခဲ့သုံးလုံး-နှစ်ပါးလွှန်သည်၊ စည်-ဖုဒ္ဓန်-ဆော်ဟုန်း၊ပန်းမာ-ညွှာချိုရုံးလို့၊ ပွင့်ကြဝံ့-အခါ၊ တေး-တွာ-သံပြိုင်ချိုးပါလို့၊ဟီးတိုက်ကြွ-သူ့ထက်ငါသာ၊ ။ဘဝါး-နှစ်-ရွှန်းခါဝယ်၊ မျှားသောန-ဗိုလ်ပေါင်းနှင့်၊ အောင်မောင်း-စည်-တော်စင်။ တီးမြိုင့်မြိုင့်ပင်၊ လေးကျွန်းလုံး-ထိပ်တင်ဝယ်၊ ရေ-သဘင်-စံမြဲရှင့်လေး။

သတင်းကျွတ်လဘွဲ့။

သောင်းဗိုလ်-ထိန့်ညီးအောင်၊ထွန်းဆီပီး ရောင်ညီ၊ သတင်း-ကျွတ်-တူရာသီမှာ၊အသဘ၀ဏ်-ကြယ်မင်း၊နေ့နှင့်ညည့်-နာဂရိမှာ၊ သုံးဆယ်စိ-မြဲမှန်ဘိခြင်း။ ။ခဲ့ငါးလုံး-သုံးပါးဗွိုလ်ထွင်၊ ကြာ-ငါးမည်-ကြိုင်သင်း၊ရွှေထီးပိုင်-ဘုရင်မင်း-တို့၊မြနန်းရင်း-ဗဟိုရ်-ရွှေမြင့်မိုရ်-တောင်တော်ပွဲကိုတဲ့၊ပြိုင့်သဲသံအောင်-ထွက်စံမြန်းကို၊ တည့်သုံးဘဝါး-ရိပ်မှိုဝယ်၊ ရင်စလို-ရွှေချပ်ကာယ်နှင့်၊ အသွား-မြတ်-ခိုင်နှစ်ရုံ၊ ပန်းကြာပွင့်ငုံ၊ မြင်ရသူ-ဆတ်ဆတ်တုန်တာယ်၊ မသေရုံ-တလျှန်ခဲ့ရှင့်လေး။

တန်ဆောင်မုန်းလဘွဲ့။

မိုးစပ်းဝသန်-ချိန်ဆုံးလို့၊တန်ဆောင်မုန်း-ပြိန္နာ၊ ဘဝါးနှစ်-ရွှန်းကာဝယ်၊ကြွတ္တိကာ-ကြယ်မင်း၊ခစဲပွင့်-မာလာဝယ်။ သည်-ချိန်ခါ-မွှေးတိုပျံ့သင်း။ ။ဗာဏ္ဏိသ-ညည့်နာဂရိမှာ၊ အင်္ဂဝ-နေ့-သွင်း၊မြောက်လေပြေ-ဆော်ညှင်းလို့၊အမင်းမင်း-ရာဇာ၊ ဥဂ္ဂတ်

ကထိန်-ခါသမယပေမို့၊ မဟာဒါန-ပြုကြပေရှာ။ ။ဆယ်ရှစ်လုံး-ပါဒ်သုညာမှာ။ သံသရာ-နေ့သင်အရေးကိုလ။ ထောက်တွေး-ကြံဆင်ခြင် ကင်းလွတ်ကြောင်းအခင်း၊ မြတ်ဂုဏ-အပေါင်းဆင်သည်၊ကောင်းစွာပင်-ပျော်ပွဲပလေး။

နတ်တော်ဆေ့ညွှဲ။

ဆောင်းဟေမန်-ခါအလှမှာ၊ မြတ်ခနွ-ရာသီ၊ နတ်တော်လ-သီဝင်ယ်၊ ဆစန္ဒီ-နေ့ကူး၊ဓောကြီ-ညဥ့်နာရီမှာ၊ မိဂသီ-မိုးဝင်းထယ်ကမြူး။ ။နှစ်ဆယ်ဘ-တပါဒ်မှိသည်၊ ဘဝါးငါးထီ-ရိပ်ကြူး၊ ဓူသဇင်-ပင်ပေါ်ဦးက၊ ပွင့်ဖူးစ-စိစိ၊ နတ်ဒေဝီ-ဆိုသည့်ပွဲကိုလ၊မြိုင့်သဲအောင်-ပြုပြန်သတော့သည်၊ ။နှင်းသက်တဲ့ကြာချည်မှာ၊ တကိုယ်ရည်-အလှန်ချွေးစေတို့၊ နတ်ရေးတဲ့-ရွှေဖူးစာ။ထွဲချက်ကနသ၊စက်မယ့်သူ-ဝေးကွာသည်၊ ဈေးကြီးမွာ-ကံဟောင်းထင့်လေး။

ပြာသိုလ်ဆေ့ညွှဲ။

လပြာသိုထိ-မကာရမှာ၊ကြယ်ရဗျူ-ဟုဥ္ဆလာ၊ ဒွါဒီသ-ပါဒ်ဖြာဝယ်၊ ရိပ်ဆာယာ-ခြောက်ဘဝါ။ ဆတ္တိ သ-ညဥ့်နာရီမှာ၊ ဓောစန္ဒီ-နေ့ရှန်လျက်သား။ ။ထီးတရွှ-ဦးသျှောင်ငယ်၊ အသဏာရောင်-စက်သွား။ရန်တကာ-ပယ်ရှား၍၊တိမ်ညွှန့်စား-မြင်းပျံ၊ရိန္ဒမာ-ဖွံ့ကိုစွဲပါလို့၊မြင်းခင်းပွဲ-ဘာဘင်ခံ။ ။ရုံတော်ဝ-မြိုင်ယံမှာ၊ဖူးပွင့်တံ-ညွှာသီရှန်းလို့၊ မင်ကောက်ဆုံး-ဆင်ပါဆို။ ပန်းမြခွါညို၊ကြံရှန်းမြင့်-နန်းတင့်တဲ့ပျို့ရယ်၊ ပန်းပွင့်ကို-ယူစမ်းပလေး။

တပို့တွဲဆေ့ညွှဲ။

တုံရာသီ-ဟုဥ္ဇန့်ပျို။ တပို့တွဲ-မာဃာ။ဓော်ဝိသ-ပါဒ်သုံးဖြာသည်၊ဘဝါးပဥ္စ-ရိပ်ကြူး။ပေါက်လဲပွင့်-မာလာဝယ်၊ သည်မျှပါ-သင်းမွှုံမွှုံမြူး။ ။ဆတ္တိ သ-ညဥ့်နာရီမှာ၊ ဓောစန္ဒီ-နေ့ကူး

စည်ခရာ-တံမြှောကျူးပါလို့၊အသျှူထုံးသဘင်။နှစ်အစဉ်-သွေးခွဲပြီဘု၊ ဓိးဟုံးပွဲ-သည်ချာသီတွင်၊ ။ကြယ်မာဃ မြူးရွှင်သည်၊ စန်းငွေစင် သောင်တာလနှင့်။မြို့နှစ်-တူ့ခုကွာ၊ ပူးတွဲလျှက်ပါ၊ သန်းခေါင်ညဉ့် ချိန်ခါဝယ်။ရှိန်အဝါ ထွန်းပါဘီလေး။

တခေါင်းသဘွဲ့။

ဗိန်ရာသီ-ခါပြောင်းလို့၊လ,တပေါင်း တူညီ၊ကြယ်ပြိုဇ္ဇ ဘရဂုဏ္ဏီဝယ်၊ ဈောင်ရုံချို-ဂျက်သန်း။ သတ်ဒိသ-ပါဒ်သုညသမှာ၊ ဘဝါးဆာယာ လေးရသို့မြန်။ ။ဇာတ္တိုသ-ညဉ့်နာရီမှာ၊အန္တစန္ဒီ နေ့မှန်း၊ပူးဘံစီ တွေ့ဆန်းလို့၊အင်ကြွင်းပန်း ရွှေပြီ၊သဲစေတီ တည်စမြဲပေ။သဘင်ပွဲ ဤယရာသီ၊ ။ပဋ္ဌမပိုဒ် အစချီသည်၊ မဘိုင်ရှည်-ဘူမ္မဗိုးငယ်နှင့်၊မြေနှင့်ဖိုးဘယ်-အလုံးရုံ၊ သိမ်းပိုက်လို့ခြုံ၊လသတ်လာဘ-ဖြည့်ရုံသည်၊ဇာနည်ဂုဏ်-ဉာဏ်မျိုးရှင့်လေး။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော၊တေးထပ်ဥပမာများကို၊ပြန်လှန်၍၊ ဘီးခြားဝေဘန်။ စည်းစားကြည့်ရှု သည့်ရှိးထပ်၊ (၁) ရာသီဥတုဘွဲ့တေးထပ်၊ (၂) ကလိယုဂ်တေးထပ်၊ (၃) နိဗ္ဗာန်တေးထပ်။(၄) ရူပ္ပမူတေးထပ်။(၅)မယ်ဘွဲ့တေးထပ်။ (၆) မောင်ဘွဲ့တေးထပ်။ (၇)သစ္စာတိုင်တေးထပ်။(၈)သိကြားတိုင်တေးထပ်၊ (၉)သစ္စာပျက်တေးထပ်။(၁၀)ခြောက်ပင်တေးထပ်။(၁၁) အမွှေးရိုက်တေးထပ်။ (၁၂) သံဝေဂတေးထပ်၊ (၁၃)ထပ်တွန့်တေးထပ်။ (၁၄)ဂုဏ်ဘွဲ့တေးထပ်။ (၁၅) တေးထပ်ဆန်းကြီး။ (၁၆) ဆဲ့နှစ်ရာသီဘွဲ့တေးထပ်ဟူ၍အမျိုးပေါင်းများပြားစွာပါရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပေလိမ့်မည်၊၎င်းတို့၌၊ရာသီဥတုဘွဲ့ကို၊မည်ကဲ့သို့စပ်ဆိုရသည်၊မည်သို့သဘောအဓိပ္ပါယ်ရှိသည်၊ ကလိယုဂ်တေးထပ်ကို၊မည်ကဲ့သို့စပ်ဆိုရသည်။မည်သို့သဘောအဓိပ္ပါယ်ရှိသည်၊ စသည်အားဖြင့် ကြည့်ရှုနည်းမှီးကြပြီး၍၊ ဒိမိတို့၏ ပင်ထွက်

ဥာဏ်အားဖြင့်၊ ထိုထိုသောတေးထပ်များကဲ့သို့၊ စပ်ဆိုသိကုံး နိုင်ကြစေရန်၊ တစတစလေ့လာအားထုတ်ကြရာ၏။

(ဈ) ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်အကြောင်း

ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်ဟူသော သဒ္ဒါတ္ထဝေါဟာရအဓိပ္ပါယ် မှာ။ ရှစ်လုံးတလှည့်၊ ခုနစ်လုံးတလှည့်နှင့်နှင့်၊ စပ်ဆိုရခြင်း ကြောင့်၊ ရှစ်နှင့်ခုနစ်မှာ၊ ခုနစ်ကိုသုညဟူ၍ယူပြီးလျှင်၊ ဂဏန်း (၈၀) ပေါ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ၎င်းတေးကဗျာကို "ရှစ်ဆယ်ပေါ်" တေးထပ်ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။ ။တနည်းလည်း။ သက္ကရာဇ် ၁၁၈၀ ပြည့်နှစ်တွင်၊ စစ်ကိုင်းမြို့၌ မြေးတော်စစ်ကိုင်းမင်း လက်ထက်တော်အခါ၊ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက် လာခြင်းကြောင့်၊ (၈၀)ပြည့်နှစ်ကို အစွဲပြု၍ "ရှစ်ဆယ်ပေါ်" တေးထပ်ဟူ၍ခေါ် ဆိုလေသည်။

ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်အမျိုးအမည်ဥပမာများ။

(က)

ပဌမပိုင်း။

မလင်းရိပ်ဖျောင်=ပြာရောင်သာ၊
ဝလာတောင်က=မြို့ဖြန့်ပြီ၊
ကမ္ဗလာဆောင်ကြွ=ဝဲကာတီမှာ၊
အမြိုက်ကြည်ကြည်=ပျော်စံ(စား)
} အခံပိုဒ်၊

ရှုလိုက်တိုင်းပ=ကိုးရပ်ခွင်မှာ။
မိုးစပ်နတ်ဘုရင်=ဂုဏ်တင်းမာန်ချ(ပွါး)
} အအုပ်ပိုဒ်၊

ဒုတိယပိုင်း။

လွန်းစေတော့ဟဲ့=စိန်ကြာညောင်ဝယ်၊
ရှုန္ဒာမောင်ကြွယ်=ဖန်တော်(အား)
} အတက်ပိုဒ်

မိညွှာရောင်ဆွယ်=ဥာဏ်မြော်(ပွါး)ပေမွဲ့၊
ကြိုသောခ်ရ(များ)=ဆွေးမိ[တယ်] } အခံပိုဒ်။
ရိုးယ်းနှုတ်မညွှာ=ဘဝင်ဆို့လေတော့။
ခင်အပျိုကြောင့်=မျက်ရည်တွေက[လယ်] } အဓရုပ်ပိုဒ်

ထေတိယပိုဒ်း၊

ရွှေရိုးယ်းခ,တဲ့=ဘွေခန်း[လယ်]မှာ။
ဘောလွှမ်း[ဘွယ်]သာ=ရစ်အုံမှိုင်းထို၊ အခံပိုဒ်။
ပန္တုန်မခပိုင်း=မာန်တင်းမြန်[ပြီ]
ရပ်တိုင်းမြှောင်ထွို[ရို]
တောင်ဘာဒို့က=ဆောင်ထွိုပ[ထိ]တယ်၊
မောင်တို့[ဆိ]ကို=ဖဲပါနှင့်လေး၊ } အဓရုပ်ပိုဒ်၊

(၁) အချုပ်တန်းဆရာဘေဆိုရိုးယ်းဘွဲ့ရှစ်ဆယ်ပေါ်၊

စတွမပိုဒ်း၊

လေးခွင်ရှစ်သွယ်=ပတ်ခါပိုင်း၊
နတ်အာကာထိုင်း=ရှုံမြန်ပြီ၊
ပရစ်ပုးပြောက်=မြိုင်ဦးဆီမှာ၊
ခိုင်ပုးတညီ=ညွှတ်မြန်(၁) } အခံပိုဒ်။
ဘည့်လိုရိုးယ်းထင့်=မြတ်သိဂီမှာ၊
နတ်ကိန္နရီ=ဘောင်ဝေးကွာသည့်(လ) } အဓရုပ်ပိုဒ်။

ရေးအောင်းညွှပ်၊ ၊ပေဟာဝန်ရုံမြိုင်၊ထုံဂန္ဓိုင်ဝယ်၊တူမြိုင်နှစ်ဝ၊ မောင်နှမတို့၊စန္ဒကိန္နရီ၊ နတ်ညီမထပ်လှ၊ စန္ဒကိန္နရာ။ ပျော်တုံးခါကို၊ လေပါရိုးယ်းဘက်။ တောလုံးနက်အောင်၊ ရှုပက်ဖြန်းသဲ။ မောင်နှံ့ကွဲ၍၊ ငိုပွဲမြိုင်ကြ။ တူမြော်ခလျက်။ချောင်းစ,ထဘက်။ လျှပ်ဖြတ်အရောင်။ တူမောင်မြင်ပြီး၊ ရယ်ရွှင်သိး၍။မြှောင်ဆီး ကွယ်မှု။ဗျူ ပါဆုခဲ့။သည်းအရကြွေမှု။ကွဲတည့်ကြောင့်၊ငိုကြွဲပိုက် ချစ်၊အနှစ်ရနစ်ရာ၊သမျှာပြည့်မော့၊သုံးနှစ်ရော့အောင်၊ ပုတော့ ပူတမ်း။ပိုက်ခေါ်လွှမ်း၍။မြိုင်ခန်းတန္တာ၊ ပေဟာဝန္တာဝယ်၊ ဗျာပါ

မျှားဖြင်။ ပိတ်မ ရွှင်သည်၊ ။ပုပင်သောကထ-ထပ်လို့လေး။ မြှင်ခြေတည့်တို့သင်။ရဂုံတွင်။

စတိယဒိုင်း၊

လုံးအင်းဒိုင်ပေါက်=ပြည့်လျှမ်းဖြာသည်၊
နတ်ကိန်းရော=မောင်နှ(မ)
} အထောက်ပိုဒ်။

ရွှက်နှံညွှာတံ=မြေဝသ်(ခ)
ရွှေနှယ်စံ(မြ)=ခိုင်ဝတ်[ရှုံ]
} အခံပိုဒ်။

ဝလာရှိမှောင်=မြည်ရောင်လျှမ်း၊
မကြည်နိုင်ဆန်း=ပွေခန်းဘောလို့[ကြို]
} အအုပ်ပိုဒ်။

ချပ်ခင်ရတဲ့=ကာတိုး[ပုံ]ကို။
ရိုး၍ဖေ[ကုန်]=ခါခါတ,လို့။
ထည်ဖွာခြုံသ=မငွေးနိုင်[ငြိ]
တုန်ဖြစ်ဝက်[ရို]
} အခံပိုဒ်။

ရွှေရင်ငွေ့နှင့်=မြေ့ကြွာ[ဆီ]မှာ၊
ပွေ့ခါရိုက်[ချို]=ပြုစမ်းပါလှဲ့လေး။
} အအုင်ပိုဒ်။

(ဂ) ဆရာကြီးဦးမှိန်ဆို-သင်္ဂြိုဟ်ရတောင်တော်ဘွဲ့-ရှစ်ဆယ်ပေါ်။

စရွမဒိုင်း၊

လျှိုဖြာ=မနွှာ = ရုံကာ,ခ၊
ထိုင်းရာမညှ = ကြွက်သရေ၊
နှိုင်းစံသက် = စက်ရဝေလို၊
ဘက်နေ = ညက်ပြေ = တက်ဖွေ(စွန်း)
} အခံပိုဒ်။

မြေထွန့် = ရေညွှန့် = ခွေကွန့်သွယ်ထယ်၊
ယာမဝန့်နယ် = နှာမောင်းညွှာတဲ့(ကွန်း)
} အအုပ်ပိုဒ်။

စုဆိုပဒိုင်း၊

မဆွ = ဂဇ = ဘာဝ်ပျော်၊
တာပသကျော် = ပေါ်လာ(ထွန်း)
} အထောက်ပိုဒ်။

စနေတာမျှော် = မော်ခေါ်(ညွှန်း)
ဘောဂ်ရှာမိန့်ခွန်း = ပြန်ရွတ်[ဂယ်] } အခံပိုဒ်။

ရှိန်လွှင် = ဝင့်ဝ်စဉ် = ထိညာဉ်မြန်။
သိမ်ပြင်ကြွငှန်း = စခန်းခိုကြွဲ[တယ်] } အခရုဝ်ပိုဒ်။

တတိယပိုင်း။

မြိုးဟု = ရိုးရွှ = မိုးယံ့ကာ[ကြယ်]လို။
ထိုးဝ၊ ကိုး[ဆယ်] = ကုန်းငယ်များငယ်နှင့်၊
ဘုန်းကြွယ်ဘုရား = လေးပါးမွေ[ဒိ]
တိန်းစံ့သဉ္ဇာ[ထိ] } အခံပိုဒ်။

အဆင့် = အရင့် = စတင့်[ညီ]တယ်။
စတွင့်စံ[မှိ] = သိဂိုဏ်ခိုဝို့လေ။ } အခရုဝ်ပိုဒ်။

(ဃ) အချုပ်တန်းဆရာဘောရေးဘုန်းတော်ဘွဲ့
ရှစ်ဆယ်ပေါ်။

ပဌမပိုင်း။

နန်းပုံ = ဆန်းစုံ = ပန်းချီမြင့်မှာ၊
(မြန်းလှုံဝေတင့်) = ပြားသွင်။
(စန်းယှန်နေပွင့်) = ပဏ္ဍုမြားပညွှင်ဝယ်၊
နှစ်ပါးအရှင် = ဝံပြင်(ထွန်း)
ဝေရောစန = ရဝေဘောသမ = ပရမေစောလှ = နတ်နှစ်ဆူမှာ၊
မြတ်ပါရဂူ = ဆုကြီးရည်ရှု(ညွှန်း)

ဒုတိယပိုင်း။

မဟီးမြတ်ပြန် = ဝသိနေရဇန္ဒ = မြေဒွေဝသုန္ဒ = ချပြမ်းဆောင်
သည်။
ဥဒါန်းရောဇဝင် = နောင်မော်(ထွန်း)
ဟ္မာနီ = ရာသိ = ပါရမီ(ညွှန်း)

သဒ္ဒါစည်(ယွန်း)=အောင်မောင်း[သံ]
နတ်ဒေဝရာ=ဖြိုးပွင့်ဘုံ။
ကုသိုလ်ဘောင်နံ့=ကောင်းချီးသာရ[ခံ]

တတိယပိုဒ်။

ကြံ့ငြန်းဆင့်ဆင့်=အသျှင်းစွင့်စွင့်=အသန်းတင့်တင့်=နှမ်း
မြင့်]ယံ]မှာ။
စန်းပွင့်ရှင့်[ထံ]=ခိုလှုံခ,လို့။
ဗိုလ်ပုံ့သကလ=ဝေပြီး[ရွာ]
ရွှေမိုးစဉ်းငွေမိုးစဉ်း[ရှာ]
သောကါအာသဘာ=စေ့ပိနှာယကာ= ဗောဓိလျှာဘုရား=
အလှူသ[ခွါ]သည်။
ဇမ္ဗူ့ပထ[ဗျာ]=မြေလုံးတုန်ရလေး။
ရွှေနန်းဆောင်မြင့်=ငွေစန်းရောင်တင့်=
နေ့မြန်းပြောင်မင့်=သိကြဘုး[ဆွေ]မှာ။
ဖြိုးပွင့်ကြက်သ[ရေ]=တက်ပြီးဝေလို့လေ။
} အတွန့်။

(င) သက္ကရာဇ်-၁၂၆၅-ခုနှစ်၊ တောင်ခွင်ဆရာတော်
ဘုရားကြီးကိုသာသနာပိုင်တင်ရာ၊ တဆိုတော်
ထဦးရေးသော၊ရှစ်ဆယ်ပေါ်။

ပဌမပိုဒ်။

သာသနာ့ရောင်=လျှံထိန်ညီ၊
သံဃပိဋ္ဌိ=ရွှေပတ္တင်၊
ဖင်ဂိုနှိရဝိ=နေ့လုလင်လို၊
ပရမေဘဘင်=ဖြိုး့ဖြိုး့(ဝန်း)
သံဃသုတ္တမ=ရုဝံပြန့်ထွန်း။
အရဟံဝေဝရ=ပုံထိုးစုံသို့(ညွှန်း)

ဒွေးတာအညွှန်း ။ တောင်ခွင်ဘုရား၊ ဝေရံမြတ်စွာအား။ မဟာသဇင်ရောင်၊ ပွင့်သစ်ခွေ၊ တင်လှစ်ဥကင်၊ ပွဲကြီးယင်၍၊ မြတ်ဘုရင်ခံ၊ ဗိုလ်ပေါင်းရံလျက်။ အောင်သီမြတ်မူ၊ အမျှပေးတို့၊ ရှုလှတပါး။ ကောင်းတင်းကြွားအောင်။ တချူးအမြောက်၊ ကြွမ်းကြွမ်းပေါက်လျက်။ စုန်းတောက်တဂဝါ၊ သာသနာကို၊ ရှည်ကြာအမြင့်၊ ထွန်းစိမ့်လေ။ ။သံဃာသာနေဝန်း။ မြန်ပြူးစွန်း။ ။

ခုတိယပိုင်း

နတ်နှင့်ထောက္ခ = လက်ချတ်ပြွာသည်၊
ဘဝက်လှုပ်ခါ = အောင်စည်(ယွန်း)
မဟာဂူတ်မြပ္ပာ = ညောင်ရည်(သွန်း)ထို၊
ရောင်ခြည်၂,ရွှန်း = သိရိ[နွှာ]
ပည်းဘောသာစပ္ပာ = ဂဠုန်နှစ်။ (၁၂၆၅-ခုနှစ်)
ဝသုန်ခြုံ = မြေကြီးသွက်သွက်[ခါ]

တတိယပိုင်း

သာသနာခလုတ် = ရန်စင်[ကွာ]အောင်၊
ခမ္မိမဂ်[လာ] = မန္တာန်တတ်သည်၊
ဆံစဉ်အမြတ် = ဂဏာစရိ[ယာ]
{ ပွဲကြီးဆင့်သိမ့်[ခါ]
{ ဗုဒ္ဓြိးမြင့်မြင့်[ညာ]
အမွှားထွင့်ရ = တရားကျင့်ကြ = ဘုရားပွင့်စ = ချမ်းကြည်[တာ]လို၊
မန်းပြည်နဂ[ရာ] = အောင်ပန်းပန်ထိုလေး။
စာပရိယတ် = ရတနာ ပိဋကတ် = မဟာ ပဋိပတ် = ဘုံဝ[မှာ]မှာ၊
မြွဲမဂ္ဂ[ရာ] = တောင်မန်းယံ၌လေ။

ပညာ၀တတ်ဖွ = သဃာ၀ပရမတ္ထ = ရှင်မဟာ ကဿပ = ဗြ ရဟာ[ဏ္ဍ၁]မှာ၊
မမ္ဗခ[န္ဓ၁] = ယင်ပွဲလိုပလေး။

———o———

ရှစ်ဆယ်ပေါ်ထေးထင်စင်နည်းအကြောင်း၊

(၁) အပိုင်း-၃-ပိုင်းဖြင့်ပြီ ဆုံးအောင်စပဲဆိုရမည်၊
(၂) ပဌမပိုင်းနှင့် တတိယပိုင်းမှာ၊ အခံ-၄-ပိုဒ်၊ အခရုပ် ၂ပိုဒ်စီထားရှိ၍၊ ဒုတိယပိုင်းမှာ၊ အတက်နှစ်ပိုဒ်၊ အခံ နှစ်ပိုဒ်၊အခရုပ်နှစ်ပိုဒ်ထားရှိရမည်၊
(၃) ပဌမပိုင်း၊ အခံပိုဒ် အဆုံးအကျရာသည်၊ အခရုပ်ပိုဒ်-အဆုံးအကျရာနှင့် အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွှတ်စေ ပြီး၍၊ဒုတိယပိုင်း၊အတက်ပိုဒ်အဆုံးအကျရာ၊အခံပိုဒ်-အစစာကြောင်း အဆုံးအကျရာ၊ အဆုံးစာကြောင်း၊ အစအကျရာတို့နှင့်လည်း၊ အသတ်ကာရန် မှန်ကန်ညီ ညွှတ်စေရမည်၊

မှတ်ရန်၊ ၊ထိုကာရန်-၅-လုံးတို့မှာ၊မည်သည့်အခါမဆို"ဂရုဆ"များဖြစ်ကြစေရမည်၊

(၄) ဒုတိယပိုင်း၊ အခံပိုဒ်အဆုံးအကျရာသည်၊ အခရုပ်ပိုဒ် အဆုံးအကျရာ နှင့်၊ အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွှတ်စေ ပြီး၍၊ တတိယပိုင်း၊ အခံပိုဒ်-အစစာကြောင်း၊ အဆုံး အကျရာ ဒုတိယစာကြောင်း၊ အစအကျရာတို့နှင့်လည်း အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွှတ်စေရမည်၊
(၅) တတိယပိုင်း၊ အခံပိုဒ်-တတိယစာကြောင်း၊ အဆုံး အကျရာသည်၊စတုတ္ထစာကြောင်း၊ အဆုံးအကျရာနှင့် အသတ်ကာရန် မှန်ကန်ညီညွှတ်စေပြီး၍၊ အခရုပ်ပိုဒ်၊ ပဌမစာကြောင်း၊ အဆုံးအကျရာ၊ ဒုတိယစာကြောင်း၊

အစအက္ခရာတို့နှင့်လည်း။ အသတ်ကာရန် မှန်ကန်ညီ ညွတ်စေရမည်။

မှတ်ရန်။ ။(၄)အချက်၌ ပြဆိုခဲ့သော အက္ခရာ-၄-လုံး (၅)အချက်၌။ပြဆိုခဲ့သောအက္ခရာ-၄-လုံးတို့မှာမည်သည့်အခါ မဆို "လဟုသံ" များ။ဖြစ်ကြစေရမည်။

အမှာ' ။တေးထပ်မှာကဲ့သို့။ပြဆိုခဲ့သော "အဆုံးအက္ခရာ" "အစအက္ခရာ" တို့သည်၊မည်သည့်အက္ခရာမျိုးကိုဆိုလိုသည်၊ မည်သည့်နေရာ၌၊ ထားရှိရမည့်များကိုပေး၊ထားပြီး ဖြစ်သော ဥပမာများနှင့်ကြည့်လေ၍ အက္ခရာတို့၏အနေအထားကိုအလွန် အရေးကြီးသဖြင့်၊အလေးဂရုပြု၍သတိထားကြကုန်။

(၆) အက္ခရာ-၈-လုံးတလှည့်၇-လုံးတလှည့်စီစပ်ဆိုရမည် သို့ရာတွင်၊ထန်းချိုစာကြောင်းများ၌၊နဘေထပ်ကို။ အ များထည့်သုံးသဖြင့်။အက္ခရာ-၈-လုံး ထက်ပိုရှိ၍ထား ရှိရေးစပ်နိုင်၏။

(၇) အစရင်ပိုဒ်အဆုံးစာကြောင်းများ၌။ အက္ခရာ-၉-လုံးစီ ထားရှိစေရမည်။

(၈) အလွန်အရေးကြီးသောကာရန်များမှာပါ၊အဓိပ္ပါယ် မရှိသော၊စကားလုံးမိုတို့ကိုရှိပယ်၍။ ကျန်အက္ခရာများ ကို။ကာရန်စပ်နိုင်တတ်နိုင်သရွေ့၊ စပ်ကြပ်ဟတ်ကြရ မည်။

(၉) တတိယပိုင်း။အခံပိုဒ်အဆုံးစာကြောင်း၌ အက္ခရာ-၉ လုံးသာထားရှိစေရမည်။

(၁၀) တပိုင်းမှာ။ ၆ ပိုဒ် စီအားဖြင့်။၁၈ပိုဒ်ဖြင့်ပြီးဆုံးစေရမည် သို့သော်။ပိုဒ်ရေအရိုထည့်လိုက။ "အတွဲ့" ပြုလုပ်၍ ထည့်သွင်းစပ်ဆိုနိုင်၏။

"ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်စပ်နည်း" သည်။"တေးထပ်နည်း" နှင့်ထပ်တူကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သဖြင့်၊ တေးထပ်အကြောင်းကို။ တတ် ကျွမ်းနားလည်လျှင်ပင်၊ ရှစ်ဆယ်ပေါ် တေးထပ်ကို အလွယ်

တကျူနှင့် တတ်မြောက်နိုင်၏၊ ထိုသော်၊ ရှစ်ဆယ်ပေါ်သည်၊ တေးထပ်နှင့်မည် သည့်အချက်၌၊မည်သို့ကွဲပြားကြောင်း၊သတိပြုလေ၊

———○———

ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်ဥပမာများ။

စလေဆရာကြီးဦးပုညဆို၊မြောက်ပင့်ရှစ်ဆယ်ပေါ်၊

နန်းရံတာရာ-ပဉ္စာသခ၊ မန်းမင်္ဂလာ-သွေ့ရိုင်ဝံ၊ စန်းစန္ဒရ-ငွေ ဗိမာန်လို၊ပင်ရွှေထိပ်ပန်-ယဉ်များပန်း၊ ဂုဏ်တူးတောင်ရွှေ့-တ ကြေဥမှန်ငယ်၊ မဟော်သက်နှံ့-တော်လေးအမရပြည်။ ။ဆို ဂရို့-သူ့ဆရှင်ငယ်၊ ဇမ္ဗူ့မတူ-ငြိုင်သူလျှမ်း၊ အရှူ့ဆယ်-ယှိုင် ကြူပန်းသို့၊ဆန်းဆိုသမျှ-ခေါင်ထက်ခေါင်၊ ရှုလေသည်လေ-မြင် သူငေး၊ ခင်လေးခင်ခင့်-ယဉ်လေးယဉ်ယင့်၊ ယဉ်တတ်ပါတဲ့ နောင်၊ ။ပန်းချိရုံးတဲ့-တော်ဘုန်းခေါင်ငယ်၊တကြေဥထုံးနှောင် ကောသိလျော့နှင့်၊သုံးထောင်ထွာကြေဥရေ့ရွှေကေခိုင်၊ ဗိတုန်း မင်ညွှန့်ဆိုင်၊စံပုံရှားတဲ့-သိကြားမိုဝ်ငယ်၊ သနားမိုင်ပိုင်-ခံစမ်း ချင်ပါလေး။

ရင်းခိုမြောက်ပင့်ရှစ်ဆယ်ပေါ်၊

မပြုမပြင်ပင်ကိုယ်လှ၊ယဉ်ဆိုသမျှ၊ ယဉ်ထက်ယဉ်၊ ယဉ် မျိုးရတဲ့-ကြေဥသူခင်ရယ်၊ ရွှေပေါ်ရုပ်သွင်-စံဘုန်းနှန်း၊ တုမနိုင်း နှင့်-လူ့တိုင်းထယ်မှာ၊သူ့ဂုဏ်သင့်မယ်-ဆိုလောက်ပေ့ဘုန်း ရွှေရင်မောက်နှင့်-မြောက်ပြစ်စင်၊နှစ်ယောက်မမြင်-ငြိုင်လျှင်ရှုံး၊ ပြုံပုံ မှုပုံမတူတုန်းရို့၊ သူတနိုင်းချုပ်ထို့ယဉ်၊ သသားနူမျိုမျို- ကိုယ်ဟန်နွဲ့နှင့်၊ ဆိုရန်စာဥ္စွဲ-မဆုံးနိုင်သည်ပင်၊ ။မေတ္တာ ရောက်ထို့-မြောက်တယ်ထင်လျှင်၊မျက်မှောက်-မျက်မြင်-ရှုလိုက် စမ်းကြ၊ ယဉ်ပန်း-ယဉ်လှ-ယဉ်မြကေခိုင်၊ ယဉ်မျိုသူ ၊ဖိုင် တရုံရွှေရို့-မေ့ထို့မှိုင်တယ်၊ မတွေ့တဲ့နိုင်၊ သောစောင်ထို့

လေး။ ။နုတ်ပြည်ခြောက်သို့၊ အရောက်ကျော်သယ်၊ သူ့ဇာ့ လေးဘောင်မှိုဘူးဆုံရို့လေး။ ။ရှင်သိကြွားမှ။တင်းစားမျှော်သယ် နန်းအထောက်တော်-ထောက်ခံမယ်သဲ့လေး။

ဆရာကြီးဦးမှိုန်ဆို။ရွှေတိဂုံစေတီတော်ဘွဲ့၊
ရှစ်ဆယ်ပေါ်။

ဂီဝါ-နိလာ။ရိကာသာန်း။ ညီညာရှက်လျှမ်း-ကွက်ဆန်းချယ်၊ ငိုကာလက်သန်း-ထွက်ကျမ်း ချွယ်လှုင်၊ ပန်းဘွယ်-မှန်းရွှယ်-ဆန်းကြွယ်တောင်း။မြိုင်ရစ်-ဆိုင်ပတ်-ခိုင်ချုပ်ရုံတယ်၊ထွိုင်ထစ် အင့်-ကိုက်ဖူးတံကာရော့ာင်း။ ။ဂေါ်ပွင့်-ဇော်ရင့်-ရှော်တင့်ဝေ ဝေးယ်၊ မော်မြင့်နဘော- မဝေဆောင်း။ ရော့ာ်ပွင့်အရွေ-သရေ ညောင်းထို့၊သပြေတောင်စောင်း-မြလက်ချာ။ ကိုးရတ်- ဖြိုးရုံ မိုး မြဲ့ရွှမ်း။ မိ-ပုံကြွေ့ငှန်း- စံမြန်းပွန့်ချက်ညာ။ ။သိန်းလျှပ်-ရှိန် မြွတ်-ဇော်မြ်ထပ်ချာမှာ။၍သိန်မြတ်ရတနာ ကြွကြီး။သင်းထို့၊ ထူထူ ပါမင်း-သာခင်းညိမ့်စည်။ဈာရင်းမိန့်တော်တည်၊ ထောင်ကွန့်- ရောင်ဂုန့်- တောင်ညွှန့်လည်မှာ၊ နောင်မွန့် အရှည်- ရွှေတိဂုံ ပလေး။

ဆရာကြီး ဦးဝေဆို။သိင်္ဂုတ္တရတောင်အရံ-ကြာကန်
ပတ်လည်ဝက်ပါ-ဘာဟုန်းဘွဲ့
တေးထပ်သန်းကြီး။

ဝဇီရဇိန်- ထောက်လောင်လင်းထို့။ သမိရအရှိန်- ခြောက် ရောင်ဝင်းသည့်၊ မယိဒ္ဒဏိန်-မောက်ပြောင်တင်းတဲ့။ ကျောက် တောင်ယာတင်း-သိင်္ဂုတ္တ။သုံးရန်မြင့်၊ ကုံးမှန်ပွင့်နွန်းစံချင့်၊စတ္တု ဝေဝယ်။ ကြွက်သရေ ရတ်ထို့င်။ ပင်လယ်ညွှန့် ယဉ်နယ်ပွန့် ဖြိုင်ကျယ်ဂုန့်-မှုံရိုတယ်၊ ကုန္တဗီဇမ်းခြေ့ရန်သိုင်း။ ။ရွှေအတိ ငွေအဘိ၊သွေမဘိ။ ရှည်ကြာဝယ်၊ ထည်ကဿာ သမိုင်း။ ကန် မဟာ နန္ဒာပိုင်းပါထို့။သံသရာ-မြန်ထွာပိုင်းရန်တို့။ ပင်သာတိုင်း-

လူ့ဘုံ၊ဝင်္ကဘာ၊မြိုင်ဘဏန်းတွင်မှ၊ရည္ဘဝါလှိုင်စခန်းပေပ၊ထိုင် ကမ္ဘာ့ဌာန်း-ရှုစေတို့ကြ။ ၊ရွှေတောင်ထေးရေ-ဂုထွင်လေးဆာ-လှုရှင် ရွှေးကြ-မွေ့ ခွတုံတယ်။ မြေရွှေဘုံ-မှောင်မြေ့ ငင်းတဲ့၊ လေးဝ မွေ့ရုံ-တောင်ခြေရင်း၌၊ဆောင်လေသတင်း-မလွှင်းသိကျွာ၊ အခ ရင်းမိဘ်ကလျှာ၊နို့ဗွာန်ကမ်းဆင့်-မိဌာန်မှန်းသင့်-စိတ်သန်တင်း ဌင့်-နှန်းမြင့် ချာကို။ လင်းဗွဂ်မာ ဟံကွန် ထွင်မှလေး၊ ၊စက် သံသရာ့ မဂ္ဂဖလ-ထွက်ရန် မဆွ-ဘဝကြို့တယ်၊ အမတဒဂုံ ထုံဦးတင်ပလေး၊

အချုပ်တန်းဆရာဘောခို၊လူးတာ၊ညွှပ်မိုးဘွဲ့
ရှစ်ဆယ်ပေါ၊

မိုးဖြင်ကိုးခွင် ဖြိုးအင်သိမ့် ဂျိုးဆင်မြမ့်မြမ့်လျှပ်စေစ် နွယ် ပတ်ဝိုင်း ရပ်ပိုင်း စဝ်ဘုိင်း၊ချယ်သည်၊နတ်တိုင်းဘနယ် ညို့ညို့ မှိုင်း၊တိမ်ညွှန့်ရိုက်ကွန့် လိန်တွန့် ဖြာသည်၊ အိမ်မွှန့်ပမာ ဗုည့် ဝန်းကာလို့ ပိုင်း။ ၊လူးတာ၊ညွှပ်၊ ၊ဝသာန်ချိန်ခါ၊ ဝဝိံသာ ဝယ်၊သူရာရန်ဆိုင်၊ကသစ်ပိုင်တို့၊ပြိုင်ကြစစ်ပွဲကောင်းကင်ထဲ ဝယ်၊ဖြန့်သဲကြိုးသွန်၊မေဃဝန်တို့၊တံခွန်ဆောက်လွှင့်၊ အာကာ မြင့်က၊ ဆင့်ဆင့်မောက်စွန်၊ မှာန်မျက်ဂုန်နွှင့်၊ ဗုဇ္ဇန်ရိုးလက်၊ အောင်စည်နှက်၍၊ ဇက်မိုးကြိုးထစ်၊ ခြောက်လှန့် ဖြစ်ချက်၊ နတ်စစ်ပြိုင်ကာ၊သည်ချိန်ခါကို၊မဟာမန္တလ၊ ပြည်မဟေ့စေယျ၊ နန်းနှာပုံကို၊အာရုံရောက်ရှိ၊ တ္တလွမ်းမိခဲ့၊မချိုနိုင် အောင်၊ ဗျာပါ ဆောင်သည်၊ထိပ်ခေါင်သမုနတ်တို့လေး။ ၊မျက်ရည်တည့် ငွေနှင်း၊ပိမ့်ပိမ့်ဆင်း၊ သူရာရန်စစ်- ပတ်သန်းချုံသည်၊ နတ် နန်းနှာပုံ- အောင်မြေတိုင်း၊ မှန်းလေ-လွမ်းလေ-စမ်းရေလှိုင်းလို့၊ နှမ်းရွှေရှက်သိုင်း- ငွေမျက်ရည်၊ ကဏ္ဍုဒွာမှန်ရွှေစည်တီး၊ မွေ့ သည်ပုမိုး-တောက်ညီးဖြာလို့စီ၊ ၊ရွှေနန်း အညွှန့်မျိုးသာကီမှာ၊ မိုးဝလာရီ-ထာဒါသဲက၊ ပူဇျာမစဲ အတန်တန်၊ သောကဝေလို့ လျှံမိုးအိမ့်လို့၊ ဂျိုးမြိမ့်ဖြန့်လျှင်၊ စိုးရိမ့်တန်တန် ပုံမျှားသည် မို့လေး။

တောင်ခွင်ဆရာတော်ဘုရားကိုသာသနာပိုင် တင်ရာ၊ပညာရှိတဦးစပ်ဆိုသော၊လူးတား ညှာပ်၊ရှစ်ဆယ်ပေါ။

ဖြည့်တွင်-စည်ပင်-ကြည်လင်သစ်တို့၊နည်မင်မဆစ်-လှူတ်
ဖျောင်စင်၊ထေရ်သဃ်ရာဇ်-ထွင်ရှုံတောင်ခွင်မှာ၊ တပွတ်သျှောင်
ကျင်-အောင်မြင်ပွဲ၊နေဝန်းရှိန်ဖျို့-ဝေ ရွှန်းထိန်သတ္တိ-ချော့ခွန်း
ဖွှံ့မညို့-ချိန့်ရို့သာပြီ၊သိန့်မျို့သမှာ- တောက်လင်းခြည်ပင့်ဝဲ၊
ဝရဇိန်သို့ပမာ-ပေါက်ခွင်းနည်ဖွင့်ခွဲ၊ ။လူးတားညှာပ်၊ ။ရှဲ
အာဇာနည်၊နတ်စစ်သည်သို့၊ တရထည်ရှုန်းအန်၊ ကျွန်းခက်ထန်
သည်၊ ထက်သန်လှစွာ၊ သေနင်္ဂတို့၊ဖျူ ဘာသျှတ္တိ၊ နှိုးရင့်သိဂ္ဂ၊
မယိုညှောင်းရိုက်၊ တသောင်းတိုက်လည်း၊ စောင်းငိုက်ဘုန်း၊
သေရွှမန်းတွင်၊ တင့်ဆန်းဗေယျာ၊ ထောမနာပြီး၊ မဟာထေရ၊
သံဃိန္ဒကို၊ ဥဇောပစံ၊ ရှုသဲညှို့လျက်၊ အောင်သံညွှီးမြိုင့်၊မြိုးမြိုး
မြိုင့်မြိုင့်၊ ရိုစင်းနိမ့်လုနီ၊ ဝဲ့တင်တီးဆည်၊ ကောင်းပြီးမင်္ဂလာ
တည့်လေး၊ ။ဂဏာမိစွင့်ကဲ၊ ပွင့်စဲစဲ၊ ။ညီရွာပရမတ်ခရွှံ၊
မိုရာအရဟတ္တမေ၊ ဘီလာသာမသာတ်တဝ-မှုံ့ဖြတ်ကွာအောင်၊
မှုံ့မြတ်သစ္စါ ဆောင်ပြိုင့်နွဲ၊ လှန်တ်မြဲပွှာ-ကျော်ပြိုင့်သဲ့တို့၊ တော်
လှိုမ့်ခပဲ၊မြတ်နိုဘင်၊ဓိပဝရာ-ညှိုကာနိုင်သည်၊ ဘိဓော့ထံဆိုင်-
စွန့်တ်မိန့်တော်တွင်၊ ။ပြည်မြန်ဂဏုတ္တမ-တည်ရန်တညာမှ
ရည်သန့်မဟုသာဟ-ဖွှာ်ရင်သည်၊မြေမျက်နှာပြင်ရှိလေတိုင်း
၊၊ မီသော ကသိုဏ်း-ဂုဏ်ပေါင်းမြူတော၊ ထုန်ညောင်ရပဝေ၊
မြာသာဘိယွန်းဆင့်- သတာပဘ်ကွန်းမြင့်- နဝရတ်မွန်းပလ္လင့်-
ဥကင့်ဖွေမှာ၊ထူးတင့်ပရမေ-ဇိနောရသာလေ။ ။ဘသွင်စံမရ
သဘင်ရံသမျှ-ဘုရင်ခံတကွ- မိုထ်သေနင်ပါ၊ ဖြဟ္မမိုရ်ရေစင်-
တိုက်ကျွေးဝေဌလေ။ ။ရာဇာချီးမြှင့်-သာသနာညီးဝင့်-ဓါရ
ဘာပြီးသဖြင့်၊ ရွှေခေမာကို၊ ဝေနေသဏ္ဍဝါ-ကွတ်ပန်းဆင်ကြ
သလေး၊ ၊

စာဆိုတော်ဦးကွန်းငင်ရေး၊ မန္တစကြာတရားတော်ဘွဲ့၊
ရှူးတားညွှင်ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်။

ဗျာဒိတ်နိယတ် မှီတင်သ၊ စိစဥ္စမ္ဗ-ရွှေမြွက်လှုံ၊ ဒီပကင်ရ-
ရွှေစက်ရုံဝယ်။ ကေရွက်ပဒုံ-ရှိမုံသန်။ သမ္ဗျဲလေးရဝ်-အကြိန်း
ဖြာသည်။ တသိန်းကမ္ဘာ-စေ့ကြောင်းဆောင်ဆုယွမ်း။ ။လူ
တားညွှင်။ ။သုံးဆယ်ပါရမီ၊အမျှညီလျက်၊ဝသိဒ္ဓိ၊ တိသင်္ဂ
ဆနွှင့်၊စရိယာမှန်၊ ကျင်သုံးတန်ကို၊မှီကျွန်ရုံလင့်၊ ဝွန့်ငါးခွင့်ဝယ်၊
သွင့်ဆင့်လုံ့လ၊ဥသဘာဟဖြင့်၊ပန္တိမဘဝေ၊ရဝိနေလည်။ သင်္ဂေ
ဓာတ်။ နိဗ္ဗုမိန့်၊အပရာဇိတ္ထန်။ ဗောဓိနန်းထက်၊ ပလ္လင်းဘိမ္မော၊
မြောက်ရောင်ဖြာ၍၊ နဝါဆောကုတ်၊ နိပုဒတ်ရို့၊ ဥဘက္ကူရာ၊
မာရ်ငါးဝကို၊ ဇေယျညွှန့်လူ၊ ဆောင်သံလူသည်။ ။အနိဗ္ဗုနေ
စက်ဝန်းတည့်လေး။ ။သဗ္ဗညုကွန့်ထန်း၊ မြိုမ့်ငြိမ့်သန်း၊ ။
ကိုးဂုဏ်ပဝရ-ပွါးတက်လျှံသည်။ သနှာ:ရွှက်ပံ-တောသကန်း။
တရားမန္တစကြာ-ဟောဆင်မြန်းလို့၊ကောဍည်ရဟန်း-မင်္ဂဓါ။ဆ ဒ္ဒိမ
တိုင် ကုန်အဆုံး၊ဂုဏ်ရောင်ကျင့်သုံး-မြတ်ဘုန်းအသဒိသာ၊ ။
မုံမှောင်လွှင့်ဖြိုး-မိုးပွင့်ခါသည်၊ ဇမ္ဗူဒီလာ-သဒ္ဒါရှုလို့၊ သသခါယနံ့
ယမက ရောင်ဖြာ၊ ရေမီးဘာဝဝါ်ဖြာ၊ ဝေဠုသီသရက်-ပင်ခန်းသာ
မှာ၊ ပဉ္စုမြန်းစရာ-ဘက်နွန်းကွာငုံလေး။ ။ကြည်ရွှာညွှတ်သိ
သည်မှာကျွတ်ရှိ-ဖြည်သာဝတ္ထိနန်းပမာလို၊ တမန်းရတနာ-ကြို
ကန်းမှန်ပေါ့လေ။ ။မြတ်မော်အသင်္ခိ- သတ်တော်အသင်္ခ
မှတ်မြော်သရဏီ လုံးရုံခါဝယ်၊ သုံးလုံခံညွှာ-ကွန်မြိုးချိန်မို့
လေး။

စာရေးကြီးဦးမောင်ထသေးရေး၁၂ ရာသီဘွဲ့၊
ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်များ။

တန်ခူးလဘွဲ့။

မြဝန်းရစ်ခွေ-မြို့မြေငြိ့သည်၊ ဆူကြွေကမန့်-တာသကြို၊ မန္တ
တမှုံ့-မှုံတမှုံငယ်မြေနံ့တအုံ-အုံပြန့်ရင်း။ ရွှာတန်ပြိုနှင့်-ရသား

ထင်အောင်။ ရသားဖြင်ဖြင်-သိကျူးညှို့ရက်ထင်း။ ၊ယုဂန်
နှန်းဖြင့်-လမ်းထိပ်သာမှု။ စန်းစိတ်ခြာ-ခံကျင်မင်း။ နန်းမိတ်သုယာ
သဘင်ကျင်းထို့။ ဟုဉ်ပြိုင်မယှဉ်း-ထွန်းလျှံထိန်။ ရင်ခတ်ဖော်ရွှေ-
ဂေါ်ရွှေဝတ်ကိုလ။ ဆော်ဝေရှုးဆွတ်-ညွှတ်တဲ့သည်အချိန်။ ၊
သောင်းမိပတိ-မြတ်နှရိန်လျှင်။ နတ်သကြာန်အိမ်-စမ္ပါယ်ဖြန်းထို့။
ရေဈာန်းဇေယျတု-အောင်မင်္ဂလာ။ ကြည်နူးစေညွှဲခါ၊ ထိုရည်သန့်
နှင့်-မှုံနှံ့ဖြာဓအောင်၊ ဘုံမန္တကညာ-ပျော်ရွှိုးထွေရှာလေး။

ကဆုန်လေးချိုး။

ကြက်နန်းရဝေ-ကြွက်ရွှေဘားနှင့်။ ငွေငါ ဗျာမန်-ဖြင့်တိမ်ဆီ၊
ထွေပြားကာစီ-ဘွင်ဘီသည်၊ မင်ပန်းပန်းချီ-ချယ်လှယ်တင့်၊
ရပြိုမထို-မြို့သွာမှောင်တာယ်။ ဇာသူရာမောင်-မာန်ပျိုးချိန်မို့ထင့်၊
စန်းစန္ဒီနှင့်-ဖြန်းညှိုဖြာသည်။ နန်းပိသဝခါ-တံငါပွင့်၊ ကျွမ်းရှိအ
လာ-သမ္ဘာဝင့်ထို့။ အာကာဘခွင့်-သိန္ဒါဂုဏ်၊ ပယင်းချစ်သွာ-
ညွှာမြသား။ စကားရွှေပြောက်-ပေသောက်ခါအကြို၊ ။သောင်
ငွေသဲတဲ့-ဝုလဲရုံဝယ်၊ မကွဲဆွေရုံ-မောင်နှံ့ဌက်တို့၊ တောင်ပံ
နှံ့ရှက်-ချစ်ထင်းညှိုအောင်၊ သစ်လင်းသိတွဲနှောင်။ မြော်လေကြို
လို့-လွမ်းပုံ့ဆောင်ဘယ်။ ကဆုန်ရွှေပြောင် တော်သွန်းပေမို့
လေး။

နယုန်လေးချိုး၊

မြိုးရက်လိန် တိမ်တမြဲ့နှင့်၊ ထိန်မောင်းရဂုံ့ရှုမကုန်။ ဂိန်
နှောင်းနယုန် ခုအကြိုဝယ်။ ရတုထပ်သာစမြေ့။ ယုန်ငွေဇေ့
တံငါကြယ်ငယ်၊ တကွပြိုင်ဆွယ် ပျော်မြိုင်ကြေး၊ ။ဖြန်းလေ
သွဲ့တဲ့ ပန်းရုံ့ဆီမှာ။ နှန်းသုံးစန္ဒီ ကြိုင်ဝေလှော့။ မန်းထို့မပီ တိုင်
အခြွေ့မို့၊ မပိုင်တဆွေ့ မှိုင်မရှင်။ စာမေးထုတ်ပြန် နှုတ်သံ
ညှင်းသည် ရမ္မာန်ခပင်း-ဘူစိတ်ခါသဘင်၊ ။အောင်သံကြွေး
ရင့် နှံ့ပေးပြင်ဝယ်၊ ထွန်မေးတော်ငင် ရင်မည်ခဲမှု၊ ပုလဲရွှေ

ရေလှုတောင်လို၊ ငွေသွန်းမယ်ထင့်ကို၊ မြင်မတန်နိုင်ဘဲ ဘဝင်ထန့်
ဖိုအောင်၊မင်ပန့်အညို ဟန်ကြီးကျယ်ဏ္ဍလေး။

ဓါးဆိုးချည်း

ဝါဦးဖြင်ဖြင် သွင်တနဲ၊မင်ခဲချာနဲကြူ ဖျံ့သကို၊ ဆင်မြဲရန်က
တဥ္စာဏ်ဖိုတတယ်၊မခံချင်ဝို ညှိုမတဲ့၊ ကိုးတန်မြို့လို့ သံတွဲ့ညို
အောင်၊ အမွှန့်ဝသီ ဖန်တီးနိုင်တော့ခဲ့၊ ၊မာလာဝန်းညက်
ပွင့်ဖွန်ကူဃယ်၊မဝ့တမှု ခိုင်ဆနဲ့၊မကြူ့ထကြူ ကြိုင်တလှဲ့နှင့်၊
ဂန္ဓိုင်ဖိုင်ချို ဘုရင်ခံ၊ဘက်နွန်းမဘွေ ဘွေကာသမှာ၊ တာရာဂဏ
ငွေလမြှုပ္ပါသင်္ကြိ၊ ၊သာရုံခံ့တဲ့ သမ္ဘမ္မန်ဝယ်၊ပဝရနိဗ္ဗာန်-ရည်
သန်ပွါးလို့၊ ငါးပဉ္စ သင်္ဂါယနာ၊ တင့်ထူးကောရော၊ရှင်တော်မြင့်
နှင့်-ပဉ္စင်း လျာကို၊သဘင့်မင်္ဂလာ-မြောက်ပြီးချိန်ပလေး။

ဓါးခေါင်ချည်း

မငြိမ့်တငြိမ် ရှုဘော်ပယောင့်သည်၊ ပြာရှိန်တမှောင့် မှောင်
ဆချို၊ ဗျာဂိန္ဒတဘောင့် တောင်ကဒါးယံဝယ်၊ ဝါခေါင့်ဝသန်
တန်တော်ပျိုး၊ငွေရုံဝင့်လို့ လွင့်မဖြင်တယ်၊မဆင်ခြင့်ချင် ဆင်
ကွဲဆင်တဲ့ရိုးယ်။ ၊လေဆိုင်ဖြန့်တဲ့ မြိုင်ခန်းဝါမှု၊ကြိုင်နံ့ချပ်
ဖွာ သနွှာမျိုး၊ နိုင်ပန့်ခတ္တာ သမ္ဘာဖြိုးလို့၊ ဆောဆောတန်မိုး
ဟီတ်မပြေ၊ ဆောသတာရာ ငွေရထား၊ သာရစက်ရွေမြွား ထွန်း
တင့်ပြိုင်တသွယ်၊ ၊ကြည်ဘွယ်ရတဲ့ ရတုနယ်ဝယ်၊ သမု
နေ့ဉ်ယ် ဗိပရာဇ်တို့၊ သိမ်နန်းသစ် ဆောင်ကူးမည်မှန်၊ ဘောင်
မှူးရည်မိန္ဒာန်၊မြေပြင်လေးမှ ရင့်ကြွေးညွှံအောင်၊ ရွှေစာရေးတံ
ဗွူပွဲတော်နှင့်လေး။

တော်သလင်းချည်း

တောင်မြစ်ကမ်းယံ-ဂန္ဓာရုံမှာ၊ ဏန်ရောသီပြု-ခေတ်သဘင်၊
ဘုန်လောင်ြ-အသ စ်လွှင်ဆောင်၊သ ရစ်ပြင်ခ င်ဖုံသရို့၊ ဌက်

ပြိုင်ညွှင်းနှင့် ကြိုင်သင်း ငွေဘာသီ၊ ခိုင်ရင်းမာရွှေ-ဂုဏ်ကြီး
ကျယ်ရေ့ရှိ၊ ။ယုန်ငွေချိုင့်နှင့်-မျိုင်းရှပ်ဝါငယ်၊ ဖထိုင့်ပြို့ဥ
သွေမရှိ။ တခိုင့်ဥက္ကာ-ကြွေမသိုပ၊ ဝေဟာတသို့-သွေ့မှန်ကူ၊
အဏ္ဏဝါခွင်-ယည်ပြောင်ခင်းမှာ၊ သောင်မျှဲရွှေသင်း-တင့်တဲ့
ခါတမု- ။ဂယက်ဖွေးမှု-ပွက်သဲထရေအောင်၊ ထက်ရေးသိကြူ
ဟန်ယူဖြန့်မှ၊ ထံဒုဒယ့်-တဝေဟာဝေဝေတျာ၊ နုတ်ဖေါင်းသီတွဲ
ထားရှစ်ခွင်ကွန့်လို့မင်ညွှန့်ဖြာတယ်၊ မြင်ဝံ့စရာ-ရှိဘူးဆိုဗို့
လေး။ ။

သခင်းကျွန်းသွဲ့။

သန့်ရှောင်းသမိန့်-ချိန်ဝါသုဥ္စုံးလို့၊ ထိမ်လုံး ပြာဇီ-ကြွေချင်
ချင်၊ စိန့်ဒရုံးကာသီ-သွေ့သင်သင်မှာ၊ ကွေ့တဲ့သခင်-မွေ့ရေ့
လှသား။ မခန့်သာရန့်-ဖြန့်ကြီးမောင်တယ်။ ဟန့်ဆီးမရှောင်-စည်
မောင်း ခေါင်ချက်ကြွား၊ ။ယုန့်ငွေ ပွင့်နှင့်-ကျိုးမင့် နယ်ဝင်။
သဝေကြယ်-ဆွယ်သကာ၊ မျှိုဝသွယ်-သွယ်သွယ် ချူးလို့။
သယ်သယ်ဟန့်စား-ဖြေမပြိုးရှင်စေရနိန်-ဝေါ်နံရပ်က၊ ဘုမိန်
သဏ်သ်-ဆင်းတဲ့ ခါတို။ ။သဘင် သီးသန့်-မြွောက်မျိုးပို
ဖေါင်း၊ ဆီမီး မြင့်မိုရ်-ရွှေသင်ပွဲ့နှင့်၊ ကျွင်မြဲမိုမ- နှုန်းတသိန်း။
ဗိတုန်းရောင်ရှက်လိမ်။ ပဒုမာတပွင့် ညွှာညွှတ်အိမ်မှာ၊ ကြွာ
ဝတ်သယ်ချိန်-ကြည်နူးရန်ပလေး။ ။

တန်ဆောင်မုန်းသွဲ့။

ပြန့်ညွှင်းသုန်သုန်-နှင်းမှုံရွှနှင့်။ ခြဝတသသသ လှန်စခါ၊ ရုံသရွှမှ
လုံကြရာသည်၊ သခုနဗြိုလ္လာ- ဟောမန့်ဦး။ ယုန်ရဟက်နှင့်- ဘုံ
ကြွက္ကိုငယ်၊ ရွှေကျိုးအာနိ-တည့်ပွန်းစံချက်ထူး။ ။ခဲတသန့်
ပြည်ပန်းရွှေမှု။ တည်တန့် သရေ-ပွင့်ဝေဖြိုး၊ တဆဲ့ငါးတွေ-
ဆွေ့နုတ်မှူးကိုး၊ အမြတ်အထူး-ပုဇော်ခွင်းသွန်းတော့မလို-ညီရှာ
ဆင့်သည်၊ ဗိုပါပထင့်-ဆိုမိလောက်အောင်ပင်၊ ။ပြို့ကာဇီလို

ဖြဲ့သွင်လို၊ ဝိတ်တဲ့သခင်-ဝင်မ်သနင်းငဲ။ ကထိန်တော်ခင်း-ရှိန်
လင်းတန်ဆောင်။ချိန်ယှဉ်းလွန်လောက်အောင်၊ သိုင်းမငြိမ့်နှင့်-
မှိုင်းရင့်ဖျောင်ကို၊ ဂိုဏ်းထပွင့်ရှောင်-ခုသိမ်းပါစေရုံ့လေး၊ ။

နတ်တော်လဘွဲ့။

နတ်လဟောမန့်-ဝသန် ကြွင်းကို။ ဘန်ဘန်ငွေနှင်း-ရိ့တရိ၊
ပြန်လှန်လေညှင်း-ချို့တချိုငယ်၊ကရိကထိ-နိုင်ရန်ကော့၊တဧကြ
တို့-ရွှေမျှော့ခွင်ဝယ်။ ပွေစင်ငင်-ခြုံခဲတုန်ကြွရော့- ။မှုန်
တံဆိပ်နှင့်-ဂုဏ်ဟိတ်ကြွယ်သည်၊ လိပ်ခေါင်း ရွှေကြွယ်-လျှံ
အသော့။ မိတ်ကောင်းဆွေနွယ်-ဟန်သာကြော့လို့၊ ဝံကာ မ
လျော့-တင့်တညီ နတ်နန်းသွင်မေ-မင်ကောက်ကိုးမှာ၊ ဇင်ခွေဂမုန်း
သစ်တွဲခါရောသီ၊ ။ဝိုးဝင့်လျှားပ-ကစားချိုသည်။ရထေသီဝိ
ထင်စခြီနှင့်၊ မဟာဝိန္ဒ-နတ်ရှင့်သဘင်၊ ကြည်နူးရှင်ခိုက်တွင်၊
ရှုစလိမ့်သို့၊ ဖြာမှိုန့်လွင်တယ်၊ ဘယ်ရောဟ်မှရှင်-ဖျောင်အုံး
မယ်ထင့်လေး။ ။

ပြာသိုလဘွဲ့။

မဂနှိုးသွေချာ-မာလာချို့သည်၊ ခွါပြာ"အညို့သင်းကြည်
ကြည်။ ဖြာဖြာမချို့နှင်းလည်လည်ဝယ်၊ ညှင်းလေစည်စည်
ဆော်လှာလိမ့်၊ မရုံသန့်တဲ့ဘုံပြန့်မယ်မှာ။ လုံအုံဘယ်နှယ်
မြဲကျွေးရှာ ထတ်လိမ့်။ ။တောင်ရှေယံ့က ဖျောင်ဟန် ဖြိုး
သည့်၊ဝသန့်သဏ္ဌာန်တူပစိမ့်၊ မထန့်ရကန် မြူအနိမ့်နှင့်၊ ကြို
ကြိုသံအိမ့် ထေဝ်ကာနှောင်၊ဗုဒ္ဓဂုဏ် ယုန်ငွေနတ်တို့၊ ဂုဏ်ခေ့
ခြပ်ပြိုင်ထွန်း သာတင့်ဆောင်။ ။စက်ရင် သွင်းနှင့် မြင်းခင့်
ပေါင်ကို၊ မင်းမင့်တန်ဆောင် ထွက်စံ သိမ်းလို့၊ ဖောင်ကိန်း
သံညို ဘွဲ့နို့မနို့န်။ တရင်းသိဘွဲ့ညီ။ ဗြဟ္မာခေါက်တဲ့ ရက်မြတ်
မှုန်ဝယ်၊နက္ခတ်သကြိုဒ်ခေါ်မြဲခါပလေး။ ။

တန့်ိုဘွဲ့တေးထပ်။

နှင်းရည် ဖျန်းခြွေ တန်းလေ လွှဲ့သည်၊ ချွေးစေတာမှဲ့ လို့
နဂိုရ်။ ဆန်းပွေ့ဘပုံ့ မှဲ့အညိုဝယ်၊ မဒုံ့ သဏ္ဍို ခိုရောင်ညွှန့်၊
မဂ်ကလော့ ဗိကလောဝယ်၊ ပလီပလာ နတ်ညွှန်းသံကတွန့်။ ။
ဟမာ ထွတ်စ ကျေးဝင်စံသည်၊ ဆွေးညွှတ် တဘန် ကြိုဖန်
လွှန့်၊ ပေါက်လဲဂုံတံ ဂုဏ်လျှံဖွံ့ လို့၊ ရံယံတသွန့် ခေါင်တံခွန်၊
ချိန်မင့်ဘာရီ မာဃမီစန်းတို့၊ တည်မိတ်ဝမ်း တည့်မှန်းထိန်ထိန်
ဖွန်။ ။ယာဂုပွဲ့နှင့် တင့်ကဲလွှန့်အောင်၊ မိုးဘုန်းတော်မှန် သာ
သည့်ဘို့ထက်၊ တောရှည်တာကိုယ့် လုံငြိမ်းမမြင်၊ စုန်ချမ်းထွေ
ခွအင်းဂီမှော်လွှံ့တဲ့ မိန့်ဘုံ့ခွင်ကို၊ ညွှန့်သခင် ကြွမြန်း ပါတော့
လေး။ ။

ထဘေါင်းတေးထပ်။

မြေသွေးဧခံ ပင်ယံဝိမ်းမှာ၊ ရွှေလိမ်း ဖြန့်ကြဲ ရဏ်တပြိုင်၊
သွေယပိန့်ဟန့်ဖြ ပုံ့အကိုင်ဝယ်၊ လေသိမ်းမှိုင် ကြွေစလု၊ မရိ
တခါ-ရိတခါဝယ်၊ ကာသီဘမာ ညှိုမင်းလွှင်ချို့ရ။ ။ကြိုင်ကြိုင်
သင်းမျှ အင်ကြွင်းချီသည်၊ ပင်မင်းရွှေဗီ ခါရဘု၊ ပြင်ကွင်းပြိုပြို၊
လောင်စခန့်နှင့်၊ တောင်သာအမြ ခေတ်ဘုံ၊ ပုလဲ ရောင်ဝေ
သောင်သွေမော့မှာ၊ မောင်ဆွေမယ်ကြွေ ရှက်ပေါင်းညီလာစုံ၊
ဖြေမရပ ကြွေတွဲကြို့အောင်၊ ငွေသဲပိန့်မှုံ စေဘီဆင့်ထို့။ ဘရ
ဂုဏ်ပွင့် ယုန်နှင့် ချိန်တာ၊ မိန့်ပြိုးသာတင့်ရွှား၊ ထေရ်ကာ ဖူးဒ
ကြွေခက်ဘွဲ့လျှာဝယ်၊ ခြောက်ခဲ ဂါထာ စီကုံးပေးရလေ။ ။

---

(၉၅) ဦးပုညစစ်ချွန်သစ်ဆစ်ကြောင်း။

မေတ္တာစာဟူသော သဒ္ဒါသောဝေါဟာရအဓိပ္ပါယ်မှာ၊ ချစ်ခင်
မြဲင်းဘည်းဟူသော မေတ္တာကိုအကြောင်းပြု၍၊ ရေးသားစီရင်ကုံး
ဆင်သောမှာတမ်းကိုဆိုလိုသည်၊

ဦးပုညသည်၊၎င်း၏ခေတ်အခါ၌၊ ကဗျာလင်္ကာသီကုံးစပ်ဆို မှုအရာတွင်၊ထင်ထင်ရှားရှား၊ထွန်းကားကျော်စောခဲ့သူသဖြင့်၊ ၎င်း၏မေတ္တာစာစပ်နည်းကိုမှဲ့ရေး၍၊ ၎င်းအကြောင်းကို သိအပ် သဖြင့်၊ထိုက်သင့်ရုံဘော်ပြလိုက်ပေအံ့။

ဓနေဘသချုပ်ကြီးဦးပုညအကြောင်း။

သက္ကရာဇ်-၁၁၈၁-ခုနှစ် နန်းသက်၍၊ နန်းစံ-၁၄-နှစ်ဖြစ် သော၊ကုန်းဘောင်မင်း-၇-ဆက်မြောက်၊ စစ်ကိုင်းမင်းတကြီး တော် (ယော်မည်ဖောင်စင်) လက်ထက်တော်အခါ၊ ဧရာဝတီ အကြေမြစ်စဉ်၊ စလေမြို့ခံဇာတိ (စလေမြို့သူကြီး နှစ်ရိုးတွင်၊ မဟာသမန်ရိုး၊မဟာတံ၊ပုညသမန်ရိုး) အဘရှာ-စလေမြို့အစိုးရ ဦးမြတ်ထွား၊ အမိမှာ၊ မထိန်းကလေးတို့တွင်၊ ၁၁၇၃ ခုနှစ်၌ ဖွားသော၊ပဒေးနေ့ဘွားမြင်သည်၊ယော်မည်ဦးပုတ်စည်၊ ရှင်မည် ဦးပုည၊သက္ကရာဇ် ၁၁၈၈ ခုနှစ်၊(အသက် ၁၅ နှစ်တွင်)သား ကောပြုပြီးနောက်၊အသက် ၂၀ ပြည့် ၁၂၂၃ ခုနှစ်၊ပဉ္စမသင်္ဂါ ယနာတင်မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက်၊ ရွှေတော်သို့ဝင် ရောက်ပြီးနောက်၊ အလိုအလျောက်၊ လူဝတ်လဲသည်ဖြစ်၍၊ သာသမဏောဝါ ၃၅ နှစ်ရသည်။

ထိုကဲ့သို့၊ မင်းတုန်းမင်းကြီး အပါးတော်မှာခယင်း ထမ်း ရွက်နေပြီးလျှင်၊ရွာစည်ရွာစားအရာ၊မင်းတော်ဘီရိသဉ်ဇာသွဲ့နှင့်၊ တနှစ်လျှင်၊လစာရန်ပုံတော်ငွေ ၆၀ ပိနှင့်တကွ၊ ဝင်းမြေနေအိမ် ဆောက်လုပ်သနားတော်မြတ် ခံရသည်အတွင်း။ အသက်၅၈ နှစ်၊သက္ကရာဇ်၁၂၂၈ခုနှစ်၊ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ သား တော်များ၊မြင်ကွန်းနှင့်မြင်းခုံတိုင်မင်းသားနှစ်ပါး၊အရေးတော်၌ ကိန်းခန်းယကြွ၊အခါပေး၊ကြိုရာပါဖြစ်ကြောင်း၊ စစ်ဆေးမေး မြန်းထင်ရှား၍၊ မင်းတရားကြီးက၊ အကျယ်ချုပ် ထားရန်၊ ယင်းတော်မြို့ဝန်၊မြို့ဝန်ဦးသာဒိုးထံ-အပ်နှင်းထားရာမှ၊ ကွယ် လွန်အနိစ္စရောက်ရှာလေ၏၊ထိုနောက်တလခန့်ကြာသတ်ဘော်

မင်းတရားကြီးသတိရတော်မူ၍၊မောင်ပုညအကြောင်းမေးမြန်းလျက်၊ရွှေတော်သို့ သွင်းစေရန်အမိန့်တော်ဖြတ် မှတ်တော်မူသောအခါ၊ မှူးမတ်များက၊ မောင်ပုညသည်၊ မြို့ဝန်ဦးသာဒိုးလက်ထွင်၊ ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်ကြောင်း သံတော်ဦးတင်ကာလ၊ဟင်လူကိုခွေးသတ်လေရဲ့ဟုမိန့်တော်မူလေသည်၊

ဦးပုည၏လင်္ကာလက်မှာ။လက်ဝဲလက်ကဲ့သို့ ရုံလင်ပါလျက်ဇွန်ရုံလုံးမှာ လက်မတာဘက်ကြီးငယ်ကဲ့သို့၊ မောင်းရင်းကစ၍သေးသိမ်သည်ကို သူတပါးမမြင်စေလို၍၊ အင်္ကျီဝတ်လျက်ဖြစ်စေ။ မဝတ်ဘဲဖြစ်စေ၊ပိုးပုဆိုး၊ ချည်ပုဆိုးများကို၊ လင်္ကျာဘက်ပခုံးထွန်း၍၊အမြဲမပြတ်ဘင်ထားလေ့ရှိသည်မှာ။တရုံတရောမချိပ်မထွယ်ဘဲ၊မြဲမြဲစွာနေသောဟူ၏။

ဦးပုညသည်အဆင်းဇစ်ရှိရေးသော၊သောကဗျာများမှာ။

(၁) **ဖေသျှိုး။** ။ဟာင်ပလေ-ခွတ်ချွေဘ,ရမှာဖြင့်၊ပုဆွေစ-ထင်ရဲ့လေ။ ။ကောသာလငယ်တို့၊ ဘဝမှာ-သရေလန်းပါတဲ့ ရွှေနန်းစံ-ရာနရိန်၊ ဒါန်းနှိန်တန်-ပျက်ပမြိပ်ဟားရို့၊ ပွဲမိသံဝေ၊အကုသိုလ်-ဗာသာကတ်ကယ်က၊ ယခုလို-ထသို့ ဖြတ်ထာကြောင့်၊ ရေပ်သို့ပြေးရချေ၊ ခွေးသောသို့သေရပြာ။ ။သိရက်နှင့်ပင်၊ ပိပါက်ကြွမ္မာထင်ငဲ့၊ ရွှေနန်းရှင်-မဝေခွဲနိုင်ဘု၊ ပွဲရွှေအမှား။ ၊

(၂) **ဖော်ထဝ်း။** ။လက္ခဏာ-ဟန်မကျချင်တော့၊အနန္တခက်ရွှေ၊ ကံမ,မှ-ဇသက်ရှေမယ်၊တျေပျက်ရေ-ပိုဆင်။ ရွှေမိတိုင်း-စိတ်နာတယ်၊ မအိပ်ထာ-လေးနှစ်အလင်။ ။ကာလတိ-ထောင်းချင်ပြီ၊ ကြောင်းအင်နှောင်-မရှင်။ကောင်းချင်သော်နှံ ဖျင်းရှို၊နုံရင်းသို့-လွဲမယ်၊ မချိတို့ ပေါ်တဲ့သွားတောင်၊ ရယ်သလာ-မေးကြရှာတယ်၊ တဘားကြောင့်-တချုး ကွယ်ထာယ်။အလားဝယ်-ကုန်ခန်းလို့၊ ဘုံနန်းမြင့်-အဆောင်ဆောင်၊ ကင်း

ရလေအောင်၊ "မင်း"ဆို သမျှ-ကွင်းရှောင်မယ်။ ထမင်းတောင် စားချင်ဘူလေး။ ၊

ပြီးပုဒ်မဖြတ်စေစပ်နည်းအကြောင်း။

[၁] **နဘေစပ်နည်း။** ။ကာရန်-၃-ပိုဒ်ထပ်၍၊ စပ်ဆိုခြင်း ကိုပင်၊နဘေစပ်နည်းဟူ၍ခေါ် ဆိုလေသည်။

ဥပမာ။ ။အရိုးဂံသာ၊အမျိုးမြိန်မာ၊အကျိုးဂုဏ်ဖြာ၊
ပြောင်ရွှန်းတေဇာ၊ ဆောင်မွန်းနေဝါ၊ အောင် ညွှန်းဓေယျာ၊
တက်ထွန်းသျှိုဖြာ၊ဘက်ကျွန်းစံရာ၊ စက်ဝန်းရကာ။
ဖေါ့ ဖယောင်းဥ၊ ပျော့ ဆပျောင်းနူ၊ ကြော့ အပေါင်းရ။

ကျွန်းလုံ့သပြေညှာ၊ ထွမ်းဖုံ့တေဇာ၊ ဝွမ်းကုန့် ကြေညာ၊ ဝသည်အားဖြင့်၊ အကျွရာနည်းနည်း များများ။ သုံးကြိမ်ထိုင်း ကာရန်ညီအောင်စပ်ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

(၂) **မြန်ဂတာပ်စပ်နည်း။** ။ပြန်ကာဟပ်၍ စပ်ဆိုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။စပ်နည်းမှာ။ပဌမပိုဒ်-၄-လုံးမှာ။ ၂လုံးပြီးသောထင်၍၊ တပန်ရင်း-၄-လုံးနဘေကို၊ ဒုတိယ ပိုဒ်ကအစပ်၍ စပ်ဆိုရ၏၊ တတိယ-စတုတ္ထစသောအပုဒ်များမှာ ဗိဗိတ္တို၏ခွမ်းရည် ဥာဏ် ရည်သာလျှင်ပဓာနဖြစ်သည်။

ဥပမာ။ ။ပြီးအင်၊ကိုးခွင်၊ တမျိုးဆင်သာ။တိုးဝင်ခ-ပြာမှု ရှိ။ရပ်တိုင်းကား ပတ်ပိုင်းကာ၊တိမ်လွှာချို့၊ ဝသည်အားဖြင့်စပ် ဆိုရာ၏၊

[၃] **ကဗ္ဗာရာစပ်နည်း။** ။ရွှေငါမျိုးကိုရေးနှော၍၊ ခြုံး ဒုံးခြုံးပန်း၊ဝုတ်းလက်ကောက်စသော တန်ဆာတို့ကို ပြုလုပ် ထိသကဲ့သို့၊ကောင်းမြတ်သော နည်းတမျိုးဖြစ်သည်။ ဇပ်နည်း

မှာ။ ပဉ္စမပိုဒ်ကိုချန်လှပ်၍၊ ဒုတိယ, တတိယ, စသောအပိုဒ်တို့ဖြင့် ရှေ့နောက်ကိုင်၍ စပ်ဆိုရ၏။

ဥပမာ။ ။အနန္တာဖိန၊ အဓိတဖွန့်ကူ၊ သယမ္ဘူ၊ အာဟိန်၊ သာကီနွယ်သင်းကျစ်၊ မဖွဲ့ရာဇ်ကွင်ဌထား၊ မြတ်ဘုရား၊ စသည်အား ဖြင့်စပ်ဆိုရာ၏။

[၄] ရွက်ချင်ခေါ်နည်း။ ။သစ်ရွက်များသည်၊ များသော အားဖြင့်၊ နှစ်ရွက်စီချင်၍ ထပ်နေဘိသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ နှစ်ပိုဒ်၊ နှစ်ပိုဒ်စီထပ်ကာထပ်ကာ စပ်ဆိုခြင်းသည်။ ရွက်ချင်စပ်နည်း မည်၏။

ဥပမာ။ ။သာကီယမဟာ၊ ဖြာငွိုဟာအခြေဖြင့်၊ အာသရေ ဆောင်မြင့်ကွန်းဝယ်၊ ပရမေပြောင်တင့်ရွှန်းလျက်၊ စသည်အား ဖြင့်စပ်ဆိုရာ၏။

[၅] ချိန်ခွင်ညှာခေါ်နည်း။ ။ချိန်ခွင်လျှာကဲ့သို့၊ ပိုဒ်တပိုဒ် ကိုအလယ်ကထား၍၊ ၎င်းအပိုဒ်သည်၊ တတိယ ပိုဒ်နှင့်သာ ကာရန်ညီစေလျက်၊ ၎င်းတတိယပိုဒ်၏အဆုံးအလုံးသည်၊ ပဉ္စမ ပိုဒ်၏အဆုံးအလုံးနှင့်ပြန်၍ ကာရန်ညီညွတ်အောင် စပ်ဆိုခြင်း သည်၊ ချိန်ခွင်ညှာစပ်နည်းမည်၏။

ဥပမာ။ ။စုံနှသာမြိုင်၊ ရဂုံတွင်း၊ ထုံသင်းငယ်ကြိုင်၊ ဂန္ဓိုင် ပေမ၊ နွေအခါ၊ ရွှေမျှော့ကာချေ၊ ပတိုခင်ကိုရှောက်ပါလို့။ လင် ပျောက်ကိုရှာခဲ့၊ ဂန္ဓမာဒူ၊ မြေသလင်း၊ နေမင်းကမူသန့်၊ ။မချိ ထပ်ရှိ၊ ခင့်ကြောင့်ဆွေ လို့။ ဖော်ဆို၊ ရှေ့ကိုယ်မောင်ကြီးချုံးလှပြီ၊ ချုံ့ဂါထိန်ညှိုး ခဲ့တယ်၊ ဆောက်မိုးကကြီးတော့တယ်။

[၆] ခြင်္သေ့နောက်ပြန်စပ်နည်း။ ။ခြင်္သေ့တို့သည်၊ ရှေ့ သို့သွားသောအခါ၊ နောက်သို့ပြန်၍ ကြည့်ခဲ၏၊ တခါတလေမှ သာပြန်၍ကြည့်တတ်သည်၊ ထိုနည်းတူ၊ ၄ ပိုဒ်တွင်၊ ပဉ္စမအပိုဒ် ကိုမကြည့်မူ၍၊ ဒုတိယ၊ တတိယနှင့်စတုတ္ထ အပိုဒ်တို့သည်၊ အချင်းချင်းအသတ်ကာရန် ညီညွတ်စေပြီးမှ၊ ပဉ္စမပိုဒ်သို့ပြန် ကြည့်ဘိသကဲ့သို့၊ ၎င်း၏အဆုံးအက္ခရာကို၊ စတုတ္ထအပိုဒ်၊ အဆုံး

အက္ခရာနှင့်ရုပ်ချို၍စပ်ဆိုခြင်းသည်၊ ခြင်္သေ့လည်ပြန်စပ်နည်း မည်၏။

ဥပမာ။ ရွှေကြာဂမုန်း၊ နှင်းမှုံရနံ့၊ ညှင်းလို့သန့်ရှက်၊ သင်းလှိုင်မှုံရွှေနုတ်မှ၊ ငွေမှုန်မှုန်စီစီ၊ ကုန္တီကင်းမြ၊ စမ်းထက်ကွေ့နှင့်ပန်းမွေ့ရာမြေညီတွင် စသည်အားဖြင့်စပ်ဆိုရာ၏။

[၇] **စတေ့ဆက်စပ်နည်းသို့မဟုတ် ဂဟေဆော်စပ်နည်း။** ဂဟာကိုတေ့၍ဆက်ဘိသကဲ့သို့ ပဌမပါဒမှာ၊ နှသောကာရန်နှစ်ချက်ထား၍၊ ဒုတိယပါဒမှာလည်း။ ထိုနည်းအတူထားပြီး၊ လျှင်ပဌမပါဒကိုအခံပိုဒ်ပြုရင်၍၊ ဒုတိယပါဒဖြင့် ရုပ်ချက်စပ်ဆိုခြင်းသည်၊ တေ့ဆက်စပ်နည်း။ သို့မဟုတ်၊ ဂဟေဆော်စပ်နည်းမည်၏။

ဥပမာ။ ရှင်ဘဝကိုနှင်ထုပ်၊ ဓုတ္တ၊ မချုပ်။ ကိုးဆွင်မှာတိုးဝင်၍၊ ပြီးလွင်။ ပြုံးဆင်သောအခါ၊ စသည်အားဖြင့်စပ် ဆိုရာ၏။

[၈] **နခေတ ဖြန့်ဂဟပ်စပ်နည်း။** နှသော ကဲ့သို့စပ်ဆိုသော်လည်း။ ကာရန်ကိုအစုံအလင်မစပ်မူ၍၊ ပဌမပိုဒ်နှင့် ဒုတိယပိုဒ်တို့မှာ၊ အက္ခရာ-၃-လုံးစီထားပြီးလျှင်၊ တတိယပိုဒ်မှာ၊ ဖြန့်ဂဟပ်နည်းသို့လိုက်၍၊ အက္ခရာ၊ အပိုအမိုထားရှိ စပ်ဆိုခြင်းသည်၊ နခော ဖြန့်ဂဟပ်စပ်နည်းမည်၏။

ဥပမာ။ အမှောနခော၊ ကြွားအခြေနှင့်၊ စကားတွေမရိုရအောင်။ အပိုအဖျင်းမပါ၊ ချိုင်ဝင်းအသွားနှင့်၊ လိုရင်းကို သာမှာလိုက်ပါမည်၊ စသည်အားဖြင့်စပ်ဆိုရာ၏။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော မေတ္တာစာစပ်နည်း ရှစ်ပါးအတိုင်း၊ လိုက်နာ ငင်ဆို၊ နည်းယူကြလေရန်၊ ဦးရည် မေတ္တာစာ၄။ ဖော်သင့်၍ ရှုထုံးဝတ်ဘောင်ပြလိုက်ပေအံ့။

စာသမားခေါင်အောင်ထားရဂုံဂြိုဟ်ဆီးကျွန်းစွာသို့
ဖေးဖေးဆားရှင်ပြုမစ္ဆာစား၊

(က)။ ၊ဝတုဗြိုဟ်၊အဋ္ဌဝတီ၊ဝေသွာနတ်ကိုင်၊ ဇမ္ဗူရာဇ်ရွှေ ဒိုင်၊ သင်္ချိဇာကျောက်မောင်၊ သတ္တရတနာရွှေပတ်ရှက်၊ ရေရ ဟတ်တပြိုင်ပြိုင်၊တောင်မြင့်မိုရ်ပြသာဒ်မှာ၊လမ်းခုလတ်ထယ် ဆိုင်ဝယ်၊

(ခ)။ ၊နဝရတ်ခိုင်ကိုးမည်၊ စန္ဒရကာန်မြရည်နှင့်၊ ထောင် ရောင်ခြည်ဝင်းဝါ၊ ဥဒေါင်းမင်းယာဉ်သာသို့၊ လိဂ္ဂါဂုံကိန်းခန်း၊ ထောင့်ရှစ်ရာဂဏန်းတွင်၊ ကိုးရာပြည့်စက်ထမ်းမှု၊ မြို့တခြမ်း မစွန်းခင်၊ ကျွန်းဇမ္ဗူသောင်းရပ်၌၊ ပွန်းမတ်သည့် အချိန်ဝယ်၊ တာရီနွှာသေသွင်နှင်း၊ ရန်ငါးမည်လွတ်ကင်း၍၊ ထွန်းလင်းသည့် ပမာ၊

(ဂ)။ ၊ပဉ္စကစ္စနွှာ၊ ရုပ်နာမ်ရုပ်ဝေါဟာရဝယ်၊ ဆံတဖွာမြို့ တခြမ်းမျှ၊ဘောဘျွမ်းနှင့်မဆက်ဆံ၊ ဒုဒ္ဒွာရုံဘုန်းကံနှင့်၊ ခါတာရီ မလစ်၊ ပြည့်ဖုံမည့်အဖြစ်ကို၊ ဝင်စစ်တောင့်တ၊ အာလယဖြင့်၊ ပို့သမေတ္တာ၊ ပဏ္ဏနာလေ့ရှိပါသော၊ စလေမြို့နေ၊ ဘုရားတကာ မောင်အောင်ဘုရားအမ၊ရှင်ကင်းတို့က၊သိတင်းစကား၊ ဘိတ် ကြွားပါသည်၊

(ဃ)။ ၊သာသနာသိုက်၊သမိုက်ဖြစ်ထွန်း၊ မော်ကွန်းသစ် သစ်၊ သနှစ်ဟုတ်မှန်၊ ကာဒင်္ဂရွှေချူ၊ ထီးပဥ္စူနှင့်ရိပ်မြုံထွစ်၍၊ ကေရာဇ်ဘုရား၊ငါးကျိပ်ငါးတို့၊တရားစည်ကြီး၊ တီ တော်မှုရာ၊ ကျုံးသုံးမြွှာနှင့်၊ စေခေါင်ချာပုရ်၊ ပြည်ပုဂံ၏၊ နိုင်ငံကျယ်ဝန်းစွန်း လေးစွန်းတွင်၊ ပျံမွှန်းသြဇာ၊ မင်္ဂလာတဦး၊ ချီကျူးမခန်း၊ဥဒါန်း စာညွှန်း၊ကာရွှာလုံးထွန်းလောက်သော၊ဆီးကျွန်းရွာနေ၊ ကိုမြတ် ရာ၊ကိုမြတ်ဖွာ၊သင်္ဂဟာမိတ်နှံ၊ဆက်ဆံတောင်စပ်၊ နိုးကပ်ရင်းချာ သဋ္ဌေး၊အုပ်စုအရုံ၊ကိုသာပုံသားသို့၊သွေးနီးတရုတ်ရှိရှာ၊

(၄)၊ ။ကျွန်ုပ်တို့မှာ၊ကိုယ်လေသာညွှတ်ကွင်း၊သံချိုင့်တွင်း မှ။ရှင်းရှင်း၍ခါ၊ဘန်၊လွှတ်ကြောင်းကြ၍၊ နို့ဖွာနံ့ရွှေဘုံ၊ မွေ့ရုံကို၊ နို့သုံ့ရခြင်း၄ါ၊ဖိနပ်ပဝရ၊ရှု့ဘ့ဘုရား၊ရှပ်တော်ပွါး၍နှင့်၊ သုံးပါး ဗိုဒ္ဓကတ်၊ပေရိသတ်မွေ့ခန်း၊ဘိန်းဝပ်ရန်စထိုက်၊ သိုက်မြိုက်တင့် တယ်၊သွေ့ဒါနဲ့ဘွယ်နှင့်၊ ရင်ဝယ်ဖြစ်သောသဘာ၊ရတနာကို၊သဘာ ကိုဝိသ၊ဂေါတမအနွယ်ဘို့ဝင်စေ၍၊ ရှင်ငယ်မကော ပြုသဖြင့်၊ ကောင်းမှုအနန္တ၊သာသနာ့အမွေကိုခံစေမည်၊ကြံစည်ရာ၊

(၅)၊ ။လေးဖြာပရမတ်၊ဆတ်ဆတ်ကြောနဲ၊ မင်လေးတန်၊ ဖိုလ်လေးတန်၊ အရိယာထွေရှုံပျံ့တို့ကို၊ အာရုံခံ ထောက်ရှု၍၊ သရုတ်သဃ်ာ၊ဆရာအရှင်တို့ကို၊အားအင်ရှိလျောက်၊ မျိုးမြွှံ လှူဒါနံ၊ မင်္ဂလာညွှန့်ကြား၊ တရားမြိုက်ရေကို၊ မျိုးဆွေတော် သူတို့နှင့်တကွ၊ နာခံလိုပါသည်ဖြစ်၍၊ သဏ္ဌာရာဇ်၊ လေးနေ့ည ရိုတ်တော်နာ၊ နံနက်တရားတော်နာ၊ ကြွပါမည့်အကြောင်း၊ ဘိတ်ကြားလိုက်ပါသည်၊

အခမည့်တရားတော်နာစေစွဲသာစာ၊

(က) တောသဟာထား၊ ဗိဿာရယုဇနာ၊ ဘုပထေဗျာ၊မဟာ ဝန်မြို့၊ဇလာပြန်ဆိုင် ၄နဲမြို့ရစ်စီ၊မြစ်ကြီးဗိလာ၊သီတာသစ်မြွာ၊ ဗိဝါမြာရ၊မြာခဲနက်၊သဲချက်ချက်နှင့်၊ မျက်ပုလဲရှင်၊ဘုဇင်္ဂသာ၊ သဒ်ါစိတ္တာ၊ ပံသုဝသုန္ဒရီ၊ ငွေမှုန်စီစီ၊ ကုန္ဒီကင်းမြ၊စမ်းတ ကွေ့နှင့်၊ပန်းမွှေ့ရာမြေညီတွင်၊မပေါ့ဘီမယ်ဓေဝီ၊ ကိန္နရီသန်၊ ရွှေဘို့၊ဗုန္ဒနီနန်းမြေကပန်းချွေသည်ရဂုံ၊

(ခ) ရှုပါရုံ၊ဖူ၄ါစုံ၊မုနာ၊ပုံသံသာနှင့်၊ ထံတွားနှုံးခေါက် ၍၊ ညွှင်းသုံးပေါက်ကြွေးကြသည်၊ ကျေးသုဝမာဂဓိ၊ ဗန္ဓုလီ ဗန္ဓုလာ၊ ဧဏ္ဍာရီဉာဏ်ရွှာနှင့်၊ ဂန္ဓမာပန်းသိုက်ကာ၊ နန်းစရိုက် လှု့သဏ္ဍာန်၊ ၄ာက်ရကုဖနဲသောခါ၊ ပုထုဇန်ဘာဝ၊ သံလိုက်နှင့် ဓာပ်ထုပ်ကိုမခရုပ်ဘဲ၊ပြသကဲ့သို့၊ဟာဒယရုပ်ကလာပ်၊တဖျပ်ဖျပ်

ငါးမန်းမိကျောင်း၊ သားရဲပေါင်းတို့ သည်၊ ဦးခေါင်းမချိ၊ လိုက်မဒိ ဒေသာ၊

(စ) အဇ္ဈာဂီမဂ္ဂင်၊ ဈွေဘောင်ပျံစက်ရှင်ဖြင့်၊ ရေသာဘင် မဂ်လာဝယ်၊ ရွှေပဋ္ဌင်းကြွေပြာကျက်၊ သ ကြာသ, ပြီးလျှင်၊ အဝိဇ္ဇာ ယာတွေ့ဝ၊ အဆေသာသင်ရောဂ၊ နိဗ္ဗာန, ဟိဘ်၊ ဝိပရိတ်ပဋိလုံ၊ ဘုံ ဘဝအထွန့်၊ ပိဝဋ်နယ်ခြား၊ ပိုးသုံးပါး၊ ဖြေသော၊ အမဘာကမ်းယံ သို့၊ တောင်ယာဉ်ပျံကူးခင်၍၊ နိုးကပ်ရခြင်း၊ အကျိုး၌၊ ရတနာရေး သားမျက်ရှုကို၊ အတုလခမ္မရာ၏၊ ရှင်ချစ်သားသနာသို့၊ နှစ်ဖြာ နိဂ္ဂဟာဖြင့်၊ သမထောဘုံရောက်၊ ချီးမြှောက်သွင်းသွတ်၍၊ ကျွတ် ဆုကြီးယူပါသည်။

(ဆ) ကြာဘင်၊ ဆွာသာရေ-မိပတိ၊ သီရိရုနစ်ကြည်မြ မာန်နှိမ်ဦး ခိုက်ပူဇော်ထိုက်သော၊ မကိုဋ်ဇောတ၊ သဗ္ဗညုကိုယ်စား၊ ရုပ်ပွါး တော်မြတ်၊ ပိဋကတ်ငရိယာတ်၊ ရကျွပါဠိကျမ်းဂန်၊ ဓမ္မခန့်ဘုရား ရေးသားကိုးကွယ်၍၊ သင်္ဂါယ်ကိန်းဝပ်စေခြင်း၌၊ စေတနာဖြင့်၊ ဓမ္မမဂ်ငြိမ်းထူပါသည်။

(ဇ) ဥဒ္ဒိဿတဒင်္ဂ၊ ဖုံညီစွယ်ရောက်၊ ပေါက်အာဇာနည်၊ သင်္ဃာဒေထရ်တို့အားလည်း၊ ရှစ်မည်ပရိက္ခရာ၊ ဖုံစွာသွန်းဒါန်း၊ ဆွမ်းပန်းဘောဇဉ်၊ အမွှန်ရသာ၊ ဩဇာလေးနက်၊ ဆေးထက် စတုမဓူဖြင့်၊ မျှကြွတုံငွေ၊ ဘုန်းပေးရဝေးစေ၍၊ သုံးတွေ့ဘဝ၊ ဝဋ် ဒုက္ခမှ၊ ထွက်ရစိမ့်ကြောင်း၊ လှူပါသည်။ ။ ဤဓါနဝတ္ထု၊ ကောင်း မှုအဖြာဖြာကို၊ ကောဇာသက္ကရာဇ်၊ မည်သည့်ခုနှစ်၊ မည်သည့် ရက်နေ့၊ အနှုံ့မာဒနာပြုရာ၊ ကလျာဏသဘော၊ မနောကြည်ဖြူ၊ ကျွမ်းဝင်သူတို့နှင့်၊ ဓလေ့မကွာ၊ ဧဒသနာမြွက်ခန်း၊ ဉာတ်သံကို၊ နာခံလိုပါသည်ဖြစ်၍၊ တရားတော်နာ- ကြွတော် မူပါမည့် အကြောင်းများကို၊ ဘိတ်ကြားလိုက်ပါသည်၊ မိတ်ဆွေအပေါင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့ဗျာ။

ဆင်ဒေါ်ငါးရွာသို့ပေးခဲ့စေ့ဆွာစေသ။

(က) ပထဝီပံသုံးအဏ္ဏဝါမေရုနှင့်။ရွှေရေထုဌာပနာ၊ မြေဇမ္ဗူ့ထက်ျာမှာ။ခက်တရောညွှန့်လန်း။ သက်ခန္ဓာကွန့်သန်းလျက်၊ သူယောင်နန်းရိပ်မြုံ။ ပွင့်ဝတ်ဖျုံ အသွယ်သွယ်။ ဂုလဲလုံးချယ် သည့်နွယ်။ရယ်သလို-ပြုံးသလို။ဘော်ပေးသူငိုစေတို့၊ ဗိန္ဓာထိုရိ ပျော်မြိန်း။မြစ္စရည်ဖန်နန်းနှင့်။ပုန်စန်းကျောလည်ရာ။ ရေသီတာ လျှမ်းပြည့်။သဏ္ဍာရဘန်-ဝန်းဟုည့်လျက်။တောင်မင် ဖျံဒက္ခိဏာ ကျွန်းကျွန်း၏ဌာနရော၊ ဒေသစာဟုည့်မြိန်။ ထေဇာသာပြည့်လျှမ်း လျက်။ကြည့်မခန်းအုံမကုန်။မိုင်ကနက်ဖြန့်တုံ၍။ ဂင် မြှန်ဝါဠ။ သဲအရမကာ။ပွင့်ကြသည့်ဗိန္ဓော့ယျာ။ရှာရွှေဝါထံရင်း။ရှိန်ထေဇာ လျှံပြင်းသည်။ခင်းမင်းချာဇာဒနုပျော၊ကျွန်းဇမ္ဗူ။အောင်ချာခွ။

(ခ) တောင်ငါးရောက်လေ။ သာသရဲရန်ညွှစ်တောကို။ ဖွစ် ချွေကာပတ်ဖြတ်။ယာနုမောတ်သံရှေး။ကင်းဝေးစိမ့်သဘာဝ။ရိပ်းပြင်း ကြီးစက်ချသည့်နွယ်၊ နာဂတာပိန္တိတံ၊ ရာဇာပြန်ကောင်း။ စက် ရပိန်ထွန်းညီသို့။ကျွန်းသိမိရစည်ပင်ရော၊

(ဂ) မဟာမြိုင်။ကန္တာမြိုင်။သာနိုင်မျှရံတော၊ ကြာငါးရုံ ရုံနွှာလျက်။နောဠဏ္ဍကုန္ဒြီ။သုန္ဒြီနန္ဒမူ၊ နန်းရွှေမြို့လိုက်ဂူမှ။ ဟန် ယူကာကြွား။ကြွား။ယူဇနာရပ်များ။မှာ၊ အဝိမ်းစား အရှင်ဘမ်း စွမ်းတတ်သည့်ကောသရော။ ဝိန္ဓာပျံတပသီ၊ စော်ကီတို့အဓလေ့။ ပျော်မွေ့ကြနေရော၊

(ဃ) ကေလာတောင်။ ဝေဘာတောင်။ ဖျော့မှောင်မှိုင်း ဒုင်။တေဇာရောင်သိုင်းချုပ်လျက်။ တီးတုတ်သံ၊ အာလုပ်သံ၊ မြွှာန်ကရိုဏ်းပြိုပြို။ တီတီတုတ်-တီတီတုတ်၊ ခုနစ်အုပ်ရှစ်ဒုင်။ မှုတ်သူမန်းသူ။ဗရုပ္ပကျွက်ကျွက်ထို။ပန်းပေါင်းနှင့်ဆေးမျိုး။ ဗီလာ ရကြောင်မျိုး။ထိုးသူထိုး၊နှံ့သူနှံ့၊ ပရိတ်ကြီးဇဂ္ဂုံ၊ သတိပဋ္ဌာန် ဂါထာပျံ။သမ္ဗုဒ္ဓေသွာချာတော။ရှုထိပိဘသာဘဂဝါ၊ သရဏဂုံ အချာ၊ဂါထာရောအာဏာရော။အင်းကောနှင့်အင်းစောက်၊

တုန်လှုပ်ချောင်း၊ သာရှုဖွယ်လကျွန်းအာနှင့်၊ ကိရိယာပျိုးတတ်သည့် ငှက်မျိုးကတာသီ။

(ဂ) ကောသရီ၊ ရွှေတာညီ၊ ဇော်ပီယမြိုင်နတ်တို့၊ လိုဏ်နှဝ ရတ်ဖန်ဂူနှင့်၊ နန္ဒမူခြေရင်းတွင်၊ ငွေတလင်းဇေယျရုံး၊ နေ့စာထုံ့ ဆိုင်ကြ၍၊ မြိုင်သာ့တုန်းအချိန်၊ ။စိန်သယ်ရတီ၊ ဝစီနုပုတ်၊ မုတ်ပုလဲပွင့်၊ ချိုဝင့်ဝင့်နှင့်၊ ရွှေသမင့်လက္ခဏာ၊ မြက်နုံ့သာခြေ ညီတွင်း၊ တာတက်ခွါခြေချ၍၊ ငြိမြိုလည်းမနေ၊ ဗေရိယာသင်ရှစ်ဖြာ နှင့်၊ ချစ်စရာဖန်ဆင်းလျက်၊ ပန်ခင်းကာကျော့လိုက်သည်၊ ငထားစရိုက်ဘာသာသာ။

(ဃ) နန္ဒာလိုဏ်။ ကန်သာမြိုင်။ မန္တာဒိုင်အဝ၊ သတ်မြွာန ဘာဂီ၊ မြင်းရျာနသာသီနှင့်၊ ဘောဇော်ဂီလျှံ့ကျိုတို့၊ ရှစ်သည့်ပဟ မဝန်၊ ရန်သာသည့်ရေတံခွန်၊ ဇွဲပြွန်တံကျောက်စက်တို့၊ အောက် မျက်နှာတောင်ခြေက၊ ဝဲလက်ျာရစ်ခွေ၍၊ မြစ်ရေရငါးရာမှ၊ ပွန်းမြွာသည့်ရေဘုံငံသည်၊ တပိုင်ပြိုင်ဖြာပတ်လျက်၊ ရာဇမတ် ကွက်ကန့်၊ ဖန်ကွန်ချာဖြန့်သကဲ့သို့၊ နတ်ရေသန့်ကုန္ဒမီလည်း၊ ဂျာတ်မဓိ-စံကင်း၍၊ ကြည်ခြင်းမန္တိုင်သော၊ ရေငါးရာ့ မြစ်ငါးရာ၊ ဂဏန်းတူသည့်ရာတွင်၊ မေဃာက-မောက်မို၊ နှစ်ဆယ်ရှစ်ရွှန်း ပိုသော၊ ဖြူညစ်ရိရေလှိုင်းဖြင့်၊ နေ့ရက်တိုင်းသွန်းမိုလျက်၊ မည် သည့်မြို့နန်း၊ မည်သူ၊ ဘွိတ်ကြွားလိုက်ပါသည်။ ။မည်သည့် မြို့နေမည်သူတို့ဗျာ။

(င) ကျွန်ုပ်မှာ။ ခန္ဓာအာသဘနေခတ်။ သမုဒ္ဒါဒိဝဲ၊ ထဲသဲ နှံမှိုင်း၊ ခန်ပိုင်းဖိုက်ပတ်၊ ဘောဉ်လည်းလျောင်၊ ဝဲ့တင်းဝတ်ကိုး။ ဘောင်လုံးခြေရိ လှိုင်းအိမ့်ပွန်းခေ၊ ခရေအစ္ဆရာဝါ၊ သံ့သာချာပြင်ကျယ် မြစ်ပင်သယ်၍၊ အင်ဝှယ်ဆောင်းထောင်၊ အာဝေပါင်ငွါးငွါး၊ မှင် ဖါးဖါးနှင့်၊ ကိုက်စားဟစ်မြည်သော၊ ငှါချာချာတွင့်မှန်။ လေသင် တုန်းအဟုန်ကဲ့သို့၊ လိုက်ရန်ပြေဘင်း၊ ဘောင်းကျွန်းဝှဲ့သွာသော၊ ဇာတိ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏ တည်းဟူသော၊ ရေသူခကန်း၊

(င) ဝေးပွဲဒရှာကာ၊ ကြောင်ညီနောင်၊ မိုယ်းမှောင်ကျူ၊ သန့်လျက်စွဲ၊ သူရဲကြောင်၊ သူကောင်ချီ၊ အင်းမှီ၊ အင်းထိုင်၊ရွေ ရှလိုအင်၊ဥမင်ထွက်၊ကြောင်နက်၊လက်မနှိပ်၊ဇရိပ်ဘင်၊အသိ ဘင်း၊ ငြိုးဖျမ်းကြောင်၊ မြိုးကိုက်ကြောင်၊ ကျိုးညီနောင်၊ ကြက် ကောင်ကိုက်၊အလုံဖိုက်၊ သားမဒုပ်၊ သစ်ကျွားများရုတ်သည့် နှယ်၊ဝှဲတ်ကြသည့်မနှုန်း၊အပြုန်ပြန်၊ အလိုလို၊ မသိတာတဲ၊ မကုံး တတ်၊ ရွှေမြင့်မိုရ်ရလတ်ဝယ်၊ နဘ်ပိဇ္ဇာတပသိတ္တို၊ စံမြိသည် ကြက်သရေ၊သိဋ္ဌိရုံချွဲသည့်နှယ်၊

(စ) ကျွန်းမပေါဥာသိမ်၊ အင်းချောင်းရှာ ဂါမြိန့်ဝယ်၊ ရဝ်မထိန်ဇောတာရသ်၊ သူတော်တို့လိုပတ်ကို၊ ဖြည့်စွမ်းတတ် အလွန်၊ ဝဋ္ဋိုလ်မြတ်သီလဝန်၍၊ဂုဏ်အဝှန်ထေဇော၊ ဥပမာဘွေ ရှာလျှင်၊ရေသီဓါရစ်ခွေ၊ ဘွေမရွှေမရှု၊ မြယုဂန်ဘွေဝုထက်၊ ဝုလဲဥငွေဝတ်မှုန် ကြဲဖြန့်လျက်ဝုံသလို၊အရုံစုံပြာကျူ၊ အစဥ္စ ကာသဝယ်၊နက္ခတ္တသမယ၊ကြယ်အပေါင်းဝန်းရံလျက်၊ ဆောကာ ယံတိုမ်နန်း၊ လမ်းသုံးဝကူးသန်းလျက်၊ ညာကျွန်းထိုအပွန်း၊ ဝန်းဝန်းကြီးကြွားကြွား၊ ငွေဘောင်တာ ရထားသည်၊ ဘွားဇနဲ့ ထွက်ပြုလျှင်၊ များဗိုလ်ရှင်လျက်၊ ဖြူစင်စွာ သဘောတွင်၊ ရွှင်မေ့စွာဘောသမနည်၊ ဇ ထင်ထင်ထွမ်.ဖိ၊ ကိုယ်စိတ်ပါရွှင်း ဖ. ၍၊ဘွမ်းဆီထိအတုတူ၊

(ဆ) ပန်းရိသူ-ဝေနေလူ၊ဖြည်နိဗ္ဗုတိုင်ထိ၊ ကယ်တင်ယူ-ချီအုံဟု၊သမ္မောဓိဆုပန်၊အာဒိမဟာ်ရန်၊သိဝဏ္ဏာအဖွင့်၊ရှင်တတ် သောသဗ္ဗီ၊အဇ္စရိယာသကတ်၊ဂုဏ်ခြပ်များကို၊ တတ်သိတိုင်း ဆိုရလျှင်၊စာဆိုသူလွယ်လျက်၊ ကန့်ကူရှော့တက်မည်ကြောင့်၊ လင်္ကာဘာသဘော၊ လဋ္ဌိတာပဋ္ဌာ ရာဇလုမာရော၊ ဓသောဝန ယောဟု၊အဋ္ဌောကိုရှုကြည့်၍၊တပည့်နှင့်ဆရာ၊ ဩမိသပဗ္ဗနာ ဖြင့်၊ ကြောင်းခြင်းရာစကား၊ ရိုသေစွာဝင်ထွားလျက်၊ ဖွေ့နွဲး တော်သုခ၊ လျှောက်ထားရန် ဆန္ဒနှင့်၊ တဝတည်း ရေးသား၊ ဓမ္မဟ္ဆာကြီးပွါးမည်ကို၊

(ဇ) ဘုရားရှင်အလျှာ၊ တိုင်းကသာသိဗ္ဗာရာတွင်၊ မိန္တာ ယှုယှင်းကွက်။ ရသိက-ဘုတက်၍၊ နတ်စက်နှင့် ခုင်ကွပ်၊ စောင်းကြိုးကုန်သွတ်သည့်နှယ်၊ စာညှုတ်ကာ ကောက်တော့ မည်၊ လျှောက်ပါသည်ဘုရား။

(ဈ) တပည့်တော်မှာ။ ရှေးနှင့်သော်ဘမူ၊ မတူကြွလ ဘိ၊ အမိလည်းရတော့၊ အဘလည်းဆုံးရှုံ။ ညီများလည်းပျက်ပြုန်း ၍၊ နှလုံးလည်းမသာ။ ရေဝေးသည့်ရွှေကြာသို့၊ ညှိုးရွှေကာနွမ်း ယိုင်လျက်၊ တမှိုင်မှိုင်သန်းချက်နှင့်၊ ဖြစ်ပျက်ကိုတွေးပေါ်။ နောက် ရွှေကိုထောက်မျှော်လည်း၊ မပျော်နိုင်တာဆိဘ်၊ ဇောဘဝင်ကြွ စိတ်နှင့်၊ ဘမှိုဘ်မျှခစက်ဘဲ၊ နှစ်ဆောင်ပြိုင်ရိပ်ထဲမှာ၊ ကြိတ်ခဲ၍ ထိတ်တိတ်။ ခေါင်းမြီးကိုမြုံအိပ်၍။

(ည) ကိုယ်စိတ်ဘကြွီးဝါး၊ လူသားဟဲ့ယောဂျာ။ ငါ တွင်မှကွက်ပြား ဘယ်တွက်ကြောင့်မှားမည်လဲ၊ အများတကာ ထုံးနဲ့၊ မလွဲသာကို၊ ဖြစ်သမျှ-ပျက်မည်၊ ဘခံခြည်မသွေ၊ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာအနိစ္စာ။ ဥပ္ပါဒဝယာဓမ္မိနော၊ မိန့်ဟာချက်ထင်ထင်။ သို့ပါလျက်။ ဖြစ်အင်ကို၊ မကြည့်ရှုင် ရွှေလျောင်း၊ မရှိခပ်စ ကောင်းဟု။ ဖျောင်းဖျကာသမတ်။ အတန်တန်ကွပ်ညှပ်လည်း၊ မတတ်အားလေအောင်၊ ဟဒယ-ဖုံးခေါ်င်မှာ၊ ပူလောင်၍ညှိုးချုံး ကြိုခံမီးကောင်ခရုံးသည့်နှယ်၊

(ဋ) နှလုံးထားမကြည်ဖြူ၊ မိနှင့်ဘ၊ မဲ့သူကို၊ လူဆိုခည်ကို လည်းရှက်၊ စိတ်ဒုက္ခ၊ ဝိဘက်နှင့်။ မသက်သောင့်မသက်သာ။ ဗျာပါဒော-ဘယာရေး။ သောကတွေခြောင်းဆန်၊ ကျောင်းကန် မှာမပျော့။ ပုထုဇဉ်လော့။ သတိထားလျော့မေ့၍၊ တရေ့ကပဲရိုက် မှား၊ လူ့ဘက်ကိုစိတ်ကူး။ မိဘူးသည်ထာခါ။

(ဌ) ဘွားကနဲ့သတိလာ၍၊ ဘာအတွက်ဝန့်လေး။ ဆရာ ရှင်ရှိသေးဟု။ တွေးတောလိုက်ပြန်ရာ၊ ကျွန်းမသစ်ပ့်လေဌါဟု။ ဆောင်နေရာတုံမြိတ်က။ ထိတ်လန့်ခြင်းသံဝေဂ။ ရသလိုအပြု၊ မေ။ ကားနှင့်မှုရုဥ၊ ဂါထာဖျံ့စတုကို။ ဗုဒ္ဓ စပြန်ခန်၊ နှုဝိုလောခံ၊

အပြန်ပြန်မှတ်မန်း။ သုခတွေပြည့်လျှမ်းလျက်၊ ချမ်းသာမြဲပကတိ ရရှိသည့်အမှု၊ ဆရာကိုအားပြုလျက်၊ ယခုလည်း ကြည်ယုံ၊ ခမဏ္ဍပဟုန်ကျော်ဖူး၊ ထူးဖွယ်သည့်သဘော၊ မိဘရော-ဆရာရော၊ ရှေးကစိတ်စော၍၊ ပြုဝါဒခံလို၊ ထံတော်ကိုအရောက်၊ လာချင်စိတ်ပေါက်သော်လည်း။

(၃) နှစ်သောင်းကျော်ကယ်မိခင်၊ ရင်ရှာကိုမြင်သောခါ၊ ငိုချင်လျက် သူငယ်ကို၊ လက်တို့ကာပြသည့်နှယ်၊ ဆရာဝယ်မ္မဖြောင့်၊ စိတ်သောကနှောင့်မည်ကို၊ စောင့်ကြဉ်ဆည်ဇပို့ရို့၊ တောင့်ထလျက်ရှိမည်ရို့၊ သည်ဆိုသို့ပ်ဟာ၊ သည်ဆိုကိုရင်ရှာဟု၊ မည်သည့်-သိရင်းနှင့်၊ သကြာန်မင်းဇကူး၊ ရိုးသိမြူးစ, ဝသန္တီ၊ လမြိုးသာချာသီတွင်၊ စပ်စ၍ ပျောက်ကြွားလိုက်ပါသည်။

(၃၂) ဓဘာဒဝယ်အကြောင်း။

ဘောလယ်ဥပမာများ။

(၁) (မြင်းစာရေးညီ။ မောင်မောင်ဘရေးသည်။

(က) ဖုးပွ့(လက်တင်) ၂

တွေ့မြင်ချင်=ချေးရယ်နှင့်၊ နေ့စဉ်ပင်=ဆွေးပါရ၊ ငုံ့ရိုမိ(မြိုင်)	} အခံ၊

လဲမယ့်=သဲညို့(ခွေမိုင်) ၂

မပြေ(နိုင်)ရုန်းနှင့်လေ။ ရှုံးညာသက်(ဖိုင်)	} အခရင်။

(ခ) လက်သုံးတော်=ထားကိုလ၊

ယောင်မှားကာ=(ကိုင်) (နိုင်)ချင်လိုလို=ပတ်ပါဘဲ၊ နှုတ်အာရဲ=တယ်ထို့၊ အပြစ်[တင်]	} အခံ၊

မချစ်[ဖြင်ဖြင်] ၂
(ချစ်)ရင် = အကျိုးကိုလေး။ } အခရုပ်။
ငြူးမာန်ရွှဲ = [ဆင်]
(ဂ) သက်တော်မူ = ရက်ထားဖြင့်။
အသက်ကို[ပင်]
ကြေနပ်အောင် = စီ(ရင်)၍၊
ပြု(ချင်)တော်တိုင်း။ } အခံ။
ခု[ခင်]နေ့ = ဆိုင်းပါနဲ့,
ပိုင်းဘို့[ရယ်]
မြန်မြို့(သီလဝင်) ၂
(သံ)စက်သွားကိုလေး။ } အခရုပ်၊
ထားအပ်ပ[မယ်]
(ဃ) ငါးပါးမာရ် = တက်သူမို့၊
ရက်စက်လေ[တယ်]
သက်သက်ဘယ် = သွေ[ဖယ်]ထိုး။
မယ်တာ]ကယ်]စိမ်း၊ } အခံ၊
သော[လွှယ်]ခုမြှိမ်းမှာထင့်၊
နွဲ့ယိမ်းနွဲ့ "ယိုင်"
မြစိမ်း(လဲ့နိုင်) ၂
သန့်သင်ချွေ = နှစ်ကာယ်လေး။ } အခရုပ်၊
စိမ်းရှာဖြစ် "နှိုင်"
(၂) ဒိဝိ်ရှေ့မင်းအတွင်းတော်ဘွင်၊ ညွှန်ပြီလာခံရ-၄
မြန်မလာသောကြောင့်၊ လိုင်ထိပ်ခေါင်တင်
ရေးသည့်ဘောလယ်၊
(က) စိန်ခြူး(ကြာညောင်) ၂
(လ) ၂ ရောင်လင်းပါလို့၊
(ရှန်) ၂ ရွှေဖြူတင်းရယ်ကာ။ } အခံ၊
မသိရ(ရွှေ5)

သုံးချက်(စည်ဘော်)၂
(ရိုက်)၂(ဆော်)ညွှင်းတယ်သေး။ } အချုပ်၊
လင်းရွှေကြက်(ဆော်)၊ ။

(ခ) သဇင်ဆင်းပါတဲ့၊
ခင်းပြန့်(ပေါ်)။
လသွန်းငယ်–မယ်(ရှော်)လို့၊
တကိုယ်(တော်)လူး။ } အခံ၊
ထွေထွေရှားစိတ်ကူးပါလို့၊
ဖူးရွှေသက်(တင်)။ ။
ဖြစ်ရေး(ကုန်စင်)၂။
ဘ(ဝင်)တုန်လေးတယ်လေး။ } အချုပ်၊
တွေးကြိုလိုက်(ရင်)၊ ။

(ဂ) သဲ ရွာတော်-ရုံးပါစေ့၊
ဆိုဦးကာ(ပင်)။
ခင်လေးကိုမောင်(ကြင်)ငဲ့၊
သည်သက်(တွင်)ဘဲ၊ } အခံ၊
နှောင်မသွေလွဲပါဘူ၊
ယုံတော့(မေ)။ ။
ဖြူ(ဆောင်ဆွေ)၂
(သိ)၂ဟာ-တင့်တယ်လေး။ } အချုပ်၊
မိုးညာမြင့်(နေ)။ ။

(ဃ) နတ်ဧဝီ-ဖြားဘော်လဲ၊
တပါးကို-မ(သွေ)၊
ရှစ်ဖြာ[ရွှေ]ပါလို့၊
အောင်[ဇေ]ယာညွှန်း။ } အခံ၊
မတ်ခြေရှေ့ဝန်းငယ်နှင့်၊
ရေညွှန်းတော်-"နွဲ"

မဟေသီ မှန်
(ဒေ)၂ ပီတာပ်တာယ်လေး။ } အအုပ်။
ဦးဆံယ်ထပ် ရုံ

(င) သည့်မေထင်စားပါလို့။
ကြွင်အသားငယ်သန်။
ရမျှားဓွာ·တ ဥဘာာ်နှင့်။
မူ·ဟန်·တော်ခြာ။ } အခံ။
ပြုတော်မူအားသူရို့။
မျက်ထားတော်မှုံ၊
မသိ(ခြင်ခြင်)၂
အရင်သူ စိမ်းတာယ်လေ။ } အအုပ်။
ဘိန်းပိတ်ထိုခြုံ။ ။

သဖြန်။ ။အချစ်ကိုယုံ၊ပုံပါငွဲ့အလုံး။ ။ရှောင်တွဲနေမျှော်လို့။မကြည်သော်·မျက်တောင်ပုံးတာယ်၊ဘယ်တွက်ကြောင့်မှန်း။

သောသသည့်စပ်ဆိုနည်းအကြောင်း။

သောသည့်၌၊ ဖြဆိုခဲ့ပြီးသော ဥပမာများကဲ့သို့၊ တချိုး တချိုးတွင်၊ အခံပိုဒ်၊ အအုပ် ပိုဒ်ဟူ၍၊ ·ခွဲခြား ပြီးလျှင်၊ အခံပိုဒ်၏ အသုံးအကျွရာသည်၊ အအုပ်ပိုဒ်၏ အသုံး အကျွရာ နှင့်အသတ် ကာရန်မှန်ကန် ညီညွတ်စေရမည်၊ ရင်းဖြင်၊ ထိုအသတ်ကာရန်တို့သည်၊ ဤမျှဖြင့်မပြီးဖြောင်ဘဲ၊ အခြားအချိုးများ ထိုမည်ကဲ့သို့ဆက်လက်စပ်ဆို ရကြောင်း။ ဖြဆိုခဲ့သောဥပမာ များ၌ သေချာစွာကြည့်လေ၊အမှတ်အသားဖြင့်ခွဲခြား၍ပြော်ပြထားရှိ၏။

မှတ်ရန်၊ ၎င်းအကျွရာ တို့သည်၊ မည်သည့်အခါမဆို၊ အသံပေါ်ပေါ်လွင်လွင်၊ ရှုတ်ဘတ် နိုင်သော"လင်္ကာသံ" ချည်း ဖြစ်ကြစေရမည်၊ ။

အမှတ်အသားဖြင့်၊ဖြဆိုသားရှိခဲ့သော၊အကျွရာများမှတပါး မည်သည့်အကျွရာသည်၊မည်သည့်အကျွရာနှင့်အသတ်ကာရန်

ဖွဲ့ကာနည်းညွှတ်ရမည်ဟု၊ ပုံသေသတ်မှတ်ခြင်းမရှိချေ၊ မိမိကို စွမ်းရည်ဥာဏ်ရည်သွားသလောက်၊ အစပ်အဟပ်၊ အသတ် ကာရန်ယူကြသည်သာများ၏။

ထိုပြင်၊တေးထပ်များကဲ့သို့၊ ပိုဒ်ရေမည်မျှသာ ပါရှိရမည်၊ မည်သည့်နှစ်ချိုးသာ စပ်ဆိုရမည်ဟူ၍လည်း။ ပုံသေသတ်မှတ် ခြင်းမရှိသောကြောင့်၊ ပိုဒ်ရေနည်းများမဟူ အမျိုးမျိုးစပ်ဆို ကြ၏၊ စပ်ဆိုပုံစပ်ဆိုနည်းမှာလည်း။ ပဌမနှစ်ချိုးသာသုံးလုံးကဲ့ ပြား၍၊ ကျန်ပိုဒ်စပ်ဆိုကြသောအချိုးများမှာ၊ များစွာမကွဲပြား ဘဲ၊ရှေးနည်းပင်လျှင်၊ဆင်တူရိုးမှားစပ်ဆိုကြ၏။

အကောင်းဆုံးနည်းမှာ၊ မိမိနှစ်သက်သော ဘောလယ် များကို၊ ကျက်မှတ်ထားပြီးလျှင်၊ စပ်ဆိုသောအခါ၊ ၎င်းတို့နှင့် ယှဉ်၍၊တဖြည်းဖြည်း၊ကြိုးစားတတ်ခြင်းသည်၊အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပေသည်။

ဘောလယ်ဥပမာများ။

(၁) ဆရာမင်းဖွဲ့ရသည်၊ ဝါဆိုပန်းဘောလယ်။

မိုးကဖြာညိုဖြာညို၊ရွာမေ့မဲချိန်မို့၊ဝါဝါဆိုပွဲခယ်တဲ့၊ကြို့ခဲ့ ပြီ၊ ၊အစုံရဲ့-အညီအညီ၊ အို-သဇင်ငယ်ကြိုးမှာလေ့မြိုးဝ ကပ်သည်။ ။

ခင်ခင်လာဖုံးပါကွဲ့၊ ကုန်းစာထက်သီ၊ ပုန်းညက်ကယ်- ညွှာနီနီနှင့်၊ရောသီလှိုသေး၊ ဝါဇို့ရုံကလေးသာသာပ၊ပွင့်ကြဖြိန်၊ ၊ အခွင့်က-ဟန်တယ် တန်တယ်၊ အို-ခင်နှင့်မြိန်းမယ်လေး၊ ပန်း ဆင်ကာပ်ရန်၊ ။

ခါ့ထင်မှိုလင့်ပါလို့၊ပွင့်ကြဖြိန်၊အသင့်ပလွှရန်ကွဲ့၊ ပြင်ပြင် ကျွင်း၊ကြိုင်လှိုင်ဆင်းပါပေ့၊နှင်းခံ့ဖြာ၊ ၊ဝင်းဖန့်ဝါဝါ-ဝါဝါ၊ အို-ပန်းတွေက-ထူးတယ်လေ၊ရှူးယူလို့ပါ၊ ။

မောင်မယ်ရုံသွားမယ်ပ၊ထားမိသာ၊ အားရှိရှရောကွဲ့၊ ရွှင် သဇ္ဈါပွါး၊သဇ်ဘော်များကိုတဲ့၊ ဖူးရလျှင်၊ ဦးချ၍ရွှင်ရွှင်-ရွှင် ရွှင်၊အို-သဇ္ဈါလျှမ်းတယ်လေး၊ပန်းကပ်ရို့ခင်၊ ။

ငွေငွေသောင်နန်းကိုတဲ့ လှပ် ဘို့ပြင်၊ ပန်းကုတ်ရှိသည့်ငယ်နှင့်။ ရွှင်ချိုမြို့ခင်ပျိုတည်းရယ်နှင့်၊ တူတူပျော်။ ။တောင်းဆုယူမျှော်ယူမျှော်။ နို့ဘွားနှလမ်းကုံလေး။ ကွမ်းရောက်တို့နေ့ပ်။ ။

(၂) လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ရေးသောသဘောသည်။

ဝုလဲမိဘ်စုံ မိတ်ရုံ၊ ကုံထုံတုံခြွေးပါတဲ့ ။နှခါးရှင်ကြွ မြခက်သွင်ရွှေကိန္နရီကိန္နရီ ရှ ရှင်ချိုသန်းတယ်လေး။ နှင်းဗျုံမြလည်ထင်ထာနိုးငယ်နှင့်၊ မျှော်ကိုးယောင်ဘွယ်၊ သက်ဆုံးတိုင်-ကြိရှယ်တဲ့။ ရွှေစပယ်ကုံး။ မြတ်ညွှာထာ်ယုသုံးပါလို့။ ကြွေခုံးကောသီ၊ ။ဘုန်းမှဲ့သွင်ပြင် သွင်ပြင်။ ထိဝ်ထိဝ်ပြာ ဝေးတယ်လေး။ဆွေးပို့ခဲ့ပြီ။ ။သဲခွန်ဘွင်ကျွဲ၊စေဘို။ မယ်လွှဲ ချိန်မို ရွှေစကြာ-ရုံနှထိပ၊ထိထိမြန် ၊ခိုင်မာလာပန်းငယ်နှင့် စက်ခန်းတောဝ်ထုံ။ ။ရှောင်ရှုန်း သည္ဆုသည္ဆု၊ ဆောင်ဆောင်ထောင်းကွမှာလေး။ ဖူးတွေ့ကြို။ ။ငွေယုန်ရီ စောင်းယိပေါ်၊ ခါနွှောင်းတောင်ပုံ၊ ရှေ့ကျွန်းဗိဘာဘုံကာ။ ထွက်ခေါ်ထွန်းနီ။ သုံးဗေဟ်ရဲ ဇီးပါပေါ် ရွှေဘ်မမြဲ။ ။ရွှေကြက်သံချိုသံချို ဆော်ဆော်တွာသွင်းတယ်လေး၊ထင်းမယ်လို့ပြင်။ ။

(၃) အိပ်ရှေ့မိဖုယားလှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ရေးသောသဘောလယ်၊

တုံပန်းမာလာမာလာ၊ရွှေစပယ်ပု ငယ်သို့။ မယ်ကြွင်စဦးပေမို့၊ယုံမိဘယ်။ ။ရမှာကယ်တကူးယ်။ ရွှေစပယ်ခက် ၊ယ်လေ ။ မုန်းရက်လှာတယ်၊ ။ရွှေစပယ် ရိုးလို့ပ။ တိုးခိုခဲ့တယ်၊ ဖြန့်တွေး-စာနာလှယ်ဒုံ့၊ထယ်တော်ရှုအား။ နှောက်တာပန်ခြားပါလို့။သုန်ဒေသေးရန်။ ။မယ်ဖြင့်ဘုန်းဝေ၊ဘုန်းဝေ၊ရွှေစပယ်မြစ်ကိုလေး၊တိုးချစ်ကဲ့ဘော။ ။ရွှေစပယ်ခက်ကယ်သို့၊ ကြင် ၄ တ်ဝေ၊သက်ဆုံးတိုင်ဖှန်စေပ၊မသွေစဘူမ်။ ပျို့ဌါတောင်မှုကြွ်ပါတဲ့။ရှေ့သန်းရင်။ ။လွှဲလေ့သစွာ။သစွာ ရွှေစပယ်သီးငယ်လေး

နီးလျက်နှင့်ကွာ၊ ။နောင်ရာဝင် ဆန်း ဆောင်လို့။ ဉဒါန်းငယ် တွင်၊စက်သွားခဲ့တော်။ သီလဝင်နှင့်၊အရှင်မထေး၊ ရွှေသည်ဘို သားပေါ်တဲ့၊ သော့မကြာ၊ ။သက်ဆုံး ထိုင်တိုင်၊ စပယ်ညွှာ သေးငယ်လေး၊ဆွေးစေတော့သာ။ ။

[၄] တောင်တမန်စာ။ မောင်ဘောငယ်ရေးသော ဘောလယ်။

သင်းမျှကြည်၊ ကြည်၊ ဒီဝတန်မှက်ပါလို့၊ ကတိယံ ထက်မှာလ၊စက်တော်ခေါ်၊ ။မပျော့တပျော်၊တပျော်။ ပျော်၊ ပျော်နိုင်ဘဲငယ်လေး။ လွဲရက်နှင့်နော်၊ ။ရဋ္ဌမီ စန့် ရယ်က၊ မြန်းကြွသော်၊တန်းတရှော်ပါရှိ၊တွေတွေတွေး။ ဖြေဖြေမနိုင် ဘူ၊မျှောက်တုံးမှု၊ ။နေ့ခက်ဒုံးမွဲ့သူ။ မဲ့သူ၊ နောင့်အသဲမှာ လေး စွဲညိုလို့ခူ၊ ။မြတ်လေးငုံကြွပါတဲ့၊ စက်လဲငှ၊ ခက်ခဲ သူ့ချယ်ကြောင့်၊ဖြေတရင်း၊ငွေလမင်းရယ်က၊ လင်းပွင့်သော်၊ လွှမ်းလို့ကြည့်မျှော်၊ ကြည့်မျှော်၊ ဘုံ၊ ဘုံရကောင်းရဲ့လေး။ ဆောင်းမှုလို့နော်။ ။စောင်းဘော်ကိုဖိုက်ပါလို့၊လွှမ်းခိုက် ကိုဖြေ၍ရွှန်းတိုက်ခေါ်ပလွဲ၊တစ်တီးတူ။ ဖြစ်ဘူ ဆိုထင့်-ဟိုက ခြည်။ ။ဖိုးချမြန်ပြိုင်ငြိမ်ငြိ၊ရွှေမျက်ရည်လွှဲ့မှာလေးဆွေးကဲ့ထို့နှိ ဖြင်သစ်ဆက်ပါတဲ့၊စက်ကာဝီ၊မရှက်ပြီဘူ၊မြတ်တရှေ။ စိတ် မငြိမ်ဘူ၊အသက်ငယ်၊ကာနက်ဘွေလယ်၊တော့ထယ်၊ကောသွယ် ရော့ရှိးငယ်လေး၊ထီးနေ့ညွန့်နွံသည်။

(၅) အိန္ဒိရွှေမင်းဆာကြောင်းကို၊ ဖိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သွဲ့နှဲ့ ရေးစပ်သောဘောလယ်၊

ပဒ္မာ့ သောလာသောလာ၊ကွယ်ကွယ်ခါပျောက်ခါမှ၊သွေသွေ ကာပေါက်မယ်ပ၊ဒိုသက်လျှာ၊ ။ဆိုဘူး သည့်တာ၊ သည့် တာ။ ကျိန်သစ္စာဖျက်တယ်လေး။ ယွင်းသေ့ကွက်ရှာ၊ ။ကြိုင် မာလာ၊ကမုတ်ကာယ်က၊ နှောင်သွေ့ခါပုတ်စေတဲ့၊ ရွှေနုတ်ရွှေ

ကာ။ ။သုံးထိန်းနှစ်ထီး၊နှစ်ထီး၊စေတီထူးငယ်လေး။ မူးစေတော့
သေ၊ ။သည်။သည်ဧ်တပါးရယ်။ ကြွင်ကြွင် ဝန့်ပွါးပါလို့၊
ထင်စားမိတာ၊ ။ချမှတခါ၊ တခါ၊ မောင်လှုတင်စားကိုလေး။
အသားသတ်လျှိုသာ။ ။နေဝံသာဘွားပေရို့။ သောလိုသော့ထား
ရေ့ထင့်၊အသားငယ်မိ-ဒိုး၊ ။တွေးဝန့်ဖိုရိုးရိုရို၊ ယထ်တကျိုယ်
တမ်းငယ်ဧလေး။ လွမ်းစိုင်နှင့်ငို၊ ။လက်လှမ်း ခွါညို ခွါညို၊
သည့်ဖြာသိုလ် ဆောင်းတွင်မှ၊ ဆင်တော်ရန်-နှောင်းမှာထင့်၊
အောင်းမေ့မဧပြ၊ ရွှေသဲညွှတ်ကြွေ၊ ညွှတ်ကြွေ၊ ဆည်မပြေ၊
ကျွန်းတယ်လေ ၊ လွမ်းဗျာလုဧပွ။ ။ကြိုင်ဂန္ဓာ ကွန်းငယ်ကာ၊
ခိုင်မာလာညွန့်ပုံး၊သွေ့ယွန်းတော့ဧ။ ဆောင်မြောက်ပြန်-လေ
ပြေကာ၊ စာချွေလောဘဲ၊ မယ်တကိုယ်ထဲ-ဘာရို့၊ ငိုပွဲတော်ဆုံး၊
ခေါ်မရွှေစောင်ရွှေဧစောင်း၊ချာရာထောင်တွေးတာယ်လေး၊ ဇာခွေင့်
ကြို၊ ။မှာတော်မှုဘူးရှာ-တဲ့၊ ခိုင်မာလာဦးငယ်ကာ၊ ကြိုဘူးရ
အင်၊မယ်ယှိုနဲ့လိုပင်၊လို င်၊ မောင်ကလေ ကြွင်ခိုင်သဇင် ခက်ကာယ်
လေး၊စိမ်းရက်တဲ့သွင်၊ ။ယုရွှေဥဒါဏ်ဆန်းပါငေ့၊ အိုသေသော
ပန်းလေး၊သန်းရွှေဘုရွင်၊ ။ဆင်မြန်း မကြွင်မကြွင်၊ ဘာဝင်
ငယ်-ဗိတ်ဘယ်လေး၊လွမ်းစိတ်ကာဝင်။ ။

အိမ်ရှေ့မင်းမျက်မာန်တော်ပွါးကြောင်းကို၊အိမ်ရှေ့မိဖုယား
လျှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်းရေးသော၊ဘောလယ်၊

နာဂဆန္ဒနံ့ဆန့်နှ်သရွှေယန် နှစ်ပေပ၊ ချိန်မှူးစစ်-တိမ်ပြုန့်စံ၊
စက်သွားသီလဝင်၊သီလဝင်၊ပိန်၊ ပိန်ရွှေရိုငယ်လေး။ ဘိုးဖြည်
ထိုက်တန်၊ ။ရွှေကိုယ်တော် ဘုန်းမှာလ၊ လက်သုံးတော်မှန်၊
မခြွင်းချုန့်ပါနှင့်၊ ရာသက်ပံ့ပေါင်၊ မြတ်ဥဒါဏ်ယူလောင်းပါလို့၊
ဆုတောင်းပါတယ်၊ ။ရာဇဂုဏ်မာန်၊ ဂုဏ်မာန်၊ ကြွမ်ကြွမ်
ထပ်တာယ်လေး။ ဖိုင်းသတ်မွဲရွယ်၊ ။တကာယ်ပင် မုန်းသော့
မလော့၊မောင်ဘုန်းကြွယ်၊ ရှောင်လွဲငယ်-သွေ့ပယ်ထို၊ မတွယ်
သာဘဲ၊ ရွှေရင်သဲမှာလ၊ ငွေသဲခိုင်၊ ။ကျွန်းလှ ကြွေယိုင်၊

ကြွေပိုင်။အို-ဆယ်ပြန်သက်ကိုလေ။ နှင်းဆက်တေ့နိုင်။ မြကံမိုးနှုတ်ဦးမှာလ။ ရေလှုတော်ပိုင်။ မယိမ်းသိုင်အောင်လို့။ ကြိုပ်ကတဲ။ ဘုန်းမတန့်ဘဲငယ်နှင့်။ ငံလဲမကူ၊ ။ဆင်းရဲ့ ဘုံဘွေ ဘုံဘွေ။တကိုယ်ရေဆွေးတယ်လေး၊တွေးကြိတ်ရှုမှု။ ။ မာလာစုံကွဲးမှာလ။ခြွေဆွန်းချို့ကြူ။ဟိုရှေးငယ်တမူနှင့်။ မတူ လေဘဲ့ ပေယံချိုးငယ်နှင့်။ ထဲ၂ပုံဆောင်၊ ။သီပေါ်သခင် သခင်။ဘုမရကွန်းမှာလေ။ ထွန်းနေလရောင်။ ။ဆို ဆိုးပ သားငယ်နှင့်မယ်နားမထောင်၊ရှိပြားမြတ်ပိုင်အောင်ပေ၊ကြီးရှယ် ပေါင်။ ရှုံးရှေးသူကောင်းငယ်တွေ့ပုံသက်သော။ ။နှိမ့်သောင် နှောင်နိုင်မှာသိမယ်လေ။ထုံးရှိလျက်ပေ၊ ။ဆမြန်၊ ။တွေးဆ မချွန်၊ရှေးနောက်ကယ်ပြန်လှန့်ထို။ဖနဲ့ဖန်စိတ်ထဲ၊ ။ဘုန်ရှိသူ၊ မုန်းပြစ်ကို-ရင်မယူနှင့်။ သွင်တမူ။ ကြင်သူလွဲပါဘူး။ ထူးတဲ့ ငံဘဲ၊ ။

(၃) ရတုအကြောင်း၊

(က)

ရတုဟူသောအမည်နှင့်ဝေါဟာရအဓိပ္ပာယ်သည်၊

(၁) သဘင်ဟူသောအနက်ရှိသည်။သဘင်ဆိုသည်မှာ၊ ပွဲအမျိုးနှင့်ဆက်စပ်ပြုရင်သည့် စိတ်နှလုံးကို၊ ရွှင်မြူးနှစ်သက်စေတတ်သောအရောက်ခေါ်ဆိုလေသည်။

သဘင်ကိုရတုခေါ်ဆိုကြောင်းအကိုးအကားများမှာ၊

ဇယာဗိုလ်ဂျို့တွင်၊ ။ချိုကျူးငှက်သဘင်ပျော်မှု၊ မင်းရတုဖြင့်၊ရွှင်နှုတ်ထွားမြွက်၊ဟူ၍ရှင်၊ ဆိုသည်ရှာစားဆို၊၁၂-ရှေ့ခန်းတွဲ ရတုတွင်။ ။တော်သလင်းကား မြစ်တွင်းရတု၊ပန်းလှုသဘင်၊ ညစ်ဆင်းရင်လျက်၊ဟူ၍ရှင်။ ဝဋ္ဍေပည့်ချို့တွင်၊ ။ရွှင်မြူးပျော်

ပ"၊နဂါးတို့မှ၊ရတုသဘင်၊ပွင့်တမ္မရိယာ၊ဟူ၍ရှင်း၊ အသီးသီး စပ်ဆိုကြလေပြီ၊

(၂) အခမ်းအနားဟူသောအနက်ရှိသည်။ ။အခမ်းအနား ဆိုသည်မှာ၊ အမျိုးမျိုးမဆက်ဆံ၊ခံဝံ့သူနည်း၍ အကျဉ်းပြုလုပ် အပ်သည်ကို၊ခေါ်ဆိုလေသည်။

အခမ်းအနားကိုရတုခေါ်ဆိုကြောင်းအကိုးအကားများနှင့်၊

မဉ္ဇိုဇိုင်းခန်းတွင် ။မိမိလာဟု၊ခေါ်ရှုပြုသော။ ရတုသာစွာ ထိုပြည့်ရွာတွင်၊ဟူ၍ရှင်း၊ဇနကပျိုတွင်၊စမြောင်ရွှေသိုင်း၊ရီရိုင်း ရေးရု၊ မင်းရတုဖြင့်။ မင်းမှုမင်းလျောက်။ ဟူ၍ရှင်း။ ထက်ထပ် မင်္ဂလာရတုတွင်၊ ။ခမ်းနားထွေထွေ၊ ရွှေငွေသိန်းနှင့်၊ နန်းရတု ဖြင့်၊နန်းသူ့အလယ်၊ဟူ၍ရှင်း၊အသီးသီးစပ်ဆိုကြလေပြီ၊ ။

(၃) အခြေအနေဟူသော အနက်ရှိသည်၊ အခြေအနေဆို သည်မှာ၊ ။တစုံတရာ ပြုပြင်ခြင်းမရှိ၊ပကတိအတိုင်းအလျောက် ဖြစ်ထွန်းနေသည့်ကိုခေါ်ဆိုလေသည်။

အခြေအနေကိုရတုခေါ်ဆိုကြောင်းအကိုးအကားများနှင့်။

ဇနသပျို့တွင်၊ ။မျက်ပွင့်သရေ၊ ထွေထွေရောရု၊ တော ရတုနွှဲ၊ကျွှေရသော၊ဟူ၍ရှင်း၊ ။စမွေ့ယျပျိုတွင်၊ ။သောင်သဲ သာနှင့်၊ ရတုကြည်းရေ၊ မင်းနေရင်ပြင်၊ ဟူ၍ရှင်း၊ ။တိုခန်းပျို တွင်၊ ။သစ်မည့်စည်လည်း ပျားရည်ရေရှူ၊နတ်ရတုဖြင့်၊ သီး နှံကင်းရှင့်၊သီးမာရင့်လျှင်၊ဟူ၍ရှင်း၊အသီးသီးစပ်ဆိုကြလေပြီ။

(၁)

"ရိတု"ဟူသောသဒ္ဒါလောဝသာဘာသာ ပြောင်းစွဲ့ဖော်ပြသော ရတုသည်၊

ဆေါရာသီဟူသောအနက်ရှိသည်၊

အခေါ်ရာသီကိုရတုဟုခေါ်ဆိုကြောင်း အကိုးအကားများပြ၏။

မှုသိသိင်မျှတွင်၊ ၊သန်ဆော င်းခါနွေ၊သုံးတွေ့ဥတု၊ ရတု ခြောက်လီ၊ရာသီသာစွ၊ဆယ့်နှစ်သတွင်။ဟူ၍၎င်း။ မနော်ဟာရီ မျှတွင်၊ ၊မြင်းဆင်မင်းမှု၊ရတုသုံးတွေ့၊ရှုလေရာရာ၊ ထုံးဆန်း သာ၏၊ဟူ၍၎င်း။ဂုဏ်လမျှတွင်၊မပူမလောင်၊ မခေါင်မိုးလေ၊ သုံးတွေ့ရတု၊ညီသမှုဖြင့်၊ထောင်သူ့တောသား။ဟူ၍၎င်း။အသီး သီးစပ်ဆိုကြလေပြီ။

ထို့ကြောင့်၊

ရတုဟူသောကဗျာ၏သဘောသဘော 'ဟာရစပ်ပွါးယ်မှာ ၊ သဘင်, အခမ်းအနား, အခြေအနေ,'အခါရာသီများကို"ရတု" ဟူ၍ခေါ်ဆိုချက်အရ၊သဘင်ဖွဲ့၊ အခမ်းအနားဖွဲ့၊ အခြေအနေ ဖွဲ့နှင့် အခါရာသီဖွဲ့ ကဗျာများကိုပင်၊"ရတု"ဟူ၍ခေါ်ဆိုလေ သည်၊သို့ရာတွင်၊ဘုရားတိုင်၊ မိုးလေတော၊တောလား၊ ရေလား ကိုယ်ရည်သွေးစသည်ရှိသည်အားဖြင့်၊ရတုစပ်ဆိုနည်းအရ၊စပ်ဆို ဖွဲ့နွဲ့ကြကုန်၏။

ကဗျာချီချနည်းများအကြောင်း။

ကဝိကဏ္ဍပါသကျမ်းလာ၊ပဋ္ဌိသ·ကဗျာချီချနည်း-၂၅-မျိုး ရှိသည်အနက်၊ ရတုစပ်ဆိုသီကုံးရာ၌၊ ငါးညာရှိ၊ ကဝိအမော် ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ပေါင်းတို့သည်၊ များသောအားဖြင့် အသုံးပြုကြ သော အဆုံးချနည်းများမှာ။

(၁) ခိုင်ညွှန့်ခက်ဖြာချနည်း၊ အက္ခရာ-၇-လုံးဖြင့်အဆုံးချခြင်း။
(၂) ကော်ခံကျင့်ချနည်း။ " ၉ "
(၃) အသသာဝတီဝဏ္ဏချနည်း။ " ၁၀ "
(၄) ပတ်ပိုးပြည်းချနည်း။ " ၁၅ "
(၅) ဇော်တာခိုင်လုံးချနည်း။ " ၁၉ " ဟူ၍

ဖြစ်ကြ၏။ ဤရာတွင်၊ ၎င်းတို့အနက်၊ "ခိုင်ညွှန့်ခက်ဖြာချနည်း။" နှင့်၊ "မဏိဆံကျင်ချနည်း။" ဤနှစ်နည်းကို သာလျှင်၊ များ၊ရွာအလေးတာမြတ်၊ ပြုလုပ်စပ်ဆိုလေ့ရှိကြပေသည်။

ကဗျာဆစ်ချုံးချနည်းကြိယာ-ဓိ၀၊

ကဝိကဓ္ဂညွှပါဆကျစ်းဝဒခါ၊ ကြိယာ-ဓိဝ-ဆံကဝိခါ၊ ၊မဉ္ဇူ ဘုန်းမော်၊ ပွင့်ချိန်းမှော်သည်၊ ဇန်းမော်ခေါင်ထိ၊ တုမရှိသည့်။ ကဝိကဝေ၊စောပြေတော၊ နှစ်တွေလက်ာ၊ကျမ်းဋ္ဌလာသော။ နည်းနာနယ၊ ဝိဇ္ဇာရဖြင့်။ သုံးတန်ဆင့်၍၊ဘွင့်သည့်ကဗျာ၊ ကြိယာတွင်၊ သမာဒေသန၊ မူလမရွှော၊ကိုသာပေတည့်၊ သံချေပ့ုံဘွင်၊ ကျွန့်ဝ်ခင်းပိမ့်။ ၊လျှင်,လျှင်း,မူကာ၊ ဝယ်,သား,တမင့်၊ ချိမ့်, ဖြင့်,တွင်,၏ပိမ့်,ဟှည့်,မည်,အံ့၊ လော့,တုံ,မံ့,တည့်၊သောင်,ခံ့, ဘူး,သော၊မူလော,ရကား။ မူ,အား,မှ,က။ လိမ့်,ရွှ,တံ့,လည်း၊ တိ,တည်း,ချည်း,ဟု,ခဲ့,နည်း,ဋ္ဌ,လျက်၊ကြောင့်,ထက်,ရို့,လည် ဝံ့,သည်,စိမ့်,နှင့်။ တုံ့,လိမ့်,တည့်၊တော့၊ ကား၊လေ့,ရွေ့,သို့၊ မှု,တို့,ဌါ,ရှင့်၊တမုံ,နှင့်,ကို၊ရှင်ပင့်ဉာဏ်တော်၊ ထွန်းပေါ်ကျမ့် မျှ၊ဟှည့်ခဲ့တတ်တော်မူဘုရား။

အထက်ပါလက်ဘအရေ၊ ကြိယာ-၆၀-ကို၊ ကောက်ယူရွေး နှုတ်သည်ရှိသော်၊အောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရှိရလိမ့်မည်။

၁-လျှင်၊	၁၁-ပိမ့်	၂၁-သော	၃၁-ထိ၊	၄၁-ရို့။	၅၁လော့
၂-လျှင်း။	၁၂-ဗုဋ္ဌ	၂၂မှုတေ	၃၂-တည်း။	၄၂လည်း	၅၂-ရှေ့။
၃-မူကား	၁၃-မည်	၂၃ရကား	၃၃-ချည်း၊	၄၃-စမ့်	၅၃-သို့၊
၄-ဝယ်။	၁၄-အံ့။	၂၄-မူ၊	၃၄-ဟု၊	၄၄သည်။	၅၄-မှာ။
၅-သော။	၁၅-လေ	၂၅-အသော။	၃၅-ခဲ့၊	၄၅-ပိမ့်။	၅၅-တို့။
၆-တမင့်	၁၆-တုံ၊	၂၆-မှာ၊	၃၆-နည်း။	၄၆-တို့	၅၆-ဌါ၊
၇-ချိမ့်၊	၁၇-မံ့၊	၂၇-က၊	၃၇-နှဲ၊	၄၇-လိမ့်	၅၇-ရှင့်၊
၈-ဖြင့်၊	၁၈-သော်	၂၈လိမ့်ဗွ	၃၈-လျက်။	၄၈အညွှ	၅၈-တမုံ
၉-တွင်၊	၁၉-ခံ။	၉-တံ့။	၃၉ကြောင့်	၄၉တော့	၅၉ နှင့်။
၁၀-၏၊	၂၀-ဘူး။	၃၀-လည်း	၄၀-ထက်။	၅၀ကား	၆၀ ကို။

ဤသောင်ပြခဲ့ပြီးသော၊ကြိယာ-၆၀-သည်၊ ဘဉာရှိအပေါင်း တို့၊မြတ်နိုး၊နှစ်သက်တော် မူကြသောနည်းဖြစ်၍၊ ၎င်းတို့နှင့်၊ မည်ကဲ့သို့အသုံးချသည်ကို၊အနည်းငယ်သောင်ပြလိုက်ပေအံ့၊

လျှင်၊ ၊ဇက်ပါလျှင်၊အစချီသော၊ ဝဲခူးမိဇုယားဆို၊ ရတု တွင်၊တုရာ'မြတ်စောရာ့မလျှင် ဟူ၍အသုံးချသောဟူ၏၊

လျှင်း။ ၊ဝန်ကြီးပဒေသရာဇာဆို၊ ယိုးဒယား သံရောက် မို့တွင်၊ဆဝထက်ထု ဖြား၊ပေးသနားသည်။ ၊လားလားဆေခင်း၊ မပြေလျှင်း၊ဟူ၍ အသုံးချ၏၊

တမင့်၊ ၊သုံ လွန်, ထင်ရေး နည်းလက်ဘ၌၊ သုံးနှစ်သည် တောင်း၊ ကျည်ဖွေ့ဟောင်းသည်၊ ၊ရွက်ညှောင်း ပေါက် သော်သာတမင့်၊ဟူ၍အသုံးချ၏၊

တုံ၊တောင်ရှမ်းမြန်နတ်ရှင်နောင်ဆို၊ရတုဦး၊မချုပ်မြဲဖြူးဝန်းလှာ ဖြိုးသည်၊ ။သည်ဖွေနှင့်သာဘာန်စေသုံး၊ဟူ၍အသုံးချ၏၊

ရထား၊တွင်းသင်းမင်းဆို၊ဝေဿန္တရာပျို့၊ဝဏ္ဏဗ္ဗားဒေဝ်ချက် ဖွန်ကန်ထက်လျှင်၊ ဆိုထက်ဆယ်ရာ၊ မကာသာသည်၊ ။ဗျာ ပါတိုးတက်လွန်ရထား။ ဟူ၍အသုံးချ၏၊

လည်း။စာဆိုတော်မယ်ထွေးဆို၊အဖြည့်ခံရတု၊ဇေဖင်စက် ဝွန်း။ ဖြူညွှပန်းနှင့်၊ ရွှင်လန်းကြည်ဖြူ၊ လျှောက်ဆွေယူသည်၊ ။ သာပုပြိမ်းမှုပင်ကိုလည်း။ဟူ၍အသုံးချ၏၊

ချည်း။ နဝဒေးဆိုရတုတွင်၊ရိပ်မြုံ ရွှင်ဖြိုး။လွမ်း၊ရိုးညွတ်ငွေ ချမ်းလေသည်လော၊ ။အိမ်နေစေ့နည်း။ သခင်ချည်း။ ဟူ၍ အသုံးချ၏။

တော့၊ တွင်းသင်းမင်းဆို၊ ဝိရူရပျို့တွင်၊ နှိပ်စက်မပူ၊လွယ် တကူဖြင့်၊ဟူ၍မျက်ရှောက်၊ ရှင့်ထံချောက်၏၊ ။ဝမ်းမြောက် ရွှင်တော်မူးလှည့်တော့၊ဟူ၍အသုံးချ၏၊

တမုံ့။တွင်းသင်းမင်းဆို၊ဝေဿန္တရာပျို့တွင်၊မြိုင်သာထံက် ဝန်း၊ ရုံတသွန်းသည်၊ ။သာခန်းကျယ်လိပ့်မည်တမုံ့၊ ဟူ၍ အသုံးချ၏၊

ကို၊ထောင်သင်းမင်းဆိုရတုတွင်၊ရုံမက်သနွာ။ချိုရသွားသော မြောက်သားငယ်သော်၊ မိသူတော်သည်၊ ။ဆွေပျော်ရစ်လေသ ဘဲကို၊ဟူ၍ အသုံး ချ၏၊

ဤနည်းတူ၊ ကျန်ကြိယာများ၏အသုံးချနည်းများကို၊ ရှေး ပညာရှိတို့ရေးစပ်-ဖွဲ့ဆိုကြပြီးသောကဗျာရပ်များ၌ဟူကြကုန်

ရတုအမျိုးအစည်များ၊

(၁) ငါးကပိုဒ်ရတု။
(၂) အဖြည့်ခံရတု၊
(၃) ပိုဒ်ပုံရတု၊

(က) သုံးချက်ညီစပ်နည်းပိုဒ်ရုံရကု။
(ခ) သက်စေ့နှက်သုံးချက်ညီစပ်နည်းပိုဒ်ရုံရကု။
(ဂ) ကိုယ်တွင်းပြည့်သက်စေ့နှက်သုံးချက်ညီစပ်နည်းပိုဒ်ရုံရကု။
(ဃ) ကြောစပ်နည်းပိုဒ်ရုံရကု။
(င) တောင့်တဲတွန့်စပ်နည်းပိုဒ်ရုံရကု။

မှတ်ရန်။ ။မည်သည့်ရကုမျိုးကိုမဆို၊စပ်ဆိုသောအခါ၊ပြ ဆိုခဲ့ပြီးသော၊ ကဗျာချီချနည်းများ၊ ကြိယာ-၅၀-တို့နှင့်၊တပြေး ညီညွတ်စွာစပ်ဆိုသီကုံးကြရာ၏။

(၁) ဧကပိုဒ်ရကုအကြောင်း။

ဧကပိုဒ်ရကုစပ်နည်း။ ။စဉ်ချီသောအပိုဒ်၊အတွင်း၊တသွား စကားကာရန်ညီညွတ်အောင်စပ်နည်းစပ်ပုံ၊အတိုအရှည်ထားပုံ စသည်တို့မှာ။ ဖြဆိုခဲ့ပြီးသော၊ ကဗျာလင်္ကာသီကုံးစပ်ဆိုနည်း ၄-မျိုးအရ၊သီကုံးစပ်ဆိုပြီးလျှင်၊တပိုဒ်တည်းဖြင့်၊အဆုံးသတ်ပြည့် ရုံပြီးဆုံးစေရမည်၊ အလွယ်မှတ်ရန်မှာ၊ ရတနာသင်္ခဘောင်တို့ကဲ့၊ မင်း-ရှုးမတ်စသော၊ လူများထံသို့၊ တပိုဒ်တည်းစပ်ဆိုရေးသား သက်သွင်းလျှင်၊ရင်းကို၊ဧကပိုဒ်ရကုခေါ်ဆိုကြ၏။

ဧကပိုဒ်ရကုဥပမာများ။
ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဆို၊တောသင်သားတို့အားဆုံးမသော ဧကပိုဒ်ရကု။

သုစိပုဘ္ဘ၊ဝိလိပိတ၊အကျွရောင့်သုံး၊ဤရှစ်လုံးကို၊သီကုံးပန်း သွင်း၊ နေတိုင်းဆင်လော့၊တသင်ပျို့နှ၊ အခြေပြုတို့၊ဥဇုတူတ၊လို့၊ လပြင်းစွာ၊ သူ့ထက်ငါဟု၊ နှုတ်မှာရှုရှု၊ ကြီးပန်းကြဲလျှင်၊သိပ္ပ ကျေးဇူးအလွှးသိမြင်၊ဥာဏ်ရှင်ဟု၊မထင်မပေါ်၊မကျော်စောတဲ၊ ကိုမှာလွဲအုံ၊ အရဲကြွေးတုတ်၊ ကြက်ရဲသုတ်သို့၊ အားထုတ်ချုံမင်၊

မသင်မအံမကြိုမမေး၊ ဆွေးဆွေးရောရှော၊ပြောဟောမဲ့ထွေ၊ ပေချပ်ရေဖြင့်၊ကုန်စေအန်းသအ၊သင်ချေပါလည်း၊ဘယ်မှာဂုဏ်ရှင်ကျော်စေထင်ချိမ့်၊စာသင်ဟူက၊ကျမ်းထိုရှုကို၊တွေ့ကမရှောင်၊ကြောင်းဇုဖွင့်နိုစား၊ ကျွတ်ကျွတ်ဝ'းသို့၊ ယွသွားပမာ၊ ကျောက်ထက်စာကိုး၊လိုရာရအောင်၊ကြိုးဆောင်လေ့ကျက်၊အနက်မိပ္ပါယ်နှုတ်ဝယ်ရွရွ၊ ထားချေမှတည့်၊ တစပေါ်လျှင်၊ ချည်စင်သို့၊ သဘင်ပွဲမှောက်၊ဆိုရေးရောက်က၊လန့်ကြောက်မရှိ၊သတိမြဲနိုင်၊ကျောက်တိုင်ပမာ၊ ကေသရာသို့၊ ရွံရှာမဲ့လျှင်၊ ဆိုခင်းနည်းနှော၊အပြောဖြာကို၊ မကြာနှုတ်ချောက်၊ ခန့်ချင့်တောက်လော၊ အံ့လောက်ဘွယ်သာ၊ဂါထာပါဠိသား၊စကားပိုက်လည်း၊ စဉ့်ရှည်ရှေးတိ၊ စကားကြီးကာ၊ စသည်ထိုထို၊ ပိဋကတ်ဝစနတ်၊မှတ်ရပစ္စည်း၊ ထုံးနည်းပမာ၊ ဂါထာဆန်းဂိုဏ်း၊ ကဗျိုဏ်းဒွန်စပ်၊ဖွင့်လှစ်ငြိကာ၊အဋ္ဌကထာပါဠိ၊အောက်ထက် ညှိ၍၊ကဝိလက္ခဏာ၊အဖြာဖြာကို၊သေချာဆည်းခေါ်ဆိုပံ့ကလျှင်၊ဘဝ၌တွင်၊ရမျက်မြင်လည်း၊ ယောင်ဘယ်မှာ၊ ရှိတိရာဇာဖွဲ့၊သံသရာလည်း၊ပမာကဲ့ထွန်း၊အဆုံးစွန်ရှု၊ညှိမွန်တုလွတ်၊ သုံးလူ့နတ်ဝယ်၊ ၊အကျွတ်ဘယ်မှာဝေးတော့မည်၊

သု = သုဏေယျ = နာရာ၏၊

ဥ = ဥဂ္ဂဏှေယျ = ကြိုရာ၏၊

ပု = ပုစ္ဆေယျ = မေးရာ၏၊

ဘာ = ဘာသေယျ = ပြောဆိုရာ၏၊

ဓိ = ဓိစာရေယျ = စုံစမ်းဆင်ခြင်ရာ၏၊

လိ = လိခေယျ = စာရေးရာ၏၊

သိ = သိက္ခေယျ = လေ့ကျင့်ရာ၏၊

ဓါ = ဓါရေယျ = နှုတ်တက်ရွရွဆောင်ရာ၏၊

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဆို၊ ဇုဿဒေရွှေးသီဖွဲ့နည်း
ဩကာဒိဗိရဓာ၊

ရွှယ်ရန်ငွေ့၍၊ ရန်းလေ့ရာထီ၊ ရဲရဲညီမျှ၊ ရဝိကန္တ၊ ရတနာသို့၊ ရှုပနှုတ်ထွယ်၊ ရွှန်းရွှန်းကာယ်မျှ၊ ရွှေသွယ်ပြောက်ထိုး၊ ရွှေခါးကြိုးနှင့်၊ ရွှေမျိုးရွှေခတ်၊ ရွှေကိုယ်ဝတ်ကို၊ ရစ်ပတ်ရချည်၊ ရွှန်းရွှန်းညည်း၍၊ ရထည်းအကြိုက်၊ ရာဇောင်ထိုက်၍၊ ရာမိုက်ဖွင့်ရွေး၊ ရွှဲရွှဲကွေးကို၊ ရေးရေးရုံငြ၊ ပြိုးပြိုးရုံ၍၊ ရဂုံပျော်မှတ်၊ ရုဏ္ဍနုတ်တို့၊ ရင်ချုပ်မချာ၊ ရေ့ကြ်သက်လာသည်၊ ရှိန့်ဝါလန်းလန်း၊ ရွှေဖင်ပန်းကို၊ ရွှန်းရွှန်းထိပ်ပြင်၊ ရုံးသိခင်မှ၊ ရှုအခင်တင့်နွှီး၊ ရတုမျိုးဝယ်ရှည်ဟိုးအင်ကင်း၊ ရွှေရေ့ဝင်ဝင်းနှင့်၊ ရင်ချင်းပွဲကြ၊ ဘုံဘဝဝယ်၊ ရက်လမပြောင်း၊ ရွှင်ပြုံးနှောင်းမှ၊ ရည်ကြောင်းတင့်ရည်း၊ မိမတည်းဝယ်၊ (အရိမေတ္တေယျဘုရား) ရုတ်ချည်းပုံးချင်၊ ရှိဦးထင်၍၊ ရင်ဆွင်နို့ဖွာန်၊ ရောက်အံ့မှန်သည်၊ ၊ရွှယ်ရန်ရည်ရှုရွှေးရှာဘေသာ။

ရှင်မဟာသီလဝံသစပ်ဆိုသီကုံး၊ ထောမ်မှုစာဆော
ဝဏ္ဏာဒေသဒိုဗိရဓာ၊

မဏိဂုပ္ပာ၊ ရတနာ၍၊ မျက်နှာဆီသင့်၊ ပန်းစုံပွင့်ကို၊ သခင့်သို့ရည်၊ တိမ်ကြွားလည်မှ၊ စာနည်အဆာ၊ သိန္ဓုဝဟု၊ ကသည်ရထား၊ ဖြူထွားစက်ဝန်း၊ လိုတန်နန်းကြမ်းဖြင်၊ ဖြာသာဒ်ရှင်နှင့်၊ ဇောင်းကင်မျှလောက်၊ တံခွန်ခေါက်မှ၊ ရွှေခေါက်သီကာ၊ တံထွာနှင်နှင်၊ ဇေတုတင်လျက်၊ ကိုယ်တွင်ပိန့်ညှို၊ မောက်တိုသံချင်၊ စတင်တင်ကြွေး၊ တိုင်လေးလက်စွဲ၊ ဖြားမခဲ၍၊ ရဲရဲရွှယ်ချွန်၊ ကုန္တန်ရစ်သောင်၊ လေးထောင်ပေါင်းကို၊ ပုံတောင်းကျွံနှစ်၊ မိုးကြိုးထစ်သို့၊ မပစ်မြဲခင်၊ ရန်လုံးစင်သော်၊ အပင်ရောက်တိုင်မညှိုခိုင်ကို၊ ပျံ့လှိုင်ကောင်းစွာ၊ ရွေးချယ်ရှာ၍၊ သုံးဖြာရန်ကုဆင်

ထိုက်သူကား၊ စိတ်ဖြူသန့်ကြည်၊ ထေိလတည်၏၊ နတ်ပြည်ငါး
ဆင့်၊ ဘုံထက်မြင့်သည်၊ ။မာရ်မင်းလကဲ့သို့တကား။

———o———

ဇင်း●ဓေးကိုးရှင်ဓေတာဝရဋ္ဌသာဝရ ဖြေဆိုတော်မူသည့်
ဒေဝဒိုဒ်ရတုး

တရှိတူရွာ၊ လိုဆ်ဂုဟာကား၊ သဏ္ဌာလေးမည်၊ လိုဏ်နန်း
တည်၍၊ စံရည်မှန်ရွာ၊ ရေတနာမှ၊ လျှံဝါထွန်းညို၊ သတိုးဗာရှုင်၊
စုံအင်ဧပြား၊ ခုနစ်ပါးတည့်၊ မများတူရွာ၊ မျက်နှာဆီသင့်၊ လျှော်ထင့်
တုလွှတ်၊ အရပ်ဘူး၊ ဖလဟူသည်၊ ပန်းရုံမည်၏၊ တတည်နှိုင်း
သင့်၊ နတ်ဘျှင့်တို့ရည်၊ တိုမ်ကြွားလည်မူ၊ ရောင်ခြည်ခြောက်ဖြာ၊
ကိုယ်တော်ခွါ၍၊ လူ့ရွာနတ်ခွင်၊ ပြသာဒ်ရှင်ကား၊ သန့်စင်ဖြူရွား၊
လက္ခဏာရေး၊ ရစ်မြေးမြိုရွာ၊ ထီးဝန်းကာ၍၊ ရှစ်ဖြာ မဂ္ဂင်၊
ပြသာဒ်ရှင်မူ၊ ကောင်းကင်တံခွန်၊ ခေါက်ဘောဘာန်ကား၊ ငါး
တန်ဥပေပျူ၊ ဗုဋ္ဌဥဏ်သည်၊ တံခွန်မည်၏၊ ထတည်ပူရွာ၊ တံထွာ
နှင်နှင်၊ အာဂရုတင်သား၊ တအင်မချွတ်၊ သမာပတ်တည့်၊ တုလွှတ်
နှိုင်းအင်၊ ကိုယ်တွင်မိန့်ညို၊ မောက်တိုကြဲသေးထို၊ အရေးမှု၊ ကြှင်
မွေးပျံ့ဖျောင်း၊ သီတင်းပေါင်းသည်၊ မိန်ချုပ်မည်၏၊ နှိုင်းရည်
တူဘိ၊ ပိသုဋ္ဌမူ၊ မောက်တိုဟူ၏၊ ကိုင်ယူလေးစွဲ၊ အမြဲမှန်လှ၊ မသ
ဗလော်၊ အားတော်ကားလေး၊ နှိုင်းသွေးတူဘိ၊ သတိလက်နက်၊
အချက်မြို့လှ၊ ကိုင်ပြီးမှလျှင်၊ ထွန်းပနှောင်၊ မြားတော်အလျှင်၊ မ
ဖွတ်ခင်ဝယ်၊ ကောင်းကင်အောက်ထက်၊ မာရ်စစ်ဖျက်၍ ခဲခက်
ရွယ်ချွန်၊ ကုန်ဆွတ်ရှစ်သောင်း၊ လေးထောင်ပေါင်းက၊ အကြောင်း
မှန်ရွာ၊ အပိဋ္ဌကနှင့်၊ တဏှာကိလေ၊ အနေရုံးပေါင်းနှစ်သောင်း
လေးထောင်၊ များမြောင်ရုံကား၊ ရှင်းရှင်းကွာ၍၊ လေးဖြာအရှုဋ္ဌပါဒ်၊
ပုံတောင်းခက်ထက်၊ မတ်မတ်စီးနင်း၊ သုံးလူ့မင်းလျှင်၊ မရှုပင်
တည့်၊ ရောင်ထင်ထွန်းပ၊ မာရ်မင်းလျှင်၊ ရချဆက်ဆတ်၊
ဆုရှုးမှတ်လော့၊ တုလွှတ်ဆင်တန်၊ နိဗ္ဗာန်ပွင့်ဖြူ၊ ပန်းမရှုကိုး

သုံးလူ့သရော၊ဘုရားသောလျှင်၊အဖြစ်ဆင်မှ၊သုံးခွင်ဘုံထား။ ဆင်သူ အားကိုး၊ဘုရားဘုန်းတူ။ ရှေးချယ်ယူ၍၊ မညှုနိုဗ္ဗာန်၊ပေးသည့်မှန် ဟု၊ဝေကာန်ပြတ်ဖြတ်။ အမြဲမှတ်လော့။ ထမ္မတ်စိတ်ဝင်၊ ဘုရားရှင် လျှင်၊သုံးခွင်ဘုံဆင့်၊ လွှန့်၍တင့်သည်။ ။ဈာန်နှင့်ကာသသဘွယ် ထားလော။

(၂) အဖြည့်ခံရဓာတုစာကြောင်း။

အဖြည့်ခံရတုစင်နည်း။ ။ဝဂ္ဂ၊ချုံ၊အတွင်းစသည်အသွားစကား ကာရန်မှန်ကန် ညီညွတ်အောင်စပ်ဆိုပုံများမှာ။ ဝေကဗိုဒ်ရတုရှ် ဖြစ်ဆိုခဲ့သို့ကဲ့သို့၊ကဗျာလင်္ကာ-သီကုံးစပ်ဆိုနည်း-၆မျိုးအရ၊ သီကုံးစပ်ဆိုပြီးလျှင်၊ပဌမအပိုဒ်၏ အစနှင့်အချုံသည်။ ဒုတိယ အပိုဒ်၏အစနှင့်အချုတို့နှင့်အသတ်ကာရန်ညီညွတ်စေရမည်။

အဖြည့်ခံရတုဟုခေါ်ဆိုခြင်းမှာ။ ဗိုဒ်ငုံကဲ့သို့၊ သုံးပိုဒ်စပ်ဆို သင့်လျှင်။နှစ်ပိုဒ်တည်းသာ စပ်ဆိုပြီးလျှင်။ နောင်ဆက်လက် စပ်ဆိုနိုင်သူ ပေါ်ပေါ်ကြီး၊ ဆက်လက်စပ်ဆို ဖြည့်စွက်ရန်။ နောက်ဆုံးအပိုဒ်ကိုချန်လှပ်၍ စပ်ဆိုသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ စာဆိုဆရာပညာရှိတို့လည်း၊တဦး၏အဖြည့်ခံရတုကို၊တဦးက ဆက်လက်စပ်ဆိုဖြည့်စွက်လေ့ရှိကြ၏။

အဖြည့်ခံရတုဥပမာများ။

နဝဒေးကြီးဆုံးစေရန်၊ အဖြည့်ခံရတု၊

ပယင်းရောင်ရည်၊ထွန်းလင်းကြည့်သား၊ ဖြစ်ခြည်ဆံရှစ်၊ မြူစမက်တည့်၊ဖြူညက်သွယ်ညွတ်၊ဦးရွှေချိုင်သို့၊ ထွားမှုတ် မျိုးချော၊ ယော်သဘောလည်း။ ထုံးကြောင်ကေရှင်၊ နှစ်တွင်မိစ၊ ရွက်ချစ်မြန်နှင့်၊ပြည့်ညချမ်းသာ၊ ရှင်တော်ရာဝယ်၊ သဒ္ဓါစင်း လျှင်။စံသင့်ကျွန်းသည့်၊ ။ဖြင်ခင်းညီသွယ်နွဲ့တကား။

သာလင်းယောင်ခြည်၊ ဝက်ခွဲသည့်မှူ၊ ကျေးပြည်ရပ်ဆန်း၊ သဘော်ကျွန်းက၊ ဖျံ့မွှန်းကြိုင်စွာ၊ ထုံသောက်ပါသည်၊ မလွှာနှံ့ချည်း၊တနံ့တည်းကို၊ထိပ်သည်းလေပင်၊စပယ်တင်၍၊ မတင်နှင်းရှဲ့၊ဖြာချောလဲ့ကို၊ဘာတ်မွှဲ့မရှိ၊နှောင်မျက်စိဝယ်၊မသိကျိုးဖြစ်၊ကြိုင်သည်ဖြစ်၍၊သစ်သစ်နုးတွင်၊ ချောက်လိုက်ချင်စွ၊ မထင်မြိုင်ခင်း၊ နှင်းရော ကင်းသည်၊ ၊တင်ခင်း ဆိုဘွယ်ပဲ့တကား၊

ငင်း၊ကိုဝယ်ချမှုသော်ပေားဖြည့်မြသည်သေပိုင်း။

အခင်းခေါင်သည်၊ဂျာမောရည်မှူ၊ မည်သူ့မထူ၊ကျွန်းလုံးသူလည်း၊မပြုလာဝံ့၊ဖြာချောဖွံ့ကို၊မတန့်ကြည်ဟန်၊ မျက်စိကြနှ်မျှ၊စိတ်သန်ဆရေး၊ မြတ်ရှင်တော်ဝယ်၊ သိုးဘော်ရှယ်နှ၊ ခေါ်သာရဖြင့်၊တခုလာရာ၊ အခရုံသာတည်၊ မြင်ထာတော်မိ၊ ဂူခေါင်ထိကို၊ မျက်စိမဆုံး၊ တသက်လုံးလျှင်၊ ချစ်ကိုးမပြေ၊ ကြည့်ချင်လေစွ၊ပြစ်ကွေတင်ခင်း၊ မရှိတလျှင်းသည်၊ ၊သွင်ဝင်းပျို့ရှယ်လဲ့တကား၊

မင်းနှမဒေဒေ့ရေး အပြည့်ခံရချေ။

ညို့ညို့ဖြာဖြာ၊ ခင်းဖြင်ဝျာမှူ၊ ပြစ်မှာမငက်၊ သယ်နှစ်သက်က၊ချောညက်ညွတ်သွယ် နုတ်နှင့်ဆွယ်၍၊ရှယ်လည်းရှယ်ပျို၊ညိုလည်းညိုဝင်း၊ဖြူရှင်းရောရှု၊နှောင်သက်ရကို၊နှင်းရှုချေမှူထွားပြာဖြူသည်၊ ၊မဝေ့ရှာ်သို့၊ဝှေရှာ်သို့၊ ၊
ရို့ရို့အာကာ၊ရိုစုံးဓေဝဲလျှင်၊တယ်ညာ တောင်ခြောက်၊ လပြည်တျောက်၍၊ ပြိုးဖြောက်ရိုးခဲ့၊ ချုပ်ပန်းကြဲဝျက်၊ မစုံအုံးညွှင်း၊ကျူးတည့်လျှင်း၍၊မဝင်းဂျည့်လို၊ လွှမ်းပိမ့်ဆိုသို့၊ လည်ပေါင်းညီ၊ရုံးဖုပြိုးမှ၊ မယုံ့ဆီတူရှု၊ သည်ရိုစုံးဖြူသည်၊ ဇလ္ဗရှာ်သို့၊မြှူရှာ်သို့၊ ၊

———o———

ရှင်ရေချဲ့ဖြည့်ထေထီပထိုဒ်။

ဘွိုင်သိုဝ်ဟသာ၊ မယယ်နေရောသို၊ အာကာသမိုင်းဝေ၊ နေ့တိုင်းမဲ
က၊ သက်ဝေမြွဲ၊ သူရဲကြောင့်သာ၊ လွှမ်းဗျာပါမူ၊ တိုမ်မြွာ
မကွက်၊ တိုမ်နက်မည်းရို့၊ တိမ်ခြေညို့နှင့်၊ ထပ်ပိုမဲ၊ ရွှာသွန်း
ကြိုထ၊ ပုလဲပမာ၊ ဆင်းကလျာလျှင်၊ သစ္စာမြီတု၊ တလျက်ယူ
သည့်၊ ။မဖြူ၏သို၊ဖြူ၏သို၊ ။

—o—

စစ်ကိုင်းမင်းသမီးအစည်တွင်ဘုံ၊ အမဆင်ဖြူ များရှင်းစေဆို
တောဒ်စယ်တွေးဆိုအဖြည့်စံရတေး

သွမ်းသွမ်းမိုးလယ်၊ တဝင်ကယ်သာ။ မြနှယ်ညိုရင့်၊ တောင်
ထွတ်မြင့်ထက်၊ ကြယ်နှင့်လနေ၊ သိမ်းသခင်ချိတ်၊ ရှောင်သွေခဝေး
လံ၊ ရွှေမင်းဝန်ပဟု၊ ရောင်လျှံတွန့်မည်၊ ကွန့်မြူးလည်သား၊ ဒုနှိုး
ဇည်သည်ရှင်။ မဲ့သခင်၊ ။ဆက်တင်ရွှေမည်၊ လက်ဆောင်
သည်မှု၊ ထူးလည်တင့်လှ၊ သုံးခေတ်မျှတွင်၊ ပါပကောတီ၊ ယှဉ်မြို
ပင်မြစ်၊ ရှေးဦးဖြစ်၍၊ သူရဲနှင့်၊ မျိုးမပွင့်သာ။ နတ်မင်းနံ့ငဲ့၊ ညွှာ
မလဲ့သည်၊ မဲ့စတုရန်း၊ တော်သည့်ပန်းကို၊ တိုင်တန်းညွှတ်တွှာ။
လျှောက်ပန်ကြွားသည်၊ ။သနားခံချင်ပါသောကြောင့်၊ ။

စွန်းစွန်း ကိုးကွယ်၊ တိုင်လျှောက် ဘွယ်တိ၊ လေးသွယ်
ကြောင်းအင်၊ မပြုဖြင်သား၊ မြစ်ပင်လယ်ဟန်၊ စက်အကန့်ဝယ်၊
ချုပ်တန့်ထဘန်၊ နောက်မပြန်တည့်၊ နိဗ္ဗာန်ပြည်ခိုင်၊ မြို့မထွေပြင်
သို့၊ ပိုင်ပိုင်သာကြည်၊ ရူးရူးရည်၍၊ လျှောက်မည်အရေးမရောက်
သေးခဲ့၊ ငဲ့တွေးလျက်သာ၊ ထောက်စနာ၍၊ ဥပါဒါန်ပဒ်၊ သံ
ယောဇဉ်နှင့်၊ အယည့်မကာင်၊ ဖြစ်ရခြင်းကို၊ ဝမ်းတွင်းသွယ်ဘွယ်
ငြိုးငွေ့ဘွယ်သာ၊ ငြီးငယ်စွန့်ရှည်၊ မျက်လှည့်သည်သို့အတည်
မကျ၊ ဖြစ်ပြန်ရရှင့်၊ ရှေးကပိတ်ထား ခုတခြားသည်၊ ။တရား
ဝ်လျှင်ကွာသောကြောင့်၊

ဖြည့်ဆိုသော၊ တတိယပိုဒ်မရှိသေး။

ပိုဒ်ပုံရတုအကြောင်း

ပိုဒ်ပုံရတုစပ်နည်း။ ။ဝပုံ၊ချပုံ၊အလွင်၊စသည့်ဝါ။စကားကာရန် မှန်ကန်ညီညွတ်အောင် စပ်ဆိုပုံများမှာ၊ ကေရိဒ်နှင့်၊ အဖြည့်ခံ ရတုများမှာကဲ့သို့။ကဗျာလင်္ကာသီကုံး စပ်ဆိုနည်း ၆ မျိုးအရ၊ သီကုံးစပ်ဆိုပြီးလျှင်၊အပိုဒ်၃ပိုဒ်ဖြင့် အဓိပ္ပါယ်တခုကို၊ ပြီးဆုံး စေရမည်၊ရင်းပြင်၊အောက်၌ ဖော်ပြထားရှိသော အချက်များ ကိုလည်းသတိပြုရာ၏၊

ပိုဒ်ပုံရတုခေါ်မျိုးခွဲနည်း

[၁]။ ။တပိုဒ်ထက်တပိုဒ်၊အရှည်အတိုမရှိ။ (အဓိပ္ပါယ်မှာ၊ ပဌမပိုဒ်၌၊ဥပမာအားဖြင့်ပိုဒ်ရေ-၂၇-ပါလျှင်၊ဒုတိယ၊ တတိယ၊ အပိုဒ်များ၌လည်း၊၂၇-ပိုဒ်စီထားရှိစပ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။)သုံးပိုဒ် လုံးပင်၊ပိုဒ်ရေအညီအမျှ-စပ်ဆိုသီကုံးသော ရတုကို“မင်္ဂလာ” ဟုခေါ်ဆိုလေသည်၊

(၂)။ ။ပဌမပိုဒ်ထက်၊ဒုတိယပိုဒ်က ရှည်လျားသော်“ညွှန့် တက်”၊ ဒုတိယပိုဒ်ထက်တတိယပိုဒ်က ရှည်လျားသော်၊ ညွှန့် လန်း ဟုခေါ်ဆိုလေသည်၊

(၃)။ ။ဒုတိယနှင့် တတိယ အပိုဒ်များထက်၊ ပဌမပိုဒ်က သာလွန်ပိုမိုရှည်လျားခဲ့သော်၊ စာဖြတ် ဟုခေါ်လေသည်၊

(၄)။ ။ပဌမနှင့်တတိယပိုဒ်များထက်၊ ဒုတိယက သာလွန် ပိုမိုရှည်လျားခဲ့သော်၊ ဝမ်းပိုက်ကြီး ဟုခေါ်ဆိုလေသည်၊

(၅)။ ။ပဌမနှင့်ဒုတိယပိုဒ်များထက်၊ တတိယပိုဒ်က သာ လွန်ပိုမိုရှည်လျားခဲ့သော် လည်တို ဟုခေါ်ဆိုလေသည်။

မှတ်ချက်။ ။ပြဆိုခဲ့သောအချက်-၅-ရပ်အနက်၊ မင်္ဂလာ ပိုဒ်ပုံရတုတို့ကိုသာ၊ အလေးအမြတ် ပြုလုပ်လိုက်နာရန် သင့် လျော်ပေသည်။ ။

[က[သုံးချက်ညှိစပ်နည်းပိုဒ်ပုံရတု၊

သုံးချက်ညှိစပ်နည်း ပိုဒ်ပုံရတုမှာ။ ။သုံးပိုဒ်စလုံး၏ အစ၊ အချအလယ်ညှိညွတ်စွာသား၍၊ စပ်ဆိုသီကုံးရ၏။

ဥပမာ၊

(၁) **ပဌမပိုဒ်အစ၊**	**ပဌမအချ၊**
တသောင်းရှစ်ပြန်၊	နတ်လွတ်ပါ၊မြွက်သောကြောင့်၊
ဒုတိယပိုဒ်အစ၊	**ဒုတိယပိုဒ်အချ၊**
မပြောင်းရစ်ဟန်။	ကြင်ညွန့်မဖြာရက်သောကြောင့်၊
တတိယအစ၊	**တတိယအချ။**
ခပေါင်းမြစ်ဂုန်။	ချေးလဲမသာခက်သောကြောင့်၊

——○——

(၂) **ပဌမပိုဒ်အစ၊**	**ပဌမပိုဒ်အချ၊**
တောင်တွင်မြင့်မိုရ်၊	တောင်တွင်မြင့်မိုရ်သာတကား။
ဒုတိယပိုဒ်အစ၊	**ဒုတိယပိုဒ်အချ၊**
စည်တွင်ဗဟိုရ်။	စည်တွင်ဗဟိုရ်သာတကား။
တတိယပိုဒ်အစ၊	**တတိယပိုဒ်အချ၊**
နန်းတွင်မိညို။	နန်းတွင်မိညိုသာတကား။

——○——

ဒုတိယအဝမင်းခေါင်လက်ထက်၊ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဆို။

သုံးချက်ညှိစပ်နည်းပိုဒ်ပုံရတု၊ (ရှေးဓလေ့သာသတီဧကင်း၊)

ဘုမ်ပါလ၊ ရောဖိနှဟု၊ နရသေ၍နှင်း။ မင်းဟုသည်၍၊ အရည်အခြင်း၊ ။အရင်းညွှာ၊ ပညာအမျိုး ။မကိုးသော့ချေ၊ ကမ်းခြေသစ်ပင် ရောက်သောသွင်သို့၊ ပုံခြင်တူငြား၊ သနားသော်သာ၊ လိုရာ ရောက်နိုင်၊ အပြီးတိုင်ရှင့်၊ ဖြိုးလှိုင်ရတ်အင်၊ ယှဉ်ပါချင်ထည်။ အရှင်တမည်၊ မချစ်ကြည်က၊ လူရည်ညွှံချေ၊ ဓိတ်ဆွေပေါင်း

ဘကြီး၊ မိဘလျက်လည်း။ ယွင်းတွက်နှောင့်နှေး။ မာလေးမဖြတ်။
ဖြစ်ဘို့ဘတ်၏။ အထွတ်ရန်နှင်း၊ မင်းလျှင်မွေးမြူ၊ ချစ်ကြည်ဖြူ ဘ။
ဗိုလ်လူတကာ၊ မျက်နှာပြုချင်၊ ဆိုလျှင်နာမျော်၊ ဝတ်သော်တင့်နိုး
ထန်ခိုးတောဇ၊ ပေါက်ပြည့်ဝါ၊ ကုမုဒ်ကြာသို့၊ တခါဖြစ်မြဲ၊ မချွတ်
လွဲသည်၊ ။ဝမ်းထဲ[illegible]စင်းစင်း၊ ကြည်စေမင်း၊ ။

မုနိရာဇ၊ မိန့်တော်ဟာသာ၊ နမ္မာန်ကင်း၊ မင်းနှင့်ရဟန်း။ တွေ
ဆန်းတာသီ၊ ခြွေနှင့်မီးကို၊ မကြီးငယ်ယု၊ နှလုံးပြု၍၊ ဂရုမထင်၊
မဆင်နှင့်ကျင်နှင့်၊ မမြင်ရန်မိတ်၊ မင်းတို့စိတ်ကား၊ ငင်ချိပ်မထား၊
ခံဘဖျားမှ၊ မဟာသာပေ၊ မှားရောက်ချေသော်၊ ကပ်လေမှုပြစ်၊
ဆွဲပြာဖြစ်မျှ၊ ဖြစ်ရာစဝတ်၊ ပေးတို့တတ်၏၊ ရေးကတ်ရာခဲ၊ ထပ္ပဲ
ခွင့်သိ၊ လိုသင့်ဘိမှု၊ ခန့်ချိဖြတ်လေ၊ အရှင်မွေးက၊ နိုးဝေးအုံချီး၊
နေ့ချင်းကြီး၍၊ ထီးနှင့်မြွောက်စည်၊ လည်စလွယ်ပတ်၊ ရာကြီး
မြတ်၏၊ မင်းမတ်ခံလို၊ လုလင်ပျိုတို့၊ သည်ကိုရည်မှတ်၊ မင်းလေး
မြတ်အောင်၊ ကျင့်ဝတ်ကျန်တွင်၊ စုံစေချင်သည်၊ ။ပုံပြင်ခင်း
ကျင်း၊ ရှည်စေမင်း။ ။

သုတိသာရ၊ မွေရသဟ။ ယောကျ်ားညွှာ၊ ရုံမှသာလျှင်၊
နာရာဘုန်းလူ၊ ချစ်ကြည်ဖြူ၍၊ ဗိုလ်လူနှုတ်ပိတ်၊ ကြည့်ရှုစိတ်၏၊
ပုရိက္ခတ၊ တံဂုဏ္ဍ၊ ကြောင့်းသိပ္ပမရုံ၊ မေတ္တာဝတ်လည်း။ ယှက်ရုံ
မပြာ၊ အရှုတုံ့ဘွားမှ၊ စိတ်ထားဝမ်းထဲ၊ ရှုစိတ်ခဲစွ၊ ပေါ်တဲ့ရည်ပြီ၊
သိဂ်ိနှင့်နိုင်၊ တတ်ရင့်လိုင်း၍၊ တတ်တိုင်းရေးကျ၊ ခွင့်သိကြလျက်၊
ကာလကိုစား၊ ရင်ရွာကိုမြော်၊ ဘုအမာသော်ကို၊ တော်လျော်စေ
လျှင်၊ သော်ရွှေချင်းနှင့်။ ကွယ်တင်း မျက်မြင်၊ ပြစ်တင်ခဆို၊
ဝန်ထိုမဘတ်၊ စိတ်ဖွတ်မထား၊ မင်းနားမချော၊ သဘောဖြောင့်
ဖိုက်၊ မင်းသုံးထိုက်အောင်၊ နှုတ်လိုက်လက်ပါ။ ထတ်ပညာ
သည်၊ ။ညွှာနှီးရင်း၊ သည်စေမင်း။ ။

နန်းတွင်းဒေဝီညှို့ဆိုး၊ ကိုယ်ရည်သွေးခေါ်ဆုံးရကျင်ဦးဒိုဝိရုံရတား

တောင်တွင်မြင့်မိုရ်၊ ကျွန်ုပ်ဆိုသော။ ရေညှိုရစ်သန်း၊ ရုံခဲ့ ဝန်း လျှက်လေးကျွန်းအလယ်၊ ဝေးသွယ်ခြည်ရောင်တာပြောင်ပြောင် လျှင်၊ ဘုန်းခေါင်အထွဋ်၊ သုံးလူ့နတ်တို့၊ မချွတ်မေတ္တာ။ ထိုဝမ္မာ ကို၊ မှန်ရွာစခေါင်။ ကြွေးဖွား့ဆောင်သည်။ မတောင်တွင်မြင့်မိုရ် သာသတကား။ ။

စည်တွင်ဗဟိုရ်၊ ကျွန်ုပ်ဆိုသား။ ခါကိုသိစေ၊ ရှစ်ကြိမ်နေဖြင့်၊ ချက်ရေမရွေ့၊ တီးလေ့ကား၊ ညည့်နေ့နာရီ၊ ခြောက်ဆယ်စီ လျှင်။ ချက်ချီဖွဲ့ကျူး၊ ညဦးသန်းခေါင်။ တောက်ရောင် မိုး သောက်၊ မွန်းတည့်ရောက်က။ ဝမ်းမြောက် ရွှင်လန်း၊ လူရဟန်း တို့၊ ထက်ဝန်းဖူးမြင်၊ သိစေရင်သည်၊ ။စည်တွင်ဗဟိုရ်သာသတ ကား။ ။

နန်းတွင်မိညှို့၊ ကျွန်ုပ်ဆိုသား၊ ဖွော်ကိုပယ်လင်း။ ဆိပ်ဦးဝင်း သို့၊ သိတင်း-၅-မည်။ သိလတည်လျက်၊ ဖွဲ့ရည်ညက်လေး။ ပြေး၍မဆိုသူ့ ကိုနိုင်စက်။ မာန်မထွက်တည့်။ ဂုဏ်ထက်ညွှာ၊ လက်ရေ၊ ဆိုမှုရှု၍ကြွားကစိတ်ဝမ်း၊ သူနားချမ်းလိမ့်၊ ခွဲလန်း ကိုယ်တွင်၊ တောင်နှယ်ထင်သည်၊ ။နန်းတွင်မိညှို့ သာသတ ကား။ ။

နန်းတွင်းဗေဒါမိဖြူဆို၊ ကိုယ်ရည်သွေး၊ ဆိုးရိုက်ညီဒိုဝိရုံရတား

ကျွန်းတွင်ဇမ္ဗူ၊ ကျွန်ုပ်ဟူသော။ သောင်းယူဇနာ၊ အောင်မြေ ချာ၌၊ မဟာဗောဓိ၊ ကျမရှိသည်၊ ထီးရိမြို့တော၊ သုံးဥဘက်တွေ့ဖြင့်၊ ပဋိဗုဒ္ဓါ၊ ရေဟန္တာ၊ ကား၊ သောသည်မနှုတ်၊ ပစ္စေကတ်တို့။ မချွတ်ဖြင့်ကိန်း ဖြစ်မြဲမှန်သော။ နိဗ္ဗာန်ဟူးဟူး၊ ကျူးသောသူလည်း။ ရှေးရှုလေရာ တို့ ကျွန်းသာလျှင်ဆိပ်ညာပြောင့်တန်။ မကောက် ပွန်းထည် ကျွန်းတွင်ဇမ္ဗူသာသတကား။ ။

ပန်းတွင်မဥ္စူ၊ကျွန်ုပ်ဟုသော၊ လိုင်ကြူနံ့သာ၊ ဂန္ဓမာဖြင့်၊ တောင်သာထိပ်ပြင်၊လိုက်ရှက်ရှင်၌၊ရာစင်အချင့်၊ ဖြူးဖြူးဖြင့်သည်၊မြန့်နှင့်နှိုင်းအင်၊ထိုသစ်ပင်ကို၊မြင်လျှင်မချွတ်၊ ဆောရှုံ့ဒွတ်၍၊မပြတ်လှပင်၊ပန်းစိုးရင်သို့၊မြေပြင်ကျယ်ဝန်း၊ ညွှတ်ညွှတ်ရွှန်းသည်၊ ၊ပန်းတွင်မဥ္စူသောဂါထား၊ ၊

နန်းတွင်မိဖြူ၊ကျွန်ုပ်ဟုသော၊ ကြီးရှုပညာ၊ ဥဏ္ဏာရည်သွား၊ မျိုးမည်အေးဖြင့်၊သဘောလည်းစုံအင်၊ ကြယ်သို့တင်လျက်၊ မြင်မြင်သမျှ၊ သိမ္ပခေါင်ထွန်း၊ တတ်ပါစေချည်၊ ဖွဲ့နည်းကဗျာ၊ လင်္ကာရတု၊ဆိုမှုရှုရှု၊ကြွားကြေပြေပြစ်၊ကညစ်ဝှုံ့ရွှန်း၊ ရေးသူပန်းလိပ်၊ ရွှေနန်းစံတင်၊ ဘက်မမြင်သည်၊ ၊နန်းတွင် မိဖြူသောဂါထား၊ ၊

---

[၈] သတ်စေ့နှက်သုံးချက်ညီစပ်နည်းပိုဒ်ရေ ရတု အကြောင်း၊

သတ်စေ့နှက်သုံးချက်ညီစပ်နည်း ပိုဒ်ရေ ရတုမှာ၊ ၊သုံးပိုဒ် လေးလုံးရှိအစ၊ အချပိုဒ်တို့သည်ဒေ့ချင်းချင်း၊အသံ၊ကာရန်အသွား အလာ၊ညီညွှတ်ကြစေရမည်၊

ဥပမာ၊

(၁) ပဌမပိုဒ်အစ၊	ပဌမပိုဒ်အဆုံး၊
ကွန်းသွေးပတ်သော၊	စက်ဝန်းနေဝါဖြာပတ်သော၊
ဒုတိယပိုဒ်အစ၊	ဒုတိယပိုဒ်အဆုံး၊
ကျွန်းမြေဝံချာ၊	ဘက်ကျွန်းစေနှာသာလတ်သော၊
တတိယပိုဒ်အစ၊	တတိယပိုဒ်အဆုံး၊
ရွှန်းဝေလျှံဖြာ၊	တက်ထွန်းစေရာခါမြတ်သော၊
[၂] ပဌမပိုဒ်အစ၊	ပဌမပိုဒ်အဆုံး၊
ထစ်ရင့်ဖြိုးရှုန်း၊	သာယာပြင့်မည်ယင်တိုသည့်

ဒုတိယပိုဒ်အစ၊ ဒုတိယပိုဒ်အဆုံး၊
နှင်းမြင့်ကြီးဟန်၊ ပြာပြာငြိမ့်ကြည်ထင်ဘိသည်။
တတိယပိုဒ်အစ၊ တတိယပိုဒ်အဆုံး၊
ချစ်တင့်နှိုးလွှန်း၊ ပျာပါစိမ့်မည်ဆင်ဘိသည်။

မှာ။ ။ပြခဲ့ပြီးသောသုံးချက်ညီဝင်နည်းပိုဒ်ရေတု ဥပမာနှင့်၊ သတ်စေ့နှက်သုံးချက်ညီဝင်နည်းပိုဒ်ရုံရေတု၊ ဥပမာများကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရှုခြင်းအားဖြင့်၊ ၎င်းတို့၏ခြားနားပုံကို မှတ်ယူပေလော။ ။

—— ○ ——

ကျေးဇူးရှင်လယ်တီဆရာတော်ဘုရားဖြန့်ချွန်းတော် မူခြင်း၊ ၊စစ်ကိုင်း လယ်တီဦးပဥ္စမ ဝင်ဆိုတော် မူသောသတ်စေ့နှက်သုံးချက်ညီ ပိုဒ်ရုံရတု။

သကျကောသရိ၊ကုမ်မှိုသား၊ အာဂီရသ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏၊ ထွန်းပရောင်ဝါ၊ နှစ်ထောင်သာ၍၊ လေးရာသက္ကရာဇ်၊ သာသနာခေတ်တွင်၊ တက်သစ်ဥဒေါ့ရ၊ နေတာရှသို့၊ ဇမ္ဗူသောင်းတွင်း၊ ဘုန်းရောင်လင်းသားဘက်ကင်းအာနည်း၊ မြတ်လယ်တီဟု၊ မြန်ပြည်ထွန်းဂုဏ်ဖုံး၊တို့သက်မှူးသည်၊ ရှည်ကြွေးမြင့်ခေါင်၊ သာသနာ့ရောင်ကို ငါးထောင်မိုးဟောက်၊မြှုမ်ဘောက်ဘဲ၊လင်းတောက်ထိန်ဝေ၊ ကွန်မြူးစေဟု၊မဟာဝိရိယ၊ပဝါနဖြင့်၊သဗ္ဗာပညာ၊သိမ္မစင်ကြာဒေါင်သာသာနာကျူး၊ တိုင်းပြည်ကျူးကို၊ သည့်ပိုးအံ့ခဲ၊ ထမ်းဆောင်ထဲတွင်၊ ထူးကဲဂုဏ်ဘိန်း၊ နတ်ဒေဝိန်တို့၊ ထိန်ထိန်ပသွား၊ နတ်ရထားဖြင့် မြတ်များဘုန်းဝေ၊ကြွရောက်လေသည်၊ ။ကာဝေအဂ္ဂဘူးခေါင်းဘုရား။

အဂ္ဂပဝေဒီ၊ ချိုဆိပ့်အိသာ၊ မြိုက်ဆိရသ၊ မြတ်ဓမ္မကိုမြှိုဖြပြည်ရှာ၊နယ် တကာသို့၊ဒေသဇာငြမ်း၊ကြွချီဖွမ်း၍၊ သက်ထမ်းရာကျော်၊တည်ပါဝေမူ၊အဟောတာဝ၊ကောင်းလေစွဟု၊ဘန်း

တနေ့သဲ၊ ရုတ်ခနဲလျှင်၊ ပယ်လွှဲလျစ်လျူ၊ ရှုတော်မူ၍၊ ဝင်းဖြူ
မိန့်သိ။ ထိန့်သိန့်ညီးသည်၊ ကျောင်းကြီးရွှေဘုံ၊ အလုံးစုံနှင့်၊ ပုံပုံ
ပေါ်များ၊ တပည့်သားကို၊ ပစ်ထားစွန့်ခွါ၊ ထက်ဝေဟာသို့၊ ပဉ္စာ
အဋ္ဌဖြိုဖြုံ့ကောဟု၊ ထွက်သချောက်လာ၊ နှစ်ကောဇာတွင်၊ ပထမာ
သဣ္ဍိ၊ ခဲ့ကောင်းညီသား၊ ဝုဏ္ဏမိအစေ့၊ ဆင်မင်းနေ့ဝယ်၊ ချမ်းမြေ့
ချိန်တော်၊ နှစ်ချက်ခေါ်၍၊ စွန်းကျော်မိနစ်၊ သုံးဆယ်ခေတ်တွင်၊
သက်ဆစ်ဇီဝ၊ ပြောင်းကြွလေသည်၊ ၊ပရမေသကျေ-မှူးဆောင်
ဆရာ။

ဘဂျမဟေသီ၊ ရုံပြည့်ညီသား၊ မဟီတိုက်ဆွေ၊ ကျွန်းလုံးဇေမျှ
သုံးတွေ့သာသနာ၊ ပြုပြီးခါလျှင်၊ ရည့္ဂါလေ၊ ကိုယ်ထီးမွေ့လျက်
လောက်လွေ့ ကျင့်အင်၊ မြင်ရုတင်နှင့်၊ တပင်ကထွက်၊ တပင်
သက်၍၊ တောနက်တောင်ခြေ၊ ချောင်းဝနေဝယ်၊ ကိလေနုသယ၊
ဖြာသိုကျအောင်၊ သုံးပရိညာ၊ ဘာဝနာကို၊ ခန္ဓာအသက်၊ မငဲ့
ကွက်ဘဲ၊ ရက်ရက်စွန့်ပယ်၊ မှောင်မျိုးကွယ်အောင်၊ လေးသွယ်
အင်ပြိုး၊ ကြိုးကြိုးကြုံးလျက်၊ ပါယ်မျိုးချုပ်ခုံ၊ မိဂ္ဂမြို့ကို၊ လုံးရုံကြေ
ညက်၊ ဉာဏ်သံလျက်ဖြင့်၊ ပယ်ဖျက်ခုတ်တွင်၊ ပြီးအောင်မြင်၍၊
မဂ္ဂင်ရှစ်ဆူ၊ လင်းယဉ်ထူလျက်၊ ကြည်ဖြူငဲ့ညွှာ၊ နတ်ဗြဟ္မာကို၊
သုဉ္ဇါမြှိုက်ရည်၊ တိုက်ဦးမည်ဟု၊ မထေရ်ဘုန်းပေ၊ မြန်းကြွလေ
သည်။ ၊မဟေဘဂျဦးသျှောင်ဘုရား။

—— —o——

ချည်းကန် ခေါင်ချင်ကြီးရှင်နန္ဒမေဓာဘိဝံသစ်ဘိုဓား
ဓေးသေသာ၊ ဆက်စေ့ ရှိက်သုံးချက်ညှီ
ငိုဒ်ပုံရေး

နန္ဒမည်သာ၊ နောင်ဘာတာကို၊ ဆယ်ဖြာလက်မိုး၊ ရှိခိုးပြိုး၍
မြတ်နိုးရိုသေ၊ လျှောက်ဆက်ပေအံ့၊ ပရမေသကျ၊ ဂေါတမ၏
ထွန်းပသာသနာ၊ ပျော်ပိုက်ပါလေ၊ ရွှေဒါလီစစ်လည်မှာရစ်၍
ချစ်စချင့်သွယ်၊ နူးညံ့နယ်သည်၊ လုံမယ်ကလေး၊ ဟှကြေးတွေးနှင့်

ဝိုက်ထွေးချေရုံ၊ပျော်ချင်ဝံ့ဟု။ အာရုံတမ်းကာ၊ မလွှမ်းပါနှင့်၊ ခန္ဓာ အမျိုး၊ပုပ်သိုးနံညှီ၊ တရားမှီလော့။ လောကီချမ်းသာ၊ လူတို့ရွာတွင်၊ ကိုယ်မှာပင်ယား။ မဖျောက်အားခဲ့၊ နောင်အားခါမှ၊ ပျောက်ရမည်တကား၊ ယားသည့်ကွက်ကို၊ မှတ်ချက်နှင့်သာ၊ ထားရပါရှင့်၊ထွေချာလေးပါ။ လူပိတ်ဝါးသော်။ ။မအားချင်အောင်များလိမ့်မည်၊

စန္ဒြခြည်ဝါ၊လရောင်ဖြာသို့၊သာသာနာထွန်းပ၊ကြိုခဲ့ဟု၍၊ထွေးသင့်ရှေ့နောက်၊ဥာဏ်ဖြင့်ထောက်၍။ လက်ကောက်ရွေ့ကွင်း၊ ငွေခြေချင်းနှင့်၊ပိုသင်းတို့ဆီ၊ နောင်မသိနှင့်၊ အင်္ကျီကိုပစ်၊ကျစ်ရုံကိုပယ်၊ရမဘွယ်ဘူး၊ ပစ်ပယ်ဦးလော့၊ ပျိုလူးသက်ရွယ်၊ ငယ်သည်းငယ်၍၊ ချွယ်ချိန်ကာ၊ အိမ်ထောင်ကျမူ။ နှစ်ခွမအားထွန်တွင်းနွားသို့၊ မယားပျောင်းနွဲ့၊ မာယာဘွဲ့လိမ့်၊ ဟဲ့မဝင်တတ်ဆွေ။ ဘေးကြီးသင့်သား၊ လူဇေပါးမှာ၊ မရှိုင်လာနှင့်၊ သွားပါတော့လေ။ငွေရှာချေလော့၊သားတွေတရိုင်၊မမွေးနိုင်ဘူး၊သားဦးဒါးနှဲ၊ပုလုကွေးလေး၊မခြင်သေးလား။ဆိုထကမူလောဘနိုင်ငံ၊မောင်မင်းကြီးလည်း။ လိုက်ထံကြီးစား။ ငွေရှာသွားသော်၊ ။မယားသင်ဖြောင်ထားလိမ့်မည်၊

ဂန္ဒရည်မှာ၊ထုံသင်းပါသည်၊ နံ့သာလောင်းဖြောက်၊ ပန်းပေါင်းဖျောက်လည်း။လေအောက်သို့သာ၊မွေးနိုင်ပါ၍၊လေညာကြိုင်ကြိုင်၊ မမွေးနိုင်ဘူး၊ သုံးခိုင်ချမ်းသာ၊ ရကြောင်းရှာမူ၊ သာသနာမော်၊ထောင်ထိပ်ပေါ်။ မပျော်ဆင် မည်၊ မကြိုစည်နှင့်၊စိတ်လည်သောဟန်၊လိုလွန့်လွန့်မူ၊ ရာန်ပျံရှင်မှာ၊ မြေသို့ကျလိမ့် ခုကြွဲတွေ၊ဆိုဘူးချေ၍၊ကေသာညွှိရောင်၊ပိတုန်းတောင်သို့၊မျက်တောင်ကြော့ကွေး၊မင်ရေးမျက်လုံး၊အုံမဆုံးသည်၊မပြုံးထပြုံး၊ရွှေရင်ဘုံးလျက်၊ဆံ့သုံးလေးနှစ်၊ကညာစစ်ကို၊ ချစ်စိတ်ပေးသံ၊ ပစ်ပယ်ကြဉ်၍၊ ဆံ့ကိုခုရိပ်၊ ကြိုးချုပ်အင်္ကျီ၊ညိကိုပေးဘိ၊ရှိပုဆိုးများ၊ရောင်းစားလေလေ၊ဖျက်ဆီးချေလော့၊စာပေကျမ်းဂန်

တတ်ပွန်ပညာ၊ လိမ္မာသိကြား၊သူတော်ပြောသော်၊ ၊တရား ထင်အောင်ပါ၊လိမ့်မည်။

ဓာတခင်ဆင်းဖုံးရိုးသဓမ္မလွတ်ကင်းဆည့်သဏ်ဓေနှတ် သုံးချက်ညီ-ဗိုဇိုင်ရတု။

ထစ်ရင့်ဖြိုး၊ဒွန်း၊ ရိုက်ကြည်းတွန်လျက်။ ယုဂန်ချက်၍၊ ဆိ တည့်တည့်ကား၊မည်ဘည့်ခြင်းရော၊မသိသာခဲ့၊ပိမ်းပြာဖြူညို၊နီလို ဝါကြွန်၊ တင့်တန်ဖုံပွင့်၊ နီမ့်မြင့်လိမ်ရှက်။ ပန်းချိုသက်သို့၊ကိုး မျက်နှာသုံး၊ကုံးဘိရန်းရန်း။ စိန်ပန်းဖြူးညွန့်၊ ဖြူတ်ချည်းဖြန့်ကာ၊ လန့်စနည်းသာ၊ ဖြက်လျှပ်ဝါနှင့်၊ ၊သာယာငြိမ့်မည်၊ ရင်ဘိ သည်။

နှစ်မြင့်ကြိုးတန်၊ ပမာပြုန်ဗိမ့်၊ဘုန်းဌာန်ပဝင်း။ ဇမ္ဗူမင်းလျှင်၊ ထွန်းလင်းလျှံညီ ဗိမ္ဗာတို့ကို၊မသိသည့်ဖြစ်၊ဆယ်နှစ်မကာင်လင့် မှလျှင်၊မှုးရယှဉ်စုံ၊ထိုးပုံထိုဟန်၊နွှန်းသင့်ရန်သား၊ ငါးကြွန်ဆင်း ဖြင်း၊လှတွတ်တင်ကို၊မဆင်တန်သာ၊အတိုင်းသာနှင့်၊ ၊ပြာပြာ ငြိမ့်ကြည်ထင်ဘိသည်။

ချစ်တင့်နိုးလွှန်၊တုန်းချင်းညွှန်၍၊ နတ်ဟန်ရုပ်ရည်၊ မြတ်မျိုး မည်နှင့်၊ မည်သည်မထင်၊ ဆံမျှင်မခြား၊ သစ်သစ်ပွါးလျက်၊ သည်းပျားဌာန်လိုက်၊ဟာစည်ကြိုက်ဝယ်၊ တိမ်တိုက်တက်ခင်း၊ ကြွေးကာဒိုင်လျှင်။ သံပြိုင်သာညီ၊ လူသူတိသို့၊ ရိုးချိုသန့်လျက်၊ ဆင်းသက်ဘန်နှန်း၊လည်ဝန်းအာဏာ၊ ရင့်သံဝါသည်။ ၊ရှာပါ ဝိမ့်မည်၊ဆင်ဘိသည်။

---

(၈) ကိုယ်တွင်းခြည့်သတ်စေ့နှတ်သုံး ချက်ညီစပ်နည်း ပိုဒ်စုံရတုအကြောင်း။

ကိုယ်တွင်းခြည့်သတ်စေ့နှတ်သုံးချက်ညီစပ်နည်းပိုဒ်စုံရတုမှာ၊ ပဌမပိုဒ်တွင် စပ်ဆဲ့သည့်အစ၊ အချအသတ်ကာရန်တို့သည်၊ ဒုတိယနှင့်တတိယပိုဒ်များတွင် စပ်ဆိုသည့်အစ၊ အချအသတ်ကာရန်တို့နှင့် ညီညွတ်စေပြီးလျှင်၊ ဇရှည်အတိုထားပုံမှာ၊ အညီအမျှထားကြသည့်အရာများ၏။

မှတ်ရန်။ ဤပိုဒ်စုံရတု၌ အစနှင့်အချသည်၊ အပိုဒ်တိုင်းတွင် အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စေတိုသကဲ့သို့၊ ထိုနည်းအတူ၊ အတွင်းစသွားပိုဒ်ရေများတို့မှာလည်း၊ အပိုဒ်တိုင်းတွင် အသတ်ကာရန်မှန်ကန်ညီညွတ်စေရမည်။

—○—

ပညာရှိတဦး စပ်ဆိုသော ကိုယ်တွင်းခြည့်သတ် စေ့နှတ်သုံးချက်ညီပိုဒ်စုံရတု။

ဘွင်းချသွင်းချ၊ ရှိမှားမာစလျှင်၊ ထစ်ချထစ်ဟုံ၊ ထစ်တုံထစ်ထား၊ ထစ်ဆင့်ရှာ၍၊ ဒေဝါထက်ဖျား၊ ရှိဟန်းသံကြားလျှင်၊ စကားတော်ပြင်၊ ထက်ခွင်ရွေ့မြဲ၊ မြူးကွန့်ကြဲ၊ တခဲဘုံရေ၊ ထိပ်ထက်ကြွေသည်၊ ။ မနေသွန်းမြူးထစ်ရင့်ကြွေး။

ထွန်းပထွန်းပ၊ ရိုးညွှာမြလျှင်၊ နှစ်ခွနှစ်ရုံ၊ နှစ်ပုံနှစ်ခြွေ၊ နှစ်ပွင့်ဖြာ၍၊ ရွှေဝါညက်ထွား၊ ရိုးမှားလျှင်၊ ရပြားပျော်ချင်၊ ရွက်ပြင်ကြွေလဲ၊ မှုးညွှန့်တဲကာ၊ မစဲငုံပြေ၊ ထိပ်ဆက်ရွေသည်၊ ။ တရွေဆန်ထူ၊ နှစ်ပွင့်မှူး။

ညွှန်းခညွှန်းခ၊ မျိုးပြာမြလျှင်၊ ချစ်စချစ်တုံ၊ ချစ်ဟုံချစ်ခါ၊ ချစ်ပွင့်ကြွာ၍၊ ဘွေရှာသက်ထား၊ ဗိုးသနားလျှင်၊ ဆပွါးမျှော်ရွှင်၊ ရက်မြင်သွေ့၍ ကူးရန့်ခဲ ဘား၊ အမြဲပုံနေးရိုဝ်မက်တွေသည်၊ ။ သဝေသန်းကြွေး၊ ရစ်ဆင့်ထူး။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ ဆိုး ကိုယ်တွင်း ဖြည့်သော်မေ နှုတ်၊ သုံးချက်ညီ ပိုဒ်ပုံ ရေးဒေ။

မြသွယ်ရောင်လျှံ။ ကုံး၍ပန်လျက်။ ဝင်းစံကြွေရွက်။ ဖူးသစ် ထွက်သော်၊ အခက်မြုတေ၊ မြရွက်ထွေ၍၊ ဟုတ်ဆပဘော်ပြ၊ သွယ်တံဟန့်၊ မွှေးမြဝိုလွှတ်။ ပန်းဖက်ဆွတ်ကို။ ချိုးမှုတ်ချပင်။ လွှမ်းလက်သင်၍။ ကေရှင်သွယ်မြ၊ ဆင်ဝင်စသည်။ ။ညွှာမြ ရွှေရည်၊ ဖြောဘိသည်။

ဖှာသွယ်ခေါင်စုံ၊ သုံးရွှေ ရံလျှင်။ မင်းစံရွှေညွှက်၊ ဦးသစ်ခက် သော်၊ အညွှက်ရဝေ။ ရှုညွှက်မြေ၍။ နွတ်ထွေတော်စ၊ ယေသံ မြနှင့်။ မွှေးရစ်မြတ်။ ထွန်းသက်မှတ်ကုံ။ ကျိုးလတ်ချပင်။ ကျွမ်းရက် ပင်၍။ နေဝင်ဝယ်စ။ မြင်မိရသည်။ ။ခါရဘွေနည်းရေးဘိသည်။

မြရွယ်တောင်ရုံ၊ ရုံးတွေစုံလျက်။ တင်းသံစေခက်၊ ကြွနှစ် သက်သော်။ ပလျက်မြုတေ၊ မှုသက်ဝေ၍၊ ဟုတ်နေတော်စ။ ကြွယ်ဟန်ဟန့်။ သွေးချုပ်ခတ်၊ ရွှန်းညွှက်ထွတ်ကုံ၊ ညိုးဆွတ်ရှု ချင်။ တမ်းလျက်ကြွင်၍၊ ရွှေဝင်ဆယ်ဆ၊ ဝင်ဘကြသည်။ ။ ကာလဌေးနည်း၊ သေးဘိသည်။

---o---

(ဃ) ကြောစပ်နည်းပိုဒ်ပုံရေးဒေ အကြောင်း။

ကြောစပ်နည်းပိုဒ်စုံရေးဒေမှာ။ ။အစနှင့်အချက်ကို။ ၇-လုံးစီ။ ဖွဲ့ဒေ၊ သဘောဒေ၊ အဓိပ္ပါယ်တူထားရှိစပ်ဆိုပြီးလျှင်။ ပဌမပိုဒ် တွင်စပ်ဆိုသည့်အစနှင့်အချအသံကဲ့သို့၊ ဒုတိယ၊ တတိယပိုင်းများ မှာလည်း။ အစနှင့်အချညီညွတ်စေ၍၊ အရည်အသွေးညီအမျှထား ကြသည့်အရေးများကြသတည်း။

အစနှင့်အချဒေတူ၍၊ သဘောအဓိပ္ပါယ်မတူ၊ ကွဲလွဲသော၊ ကြောစပ်ပိုဒ်စုံရေးဒေမှာ၊ အနည်းငယ်မျှသာရှိချေသည်။ ၎င်းဖြစ်၍

သဘောအဓိပ္ပါယ်ပါတူညီသော၊ စကြာစပ်ရတုကိုသာ။ ။မြွက် တန်ခိုးအားကိုးလိုက်နာလေ့ကျက်ကုန်ရာ၏။ ။

မှတ်ရန်။ ။တနည်းလည်း။ အချီပဒကိုပင်၊ အချပဒပြုလုပ်စပ်ဆိုလျှင်၊ ရင်းကို "စမွယ်ရှည်" စပ်နည်းဟူ၍ခေါ်ဆိုကြ၏။

ပြည့်မြို့၊ ဝံ့ဓောင်လည့်ဘုန်းတော်ကြီး၊ ရှင်သစ္စမ္မာဓောဝိ စပ်ဆိုတော်မူသည့်စကြာရတု

လွှမ်းဘိသည်လည်း။ လွှမ်းဘိသည်။ ။ပတ်လည်သာလွှန်း၊ ရွှေဘုံနန်း၏။ တောင်ယွန်းမပတ်၊ ရွှေခပ်ညွှတ်၍၊ လှုနတ်မျက်ရှု၊ ကိုးရာပြုသည်၊ ပြည်သူ့ရှင်ရင်း။ ဆံတော်မင်း။ ။သီဉာဏ်းလျှော် ပိဋ္ဋ၊ ရွှေနားစိမ့်လော့။ ငြိမ့်လည်းငြိမ့်လေး၊ နှောင်းစွန်မွေးသည်၊ ရှင်ထွေးနှောင်းစွန်၊ ဖှတ်ခွန်လျှင် ရှေးဟန်ထုပင်၊ နောင်မြဲစင်ကို၊ မကြြင်ပါဘဲ၊ စက်ဘော်ရှဲ၍၊ ဘောကတ်လှဲဘောက်ပြန်၊ ကျင့်လေဟန်ကို။ အကျွန်လွန်ကဲ၊ ဝမ်းထိုက်ဆွဲစွ၊ ချစ်ကဲ့ချစ်ဘိ။ ချစ်လေဘိ၍၊ မျက်စိဖြူလျှင်၊ အုပါးတွင်၍။ ထင်လကင်္ကာ၊ နှောင့်ဗျာပါကို၊ မေတ္တာတော်ရေး၊ ငြိမ်းပါစေလော့။ သဝေစေစ၊ ရှနှင့်ဝကို၊ တလည်းယှည်လျက်၊ စတက်သေးထင်၊ ကတွင်ကားချ၊ ပန်းဆိုင်လျှင်။ လက်ယှကိုင်လှမ်း။ ပူဇော်မွှန်းသည်၊ ။လွှမ်းဘိသည်လည်း။ လွှမ်းဘိသည်။

လွှမ်းဘိသည်လည်း။ လွှမ်းဘိသည်။ ။သုံးမည်ရစ်သူ၊ လွှမ်းသောဟူလည်း။ နှောင်တျှပမာ၊ သည်အခါကို၊ လွှမ်းပါဘိလော။ လွှမ်းဖှမောစွ၊ လွှမ်းသေသဟူသည်၊ လွှမ်းသူမဟုတ်၊ ချစ်သူပုဒ်က၊ စိတ်ဒုက္ခပင်၊ ပုလောင်လင်စွ၊ ရှင်ပင်ပေါဘိ၊ တရားထိ၍၊ မျက်စိနှင့်နား၊ နှောင်ဝယ်ကြွားက၊ သနားဆဖြင့်၊ မျိုးဘုန်းရှင့်ကို၊ ရှင်ပင့်ဆံငင်၊ ဆုံးမသင်လော့။ ငွေထွင်အသချ၊ လလည်းရေးငြား၊ ကကြီးနှင့် ဝ၊ ထဘက်ယသို့၊ တထွင်တမူ၊ ဝံ့ခွန်ထူ၍၊ ဧထုမျော်မှတ်၊ ဝါလ

ကျွတ်မှုးစံလွှတ်၍ရှင်။ ညီလဲ့ဝင်းနှင့်၊ ရင်ချင်းရောပြွမ်း။ ဖြည့်ဆုမှန်းသည်၊ ။လွမ်းဘိသည်လည်း၊ လွမ်းဘိသည်၊

တမ်းဘိသည်လည်း၊ တမ်းဘိသည်၊ ။ရွှေရည်ဇမ္ဗူ၊ ဆယ်ပြီးသုသို့၊ ချစ်သူဖြာဝင်း၊ ချစ်ဘော်ကင်းသော်၊ နေခင်မင်းမတွံ၊ ဝမ်းမဆံ့တည့်။ အုံ့လည်းရုံ့ဘွယ်၊ တောင်ထိပ်လယ်၌၊ ခြောက်သွယ်ရောင်ထွန်း၊ တ ရွှန်းရွှန်းလျှံ၊ စက်ဝန်းလှတင့်၊ ဆုံ့တဆင့်နှင့်၊ ရှင်ပင့်စံရှင်၊ မြသိတင်၊ ။သောင်းခွင်သာယှဉ်၊ ဘီတင်းကျွတ်ဝယ်၊ ကိုယ်စုံတော်သင်းဘော၊ ချည်ချောဝတ်ပါး၊ ရွှေရင်ထားး၍၊ ဖြူထွားနားရောင်း၊ သံရှင်မေးင်းနှင့်၊ ခါကောင်းဘူးမည်၊ လသလောသည်ကို၊ နားလည်လျှင်းအောင်၊ တန်ဆိုးဆောင်၍၊ ပေါင်ပေါင်သာမြိုက်၊ မိန့်ပါလိုက်လော့၊ ကြိုက်လည်း ကြိုက်တွေ၊ ကြိုက်မိချော၍၊ သာဝေအစ၊ ခလည်းရေးလင့်၊ တနှစ်ဆင့်နှင့်၊ အသင့်ဘက်လို၊ သကိုသွယ်မြင်၊ နှစ်ချောင်းငင်မှ၊ မရွှင်နောင်ဝမ်း၊ တမ်းကာလွမ်းသည်၊ ။တမ်းဘိသည်လည်း၊ တမ်းဘိသည်၊

သံတော်စဲ့ရာစနန္ဒာ၊ တေးပေါင်းမြို့တွင် ဆို၊ ဘုရားဆိုင် စကြာဝဍရား

ကျည်းရှင်စောနှင့်၊ တောကျောင်းမွေ၊ ။ပြစ်ပြေရှုပ်ရည်၊ မှုနည်းကောင်းမြတ်၊ ပျောက်ပတ်ပေမော၊ သူ့သဘောကို၊ နှိုးနှောဆော်ပေါင်း၊ ဖွည့်မျှားယောင်းသော်၊ မပြောင်းစရာ၊ ရွှေမြည်မှာကို၊ မသာစန္ဒီး၊ ပျော်ရိုးမွဲလျှင်း၊ လိုက်ဘူးငြင်းခွဲ၊ ရွှေယင်းဓာတီ၊ ဖုမွေးမိကို၊ သိလော့ဥာဏ်ပေါင်း၊ မပျောက်တောင်းသည်၊ ။တောကျောင်းမွေစစ်၊ ကျည်းရှင်ချစ်၊ ။

တောင်ထော်ပြီးနှင့်၊ စောလူးမွေ၊ ။တောင်ထေပြန်ခေါက်၊ လဲ့ပေါက်ငုံဖူး၊ ဘိုးခေါင်ကြူး၍၊ ရွှေဦးပိပိ၊ မရာသိခဲ့၊ ။လွမ်းညီနှစ်ကို၊ ဘူးလိုချင်ပါ၊ ဝင်းပြာလဲ့ရှိမ်း၊ ပွတ်ညှိဗိမ်းကို၊ မြိမ်းတဲ့ရိုက်ကြွှီး၊ ရွှေဥာဏ်မိုးစီးနှင့်၊ သွန်းပြီတော်မူ၊ မြတ်နှစ်ဆူဟု၊

ဆေပယူ ရွက်ဆင်။ ဗျော့ကိုဦး တင်သည်၊ ။ရှင်ပင်စေလေး။
ဘောင်တော်ဦး။ ။

အင်ကြွင်းကန်နှင့်၊ သိန်းတန်ဘွဲ့။ ။အောင်မြေ နန်းတည်၊ မင်းနေပြည်ကို၊ရက်ရှည်လဝေ။ဖြန့်ရနေးမူ။ရှေးကရသော၊ ကြွာဝယ်တွေ့သား။မုလေ့အဆင်း။လှပြာဝင်းကုံ။မင်းသည်းကြွာမြင့်၊ ငံ့ရလင့်သို့။ရုံခွင့်နွေးဖျဥ်း။ ရက်ကြွာညွှဥ်းကာ၊ နေမှုဥ်းကြွာတူ၊ ကျွန်ုပ်ပူလိမ့်၊ နှစ်ဆရပဝင်း။ သောင်းလုံး ထင်းလည်၊ ။အင်ကြွင်းရွှေကန်။မြသိန်းတန်။ ။

—o—

(၈) တောင့်တဲတွန့်စပ်နည်းပိုဒ်ရုံရတုအကြောင်း။

တောင့်တဲတွန့်စပ်နည်း၊ပိုဒ်ရုံရတုမှာ။ ။ပဌမပိုဒ်အစ၊ အချအသံကာရန်ကဲ့သို့၊ ဒုတိယနှင့်တတိယပိုဒ်များ၌လည်း။ အစ၊ အချအသံကာရန်များကို ညီညွတ်စွာစပ်ဆိုရမည်၊ အတွင်းစသွား။ စကားကာရန်များမှာမူ၊တောင့်တဲများတွန့်ချည်၊ရှည်ချည်သွားဘိသကဲ့သို့၊၄-လုံးတပိုဒ်၊၅-လုံးတပိုဒ်၊တလှည့်စီ၊ တွန့်ချည်ရှည်ချည်လှယ်ကာလှယ်ကာ၊စပ်ဆိုသီကုံးရမည်။

—o—

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဆို၊တောင့်တဲတွန့်ပိုဒ်ရုံရတု။

ဝဿန္တပသော၊ကလျောမုံးစသစ်၊ပျိုမျစ်မျစ်လျှင်၊ ကျစ်ထစ်တင့် စမွှယ်၊လှမျိုးကြွယ်သား၊ ဆံသွယ်မြရိပ်ဝို့၊ သင်းရောင်မျှကို၊ နတ်တို့ဆင်ထိုက်တန်းဆင်းရုံကြွန်သော၊ အလွန်ရပေခက်၊ မြွှတ်ရွက်နှင့်၊ လက်လက်လှထိန်ပြေ။ ရွှေချည်ရေးသို့၊ ပျို့မွှေး ရွှေအင်္ကျီ၊ရွှေထည်ပြီးနှင့် မြစီရွှေနားဒေါင်း။ညွှန့်ညွှန့်နောင်းလျက်၊ရောင် မောင်းကွမ်းရည်သွား။သက်တင်လားသို့၊လက်ဖျားဒန်းနီရောင်၊ လှတန်ဆောင်မူ၊မျက်တောင်ကော့ညွတ်သော။ ရတ်ဖြင့်ရေးသို့၊ ကြိုင်ကေတိုးရည်၊ထုံမျိုးကြည်၍၊နတ်ပြည်မိုးသုစာ၊ပျံ့ကျူလာ

သို့၊ ရှုသာတင့်စန္ဒီး၊ ဗုဒ္ဓခေါင်မိုးလျှင်၊ ပြစ်မျိုးမှည့်မထင်၊ နတ်ရှုစ်
သွင်သို့၊ မြစင်လွှန်းရောင်ငြင်း၊ ဗုဒ္ဓမှန်ကင်းကို၊ ညွှတ်ချွင်းသည်း
သာတွင်၊ ကျွန်ုပ်မြင်သည်၊ ။ရယ် ရွှင်ပြုံးတုံ့မပြုံးတုံ့၊ ။

ပဉ္စကလျာ၊ ညှိုပြာတင့်ဆင်းရောင်၊ ရွှေကြက်တောင်နှင့်၊
ဖြူရောင်ရေးထင်စွာ၊ သွယ်ချွေချ၍၊ ထွန်းပကိုယ်ရောင်ဝင်း၊ ဗုဒ္ဓ
မှန်ကင်းလျှင်၊ မျှသင်းနံ့သာမွှေးဝင်း၊ မမွှေးတောင်းတည့်၊ တ
ကြောင်းဆင်စမူယ်၊ ရှုချင်ဘွယ်တည့်၊ နှိ ဘယ်ဆင်းရောင်မြို၊
ဆယ်နှစ်စေ့ကို၊ ကြို့ရွှေ့သံရည်တင်၊ မြင့်ကြာထင်ခဲ့၊ ပုံဖြင်နတ်
တုလျှော၊ ဖြူနွဲ့ချောလျှင်၊ တင့်မောလွန်ကျစ်လစ်၊ ပုလဲနှစ်သို့၊
ပြေပြစ်တင့်ရုံစည်၊ မိညက်ကြည်းသည်၊ ။ရယ်လည်း တုံးတုံ
မတုံးတုံ၊ ။

ဓေဝန္တရာ၊ ဖြင်လျာတင့်ဆင်းရောင်၊ ဗုဒ္ဓကြက်တောင်နှင့်၊
ဗုဒ္ဓခေါင်ပြစ်မျိုးလွတ်၊ ပြာထွတ်ထွင်လျှင်၊ ရစ်ပတ်ချိုးမွှောင်စီ၊
ရွှေဘမိနှင့်၊ အာနိသိန်းတန်မျိုး၊ ရွှေဒါကြိုးသည်း၊ စံမျိုးနွေတိုင်း
ပင်၊ ဆမြဲဆင်၍၊ ကျွန်းတွင်ဇမ္ဗူလုံး၊ မြင်တိုင်းရှုံးသည်၊ ပြစ်လုံး
ကင်းဝေးစွာ၊ မိသူဇာကို၊ ဆည်းဆာညရိတ္တင်၊ ကျွန်ုပ်မြင်သည်၊
ရွှေရင်ပုံးတုံ့မပုံးတုံ၊ ။

—◆—◆◆—◆—

ရတုပဒေသာများ။
ရခိုင်ဥဿာချ ဆို၊ မိုယ်းဘွဲ့ အဲဆေးဝိဒ်ရတု။

ငှေအောက်ဓနကာဗွမ်၊ ဝါပေဘာထွမ်၍၊ ထိုထက်ကားရီ၊ ရီထက်
မြို့နှင့်၊ ပထဝီဟု၊ ယုတ္တနစ်သိန်း၊ လေးသောင်းကိန်းထက်၊ ရုံသိန်း
စကြာဝဠာ၊ ညီစွာဝန်းထည်၊ ကျော့သိတည်သား၊ ဗုဒ္ဓည့်လည်
ပတ်ရစ် သမုဒ္ဒါမြစ်မှ၊ တက်သစ်ပြီးမှ၊ ပန္နံနူနတ်၊ ဆန်းခိုးမြတ်
ကြောင့်၊ ရဟတ်နှင့်တင်၊ စက်နှင့်ငင်သို့၊ ကောင်းကင်ကသာ၊
နတ်တောဇာဖြင့်၊ သီတာရေခဲ၊ ဗုဒ္ဓစ်ခွဲဘိမ်ကြွား၊ ယန္တရားစက်၊
သန်လျက်ထွေညီဝန်း၊ ဗုဒ္ဓည်နှုံထွန်းမှု၊ ရစ်သန်ပြီးပြောင်၊ အယက်

ရောင်နှင့်၊ ဝက်ရောင်လျှံတက်၊ တလက်လက်လင်း။ တဝင်းဝင်း လျှင်၊ ဒရုန်းအင်းထစ်မောင်း၊ ရိုက်ချောင်းပဲ့တင်၊ ကောင်းကင် အလုံး၊ မည်းမည်းဖုံးမျှ၊ ရွှာလေကာလျှင်၊ အဖျားကြွင်ထန်၊ သည်ရန် မွေးမိ၊ မသိပါလေ၊ ရစ်ခွေဗျာပါ၊ မယ်မှာကိုလွမ်း၊ နောင်မှာချမ်း ခွဲ၊ ညှိုးသန်းဝါလ၊ မရရိပ္ပတ်၊ နတ်လည်းမနိုး၊ ရက်ကိုးဆယ်လုံး၊ မကျူးရောသိ၊ လင့်ဘာသိသည်၊ ၊သန့်နှ^(ဓိ)ကုန်၍၊ ပန္နုနိုဝသာ၊ ကာထင့်ရဦးမည်လော၊ ၊

ဥက္ကာပျံရခိုင်သို့ပြန်မည်ရှိသောအခါ၊ ရေးသားထားခဲ့သော၊

ဩကပိုဒ်ရတု။

အသူးအသူး၊ ဥဓါန်းကျူးဝိပ့်၊ စန္ဒကူးပင်မွှန်း၊ သရကွန်ကို၊ မချန်လုံးကျွတ်၊ အကုန်ဖြတ်၍၊ ပြုဖွတ်ဝေမူ၊ မြန္မင့်တူပျာ၊ ကြက် ဆူညွန့်ရှင်၊ ပန်းတိုင်းပင်ကို၊ စီရင်တတ်မှု၊ စောင်ရန်ပြုသို့၊ ချစ်မှု ညွတ်ပြောင်း။ တွန်သံညောင်းလျက်၊ ဥဓေါင်းကြိုးကြာ၊ ဇွ ယသိကို၊ မတာညှဉ်းဆဲ၊ ထလွှမ်၍၊ ရွှန်ရဲကျိုးနက်၊ ခင်ဗုဝ်ဇက် ကို၊ နှစ်သက်ရွှင်ပျူ၊ မွေးယုယသို့၊ မုန့်ဝဲခေါင်၊ ဆင်းပြောင်မြေ ချွေး၊ ပုံသွေးနိုင်းချိန်၊ ဘုမ္မသိန့်ပြာ၊ အမျှသာပဟု၊ ပမာပြုအဝ်၊ ထို အရပ်ကို၊ လျှပ်လျှပ်လျှင်စွာ၊ စွန့်အပ်ရာပျာ၊ ပညာရှိများ၊ ကျွမ်း စကားကို၊ ၊မှတ်သားကြကုန်၊ လူအပုံ။ ။

တောင်ဆင်းဗျူးဆို၊ ဆဲဖြည့်စံရတု။

မမျှသောင်းထောင်၊ နန်းညွှာ တောင်ဝယ်၊ အခေါင်စံထော၊ နန်းမင်းသားလျှင်၊ နောင်ဘွားကြင်တော်၊ မျောက်သားတော် ကြောင့်၊ မူ၊ မောင်သေပြတ်၊ ဖိုထ်မှုထွတ်သို့၊ မညွတ်ငြကန်၊ နောင် မှာဟန်ကား၊ ဖြည်းသွန်လေညှာင်း၊ ဝိပ့်ဝိပ့်ချင်းလျက်၊ အင်ကြင်း ဝါနွယ်၊ အဖာ့ယ်ဖယ်ကို၊ စမ္ပါထိမျော်ပါ၊ ရွှေဝယ်ထား၍၊ ဦး နားထိပ်ပြင်၊ ပန်ဆင်မတော်၊ လေမြှတ်ယုယ၊ မေးချင်ဇော်၊

ဆယ်သရွှေသက်၊ ဖြစ်ဝမက်သည်၊ ။လူ့ဘက် လွတ်လေ၊ ကြွာနတ်လေ၊ ။

မဟာ့တောင်းဒေဝင်။ခန်းသာချောင်ဝတီ၊ မြို့ဖြောင့်ဆဲ့သန်း။ ခြည်မတန်းတည့်၊ထဝန်းတန့်ဆောင်၊နေမပြောင်လည်။ ကိုယ်ရောင်လျှံလည်၊ထွန်းတော့သည်ဟု၊မွှေးကြည်ပျံ့ရှာ။ကျွန်နိုင်နားဝယ်၊စကားကိုသာ။ မူးမေ့ရှာမျှ၊ ကြီးကာတွေးတော၊ ထိချင်မောစွ သဘောသက်သက်၊ မေးကာမြွက်သည်၊ ။ဖြူညွှက်ထွတ်လေ။မြောသက်လေ၊ ။

ဦးညွှာချ ဖြည့်ဆိုသည့်တတိယယမုစ်။

မရကြောင်းဆောင်၊ ပန်းရှာဘောင်လည်။ခနောင်မှုကြီးတွေ၊ စိတ်သာဝေမှု၊မြောက်ငြေသန်ထွန်း၊သရကွန်မွှေ။လေသွေးပျံ့ကြူ၊ မည္စုန်နို့ရှင်း။ ဖြည်းလေသွင်းကာ၊ အင်ကြောင်းသမ္ဘွေ၊ သိဒေဝဇ၊ ဂန္ဓလည်းဟု၊လူယုဆိုရေး။ဝေကြီးဝေးခဲ့၊မာန်သွေးရောဂီ။ဘုရင်နတ်ဘုံပတ်လျှင် ဟုဘ်မောထင်၍၊ရုံ ဘင်ရုံဘက်၊ချစ်တို့သက်သည်။ ဖြူရွက်လွတ်လေ၊ညှာဝတ်လေ၊ ။

အင်းဝဘုရင်မဟာဓမ္မရာဇာဓိပတိဘွဲ့ခံ၊ဟံသာဝတီရောက် မင်းတရားသည်၊သက္ကရာဇ် ၁၀၃၀-ခုနှစ်တွင်အသက် ဖြစ်ရရှိ၊ရေးသားခဲ့သောသုံးချက်ညီ ဝေနည်းပိုဒ်ပုံရတု။

ဝူရှို ထ်ချောက်မည်၊သန္တေတည်သား၊ ညီသည်ပရိတ်၊ ရှစ်ဆယ်စိတ်တွင်၊ခုတ်တိ-နောင်ဝျှင်။သိဒ္ဓယာဇဉ်လည်း။ငယ်ညီ စိုးစီ၊တီထီဘာသန်း ပျော်မမြဲခဲ့၊ တဆန်းကျူးလွန်။ ဘုံသုံးတန်တွင်၊နိုင်းရန်တူကြောင်း။ရွေးချယ်ပေါင်းဆောင်ဆောင်းကထွတ်

ခွါ၊ ရာကာဒါးကင်းဝေ။ ကိုးယောက်ရေးလျှင်။ ရှင်ထွေးလှခေါင်၊ လှထန်ဆောင်သည်၊ ၊ရှင်အောင်ကိုသာ၊ လွမ်းမိခဲ့၊ ၊

ထုတ်ဆို ဆောက်တည် ခန့်ငါးမည်လည်း။ အတည်မမြဲ၊ လွန်ဆင်းရဲခွ ဝိုးကဲ့မသာ၊ ဤကာယာမူ။ ဖန်ရာဆင်ခြင်၊ ဦးသို့တင်လည်း။ ဘင်သာမရောက်၊ တတောက်ထက်တက်၊ တဆက်သက်တီ။ မွန်းချက်ဦးတင်၊ သုံးခွင် မိုက်မှောင်၊ လေးမည်ရောင်လည်း။ ရာထောင်သ,ခါ၊ မနွံ့န်းသာသာ။ ဝိစ္ဆာယှက်ခြွေး၊ ယိုသည့်ဘေးကြောင့်၊ တုန်ဖေသည်းတွင်။ ခြင်ဆိချဉ်းမှု။ ပျံ့သင်းမ ညြှင်းရှိသည်ပင်ကို၊ နှောင်းမြင်ငြိမ့် ညွှန်းလှတကျွန်းသား၊ သုံးခန်းစေ့ရွ၊ စံဘိုင်းပသည်၊ ၊ရှင်သာကိုသာတမ်းမိခဲ့၊ ၊

နွံ့တ်ချိုလျှော့ကမ်းမည်။ ကြံမိသည် ကြောင့်၊ အရွှေမြည်ဘုံခွန်း။ နိမ္မာန်ကိုပင်၊ မလိုချင်ဘေး၊ ရှင်ထွေးလှလွန်၊ လှတံခွန်၏။ ကျူးလွန်ချိုသာ၊ ပြဇာရွှေခွန်း၊ ကြုံင်ကြိုင်မွှန်းကို၊ ဦးခွန်းထိပ်ပြင်၊ ကော ်င်းစွာဆင်၍၊ အရွှေရင်တော်ငွေ့၊ ထို့ရ၍လျှင်၊ မမေ့ရလို၊ ဆက်တုံင်းကိုယ်ဟု။ ဘ,ဆို လျှောက်မည်၊ ကြံမိသည်ကြောင့်၊ အရွှေရည်ဦးသစ်၊ စံဘောင်ညှစ်လိမ့်၊ တင်ဖြစ်ကင်းဝေး၊ ကိုးယောက်ရေးလျှင်၊ ရှင်ထွေးလှခေါင်၊ လှရှင်အောင်ကို၊ ရည်ဆောင်လွန်ကျူး။ မ ညြှင်းမြှုံးသည်၊ ၊ရှင်ဦးကိုသာရမ်းမိခဲ့၊

ဤရတု၏အဓိပ္ပါယ်မှာ၊ နက်နဲ့သိမ်မွေ့သည်ဖြစ်၍၊ အတို့ချုပ်အဓိပ္ပါယ်ကိုဘော်ပြလိုက်ပေအံ့။ ၊

ပုထုဇဉ်လေးယောက်၊ သောတာပန်တယောက်၊ သကဒါဂံတယောက်။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ခြောက်ယောက်တို့ဖြစ်တည်ရာကာမဘုံ၌ရသောဝိထိစိတ်ရှစ်ဆယ်တို့တွင်၊ ဆကျုံးဝင်သော။ ပစ္စုပ္ပန်အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ကာလသုံးပါးမှာဖြစ်သော၊ သံယောဇဉ် အကုသိုလ်တရားသည်၊ မြစ်ရေကဲ့သို့စီးဆင်းပြီးလျှင်၊ နေ့ရက်သာကုန်ခမ်းတော့သည်၊ ကုသိုလ်တရားကို။ များများအားမထုတ်ခဲ့ရသေးသဖြင့်။ ဤအဖြစ်နှင့်မမွေ့ပျော်လှချေ။ နောင်လာ ရှစ်ဆောင်း၊ ဘုရားပေါင်းများနှင့်၊ အနှုင်းရာလည်းမဟုတ်ပါ။ ရင့်မာတကျိပ်

အဝင်။ မေတ္တေယျဘုရားရှင်ကိုသာ၊ ဖူးဆွတ်တော် မူတော့ သည်။

ခန္ဓာငါးပါးဆိုသည်မှာ၊ အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘော၊ အနတ္တ သဘောသာဖြစ်သည်။ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌တည်သော၊ ငြိမ်းသာလျှင် ထင်မြင်၍ နိဗ္ဗာန်ဆိုသောဘင်သို့မရောက်၊ တဝေ့တက်တက် ထက်နှင့်၊ထွက်ပေါက်မရှိဖြစ်ရတော့သည်၊အောကသုံးပါးမှာ၊ လေ၊ဖြာသောအမှောင်တို့ထက်၊ရာထောင်မကသောလွန်၍ရိုက် လှသော၊အဝီစိမှောင်ကြီးကြောင့်၊ အကျသိုက်ဘေးယိုစီးလေ ထျက်၊တုန်အေးထိပ်လန့်ခြင်းသံဝေဂတရားရ၍၊ ဇာတိခေတ်၊ အာဏာခေတ်၊ ဝိသယခေတ်ဟူသောခေတ်သုံးပါးမှာ၊အတုရှိ ဘော်မရှုသည့်၊မေတ္တေယျဘုရားသခင်ကို၊ စိတ်ထွင်ရမ်းဆ၍၊ တမ်းတတော်မူမိတော့သည်၊ ၊

မေတ္တေယျဘုရားသခင်အား၊ နှုတ်ခွန်းချီသာ၊ မျှော်ကိုးရ ပါလိမ့်မည်အကြောင်းရှိလေ၍၊ယခုအခါနိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုပင် မလို ချင်သေးပါ၊ မေတ္တေယျဘုရားတည်းဟူသောရှင်တွေ့၊ ကြိုင် ကြိုင်မွှန်းသောဗျာဒိတ်တော်ခွန်းကို ဖန်ယူဆင်၍၊ ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်ကို၊ ခိုတွယ်ရလျက်၊ ဘဝဆက်တိုင်း မငဲ့ပါရ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဘုရားဆုကို ဖြည့်ကျင့်ပြီးခါ၊ ရင့်မာတကျိပ်တွင် ကိုး ပေါက်၏ရှေး၊ဘုရားငါးဆူတွင် အထွေးဖြစ်တော် မူသော၊ မေတ္တေယျဘုရားသခင်တည်းဟူသောရှင်ဦးကိုသာ မှန်းမျှော်၊ ရမ်းရော်မိပါတော့သည်။

(ဦးပုံးကျော်စီရင်ရေးသားသောမြန်မာ့ဂုဏ်ရည်မှ
ထုတ်နှုတ်ချက်။)

———o———

ရတနာသိင်္ဃကုန်းဘောင်မြို့တည်အလောင်းမင်းတရားကြီး မှစ၍၊ အမရပူရမြို့တည်ဗဒုံမင်း ထက်ထက်တော်တိုင်၊ ခစား ထမ်းရွက်သဖြင့်၊မင်းအဆက်ဆက်သူကောင်းပြုတော် ရှုခြင်း

ကိုခံရသော၊ "လက်ဝဲသုန္ဒရအမတ်ကြီး" ကို၊ စစ်ကိုင်းမြို့တည်၊ သားတော်ကြီးသက်ထက်၊ ရာဇဝတ်တောင်အလျောက် ဓညာ သစ်တောသို့ပို့ရော်ရာတွင်၊ ရွှေနန်းရွှေဘုံနှင့်တကွ၊ ကုန်းဘောင် နယ်ပြည်တော်၊ရှင်းပြည်တော်ရှိသားမယားများကို လွမ်းဆွတ် ကြောင်းနှင့်၊ရှင်းအမတ်စီကိုးဘွဲ့ရေး၍ နေပြည်တော်သို့ ပေးပို့ လိုက်သောရတု-၆-ပိုဒ်မှာ၊အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

ဓညာတောင်ခြေမှီ-ဒိုင်းပုံရတု။

ဓညာတောင်ခြေ၊စီးထွေထွေတည့်၊ မြစ်ရေဝန်းလည်၊ မြို့ တော်ဆီက၊ ရွှေပြည်ကိုသာ၊ တ႑ာတော့မိ၊မိုးရှိရှိလျှင်၊ သိရှိ ကြက်သရေ၊တက်ဖြိုးဝေသား၊အောင်မြေကြော့ကြော့၊ ကုန်း မော့မော့နှင့်၊ ဘိုးတော်ကျောင်းမှု၊ တည်ထားပြုသည်၊ ဇမ္ဗူ ဆီမီး၊ခြောက်ရောင်ညီးမျှ၊ ရွကြီးသခင်၊ ရွှေလင်းပင်နှင့်၊ ရွှေ ခြင်္သေ့မွေ၊ရှေ့ဆောင်းရွှေစေတီကြီး၊အသီးသီးတည့်၊ပိတ်ဆီး ချယ်သန်း၊လျှပ်ရောင်တန်းမျှ၊ရွှေနန်းရွှေဘုံအလုံးစုံကို၊အာရုံမျက် မြင်-ဘုံးမြွှော်ချင်၍၊ညည်တွင်ရွှေမြို့၊ သည်းသို့စေတီ၊ သည့်ဆီ ရွှေနန်း၊ဖြောင့်တန်းတော့မည်၊ စိတ်ကရည်သည်၊ ။ရွှေပြည် ရွှာနှ၊ဝေးသောကြောင့်။ ။

သဲသာသောင်မြေ၊မြစ်ကမ်းခြေလည်း၊ အကြောတပြင်၊ တို့ အောက်ခွင်ဝယ်၊ရှေ့ရှင်ပက်ဝန်း၊ပျော်ဘွယ်ထွန်းလိမ့်၊တကျွန်း လောက်ပင်၊ဝေးမည့်ထင်ခဲ့၊စီးသွင်ညှိနေစ်၊မဲ့ဇာမြစ်လည်း၊ထစ် ထစ်ထွန်းထိ၊ခြုံအတိနှင့်၊ တောကြီးဆိတ်ညံ၊ သည်းကျုံကျုံ ဝယ်၊ရူဝံမပေါ်၊မမျှော်ပ ရ နေကိုတ႑လည်း၊ဘယ်ကရွှေနောက် ဘယ်တောင်မြေ ကိုဟု၊ တွေးထောက်မမှန်၊ ဘန်ဘန်ဇုံပြ ကြိုတိုင်းမေး စွ၊ဘယ်တောဘယ်မြို့၊မသိနိုင်ခဲ့၊ ဒိုင်စိတ်ဝမ်း နေ့တိုင်းလွမ်းရှင့်၊ကင်းဝမ်းတောင်ကား၊လေညီးစေ၍၊ နောက်မှထေး ရှည်၊အတည်တည်သည်၊ ။ပြည်ထောကား၊ဝေးသောကြောင့်။

[ ]ပွဲခါညောင်ရေ၊ သွန်းမြဲပေတည့်။ ရိုသေသည္ဟု၊ ထုံးစည်လာ ဖြင့်၊ မဲဇာချင်သူ၊ ကောင်းဆုယူသည်၊ ဗြဟ္မာတော်နှင့်၊ ရှုတိုင်းထင့် သား။ ရိုးမြင့်သီခေါင်၊ မဲဇာချောင်က၊ တတောင်သုံးမှိုင်။ စဉ် ဆိုင်းသော် တောင်တိုင်းရှက်၍၊ ဝန်းကာရှေ့သည်၊ တောင်ငွေ့ ဝေဝေ။ အငွေ့ငွေ့နှင့်၊ လေလည်းရောရော ရိုစီးမပ်ဘဲ၊ သံဝါ ဖြေဘ်ဖြေဘ်၊ ဆီးနှင်းပေါက်လည်း၊ ရိုးသောက်ပြင်းထန်၊ သွန်းချဖြန် သော်၊ ယုံဂန်ထင်ရှား၊ တောင်တော်များက၊ ရထားယည်သာ၊ ငွေ စကြာသည်။ ရောင်ဝါမထွန်း၊ ချမ်းရာလွန်း၍၊ တည့်မွန်းချိန်နေ၊ ရောက်လွှယ်စေပ၊ ခေ့ရေတည့်ထည်၊ တ,လျက်မြည်သည်၊ ၊ နေ့ခြည်ဖြာမှ နွေးသောကြောင့်၊ ၊

———o———

စေ ရွှန်းစန္ဒာချိုရိုဒ်ပုံရဗ္ဗား

စေ ရွှန်းစန္ဒာ၊ ချမ်းရိပ်သာကား၊ မျက်နှာတရူး၊ တ,သည့်သူလျှင်၊ ဇမ္ဗူအောင်ခန်း၊ ရွှေတုံနန်းသို့၊ ရောက်ပန်းကြီးအင်၊ နေမရွှင်ခဲ့၊ လွင်ထည်းတဆိုင်၊ မြိုင်ထည်းတထူး၊ ဝေးခေါင်ကြူးကိုး၊ ရောက် ဘူးမည်ကား။ ရွှေညာများဟု၊ ရှေးဖျားမထွေး၊ ကြားရသည်သား၊ ဘထိရပ်မှာဟု၊ မြင်းရာတာဖိ၊ တတ်မသိခဲ့၊ ကျွန်းကြီးချက်ချာ၊ တို့ နေ့ရာနှင့်၊ ဘာသာကွဲထမ်း၊ မြိုင်တောဝှမ်းဝယ်၊ အချမ်းမတူ၊ အပူ မမျှ၊ ကြိုတိရရှင့်၊ သိစင်အောင်မြေ၊ နန်းချက်ဇွေဝယ်၊ နေ့လည်း တဆန်း။ နန်းလည်းတခြား၊ မထွေပြားဘဲ၊ ကိုးပါးနဝရတ်၊ ရွှေ ဖြာသာဖိက၊ မျက်မြတ်ထျှံရည်၊ ထွန်းလင်းထည်သည်၊ ။နေ့ ခြည်ထဲတွင်ပါထိမ့်မည်၊

[နေ့ဝန်းပန်ဖြာ၊ ရွှေစကြာသည်။ ဆောကာထိတ်စီး၊ ကျွန်းသုံးညီး မျှ၊ ထိန်းရိုစီးလယ်၊ တိမ်ခိုးသွယ်၍၊ ဆွဲသွယ်ရှက်သန်း၊ ရှုမခန်း တည့် ရွှေနန်းဗုန်စီ၊ ရှိရာဆီသို့၊ ဖြောက်ချိုဦးတင်၊ စက်ရောဝင်လည်း ကြည်လင်ရှိုး။ စက်ရောန်းလည်း၊ လက်မိုးဟုည့်လည်း၊ ရွှေဘ်မိ သည်ရှင့်၊ ရွှေပြည်တော်မှာ၊ ချိန်ခါကိုး၊ သူဇာဘာဖဲ၊ ယိတ်နံမခြား၊

ခေတ်တံခါး၏၊ ယွန်းစားရွှေမှာ။ ပျော်ဘွယ်သာရှင့်။ သီတာယက်ကုံး။ မြစ်နှင့်ကျူးလည်း။ တလုံးတည်းရေစီးထွေထွေတည့်၊ မိုးစဲနွေမခေါင်၊ လကျာ်မြောင်ဝှက်။ နတ်ဆောင်ယူမှို။ လေ၏သို့လျှင် ရွှေမြို့ရွှေပြည်၊ ဝန်းပတ်လည်သည်၊ ။ ရေကြည်သဲဖြင့်သာလိမ့်မည်၊

နွေကျွန်းသန်ဝါ၊ ချမ်းနှ်ခါကို၊ ကျောင်းသာရန်ကင်း။ စေတီတွင်းဝယ်၊ သတင်းအရှူ။ ရွှေပြည်သူတို့၊ ဆုယူစည်းဝေ။ မြို့မြို့ဖွေးလိမ့်။ စက်မှေးဒိုက်တွင်း၊ ဓဇိပ်မက်မြင်သို့။ မရှင်ယုယ၊ လွမ်းလိုက်ဟှရှင့်။ ညွှန်ပြကျူးစက်။ ဆယ်ကျော်သက်က၊ ကြင်ဘက်အချ။ တောင်းဆုယူသည်။ ဇိမ်သူချောသွယ်၊ သုံးယောက်မယ်နှင့်။ ပင်လယ်ခြားရာ၊ ခရီးကွာသို့၊ မှာလည်း။ မကြား။ သွားထည်းမသင့်၊ ဖြစ်သဖြင့်လျှင်၊ ပူဆွေးရည်ခရေး၊ ရှိချေသေး၏၊ ရင်သွေးရွှေတောင်၊ သားမောင်နှမ။ ဆင်းသိဂိ်တို့၊ မွေးဘရင်ခွင်၊ ရွှေလက်တင်၍၊ ယုငင်ပိုက်ဖြား၊ ပျော်မည်သားနှင့်၊ နှစ်ပါးမျက်မြည်၊ သားနှင်းရည်သည်၊ ။ ရွှေလည်ဆွဲချင်ရှာလိမ့်မည်၊

———o———

ဓနပျံရေ့ဒွာ မိတ်ဆိုးဇာမျိုးရ တုရိုဒ်ပုံ၊ (ဇာတိပြီးပြည်းရှနည်း။)

ရိုလျက်ခွေ၍။ ရေဝေမြင့်ကျွန်း။ ဆင်ကွန်းအာရွှေ။ ချမ်းမြေ့သီတာ ရိုကာအနောက်၊ ပင်းယာမြောက်ဝယ်၊ ချင်းပေါက်ဖရော၊ လကျာရစ်မြောင်း။ စစ်ကိုင်းတောင်နှင့်။ နန်းဆောင်ရဝေ၊ မင်းပံဗွေထက်၊ အောင်မြေရပ်စည်။ ရွှေဝပြည်လျှင်။ ထူးသည်ထွေလာ။ ချမ်းနှ်ခါကို သာဟှာလိမ့်လော၊ လွမ်းတို့မောစွ။ ကျော်စောဂုန်းဝေ၊ သိကြားဆွေဟု။ ရေမြေပတ်ဝန်း။ အကျွန်းကျွန်းကို၊ ဦးစွန်းပိုင်ခြင်း။ စကြာမင်း၏။ ထီးညွှင်။ ဖြန့်ကြွက်။ ဗျာဒိတ်နက်ကို။ ဦးထက်ဆင်၍။ မြိုသည့်နေ့က။ ဆောက်မေ့ရှုတ၊ ဖြန်ချင်ဟှာသည်၊ ။ ပူရအောင်ခင်း။ ရှေးမင်းဆက်နေ။ ဘုံရွှေသာလိမ့်မည်တမုံ့၊

လျှံဘက်စေ၍၊ ရဝေဆက်ချင်၊ နန်းရွှေပြင်၌၊ ဥက္ကာင်သဘင်ဆီး၊ ရွှေစေတီနှင့်၊အာနန္ဒာချောင်ဆင်၊ ထီးလှိုင်ရှင်ဟု၊ အောင်မြင်ကျော်စော၊ဖုရွှေသမည်ခေါ်။ဝဋ္ဋေတာ်ထကျော်၊ပတ်ခါဖြိုးနှုံ၊သက်တော်ရက၊ ရွှေဝဇည်းရုံ၊လုံးရုံဓက္ကဲ့၊ရင်းရဲဂူဖြူ၊ထိုင်ဘုရား၊ဂနဲ့ချောက်၊ အုန်းပေါက်ပတ်ဝန်း၊ရွှေနန်းရွှေမှာ၊မြောက်ခပ်ပါဝယ်၊ပုံသာတာဝ၊ဘုရားဟုဟု၊တောင့်တချောင်ပြင်း၊ မောင့်သက်နှင်းတို့၊ ထီတင်းကျွတ်ဆီး၊ တွေ့ရာသီကို၊ လာပြိုကြွားကာ၊ ခရေပန်းပေါင်း၊တကောင်းကြိုင်မွှာ၊ သင်းမြူဘာနှင့်၊ ကဗျာရှုယ်ဟွာ၊ ဟုသမျှသည်၊ ။ရွှေကြ ခေါင်နှင်းမွှေးသင်းစက်ခြေထုံရေရှူသလိုမည်တမုံ့။

နှသက်ဝေ၍၊ မသွေကြွပြီ၊ ချင်းချင်းညီသည်၊ အာနိမုဂ္ဂ၊ ဝလာသာနှင့်၊ဖြူဆွကြည်လင်၊ ပုလဲသွင်သို့၊ သခင်နောင်ဘက်၊ ငယ်ကျွန်းဘက်ကို၊လွှမ်းလျက်ရေးခြာ၊ စစ်မြေဘာဝယ်၊ နေဝါ လည်းရှိန်၊ ။ရေပေါက်သိမ်းကာ၊ ချမ်းပြင်းမြဝါ၊ ကုမုဒ်ကြာသို့၊ မျက်နှာရွှေဝင်၊ မမြင်မချင်း၊ မျှော်တင်းဆိုဖို၊ ရောက်နိုးနိုးနှင့်၊ လွမ်းရိုးတွေလာ၊သက်ခေါင်စာကို၊ထဝ်ကာထားပြန်၊ချစ်အား သန်၍၊ရုန်ဆန်သွားမြောက် ကြည်းရေရောက်လည်း၊ရွှေနောက် မြောက်ဘောင်၊ကျန်အောင်နှံ့မှု၊ ရုန်ဆန်ရာသည်၊ ။ရွှတနောင် မင်း၊မေးဘောင်းရက်ခရစုံတွေ့ရှာလိုမည်တမုံ့။

သျှင်မဟာ႒ာသီခေဆိုးစတောသံ့ဘရေ တုပိုဒ်ရုံး

ကြွ နှုန်ရည်၍၊ ရေကြည်ပတ်ယှက်၊ သည်မြိုင်ချက်မှာ၊ကြွင် ဘက်မပေါ၊နောင်တည်းဘာလျှင်၊ရှုရာသွယ်ဘွယ်၊စိတ်ဝမ်းငယ် မှု၊ သွယ်လှည်တုံ့ခေါ်က်၊ ကိုင်းခက်ရှောက်လျက်၊ မျှောက်က ကြိုးခွေ၊ ချေ ကရင့်ရှု၊ဖြူကာကျော်သည်၊ ဆင်ပြောင်ဟည်၍ ဝက်သည်းရှုတ်ရှုတ်၊ ရှဉ့်ကတော့ဘ်လျှော်၊ သစ်ကြိုတ်ကျွားမင်း၊ သုံညှင်းမိန်းမိန်း၊ ကျွားဟိန်းသာသျှင်၊ သမင်ကဘစ်၊ ယုန်ကျစ်

ကျစ်နှင့်၊ ထစ်သည့်သတ်ပိုင်၊ မြိုင်ကအေး၍၊ လွမ်းရေးသွယ်ပုံ၊ သာခန်းရုံမှာ၊ မကြိုဖွဲ့ဘူး။ တွေ့ဆန်းထူးသည်၊ ။ပျော်မြိုး ရဂုံပေသကား။

ဖူးညွှန့်စည်၍၊ မြရည်အဟန်း၊မြိုင်တောသွာန်၌၊ နွေသန်ဖြိုက်တွင်း။ပန်း ၁ ငင်း၊သင်းနှင့်ညှင်းညှင်းလေဖြည်း၊ဆီးကြည်ကြည်မှာ။ ရွှေလည်ရစ်နွဲ့၊တသဲသဲတည်း။ဝဲကာမြူး၍၊ကြူးဖွဲ့သောသော။ ရွှေညှာပြဲနှင့်၊ ကြက်တောကျော်ကျော်၊ ဖိုမခေါ်လျက်၊ဥက်ထော် ကျည်ကျည်၊ ခေါင်ရှာမြည်က၊ ရွှေပြည်ပိုးတည့်၊ အာနိုး၏ဟု၊ ကိုယ်မည့်ပီပီ၊ ဥက်ဓိဝမိုင်း။ တောလျှိုးသံကြီး။ ကျီးကအရိုးအော၊ လင်းမြွာညည်းညည်း။ တချည်းချည်းနှင့်၊ ဒေါင်းထည်းဆိုးဝေ၊ ရုံမြိုင်ခြေမှာ၊ တျာတောသံလေး၊ ရင့်ကာကြွေးလျက်၊ အေးငယ် တို့လာ။ မယ်တို့လားဟု၊ သာဖြားသွေးချို၊ ချစ်သွယ်ဆို၍၊ နှစ် ကိုယ်ယှဉ်ပူ။ ရွှင်ကြမြူးသည်၊ ။ခေါ်ထူးအစုံပေသကား။

ကျူးရင့်မြည်၍၊ ရိုးယင်းစည်ငြန်းငြန်း။ တအုန်းအုန်းတည့်၊ ထစ်ချုန်းပတ်ပြိမ့်၊တနိမ့်နိမ့်နှင့်၊ ယိုလိမ့်ဘနန်း။ သက်တင်ရန်း လည်း။နှိုမြန်းရွှေးရွှေး။ဂိုဏ်ခါကြွေးလျှာ်၊ ဒွေးဘောင်ရုံနှော၊ ရုံခြေ တောတို့၊ ရွက်ကြော့ညှာနု၊ ခါမလုတဲ၊ ရတုဆန်းထွေ၊ ဝန်းရေ ကျောက်စက်၊ ပိမ့်သွက်သွက်တည့်၊ မြေက်ကြည်ကြည်၊ နတ် သည့်ကန်ဂွမ်း။ ရုံရိပ်ချမ်းဝယ်။ တမ်းလွမ်းသွယ်ပေ၊ မျက်မြည် ဝေမျှ၊ချိုလေချိုနှော။ ဝေရီရောလျက်၊ တောလည်းသာထွေ၊ ဧေ လည်းသာခေါင်၊ တောင်လည်းသာဆန်း။ ပန်းလည်းမွှေးမွှေး ဥက်ကျေးရုံတူ၊ တအူအူနှင့်၊ ရင့်ရှုရှန်းရှန်း။ ပိတုန်းခဲကွန့်၊ မြိုင်ဝံ ၄န့်တွင်၊ ညာညွှန့်သွယ်သွယ်၊ ဝတ်ရက်သာယ်၍၊ မောင်မယ်တို့ လေး မယ်တို့အေားဟု၊ ဟာလေးပေးလာ၊ ချစ်ပျူ၄ါနှင့်၊ထွေရုံ ဆန်းပြား။မြင်ဖွဲ့ငြားက၊ဝင်းပါးကြွေနွဲ့ဆွတ်ပျံ့ပျံ့သည်၊ မြော်ဘူးမကြုံလေသကား။

အချင်းပေါဟာရဘိဝနေတို၊ ဓမ္မသာနရတုပိုဒ်ဂိုး

ကြွေးမှာရှည်၍၊ နေခြည်အုံ့ပြ၊ လေဝန်းထလျက်၊ မြစ်မသာဟန် ရေလျှံညီထန်မှာ၊ ကြွင်ရန်ဘေမွဲ၊ ပါပါခွဲမူ၊ အုံ့ဘွယ်စဝေး၊ မျှော်ရ လေလိမ့်။ ရေထည့်ပက်ဆွတ်၊ ဖြင်ကျွန်းထွတ်ဝယ်၊ ညွှာဝတ် သောက်ယူ။ သောသောအုရှူ။ မှိုင်းမြူကာဝဲ၊ ဝမ်းသဲကတြော်။ ဇင်ရော်ဂျာကျွာရွှေ ဘသီ၁လည်း၊ ကြကာရုံပေါင်းရိပ်ခိုအောင်း ၍၊ တမျှောင်းချိုချို၊ မယ်ညိုသံလေး၊ ရင့်ကာကြွေးလျက်၊ ဝဲဥထွေး ရေကြွတ်၊ ကရဝက်ကာဖံသက်သောင်တင်း၊ ရွှေတို့မ်ညင်းလည့်။ သာချင်းထူးထွေ၊ ဟျူးသံချေနှင့်၊ ငွေဇရည်ရောင်၊ ဖြင်ကျွန်း သောင်၌၊ မောင်နှံနှစ်ကိုယ်၊ ချစ်သံရို၍၊ ရွှယ်ပျိုချောညို့၊ စေ မယ်တို့ဟု၊ တချို့ကပျံ့သိုက်နန်းစံလျက်၊ မြစ်ယံရေလျှိုင်း၊ ကျွန်း နှင့်ကိုင်းသည်၊ မှန်မှိုင်းဝေရီရီသကာ။

သူးစစည်၍၊ နွေလည်တန်းခူ၊ သကြိုန်ဦးတွင်၊ ရှင်မြူးကြွ လျက်၊ ရေအချက်မှာ၊ လှော်တက်ကိုင်မြောက်၊ ရိုလေးကောက်၍၊ နှုတ်ထောက်ရင့်အေး၊ တချေးချေးနှင့်၊ ဟိန်းလေးယေားလာ၊ အေ ယေားလာပေ၊ ကြော်ကြွာသောင်းသောင်း။ ဝဲ့ထင်ခြောင်းမျှ၊ သံ ညောင်းထွေလာ၊ သူ့ထက်ငါလျှင်၊ ရေမှာဇလိုက် မျှော်ပိုက်အူ စင်။ ရကွင်းရိုင်းဝန်း၊ မိုးထွန်းလုပ်နည်း၊ ဆူးစည်းချသန်းမျှား တန်းတလိုက်၊ ထုံးတိုက်ကြမ်းငင်၊ ဘုရင်ချိုထောင်၊ စာလောင် ရစ်ပွဲ၊ ငါးစလွဲ့နှင့်၊ ယက်သဲ့တခြား၊ စခွား ကွန်ပွန်း၊ လက်တွန် ထင်းပက်၊ ပိုက်ထက်မဟာန်း၊ သာသန်းတကြွယ်၊ ပလိုင်းလွယ် လျက်၊ ရေဝယ်ပျော်မြူး၊ ရုံတိုင်ဦးတို၊ သန်းကူးယှက်တင်၊ ကောင်း လှောရှင်မှာ၊ ဝေဘင်တင်ဆော်ဆော်၊ လပိုင်ခေါ်၍၊ တကြော်ကျူး ကျူး။ ဓမ်အန်ထူးလျက်၊ အုံ့မူးဘွယ်ပင်၊ ရေသာင်မှာ ဆွဲငင် ထက်သက်၊ ဓနတ်ကျက်မည်၊ မြစ်လုံးဝျှံမျှ၊ သံမဆိတ်ဘဲ၊ တ သဲသဲကီ၊ တဝွဲတဿမ်း၊ ကြိုးပန်းဖြဖြ၊ လှံ့ထစွမ် ရည်၊ မျှော်ကြိုက် သည်တွင်၊ ရိပ်စီးစည်ပြင်မိုင့်၊ ထိမ်ခိုးနိုင့်လျက်၊ လွှမ်းဆင့်ဝေမှိုင်း ဓရုံ့ကာဆိုင်းသည်၊ ရေနိုင်းလေစီစီသကား။

ကျူးကြွမြည်၍၊ ဖွေ့နည်းဆန်းပြား။ ရေဌက်များတို့၊ စကား လှလို၊ နှုတ်သံချိုနှင့်၊ ဆေမိုအမ၊ နွဲ့စကြာလျက်၊ ချလည်းတညီ၊ ချီလည်းမကွာ၊ နတ်စောင်းသဘင်၊ တံလှ၂ဝတုံဝေ၂၊ ရှုတိုင်းမောမျှ၊ သောသောသာဒရတ်အာ၊ လေးလာသွယ်လှယ်၊ သွယ်သွယ်ပျံသန်း၊ မျှော်သူ၂န်းအောင်၊ သိုက်နန်းခိုဝင်၊ တောင်တင်ထည်ယှက်၊ ဝတ်ရက်ချိုယူ၊ ချော့ကာမူ၍၊ ရင့်ရှသံညွှန်း၊ ဘောင်ထောင်ချင်းရို့၊ မယ်မင်းတို့ဟာ၊ နှစ်လိုတွေ့ငေါ်၊ တကျော်ကျော်နှင့်၊ ဘော်သာခွါရောင်၊ ငွေသဲသောင်နှဲ၊ မောင်နှံ့စုံမူး။ လှည့်ကြွမြူး၍၊ သူလူးတလည်၊ လေပြည်ညွှန်းညှင်း၊ ဆော်သုတ်သွင်းလျက်၊ ငါးကြွင်းဆန်ဆန်၊ ငါးတန်ထွေထွေ၊ လှိုင်းမရေဝယ်၊ ပြတ်ကြွေဒရှသည်း၊ အုံ့ရောပည်းမျှ၊ ဆည်လည်းရပေါင်း၊ ဝတ်မှုန်လှောင်း၍၊ နှာမောင်းညွှာသွယ်၊ ကိုင်းစက်စယ်နှင့်၊ မျောက်နွယ်ရှည်လျားပန်းပြားညွှန့်လှ၊ လိုက်ဂျူညွှန့်ဆောင်၊ ဘောင်းထည်းညွှတ်ယိမ်း၊ ပင်ခဝ်သိမ်းတို့၊ ရွက်စိမ်းရိုရို၊ ခက်ညှိညှိုက်ကို၊ ကြွေလိုကြွေဟု၊ ချိုလေလုကာ၊ ရှုမညောင်းအောင်၊ သာမျိုးဆောင်ရှင့်၊ သောင်ထည်း ငွေနှစ် မြစ်ထည်းဖန်နှိုင်း၊ ကိုင်းလည်းမြရောင်၊ တောင်လည်းဖီလာ၊ ဆီးကာသန်းသန်း၊ ကျော်က်တန်းပေါ်ပေါ်၊ အမော်ခြောင်းခြောင်း၊ ခနောင်းထွေးထွေး၊ ယက်ပြေးရန်ရန်၊ လျှည့်တုန်သီးသီး၊ ရေစီးဆင့်ဆင့်၊ ကျွန်းမြင့်မြင့်ရှာ၊ စွင့်စွင့်လျံညီ၊ တသီသီနှင့်၊ စေတီဆိုင်းဆိုင်း၊ မျှော်လိုက်တိုင်းသည်၊ ။နှန်လှိုင်းရေချီချီသကာ။

စပ်နည်းများကို၊ ဥပမာအမျိုးမျိုးဆောင်၍ပြဆိုသော
တတိယကဏ္ဍဤတွင်ရွှေ့ပြီး၏။

ဥပမာ-၁၀-ပါးအကြောင်း။

မြန်မာဘာသာ၊ကဗျာကတ်ဘ၊စပ်ဆိုသီကုံးပြောဟောရာ၌၊ စကားအရာလိမ္မာစွာတင်စားစပ်ဟပ်သီကုံး ပြောဆိုလေ့ရှိကြ၏၊ထိုကဲ့သို့ပြေပြစ်သာယာသွယ် ဖြစ်အောင်တင်စား၍၊ ပြောဆိုစပ်ဟပ်အပ်သောစကားမျိုးကို“ဥပစာစကားဟူ၍ ခေါ် ဆိုလေသည်။

ရင်းဥပမာ-၁၀-ပါးကား၊

[၁]၊ **၊ကာရဏူပစာ၊** ၊အကြောင်း၏အမည်ကို၊ အကျိုး၌တင်စား၍ပြောဆိုအပ်သော စကားမျိုးကိုခေါ်သည် ဥပမာ၊ သလိပ်သည်၊တင်းလဲမည်၏ဆိုရာ၌၊ တင်းလဲကို သောက်သဖြင့် သလိပ်ဖြစ်ထတ်သောကြောင့်တင်းလဲကားအကြောင်း၊သလိပ် ကားအကျိုးဖြစ်သည်၊ထိုကဲ့သို့၊အကြောင်းဖြစ်သော တင်းလဲ၏အမည်ကို၊အကျိုးဖြစ်သောသလိပ်၌တင်စား၍၊ သလိပ်ကိုပင် တင်းလဲဟုခေါ်ဆိုခြင်းကြောင့်၊ကာရဏူပစာမည်၏၊

တခြားဥပမာများ၊ ၊ပညာသည်ဥစ္စာမည်၏၊ခိုးသူသည် ရန်သူမည်၏၊ဝန်တိုခြင်းသည်သူတောင်းမည်၏၊

[၂] **ဖလူပစာ၊** ၊အကျိုး၏ အမည်ကို၊ အကြောင်း၌ တင်စား၍၊ပြောဆိုအပ်သော စကားမျိုးကိုခေါ်သည်၊ ဥပမာ၊ ထမင်းကိုချက်၏၊ဆိုရာ၌၊အကျိုးဖြစ်သောထမင်း၏အမည်ကို၊ အကြောင်းဖြစ်သောဆန်၌တင်စား၍၊ဆန်ကိုပင် ထမင်းဟုခေါ် ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဖလူပစာမည်၏၊ **တခြားဥပစာများ၊** ၊ပုဆိုး ရက်သည်၊မီးထွန်းသည်၊အိမ်ဆောက်သည်၊ ထမ်းလုပ်သည်၊ ရေတွင်းတူးသည်၊

[၃] **သာမိရူပစာ၊** ၊အတူဖြစ်သော ဝတ္ထုတစုံတရာ၏ အမည်ကို၊အတူရှိသောဝတ္ထု၌ တင်စား၍ပြော ဆို အပ်သော စကားမျိုးကိုခေါ်သည်၊ဥပမာ၊မြဲသော့သည့်ထီချင်းဆို၏၊ဟူရာ

နှို၊ခြင်္သေ့သည် သားတိရစ္ဆာန်များနှင့်ရဲရင့်ဘိသကဲ့သို့၊ သဘင် သည်လည်း လူပရိတ်သတ်၌ ရဲရင့်ခြင်း ထူးသောကြောင့်၊ လူ သဘင်သည်ကိုပင်ခြင်္သေ့ဟုတင်စား၍ဆိုခြင်းသည်၊သဒိသရူပ စာမည်၏၊

တခြားဥပမာများ။ ၊သူ၏မျက်နှာသည့် လပြည့် ဝန်းကဲ့ သို့ဖြစ်၏၊မြေဖြင့်ဗွတ်ပိုး၍ချမ်းဧတနိုင်ဘ်၊ ဖြစ်နေကြသောပြည် သား ပြည်သူတို့အား၊ ရှင်ဘုရင်သည် ဘုန်းမီးဖြင့် ကင်၏၊ ဤကလေးမျှောက်ဖြစ်၏၊

[၄] **ဌာနူပစာ၊** ၊ဌာန၏အမည်ကို၊ဌာနီဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ် ၌တင်စား၍ပြောဆိုအပ်သော စကား မျိုးကိုခေါ်သည်၊ ဥပမာ၊ ကျောင်းစောင်းတို့သည်ကြွေးကြော်ကြကုန်၏၊ ဟုရာ၌၊ ကျောင်း စောင်းပေါ်ရှိလူတို့ ကြွေးကြော်သည်ကို၊ ကျောင်းစောင်းကြွေး ကြော်သည်ဟုဌာနဖြစ်သောကျောင်းစောင်း၏အမည်ကို၊ ဌာနီ ဖြစ်သောလူ၌ တင်စား၍၊ လူကို ကျောင်းစောင်းဟူ၍ ဆိုခြင်း ကြောင့်ဌာနူပစာမည်၏၊ **တခြားဥပမာများ။** ၊ဤပွဲ အလွန် ဆူညံ၏၊ထိုကျောင်းတိတ်ဆိတ်၏၊ ဤကျောင်းတော်ကြီးသည်၊ အလွန်ပညာတတ်မြောက်၏၊

[၅] **ဌာနျူပစာ၊** ၊ဌာနီ၏အမည်ကိုဌာန၌တင်စား၍ ပြော ဆိုအပ်သော စကားမျိုးကိုခေါ်သည်၊ ဥပမာ၊ ၊လှံတို့သည် သွားကြကုန်၏၊ဟုရာ၌၊လှံစွဲကိုင်သည့်လူတို့က၊အသီးသီးသွား ကြသည်ကို၊ လှံသွားသည်ဟု၊ လှံ၏အမည်ကို ဌာနဖြစ်သော လှံထမ်းယောကျ်ား၌ တင်စား၍ ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဌာနျူပစာ မည်၏၊

တခြားဥပမာများ။ ၊မြင်းထွက် တိုက်ပေ၊ သေနတ်ဝင် ပေ၊မြှားငင်ပေ၊

(၆) **ရုဏှူပစာ၊** ၊ဂုဏ်အခြင်းအရာ၏အမည်ကို၊ဂုဏ်ဘော ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌တင်စား၍ပြောဆိုအပ်သော စကားမျိုးကို ခေါ်သည်၊ဥပမာ၊ညိုသောပုဆိုးဟုရာ၌၊ “အညို”ဟုသောဂုဏ်

အခြင်းအရာ၏အမည်ကို၊ ဝတ္ထုဖြစ်သော ဂုဏ်ရိုးဖြစ်၌တင်စား၍၊ ဂုဏ်ရိုးဟူသောခြင်းကို၊ ညီသော ဂုဏ်အခြင်း အရာသို့လိုက်၍၊ အညီဟုပြောဆိုသောကြောင့် ဂုဏရူပကမည်၏၊ **တခြားဥပမာ များ။** ၊အနီယူခဲ့၊အဝါယူခဲ့၊အပြာယူခဲ့၊အစိမ်းယူခဲ့စသည် များဖြစ်ကြသည်။

(၇) **ဧကဒေသရူပကာ၊** ၊အပေါင်း၏ အမည်ကို၊ တစိတ် တဒေသ၌တင်စား၍၊ပြောဆိုအပ်သောစကားမျိုးကို ခေါ်သည် ဥပမာ၊ ၊ငါသည်သမုဒ္ဒရာကိုမြင်၏၊ ဟူရာ၌၊ အပေါင်းဖြစ် သော၊သမုဒ္ဒရာကြီးတခုလုံးအမည်ကို၊မျက်စိဖြင့်ကြည့်၍ မြင် ကောင်းသော၊တစိတ်တဒေသ၌ တင်စား၍၊ သမုဒ္ဒရာတခုလုံး ကိုမြင်သကဲ့သို့၊ ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ဧကဒေသရူပကမည်၏၊ **တခြားဥပမာများ၊** ၊ရိုးမတောင်ကိုငါမြင်၏၊ဧရာဝတီမြစ်ကို ငါမြင်၏ မြန်မာနိုင်ငံသည်သာယာစည်ပင်၏၊ ဤမြို့ကိုမီးလောင် ၏၊ စသည်များဖြစ်ကြသည်။ ။

[၈] **သမီပရူပကာ၊** ၊အနီးရှိသော အရာဝတ္ထု၏ အမည် ကို၊အနီး၌ဖြစ်သောအရာဝတ္ထု၌တင်စား၍၊ ပြောဆိုအပ်သော စကားမျိုးဖြစ်သည်၊ ဥပမာ၊ ၊ဂင်္ဂါမြစ်၌ ကောက်ပင်သည် သည်၏၊ ဟူရာ၌၊ ၎င်းကောက်ပင်သည်၊ မြစ်ထဲ၌မသည်ဘဲ၊ ကမ်းနား၌သာသည်ရှိသည်ကို၊နိုးစပ်ရာတင်စား၍၊ မြစ်ကမ်း နားကိုပင်ဂင်္ဂါမြစ်ဟုဆိုခြင်းကြောင့် သမီပရူပကမည်၏၊ **တခြား ဥပမာများ၊** ၊လူတို့သည်လယ်ထဲ၌နေကြ၏၊နေ့နှင့်လတို့သည်၊ ယုဂန္ဓိုရ် တောင်ထွန်းမှ မြင့်မိုရ်တောင်ကို ဖွည့်ပတ်သွားလာ ကြ၏။

(၉) **တစ္စမ္ဗန္ဓရူပကာ၊** ၊ထင်ရှား ရှိသော အရာ ဝတ္ထု၏ အမည်ကို၊ထင်ရှားမရှိသော အရာဝတ္ထု၌တင်စား၍ ပြောဆို အပ်သောစကားမျိုးကိုခေါ်သည်၊ ၊ဥပမာ၊ယုန်၏ဦးချို၊ ဟူရာ ၌၊ဦးချိုအထင်အရှားရှိသောကျွဲ၊နွားအစရှိသောတိရစ္ဆာန်တို့၏ အမည်ကို၊ဦးချိုထင်ရှားမရှိသော၊ယုန်၌ တင်စား၍၊ ယုန်ချိုဟု

ဆိုသောကြောင့်၊ တစ္ဆုဗ္ဗုပစာမည်၏။ ။ထေခြားဥပမာများ။ ။မိန်းမ မြို့သားသည်၊ ကောင်းကင်ပန်းကိုပန်၍၊ တံလျှပ်ဝတ်ကိုဝတ်ဆင် ပြီးလျှင်၊ ယုန်ချိုလေးကိုထမ်းလျက်လာသည်။ ယုန်ချိုထိပ်မွေး။ ဇုဋ္ဌနှင့်သွေး၊ တုန်းကြီးခေါင်းပေါင်းစသည်များဖြစ်ကြသည်။

(၁၀) **အသောခအသောဒုပစာ။** ။မကွဲ ပြားဘဲကို၊ ကွဲပြားဘိ သကဲ့သို့ထင်စား၍ပြော ဆိုအပ်သောစကားမျိုးကို ခေါ်သည်။ ဥပမာ၊ ကျောက်သား၏ကိုယ်၊ ဟုရာ၌၊ ကျောက်သားနှင့်ရင်း၏ ကိုယ်သည်၊ မကွဲမပြား၊ တစပ်တည်းရှိသည်ကို၊ ကွဲပြားဘိသကဲ့ သို့၊ ကျောက်သားတခုတည်းကိုပင်၊ ကျောက်သား၏ ကိုယ်ဟု တင်စား၍ဆိုသောကြောင့်၊ အသောခအသောဒုပစာမည်၏။ ။ **ထခြားဥပမာများ။** ။ငါ၏ကိုယ်၊ သမုဒ္ဒရာ၏ရေ၊ စသည်များ ဖြစ်ကြ၏။

စထောကြီးဆယ်မျိုးအကြောင်း။

ရှေးပညာရှိတို့ မိန့်ဆိုတော်မူသော၊ "ကြွမ်းပေါက်ကျုံ ကား၊ နှုတ်၍ရ၏၊ စကားကျုံကား၊ နှုတ်မရ" ဟူသောစကားပုံအရ၊ သူ တပါးအားလွန်ကျူးပြောဆိုမိသောစကားကို နှုတ်သိမ်း၍ရန်များ စွာခဲယဉ်းပေသည်၊ သို့ဖြစ်၍၊ စကားပြောဆိုရာ၌၊ သုဘာသိတ၊ ပိယဝါစာ၊ သဏှာဝါစာ၊ ညီလေးဝနှင့်ညီညွတ်စေပြီးလျှင်၊ မိမိစကား ကိုကြားရ၍၊ တရံကြားဘူးသူ-သူစိမ်းပင် ဖြစ်သော်ငြားလည်း၊ နှစ်သိမ့်ကြေချမ်း၊ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်စိမ့်သော၄၊ "မိတ် အကြောင်းရင်း၊ ဥပမာ-ပုံပမာနှိုင်းယှဉ်ချက်၊ နိဂုံး-စကားချုပ်၊ နိဒါန်း=စကားအစချီး၊ သက်သေ=ဝတ္ထုသာဓက တင်ဆောင် ပြဆိုခြင်း၊ ပြယုဂ်=မျက်မြင်ဒိဋ္ဌကိုယ်တိုင် လုပ်ပြခြင်း" တည်း ဟူသော စကားတန်ဆာ ဆင်၊-၆-ပါးနှင့်လည်း၊ ညီညွတ်စွာ၊ ရှေ့နောက်ဆင်ခြင်၍ ပြောဆိုအပ်ပေသည်၊ သို့မှသာလျှင်စကား အရာ၊ လိမ္မာတတ်မြောက်ရာရောက်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်၊ ရှေး

ပညာရှိတို့သည်။ အထက်ပါအချက်များနှင့် တကွ၊ အောက်၌ ပြဆိုသတ်သောစကားကြီး ဆယ့် ခွန်းတို့နှင့်လည်း။ နည်းအမျိုး မျိုးဆောင်၍ပြောဆိုသုံးစွဲခဲ့ကြလေပြီ၊

ယင်းသို့ဖြစ်၍၊ယခုအခါ။ ၎င်းစကားကြီးဆယ်မျိုးကိုအကိုး အကားဥပမာဆောင်ပုဒ်များနှင့်တကွပြဆိုပေတော့အံ့။

——o——

စကားကြီးဆယ်မျိုး။

ရေကူး ညာတင်၊ ကောက်ပင်ရိပ်လှိုး၊ ရေစီးဘောင်ဆန်၊အိုး တန်ဆန်ခတ်၊ ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့၊ ဆင်ဇှေ့ရန်ရှောင်၊တောင်သူ ယာခုတ်၊ ကြွက်ဆုတ်ခွပ်ပစ်၊ ရေစစ်ခရား၊ ရေသွားသောသွင်၊ ခက်တင်မောင်းနှင်း၊ဤဆယ်ခင်းကို၊ဝမ်းတွင်းအမြဲ၊မှတ်ယူစွဲ၊

(၁) ရေကူးညာတင်စကားအကြောင်း။

ရေကူးညာတင်စကား။ ။မြစ်တဘက်ကမ်း၌၊အလိုရှိအပ် သောဆိပ်ကမ်းသို့ကူးလိုလျှင်၊ အထက်မြစ်ညာက တင်ကြို၍ ကူးမှသာ၊လိုရာဆိပ်ကမ်းသို့ရောက်နိုင်ဘိ သကဲ့သို့ စကားပြော ဆိုရာ၌လည်း။မိမိတို့အလိုရှိရာသို့ရောက်နိုင်အောင်။ သင့်လျော် လျောက်ပတ်သည့် စကားကစ၍။ တင်ကူး ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ရေကူးညာတင်စကားပြောဆိုနည်းမည်၏။

စကားပုံဝတ္ထုသက်သေမှာ၊ ။ရှေးသရောအခါ။ ကုဋေ့ရှစ် ဆယ်ကြွယ်သောသူဌေးတဦး၌။သားတယောက်ရှိ၏။ ထိုသတို့ သားသည်။ ငွမ်းထိုးကစားရာတွင်၊ အရူထုံး၍အစားအသောက် မဝင်။ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်မဖြောင့် ရောဂါဝေဒနာအထွေအထူး ရောက်၍၊ သေလုနီးနီးရှိလေရကား။ ကျမ်းတတ်ပုဏ္ဏားများ၊ ဆရာ ကျော်များနှင့်ကုစားပါသော်ငြားလည်း။ ရှိရင်းဝေဒနာမှ၊ ကင်း လွတ်ချမ်းသာခွင့် မရလေသောကြောင့်၊ နောက်ဆုံး၌၊ သမား တော်ဒီဝကအားပင့်ခေါ်၍၊ ကုသဘာသိမ်ခါပါဘူး၊ တော၎င်းသန်ခသ

ထေသော်၊ ဇီဝကဆရာကြီးက၊ ဝေဒနာကို မေးမြန်းစမ်းသပ်ပညာဖြင့် သင်ခြင်လတ်သောအခါ၊ ထိုသတို့သား၏ ဝေဒနာသည်၊ ဝမ်းထဲ၌အူလုံး၍ဖြစ်သည်၊ ထိုလုံးသောအူကို ဝမ်းကိုခွဲလျက်ဖြေမှ၊ ချမ်းသာခွင့်ရနိုင်မည်ဟုသိမြင်သဖြင့်၊ ထိုသူအားခုနစ်ရက်လည်အောင်အိပ်စေတတ်သောဆေးကိုပေးပြီးမှ၊ အိပ်ပျော်နေမိုက်ခွဲရမည်ဖြစ်သောကြောင့်၊ ခုနစ်ရက်အိပ်ရန်ကိုသာအလိုရှိပါလျက်နှင့်၊ ထိုသတို့သားအား၊ ခုနစ်လအိပ်နိုင်ပါမည်လောဟုမေး၏၊သူဌေးသားလည်း၊ခုနစ်လလည်အောင်မအိပ်နိုင်၊ပါဟုဆိုလျှင်၊ ခြောက်လ-ငါးလ-လေးလ-သုံးလ-နှစ်လ-တလ စသည်ဖြင့်တရွေ့ရွေ့ဆုတ်ခါဆုတ်ခါ၊ မေးမြန်းခဲ့ပြီးနောက်. မိမိအလိုရှိအပ်သောခုနစ်ရက်သို့ရောက်မှ၊ အိပ်ပါတော့မည်ဟုသော ဝန်ခံချက်ကိုရ၍၊ အိပ်စေတတ်သောဆေးကိုပေးသဖြင့်၊အိပ်ပျော်နေမိုက်မှာ၊ ဝမ်းကိုခွဲပြီးလျှင်၊ လုံးသော အူကိုဖြေ၍၊ပကတိအတိုင်းဖြစ်အောင်ဆေးဖြင့်ထိမ်းကျုံးသရော၊ ခုနစ်ရက်စေ့၍နိုးလတ်သောအခါ၊ ထိုဝေဒနာမှ၊ သူဌေးသားသည်လုံးလုံးကင်းလွတ်ချမ်းသာသွားလေ၏၊ ဤဝတ္ထုသက်သေ၌ဆရာဇီဝကသည်၊ အလိုရှိအပ်သောခုနစ်ရက်ကို၊ ခုနစ်လကပင်တင်ကူး၍၊အကျိုးထူးကိုမြင်သဖြင့် ပြောဆိုလေသောကြောင့်၊ ရင်းသည်ရေကူးညွှာတင်စကားပြောဆိုနည်းမည်၏၊ ၎င်းပြင်၊ တေမိယဇာတ်တော်၌လည်း၊ စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီးသည်၊ သားတော်တေမိမင်းသားအား၊ အဘမည်းတော် ကာသိကရာဇ်မင်းသည်လုတ်တိုင်းသို့လုတ်၍၊ သတ်ရန်ရာဇာမန်ဖြင့် အသေသတ် ထားသည်ကို၊ တားဆီး၍၊ သားတော်အား၊ ခုနစ်ရက်ခန့်မျှအလိုစမ်းအဖြစ်ဖြင့်၊ထီးနန်းအပ်နှင်းလိုသည်ကို၊ ခုနစ်နှစ်-ခြောက်နှစ်-ငါးနှစ်- လေးနှစ်- သုံးနှစ်-နှစ်နှစ်- တနှစ်-ခြောက်လ- ငါးလ-စသည်အားဖြင့်တင်ကူး၍ လျှောက်ထားလေသောကြောင့်နောက်ဆုံး၌၊မိမိအလိုရှိသော၊ ခုနစ်ရက်ကိုခွင့်ရလေသတည်း၊ ထိုကဲ့သို့ပြောဆိုခြင်းသည်လည်း၊ရေကူးညွှာတင်စကားပင်ဖြစ်ပေသည်၊

(၂) ကောက်ပင်ရိပ်ထိုးစကားအကြောင်း။

ကောက်ပင်ရိပ်ထိုးစကား။ ။ကောက်ပင်များကို လက်အထက်ဖြင့်၊ ကြပ်တည်းမြဲမြဲထွာ ဆုတ်ကိုင်ပြီးမှ၊ အရင်းဘအစဥ်ဖြင့် ရိတ်ဖြတ်လျှင်၊လက်တွင်း၌ ဆုပ်ကိုင်ထားသမျှသော စပါးတို့ကိုရ၍၊ လိုရာသုံးဆောင်ရသကဲ့သို့၊ စကားပြောဆိုရာ၌လည်း။ သူတပါးတို့၏စကားကိုမြဲမြဲထွာဘာဝမိအောင် ကြည့်ပြီးမှ၊မိမိစကားဖြင့်၊ အရင်းကဖြတ်ပိုင်းမိအောင် ချေဖိမ်းခေါင်းဖိုက်ပြောဆိုခြင်းသည်၊ကောက်ပင်ရိပ်ထိုးစကားပြောဆိုနည်းမည်၏။

စကားပုံဝတ္ထုသက်သေမှာ။ ။ရှေးသရောအခါ၌သူဌေးသားတယောက်သည်၊ဥဇျိုင်းကိုလေးနှင့်ပစ်၍ဆောင်ယူလာသည်ကို၊ တခြားသူဌေးသား တဦးမြင်လေလျှင်၊ ရင်ပတ်စည်တီးနှိုက်ကြီးတင်၊ ငိုရှိုယန့်ဆင်၍၊ ထိုဥဇျိုင်းသည်၊ သ မညဥဇျိုင်းမဟုတ်ပါ၊ တနေ့လျှင်၊ ရွှေစင်တကျပ်သားအန်ထုတ်၍ ပေးနိုင်သော ဥဇျိုင်းဖြစ်ပါသည်၊ ကျွန်ုပ်၏ အတိုးထိုက်တန်သောဥဇျိုင်းကိုလေးနှင့် မ စ်သတ်ထိုက်ကြောင်းစွဲဆိုလေ၏၊ ထိုအခါ-ဥဇျိုင်းကိုသတ်ပစ်သော သူဌေးသားက၊ထိုဥဇျိုင်းသည်သင့်အားတနေ့လျှင်ရွှေစင်တကျပ်သားခံတွင်းကအန်ထုတ်၍ပေးသည်မှာ၊နှစ်လအတိကျကြုံပြီနည်းဟုမေးလေ၏၊ ဥဇျိုင်းရှင်ဆိုသူ-သူဌေးသားကလည်း၊ ငါ့ဥဇျိုင်းသည်တနေ့လျှင် ရွှေစင်တကျပ်သားကျ၊ ခံတွင်းမှအန်ထုတ်ပေးသည်မှာ၊ တနှစ်ရှိပြီဟုပြောဆိုလေလျှင်၊ ဥဇျိုင်းကိုပစ်သော သူဌေးသားကလည်း၊ ထိုဥဇျိုင်းသည်ငါ၏အိမ်ရှေ့တွင်းရပ်ထားသောရွှေစင်ကို၊ တနေ့လျှင် အချိန်တကျပ်သားကျနေ့စဥ်ခိုးယူသွားသောကြောင့်၊ နေ့တိုင်းရက်တိုင်း ချောက်တွန့် ဘဏ်ဆီး မြောင်းနှင်ပါသော်လည်း မရနိုင်၊ယခုမှထိုခိုးသောဥဇျိုင်းကိုရပါသည်၊ သင်လည်းသူခိုးလက်ခံဖြစ်သည်၊ ထိုကြောင့်တနှစ်အတွက် ရွှေစင်သုံးဗိုဿာ

ခြောက်ဆယ်သားကို၊ဖြန့်လည်ပေးသင့်ကြောင်းနှင့်၊ ချေပပြောဆိုလေသောကြောင့်၊ ဥဇ္ဇိုင်းရှင်က၊ ဥဇ္ဇိုင်းကိုခုလေးနှင့်ပစ်သူအား။ ရွှေစင်သုံးပိဿာ ခြောက်ဆယ်ကျပ်သားပေးလျော်ရသူလေသည်။ ဤဝတ္ထုသက်သေ၌။ ဥဇ္ဇိုင်းကိုသတ်သောသူဌေးသားက။ ဥဇ္ဇိုင်းရှင်ဟုဆိုလာသော သူဌေးသား၏ စကားကို ခြေသိမ်းခေါင်းပိုက်၊ အလွတ်မရှိ၊ ရမိအောင်ပြောဆိုခြင်းသည်။ ကောက်ပင်ရိတ်လှီးစကားပြောဆိုနည်းမည်၏။

(၃) ရေစီးသောင်ဆန်စကားအကြောင်း။

ရေစီးသောင်ဆန်စကား။ ။သောင်ကြီးသည်အထက်ဖြစ်ညာသို့ဆန်တက်သောအခါ၊လိုဘွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းအရပ်ရပ်တို့ကို ဖြည့်ရုံလုံလောက်အောင်၊တင်ယူပြီးမှ၊သောင်ကိုတဖြည်းဖြည်း ဆန်တက်သွားလျှင်၊လိုရာအရပ်သို့ဆိုက်ရောက်၍၊လိုအင်ကိစ္စ ဟူသမျှတို့ကို၊ဆန္ဒရှိတိုင်း ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်နိုင်ဘိကဲ့သို့။ ထို့အတူစကားပြောဆိုရာ၌လည်း၊ ခြေသိမ်းခေါင်းပိုက်၊ ဥပမာ၊ ဥပမေယျနှင့် မိမိလိုရာဆန္ဒသို့ရောက်အောင်၊ လေးလေးဖွန့်ဖွန့်၊ စဉ်းစားဉာဏ်ဖြင့် ပြောဆိုခြင်းသည်။ ရေစီးသောင်ဆန်စကား ပြောဆိုနည်းမည်၏။

စကားပုံဝတ္ထုသက်သေမှာ၊ ။ရှေးသရော အခါ၊ဟံသာဝတီ ပြည်ကြီးကို အစိုးရတော်မူသော ရာဇာဓိရာဇ်မင်းကြီး၊ ရွှေလက်ထက်တော်တွင်၊ ဒွါရာဝတီရွှေနန်းရှင် ယိုးဒယားဘုရင်သည်၊ ရဲမက်ဗိုလ်ပါအခြံအရံနှင့်ချီတက်လာရာ၊ မြိတ်၊ တနင်္သာရီသို့ ဆိုက်ရောက်၍၊တပ်မတော်ချနေစဉ်၊ ယိုးဒယားဘုရင်၏ရဲမက် ဗိုလ်ပါတို့သည်ထားဝယ်မြို့သို့ ဆိုက်ရောက်လာ၍။ တိုင်းနိုင်ငံ မငြိမ်မသက်ရှိကြောင်းကို၊ ဟံသာဝတီမင်းရာဇာဓိရာဇ်ကြားသိ တော်မူ၍၊သံတမန်အရာ၌လိမ္မာကျွမ်းကျင်သော၊အမတ်ပညာရှိ တယောက်ကို၊ ချွတ်အိတ်ထုံးဆိပ်ပါသော ရွှေပေစာနှင့်စေလွှတ်

လိုက်ရာ မြိတ်တနင်္သာရီ၊ဒွါရာဝတီ၊ယိုးဒယားမင်းထံသို့ရောက်သဖြင့်၊ဆက်သ,လေသော်၊ရင်းချိတ်အိတ်တံဆိပ်နှင့်ရွှေပေစာကိုဖြည့်၍ကြည့်တော်မူသောအခါ၊ ထိုစာ၌၊"အမေတ္တာတော် ဒွါရာဝတီရွှေနန်းရှင်၊မြိတ်၊တနင်္သာရီနယ်များသည်၊ ဒွါရာဝတီရွှေနန်းရှင်၏လက်နက်နိုင်ငံဖြစ်ပေသည်၊ရေး၊ဝါခရု၊ထားဝယ်ကျိုင်း၊ကလိန်အောင်ရပ်များသည်၊ ဟံသာဝတီ လက်နက်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်၊"ဟူ၍ပါရှိလေ၏၊ ထိုအကြောင်းကိုဒွါရာဝတီယိုးဒယားမင်းမြင်၍မိန့်ဆိုတော်မူသည်မှာ၊ရေး၊ဝါခရု၊ထားဝယ်ကျိုင်း၊ ကလိန်အောင်ရပ်များသည်၊ ဟံသာဝတီလက်နက်နိုင်ငံဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည့်စကားမှာမှန်စေတော့၊ ငါမှာဘေးလောင်းတော်တို့၏ ယခုတိုင်ဆင်းသက်၍ရေးအဆက်ဆက်ဘုရင်၊ ဒွါရာဝတီ၊ ထီးရိုးနန်းရိုးဓာတ်ရင်းဖြစ်သည်၊ ရာဇာဓိရာဇ်မှာမူကား၊ ရက္ခမကသွား၍ဟံသာဝတီ၌မင်းပြုရသော၊ ပဝတ္တိမင်းဖြစ်သည်၊ ထိုကဲ့သို့သော မင်းကိုစင်ဝရက် အမေတ္တာတော်ဟုရွှေပေစာပေးသည်၊ ဤကဲ့သို့ပေးသင့်ကြောင်းကိုဟံသာဝတီမင်း၏ သံတော်တို့ကချေဆိုစေ၊ မချေဆိုနိုင်လျှင်၊ ဆီအိုးကင်း၌ထည့်၍ ကြော်မည်ဟုအမိန့်တော်ရှိသောကြောင့်ဟံသာဝတီမင်း၏သံတော်တို့ကချေဆိုသည်မှာ၊ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါကာလ၌၊ ပွင့်တော်မူကြပြီးကုန်သော၊ တဏှင်္ကရာ-သရဏင်္ကရာ-မေဓင်္ကရာ-ဒီပင်္ကရာစသောဘုရားရှင်တို့မှစ၍၊ ယခုထက်တိုင်ဆင့်ပွားယူဘုရားရှင်တို့သည်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုရ၍ ဘုရားအဖြစ်သို့ရောက်တော်မူလျှင်၊ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ကို ညီတော်နောင်တော်ဟုခေါ်ဝေါ်သောထုံးတမ်းမရှိပါ၊ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးသော၊ ကိုယ်တော်အချင်းချင်းကိုသာ ခေါ်ဝေါ်မြဲထုံးတမ်းရှိပါသည်၊ ထိုကဆင်းသက်၍ ယခုထက်တိုင်၊ ဘုရားတပည့်ဖြစ်သော သင်္ဃာတော်တို့မှာလည်း၊ ရဟန်းဘဝက တော်စပ်သောဆွေမျိုးများပင် ရှိလေငြားသော်လည်း၊ ထိုသူတို့ကိုညီတော်နောင်တော်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သော ထုံးမရှိပါ၊ ကျောင်းနေရဟန်းထိ

သစ္စာတော်အချင်းချင်းကိုသာလျှင်၊ ညီတော် နောင်တော်ဟု ခေါ်ငေါ်ခြင်းတို့ရှိ ါသည်။ ထိုနည်းတူတိုင်းပြည်နိုင်ငံကို အစိုးရတော်မူသောအရှင်မင်းမြတ်တို့မှာလည်း၊ရွှေထီးရွှေနန်းမစံစားရသေးသော ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ ိုု၊ အဆွေတော်အကြည်တော်ဟု ချစ်အိတ်တံဆိပ်နှင့်။ ရွှေပေစာပေးတုံးပေးနည်းမရှိပါ၊ တနိုင်ငံနှင့် တနိုင်ငံရွှေထီးရွှေနန်းကို အစိုးရတော်မူသော ထီးဆောင်းနန်းနေချင်းဖြစ်မှသာလျှင်၊ အဆွေတော် အကြည်တော်ဟုချစ်အိတ်တံဆိပ်နှင့်ရွှေပေစာပေးတုံးပေးနည်းရှိသောကြောင့် ဘုရားကျွန်တော်မျိုးတို့၏အရှင်သည်လည်းဟံသာဝတီရွှေနန်းရှင်ဘုရင်မင်းမြတ်ဖြစ်သောကြောင့်။ အဆွေတော်အကြည်တော်ဟုချစ်အိတ်တံဆိပ်ရွှေပေစာနှင့်ပေးပါသည်ဟု လျှောက်လေလျှင်၊ ဒွါရာဝတီယိုးဒယားမင်းတွင်ပါသောမှူးတော်မတ်တော်ရဟန်းပုဏ္ဏားစသည်တို့က ။ဟံသာဝတီမင်း၏သံတို့လျှောက်ဆိုသောစကားသည်ထီးဆောင်းနန်းနေချင်းဖြစ်၍ အဆွေတော်အကြည်တော်ဟု ရွှေပေစာပေးသည်ကိုတိုက်ရိုက်မဆိုဘဲ၊ဝေါကာသုံးပါးတွင်ဓလေ့မရှိသော၊သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားတို့ကိုဥပမာပြု၍။ သစ္စာတော်အရှင်တို့နှင့်တကွ။ ရေမြေအရှင်သို့တိုင်အောင် ခေါ်ငေါ်ပြောဆိုသောထုံးပုံဥပမာဆောင်ကို သွယ်ဝိုက်၍ချေဆိုသည်မှာ၊ ထုံးသာဓက။ ပြုသင့်ပြုထိုက် ဖွယ်ပေသည်ဟု-ချီးမွမ်းထောမနာသြဘာပြုကြလေ၏။ဒွါရာဝတီမင်းကြီးသည်းစကားချေဆိုသည်မှာ။ အလွန်သင့်မြတ်ဖွယ်ပေ၏ဟုမိန့်တော်မူ၍သံအမတ်တို့အားဆုလာဘ်ချ၍ ရွှာ။ ပေးသနားတော်မူတူးလေ၏။ ။ထိုကဲ့သို့ဥပမာ-ဥပမေယျတို့နှင့်တင်၍ လိုရာသို့ရောက်အောင် ပြောဆိုခြင်းသည်ရေစီးဘောင်ဆန်စကားပြောဆိုနည်းမည့်၏။

ရင်းမြစ်အကြောင်းတ ုံမှာ၊ ။ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်တော်၌ဂန္ဓာလရာဇ်ဝင် ရုပ်ပြည်မှ၊ ဆက်သရန်လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတော်များနှင့် သံအမတ်တို့ရောက်လာသဖြင့်၊ ကြီးကျယ် ခမ်းနားစွာစီရင်၍၊ဘိုးတော်ဘုရားသည်းအနေးအမြော်ဝိုက်စံမှုယ်တော်

ယူရာ၊ သဗ္ဗာသီတော်ထက်ခြေတဘက်တင်၍၊ ကျန်တဘက်မှာ ခြေနင်းတော်ထက်ချလျက်စံတော်မူသဖြင့်၊ ဝတ်လဲတော်လည်း စွဲ၍ဆည်းတော်မူသော နေ့ဖြစ်သည်နှင့်၊ ဖြေကာနံ့အား၊ အသသား တောင့်တင်း၊ ဟင်းလင်းခေါက်ချိုးရှိရကား၊ ယောက်ျားမြတ် အင်္ဂါသည် ထင်ရှားလုံးရုံ အထုန့်ပွင့်လစ်လျက်ရှိရှေ၍၊ ထိုအခါ တရုပ်ဆံအမတ်များလည်းဖူးမြော်ကန်တော့ရုံသော်၌ ဝင်မည် ခဲခဲအခါဖြစ်နေသဖြင့်၊ စန့်ရှင်တော်မင်းကြီးများလည်း၊ ၎င်းအ ကြောင်းကိုဘဝရှင်မင်းတရားအားမလျှောက်မထားပုံကြရကား၊ ဧတွင်းဝန်ကြီးဦးပေါ်ဦးသို့အရိပ်အခြေပြ၍ တင်လျှောက်ရန်တိုက် တွန်းကြ သောကြောင့် အဖါးတော်ဝယ် မိမိနှင့်လျှောက်ပတ် သောနေရာသို့ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင် ဤသို့သံတော်ဦး တင်လေ၏၊ ညှပ်ညှ၊အချုပ်ဖြစ်သော်၊ ဥက္ကုမ္ဘအုပ်၊ရဲရဲညီသား၊ မိပထီဘုန်း ကြွယ်၊နေနတ်နွယ်၏၊သဏ္ဌာပ်စံခန်း၊ သိကြွားနန်းတွင်၊ ရှိသန်း ဗိုလ်ခြေ၊အကုဋေနှင့်၊ခြွေရွေပတ်ဝန်း၊ပမာညွန်းသော်၊ကျွန်းကြီး ချက်ချာ၊သာဓကမသို့၊တောစာလျှံကွန့်၊သဏ္ဌာန်ညွန့်ကို၊ အစွန့် ဝေးရွှ၊တိုင်းပြည်သာယာ၊မဟာရဋ္ဌ၊ဂန္ဓာလမှ၊ ဆက်သပဏ္ဏာ ထံတော်ထားသည်၊နရာဘတ၊ပြဿတန်ခိုင်း၊စောဒိုရိုင်း၊ ကြိ သိုင်းပတ်လည်၊မြိုင့်မြိုးစည်သား၊ရွှန်းကြည်ပညာဝါ၊ အလင်္ကာ ဖြင့်၊ဝါစာချိုမြ၊လိုတော်ကျကို၊ဆိုသဆက်တတ်၊ ကဝိမြတ်ဟု၊ အမတ်ရည်မွန်၊ဘုရားကျွန်သည်၊ရှိညွှန်ရွှေမျှော်၊လျှောက်ပြီရှင့် ဒေဝရင့်စက်ဖျားခဝပ်တွား၊ ဤသို့အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးသည်၊ ဘုန်းတော်သွဲ့၊ရွှေနားတော်သွင်း လျှောက်ထားဖြင့်၊ သံတော်ဦးတင် လေလျှင်၊ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးသည် ပယင်းသဗ္ဗာသီထက်၊ သစင်မှီခုန်းတော်ကိုမှီလျက်စံတော်မူရာမှ၊ အမတ်ကြီးဦးပေါ် ဦးသို့မေးတော်မူသည်မှာ၊ပေါ်ဦးအဘယ်သို့သော အကြောင်း ဖြင့်သံတော်ဦးတင်ရန်ရှိသနည်းဟုမေးတော်မူလေ၏၊ ထိုအခါ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးကသံတော်ဦးတင်သည်မှာ၊ရွှေဘုန်းတော် ကျွန်၊ဝန်ပေါ်ဦးသည်အထူးကိုတင်ဆိုဖါရစေ၊ပိဋကတ်အစရှိ၍

ကမ္ဘာဦးသူတို့၏ဘုန်းတံခြောင့်ရင်း။ ဖြစ်မြဲ မွေ့တာအားဖြင့် ရင်။ အတွင်းကားရွှေ၊ အပကားဖလ်ဇတ်ပြီးသော၊ အချင်းယူဇနာငါးဆယ်၊ အဝန်းယူဇနာ တရာ့ငါးဆယ်ရှိသော၊ ဘာဏုရာဇာအမည်ရှိသောရောင်ခြည်တထောင်ဆောင်သော နေမင်းသည်၊ တပေါင်းလပြည့်နေ့၊ မိန်ရာသီ၌၊ နှစ်ဆယ့်ခြောက်လုံးသောဥတ္တရာဘဒြပိုက်နက္ခတ်ကိုစီးလျက်၊ ပြုဗ္ဗဝိဒေဟ၏ဥဒဉ်တောင်ထိပ်မှ၊ ထွက်ပေါ်လာ၍၊ အလင်းကိုဖြစ်စေ၏၊ ကမ္ဘာဦးသူတို့သည် ကြောက်ခြင်းကင်း၍၊ ရဲရင့်ခြင်း ဖြစ်ကုန် သောကြောင့်။ သူရိယဟုခေါ်ဝေါ်ကုန်၏၊ ထိုသို့ပေါ်လာသောနေမင်းသည်၊ နာရီသုံးဆယ်အခန့်လှည့်၍၊ ယုဂန္ဓိုရ်တောင်ကွယ်ခဲ့သော်၊ အမိုက်အတိဖြစ်၍၊ ကမ္ဘာဦးသူတို့သည်၊ တခုသောအလင်းကို ရစေသတည်းဟုတောင့်တ ကုန်သည်ရှိသော် အတွင်းပတ္တမြား၊ အပကားငွေအတိပြီးသော အချင်းလေးဆဲ့ကိုးယူဇနာ၊ အဝန်းတရာ့လေးဆဲ့ခုနစ်ယူဇနာရှိသောလမင်းသည်၊ ကန်ရာသီ၌တဆဲ့နှစ်လုံးသော ဥတ္တရာဘရဂုဏ္ဏီနက္ခတ်ကိုစီး၍၊ နက္ခတ်တာရာကြယ်အပေါင်းခြံရံလျက်၊ အရှေ့မျက်နှာမှထွက်ပေါ်လာသည်ရှိသော်၊ ကမ္ဘာဦးသူတို့သည်၊ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ၊ ရွှင်မြူးစွာဖြစ်ကြကုန်၏၊ ငါတို့အလိုဆန္ဒအတိုင်း ရပေသည်ဟူ၍ဆန္ဒအမည်ဖြင့်ခေါ်ဝေါ်ကြကုန်၏ဟူ၍ ထေရုပ္ပတ္တိကျမ်း၊ လောကဒီပနီကျမ်းတို့၌ လာပါသည်၊ ဤသို့ကမ္ဘာဦးသူတို့၏ကြောက်ခြင်းမှ၊ ပျောက်ကင်းအောင်၊ အလင်းကို ပေးနိုင်သောနေမင်းလမင်းအတွက်၊ နတ်ကောက်သလဲကို၊ လုယူစားသောက်တရားပေါက်၍၊ အထောက်မတန်၊ ကျင့်ကြံညစ်ညမ်း ဆိုးသော့ညွှမ်းသော အမိုက်တိုက်ကိုဖျောက်လျက်၊ သီလသမာဓိတည်းဟူသောအရောင်ဖြင့်၊ ထွန်းပနှိပ်နင်းတော်မူသဖြင့်၊ နှစ်ခုမြော်သောနေမင်းကဲ့သို့ပင်ဟု၊ ငှတ်ထင်အားကျိုးခြင်းပြု၍၊ သုံးလှ့ထွန့်ထား၊ ဂေါတမရှင်တော်ဘုရား၏အလောင်းတော်ကိုမဟာသမတမင်းဟုတင်မြှောက်ရကား၊ သူရိယဝံသ၊ စန္ဒရဝံသမင်း

မျိုးဟုခေါ်သိုဂိုင်းခြား၊ မင်းမျိုးနှစ်မည်ပြားပါသည်၊ ဤသို့ပြား သည်ကို၊အဘယ်ကိုထောက်၍ သိရအံ့နည်းဟူငြားအံ့၊(အာဒိစ္စ ကုလသမ္ဘူတော၊ သုဝိသုဒ္ဓဂုဏာကရော၊ မဟာနုဘာဝေါရာ ဇာသိ၊မဟာသမ္မတာနုဝံသမကော၊ ။ယောစက္ကဗ္ဘူတော လော ကသသ၊ဂုဏရံသီလမုဇ္ဇတော၊ တမောနုဒေါဝိရောစိတ္ထ၊ ဒုတိ ယောဝိယဘာဏုမာ)ဤသို့လာသောဂါထာကိုထောက်သဖြင့် သိရာသည်၊ထိုဂါထာကိုမြန်မာပြန်သော်ကား၊ (အာဒိစ္စကုလ သမ္ဘူတော၊နေမင်းအနွယ်ဖြစ်ထသော၊သုဝိသုဒ္ဓဂုဏာကရော၊ စင်ကြယ်သောဂုဏ်၏တည်ရာဖြစ်ထသော၊မဟာသမ္မတာနုဝံသမ ကော၊မဟာသမ္မတဟူသောအမည်ရှိထသော၊ မဟာနုဘာဝေါ ကြီးသောအာနုဘော်ရှိထသော၊ရာဇာ၊မင်းသည်၊အသိ၊ဖြစ်၏၊ လောကဿ၊လူ၏၊စက္ခုဗ္ဘူတော၊ မျက်စိသဘွယ်ဖြစ်ထသော၊ ဂုဏ်ရံသိလမုဇ္ဇတော.ဂုဏ်တည်းဟူသောအရောင်ဖြင့်တောက်ပ ထသော၊ ယောရာဇာ၊ အကြင်မဟာသမ္မတမင်းသည်၊ယော၊ နှစ်ခုမြောက်သော၊ဘာဏုမာဝိယ၊နေမင်းကဲ့သို့ တမောနုဒေါ၊ အမိုက်ကိုပျောက်ပျက်၊ဝိရောစိတ္ထ၊ထွန်းပြီ၊)ဤသို့လာသည် ကိုထောက်ဆသော်၊ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရားသည်လည်း၊ စင်စစ်နေမင်းမျိုးဟူ၍ သိရပါသည် ထိုသို့နေမင်းမျိုး ဖြစ်ပြန် ကာထည်း၊ဘာဏုရာဇာအမည်ရှိသော၊ ရောင်ခြည်ထောင် ဆောင်သောနေမင်းသည်၊နေ့အခါကိုသာထွက်သကဲ့သို့၊ ဘဝ ရှင်မင်းတရားကြီးသည်လည်း၊ နေမင်းမျိုး ဖြစ်သည်နှင့်အညီ၊ နေ့ကိုသာထွက်တော်မူရာသည်၊ ဇာတ်တွင်းကားပဏ္ဍမြား၊ အပ ကားငွေဖြင့်ပြီးသော ဆန္ဒဟူ၍ရင်း၊စန္ဒဟူ၍ရင်း၊ခေါ် ဆိုသရုတ် ကြသောလမင်းတို့ မည်သည်၊ ညဥ့်အခါ၌သာ ထွက်ပေါ်ထိ သကဲ့သို့၊စန္ဒရဝံသမင်းမျိုးတို့သည်လည်း၊ညဥ့်အခါ၌ ညီလာခံ ထွက်တော်မူသင့်ပါသည်၊ နေမင်းသည်ညဥ့်အခါ၌ ထွက်၍ လမင်းသည်နေ့အခါ၌ထွက်အံ့၊လောကအလုံးသည်ပြောင်းပြန် လန်ဘွယ်ရှိရာ၏၊နေမင်းနှင့်လမင်းနှစ်ပါးတို့နေ့အခါ၌ဟုဥ်ပူး၍

ထွက်ရုံးညှဥ့်အခါသည်အမိုက်အတိုသာဖြစ်ရာ၏၊ ဤအရာ၌ (ဝဏ္ဏကာလ ဇာပေဟိတော၊ ဝဏ္ဏခြားရော၊ ကာလခြားရော) ဟူသို သောကြောင့်၊နေမင်း၊မိုး၊လမင်း၊မိုး၊တို့သည် ကာလ၏အပိုင်း အခြားကိုသတိထား၍ ထွက်တော်မူသင့် ဖုပါသည်၊ ထိုသို့ ကာလအခါ၏အပိုင်းအခြားကိုတိရစ္ဆာန်ဖြစ်ကြရုန်သောကျီး ခင်ပုတ်တို့သည်ပင်သျှင်၊ သတိမူ၍ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ဂရုပြုကြရ ကြောင်းကို ကန်တော်မင်းကျောင်းဆရာတော်သည်၊ တူတော် ဖြစ်သောမင်းခေါင်ကြီးထို့ ဆက်သွင်းသုံးမသော စာတမ်းတွင် (ကာလအသိအိုး၊ကျီး၊ကား၊နေ့ဥက်၊နေ့မှထွက်၏၊ကုတ်သရုပ် သည်၊ခင်ပုပ်ညဥ့်ဥက် ညဥ့်မှထွက်၏၊ လူမဟုတ်သည်၊ ဥက် ပုတ်တို့မျှ၊ကာလမှတ်ကြွား၊နေ့အားထွက်မူ၊ ခင်ပုပ်ဥက်သည်၊ ကျီးမည်လက်တွင်၊သေပျက်ရှုံး၏၊ရှုံးလေသပြီး၊ ငါသို့ကျီးကို၊ အနိုးအစပ်၊ရင်ပွဲမည်လော၊တွေးတောမှဲ့တဲ၊ခင်ပုပ်ထဲသို့၊ ရှဲပ ချေမူ၊လှည့်ကူတချက်၊ခင်ပုပ်လက်တွင်ကျီးနက်ရှုံး၏)ဟူသော စကားကိုသစ္စာမင်းတရားသည်၊ထောက်ထားဆင်ခြင်တော် မူသဖြင့်၊ယခုတရုပ်သံတို့အဖုးစြေခ်ဝင်မည့်အခါတွင်၊ ဖြည် သူလုံးထုံးခါပ်၊ကင်ပ ဒိတ်သည်၊ အရိပ်အရောင်ပြ၍ ထွက်စံ စမ္ပါယ်တော် မူနေသည်မှာ၊ သိမ်းဆည်းတော် မူပါမည့်အ ကြောင်း၊ရွှေဘဝါးတော်မြတ်ဆောက်၊ ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ပါ သည်ဘုရား၊ဟုလျှောက်ထားလေသော်၊ မင်းတရားကြီးသည်၊ ဖကန့်ဝတ်လဲတော်ကိုဆွဲ၍ ရန်းတော်မူပြီးလျှင်၊ "တော်တော် ရှုပါဟယ်၊ပေါ် ဦးရယ်"ဆို၍ပြုံးတော်မူလျက် မျက်နှာလွှဲ၍ စံတော်မူလေ၏၊ဤကဲ့သို့ဥပမာဥပမေယျတို့နှင့်ထင်၍၊ လိုရာသို့ ရောက်အောင် ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ခရီးသောင်သန်း စကား ပြောဆိုနည်းမည်၏။

(၄) ဒိုးတန်ဆန်ခတ်စကားအကြောင်း။

ဒိုးတန်ဆန်ခတ်စကား။ ။ဆန်ကိုဒိုးနှင့်တန်အောင်ချက်ပြုတ်ပါလျှင်၊ ကောင်းမွန်နူးနပ်သောထမင်းကို သုံးဆောင်ရဘိသကဲ့သို့၊ အကြောင်းနှင့်တန်ရုံ၊ ကောင်းမြတ်သောအကျိုးဖြစ်ထွန်းအောင်ပြောဆိုခြင်းသည်၊ဒိုးတန်ဆန်ခတ်စကားမည်၏။

စကားပုံဝတ္ထုသက်သေမှာ။ ။ရှေးသရောအခါ၊အရှင်ဒုကူလပါရိကတို့သည်ဝေပုလတောင်ခြေရင်း၌ သူခဘော်သူမြတ်အသွင်ဖြင့် ရသေ့ပြု၍နေကြစဉ်၊ မြွေမှုတ်၍ မျက်စိရုံးထုံးကန်းသောကြောင့်၊ သားတော်ဘုရားလောင်း သုဝဏ္ဏသာမသည်၊ မိခင်ဘခင်မျက်မမြင်နှစ်ပါးအား၊တောသစ်ဥ၊သစ်ဖု၊သစ်သီး၊သစ်ပွင့်တို့ဖြင့် ရှာကြံ၍ ရှိသေလေးမြတ်စွာ၊ လုပ်ကျွေးခယမွေးမြူသည့်ပြင်၊ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်အသွယ်သွယ်အစဝကိုလည်း ပြုလေ၏၊ ဘုရားလောင်းသည်သမင်နှစ်စီးအပေါ်တွင်ရေအိုးတင်၍၊ အနီးအနားနှင့်ရှိသော မြစ်တရသို့နေ့စဉ်နေ့တိုင်းသွား၍ မိဘတို့သောက်ချိုးသုံးဆောင်ရန်ရေခပ်ရ၏၊ တနေ့သ၌ ဗာရာဏသီပြည်ရှင်၊ ပိဠိယက္ခမင်းကြီးသည်၊ သမင်သားကို ပွဲတော်တည်လိုသောကြောင့်လေးမြားစွဲကိုင်လျက်၊ ဟိမဝန္တာတော သို့၊ သမင်လိုက်သွားရာ၊ယခင်မြစ်နားသို့ရောက်၍၊ဘုရားလောင်းသုဝဏ္ဏသာမအား၊သမင်နှစ်စီးနှင့်ရေခပ်လာသည်ကိုမြင်သောအခါ၊ လေးနှင့်ခွင်းလိုက်လေ၏ ထိုအခါ၊လေးခသောဝေဒနာပြင်းထန်သည်နှင့်ငွေဆဆင်းနှင့်တူသော ကမ်းခြေသောင်ပြင်ထက်၌၊ မိဘရှိရာဦးခေါင်းမူပြီးလျှင် ရွှေတုံးကြီးကဲ့သို့တုံးလုံးလဲလေ၏၊ ပိဠိယက္ခမင်းကြီးလည်းကွယ်ဝှက်ရာမှထွက်၍ အနီးသို့ချဉ်းကပ်ကြည့်ရှုလာသောအခါ၊သုဝဏ္ဏသာမက၊ သင်အသူနည်းဟုမေးလေရာ၊ ဗာရာဏသီပြည်ကို အစိုးရသော ပိဠိယက္ခမင်းတည်းဟုပြောလေလျှင်၊သင်သည်ပြည်သူတို့၏မိဘဖြစ်ပါလျက်၊ဘသယ်အတွက်ကျွန်ုပ်ကိုလေးနှင့်ခွင်းဘိသနည်း။ ကျွန်ုပ်မှာ၊ ရှေးကအဖ၊ ကရုသံ

ဝိပါက်ကြောင့်သူတကာတို့မလွတ်နိုင်သော သေခြင်းဆင်းရဲကို တွေ့ရမည်မှာ၊ တွေ့ပါစေတော့။ သို့ရာတွင် ကျွန်ုပ်၏အမိနှင့်ဘ နှစ်ယောက်တို့သည်၊ မျက်မမြင်သူ ဖြစ်၍၊ လုပ်ကျွေးမွေးမြူမည့် သူမရှိခြင်းကြောင့်၊ များမကြာမီ အာဟာရပြတ်သဖြင့် သေဆုံး ကြရတော့မည်။ ထိုဖြစ်၍မိဘတို့အတွက်ကြောင့်သာ၊ စိုးရိမ်ပူပန် ခြင်းဖြစ်ပါသည်ဟုဆိုသောအခါ၊ ပိလိယက္ခမင်းကြီးသည်၊ အခ ဖြစ်မရှိ၊ အမိအဘကိုလုပ်ကျွေးမွေး မြူသော သူတော်ကောင်းကို ငါလေးနှင့်ခွင်းမိချေပြီ။ အကယ်၍ သေဆုံးခဲ့လျှင်၊ ငါသည်ငရဲ၌ ကြီးစွာသော ဆင်းရဲကိုခံရ၍၊ ကျွတ်နိုင်တော့မည်မဟုတ်ဟု၊ ကြောက်လန့်ပိုးရိမ်ခြင်းဖြင့် သင့်မိဘကိုငါပင်လုပ်ကျွေးပါတော့ မည်ဟုဝန်ခံပြီးလျှင်၊မိဘတို့၏နေရာကိုမေးလေ၏၊သုဝဏ္ဏသာမ လည်း၊မိမိဦးခေါင်းမှုရာဖြင့်ညွှန်ကြားလိုက်သောကြောင့်၊နေရာ သင်္ခမ်းသို့ရောက်၍၊ သား၏အကြောင်းအရာတို့ကို ပြောပြရာ၊ သင်သည်ငါတို့အား မလုပ်ကျွေးပါနှင့်၊ ငါတို့သားရှိရာအရပ်သို့ သာဆောင်ယူပါလော့ဟုဆိုခြင်းကြောင့်၊နှယ်ကြိုးဖြင့်၊ သုဝဏ္ဏ သာမရှိရာအရပ်သို့ဆောင်ယူခဲ့လေ၏၊ သား၏ထံသို့ရောက်သော အခါ၊အဘကားဦးခေါင်းရင်းက၊အမိကားခြေရင်းကနေ၍၊သုဝဏ္ဏ သာမ၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းတယူ ငိုကြွေးကြစဉ်၊ သိကြား မင်းသည်ဆင်းသက်လာ၍၊ဒုကူလ-ပါရိကတို့အား ဤသို့ဆို၏၊ အရှင်ရသေ့တို့၊ သင်တို့၏ မျက်စိကိုတည်း။ အလင်းရစေလို သလော၊ သားတော်ကိုတည်းအသက်ရှင်စေလိုသလော၊ သို့ တည်းမဟုတ်၊ သင်တို့တသက်တွင် သုံးစွဲစားသောက်၍မကုန် နိုင်သော၊ အလိုဆန္ဒရှိသမျှကို ပြည့်ဝစေနိုင်သောရွှေအိုးကြီးကို တည်းရလိုသလော၊ဤသုံးပါးသောဆုတွင်၊တခုခုမိမိအလိုရှိရာ၊ ရွေးချယ်တောင်းဆိုလော့၊ငါသည်သင်တို့အားပေးခဲ့အံ့ဟုဆို၏၊ ထိုအခါ၊ဒုကူလ၊ပါရိကတို့က၊ ရွှေအိုးကြီးရတနာ၊ သားရှင်လာ သည်ကိုမြင်လိုပါ၏ဟု တချက်တည်းနှင့် ပြီးအောင် ဆိုသော ကြောင့်၊ မိမိတို့လည်းမျက်စိမြင်၊ သားတော်လည်းရှင်ပြီးလျှင်၊

ဓမ္မအိုးကြီးရတနာကိုလည်း ရဘူးလေ၏၊ ဤကဲ့သို့အလုံရှိသော စကားကိုမယုတ်မလွန်မူ၍ ပီပီအလိုသန္တနှင့်ပြည့်စုံအောင်ပြေခ ဆိုခြင်းသည်၊အိုးဘနုဆနံခတ်စကာ ပြောဆိုနည်းမည်၏၊

စတုတ္ထအုပ်ကိုဆက်၍ကြည့်ပါလေ၊

(၅) ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့စကားအကြောင်း။

ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့စကား၊ ။ဆီကိုအလိုရှိသော သူသည်၊ နှမ်းကိုအထပ်ထပ်အကြိမ်ကြိမ် ပွတ်ကြိတ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဆီကို ထွက်အောင် ပြုသကဲ့သို့။ အလိုရှိသောစကားကို အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ်၊ လိုအပ်သောအကျိုးဖြစ်ထွန်းအောင်၊ မခြွတ်မထပ် ပြောဆိုခြင်းသည်ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့စကားပြောနည်းမည်၏။

စကားပုံ ဖွဲ့သက်သေမှာ။ ။တစ်ရံရောအခါ ဘိုးတော် ဘုရားသည်၊မင်းဝံတောင်စွယ်၌၊ မင်းရှာဟူသောအမည်ရင်းကို ပျောက်၍၊ မင်းကွန်းဘုရား ကြီးတည်ရာသို့ ထွက်တော်မူရာ၊ မင်းကွန်းဘုရားကြီးတောင်ဘက်။ သဲမြို့ချောင်းအနီး၊ ထန်းမြင့် ဥယျာဉ်တော်၌ ဓိုလ်ရှုညီလာခံလျက်စံတော်မူ၏၊ ထိုသို့စံနေ တော်မူခိုက်တွင်၊ သည်းထန်စွာသောလေအနာသည့်၊ နိုင်ငံ ဘိစီးတော်မူရကား။ ခုနစ်ဥ်သမားတော်တို့ကို ခေါ်တော်မူ၍ မည်သည့်ဆေးဝါးဖြင့်သင့်လျော်ပါမည်နည်းဟုမေးတော်မူရာ၊ သမားတော်တို့လည်း။ နက္ခတ်ရာသီ၊ ကြိုက်ညီတော်သင့်သော အရာတို့ဖြင့်၊အသီးသီးတင်လျှောက်ကြကုန်၏၊ ဤသို့တင်လျှောက် သော်လည်း။ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးသည်၊ ခါး-ငံ-စပ်-ဖန်သော ဆေးဝါးတို့ကိုပွဲတော်မတည်လိုသဖြင့်၊သဘောကြိုက်ညီတော် မမူရကား။အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးသို့ခေါ်တော်မူ၍၊ ပေါ်ဦး။ ကိုယ် တော်မြတ်သည် ထောပတ်ကိုပွဲတော်တည်သော်၊ သင့်လျော် ပါမည်လောဟုမေးတော်မူလေလျှင်၊ဦးပေါ်ဦးသည်ထောပတ်၏ ဓါတုရသတို့ကိုလွန်စွာချီးမွမ်း၍၊ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးအလို တော်ရှိသောထောပတ်လည်းသင့်လျော်လှပါ၏၊ မျှင်းရည်လည်း သင့်လျော်လှပါ၏ဟု သံတော်ဦးတင်လေ၏၊ ထိုအခါဘဝရှင် မင်းတရားကြီးက၊ ပေါ်ဦး။ တင်းလဲကိုရွေးစေ၍ နှမ်းဆီခပ်၍ ပွဲ တော်တည်သော်၊ သင့်လျော်ပါမည်လောဟု မေးတော်မူပြန် သော်။ဘုန်းတော်ကြောင့်၊ဆီ၂၊တင်းလဲ၊ စသည်လည်း ကောင်း

ပါ၏၊ ပျား၊ ရည်ထည်းသင့်လျော်ပါ၏ဟုတင်ပြန်၏။ ထိုအခါ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးက၊ ပေါ်ဦး၊ မောင်မင်းတင်သောပျားရည် ဒညင်ရင်း၊ ကိုယ်တော်မြတ်မေးတော်မူသော၊ ထောပတ်၊ တင်လဲ ဆီဦးစသည်တို့ထည်ရင်း၊ အဘယ် အစသည်သာလွန်၍ သင့် မြတ်ပါမည်နည်းဟုမေးတော်မူပြန်ရာ၊ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး မိန့်တော်မူသော ထောပတ်-တင်လဲ-ဆီဦးစသည်တို့ကို၊ ပျား ရည်နှင့်တကွ၊ အလေးတူကြို့ချက်၍စတုမဓုအဖြစ်ဖြင့် ပွဲတော် တည်လျှင်၊ သာလွန်၍သင့်လျော်ပါမည်၊ အဘယ်ကိုထောက်၍ သိရအံ့နည်းဟုပြောအံ့၊ သကျသာကီဝင်ဖြစ်သော ရဟန်းတော် တို့ကို၊ မြတ်စွာဘုရားခွင့်ပြုတော်မူရာဝယ်၊ သာသနာဟိတဖြစ်စေ ခြင်းငှါ၊ ကြွံရာပန့်ခါးထိုးစသည်ကို၊ နွားကျင်ငယ်ဖြင့်စိမ်၍၊ သုံး ဆောင်အပ်၏၊ ရှေးဘုန်းရှေးကံရှိ၍၊ အလွန်လှသော်များခဲ့ရ၊ ပျား- တင်းလဲ-ထောပတ်-ဆီဦး တို့ကို သုံးဆောင် ဧ ဝ်သေး၏ဟု ပရိယာတ်၊ ပဋိပတ်ကို အားထုတ်ကြကုန်သော၊ ရဟန်းသံဃာ တော်တို့အား၊ လေရောဂါမျှပပျောက်စေခြင်းအလို့ငှါ၊ ပရိယတ္တိ သာသနိသာရ၊ ဆေးအဖြစ်ဖြင့် ရင်းဆေးဝါးကိုစတုမဓုပြုလုပ်၍၊ သုံးဆောင်အပ်ကြောင်း၊ ပါရှိပါကြောင်းကို၊ ဗုဒ္ဓဘာဝါးတော်မြတ် အောက်၊ ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ပါသည့်ဘုရား ဟု လျှောက်ထား လေသော်၊ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ႔ည် လွန်စွာနှစ်သက်တော် မူရကား၊ စတုမဓုပြုလုပ်၍၊ ပွဲတော်တည်တော်မူသောကြောင့်၊ အညီးထန်စွာသောလေ ႔ရောဂါသည်လျင်စွာအင်းပျောက် ချမ်း သာခြင်းသို့ရောက်လေ၏၊ ဤကဲ့သို့ မိမိလိုအပ်သောအကျိုးဖြစ် ထွန်းအောင်၊ စကြိမ်ကြိမ်အထပ်ထပ်၊ မပြတ်မလတ်ပြောဆို ခြင်းသည်၊ ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ စကားပြောနည်းမည်၏၊

[၆] ဆင်ဖွေ့ရန်ရှောင်စကားအကြောင်း။

ဆင်ဖွေ့ရန်ရှောင်စကား။ ။ဆင်သည် ဖွေ့မည်ဟု လိုက် လာသောအခါ၊ ရပ်ခံလျက်နေလျှင်၊ ထိုထိုရန်ကွာနိသည် အားကြီး

လွှန်းသောကြောင့်ဘေးရောက်မည်ဖြစ်၍၊ ထိုကြောင့်မရစ်မခံ ဘဲဘိမ်းရှောင်လွှဲပယ်ကာနေမှသာလျှင်၊ချမ်းသာရာရမည်ဖြစ် သကဲ့သို့စကားဆိုရာ၌လည်း၊ ကိုယ်သို့ဘေးရောက်မည့်စကား များကိုရှောင်လွှဲ၍၊လျောက်ပတ်သင့်တင့်ရာပြောဆိုခြင်းသည်၊ ဆင်ဌေ့ရန်ရှောင်စကားပြောဆိုနည်းမည်၏၊

စကားပုံဝတ္ထုသက်သေမှာ၊ ၊ရှေးသရောအခါ၊မင်းဥက ရာဇ်တပါးသည်၊ ညီတော်ကိုအိမ်ရှေ့အရာအပ်နှင်းပေးသနား တော်မူလေ၏၊ညီတော်အိမ်ရှေ့မင်းသည် အခါတပါးကျောင်း ဆောက်လှူဒါန်းလေရာ၊ ကျောင်းတိုင်များကို၊ ယက်မအောက် မြေကြီးသို့ရောက်အောင် ရွှေချထားစေ၏၊ ထိုအခြင်းအရာကို၊ မြို့ဝန်တယောက်မြင်လေလျှင်၊မင်းဥက်ရာဇ်ကို တုပ၍၊မြေကြီး ထိအောင်ရွှေမချသင့်ဟုအောက်မေ့သည်နှင့်၊ ရွှေများကိုတိုက် ဖျက်စေ၏၊ ထိုအကြောင်းကို အိမ်ရှေ့မင်း ကျောင်းတော်သို့ လာရာတွင်မြင်တော်မူ၍၊ငါ့ကောင်းမှုကုသိုလ်ကိုမည်သူဖျက် ဆီးဘိသနည်းဟုမေးလေလျှင်၊ မြို့ဝန်ဘဦး ဖျက်ဆီးကြောင်း တင်လျှောက်ကြလေ၏၊ ထိုအခါ အိမ်ရှေ့မင်းသည်၊ ထန်စွာ သောဘာဇမာန်ဖြင့်နန်းတော်သို့ ပြန်လာပြီးသော်၊ မြို့ဝန်ကိုခေါ် စေ၍ရောက်လျှင်၊ မြို့ဝန်သည် ငါ့ကောင်းမှုတော်ကို အဘယ် ကြောင့်ဖျက်ဆီးဘိသနည်းဟု စစ်ဆေ မေးမြန်းတော်မူလေ၏၊ အိမ်ရှေ့မင်းကိုမြို့ဝန်ကတိုက်ရိုက် ဟုတ်တိုင်း မှန်ရာကို တင် လျှောက်ချေသော်၊ အသက် သေရအုံသည် ကို ကြောက်ရွံ့ သဖြင့်၊စကားဘိမ်းရှောင်လွှဲပယ်ကာ၊ဤသို့တင်လျှောက်လေ၏၊ အရှင် အိမ်ရှေ့ဝံဘုရား၊နောင်တော်ရွှေနန်းဘုရားသည်၊လူ့ပြည် ကိုငြီးငွေ့တော်မူ၍၊ နတ်ရွာသုဂတိသို့ပြောင်းလဲ စံမြန်းတော် မူသောအခါ၊နောင်တော်၏ဒွါရိပ်အရာ၊ရွှေထီးရွှေနန်းကို သိမ်း မြန်းအုပ်ချုပ်မင်းလုပ်တော်မူမည်ဖြစ်၍၊နောင်အထွတ်အမြတ် သို့ရောက်တော်မူသည့်ကာလ၊ ယခုကဲ့သို့ကျောင်းတော်ဆောက် လုပ်လှူဒါန်းလိုပါလျှင်၊ ရွှေချရန်ယက်မအောက်မြေတွင်ထိရုံသ

ရှိတော့သည်ဖြစ်၍၊ ပြည်သားပြည်သူ၊ ရှင်လူရဟန်းတို့က၊ မင်းကြေရာဇ်မဖြစ်မီ၊ အိမ်ရှေ့စံတော်မူစဉ် ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသော ကျောင်းနှင့် မင်းဖြစ်ပြီးမှ ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသော ကျောင်းတော်သည်၊ ကွဲပြား ခြားနားခြင်း မရှိဟူ၍ ဆိုဘွယ်ရှိသောကြောင့်၊ အရှင်ဘုရားသည်၊ နောင်ရွှေထီးရွှေနန်းသိမ်းမြန်းစိုးစံတော်မူသောအခါ၊ ဤကဲ့သို့သောကောင်းမှုတော် ကျောင်းကြီးကိုယာခုကစ၍ရွှေချ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းတော်မူလျှင်၊ ရွှေချရန်မရှိမည်ကို စိုးရိမ်မကောင်းဖြစ်ပါသဖြင့် အခန်းလွတ်ထားပါသည်ဟု တင်လျှောက်လေ၏။ အိမ်ရှေ့မင်းသည်လည်း၊ ဤသူသည်ငါ့၏အကျိုး ၊ လိုလားသောသူဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူတော်မူသဖြင့်မြို့စန်သည်ချမ်းသာရ ရသူလေသည်၊ ဤကဲ့သို့မိမိ ကိုယ်ကိုဘေးလွတ်အောင်၊ ဟုတ်ရာမှန်ရာလျှောက်ပတ် တင့်တယ်သောစကားဖြင့်ရှောင်လွှဲ၍ ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ဆင်ခြေ ရန်ရှောင်စကားပြောဆိုနည်းမည်၏။

—◆◆◆◆—

[၇] တောင်သူယာခုတ်စကားအကြောင်း။

တောင်သူယာခုတ်စကား။ ။တောင်သူတို့သည် ယာကိုခုတ်လျှင်၊ ချုံနွယ်၊ ပိတ်ပေါင်းတောစသော အပင်ငယ်များကို၊ ရှေးဦးစွာခုတ်သင် ရှင်းလင်းပြီးမှ၊ သစ်ကြီးဝါးကြီး စသည်တို့ကိုခုတ်လှဲသုတ်သင်ဘိသကဲ့သို့၊ စကားပြောဆို ရာ၌လည်း၊ စကားငယ်များကိုရှေးဦးစွာပြောဆို၍၊ နောက်မှ၊ စကားကြီးများဖြင့်မိမိလိုရာသို့ ရောက်အောင် ပြောဆိုခြင်းသည်၊ တောင်သူယာခုတ်စကားပြောဆိုနည်းမည်၏။

စကားပုံဝတ္ထုသာကော်အောမှာ။ ။ရှေးသရောအခါ၊ ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီးသည်၊ ထိန်း၊ ဒေဝိန်း၊ ကာဝိန်း၊ ပုက္ကုသ်နှင့်သားတော်မဟောသဓာတို့အား၊ အချင်းတို့၊ ဉာဏ်ရှိသူနှင့်၊ ပညာရှိသူနှစ်ဦးတွင်၊ အဘယ်သူကမြတ်ပါသနည်းဟု မေးတော်မူလေလျှင်၊ သင်္နိအမတ်က၊ ဉာဏ်ရှိသောသူမြတ်ပါသည်ဆို၏။ မဟောသဓာ

ကလည်း။ သိန်းအမတ်မသိ၍သာ ဥစ္စာရှိသောသူမြတ်သည်ဟု ဆိုပါသည်၊ ပညာရှိသောသူက သာ၍ မြတ်ပါသည်ဟု ဆို၏၊ ဝိဓေယရ ဇာမင်းကြီး ကတဘန်၊ သိန်းအမတ်အား၊ အဘယ်နည်းဟု မေးတော်မူပြန်၏၊ ။သိန်းအမတ်ကလည်း။မဟော်သဓါသည်၊ ငယ်ရွယ်သူဖြစ်၍၊ နို့ရည်အနံ့ ခံတွင်းမှမပြယ်၊ မဝင်ကြွယ် သေးသောသူဖြစ်၍ သာ၊ ဤသို့ဆိုပါသည်၊ ဥစ္စာရှိသောသူကို၊ ပညာရှိသောသူမှစ၍၊ လူအပေါင်းတို့ခစားဝပ်တွားရသည်ဖြစ်၍၊ဥစ္စာရှိသောသူသာလျှင်မြတ်ပါသည်ဟုဆိုပြန်လျှင်၊ ဝိဓေယရာဇာမင်းက၊ဝေါ့သာ၊မဟော်သဓါက၊အဘယ်နည်းဟုမေးပြန်လေ၏ ထိုအခါ၊ မဟော်သဓါသုခမိန်က၊ သိန်းအမတ်ကြီးသည်မှန်ရာကိုမသိ၍ ဤသို့ဆိုခြင်းသာဖြစ်ပါသည်၊ ဥစ္စာသာရှိ၍ ပညာမရှိသောသူတို့သည်၊ကိုယ်လက်မကျန်းမမာ၊ရောဂါတစုံတခုကပ်ရောက်လာသောအခါ၊ အနာရောဂါမှ ကင်းလွတ်ရာရအောင်၊ ဆေးသမားဟူးရေး၊အရေအတွက်မြောက်သောပညာရှိတို့ထံသို့ သာသည်းကပ်ခစားရပါသည်၊ သို့ဖြစ်၍၊ ပညာရှိသောသူက သာ၍မြတ်ပါသည်ဟုဆို၏၊ ဝိဓေယရာဇာမင်းကြီးက၊ သိန်းအမတ်၊ အဘယ်နည်းဟုမေးပြန်လျှင်၊ သိန်းအမတ်က၊မဟော်သဓါ သတို့သားသည်မသိမ္မာသူဖြစ်၍၊ဤသို့ဆိုပါသည်၊ဥစ္စာရှိသူကို ဥပမာဖြင့် ဆိုရသည်ရှိသော်၊ အသီးအပွင့်နှင့် ပြည့်စုံစွာသော သစ်ပင်ကို၊ ခိုသိမ်းသော၊ ငှက်များ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ သည်၊မှီခိုဆည်းကပ်ကြရသကဲ့သို့၊ဥစ္စာရှိသောသူကိုလည်း။ လူခပ်သိမ်းတို့မှီခိုဆည်းကပ်ကြရပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဥစ္စာရှိ သောသူသာလျှင် မြတ်ပါသည်ဟုဆိုပြန်၏၊ ဝိဓေယရာဇာမင်း ကြီးက မဟော်သဓါ အဘယ်နည်းဟုမေးပြန်လျှင်၊ သိန်းအမတ် သည်ရွှေတော်ကြီးနှင့်တူ၏၊ရွှေတော်ကြီးတို့မည်သည်၊ ထမင်း ဆုပ်ကျရာပိုင်းဖို့သကဲ့သို့၊တခဏမျှချမ်းသာကိုသာမြင်သည်၊ ဥစ္စာရှိ၍ ပညာကင်းမဲ့သော သူမိုက်တို့သည်၊ ကုသိုလ်၊ အ ကုသိုလ်တရားကိုပိုင်းခြား၍မသိ၊ အကုသိုလ်တရားကိုကျင့်၍

အပေါ်ယံဆင်းရဲခံရမည်ကိုမမြင်။ ပညာရှိသောသူမှာ။ မကောင်းသောအကျင့်ကိုပယ်၍။ ကောင်းသောတရားကိုကျင့်ကြံသဖြင့်။ ကောင်းသော သုဂတိသို့သွား၍။ ကောင်းကျိုးခံစားရမည်ကို သိမြင်သည်ဖြစ်သောကြောင့်။ ပညာရှိသောသူကသာလျှင် မြတ်ပါသည်ဟုဆို၏။ ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီးက။ ထိုနှံအမတ်ကိုအသို့နည်းဟုမေးတော်မူပြန်လျှင် ထိုနှံအမတ်က။ မဟောသဓါသည်ဟုတ်မှန်ရာကိုမသိ၍သော။ ဤသို့ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြစ်ကြီးငါးသွယ်။ မြစ်ငယ်ငါးရာတို့သည်။ မဟာသမုဒ္ဒရာထဲသို့သောပေါင်းဝင်စီးဆင်းကြရဘိ သကဲ့သို့။ လူခပ်သိမ်းတို့သည်။ ဥစ္စာရှိသောသူထံ သို့သာလျှင် ခစားလာကြရကုန်၏။

"ရှေးသားချာအခါ။ ဂေါဝိန္ဒသူဌေးသည်ခံတွင်းမှ အရည်အခွဲကျသည် ဖြစ်၍ မိမိ၏ဥစ္စာကြွယ်ဝချမ်းသာသောကြောင့်။ နတ်သွီးအဆင်းနှင့်တူသော မိန်းမငယ်တို့သည်။ ဝတ်ကောင်းစားလှတို့ကိုဆင်ယင်ကြ၍။ ကြာညိုပန်းတို့ဖြင့် အလှည့်ကျသုတ်ရပါသည်"ဤကိုဆောက်၍။ ဥစ္စာရှိသောသူသာလျှင်မြတ်ပါသည် ဟုဆို၏။ ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီးက သားတော်မဟောသဓါအသို့နည်းဟုမေးပြန်လျှင်။ မဟောသဓါသခမိန်က။ ထိုနှံသည်လူကြီးပင် ဖြစ်သော် ငြားလည်း။ လူမိုက်ကြီး ဖြစ်ချေသောကြောင့်ဆိုခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ မဟာသမုဒ္ဒရာရေသည်ကမ်းသို့ရောက်လျှင်ပျောက်၍။ ကမ်းကို မလွန်ဆန်နိုင် ဘိသကဲ့သို့။ ဥစ္စာသာရှိ၍ပညာမရှိသောသူသည်။ သဘင်ပွဲလယ်သို့ရောက်သောကာလ။ ပညာရှိသူတို့၏နောက်ကနေရပါသည်။ ပွဲလယ်၌နေခြင်းငှါမထိုက်။ လျှာမဲ့သောငါးကဲ့သို့ ဆိတ်ဆိတ်သာနေရပါသည်။ ပညာရှိမှ သာပွဲသလယ်၌နေခြင်းငှါထိုက်၍။ ပညာရှိသောသူသာလျှင်။ သုခရှိသောစကားကိုပြော ဆိုတတ်သဖြင့်။ လူတကာချီးမွမ်းခြင်းကိုလည်း ခံထိုက်ပါသည်။ ဂေါဝိန္ဒသူဌေးမှာ။ ငရဲအရည်။ ယိုစီးတတ်သောကြောင့်။ ပွဲလည်၌ နေခြင်းငှါ မထိုက်ပါ။ ဥပမာဆိုသော်။ ဥမင်တွင်း၌ဥစ္စာပစ္စည်းအမြောက်

အမျှားရှိပါသော်လည်း။ ဆီမီးဟူသော အလင်းကိုရ၍သာရွေး ချယ်သုံးဆောင်နိုင်ပါသည်၊ ဆီမီး၏အလင်းကို မရခဲ့ပါလျှင်၊ ယူငင်သုံးဆောင်ခြင်းငှါမတတ်စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ ဥစ္စာရှိ၍ပညာ မရှိသောသူတို့သည်၊ ဆီမီးနှင့်တူသောပညာရှိနှင့်ကင်း၍ ချမ်း သာသုခကိုမရနိုင်သောကြောင့် ပညာရှိသောသူသာလျှင် မြတ် ၏ဟုဆို၏၊ သိန်းအမတ်က၊ မဟောသဓာသည်မသိ၍ ဤသို့ဆို ပါသည်၊ အရှင်မင်းကြီးသည် ဝိဒေဟရာဇ်တိုင်းနိုင်ငံနှင့်တကွ မိဖုရားပြည်ကြီးကို အစိုးရ၍ ရွှေထီးရွှေနန်းသခင် ဖြစ်တော် မူသောစည်းစိမ်ဥစ္စာရှင်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ကျွန်တော်မျိုးတို့ပညာ ရှိသူခမိန်ငါးယောက်သည်၊ဥစ္စာသခင်၊ အရှင်မင်းကြီးကိုနေ့စဉ် နေ့တိုင်းခစားရကြပါသည်၊ မဟောသဓာသည်မသိ၍ သူယုတ် မာတို့၏စကားကိုသာ ပြောဆိုလေ့ရှိခြင်းကြောင့်၊ ပညာရှိသော သူသာမြတ်သည်ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဟု လျှောက်ပြန်လေ သော်၊ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီးက၊ ငါ့သာ မဟောသဓာအသို့နည်း ဟုဆိုလျှင်၊ အရှင်မင်းကြီး။ သိန်းသည်မသိမလိမ္မာ၍သာဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။သောကဗျိုပွင့်တော်မူကြွကုန်သော၊အဆင့်ဆင့်သောဗုဒ္ဓ ဘုရားရှင်တို့သည်၊ တချင်ရွေးသော ဥစ္စာကိုမျှ သိမြိုးတော် မမူပါ၊ ဓမ္မပိတ်ကျွန်းမြို့နေကြကုန်သော ပြည်တောင်ထီးဆောင်း နန်းနေမင်းအပေါင်းတို့သည်၊ ဦးညွှတ်၍ ပူဇော်ကြရပါသည်၊ လူ့ပြည်နတ်ပြည်ဗြဟ္မာပြည်မှစ၍၊နဂါး၊ဂဠုန်၊ဂန္ဓဗ္ဗ၊ ယက္ခ တို့ပါ၊ သုံးလူ့ထွဋ်ထား မြတ်ဘုရားနှင့်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ရဟန္တာ၊ ပညာရှိ သူတော်သူမြတ်ကိုသာလျှင်၊ ခစားဆည်းကပ်ကြရပါ သည်၊ထို့ဖြစ်၍ပညာရှိသောသူသာ မြတ်ပါသည်ဟုဆို၏၊ ဝိဒေ ဟရာဇ်မင်းကြီးက၊သိန်းသုခမိန် အသို့နည်းဟုမေးပြန်လျှင်၊ သိန်း အမတ်သည်၊ ရေကုန်သောငါးကဲ့သို့၊ ချေဆိုစရာ စကားမရှိ သဖြင့်ဦးခေါင်းကိုချ၍ဆိတ်ဆိတ်နေရလေ၏၊ထိုအခါ၊ ဝိဒေဟ ရာဇ်မင်းကြီးက၊ပညာရှိမြတ်၏ဟု၊ သားတော်မဟောသဓာဆို သောစကားသည်မှန်ပေ၏၊ ဤလောကသုံးပါးတွင်၊ အတုမရှိ

သော သမ္မာညဏ်တဥာဏ်ကိုရတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားထက်။ အဘယ်ဥစ္စာရှိသူသည် သာလွန်နိုင်ဦးမည်နည်း၊ ဥစ္စာရှိသော သူထက် ပညာရှိသောသူ မြတ်ပေ၏ဟု ဆိုလျက် ဘုရားတော် မဟောသော ဓာအားများစွာသော ဒေသနာတော်တို့ကိုပေးသနားတော် မူလေ၏၊ ဤကဲ့သို့ရှေးဦးစွာ၊ စကားငယ်တို့ကိုပြောဆို၍၊ နောက် မှစကားကြီးတို့ကိုဖွင့်ပြီးလျှင်၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာဖြင့်၊ မိမိလိုရင်း အချက်သို့ရောက်အောင်ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ထောင်သွယ်ခတ် စကားပြောနည်းမည်၏၊

(၈) ကြက်ဆေတ်ခွပ်ပစ်စကားအကြောင်း၊

ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပစ်စကား။ ။ကြက်တို့ခွပ်ကြသည့်အခါ၊ ရှေ့တိုးနောက်ဆုတ်ပြုံ့သုပ်လျက်၊ စီးမိမှသာခွပ်ကြဘိသကဲ့သို့၊ စကားပြောဆိုရာ၌လည်း၊ သူ့အလိုသို့လိုက်တန့်လိုက်၍၊ စီးမိမှ သာ၊ မိမိအလိုသို့ရောက်အောင်ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ကြက်ဆုတ် ခွပ်ပစ်စကားပြောဆိုနည်းမည်၏၊

စကားပုံဝတ္ထုသက်သေမှာ၊ ။ရှေးသရောအခါ၊ ရခိုင်ပြည် ကအမတ်ပညာရှိနှင့် အင်းဝပြည်က၊ အမတ်ပညာရှိတို့စကား စစ်ထိုးကြရာ၌၊ ရခိုင်ပညာရှိအမတ်ကပြောဆိုသည်မှာ၊ ရခိုင် မည့ဝတီပြည်ကြီးသည်ကား၊ နတ်ပြည်နတ်နန်းကဲ့သို့၊ တင့်တယ် လျောက်ပတ်၍၊ လိုရာဆန္ဒဟူသမျှနှင့်ပြည့်စုံသဖြင့်၊ တိုင်းသူ ပြည်သား၊ လူအများတို့သည်၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာဝပြောခြင်းရှိ၍၊ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာစသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုလုပ်ခြင်း၌သာ မွေ့လျော်ကြ၏၊ ဗုဒ္ဓနန်းရှင်မင်းကြီးသည်လည်း၊ မင်းကျင့်တရား ဆယ်ပါးနှင့်အညီကျင့်တော်မူ၍၊ ပြည်သူပြည်သားတို့မှာ၊ ရော ဂါဘယမရှိဘဲ၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာစွာနေကြရ၏ဟုဆိုလျှင်၊ အဝ ပညာရှိအမတ်က၊ ထိုကဲ့သို့ပြောဆိုသောစကားသည်၊ မိမိသို့ မရောက်မထိခိုက်သည်ကိုသိ၍၊ တုတ်မှန်ဘွယ်ရှိ၏ဟုဆိုလေ၏၊

ထိုနောက်၊အာဝပညာရှိအမတ်ကား၊ကျွန်ုပ်တို့သခင်အဝရွှေနန်း ရှင်၏နိုင်ငံတော်သည်၊စည်ပင်သာယာဝပြောစွာရှိ၍သောကြောင့်ဆယ်နှစ်ရာသီ၊တနှစ်ပတ်လုံး၊တနေ့တခြား၊ အလှူဒါန၊ ပွဲသမ်းသဘင်ပြုလုပ် ကျင်းပဘန်များ၍၊ မည်သူ တဦးတယောက်မှပွဲသမ်းသဘင်မကြည့်ကြပဲ လေ၏၊ ထိုစကားကို၊ ရခိုင်ပညာရှိအမတ်ကြားလေလျှင်၊အာဝပညာရှိအမတ်ပြောသောစကားကိုကြားသိရပေပြီ၊ သို့ရာတွင်၊ ကျွန်ုပ်-၏ အရပ်သို့ဆိုက်ရောက်လာသောအခါ၊က အာဝသူ၊အာဝသားတို့ ၊ ည်၊အတိုင်းမသိ တိုး၍မပေါက်အောင် လာရောက်ကြည့်ရှုကြသည်ကား၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟု မေးလေလျှင်၊အာဝပညာရှိအမတ်ကရခိုင်ပညာရှိအမတ်သာစဉ်ကား၊ အာဝသူအာဝသားတို့၊ ဆီးကြိုရ၍အတိုင်းမသိကြည့်ရှုကြသည်ဟုဆိုသည်မှာ၊ ဟုတ်ကောင်း ဟုတ်လေသိမ့်မည်၊အာဝသူအာဝသားတို့သဘောသည်၊မင်းကြီးကရေ့ဇ၏မင်္ဂလာဆင်တော်ကို၊ရွှေကြိုး၊ရွှေကထာင်လျက်၊ အထီးအမှတ်နှင့်နေ့စဉ်နေ့တိုင်းမပြတ် သုံးကြိမ်စီ ရေချသည်ကို၊ တဦးတယောက်မှကြည့်ရှုမည့်သူမရှိပါ၊ တောဆင်ရိုင်းကို ဆောင်ယူလာမှသာအတိုင်းမသိတိုး၍ ကြည့်တတ်ကြ၏၊ အသင် အမတ်ကြီးကိုလည်း၊ ရခိုင်လူရိုင်း၊လူပိုင်းဖြစ်သည်ဟုထင်မှတ်၍၊ ကြည့်ရှုကြသည်ဟုပြောလေလျှင်၊ရခိုင်ပညာရှိကား၊ သင်စကားတချက်စီးမိပေ၏ဟုဆို၍အရှုံးခံရဘူးလေ၏၊ ဤကဲ့သို့စကားကိုမိမှသာစီး၍လိုရာသို့ရောက်အောင် ပြောဆိုခြင်းသည်၊ ကြက်ခရတ်ခွပ်ပစ်စကားပြောနည်းမည်၏။

(၉) ရေစစ်ကရားစကားအကြောင်း။

ရေစစ်ကရားစကား။ ။ရဟန်းတော်များဆောင်ထွေ့ရှိသောရေစစ်ခမောက်ရိုက်ကို၊ ရေတွင်နှစ်၍၊ ရေပြည့်မှ၊ လေပေါက်ကိုလက်မဖြင့်ပိတ်ဆို့ကာသွဲ့ယူလျှင်၊ ရေမထွက်နိုင်၊ အပြည့်ပါလာသကဲ့သို့၊ စကားပြောဆိုရာ၌လည်း၊ သူတပါးပြောဆိုသော

စကားကိုမထွက်မလွှတ်နိုင်အောင် ပိတ်ဆို့၍၊ တခါတည်းမှိမှိ လိုရာသို့ရောက်အောင် ပြောဆိုခြင်းသည် ရေစစ်ကာရေးစကား ပြောဆိုနည်းမည်၏။

စကားပုံဝတ္ထုဆက်သောမှာ၊ ။ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါ၊ သူအိုဘယောက်နှင့် သူငယ်လေးယောက် တို့သည် ယုံတမ်းစကားပြောကြသည်တွင်၊ မယုံဘူးဆိုသူကို ကျွန်ပြုစေမည်ဟု ချိန်းချက်၍ပြောဆိုကြလေ၏။

(၁) သူငယ်တယောက်က ပြော ဆိုသည်မှာ၊ ငါ့ကိုအမိ ပဋိသန္ဓေနေသည်တွင်၊ အမိသည်ချဉ်သီးစားချင်သည်ကိုငါသိ၍၊ အမိဝမ်းတွင်းကထွက်ပြီးလျှင်၊ချဉ်သီးရှာ၍ အမိကိုပေးပြီးမှ ဝင်မြဲဝင်၍နေသည်၊ ငါ့အမိလည်းမသိပါ၊ သည်စကားကိုယုံကြပါ၏လောဟုမေးလျှင်၊ယုံကြပါ၏ဟုဆိုကြလေ၏။

(၂) ထို့ပြင် သူငယ်တယောက်က ပြောဆိုပြန်သည်မှာ၊ ငါသည်မကျည်းသီးစားချင်သောကြောင့်၊မကျည်းပင်သို့တက် ရာ၊မတက်နိုင်သည်နှင့်၊ ခြေမကိုကိုင်၍ပစ်လိုက်ရာ၊ မကျည်း ပင်ပေါ်သို့လွှပါရောက်သွား၍၊ မကျည်းသီး သုံးရာငါးဆယ့် ခြောက်တင်းရရှိပြီးနောက်၊ မကျည်းပင်ပေါ်မှဆင်းရာ မဆင်း နိုင်သည်နှင့်၊အိမ်သို့ပြန်သွားပြီးလျှင်၊ လှေကားယူခဲ့၍၊ မကျည်း ပင်မှာ ထောင်ပြီးသောအခါမှ ဆင်းသက်လာခဲ့ရသည်၊ ထို စကားကိုယုံကြပါ၏လောဟုမေးလျှင်၊ ယုံကြပါ၏ဟုဆိုကြလေ၏။

(၃) ထို့နောင် သူငယ်တယောက်က ပြောပြန်သည်မှာ၊ ငါသည်ငါးစားချင်သောကြောင့်၊ ရေထဲမှာငါးကိုငုတ်၍ လိုက် လျှင်၊ငါးတခုကိုဘမ်းဆီးရမိသော်လည်း၊ မယူနိုင်၍ရေထဲတွင်၊ ငါးကိုမီးဖုတ်ပြီးလျှင်၊ကျက်သောအခါမှ၊ ဝွှာစား၍ငါလာခဲ့ရ သည်၊ယုံကြပါ၏လောဟုမေးလျှင်၊ ယုံကြပါ၏ဟုဆိုကြလေ၏။

(၄) ၎င်းပြင်ကျန်သူငယ်တယောက်က ပြောပြန်သည်မှာ၊ ငါတို့၏မိဘအိမ်သည်အလွန်ကြီးမြင့်လှသောကြောင့်၊အိမ်တွင်

စေခိုင်းထားသော။ ကျွန်မပြည့်ဝသည်။ သားမွေးသွားရေ တွင်း၊ ကလေးသည်ကြမ်းပေါက်ကြားမှအိမ်အောက်သို့ကျသွားလေ၏ ထိုသူငယ်သည် ဆံပင်ဖွေးဖွေးဖြူမှ အောက်သို့ရောက်သည်၊ မသေမပျောက်မကျိုးမပဲ့ပါ။သည်စကားကိုယုံကြပါ၏လောဟု မေးလျှင်။ယုံကြပါ၏ဟုဆိုကြလေ၏၊

(၅) ဤကဲ့သို့သူငယ်လေးယောက်သည်၊ အသီးသီးပြောဆို၍ပြီးသောအခါ၊ သူဒိုက၊ ထခါငါပြောတော့မည်။ မင်းတို့နားထောင်ကြဟုဆို၍။ပြောသည်မှာ။ငါတောင်ယာလုပ်သောအခါ ဝါစေ့ကြဲ၏။ ဝါပင်ကြီးပေါက်လာသောအခါ၊ ထိုဝါပင်ကြီး၌ အကိုင်းလေးကိုင်းထွက်၍၊ တကိုင်းလျှင် ဝါသီးတလုံးစီသီး၏၊ ထိုဝါသီးထဲက။သူငယ်လေးယောက်ပေါက်လာ၍၊ ကောင်းမွန်စွာကျွေးမွေးထားသဖြင့်၊ သူငယ်တို့သည်။ အသက်နှစ်ဆယ်ကျော်ခရောက်ခန့်ရှိလျှင်၊ အိမ်မှထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သွားကြ၏၊ ငါသည်။ ထိုသူငယ်တို့ ကို လိုက်လံရှာဖွေရာ။ ယခုမှတွေ့ရ၏။ သင်တို့လေးယောက်တို့သည်။ ငါ့ဝါသီးကပေါက်သောသူငယ်များဖြစ်ကြပေသည်၊ ထို့ကြောင့်ငါ့ကျွန်ချည်းဖြစ်တော့သည်။ ထိုကျွန်တို့၏အမည်ကား။တယောက်ကံ့ဗိဇ္ဇ။တယောက်ကိုနန္ဒ။ တယောက်ကိုကုမာရ။တယောက်ကိုဘာသိတ။ ငါအမည်မှည့်ထား၏၊ မင်းတို့လေးယောက်သည် ငါ့ကျွန်ချည်းဖြစ်ကြသည်၊ ဟုဆို၍ထိုစကားကိုယုံကြပါ၏လောဟု မေးလေလျှင်၊ ယုံပါ၏ ဟုဆိုလျှင်လည်း ထိုသူဒိုး၏ ကျွန်ဖြစ်မည်၊ မယုံပါဟုဆိုလျှင်လည်း။ထိုသူဒိုး၏ကျွန်ဖြစ်မည်၊ ထိုသူငယ်လေးယောက်သည် စကားမတုံ့ပြန်နိုင်သောကြောင့်၊ ကျွန်ဖြစ်ဘူးလေ၏၊ ဤကဲ့သို့ သူ့စကားကိုပိတ်မိ၍။ မိမိအလိုသို့ရောက်ရှိအောင်ပြောဆိုခြင်းသည်၊ရေစက်ကရေးစကားပြောနည်းမည်၏၊

(၁၀) ခက်ထင်မောင်းနှင်းစကားအကြောင်း၊

ခက်တင်မောင်းနှင်းစကား။ ။စကားကိုဟုတ်၏ဟု၍လည် မဆို။မဟုတ်ဟု၍လည်းမဆို၊မတင်မကျနှစ်ခွန်းထွက်၍။မှုသာ

ဝါဒမှကြဉ်ရှောင်ကား၊ဝိနည်းပရိယာယ်၊ရာဇပရိယာယ်၊ပညာရှိပရိယာယ်အားဖြင့် ပြောဆိုခြင်းသည် ခက်တင်မောင်းနှင်းစကားပြောဆိုနည်းမည်၏။

စကားပုံဝတ္ထုသက်သေကား။ ။ရှေးသရောအခါ၊ လူဆိုးတယောက်သည်။ မှူးမတ်တို့ကို အလွန်အကြူး၊ အထူးသဖြင့်ညဲ့မိသောကြောင့်၊ ဘမ်းဆီးချည်နှောင်၍ ထောင်းသတ်မည်ပြုရာတွင်၊လူဆိုးကငါသည်တခြားလူမဟုတ်၊တောင်ဘီလာဆရာတော်ဘုရားကြီး၏တူဖြစ်သည်ဟုဆိုလေလျှင်၊ မှူးမတ်များက၊ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏တူမှန်လျှင်မသတ်သင့်ဟုဆိုပြီးနောက် ထိုသူကိုဆရာတော်ဘုရားကြီးထံတော်သို့ ခေါ်သွားကြ၍၊ အကျိုးအကြောင်း ငိုပြောပြီးလျှင်၊ဤသူကား။ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏တူတော်ဖြစ်သူဟုပြောပါသည်။မှန်သည်၊ မမှန်သည်ကို အမိန့်ရှိတော်မူပါဘုရားဟုလျှောက်ထားကြလေ၏၊ဆရာတော်ဘုရားကလည်း။ ထိုသူငါ့တူမဟုတ်ဟုဆိုလိုက်လျှင်၊ ဧကန်စင်စစ်သေဘေးချောက်ရှာတော့မည် အကယ်၍ ဟုတ်၏ဟုဆိုလိုက်ပြန်ကလည်း။ငါ့မှာမုသားမလွတ်ရှိချေတော့မည်ဟုကြံ၍၊ နှစ်ခွန်းထွက်စကားဖြင့်"ထိုသူကိုငါ့တူမဟုတ်ဟု မည်သူကဆိုသနည်း"ဟုမြွက်ဟတော်မူပြီးလျှင်၊ရှေ့ခြေမပျက်၊ စကားဆက်ထက်၍မပြောဘဲ၊ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူလေ၏၊ထိုအခါ၊မှူးမတ်တို့သည်၊စကားကိုမယူဆနိုင်ဘဲ၊ ရှင်းလင်းခြင်းမရှိ၊ ဖြစ်သော်ပြောလည်း၊ နောက်တဖန်ထပ်မံပြန်လှန်၍၊ မလျှောက်ထားဝံ့ကြသဖြင့်၊ကျောင်းတော်မှဆင်းလာကြ၍၊ ထိုလူဆိုးကိုဆရာတော်ဘုရား၏အမှတ်ထင်ကြခြင်းကြောင့် ချမ်းသာခွင့် ပေးလိုက်ကြရလေ၏၊ ဤကဲ့သို့စကားနှစ်ခွန်းမတင်မကျ၊ ဝိဝိလိုရာရောက်အောင်ပြောဆိုခြင်းသည်၊ခက်တင်မောင်းနှင်းစကားပြောနည်းမည်၏။

နိဂုံးချုပ်။

မြန်မာဘာသာ၊ကဗျာရင့်များ၏၊အနှစ်သာရကိုခံစားနိုင်ကြရန်၊မြန်မာတိုင်းသူ၊ ကျောင်းသား-ကျောင်းသမီးများအတွက်၊ ဤမျှသောအစီအစဉ်ဖြင့်၊ အနှစ်သာရကို၍၊ ရှေးဦးစွ သင်ကြားနည်းယူလိုသူတို့၏ လိုလားရာဖြစ်သော၊ ကဗျာဆီ၊ ကဗျာနှစ်၊ ကဗျာညွှန့်များကို၊ တကွနက်ပေါင်းရ ဘော်ဖြစ်ရာ ဖြစ်သော၊ အကြွင်းသို့သော ကဗျာညွှန့်ပေါင်း၊နည်းလမ်းကောင်း၊ Fssen Tias of Burmese pr0s0dy, စာအုပ်သည်၊ပြီးမြောက်အောင်မြင်ခြင်းသို့ရောက်ပေပြီ၊ဤအကျိုးဆက်ကြောင့်၊ ကျွန်ုပ်အားလိုလားအပ်သောဆုထူး၊ဆုမြတ်တို့နှင့်တကွနက် ပြည့်စုံသည့်ဖြစ်ပါစေသတည်း။

ပြီး၏။